

محمد بن جریر طبری

مِثْرُوی تَهَبَه‌ری

به‌رگی به‌که‌م

وہرگیرانی: زانہر محمد

منتدی اقرأ الثقافی

www.iqra-afsimontada.com

منتدى اقرأ الثقافي

www.iqra.ahlamontada.com

میژووی ته به ری

بلاؤکراوهی خانہی چاپ و بلاؤکردنہوہی چوارچرا

زنجیرہی ۲۳۰

ناونیشان / سلیمانسی - سہرہتانی شہقامسی مہولہوہی - بہرامبہر پالاس

موبایل ناسیا ۰۷۷۰۱۵۷۵۰۶۷ - سانا ۰۷۳۰۱۱۲۸۳۸۸

نرخى ۷۵۰۰ دینارہ

میژوو ته بهری

نوسینې: محمد بن حریر طبری

وهرگیرانی: زاندر محمد

به رگی یه که م

چاپی یه که م

سلیمانی

۲۰۱۰

به ناوی خوی جوانکاری بونه وهر

پیناسی کتیب

ناوی کتیب : میثووی ته به ری

بابه ت : میثوویی

به رگی : به که م

نوسینای: محمد بن حریر طبری

وهر گپړانې: زانهر محمد

نه خشه سازی: چوارچرا

نوبه تی چاپ : چاپی به که م سلیمانی ۲۰۱۰

چاپخانه : چوارچرا

دیزاینی به رگ: هوریم عوسمان

تیراژ: ۱۰۰۰ دانه

ژماره ی سپاردن (۲۴۵۸) سالی (۲۰۰۹) پتدراوه

پیرست

- ۱۳..... وتار سەبارەت بەووی زەمان چییە
- ۱۷..... وتار سەبارەت بەبەنگەکانی دەرکەوتنی
- ۱۷..... کات و زەمان و شەو و رۆژ
- ۱۹..... وتار سەبارەت بەووی نایا ئافرینەر پێش ئافرانندی
- ۱۹..... زەمان و شەو و رۆژ هیچی دیکە ئافراننبوو
- ۲۲..... ناماژەدان بەگێڕانەووی
- ۲۴..... وتار سەبارەت بەووی زەمان و شەو و رۆژ
- ۲۴..... لەناو بچیت و جگە لەخاوەند هیچ شتیک نەمینیتەو
- ۲۵..... وتار سەبارەت بەووی خواوەند کۆنە و پێش ھەموو شتیک
- ۲۵..... بوو و نەو بەتوانایی خۆی ھەموو شتەکانی ئافرانندو
- ۲۸..... وتار سەبارەت بەسەرەتایی ئافراندن و ئافرینراوی سەرەتا
- ۲۸..... ناماژەدان بەبێژمەری نەم و تارە
- ۲۸..... ناماژەدان بەئافرینراوی دواي پینووس
- ۲۹..... ناماژەدان بەبێژمەری نەم و تەبە
- ۳۰..... ناماژەدان بەبێژمەری نەم قەسەبە
- وتار سەبارەت بەووی لەھەركام لەو شەش رۆژە ناماژە پینراو لەکتێبەکە ئاوەند چ شتیک
- ۳۶..... ئافرینرا
- وتار سەبارەت بەووی شەو و رۆژگامیان پێشتر ئافرینرا و سەرئای ئافرانندی ھەتاو و مانگ
- ۴۶..... کەکات و ساتەکانی پێ دەناسن
- ۶۰..... سەرەتا و سالاری ستەمکاران نیبلیس بوو
- ۶۱..... گێڕانەووەکان سەبارەت بەووی نیبلیس، پاشایەتی ئاسمان و زەوی لەدەستدایو
- گێڕانەووەکان سەبارەت بەووی دوژمنی خواوەند، ریزی نیعمەتەکانی پەروردگاری نەگرت و
- ۶۲..... لەخۆبایی و بانگەشە ئاوەندی کرد
- ۶۳..... وتار سەبارەت بەو رووداوانە ئاوەندی سەرەدەمی پاشایەتی نیبلیس روویاندا ھۆکاری مردنی نەو ...
- ۶۴..... وتار سەبارەت بەھۆکاری لەخۆبایی بوونی دوژمنی خواو ھۆکاری گەردنکێشی نەو لەگەڵ خوا
- ۶۵..... وتار سەبارەت بەگێڕانەووی عەبدالله کۆری عەباس

- ۶۵ ناماژهدان به بیژمیری نهم وتهیه
- ۶۷ له روداوهمانی سهردهمی پاشایهتی نیلیس نافراندنی نادم، باوکی مرۆقه‌کان بوو.
- ۷۶ وتار سه‌بارت به‌ومی خواوه‌ند باوکی نیمه یانی نادمی تافی کردموه.
- وتار سه‌بارت به‌ومی نادم چه‌نده له‌به‌هه‌شتا مایه‌وه، که‌ی نافرینرا و کاتی دابه‌زینی
- ۸۱ له‌به‌هه‌شت که‌ی بوو
- ۸۲ وتار سه‌بارت به‌ومی له‌روژی هه‌ینی نادم له‌چ کاژیریک نافرینرا و چ کاتیک بۆزومی دابه‌زی
- ۸۴ وتار سه‌بارت به‌و شوننه‌ی نادم و هه‌وا لینی دابه‌زینران.
- ۸۵ ناماژهدان به‌ بیژمیری نهم وتهیه
- وتار سه‌بارت به‌ومی کاتیک نادم له‌به‌هه‌شت دابه‌زی، تاجیکی له‌داره‌کانی به‌هه‌شت له‌سهردا
- ۸۸ بوو
- وتار سه‌بارت به‌ومی سهرچاوه‌ی هه‌موو بۆنه خۆشه‌کان له‌ویوه‌یه که‌نادهم بۆنی خۆشی خۆی
- ۸۹ به‌داره‌کانی نه‌وی داوه.
- ۹۶ وتار سه‌بارت به‌روداوهمانی دمورانی نادم دوا‌ی هاتنه‌دمرمومی له‌به‌هه‌شت
- ۱۰۹ وتار سه‌بارت به‌هاتنه‌دنیا‌یشی له‌هه‌وا
- ۱۱۲ وتار سه‌بارت به‌مه‌رگی نادم.
- ۱۲۰ وتار سه‌بارت به‌و روداوانه‌ی له‌سهردهمی مناله‌کانی نادم له‌شیس تا یه‌رد روایندا
- ۱۳۲ وتار سه‌بارت به‌روداوهمانی رۆژگاری نوح
- ۱۴۸ وتار سه‌بارت به‌بیوراسپ که‌هه‌مان نه‌زده‌هاقه (ناژی ده‌اک)
- ۱۷۰ وتار سه‌بارت به‌و روداوانه‌ی له‌سهردهمی نوح‌تاسه‌ردهمی نیبراهیمی خه‌لیل روایندا
- ۱۸۱ نه‌ته‌وه‌ی سه‌موود
- ۱۸۸ گیرانه‌وه‌کان سه‌بارت به‌نیبراهیمی خه‌لیل
- ۲۰۴ وتار سه‌بارت به‌دروست کردنی که‌عبه
- ۲۰۴ ناماژهدان به‌و که‌سانه‌ی وتوویانه خواوه‌ند نارامی بۆ لای نه‌و ره‌وانه کرد
- ۲۱۵ خواوه‌ند خه‌لیلی خۆی یانی نیبراهیمی به‌سه‌ر برینی کوره‌که‌ی تاقیکردموه
- ۲۱۶ نه‌وانه‌ی وتوویانه قوربانی نیسحاقه
- ۲۱۸ نه‌وانه‌ی وتوویانه قوربانی نیسماعیل بوو
- وتار سه‌بارت به‌نیبراهیم و کوره‌که‌ی که‌بۆ قوربانی کردنی راسپینردا و هۆکاری نه‌ومی فه‌رمانی
- ۲۲۰ قوربانی کردنی پیندا

- وتار سەبارەت بە لە خۆبابی بوونی نە مروود نەو نازابە ی خواوەند یینی بە خشی ۲۳۰
- روداوەکانی دیکە ی رۆژگاری نیبراهیم ۲۳۵
- وتار سەبارەت بە مردنی سارە کچی هاران اوی هاوسەر و منالەکانی یبراهیم ۲۴۴
- وتار سەبارەت بە کۆچی دوایی نیبراهیم خلیل الله ۲۴۸
- وتار سەبارەت بە منالەکانی نیسماعیل کۆری نیبراهیم ۲۵۰
- وتار سەبارەت بە نیسحاق کۆری نیبراهیم ۲۵۱
- وتار سەبارەت بە بە سەرھاتی ئەییووب ۲۵۷
- وتار سەبارەت بە بە سەرھاتی شوعەیب ۲۶۰
- وتار سەبارەت بە یەعقوب و منالەکانی ۲۶۲
- داستانی خزر و بە سەرھاتی نەو لە گەل موسا وھاوریکە ی، یوشەع کۆری نوون ۲۹۱
- وتار سەبارەت بە پاشایەتی مەنوحینەر و رووداوەکانی رۆژگاری نەو ۳۰۲
- وتار سەبارەت بە ڕەچە ئەکی موسا کۆری عیمران و گیرانەوی رووداوکانی سەردەمی نەو و
مەنوحینەر ۳۱۰
- نامازەدان بە مەرگی موسا کۆری عیمران و هارون کۆری عیمران ۳۵۶
- وتار سەبارەت بە قاروون کۆری یەسەر کۆری قاهس ۳۶۸
- وتار سەبارەت بە پاشای پارسی بابل دوا ی مەنوحینەر ۳۷۸
- وتار سەبارەت بە منالەکانی نیسرائیل ۳۸۱
- وتار سەبارەت بە شەموئیل و تالوت و جالوت ۳۹۰

بە ناوی خواوەندی جوانکاری بوونەوەر

سوپاس بۆ خوا کە سەرەتایە پێش ھەموو سەرەتاکان و کۆتاییە دواى ھەموو کۆتاییەکان، بە توانایە بۆ ھەر کارێک، نافڕینەری نافڕینەرە بى ھاوتاکان، تاکی تاقانەى بى وینە، ئەوەى دواى ھەمووان دەمینیتەو، بى کۆتاییە و بى زەمان. گەرەیی و شکۆ و مەزنى و دەسەلات و ھیز تاییبەتە بەخۆی، توانا و تاقانەى ئەو بى شەریکە و لەچارەسەر کردن بى ھاوکار و پشتیوانە. تاقانەى بى منال و یار و ھاوتایە، لەگوماندا ناگونجیت و لەشویندا جیگە ناگریت و بەچاو نابینریت. کردەییە و شارەزا، سوپاسی دەکەم بۆ نیعمەتەکانی و سەری کوپنوش دادەنەوینم چوونکە پەرەستین تاییبەتە بەو و چاوەپوانی فراوانی بەخششەکانی دەکەم. لەوتار و ئاکار، بەدواى رەزامەندی ئەودا دەگەریم. شایەتی دەدەم کە خواى تاقانەى بى شەریکە و محەممەد بەندەى شیاو و نێردراوى ئەمینی ئەو کە پیغەمبەراییەتی تاییبەت کرد بەو و بۆ وەحی ھەلیبژارد تا بانگەشەى پەرەستینی خواوەند بکات. پیغەمبەریش (د.خ) فرمانی برد و ھەولیدا و بەنامۆژیاری خەلکەکەى خۆی، پەرەستشی خواى کرد تا گەیشتە یەقین و باوەپ. لەبانگەوازەکەى کە مەترخەمی نەکرد و سستی و لاوازی لەخۆی نیشاننەدا. پاکترین و باشترین سلاوات و سلاوى خواى لى بیت.

دواتر: خواوەندی کردگار، خەلکەکەى خۆى بى نیاز ئافراند. خەلکانی ئافراند و پەرەستینی تاییبەت کرد بەوان تا خوا پەرەستن بۆ ئەوەى نیعمەتەکانیان بۆ زیاد و فراوان بکات بەھەمان شیوە کە دەفەرمیت:

((و ما خلقت الجن والانس الا لیبعدون، ما ارید منهم من رزق و ما ارید ان یطعمون. ان الله هو الرزاق ذو القوة المتین.

واتاکەى: پەریەکان و مرقەکانم نە ئافراند مەگەر بۆ ئەوەى پەرەستشم بکەن. لەوان رۆژیم ناوێت و ناخوازم خواردنم پى بەدەن چوونکە خواوەند رۆژیدەر و خاوەن دەسەلاتێکی بەھیزە))، کە لە ئافراندنی ئەوان مسقائیک دەسەلاتی زیاد ناکات و ئەگەر لەناویان ببات، مسقائیکى لى کەم نابیتەو، چوونکە گۆرانی و

خه م ئه و ناگرېته وه و روژ و شهوی سه لته نه تی نه و که م ناکاته وه چوونکه
 نافرینه ری زه مان و روژگار ه کانه . گوئ و چاوی به خه لکان به خشی و ناوړی پیدان
 تا راستی و چه وتی و سوود و زیان بناسن . زهوی راخست تا به ریگا کانیدا به وړن و
 ناسمانی وه ک تاقیک پاراست ، به هه مان شیوه که ده فهرمیت : باران و روژی
 به نه ندازه ی پیویست لی باراند . شهوی کرده پوشش و روژی کرده کاتی به ده ست
 هیئانی برژیوی ، له به خششه کانی خو ی مانگه شه و هه تاوی به دوا ی یه کدا هیئا و
 تاریکایی شهوی له ناو برد و رووناکی روژی ناشکرا کرد . خواوه ندی په روه ردگار
 ده فهرمیت :

((و جعلنا الليل والنهار آيتين فمحونا آية الليل و جعلنا آية النهار ميصره
 لتتبعوا فضلا من ربكم و لتعلموا عدد السنين و الحساب و كل شيئي فصلنا
 تفصيلا .

واتاکه ی : شه و روژمان کرده دو هیئا و نیشانه ی شه و مان به تاریکی و
 نیشانه ی روژمان به روناکایی دیاری کرد تا داوای فراوانی له په روه ردگاری خو تان
 بکه ن و ژماره ی ساله کان و کاته کان بزائن و هه مو شتی کمان روون کردو ته وه ،
 روون کردنه وه یه ی ته و او)) .

به م شیوه ی کرد تا له شه و روژ و مانگ و ساله کان . کاته کانی نویژ و
 زه کات و هج و روژوو و نه رکه دینییه کان بزائن و کات و دین و نه رکه کانی
 خو یان بناسن به هه مان شیوه که ده فهرمیت :

((يسئلونك عن الاهلة قل هي مواقيت للناس و الحج .

واتاکه ی : پرسپاری مانگه تازه کانت لی ده کهن : بلی کاته کانه بو خه لک و
 هج)) .

ده فهرمیت : ((هو الذى جعل الشمس ضياء و القمر نورا و قدره منازل لتعلموا
 عدد السنين و الحساب ما خلق الله ذلك الا بالحق يفصل الايات لقوم يعلمون .

واتاکه ی : خواوه نده هه تاوی کرده روناکایی و مانگی کرده دره و شانه وه یه و
 شوینه کانی بو دیاری کردن تا ژماره ی ساله کان و ژماردن فی ر بین ، خوا به راستی

ئەمانەى ئافراندىو ئەم ئایانە بۆ ئەو کەسانەى دەخوازن بزانن. روون دەکەینهوه، بهراستی لهجیاوازی شهو و روژ و ئەو شتانهى خواوهند لهئاسمان و زهوییهکان ئافراندىهتی، وانهیه بۆ ئەو کەسانەى خواپهرهستی دهکهن)).

ئەمه نىعمەت و بهخششه بهخەلکانى بهخشى و زۆر کەس سوپاسى نىعمەت و بهخششهکانى دهکهن و بهخششهکانى فراوان کرد بههمان شیوه کەپهرهردگار بهلینى داوه و دهفهرمیت:

((و اذ تاذن ربکم نئن شکرتم لازیدنکم و لئن کفرتم ان عذابى لشدید.

واتاکهى: کاتیک پهرهردگار رایگهياند، ئەگەر سوپاس بکهن، بهخششهکانتان زیاد وئەگەر ناسوپاسى بکهن ئازابهکەى من ئیجگار سهخته)).

فراوانى دنیا و نهمرى روژى پەسلانى پێکهوه بهخشى و بهخششى زۆر کەسى بۆ ئەو دینا هەلگرت.

و خەلکان زۆر ناسوپاسى بهخششهکان و حاشایان لهنىعمهتهکانى کرد و جگه لهخوایان پهرهستی. بهخشش و چاکەى خۆى لهوان گرتهوه و لهم جیهانه بهدبهختى کرده بهشیان و سزاکەیان بۆ ئەو دنیا هەلگرت و نىعمهتهکانى روژگارى ژيانى بهزۆر لهکەسهکان بهخشى تا بینه شیایى سزاکانى روژى کوٹایى. لهو کردارانهى دهبنه هۆى توپهیی خواوهند، پهنا بۆ خوا دههبن و لهو کارانهى رهزامهندى ئەوى بهدواوهیه، داواى سههرکهوتن و هاوکارى لى دهکەین.

ئەبو جەعفر دهلّیت: لهم کتیبه‌دا بهسهرهاتى پاشا و پیغه‌مبه‌ره‌کان و خەلیفه‌کان دهکەم هه‌روه‌ها ئەو کەسانەى سوپاسى بهخششه‌کانى خویان کرد و فراوانى نىعمه‌تیا‌ن پێ‌برا و ئەو کەسانەى ناسوپاسیا‌ن کرد و له‌روژه‌کانى ژیا‌ن به‌ئاسوده‌یى ده‌ژیا‌ن. باسى سه‌ره‌تا‌کانى ئافرا‌ندن و رووداوه‌کانى ئەو روژگا‌ره دهکەم که تەمەن بۆ باس کردنیا‌ن به‌سه‌نده‌ نا‌کات و کتیبه‌کا‌ن نا‌توانن هه‌مو به‌سه‌ره‌اته‌کا‌ن له‌خوایاندا جیگه‌ بکه‌نه‌وه. سه‌ره‌تا و ئەنجامى رووداوه‌کا‌ن باس دهکەم و روونى دهکەمه‌وه که ئایا پێش ئەو کەسانه چى بووه و داوى ئەوان چى ده‌بی‌ت و ده‌لیم جگه له‌خواوه‌ندى خواوه‌نى ئاسمانه‌کا‌ن و زه‌وییه‌کا‌ن و ئافری‌نراوه‌کا‌ن، هیچ که‌سی‌ک سه‌ره‌تا و کو‌تایى نییه. ئەم گێرا‌نه‌وانه به‌شیوه‌یه‌کى

کورته نهك چروپر چوونكه مه به سستی ئٲمه له م كٲٲبه دا ئه وه نٲیه به لكو به سه رهاتی پاشاكانی رابردوو و گٲرانه وهی روداو هكان و سه رده می پٲغه مبه ران و ئه ندازه ی ته مه نی ئه وان و به سه رهاتی خه لٲفه كان و سنوری فه رمانه وایه تی و روداو هكانی سه رده می ئه وان مه به سستی ئٲمه یه . به دوا ی ئه وه ئاماژه دان به ها وه لانی پٲغه مبه ر(د.خ) و ناو و نازناو و ما وه ی ته مه نیان و کاتی مردن و شوٲنی مردنیان باس ده که ین، دواتر باسی شوٲنکه وته كان و که سانی دیکه و گٲرانه وه کانیان ده که م وئا شکرای ده که م که گٲرانه وه ی چ که سانیکم په سه ند کردوو و ئاماژه م به کا مانه دا وه . باسی ئه وه م کردوو که گٲرانه وه ی ئه وانه ی په سه ند نه کردن، ئاماژه م پٲ نه دا ون. داوا ی یارمه تی له خوا وه ند ده که م و سلآوات و سلآو له پٲغه مبه ره که ی محه ممه دی مسته فا بیٲ.

خوٲنه ری كٲٲبه که ی ئٲمه ده زانیٲ نه وه ی لٲره دا باسی ده که م پشت ئه ستور به گٲرانه وه کانه نهك به لگه عه قلاٲٲیه کان و بینینه کان، جگه له به شٲکی، چوونكه هه والی رابردوان ته نٲا له ریگه ی گٲرانه وه به دا هاتوان ده گات نهك به لگه و بوچون. روداو هكانی تابه ت به رابردوان که له كٲٲبه که ی ئٲمه دا باسی لٲوه کراوه و خوٲنه ر به سه رسوره ینه ری ده زانیٲ یا په سه ندی ناکات و به راستی نه زانیٲ، گٲرانه وه ی من نٲیه، به لكو منیش له که سانی دیکه وه بیستوو مه به هه مان شیوه که ئاماژه م پٲدا.

وتار سه بارهت به ووی زه مان چیه

زه مان کاژیره کانی شو و روژه، چ کورت بیت چ دریز. عه رب ده لیت:
له زه مانی نه ماره تی جه جاج هاتمه لای تو، یانی نه و کاته ی جه جاج نه میر بوو.

وتار سه بارهت به زه مان

له سه ره تا تا نه نه جاجمه که ی

زاناکان له مباره وه بوچوونیان جیاوازه. ده سته یه ک وتوویانه: هه مو زه مانه کان
حه وت هزار ساله. له کوپی عه باس ده گیرنه وه: دنیا یه کی که له روژه کانی په سلانه
و حه وت هزار ساله. شهش هزار و چند سالیکی تیپه ریوه و دوا ی چند سه د
سالی که س نامینیت. که سانیت و توویانه: هه مو زه مانه کان شهش هزار ساله و
نهم و ته یان له کوپی که عب گیراوت وه. هه روه ها له وه هب ده گیرنه وه: له ته مه نی
جیهان پینج هزار و شهش سه د سالی تیپه ریوه و من شاکان و پیغه مبه رانی هه موو
سه رده مه کان ده زانم. پیمان وت: هه موو جیهان چند ده؟ وتی: شهش هزار سال.
نه بو جه عفر ده لیت: و ته ی راست هه دیسی پیغه مبه ره (د.خ) که فرمووی:
زه مانی نیوه به به راوهرد له گه ل رابردوان هاوشیوه ی دووری نیوان نویژی نیوارییه
له گه ل روژناوا بوون. هه روه ها له پیغه مبه ره (د.خ) ده گیرنه وه که روژیک له گه ل
نه صاحبه کان قسه ی ده کرد و خوړ له ناوا بوون نریک ببویه وه. فرمووی: ((سویند
به خوا له دنیای نیوه به به راوهرد له گه ل پیشینان نه ونده ماوه ته وه که کو تای ی روژ
و روژ نه ونده ی نه ماوه ته واو بیت)).

له نه بو هوره ره ده گیرنه وه که پیغه مبه ره (د.خ) فرمووی: من وروژی په سلان
به م شیوه ی، په نجه ی شایه توومان و په نجه ی ناوه راستی نیشاندا. هه دیسه که
ده لین ماوه ی ماوه تا روژی هه ستانه وه به نه ندازه ی په نجه ی شایه توومان
وپه نجه ی ناوه راسته و هه روه ها له پیغه مبه ره (د.خ) ده گیرنه وه، فرمووی: من
له کو تاییه کانی روژی هه ستانه وه هه لبرتر درام و پیش نه وه هاتم به هه مان شیوه که

ئەمە پېش ئەوېه و پەنجەي شايەتومان و پەنجەي ناوہپراستی نیشاندا که لەتەنیشت یەکدان. چونکە سەرەتایی رۆژ لەهەلاتنی خۆر و کۆتاییەکی ناوابونی هەتاوہ و ھەدیسى پېڤەمبەر(د.خ) کەپاشماوہى جیھان ھاوشیوہى پاشماوہى رۆژ لەنوێژى ئیوارى تا خۆرئاواپوونە. ھەدیسىکی دیکە کە پاشماوہى جیھان وەك جیاوازی پەنجەي شايەتومان و پەنجەي ناوہپراستە و کاتى نوێژى ئیوارى ئەو دەمەيە کەسینبەرى ھەر شتێك دەبێت بەدووان و ئەمە بەخەمەلاندن، یەك نیوہى ھەوتەم رۆژە، کەمێك زیاتر یا کەمتر، و جیاوازی پەنجەي شايەتومان و پەنجەي ناوہپراست ھاوشیوہى ئەوہیە.

ھەرۋەھا ئەمە ھەدیسى پېڤەمبەر(د.خ) کەفەرمووی: خواوہند یەك نیوہى رۆژ لەم ئۆمەتە درېڤ ناکات و مانای وتارەکەي پېڤەمبەر(د.خ) لەیەك نیوہى رۆژ، ھەزار سالە.

لەم دوگیڕانەوہیە کە لەکوړى عەباس و کەعب، ئاماژەم پێدا، یەکەمیان لەراستیەوہ نزیکترە کەدنیا رۆژێك لەرۆژەکانى کۆتاییە و ھەوت ھەزار سالە و چونکە ھەدیسى (صحیحى) پېڤەمبەر(د.خ) کەپاشماوہى جیھان نیوہى رۆژە و ئەم رۆژە ھەزار سالە، روون دەبێتەوہ کە تەمەنى جیھان تا کاتى وتەکەي پېڤەمبەر(د.خ) شەش ھەزار وپینسەد سال یا نزیک لەوہ بوو، و خوا زانا ترە.

ئەوہى سەبارەت بەزەمان لەسەرەتا تا ئەنجام ئاماژەمان پێدا لەھەموو گێڕانەوہکانى دیکە راستترە و باسى بەلگە و بورھانەکانمان کرد. گێڕانەوہیەکی دیکە لە پېڤەمبەر(د.خ) ئاماژەي پێدراوہ کەئەگەر راست بێت پشیت گوێى ناخەین کە فەرمووی: زەمان ھەشتا سالە کەيەك رۆژى یەك لەسەر شەشى دنیايە و چونکە رۆژى کۆتایی ھەزار سالى دنیايە ويەك رۆژى یەك لەسەر شەشى تەمەنى دنیايە، بۆمان روون دەبێتەوہ کە تەمەنى جیھان شەش رۆژ یانى شەش ھەزار سالە.

بە گومانى یەھوودیەکان، بەپێى ئەو تەوراتەي لەبەر دەست ئەواندایە، لەسەرەتاوہ تا کاتى کۆچ چوار ھەزار و شەشسەد و چل و دو سالە کە بەباس کردنى رۆژى لەدايک بوون و مردنى کەسەکان و پېڤەمبەرەن یەك یەك لەرۆژگارى

ئادەمەوێ تا کاتی کۆچی پێغەمبەر(د.خ) بەچروپەری ئاماژەیان پێداوە. بەخواستی خوا، روونکردنەوێکانی ئەوان و زاناکانی ئەهلی کتیب و نەتەوێکانی خاوەن پێغەمبەر لەکاتی خۆیدا باس دەکەین.

بەلام بەگومانی مەسیحیەکانی یۆنان و تارى یەهوودیەکان ناپراستە و تارى راست سەبارەت بە تەمەنی زەمان لەکاتی ئافرانندی ئادەم تا کاتی کۆچی پێغەمبەر(د.خ) بەپێی تەوراتەکەى بەردەستیان، پێنج هەزار و نۆسەد و نەوێ و دو سال و چەند مانگیکە و بە ئاماژەدان بە لەدایک بوون و مردنی پێغەمبەران و شاکان یەک لەدوای یەک لەروژگاری ئادەم تا کۆچی پێغەمبەر(د.خ) و تارەکەى خۆیان پشتراست دەکەنەوێ. بەگومانی ئەوان یەهوودیەکان سالتەکانی مێژووی خۆیان کەم کردۆتەوێ تا حاشا لە پێغەمبەراییەتی عیسا کوپى مریەم بکەن چونکە تاییبەتەندى و کاتی هەلبژاردنی ئەو لەتەورات دیاری کراوە و دەلێن هیشتا کاتی دەرکەوتنی عیسا لەتەوراتدا نەهاتوێ و عیسا دەبیئت لەو کاتەدا بیئت و بەگومانی خۆیان چاوەروانی دەرکەوتنی عیسان. بەبۆچونی من ئەو کەسەى یەهوودیەکان چاوەروانی دەکەن کە تاییبەتەندیەکانی لەتەوراتدا ئاماژەى پێدراوێ، دەجالە کە پێغەمبەر(د.خ) بۆ ئۆمەتەکەى خۆى وەسفی کردووە و فەرموویەتی زۆربەى شوێنکەوتەکانی جوولەکەن و ئەگەر عەبدالله کوپى صەباد بیئت، لەنەتەوێ جوولەکەى.

بەبۆچوونی ئاگرپەرستەکان ماوێ زەمان لەسەردەمى پاشایەتی کیومەرس تا کاتی کۆچی پێغەمبەر(د.خ) سێ هەزار و یەک سەد و سى و حەوت سالتە و لەمبارەوێ کیومەرس بەیەکەم کەس دەزانن و گومان دەکەن ئەو ئادەمە. زاناکان سەبارەت بەو بەجیاوازی قسەیان کردووە، دەستەیکە و توویانە دواى ئەوێ بوو بەفەرمانرەوایی حەوت هەزیم، ناوی ئادەمى پێپرا، ئەو جامر کوپى یافس کوپى نووح بوو و خزمەتی نووحی پێغەمبەری کرد و نووح بۆ ریزگرتن لەخزمەتەکانی دوعای کرد تا خواوەند تەمەنی درێژ و فەرمانرەواییەتی پێبەخشێت و بەسەر دوژمناندا زال و پاشایەتی بەردەوام لەناو منالەکانیدا بیئت. خواوەند دوعاکەى نووحی هینایەدی و کیومەرس و منالەکانی پاشایەتیان پێپرا. ئەو باوکى

ئیرانییه کان بوو و پاشایه تی له دهست بنه ماله کهیدا مایه وه تا ئهو کاته ی
موسولمانه کان پوشتنه ناو مه داین و پاشایه تی ئه وان له ناو و چوو و کهوته دهست
موسولمانان. ناماژیهان به گیرانه وهی دیکه داوه که به خواستی خوا، له کاتی
گیرانه وهی میژوو و ئه ندازه ی ته مه نی پاشاکان و بارودۆخی ولاته کانیهان،
ناماژیهان پی ده دهین.

وتار سه بارهت به به لگه کانی دهرکه وتنی

کات و زه مان و شه و روژ

پیشتر ئاماژه مان پیدا که زه مان ناوی کارژیره کانی شه و روژ و نه ندازه ی سوورپانی هه تاو و مانگ له ناسمانه به هه مان شیوه که خواوه ند ده فهرمیّت:

((و آية لهم الليل نسلخ منه النهار فاذا هم مظلمون. و الشمس تجري لمستقر لها ذلك تقدير العزيز العليم، و القمر قدرناه منازل حتى عاد كالعرجون القديم. لا الشمس ينبغي لها ان تدرك القمر و لا الليل سابق النهار و كل في فلك يسبحون.

واتاکه ی: شه ویش بو ئه وان وانه یه که که روژی لی جیا ده که یه شه و ئه و سا به ره و تاریکی ده پۆن. و هه تاو که له پیڼگه که ی خویدا ده سووړیت. ئه مه نه زمی خواوه ندی به توانایه. و شوینه کانمان بو مانگ دیاری کرد تاوه ک لقی لاواز وشک ببیّت. نه خوړ ده توانیّت به مانگ بگاته وه و نه شه و پینش روژ بکه ویت و هه ر کام له ناسمانیکدا ده سووړینه وه.))

کاتی که زه مان کارژیره کانی شه و روژ بیّت و کارژیره کانی شه و روژ تیپه پیرینی هه تاو و مانگ له قوناغه کانی ناسماندا بیّت، ناشکرایه که زه مان تازه یه و شه و روژیش به هه مان شیوه و ئافرینه ره که یان خواوه ندی به توانایه که هه مو ئافرینه راوه کانی ئافراند به هه مان شیوه که ده فهرمیّت:

((و هو الذى خلق الليل و النهار و الشمس و القمر كل في فلك يسبحون. واتاکه ی: ئه وه که شه و روژی ئافراند له گه ل هه تاو و مانگ که هه ر کام له فه له کی که ده سووړینه وه.))

هه ر که س بزانیّت دهرکه وتنی ئه وان له ئافراندنی خواوه نده وه بیّت، جیاوازی شه و روژ لای ئه و تاریک نابیّت چونکه یه کیان به رده وام به تاریکی و په شایی بو خه لکان دهرده که ویت و یه کیان به نوور و رووناکی و به دواپی له ناو بردنی تاریکی شه و دیت که روژه. به مشیوه، هه یج کات یه ک ناگر نه وه و به دلنیا یی شه و ده بیّت یه کیان پینش ئه وه ی دیکه بیّت و کاتی که یه کیان له پییشه وه بیّت بی چهند و چون

ئەویتریان دواى ئەو. ئەمە بەلگەيە بۇ ئەوئى ھەردوکیان تازەن و ئافرىئەراوى ئافرىئەن.

بەلگەيەکی دیکە بۇ دەرکەوتنى شەو و رۆژ ئەوئە کەھەر رۆژیک لەدواى رۆژیکى دیکە دیت کە پىشتەر بوونى نەبوو و پىش رۆژیکىترە کەدواى ئەو دیت و ئاشکرایە ئەوئە نەبوو بىت و بىتە بوون، تازە و ئافرىئەراو و ئافرىئەرەیک ھەيە و بەدى ھىئەریک.

بەلگەيەکی دیکە ئەوئە رۆژەکان و شەوکان ژمارەیان ھەيە و ھەرچى ژمارەى ھەبىت، یا جووتە یا تاک، ئەگەر جووت بىت، سەرەتاکەى بەدو دەست پىدەکات، کەواتە سەرەتایى ھەيە. و ئەگەر تاک بىت، سەرەتاکەى یەکە. کەواتە سەرەتای ھەيە و ھەرچى سەرەتای ھەبىت، بەناچارى دەبىت بەدیھىئەریکی ھەبىت کە ئافرىئەرە.

وتار سەبارەت بەوێ ئایا ئافرێنەر پێش ئافرانندی

زەمان و شەو و رۆژ هێچی دیکەی ئافرانندبوو

وتمان زەمان کارێرەکانی شەو و رۆژ و کارێرەکان تیپەپێنی خۆر و مانگ لەقۆناغەکانی فەلەکە. کۆپی عەباس دەلێت کەجۆلەکەکان لەپێنەمبەر سەبارەت بەئافرانندی ئاسمانەکان و زەوی پرسیاریان کرد و فەرمووی: خواوەند زەوی لەرۆژی یەک شەممە و دوشەممە ئافرانند و کێوێهەکانی لەرۆژی سێ شەممە، ئاو و دارەکان و شارەکان و ئاوەدان و وێرانیهەکانی لەرۆژی چوارشەممە و ئەم چوار رۆژەیه کە فەرمووی:

((اِنَّكُمْ لَتَكْفُرُونَ بِالَّذِي خَلَقَ الْاَرْضَ فِي يَوْمَيْنِ وَ تَجْعَلُونَ لَهُ اِنْدَادًا ذَلِكُمْ رَبُّ الْعَالَمِينَ. وَ جَعَلَ فِيهَا رِوَاسِي مِّنْ فَوْقِهَا وَ بَارَكَ فِيهَا وَ قَدَرَفِيهَا اَقْوَاتَهَا فِي اَرْبَعَةِ اَيَّامٍ سِوَاءٍ لِلْسَّائِلِينَ.

واتاکە: بۆ ئێوە بەو کەسە زەوی لەدو رۆژدا ئافرانند، کافر دەبن و هاوتای بۆ دادەنێن. ئەو پەرەردگاری جیهانیانە. لەچوار رۆژ لەنگەرەکانی لەسەر زەوی دروست کرد و بەرەکەتی خستە ئاویان و خواردەمەنییەکانی دیاری کرد کە بۆ پرسیارکەرەکان (چوار رۆژ) تەواوە.))

فەرمووی: ئاسمانی لەرۆژی پێنج شەممە ئافرانند. لەرۆژی هەینی تا سێ کارێر بۆ کۆتایی رۆژ ئەستێرەکان و هەتاو و مانگ و فریشتەکانی ئافرانند و لەیەکەم کارێر لەم سێ کارێرە ئەجەلەکانی ئافرانند کە کۆ زیندوو ببیتەو و کۆ بمریت، لەکارێری دووهم زیانەکان و ئەوێ خەلک سوودی لێ دەبینن و لەکارێری سێیەم ئادەمی ئافرانند و لەبەهەشتدا جێگەی کردەو و فەرمانی بەئێبلیسدا کۆپنوشی بۆ ببات و لەدوایین کارێر ئەوێ لەبەهەشت دەکرد.

جۆلەکەکان وتیان: ئەو محەممەد دواتر چی روویدا؟

فەرمووی: ئەوسا لەسەر عەرش دانیشیت.

وتیان: ئەگەر دەتوت، ئەوسا حەوایهو، راست بوو.

پێنەمبەر (د.خ) تۆرە بوو کە ئەم ئایە هاتەخوار:

((و لقد خلقنا السموات و الارض و ما بينهما فى ستة ايام و ما مسنا من لغوب. فاصبر على ما يقولون،

واتاکهى: ئيمه ئاسمانهکان و زهوى و نهوى له ناو نهواندا جيگيره، له ماوهى شەش رۆژدا ئافراندمان و هيلاکى به ئيمه نه برا و بۆ نهوى دهيلين، خوږاگر به.))
 نه بو هورهيره دهليت: پينغه مبه (د.خ) دهستى منى گرت و فرمووى: خواوهند خاکى له رۆژى شەممە ئافراند و دارى له رۆژى دووشه ممه و خراپه ي له رۆژى سى شەممە و نوورى له رۆژى چوارشەممە و چوارپينکانى له رۆژى پينج شەممە له جيهاندا بلاو کردهوه و ئادهمى له دواين کاتهکانى رۆژى ههينى ئافراند و دواين ئافراندى نه و له دواين کارتيرهکانى ههينى له کاتهکانى ئىوارى تا شهو بو.))

كوپى سهلام و نه بو هورهيره له پينغه مبه دهگيرنهوه كه فرمووى: دهزانم كه له رۆژى يەك شەممە له چ کارتيرى خواوهند ئافراندى ئاسمانهکان و زهوى دهست پيکرد و له چ کارتيرى ههينى کوتايى پى هينا. دواين کارتيرى رۆژى ههينى بو.

جوهله کهکان به پينغه مبه ريان وت: رۆژى يەك شەممە چيه؟
 فرمووى: خواوهند زهوى له رۆژدا ئافراند و بلاوى کردهوه.
 وتيان: و رۆژى دووشه ممه؟
 فرمووى: ئادهمى ئافراند.
 وتيان: سى شەممە؟
 فرمووى: کيوهکان و ئاوى ئافراند و فلان و فلان. هەرچى خوا ويستى.
 وتيان: چوارشەممە؟
 فرمووى: رۆژيهکانى ئافراند.
 وتيان: پينج شەممە؟
 فرمووى: ئاسمانهکانى ئافراند.
 وتيان: ههينى؟
 فرمووى: خواوهند له دو کارتير شهو و رۆژى ئافراند.

وتیان: ئەی شەممە؟ و ئاماژەیان بە حەوانەوێ خواوەند کرد.

فەرمووی: خواوەند گەرەتر لەوێ. خواوەندی کردگار ئەم ئایە پەوانە کرد و فەرمووی:

((و لقد خلقنا السموات و الارض و ما بينهما فی سته ایام و ما مسنا من لغوب.

واتاکە: ئێمە ئاسمانەکان و زەوی و ئەوێ لەناو ئەواندایە، لەماوێ شەش رۆژدا ئافراندمان و هیلای بەئێمە نەبڕا)).

ئەم دو حەدیسە کە لە پیڤەمبەرەوێ گێڕامانەوێ ئاشکرای کرد کە هەتاو و مانگ دواى رۆژ لە ئافریئراوەکانی دیکە ئافریئراون. حەدیسى کورى عەباس لە پیڤەمبەر(د.خ) بەمشێوە بوو کە خواوەند هەتاو و مانگی لە رۆژی هەینی ئافراندا، کەواتە زەوی و ئاسمانەکان و ئافریئراوەکانی دیکە جگە لەفریشتەکان و مەروڤ پیش ئافراندى مانگ و هەتاو ئافریئراون یانی ئەو کاتەى هیشتا شەو و رۆژ لەئارادا نەبوو. چونکە شەو و رۆژ ناوی کارژیرە ئاشکراکان لەسووپانی هەتاو و مانگ لەئاسماندایە و لەبەر ئەوێ زەوی و ئافریئراوەکانی دیکە ئافریئرابوون و خۆر و مانگ هیشتا نە، ئاشکرایە هەموویان ئافریئرابوون و شەو و رۆژ هیشتا نە.

ئەبو هورەیرە لە پیڤەمبەر(د.خ) دەگێڕێتەوێ، فەرمووی: خواوەند نووری لە رۆژی چوارشەممە ئافراندا. و مەبەست لەنوور، هەتاو.

ئەگەر کەسێک بڵێت: بەبۆچوونی تۆ، رۆژ ناوی کاتى هەلاتنى خۆر تا ئاوابونییەتى و باوەرت وایت خواوەند هەتاو و مانگی چەندین رۆژ لەدواى ئافراندى شتەکانی دیکە ئافراندا، بەلام کاتەکان بەرۆژ ناو ببەیت کە پیش ئافراندى هەتاو و مانگ، ئەگەر بەلگەیهك بۆ راستى ئەمە نەبێت، دژی یەکتەر دەووستنەوێ.

دەلێن: خواوەند ئەم کاتانەى بەرۆژ ناو بردووە و منیش بەهەمان شیوە و ناو بردنى ئەوان بەرۆژ لەکاتیکیدا نە هەتاو بوو نە مانگ چونکە وتاری خواوەندە کە فەرمووی: لەو کاتەدا رۆژییەکیان بەیانی و شەو دەگات. لەو کاتەدا بەیانی و

دہ فہر میت :

عقیم

ده‌بینن یا ئازابی روژی عه‌قیم (نه‌زۆکی) بیان‌گریته‌وه.

نمازہ دان بہ گیرانہ وہی

رابردووان له مباره وه

که نه اندازه‌کمی به یک هزار ساله.

ههروه‌ها موحامید ده‌لێت:

تۆھاوشیوہی ھەزار سالی ئیوہی .

يُشِينَا هـ.

گیرانه وه کان له مباره وه

له کوپی عهباس دهگیرنه وه: خواوهند به ئاسمان و زهوی فرموو: به ئاره زوومهندی یا بیزاریه وه وهرنه پیش. وتیان: گویرایه ل هاتین. یانی خواوهندی په روهردگار به ئاسمانه کانی فرموو: هه تاو و مانگ و ئهستیږه کانی من بکه نه بهخت و شانسه. به زهوی ووت: رووباره کان دروست بکه و میوه کان بهرهم بینه. وتیان: فرمان بهرین.

له قتاده دهگیرنه وه: خواوهند فرمانی خوی بو ئاسمانه کان په وانه کرد و هه تاو و مانگ و ئهستیږه و نه زمی ئه وانی ئاڤراند.

ئهم حه دیسانه له پیغه مبهر گیرامانه وه له گه ل گیرانه وه کانی دیکه ناشکرای کرد که خواوهند، ئاسمان و زهوییه کانی پیش زه مانه کان و روژه کان و شه وه کان و پیش هه تاو و مانگ ئاڤراند و خوا زاناتره.

وتار سه بارهت به ووی زه مان و شهو و روژ له ناو بچیت و جگه له خوا وند هیج شتیک نه مینیتته وه.

به لگه ی راستی نه م قسه یه و تار ی خوا وندی گه وره یه:

((کل من علیها فان و یبقی وجه ربک ذوالجلال و الاکرام.

واتاکه ی: نه ووی له سهر زه وی له ناو ده چیت. و زاتی په روه ردگار ده مینیتته وه
له خا وند شکو و ریژداریه)). و هه روه ها نایه ی خوا وند: ((لا اله الا هو کل شینی
مالک الاوجه،

واتاکه ی: خوا یه ک جگه له خوا وند نییه. هه مو شتیک جگه له زاتی خوا وند
له ناو ده چیت)). به پینی و تار ی خوا وند هه مو شتیک جگه له خوا له ناو ده چیت و
شهو و روژ و تاریکی و نووری بو به رژه وندی ئافرانده به هه مان شیوه که
له رموویه تی له ناو ده چن و هه روه ها فره موویه تی: ((و کاتیک هه تاو تاریک
،ه بیت)) یانی کویر ده بیت و نوره که ی نامینیت و نه مه له کاتی روژی
له ستانه و هیه. نه م بابه ته پیویستی به شی کردنه وه نییه چوونکه هه مو
باوه پاران له شوینکه و ته کانی ته ورات و ئینجیل و ئیسلام و ئاگر په رسته کان
باوه پریان پییه تی و ته نیا ده ستیه ک له نا باوه پاران حاشا له م راستیه ده که ن که ئیمه
له م کتیه به دا مه به ستیمان ده رخستنی هه له کانی نه وان نییه. نه وانه ی باوه پریان وایه
جیهان کو تای دی دیت و جگه له خوا وند که س نامینیتته وه، باوه پریان وایه که خوا وند
،وای له نا و بردن، زیندوویان ده کاته وه و دوا ی مردن هه لیا نده ستینیتته وه
به پیچه وانه ی ده ستیه ک له نا باوه پاران که حاشا له حه شر و نه شر ده که ن.

وتار سەبارەت بەۋەى خواۋەند كۆنە و پېش ھەموو شتېك بوۋە و ئەو بەتوانايى خۇى ھەمو شتەكانى ئافراندوھ

بەلگەى ئەم وتەيە، ئەۋەى لەجىھاندا بەچاۋ بېيىنرېت، مادەيە يا پەيوەندىدار بەمادە، ئەۋەى مادە بېت، يا جىايە يا پەيوەست، ئەۋەى جىا بېت گومانى يەكگرتنەۋەى لى دەرېت و ئەۋەى پەيوەست بېت گومانى جىابونەۋەى لى دەرېت. كاتېك يەكيان لەناۋ بچېت، ئەۋەى دىكەيشيان لەناۋ دەچېت و كاتېك دو بەش پەيوەستى يەك بېن، ئاشكرايە كە يەكگرتنەيان تازەيە و كاتېك جىابېنەۋە، ئاشكرايە كە جىابونەۋە روویداۋە. و چوونكە ھەموو بوونەۋەرەكانى جىھان لەمادە و پەيوەست بەمادەن، بەمشىۋەن و ئەۋەى نەمانبىنيۋە و لەرەگەزى بېنراۋەكانە، ئەگەر بەرىكەۋت پەيوەستى يەك بوۋېن، بى چەند و چوون رووداۋە و ئەگەر يەكگرتوۋ بىن، مېزىك ئەۋانى كۆكردۆتەۋە و ئەگەر جىا بىن، جىاكەرەۋەيەك ئەۋانى جوى كۆردۆتەۋە. ئاشكرايە كە كۆكەرەۋە و جوى كەرەۋە ھاۋشىۋەى ئەۋ نىيە و كۆبوونەۋە و جوى بوونەۋە بى خوا رەۋا نىيە و تەنبا خۇى كۆكەرەۋەى شتە جۇراۋجۆرەكانە كە ھېچ كەسنىك ھاۋشىۋى ئەۋ نىيە و بۇ ھەموو شتېك بەتوانايە.

لەم وتانە بۇمان سەلمېنرا ئافرىنەر و بەدىھېنەرى شتەكان پېش ھەموو شتېك بوۋە و شەۋ و رۆژ و زەمان و كارژىرەكان ئافرىنراۋن و ئافرىنەرى داھىنەرى پېش ئەۋ زەمانە بوۋە كە شتەكان بئافرىنېت و بەناچار دەبېت پېش ئەۋان بېت. وتارى خواۋەند:

((افلا ينتظرون الى الابل كيف خلقت و الى السماء كيف رفعت و الى الجبال كيف نصبت و الى الارض كيف سطحت،

واتاكەى: بۇ سەيرى و شتر ئاكەن تا بزانن بەچ شىۋەيەك ئافرىنپراۋە و ئاسمانەكان بەچ شىۋەيەك ھەلكرائون. كىۋەكان بەچ شىۋەيەك جىگر و زەۋىيەكان بەچ شىۋەيەك راخراۋن)). بۇ كەسنىكى بىرمەند و وانەۋەرگى تىگەيشتوۋ

به لگه یه کی ناشکرایه که ئافرینه ریکی هه یه که هاوشیوهی خوی نییه. کینو و زهوی و و شتر که خواوه ند لهم ئایه دا ئاماژهی پیداون به شیوه یه که که مروؤ ده توانیت تیایدا به رینگادا بپروات، هه لکه نیت و بتاشیت و ویران بکات به لام مروؤ ناتوانیت شتیکی هاوشیوهی ئه وان دروست بکات و هه رکه س توانایی بو ئه نجامدانی ئه م کارانه نه بیئت، نه ئافرینه ری خویه تی نه ئافرینه راوی ئافرینه ری که سیکی وه ک خوی به لکو ئافرینه ره که ی خواوه ندی کردگاره که ئه وه ی بخوازیت، ده یهینیتته بوون چونکه ئه و تاقانه ی قه مهاره .

ئه گهر بلین: ئه گهری هه یه ئافرینه راوه کان، ئافرینه ری دوو خواوه ند بن. ده لیت: ره وای نییه چونکه چاره سه ر راست و که مانی خیلقت ناشکار و ئه گهر ئافرینه ر دووان بیت یاسازگارن یا نه یار. ئه گهر سازگار بن. له مانادا یه کیکن و ئه وه ی باوه ری به دوو خواوه ندی هه یه، یه کی کردوه به دووان و ئه گهر نه یار بن، خیلقت ناته وای و چاره سه ر ناراست له بهر ئه وه ی به رده وای یه کیکن له م دووانه کاریک به پیچه وانه ی ئه وی دیکه ئه نجام ده دات، یه کیان زیندوو بکاته وه و ئه وه ی دیکه به مرینیت و کاتیک یه کیکن بئافرینیت، ئه وی دیکه ویرانی به بار بینیت. وتاری خواوه ند که ده فره میت:

((لو كان فيهما آلهة الا الله لفسد تا فسبحان الله رب العرش عما يصفون، واتاكه ي: ئه گهر له ئاسمان و زهوی جگه له خوا ی تاقانه، خواکانی دیکه ده بوون، له ناو ده چون.))

ده فره میت: ((ما اتخذ الله من ولد وما كان معه من الة اذا لذهب كل الة بما خلق و لعلا بعضهم على بعض. سبحان الله عما يصفون. عالم الغيب و الشهادة فتعالی عما یشرکون.

واتاکه ی: خواوه ند منالی نییه له دایک بووی خوایه کی دیکه نییه و گهر نه هه ر خوایه ک ئافرینه راوه کانی خوی ده برد و دهسته یه ک پیش که سانی دیکه ده که و تنه وه. خواوه ندی تاقانه له وه ی وه سفی ده کات، پاکه. زانای غیب و شایه تییه کانه. و له وه ی ده یکه نه شه ریکی ئه و، گه وره تره)). ئه مه به لگه یه کی

کورت و ئاشکرایە بۆ بەتال کردنەوهی وتاری ناباوەپان و کافران چونکە ئەگەر لەئاسمان و زەوییهکان جگە لەخوای تاقانە، خواکانی دیکە بوونیان دەبوو، بەسازگاری یا ناسازگاری کارەکانیان کۆتایی دەهات و گومانی سازگاری، رەدکردنەوهی بیروکەمی دووهمە و دلتیا بوون لەتاقانەیی و ناوبردنی یەک خوا بەدووان. گومانی ناسازگاری کردنی ئەوان دەبێتە هۆی فێرۆیی و لەناوچونی ئاسمانەکان و زەوی چونکە خواوەند دەفەرمیت ئەگەر لەئاسمان و زەویەکان دوو خواوەند بوونیان دەبوو، فێرۆیی روی دەدا چونکە کاتێک یەکیان شتێک ئافەزینیت، ئەوهی دیکەیان بە لەناوبردنی سەرقال دەبیت چونکە کرداری جیاوازهکان، جیاوازه. هاوشێوهی ئاگر کە گەرم و بەفر کە گەرم کراو بە ئاگر سارد دەکاتەوه.

بەلگەیهکی دیکە، ئەگەر بەو شیوە بێت کە کافرهکان دەلێن دوو خوا ئەگەری هەیه بەتوانا یا ناتەوان بن. ئەگەر ناتەوان بێت، ناتوانیت خوا بێت و ئەگەر بەتوانا بێت، هەرکام لەبەرەبەر ئەوهی دیکەیان ناتەوانە و لاواز و خواوەند هیچ کات نە اتەوانە و نەلاواز. ئەگەر لەبەرەبەر ئەوهی دیکەیان بەتوانابێت، کەواتە ئەوهی دیکەیان خوا نییه و خواوەند لە گومانی کافران بێ بەرییه.

بۆمان دەرکەوت کە خواوەند ئافەزینەری شتەکان، تاقانەیهکە پیش هەر شتێک بوونی هەبوو و دواى هەر شتێک بوونی دەبیت. کاتێک خوا بوو، کات و زەمان و شەو و رۆژ و تاریکی و نور، جگە لەنووری خواوەند و ئاسمان و زەوی و هەتاو و مانگ و ئەستێرە نەبوو و هەر شتێک جگە لەو، ئافەزینراوه، خەڵکانی بێ یار و پشتیوان ئافەزاند و خواوەند قادری قاهره.

لە باوکی هورەیره دەگیرنەوه: پێغه‌مبەر(د.خ) فەرمووی: دواى من لەهەموو شتێک دەپرسن تا ئەو جێگەی کە دەلێن، خواوەند کە هەموو شتێکی ئافەزاندوه، ئەو ئافەزینەری خۆی کییه؟

و لەگیرانەوهیهکی دیکە ئەبو هورەیره دەلێت: کاتێک خەڵکان ئەم پرسە لەئێوه پێرسن، بلێن خواوەند هەموو شتێکی ئافەزاند، خواوەند پیش هەموو شتێکە و دواى هەموو شتێک. و کاتێک سەلمینرا کە خواوەند ئافەزینەر و

به‌ديهێنه‌ری شته‌كانه و هه‌چ له‌گه‌ڵ ئه‌ودا نه‌بووه. شته‌كانی ئافرا‌ند و رێگه‌ چاره‌ی بو‌ دانان و پێش ئافرا‌ندنی زه‌مان و‌كات و هه‌تار و مانگ كه‌ كات و كا‌ژێره‌كان و مێژوو، به‌هۆی ئه‌وانه‌وه‌ ده‌ناسنه‌وه، ئافرا‌نراوه‌كانی دیکه‌ی ئافرا‌ند.

ئێستا باسی ئه‌وه‌ ده‌که‌ین كه‌ یه‌كه‌م ئافرا‌نرا‌و چی بو‌.

وتار سه‌باره‌ت به‌سه‌ره‌تایی ئافرا‌ندن و ئافرا‌نرا‌وی سه‌ره‌تا

ده‌گێر‌نه‌وه‌ كه‌ پێغه‌مبه‌ر(د.خ) فه‌رمو‌وی: یه‌كه‌م ئافرا‌نرا‌وی خوا‌وه‌ند پێن‌ووس بو‌ كه‌ پێی وت بن‌ووسه و له‌و سا‌ته‌دا ئه‌وه‌ی ده‌بی‌ت بی‌ت، نو‌وسرا. له‌ كو‌ری عه‌باس ده‌گێر‌نه‌وه‌ كه‌ پێغه‌مبه‌ر(د.خ) فه‌رمو‌وی: خوا‌وه‌ند یه‌كه‌م جار پێن‌ووسی ئافرا‌ند و وتی ئه‌وه‌ی هه‌یه و نییه بن‌ووسی‌ت. گێرا‌نه‌وه‌ی له‌م چه‌شنه‌ فرا‌وانه. كه‌سانی دیکه و‌توویانه یه‌كه‌م ئافرا‌نرا‌و نو‌ور و تاریکیه.

ئاما‌ژده‌ان به‌بی‌ژه‌ری ئه‌م وتاره

له‌ كو‌ری ئیسه‌حاق ده‌گێر‌نه‌وه‌ كه‌ ئافرا‌نرا‌وی یه‌كه‌م نو‌ور و تاریکی بو‌، خوا‌وه‌ند ئه‌وانی له‌یه‌ك جو‌ی كرده‌وه و تاریکی كرده‌وه‌ی تاریك و په‌ش و نو‌وری كرده‌وه‌ی رو‌ژنی و ئاشكرا.

ئه‌بو‌ جه‌عفهر ده‌لی‌ت: به‌بو‌چوونی من وتاری كو‌ری عه‌باس راسته‌ به‌پێی ئه‌و هه‌دیسانه‌ی له‌ پێغه‌مبه‌ر(د.خ) گێرا‌مانه‌وه‌ كه‌ فه‌رمو‌وی ئافرا‌نرا‌وی یه‌كه‌م پێن‌ووسه.

ئاما‌ژده‌ان به‌ئافرا‌نرا‌وی دو‌ای پێن‌ووس

خوا‌وه‌ندی به‌توانا دو‌ای ئه‌وه‌ی پێن‌ووسی ئافرا‌ند و فه‌رمانی پێدا ئه‌وه‌ی ده‌بی‌ت بی‌ت، تار‌و‌ژی هه‌ستانه‌وه‌ بین‌ووسی‌ت، هه‌ریکی چ‌ری ئافرا‌ند. ئه‌مه‌ ئه‌و

هه ورهیه که خواوهند له قوړئاندا ناوی ده بات و ده فرمیت: ((ئایا چاوه پروان نییه خواوهند له سیبهری هوریک بروتاه لایان)). ئه مه پیش ئافرانندی عرش بوو که به ده دیسی پیغه مبه (د.خ) پشتر است کراوه ته وه. بیژره که ی ده لیت، له پیغه مبه رم پرسى، خواوهند پیش ئه وه ی شته کان بنافرینیت، له کویدا بوو؟

فرمووی: ((له تاریکیدا بوو، ژیره وه ی هوا و سهره وه ی هوا بوو. دواتر عرشى خو ی له سهر ئاو ئافرانده)). ئاماژه یان به ده دیسیکی دیکه ی له مشیوه داوه.

هه روه ها ده لیت: ده سته یه ک پوشتنه لای پیغه مبه (د.خ). له گهل ئه وان قسه ی ده کرد و ئه وان ده یانوت: ((زانیاریمان پی به خشه)). پیغه مبه ر لیان ره نجا، ئه و ده سته یه پوشتن و ده سته یه کی دیکه هاتن و وتیان: ((هاتووین سلاو بو پیغه مبه (د.خ) بنیرین و فیهی دینی فی ر بین و له سهره تای ئافراندن بیرسین)). فرمووی: به مزده ی به هشت که ئه م که سانه ی پیش ئیوه پی رازی نه بوون، رازی بین.

وتیان: رازین.

پیغه مبه (د.خ) فرمووی: ((ته نیا خواوهند بوو بی ئه وه ی هیچ شتیك و هیچ که سینکی له گهلدا بیت، عرشه که ی له سهر ئاو و له له وحه که، ئاماژه ی پیدرا بوو. دوا ی ئه و حه و ئاسمانی ئافرانده)).

ئه وسایه کیك هاته لای من و وتی: ((وشتره که ی تو پوشت و من هاتمه در و تراوینکه له مپه ر بوو، ئاره زوم ده کرد وشتره که م به جیده هیشت)). سه باره ت به ئافرینراوی دوا ی تاریکی بوچونه کان جیاوازه و ده سته یه ک وتوو یانه که عرشى ئافرانده.

ئاماژهدان به بیژره ی ئه م وته یه

له کوړی عه باس ده گیرنه وه که خواوهند عرشى پیش ه موو شتیك ئافرانده و له سهر عرش جیگه ی گرت و ده سته یه کی دیکه وتوو یانه خواوهند ناوی پیش عرش ئافرانده و دواتر عرش و له سهر ئاو جیگری کرد.

ناماژدان به بیژوری نهم قسه یه

له دهسته یه که له ماوه لانی پیڅه مبه (د.خ) ده گپړنه وه که عهرشی خواوه ند له سهر
 ناو جیگیر و هیشتا جگه له نافرینراوه کانی پیش ناو، هیچی دیکه نه نافرینرا بوو.
 له وه هب کوری مونبه ده گپړنه وه که پیش نافراندنی ناسمانه کان و زهوی، عهرش
 له سهر ناو بوو و کاتیک خواوه ند ئیراده ی کرد و فهرمانی نافراندنی ناسمانه کان و
 زهوی دهر کرد، پر به مشتی که له فی ناوی هه لگرت و مشتی کرده وه و هه لمیک بهرز
 بوویه وه و له و روزه دا حهوت ناسمانی نافراند و له ماوه ی دو روزه زهوی بلاو
 کرده وه و له روزه ی حهوت م له نافراندن ته واو بوو.

ده لین په روه ردگار به دوا ی پینوس کورسی نافراند و به دوا ی کورسی عهرش.
 دوا ی نه وه هه وا و تاریکیه کانی نافراند. دواتر ناو و عهرشی خوئی له سهر ناو
 جیگیر کرد.

ئه بو جه عفر ده لیت: ئه مه راستر بهرچاو ده که ویت که خواوه ند ناوی پیش
 عهرش نافراند بیت چونکه له حه دیسی پیڅه مبه روه بومان دهر کهوت که
 فهرموویه تی خواوه ند پیش نافراندنی خه لکان له تاریکیدا بوو که ژیره وه ی هه وا و
 سهر وه ی هه وا بو، دواتر عهرشی خوی له سهر ناو نافراند. و کاتیک
 پیڅه مبه (د.خ) ده لیت خواوه ند عهرشی له سهر ناو نافراند، په وا نیصه عهرش
 له سهر ناو دروست بکرت و ناو پیش نه وه یا له گه ل نه ودا نه نافرینرا بیت و
 نه گهر بهم شیوه بیت، یه کیک له م دو حاله ته یه: یا ناو پیش عهرش نافرینراوه و یا
 له گه ل نه ودا. په وا نیصه عهرش پیش ناو نافرینرا بیت. له مباره وه له
 پیڅه مبه (د.خ) حه دیسی که ده گپړنه وه و وتوویانه که له کاتی نافراندن، عهرش
 له سهر ناو و ناو له سهر هه وا بوو و نه گهر بهم شیوه بیت، ناو و هه وا پیش عهرش
 نافرینراون.

ده گپړنه وه که له کوری عه باس سه بارهت به و تاری خواوه ند پرسپاریان کرد
 که ده فهر میت: ((عهرش له سهر ناو بو)) ناو له سهر چی بوو؟ وتی: له سهر هه وا.
 بهم ناو هرو که ناماژمیان به گپړانه وه یه کی دیکه داوه.

دهلین: ئاسمانهکان و زهوی و هه مو بوونه وه رهکان و شتهکان له ناو ده ریاکاندا بوو. ئه مه هه مان په یکه ره و په یکه ره له نیوان کورسیدا بوو.

ئاماژهدان به بیژهری ئه م وتهیه:

له وه هب ده گیر نه وه که باسی گه ورهیی خوی ده کرد که ئاسمانهکان و زهوی و ده ریاکان له م په یکه ره دایه و په یکه ره له ناو کورسی و ههنگای خواهند له سه ر کورسیه که. کورسی هاوشیوهی پیپوشی ههنگاهکانی نه وه.

پرسیان: په یکه ره چییه؟

وتی: شتی که له ده ور بهری ئاسمانهکان که هاوشیوهی ته نافی خپوهت، دهوری زهوی و ده ریاکانی داوه.

ههروه ها سه بهارت به چونییه تی زهوییهکان پرسیا ریان لیکرد؟

وتی: حهوت زهوی بلاو کراوه ته وه هاوشیوهی دوورگهکان له نیوان هه ردو زهوییه که ده ریا یه که و ده ریا هه موو زهوییهکانی گرتۆته وه و له پشت ده ریا وه په یکه ره.

دهلین له نیوان ئافراندنی پیننوس تا ئافراندنی شتهکانی دیکه هه زار ساله.

ئاماژهدان به بیژهری ئه م وتهیه

له زه موره ده گیر نه وه که خواهند پیننوسی ئافراند و به پیننوس، هه مووی ئه و شتانهی مه بهستی کرد بوو بیان ئافرینیت و یا ئه وانهی ده بیت ببن، نوسی و ئه م نوسراوه هه زار سال پیش ئه وهی هیچ شتی که بیته بوون، سوپاس و ستایشی خواوهندی کرد و کاتی که خواهند ئیرادهی کرد ئاسمانهکان و زهوی بئا فرینیت، له ناو ئه و شتانهی ئافراندی شهش رۆژ بوو که هه رکامیانی به ناوی ئه وی دیکه وه ناونا.

دهلین ناوی یه کی که له شهش رۆژه نه بجه د و ناوی یه کی دیکه هوز و سینییه می حه تی و چواره می کولهن و پینجه م سه عفص و شه شه می قرشت بوو.

ئاماژەدان بە بیژەری ئەم وتەیه

لە زوڤاك كۆپى موزاحیم دەگێرنەوه که خواوەند ئاسمانەکان و زەوی لەشەش
رۆژدا ئافراند و هەر رۆژه ناویکی بوو که ئەبجد و هوز و حتی و کولمەن و
سەعفس و قرشت بوون.

ئاماژەیان بە گێرانی هەیه‌کی دیکەى هاوشیوه داوه.

بەلام کەسانی دیکە وتویانە خواوەند رۆژیکی ئافراند و ناوی نا یەك شەممە
و رۆژی دووهمی ئافراند و ناوی نا دوو شەممە و رۆژی سێهەم و ناوی نا سێ
شەممە و رۆژی چوارەمی ناونا چوارشەممە و رۆژی پێنجەمی ناونا پێنج شەممە.

ئاماژەدان بە بیژەری ئەم وتەیه

لە کۆپی عەباس دەگێرنەوه که خواوەند یەك رۆژی ئافراند و ناوی نا یەك
شەممە و رۆژیکی دیکەى ئافراند و ناوی نا دووشەممە و رۆژی سێهەمی ئافراند
و ناوی نا سێ شەممە و رۆژی چوارەم بە چوارشەممە و رۆژی پێنجەمی ئافراند
و ناوی نا پێنج شەممە.

لەم دوو گێرانی هەدا هیچ جیاوازیەك نییه و پەڕایە ناوی رۆژەکان بەزمانی
عەرەبی بەو شیوه بێت که لە کۆپی عەباس دەگێرنەوه و بە زمانەکانی دیکە بەو
شیوه بێت که زوڤاك كۆپی موزاحیم ئاماژەى پێداوه.
هەرۆه‌ها دەلێن رۆژەکان حەوت رۆژه نەك شەش.

ئاماژەدان بە بیژەری ئەم وتەیه

لەو هەب کۆپی مۆنبە دەگێرنەوه که رۆژەکان حەوت بوون. ئەم دوو وتارە که
یەکیان لە زوڤاکە و دەلێت خواوەند شەش رۆژی ئافراند و ئەوی دیکەیان و هەب
کە دەلێت رۆژەکان حەوت بوو، راستە و هیچ جیاوازییەکی نییه چونکە مانای
وتارەکەى زوڤاك ئەو یە رۆژەکانی ئافراندى خواوەند لەسەرەتایی دەسپێکی

ئافرانندی ئاسمانەکان و زەوی و بوونەوهرەکان تا کاتی تەواو بوون شەش رۆژە بەهەمان شیوەکە خوا دەفەرمیّت : ((ئەو کە ئاسمانەکان و زەوی لەماوەی شەش رۆژدا ئافراند و مانای وتارەکی وەهەب ئەوەیە کە ژمارەی رۆژەکان لەگەڵ هەینی جەوتە نەک شەش.

پیشینیان سەبارەت بەرۆژی دەسپێکی ئافرانندی ئاسمانەکان و زەوی بۆچوونەکانیان جیاوازی، دەستەبەکی دەلێن رۆژی یەك شەممەیه.

ئامارەدان بە بیژەری ئەم وتەیه

لە عەبدالله کۆری سەلام دەگێرنەوێ کە خواوەند ئافرانندی دەست پێکرد و زەوی لەرۆژی یەك شەممە و دووشەممەدا ئافراند.

ئامارەیان بەگێرناوەیەکی دیکە ی هاوشیوە داوه.

لەزوحاک لەلیکدانەوێ وتاری خواوەند کە دەفەرمیّت: ((ئەو کە ئاسمانەکان و زەوی لەماوەی شەش رۆژدا ئافراند)) دەگێرنەوێ کە شەش رۆژ لەرۆژەکانی رۆژی پەسلان بوو کە هەرکام هەزار سال و ئافرانندی لەرۆژی یەکشەممە دەست پێکرد. دەستەبەکی دیکە وتوویانە سەرەتایی ئافراندن لەرۆژی شەممە دەستی پێکرد.

ئامارەدان بە بیژەری ئەم وتەیه

محەممەد کۆری ئیسحاق دەلێت بەوتە ی شوینکەوتەکانی تەورات خواوەند لەرۆژی شەممە ئافرانندی دەست پێکرد. شوینکەوتەکانی ئینجیل دەلێن سەرەتایی ئافراندن لەرۆژی دووشەممەدا بوو و موسولمانەکان بەپێی حەدییسی پینگەمبەر(د.خ) دەلێن خواوەند لەرۆژی شەممە ئافرانندی دەست پێکرد.

هەر دۆدەستەکە کە یەکیان سەرەتای ئافراندن بەرۆژی یەك شەممە دەزانێت و کەسانی دیکە کە سەرەتای ئافراندن بەرۆژی شەممە دەزانن، پشت بەوتاری پینگەمبەر(د.خ) دەبەستن. ئێمە ئامارەمان بەم دو گێرناوەیەدا و پێویستە لێره‌دا

باسیان بکهین.

حه دیس سهبارت بهوتاری ئهوانه‌ی ده‌لین سه‌ره‌تای ئافران‌دن رۆژی یه‌ک شه‌مه‌یه له‌کۆری عه‌باسه که‌جوله‌که‌کان هاتنه لای پیغه‌مبه‌ر(د.خ) و سه‌بارت به ئافران‌دن ئاسمانه‌کان و زه‌وی پرسیاریان کرد و وتی: خواوه‌ند زه‌وی له‌رۆژی یه‌کشه‌مه و دوو شه‌مه ئافران‌د.

حه دیس سه‌بارت بهوتاری ئهوانه‌ی ده‌لین سه‌ره‌تای ئافران‌دن رۆژی یه‌کشه‌مه بوله‌نه‌بو هوره‌یره‌یه که‌ده‌لێت: پیغه‌مبه‌ر(د.خ) ده‌ستی گرتم و فرمووی: خواوه‌ند خاکی له‌رۆژی یه‌کشه‌مه ئافران‌د.

وتاری یه‌که‌م که‌ده‌لێت خواوه‌ند ئافران‌دن ئاسمانه‌کان و زه‌وی له‌رۆژی یه‌کشه‌مه ده‌ست پێک‌رد، راست‌ره‌ چوونکه زانا پێشینه‌کان له‌سه‌ر ئه‌وه کۆکن.

وتاری کۆری ئیسحاق له‌سه‌ر ئه‌وه بانه‌مایه که خواوه‌ند له‌ئافران‌دن هه‌موو شت و بوونه‌وه‌ره‌کان له‌رۆژی هه‌ینی کۆتایی بوو که رۆژی هه‌وته‌مه و له‌سه‌ر عه‌رش دانیش‌ت و ئه‌وه رۆژه‌ی کرده جه‌ژنی موسوڵمانان. به‌لگه‌ی گومانه‌که‌ی ئه‌وه ئاشکراکه‌ری هه‌له‌ی ئه‌وه. چوونکه خواوه‌ند له‌چه‌ند شوینیک به‌نده‌کانی خۆی ئاگادار کردو‌ت‌ه‌وه که‌ئاسمانه‌کان و زه‌وی و بوونه‌وه‌ره‌کانی له‌ماوه‌ی شه‌ش رۆژدا ئافران‌د و ده‌فه‌رمی‌ت:

((الله الذی خلق السموات و الارض و ما بینهما فی سته‌ ايام ثم استوی علی العرش مالک من دونه من ولی و لا شفیع افلا تتذکرون.

واتاکه‌ی: خواوه‌ندی تاقانه‌یه که‌ئاسمانه‌کان و زه‌وی وه‌موو شته‌کانی نێوانیان‌ی له‌ماوه‌ی شه‌ش رۆژدا ئافران‌د. دواتر سه‌رقالی عه‌رش بوو. جگه‌ له‌و هاور‌ی و پش‌تیوان‌یک‌تان نییه. بۆ وانه وه‌رناگرن؟))
دوباره خواوه‌ند ده‌فه‌رمی‌ت:

((قل انکم لتکفرون بالذی خلق الارض فی یومین و تجعلون له اندادا ذلک رب العالمین. و جعل فیها رواسی من فوقها و بارک فیها و قدر فیها اقواتها فی اربعه ايام سواء للسانلین. ثم استوی ال السماء و هی دخان فقال لها و للارض انتیاطلوعا

اوکرها قالتا اتینا طائعين. ففضاهن سبع سموات فی یومین و اوحی.
 ((واتاکەئ: بئى: بۆ ئیوھ بەو کەسەى زەوئ لەماوەى دوو رۆژدا ئافراڤد کافر
 دەبن و هاوتا و شەریک بۆ ئەو دادەنئین. ئەو، پەرورەدگارى جیهانیانە. لەماوەى
 چوار رۆژى دیکە لەسەر زەوئ لەنگەرەکانى دروست کرد و بەرەگەتەکانى تیا جئ
 کردەوھ و خواردنەکانى دەستنیشان کرد. بۆ پرسکەرەن چوار رۆژ بەس و تەواوھ.
 دواتر سەرقائى ئاسمان بوو کە ھەلمیک بوو و بە ئاسمان و زەوئ وت
 بەئارەزوومەندى یا بئزارییەوھ دەرکەون. وتیان: بەئارەزوومەندییەوھ دئین و
 لەماوەى دوو رۆژدا کردى بەحەوت ئاسمان و فەرمانى خۆى بۆ ھەر ئاسمانیک
 پەرمانە کرد.

زاناکان بۆچوونیان جیاواز نییە لەسەر ئەوئ ئەو دوو رۆژە ئامارە پئدراوھ
 لەوتارى خواوھند کە فەرمووى ((و لە ماوەى دوو رۆژ حەوت ئاسمانى دروست
 کرد)) لەناو ئەو شەش رۆژەدايە کەپیشتر ئامارەمان پئدا. لای موسولمانان
 ئاشکرایە کە خواوھند ئاسمانەکان و زەوئ و ھەموو بوونەوھەرەکانى لەماوەى
 شەش رۆژدا ئافراڤد. چەندین حەدیسىيان لە پئغەمبەر(د.خ) گئپراوھتەوھ کەدوايئ
 ئافرئراوى خواوھند ئادەمە کە ئافراڤدنى ئەو لەرۆژى ھەيئى و رۆژى ھەيئى
 رۆژى تەواو بوونى ئافراڤدن و لەناو ئەو شەش رۆژەدايە کە خواوھند فەرمووى
 ئافراڤدنى لەماوەى ئەو شەش رۆژەدا کردوھ و ئەگەر بەم شئوھ نەبئت ئافراڤدن
 لەماوەى حەوت رۆژ کۆتایى پئھاتوھ نەک شەش رۆژ و ئەمە بەپئچەوانەى وتارى
 خواوھندە.

بۆمان دەرکەوت کەیەکەم رۆژى ئافراڤدن رۆژى یەکشەممەيە. چوونکە ھەيئى
 رۆژى کۆتایى و ھەموو رۆژەکان شەش رۆژە بەھەمان شئوھ کە خواوھند
 فەرموویەتى. حەدیسەکان لە پئغەمبەر(د.خ) و ئەصحابەکان دەگئرنەوھ کەتەواو
 بوونى ئافراڤدن لەرۆژى ھەيئیدا بوو کە لەکاتى خۆیدا بەخواستى خوا ئامارەى
 پئدەدەيئ.

وتار سەبارەت بەوێ لە ھەراکام لەو شەش رۆژە ناماژە پێندراوە لەکتێبەکە خواوەند چ شتێک ئافرینرا

زانا پێشینەکان لەمبارەو بەجیاوازی قسەیان کردووە. لە عەبدالله کۆری سەلام دەگیرنەووە کە وتی خواوەند ئافرانندی لەرۆژی یەکشەممە دەسپێکرد و زەوێیەکانی لەرۆژی یەکشەممە و دوشەممە ئافراند و رۆژییەکان و کێوەکانی لەرۆژی سێ شەممە و چوار شەممە و ئاسمانەکانی لەرۆژی پێنجشەممە و ھەینی ئافراند. لەدوایین کارژێرەکانی رۆژی ھەینی لەئافرانندن تەواو بوو و بەخیرایی ئادەمی ئافراند و رۆژی ھەستانەووە لەم کارژێردا دەبیت.

لە ئەصحابەکانی پێغەمبەر (د.خ) دەگیرنەووە کە خواوەند ھەوت زەوی لەرۆژی یەکشەممە و دوشەممە ئافراند و کێوەکانی بۆ رینگرتن لەئەرد ھەژین لەسەر زەوی جیگیر و رۆژی خەلکان و دارەکانی لە رۆژی سێشەممە و چوارشەممە ئافراند. دواتر دەستی بەئافرانندی ئاسمان کرد کە ھەلمێک بوو و ئاسمانیکێ لی دروست کرد. ئەوسا لەرۆژی پێنجشەممە و ھەینی قەلشتی و ھەوت ئاسمانی لی دروست کرد.

لە کۆری عەباس دەگیرنەووە کە خواوەند زەوی لەرۆژی یەکشەممە و دوشەممە ئافراند.

بەپێی گێڕانەووەی ئەوان زەوی پیش ئاسمان ئافرینرا چونکە ئافرانندەکە لەرۆژی یەکشەممە و دوشەممەدا بوو.

کەسانی دیکە وتویانە کە خواوەند زەوی لەگەڵ رۆژی کەسەکانی ئافراند بەلام بلاوی نەکردووە. دواتر سەرقالی ئافرانندی ئاسمان بوو و دای ئەو زەوی بلاو کردووە.

ناماژدان به بیژهری ئەم وتیه

له کۆری عەباس دەگیرنەوه خواوەند که له قوڕئاندا ناماژە ی بە ئافرانندی زهوی پیش ئاسمان و لەشویئیکی دیکەدا ناماژە ی بە ئافرانندی ئاسمان پیش زهویداوه له بهر ئەوهیه که زهوی و روژی که سهکانی پیش ئاسمان ئافرانند به لام زهوی بلاو نه کردوه. دوا ی ئەوهی له ئافرانندی ئاسمان تهواو بوو و بو حەوت ئاسمان دابهشی کرد، زهوی بلاو کردهوه و وتاری خواوەند به مشیوهیه که زهوی دوا ی ئافرانندی ئاسمان بلاو کردهوه.

ههروهها له کۆری عەباس دەگیرنەوه وتاری خواوەند که فرموی: ((دوا ی ئەوه زهوی بلاو کردوه. و ئاو و له ورگهی له سه ر زهوی دروست کرد و کیوهکانی جیگیر کرد، مه به ست ئەوهیه که خواوەند ئاسمانه کان و زهوی ئافرانند و له ئافرانندی ئاسمان پیش ئافرانندی خه لکان تهواو بوو. دواتر روژییهکانی له سه ر زهوی بلاو کردهوه و زهوییهکانی جیگیر کرد و مانای بلاو کردنه وه ی زهوی ئەمهیه که روژی و پوه کهکانی زهوی ته نیا له شه و و روژدا ئافراننران و مه به ست له وتاری خواوەند که زهوی دوا ی ئەوه بلاو کردهوه، ئەمهیه. مه گه ر نه تبیست که فرموی: ((ئاو و له ورگهی له سه ر زهوی دروست کرد)).

ئەبو جه عفر ده لیت: وتاری راست لای ئیمه گیرانه وه ی ئەو که سانهیه که وتوویانه خواوەند زهوی له روژی یه کشه ممه دا ئافرانند و ئاسمانی له روژی پینجشه ممه و ئەستیره کان و خۆر و مانگی له روژی ههینی. به هوی ئەو گیرانه وه ی له کۆری عەباس له پیغه مبه ر ناماژمان پیندا و به پینی گیرانه وه که ی کۆری عەباس، ئەگه ری ههیه خواوەند زهوی ئافرانندی به لام بلاوی نه کرد بیته وه و دواتر ئاسمانهکانی ئافرانندی. دواتر زهوی بلاو کرد بیته وه و زهوی و کیلگهکانی به دیهیناییت و کیوهکانی جیگیر کرد بییت. وتاری راست لای من ئەوهیه که مانای بلاو کردنه وه جیاوازه له ئافرانندن چوونکه خواوەند ده فرمیت:

((ا انتم اشد خلقا ام السماء بناها. رفع سمکها فسواها. و اغطش لیلها و اخرج

ضحاه. و الارض بعد ذلك دحاه. اخرج منها مائها و مرعاها. و الجبال ارساها.
واتاكهي: ئافراندنی ئیوه دژوارتره یا ئاسمان كه خواوهند ئافرینه ریه تی. تاقی
ئاسمانی بهرز کردۆته وه و جیگیری کردوه. شهوه که ی تاریک و رۆژه که ی رووناک
و دواى ئه وه زهوى بلاؤ کردۆته وه. و ئاو و له وه رگه ی لی به دیهینا وه و کیوه کانی
به هیز کردوه)).

ئه گهر كه سێك بَلَيْت دهستهیهك له زاناكانی قوڤنان، و تاقی خواوهند
كه فهرموویه تی زهوى دواى ئه وه بلاؤ کرده وه، بهم مانایه كه زهوى له گه ل ئه ودا
بلاؤ کردۆته وه و به لگه ی وتاره که ی تۆ چیه كه ده ئینی ئه مه به مانای دواى ئه وه یه؟
ده ئین كه مانای (بعد) له زمانی عهره بیدا ئه وه یه كه وتمان و به مانای دژی
(قبل) نه به مانای (له گه ل). و جگه له مه ره وای نییه.

دهستهیهك و توویانه كه خواوهند دوهزار سال پێش ئافراندنی جیهان كه عبه ی
به چوار روكن، له سه ر ئاو ئافراند. دواتر له ژێر كه عبه زهوى بلاؤ کرده وه.

ئاماژهدان به بێژهری ئه م وتهیه

له کوپی عهباس ده گێر نه وه كه خواوهند دوو ههزار سال پێش ئافراندنی جیهان
مانی كه عبه ی له سه ر چوار روكن له سه ر ئاو ئافراند و دواتر زهوى له ژێر كه عبه
بلاؤ کرده وه.

له عهبدالله کوپی عومهریش ده گێر نه وه كه خواوهند، كه عبه ی دوو ههزار سال
پێش زهوى ئافراند و زهوى له ناو ئه ودا بلاؤ کرده وه.

به مپییه، ئافراندنی زهوى پێش ئافراندنی ئاسمانه کان بووه و بلاؤ کردنه وه ی
زهوى، دابهش کردنی رۆژییه کان و کێلگه کان و روه که کان بوو كه دواى ئافراندنی
ئاسمان روویدا. به مه مان شیوه كه له گێرانه وه ی کوپی عهباس ئاماژه مان پێدا.

ده گێر نه وه كه جوله که کان پۆشتنه لای پێغه مبه ر (د.خ) و وتیان: ئه ی محهممه د
پیمان بلێ خوا له شهش رۆژه که دا چ بوونه وه ریکى ئافراند؟

پێغه مبه ر (د.خ) فهرمووی: زهوى له رۆژی یه کشه ممه و دووشه ممه ئافراند و

کيوهکانی له روژي سي شهمه و شار و روژيهکان و روبار و ناوهدانی و ويرانيهکانی له روژي چوارشهمه و ناسمان و فريشتهکانی له روژي پينجشهمه نافراند تا سي کارژير بو کوتايی هاتنی روژي هينی. و له يه کهم کارژيري ماوه له روژي هينی، نهجه لهکان و له کارژيري دووهم زيانهکان و له کارژيري سيهم نادمی نافراند.

وتیان: نهگهړ کوتاييت به قسه کهت دهینا، راستت دهوت. پينغمه بهر (د.خ) له مهبه سستی جووله کهکان تيگه يشت و تووره بوو و خواوهند هم نايه ی نارده خوار که ئيمه هيلاک نه بوين و بو نه وهی دهيلين، خوږاگر به. نهگهړ که سيک بلت: نهگهړ به مشيوه يه که خواوهند زهوی پيش ناسمانهکان نافراند که واته مانای وتاره کهی کورې عباس که له گيړانه وه کهی دیکه دا هاتووه چييه که ده ليت: ((يه کهم شت که خواوهند نافراندی، پينووس بوو که پنی وت: بنوسه و پينووس وتی: خواوهندا، چی بنووسم؟ وتی: قه در بنووسه. و پينووس تا روژي هه ستانه وه، هه مووی نه وهی ده ليت ببیت. نووسی. دواتر خواوهند هلمی ناوی بهر ز کرده وه و ناسمانهکانی لی دروست کرد. دواتر ماسی نافراند و زهوی له سهر پشتي نه و جیگیر کرد. ماسی شله ژا و زهوی له رزی و خواوهند به کيوهکان به هيزی کرد. چتر له مه ودا کيوهکان بهرده وام شانازی به سهر زهوييه وه دهکن))

نامارښيان به چهندين گيړانه وهی دیکه ی هاوشيوه داوه. ده ليتين: به پنی شروقه کردن و ليکدانه وهی گيړانه وهکان که له کورې عباس و که سانی دیکه دهی گيړانه وه، وتاره کهی ئيمه راسته و گيړانه وهی کورې عباس دژي وتاره کهی ئيمه نييه.

نهگهړ بلين گيړانه وهکان که به لگه ی راستی وتاره، چييه؟ ده ليتين: عبدالله کورې مه سعود و دهسته يه که له نه صحابهکانی پينغمه بهر (د.خ) سه بارت بهم نايه ی خواوهند که ده فهرميت: و نه وه که هه موو بونه وهکانی زهوی نافراند. دواتر ده سستی به نافراندنی ناسمان کرد و حوت ناسمانی دروست کرد، وتوويانه که عهرشی خواوهند له سهر ناو بوو و هيچ بوونه وهریک پيش ناو

نه‌ئافرنرابوو و کاتیک خواوهند مه‌به‌ستی نه‌وی کرد بونه‌وه‌ره‌کان بنافرنیت، له‌ئاو هه‌لمیکی ده‌ره‌ینا که له‌سەر ئاو وه‌ستا و به‌ئاسمان ناوی برد چوونکه ئاسمان به‌مانای سه‌روه‌یه. دواتر ناوی وشک کرد و کردی به‌یه‌ک زه‌وی. دواتر زه‌وی قه‌لشت و بۆ حه‌وت زه‌وی دابه‌شی کرد و ئه‌مه له‌روژی یه‌کشه‌مه‌مه و دوشه‌مه‌مه رویدا. و زه‌وی له‌سەر پشیتی ماسی ئافراند و ماسی هه‌مان (نۆن) که‌خواوهند له‌قورپان ئاماژه‌ی پێداوه و ده‌فرمیت: (نۆن و القلم)

ماسی له‌ئاو دا بوو و ئاو له‌سەر پشیتی به‌ردیک، به‌رد له‌سەر پشیتی فریشته و فریشته له‌سەر تاشه‌به‌ردیک و تاشه‌به‌رد له‌سەر با. ئه‌مه ئه‌و تاشه‌ به‌رده‌یه که‌لوقمان فره‌مووی نه‌ له‌زه‌ویداوه و نه‌ له‌ئاسمان. ماسی ته‌کانی خوارد و زه‌وی له‌رییه‌وه و خواوهند کی‌وه‌کانی له‌سەر زه‌وی داکویتی که‌به‌هیز بوو و کی‌وه‌کان به‌رده‌وام شانازی به‌سەر زه‌وییه‌وه ده‌که‌ن. وتاری خواوهنده‌ که‌ده‌فرمیت: ((له‌سەر زه‌وی کی‌وه‌کانمان جیگیر کرد تا ئیوه نه‌له‌رزینیت)).

ئه‌بو جه‌عفر ده‌لێت: له‌وتاری ئه‌وان که‌خواوهند له‌کاتی ئافراندنی ئاسمانه‌کان و زه‌وی له‌ئاو هه‌لمیکی به‌رز کرده‌وه که‌ بوو به‌ئاسمان و دوا‌ی ئه‌وه ئاو‌ی وشک کرد و کردی به‌یه‌ک زه‌وی، بۆمان روون بویه‌وه که‌خواوهند ئاسمانی پیش زه‌وی ئافراند به‌لام نه‌یکرده حه‌وت ئاسمان و دوا‌ی ئه‌وه زه‌وی ئافراند. ئه‌گه‌ری هه‌یه خواوهند له‌ئاو هه‌لمیکی به‌رزکردبێته‌وه تا ببێته ئاسمان و ئاو‌ی وشک کردبێت تا ببێته زه‌وی ئه‌و ئاسمانه، به‌لام بلا‌وی نه‌کردبێته‌وه و روژی‌ه‌کانی دیاری نه‌کردبێت و ئاو و کی‌لگه‌کانی کشتوکالی به‌دینه‌هینابیت و سه‌رقالی ئافراندنی ئاسمان بوییت که‌هه‌مان هه‌لمی سه‌ر ئاوه و حه‌وت ئاسمانی لی‌ دروست کردبێت. دوا‌ی ئه‌وه زه‌وی قه‌لشت بێت که‌ئاو‌ی وشک کردوو بووه و بۆ حه‌وت زه‌وی دابه‌شی کردبێت و کی‌وه‌کانی له‌سەر زه‌وی داکوتابیت. و به‌مشیه‌یه هه‌موو گێڕانه‌وه‌که‌ی کو‌پی عه‌باس راسته.

جیاوازی زاناکانمان سه‌باره‌ت به‌ئافرنرا‌وی روژی دوشه‌مه‌مه به‌گێڕانه‌وه‌ی هه‌دیسی پیغه‌مبه‌ر(د.خ) ئاماژه‌مان پێدا. ئاماژه‌مان به‌ئافرنرا‌وی روژی سی‌ شه‌مه‌مه و چوارشه‌مه‌مه‌دا. لی‌ره‌دا ته‌نیا نه‌وی ئاماژه‌مان پێ نه‌داوه ئه‌وه‌یه

کەوتاری راست لای ئێمە گیرانەوهی کۆپی مەسعود و دەستەپەك لە ئەصحابەکانی پێغەمبەرە کە خواوەند کێوهکان و روژی و دارەکان و شتەکانی دیکە لە روژی سێشەممە و چوارشەممە لە سەر زەوی ئافراند چونکە لە کتێبەکی خۆیدا دەفەرمیت:

((انکم لتکفرون بالذی خلق الارض فی یومین و تجعلون له اندادا. ذلک رب العالمین. و جعل فیها رواسی من فوقها و بارک فیها و قدر فیها اقواتها فی اربعه ایام سواء للساکنین.

واتاکە: بلی بۆ ئێوه بەو کەسە زەوی لەو روژدا ئافرا. کافر دەبن و هاوتای بۆ دادەنێن. ئەو پەرەردگاری جیهانیانە. لە چوار روژەکی دیکە لە سەر زەوی لەنگەرەکانی بەدیھنا و بەرەکەتی خستە ناویان و خواردنییەکانی دەستنیشان کرد. کە بۆ پرسکەرەکان چوار روژ تەواو و بەسەندەیه.))

یانی هەر کەس بپرسیت، بەمشێوە بوو. دواتر ئاسمانی دروست کرد کە هەلەم بوو و ئەم هەلەمە لە هەناسەی ئاو و کردی بەپەك ئاسمان. دواتر قەلشتی و حەوت ئاسمانی لی دروست کرد و ئەمە لە روژی پێنج شەممە و هەینیدا روویدا.

لە عەبدالله کۆپی سەلام دەگیرنەوه کە خواوەند روژییەکان و کێوهکانی لە روژی سێشەممە و چوارشەممە ئافرا. لە کۆپی عەباس دەگیرنەوه کە خواوەند کێوهکانی لە روژی سێشەممە ئافرا. لەبەر ئەمە خەڵکان روژی سێشەممە بە روژیکی گران و قورس دەزانن.

ئەبوجەعفەر دەلێت: و تەری راست لای ئێمە ئەوێهە لە پێغەمبەر گیرامانەوه کە فەرمووی: خواوەند لە روژی سێشەممە کێوهکانی ئافرا. و لە روژی چوارشەممە دارەکان و ئاو و روبەرەکان و وێرانی و ئاوەداننێیەکانی ئافرا.

هەر وەها لە پێغەمبەر (د.خ) دەگیرنەوه کە خواوەند کێوهکانی لە روژی یەکشەممە ئافرا. و دارەکانی لە روژی دوشەممە و خراپە لە روژی سێشەممە و رووناکی لە روژی چوارشەممە ئافرا. بەلام هەدیسی پیشوو راسترە و زۆربە لە پیشینیان پشتراستیان کردووە.

لە روژی پێنجشەممە خواوەند ئاسمانەکانی ئافرا. کە پەك ئاسمان بوو و

کردی به‌حوت: له کورپی مه‌سعود و ده‌سته‌یه‌ک له‌ئه‌صحابه‌ی پیغه‌مبه‌ر(د.خ) ده‌گیرنه‌وه‌ که‌خواوه‌ند ده‌ستی به‌دروست کردنی ئاسمان کرد که‌هه‌م بوو و هه‌م له‌هه‌ناسه‌ی ئاو و یه‌ک ئاسمانی لی به‌دیهی‌نا. دواتر له‌روژی پینجشهمه و هه‌ینی کردی به‌حوت ئاسمان و هه‌ینی بویه به‌و ناوه ناو‌نا چونکه ئافرینراوی ئاسمانه‌کان و زه‌وی کو‌کرده‌وه و کاروباری هه‌ر ئاسمانیکی په‌وانه کرد. یانی ئافرینراوه‌کانی هه‌ر ئاسمانیکی له‌فریشته و کێوه‌کانی به‌فر و بوونه‌وه‌ره‌کانی دیکه ئا‌فراند و ئاسمانی دنیای به‌ئه‌ستێره‌کان رازنده‌وه که‌هو‌کاری رازنده‌وه و رێگری له‌شه‌یتانه‌کانه و کاتی‌ک له‌ئا‌فراندن ته‌واو بوو، له‌سه‌ر عه‌رش جی‌گه‌ی گرت، به‌هه‌مان شینوه که‌ده‌فه‌رمیت، و ئاسمانه‌کان و زه‌وی له‌ماوه‌ی شه‌ش رۆژ ئا‌فراند و هه‌روه‌ها ده‌فه‌رمیت: ئاسمان و زه‌وی به‌یوه‌ستی هه‌ک بوون و حیا‌مان کردنه‌وه.

رؤژانه ههزار ساله چوونکه یه کێک له رۆژه کانی ئهو دنیا ههزار سالی رۆژگاری ئیمهیه. له سه ره تای ئا فراندن تا ئا فراندنی پینووس که هه مووی ئه وهی نووسی که تا رۆژی کۆتایی ده بیئت بیئت، ههزار سال له ساله کانی دنیا یی ئیمهیه. که واته ته وای ماوه له سه ره تای ئا فراندن تا کۆتا هاتنی به پیتی ئهو به لگه و هه دیسانه ی ئا مازه مان پیدایا و هه دیسه کانی دیکه که له بهر زۆری له م کتیبه دا با سمان نه کردن، ههوت ههزار سال که مێک زیاتر یا که متر بوو.

و ئه گهر به مشیوه یه بیئت و له کۆتایی ئا فراندن تا کاتی کۆتایی هاتنی دنیا به هه مان شیوه که با سمان کرد و به لگه مان هینایه وه و دوباره باسی ده که یین، ههوت ههزار سال که مێک زیاتر یا که متر بیئت، که واته: ته مه نی رۆژگار له سه ره تای ئا فراندن تا کاتی کۆتایی هاتنی دنیا چوار ده ههزار سال له ساله کانی دنیا یه و چوار ده رۆژ له رۆژه کانی ئهو دنیا چوونکه ههوت رۆژ یانی ههوت ههزار سالی دنیا له سه ره تای ئا فراندن تا کۆتاییه که ی و ئا فراندنی ئا ده م بوو و ههوت رۆژه که یتر یانی ههوت ههزار سالی دنیا له کاتی کۆتایی هاتنی ئا فراندن تا له ناو چوونی هه موو ئا فرینرا وه کان و رۆژی هه ستانه وه که هه موو شتیک له ناو ده چیت جگه له خوا وه ند و جگه له و که س نا مینیت ته وه.

ئه گهر که سیك بلیت: به لگه ی ئه وه چیه که شهش رۆژی ماوه ی ئا فراندنی دنیا به رابه ره له گه ل شهش ههزار سال، له کاتی که دا خوا وه ند ده فره میت زهوی و ئاسمانه کانی له ماوه ی شهش رۆژ ئا فراند نه ک شهش ههزار سال و مه به سستی خوا وه ند له رۆژه کان، رۆژی ئاساییه که له هه لاتنی خۆر تا ئا و ابوونییه تی وه ره ها مه به سستی په ره ر دگار مرۆقه کانه. ئیوه به شیوه یه کی نه شیوا و شیکردنه وه و لیکن ده وه تان بۆ ئه م وته ی خوا وه ند کرده وه که فره مووی زهوی و ئاسمانه کانمان له ماوه ی شهش رۆژ ئا فراند، و فره مانی خوا وه ند کاریگه رتر له وه یه گو مان بکه یین شهش رۆژی ماوه ی ئا فراندن، شهش ههزار سالی دنیا بووه چوونکه فره مانه کانی به شیوه یه که ده لیت دروست به و دروست ده بیئت وه ک چۆن ده فره میت: فره مانی ئیمه یه کێکه وه ک پیلۆ خسته نه سه رییه ک.

ده لێین: پێشتر با سمان کردووه که زۆربه ی باب ته کانی ئه م کتیبه پشتی

به گێرانهوه و وتهكان و هه دیسهكانی پێغه مبهه (د.خ) بهستوووه نهك بهلگه ی
لۆژیکى و عهقلانى چونكه هه موو به سه رهاتهكانى را بردوو و ئه و روداوانه ی
رويانداوه، ناتوانین به شیوهیهکی لۆژیکى بهلگه یان بۆ بهینینهوه.

ئه گهر بێین: ئایا بۆ راستی ئه م قسانه هه یج هه دیسیکی راست هه یه؟
دهلێین: هه یج کام له پێشه واکانى دین پێچه وانه ی ئه م وتانه یان نه میناوه ته
سه رزمان.

ئه گهر بێین: ئایا هه یج گێرانه وه یه كه له وان له مباره وه بوونی هه یه؟
دهلێین: باب ته كه لا ی زانا پێشینه كان ناسراوتر له وه یه پێویست به گێرانه وه ی
یه كێکیان بكات و گێرانه وه دیاره كان به ناوی زۆر له وانه وه بوونیان هه یه.
ئه گهر بێین: ئاماژه به گێرانه وه كانی ئه وان بده.

دهلێین: له كورپی عهباس ده گێرانه وه كه خوا وه ند ئاسمانه كان و زهوی له ما وه ی
شه ش رۆژ ئا فراند كه هه ر رۆژ هه زار سالی ئیوه یه. هه روه ها له شروقه كردنی وتاری
خوا وه ند كه ده فهرمیت: رۆژێك به ئه ندازه ی شه ش هه زار سال له ساله كانی ئیوه،
ده لیت مه به ست ئه و رۆژانه یه كه ئاسمانه كان و زهوی و بوونه وه ركانی تیا
ئا فرێنرا.

هه روه ها له زو حاك سه به رت به م وته ی خوا ی گه وه ره هه دیسیان گێرا وه ته وه و
له كه عب ئه لا خبار ده گێرانه وه كه خوا وه ند ئاسمانه كان و زهوی له رۆژی یه ك شه ممه
و دوشه ممه و سێ شه ممه و چوار شه ممه و پێنج شه ممه ئا فراند و له رۆژی هه یینی
ته وا و بوو و ئه ندازه ی هه ر رۆژێك، هه زار سال بوو. له مو جا هیدیش ده گێرانه وه
كه هه ر كام له شه ش رۆژه كه ی ئا فراندن هه زار سال له ساله كانی ئیمه یه.

ئه م وته یه كه چۆن ئه گهری ده بیئت شه ش رۆژی ئا فراندن به را به ر بیئت له گه ل
شه ش هه زار سال له كاتی كدا فهرمانه كانی خوا وه ند به شیوه یه كه ده لیت دروست به
و دروست ده بیئت، پشت راست كردنه وه ی گێرانه وه یه كه ی دیکه یه كه ده لیت
ئا فراندن له شه ش رۆژ له رۆژه كانی دنیا كو تایی ها ت چونكه فهرمانی خوا وه ند
به شیوه یه كه ده لیت به و ده بیئت و پێویست به شه ش رۆژی دنیا ناكات.

وتار سه بارت به وهی شه و روژگامیان پیشتر نافرینرا و سهرتای
نافراندنی هه تاو و مانگ که کات و ساته کانی پی دهناسن

وتمان که نافرینراوی خواهند پیش نافراندنی کات و زهمان چی بوو و
ناماژهمان به ودا که کات و زهمانه کان کارژیره کانی شه و روژه، یانی رنگی
هه تاو و مانگ له ناسمان. ئیستا دهمانه ویت باسی ئه وه بکهین ئایا شه و پیشتر
نافرینرا یا روژ؟ چوونکه له مباره وه بوچوونی زاناکان جیاوازه.

دهسته یه که و توویانه خواهند شه وی پیش روژ نافراند و به لگه یان بو
وتاره که ی خویان هیناوه ته وه که کاتی که هه تاو ئاوا ده بیت و رووناکی نه مینیت،
تاریکی شه و درده که ویت که واته ئاشکرایه روژ ده بیت شه و ئه گهر روژ نه بیت،
شه و به ههمان شیوه ده مینیت ته وه و ئه مه بۆمان درده خات که شه و پیشتر
نافرینراوه و هه تاو دوا ی ئه. ئه م و ته یه له کوپی عه باس ده گیرنه وه که لینیان
پرسی ئایا شه و پیش روژ بوو؟ وتی مه گهر نازانن کاتی که ناسمانه کان و زه وی
په یوه سستی یه که بوون، جگه له تاریکی هیچی دیکه نه بوو، که واته بزانه شه و پیش
روژ نافرینرا.

له کوپی عه باس له مباره وه ناماژهمان به گیرانه وه یه کی دیکه داوه.
دهسته یه کی دیکه و توویانه روژ پیش شه و بوو و به لگه یان بو و ته کانی خویان
هیناوه ته وه که ته نیا خواهند بوو و روژ و شه له ئارادا نه بوو و جگه له هیچ
شتیک نه بوو و هه مووی ئه وه ی نافراندی، به نووری ئه و روشن و رونا که بوویه وه.
ناماژهمان به بیژهری ئه م و ته یه

له کوپی مه سعود ده گیرنه وه که خواهندی ئیوه شه و روژی نییه و
ناسمانه کانی به نووری خوی رونا که کرده وه و روژی ئیوه لای ئه و ده کارژیره.
ئه بوجه عفر ده لیت: وتاری یه که م راستره که شه و پیش روژ نافرینرا چوونکه
روژ له نووری هه تاو سه رچاوه ده گریت و خواهند دوا ی بلا و کردنه وه ی زه وی
هه تاوی نافراند و به ههمان شیوه که ده فهرمیت:

((انتم اشد خلقا ام السماء بناها. رفع سمکها فسواها. و اغطش لیلها و اخرج

ضحاه،

واتاکه‌ی: ئافرانندی ئیوه دژوارتره یا ئاسمان که‌خواوند ئافراندى و سه‌قفه‌که‌ی به‌رز و شه‌وه‌که‌ی تاريک و رۆژه‌که‌ی رووناک کرده‌وه.

له‌به‌ر ئه‌وه‌ی هه‌تاو دواى ده‌رکه‌وتنى ئاسمان و تاريکی شه‌و ئافرينراوه، ئاشکرایه که‌پيش له‌ئافراندى هه‌تاو وپيش ئه‌وه‌ی خواوند ئاسمان به‌رز بکاته‌وه، تاريک بوون، نه‌ک رۆشن. و ئه‌وه‌ی له‌گه‌مه‌ی شه‌و و رۆژ ده‌يبينين به‌لگه‌یه‌کى ئاشکرایه که رۆژ هيرش ده‌کاته سهر شه‌و و کاتى شه‌و که هه‌تاو بوونى نيبه و رووناکی نادياره، دنيا تاريک ده‌بيت و ليره‌وه ده‌رده‌که‌ويت که رۆژ به‌نوورى خۆی هيرش ده‌کاته سهر شه‌و و خوا زاناتره.

سه‌باره‌ت به‌کاتى ئافراندى شه‌و و رۆژ چه‌ندین گيرانه‌وه‌يان له پيغه‌مبه‌ر(د.خ) گيرانه‌وته‌وه. کوپى عه‌باس له پيغه‌مبه‌ر(د.خ) ده‌گيريتته‌وه که فه‌رمووی سى کارژير بۆ کۆتايى هه‌ينى مابوو که‌خواوند هه‌تاو و مانگ و ئه‌ستيره‌کان و فريشته‌کانى ئافراندى.

ئهبوه‌ره‌يره له پيغه‌مبه‌ر(د.خ) ده‌گيريتته‌وه که‌فه‌رمووی: خواوه‌ندى نوورى له‌رۆژى چوارشه‌مه ئافراندى.

خواوه‌ند پيش ئافراندى شه‌و و رۆژ چه‌ندین ئافرينراوى ديکه‌ی ئافراندى و دواتر هه‌تاو و مانگی له‌به‌رژه‌وه‌ندى خه‌لکان، که‌خۆی باشت‌ر ده‌زانيت، ئافراندى و دواتر له‌یه‌کى جيا کردنه‌وه و يه‌کیانى کرد به‌هيمايى شه‌و و ئه‌وى ديکه‌يان به‌هيمايى رۆژ و هيمايى شه‌وى سه‌ربه‌وه و هيمايى رۆژى رووناک کرد.

له پيغه‌مبه‌ر(د.خ) سه‌باره‌ت به‌جياوازی شه‌و و رۆژ ئاماژه‌يان به‌چه‌ندین گيرانه‌وه داوه که به‌شيك له‌وان له‌گه‌ل گيرانه‌وه‌ی زاناكانى كۆن ليره‌دا باس ده‌که‌ين:

ئهبوزه‌رى غه‌فارى له پيغه‌مبه‌ر(د.خ) ده‌گيريتته‌وه که‌رۆژيك ده‌ستى پيغه‌مبه‌رم گرتبوو و به‌ره‌و رۆژئاوا ده‌پۆشتين، هه‌تاو به‌ره‌و رۆژئاوا ده‌پۆشت و به‌هه‌مان شيوه سه‌يرمان ده‌کرد تا له‌به‌رچاوه‌ نه‌ما.

وتم: ئه‌ی پيغه‌مبه‌ر(د.خ) هه‌تاو له‌کۆی ئاوا ده‌بيت؟

وتى: لە ئاسمان ئاۋا دەبىت و لە ئاسمانىگەۋە بۇ ئاسمانىكى دىكە دەپرات تا دەگاتە ئاسمانى ھەۋتەم و دەگاتە ژىر عەرش و كۆپنوش دەبات و فرىشتە راسپىردراۋەكانى كۆپنوش دەبەن. دواتر دەلىت خواۋەندا فەرمانم پى دەدەيت لەكوئە ھەلبىم؟ لەرۇڭ ئاۋا يا رۇڭھەلات؟

فەرموۋى: ماناى وتارى خواۋەند كەھەتاۋ بەرىگەى خۇيدا دەپرات (يانى لەژىر عەرش لەجوۋلە دەكەۋىت) و ئەمە چارەنوسى خواۋەندى زاناىە و بەس.

فەرموۋى: دواتر جەرئىل خاۋلىيەك لەنورى عەرش بەئەندازەى كاژىرەكانى رۇڭى درىژى ھاۋىن يا رۇڭى كورتى زىستان يا رۇڭى ناۋەندى پايىز و بەھار دىنىت و ھەتاۋ لەبەرى دەكات بەھەمان شىۋە كە ئىۋە جل و بەرگ لەبەر دەكەن و بەوشىۋە لەئاسماندا دەسورىتەۋە و لەشۋىنى ھەلاتىيەۋە. دەردەكەۋىت.

فەرموۋى و بەوشىۋە دەبىت كە بەئەندازەى سى شەۋ لەجوۋلە بکەۋىت و لەنورى عەرش لەبەر ئەكات و فەرمانى پىبدىت كە لەشۋىنى ئاۋابونەۋە ھەلبىت و ماناى وتارى خواۋەند كەدەفەرمىت: كاتىك ھەتاۋ تارىك دەبىت: ئەمەيە).

فەرموۋى: مانگىش بەھەمان شىۋە دەردەكەۋىت و بەرەۋ ئاسۋى ئاسمان دەپرات و ئاۋا دەبىت و تا ئاسمانى ھەۋتەم بەرز دەبىتەۋە و لەژىر عەرش لەجوۋلە دەكەۋىت و كۆپنوش دەبات و داۋاى فەرمان دەكات بەلام جەرئىل پۇششىك لەنورى كورسى دىنىت) و ماناى وتارەكەى خواۋەند ئەمەيە كەفەرموۋى: ھەتاۋى كەد بەنور و مانگى كەد بەروناكى.

ئەبوزەر دەلىت: لەگەل پىغەمبەر(د.خ) گەپراينەۋە و نوپىژى ئىۋارىمان خويند. ئەم گىپرانەۋەيە ئەۋەمان نىشان دەدات كەھۇكارى جىاۋازى ھەتاۋ و مانگ لەۋىۋە سەرچاۋە دەگرىت كەنوپى ھەتاۋ لەپۇششىكە كە لەنورى عەرشەۋە ۋەرگىراۋە و روناكى مانگ لەپۇششىكە كە لەنورى كورسى ۋەرگىراۋە.

بەلام گىپرانەۋەيەكى جىاۋازى دىكە لە كوپى عەباس لەئارادايە: عىكرەمە دەلىت: رۇڭىك لەگەل كوپى عەباس دانىشتبوم كە پىاۋىك ھات و وتى ئەى كوپى عەباس لەكەب الاخبار سەبارەت بەھەتاۋ و مانگ وتەيەكەى سەيرم بىست.

كوٲى عه باس كه پشٲى دابووٲه وه، هه سٲا و ٲٲى: چٲٲ بٲسٲووه؟
ٲٲى: كه عب گومان ده كات له رٲٲزى هه سٲانه وه هه تاو و مانگ وهك دوو گائى
بٲده سٲ وٲى ده هٲٲن و ده يانخه نه ناو ئاگرى جه هه نه نه م.

عٲكره مه ده لٲٲٲ: لٲوه كانى كوٲى عه باس له ٲوره بٲدا ده له رزى و ٲٲى: كه عب
درٲ ده كات. كه عب درٲ ده كات. كه عب درٲ ده كات. ئه مه داستانىكى يه هوو دٲٲه
كه ده يه وٲٲ له ئٲسلا مٲا جٲگه ي بٲ بكا ته وه. خوا گه وره تر و به خشنده تر له وه يه
له به رابه ر په رسته ٲٲنى خٲى ئازاب بٲه خشٲٲ مه گه ر وٲارى په روه رډگارٲ
نه بٲسٲووه كه فهرمووى: ((هه تاو و مانگى ده سٲه مٲ و ملكه چى ئٲوه كرد
كه به رده وام به رٲگادا ده بٲٲ)) يانى به رده وام په رسته ٲٲنى خوا وه ند ئه نجام ده دن.
كه واته چٲٲ دو ئا فرٲٲٲراو كه به درٲٲزائى كاته كانى خٲيان په رسته ٲٲنى خوا وه ند
ئه نجام ده دن، ئازاب ده درٲٲ. خوا ئه م جوله كه يه بكوٲٲٲ و روى په ش بكا ت
چوونكه درٲ بٲ دو ئا فرٲٲٲراوى ملكه چى خوا هه لده به سٲٲٲٲ. ئه وسا به رده وام
له به رخٲوه قسه ي ده كرد و چٲله كه يه كى له سه ر زه وى هه لگرت و به رده اوم
له زه وى ده چه قانډ. ماوه يه كه به مشٲوه يه ٲٲه پرى، ئه وسا سه رى به رز كرده وه،
چٲلكه كه ي فرٲدا و ٲٲى: ده تانه وٲٲ ئه وه ي سه باره ت به هه تاو و مانگ و سه ره تاى
ئا فرانډن و كوٲا ٲى ئه وان كه له ٲٲغه مبه ر بٲسٲووه، بٲ ئٲوه ي بگٲر مه وه؟
وٲمان: خوا لٲٲ خوش بٲٲ.

ٲٲى: په رسٲارى ئه وه يان له ٲٲغه مبه ر (د.خ) كرد و فهرمووى خوا وه ند كاٲٲك
هه موو ئا فرٲٲٲٲراوه كانى ئا فرانډ و جگه له ئادم هٲچ نه ما يه وه، دوو هه تاوى
له نوورى عه رش ئا فرانډ و ئه وه يان كه ده يزانى وهك هه تاو ده مٲٲٲٲه وه به نه نډازه ي
گه وره يى دنٲا له رٲٲه هه لاته وه تا رٲٲٲاوا ئا فرانډى و ئه وه يان كه ده يزانى تارىكى
ده به خشٲٲٲ و ده بٲٲه مانگ، له هه تاو بچو كٲر بوو به لام هه رډوكيان بچوك به رچاو
ده كه ون چوونكه ئا سمان زٲر گه وره يه و له زه وٲٲه وه دووره.

ٲٲى: ئه گه ر دوهه تاوه كه ي به هه مان شٲوه ي ئا فرانډنى سه ره تا ده هٲشٲه وه،
شه و و رٲٲ له يه كه جٲا نه ده كرانه وه و كرٲكار نه ٲده زانى تا كه ي كار بكا ت و كه ي
كرٲكه ي وه ربگرٲٲٲ و كه سى به رٲٲٲ نه ٲده زانى تا كه ي به رٲٲٲ بٲٲ و ٲٲن

نهیده زانی چ کاتیک تووشی سوپی مانگانه ده بیټ و موسولمانان نه یانده زانی کاتیک حه ج چ کاتیک ده بیټ و قهرزار نه یده زانی چ کاتیک کاتی دانه و هی قهرزه که یه تی و خه لک نه یانده زانی چ کاتیک بۆ به ده سته یانی بژنوی کار بگن و چ کات بحه وینه وه. خواوه ند دلسوز و میهره بانی بهنده کانی خویه تی و جبره نیلی په وانه کرد که بۆ سی جار بالی خوی به سهر مانگدا راوه شاندا (له و کاته دا هه تاو) و نووپره که ی سپریه وه و روناکی مایه وه. نه مه و تاری خواوه ند که فهرمووی: ((شه و رۆژمان کرده دو هیما و نیشانه ی شه ومان کرده تاریکی و نیشانه ی رۆژمان کرده روناکی)).

وتی: نه مه ره شاییه که وه ک هیله کان له سهر مانگ ده یبینن، نیشانه ی له بهر چاو نه مانه. دواتر خواوه ند بۆ هه تاو چهرخیکی له نووری عهرش دروست کرد که سیسه د و شه ست ده سگری بوو و سیسه د و شه ست فریشته ی له ئاسمانی دنیا بۆ هه تاو و نه و چهرخه ده ست نیشان کرد که ههر فریشته یه ک ده سگریه کی گرت و بۆ مانگ و چهرخه که ی سیسه د و شه ست فریشته ی له فریشته کانی ئاسمانی دنیا ده ست نیشان کرد که ههر فریشته یه ک ده سگریه کی گرتبو.

دواتر وتی: ((خواوه ندی گه وه بۆ هه تاو و مانگ رۆژه لات و رۆژئاوایی ئافراند به نه ندازه ی دوو به رابه ری زه مین و که ناره ی ئاسمان له رۆژئاوا، سه د سه رچاوه ی له گه ل گلی ره ش ئافراند)) مانای و تاری خواوه ند که فهرمووی: ((و هه تاوی بیینی که له سه رچاوه یه کی قوړاویدا پۆچوو)) نه مه یه یانی گلی ره ش و سه د سه رچاوه ی هاوشیوه ی له رۆژه لات ئافراند له گلی ره ش که وه کازانیک به رده وام ده کولیت و ههر رۆژ و ههر شه و، شوینی ئاوابوون و شوینی هه لاتنی تازه ی هه یه و دووری نیوان شوینی هه لاتن و شوینی ئاوابوون له هاویندا زیاتر له وه رزه کانی دیکه یه و رۆژ دريژ ده بیته وه و له زستان دووری نیوانیان که مته و رۆژ کورت ده بیته وه و مانای و تاره که ی خواوه ند نه مه یه که فهرمووی: ((په روه ردگاری دو رۆژه لاته و په روه ردگاری دوو رۆژئاوا)) یانی رۆژه لاتنی نه ولا و رۆژه لاتنی نه ملا و رۆژئاوای نه ولا و رۆژئاوای نه ملا و له نیوان نه وان رۆژه لاتنه کان و رۆژئاواکانی جیگیر کرد و کۆی کردنه وه و فهرمووی

پهروهردگاری رۆژهه لاته کانه و پهروهردگاری رۆژئاواکان که به نه اندازه ی ژماره ی سه رچاوه کانه.

وتی: خواوه ند پینش ئاسمان ده ریایه کی ئافراند به نه اندازه ی سی فهرسه خ که شه پوولی تاریکه و له هه وادا وه ستاوه و به فهرمانی خواوه ند دلۆپینکی لی نارژیت. هه موو ده ریاکان له شوینی خویان ناجوولین به لام ئه م ده ریایه په وانه به خیرایی تیر. رینگه که ی له هه و له نیوان رۆژهه لات و رۆژئاوا وه ک ته ناف کینشراوه و هه تاو و مانگ و (خنس، خونس) له پانتاییه کانی ئه م ده ریایه په وانه و مانای وتاری خواوه ند ئه مه یه که فهرمووی: ((هه رگام له گه ردونی کدا ده سورینه وه)). و گه ردوون سووپانی چه رخ له ده ریادایه. سویند به و خویایه گیانی محهمه ده ده هستی ئه و دایه ئه گه ر هه تاو له م ده ریایه وه هه لده هات، هه موو شته کان ته نانه ت به رد و تاشه به رده کانی ده سووتاند و ئه گه ر مانگ هه لده هات هه موو خه لکان جگه له پیغه مبه ران و پیاوچاکان شه یدای ده بوون و له جینگه ی خواوه ند ده یان په ره هستی. کوپی عه باس ده لیت: عه لی کوپی ئه بی تالب وتی: ئه ی پیغه مبه ری خوا، دایک و باوکم قوربانی تۆبن، ئامارژت به رینگه ی خونس و مانگ و هه تاودا، خونس چییه که خواوه ند له قورئاندا به خونس سویندی خواردوه؟

وتی: ئه ی عه لی، خونس پینج ئه ستیره که یه، به رجیس و زوچه ل و عه تارد و به هرام و زوهره و ئه م پینج ئه ستیره یه وه ک هه تاو و مانگ هه لدین و ده سورینه وه به لام ئه ستیره کانی دیکه به ئاسمانه وه هه لاواسراون به هه مان شیوه که که قه ندیل له مزگه وتا هه لده واسن.

دواتر پیغه مبه ر(د.خ) فهرمووی: ئه گه ر ده تانه ویت بزائن، سووپانی گه ردون هه ندی کات له ملا و هه ندی کات له ولا ببینن چونکه سووپانی ئاسمان و سووپانی ئه ستیره کان جگه له م پینج ئه ستیره یه به مشیوه یه که ده ببینن و تارۆژی کو تای ی له ترسی قیامه ت و ئازابه کانی به خیرایی ناش ده سوپیت و ده پاریته وه و مانای وتاره که ی خواوه ند به مشیوه یه که فهرمووی:

((یوم تمور السماء مورا. و تسیر الجبال سیرا. فویل یومئذ للمکذبین،

واتاکه ی: رۆژنیک که ئاسمان به شیوه یه کی سه رسوپه ئنه ر ده سوپیته وه و

کێوهکان بەشیوەیهکی ترسینهەر، ئەو رۆژه هاوار لە کافرهکان و بێ باوەپان))

وتی کاتێک هەتاو هەلبێت، بەچەرخەکهی خۆی لەیهکێک لەم سەرچاوانەوه هەلدێت و سێسەد و شەست فریشتەیی لەگەڵدايه کهبەلەکانیان کردۆتەوه و بەدەم پارانەوه و زیکری خواوەند، چەرخەکه سازگار لەگەڵ کاتەکانی شەو و رۆژ و بەئەندازەیی کارژێرهکانی شەو یارۆژه جیاوازهکان دەسوپێنن و کاتێک خواوەند مەبەستی ئەوه بکات هەتاو یا مانگ گرفتار بکات و مۆجیزەیهک نیشانی بەندهکانی بدات و سەرکۆنەیان بکات تا لەگوناحەکان خۆیان بەدوور بگرن و پەرەستینی خواوەند ئەنجام بدەن، خۆر لەچەرخەکه دوردەکهوێتەوه و لەدەریایی قوولی تاریکیدا پۆدەچێت و کاتێک خوا مەبەستی ئەوه بکات، مۆجیزەکهی گەورەتر و ترس مەوێهەکان و بەندهکانی زیاتر، تەواوی هەتاو لەبەرچاودا نامینێت و رۆژ تاریک دەبێت وئەستێرهکان دوردەکهون. ئەمە ئەوپەڕی خۆرگیرانە وئەگەر مەبەستی ئەوه بکات مۆجیزەیهکی بچوکت نیشانی بەندهکانی بدات نیوه یا یەک لەسەر سێی هەتاو دەکهوێتە ئاو و ئەوهی دیکە لەچەرخەکهدا دەمینێتەوه تا خۆرگیران کەمتر بێت و هۆکاری کەسەری هەتاو و مانگ و ترساندن بەندهکان و سەرکۆنە کردنی ئەوان بێت. لەم کاتەدا فریشتەکان دەبنە دودەستە، دەستەیهکیان بەرەو هەتاو دەپۆن و بۆ لای چەرخەکه رایدەکێشن و دەستەیهکی دیکە دەپۆنە لای چەرخەکه و بەدەم پارانەوه و زیکری خواوەند لەگەردوون بەرەو هەتاوی دەبن، سازگار لەگەڵ شەو و رۆژ و بەئەندازەیی کارژێرهکانی شەو و رۆژ یا کارژێرهکانی رۆژ سازگار لەگەڵ هاوین و زستان یا بەهار و پاییز تا درێژی رۆژ زیاتر نەبێت چوونکە خواوەند ئەم هێز و زانستەیی بەئاوهکان داوه. دەبینن کە هەتاو و مانگ دواي گیران هێدی هێدی لەناو دەریای قوول دینەدەر و کاتێک بەتەواوی دینەدەر، فریشتەکان کۆدەبنەوه و هەلیان دەگرن و دەیانخەنە سەرچەرخەکه و لەهێزی خواي سوپاسی خواوەند دەکەن و دەسگرەکانی چەرخەکه دەگرن و بەدەم پارانەوه و زیکر و تەلێلە لەگەردوون تا رۆژئاوا رایدەکێشن و کاتێک دەگەنە رۆژئاوا، دەیخەنە ئاو سەرچاوهکه و لەئاسۆوه ئاسمان دەکهوێتە ئاو سەرچاوهکه.

دواى ئەو پێغەمبەر(د.خ)فەرمووی:((ئافراندى خواوەند سەرسوپھینەرە و ئەوەى نەئافراندو، سەرسوپھینەرت. ئەمە قسەى جەرئیلە کە بەسارەى وت: ((مەگەر لەکارەکانى خواوەند سەرت سوپماو)). خواوەند دو شارى ئافراندووە یەسەیس لەرۆژھەلات و یەکیان لەرۆژئاوا. دانیشتووان ئەو شارەى لەرۆژھەلاتە لەپاشماوەکانى نەتەوێ عادن و لەوچەى ئەوانەى باوەریان هیناوە و دانیشتووان شارەکەى رۆژئاوا لەنەتەوێ سەموودن لەوچەى ئەو کەسانەى باوەریان بەسالى پێغەمبەر هینا. ناوی شارى رۆژھەلات بەسریانى مرقیسیا و بەعەرەبى جابلقایە و ناوی شارى رۆژئاوا بەسریانى برجیسا و بەعەرەبى جابرەسە. ھەرشارەو دەھەزار دەروازەى ھەیە کەدورى ھەر دەروازەیکە یەک فەرسەخە و لەسەر ھەر دەروازەیکە، رۆژى دەھەزار کەس ئیشک دەگرن و تا رۆژى ھەستانووە جاریکى دیکە سەرەیان ناگاتەو. سویند بەو خواپەى گیانى محەمەد لەدەستى ئەودایە، ئەگەر زۆرى ئەو نەتەو و دەنگەدەنگى ئەوان نەدەبوو، ھەموو دنیا دەنگى ھەتاویان لەکاتى ھەلاتن و ئاوابوندا دەبیست . پێش ئەوان سێ نەتەو ھەیە بەناوەکانى مونسک و تافیل و تاریس و پێشتەر لەوان یاجوج و ماجوج. ئەو شەوێ لەمسجد الحرامو بەرەو مسجد الاقصی پۆشتم، جەرئیل منى بۆ ئەو شارانە برد و پێشنیاری پەرەستینى خواوەندم بەیاجوج و ماجوج کرد بەلام رازى نەبوون. دواى ئەوان منى بۆ لای خەلکى ئەو دو شارە برد و پێشنیاری پەرەستینى خواوەندم پیکردن، کەرازى بوون و باوەریان هینا. چاکەکانیان لەگەل چاکەکانى ئیو دەبن و خراپەکانیان لەگەل خراپەکانتان. دواتر منى بردە لای سێ نەتەو کە دیکە کەپێشنیاری خواپەرەستیم پیکردن بەلام حاشایان لەبوونی خواوەند کرد و پێغەمبەرەکانیان بەدرۆزن لەقەلەمدا. ئەوان لەگەل یاجوج و ماجوج و گوناھکارەکانى دیکە لەجەھەننەمدا دەبن.

وتی: ((کاتیک ھەتاو ئاوا دەبیّت، بەخیرایى فرین، فریشتەکان لەئاسمانیکو ھە بۆ ئاسمانیکى دیکەى دەبن تا دەگاتە ئاسمانى ھوتەم و دەگاتە ژێر عەرش، کوپنوش دەبات و فریشتەکان ھاورى لەگەل ئەو، کوپنوش دەبن. دواى ئەو ئاسمان بەئاسمان دەپیننە خوار تا دەگاتە ئەم ئاسمانە کە لەکاتى بەرەبیاندا ھە

و کاتیک له یه کیڅک له سهرچاوه کاند رۆده چیت، کاتی رووناکي به یانییه و کاتیک رووده کاته هم ناسمانه، کاتی رووناکي رۆژه)).

فرمووی: خواوند له نزیکی رۆژه لات پهرده یه کی له تاریکی به سهر دهریایی حهوتهمدا کی شاوه به نندازه ی شه و کان که له سهره تای نافراندنه وه تا کو تای دنیا بونیان هیه وله کاتی ناوابوونی هه تاو فریشته ی پاسه وانی شه و دیت و به شیک له تاریکی نه و پهرده یه هه لده گریټ و به ره و پیشوازی رۆژناوا دهرات و له نیوان په نجه کانییه وه تاریکی بلاو ده کاته وه و چاودیږی شه فقه (سووری هه تاو له کاتی ناوابوون) ده کات و کاتیک شه فقه دیار نامینیت، تاریکی و باله کانی خوی بلاو ده کاته وه که ده وړانده وری زه وی و هم لاوای ناسمان ده گریټه وه و له هه وا تا هه ر شوینیټک مه به ست بکات، ده کات و تاریکی شه و به باله کانی خوی بو پیشه وه ده بات و به رده وام زیگری خواوند و یردی سهر زمانیه یه تی. کاتیک به یانی له رۆژه لات ه وه هه لیت، فریشته باله کانی خوی کۆده کاته وه و تاریکی به ده ست له یه که وه ده نالینیت و به ده ستیک ده یگریټ به هه مان شیوه که له کاتی هه لگریټ له پهرده ی رۆژه لات هه لیگریټو و له نزیک رۆژناوا ده کاته دهریایی حهوتهم که تاریکی شه و له ویدایه و کاتیک پهرده له رۆژه لات دهراته رۆژناوا، فو ده که ن به نه فخی سوورا و جیهان کو تای دیت.

فرمووی روناکی رۆژ له رۆژه لات ه وه یه و تاریکی شه و له پهرده یه و هه تاو و مانگ به رده وام له شوینی هه لاتن بو شوینی ناوابوون وله ویه بو ناسمانی حهوتهم و ده پونه ژیر عهرش، تا نه و کاته ی خواوند بو توبه ی به نده کانی ده ستنیشانی کردووه و بگوناچه کان له دنیا دان فراوان ده بن و چاکه نامینیت و که س پیشنیاری چاکه کاری ناکات و خراپه بلاو ده بیته وه و که س ریگری لی ناکات و کاتیک دنیا بو هم شیوه یه بگوړیت، هه تاو بو ماوه ی شه ویک له ژیر عهرشدا ده مینیت ه وه و به رده وام کوړنوش ده بات و داوای فرمان ده کات تا شوینی هه لاتنی بو دیاری بگریټ به لام و هلامی ده ست ناکه ویت. هه تاو بو ماوه ی سی شه و و مانگ بو ماوه ی سو شه و ده میننه وه و که س نازانیت دريژی نه و شه وه چهنده جگه له نویژخوینانی سهرزه وی، که له هه ر شاریکدا ده سته یه کی که می موسولمان ژیان

بەسەر دەبەن، ((ریسوا لای خەلکان و زەمانی خۆیان)) هەركامیان لەو شەویدا بەئەندازەی شەوێكانی دیکە دەخوینت و هەڵدەستیت و دەستنوێژ دەگیریت و دەپرواتە نوێژگە. هاوشیوەی شەوێكانی دیکە نوێژ دەخوینیت و دەپرواتەدەر، بەلام بەیانی نابینیت و سەری سۆردەمینیت. گومانی خراپە دەكات و دەلێت یا نوێژەكەى خۆم كورت كردۆتەوێ یا زوو لەخو هەستام، ئەگەری هەیه خویندەنەوێ تەواو نەبوینت.

فەرمووی: ((دوبارە دەپۆن و نوێژ دەخوینن، بەهەمان شیوە كە لەشەوی دوهم دەیکەن. دەپۆنەدەر بەلام روناکی نابینن و زیاتر سەریانسۆردەمینیت. دەترسن و گومانی خراپە دەكەن و دەلێن ئەگەری هەیه كە مەترخەمانە نێژمان خویندبیت یا نوێژەكەى خۆمان كورت كردبیتەوێ. جاریكى دیکە دەگەڕێنەوێ و لەرووداوەكانى ئەو شەوێ ترساوێ. دوبارە نوێژ دەخوینن بەهەمان شیوە كە لەشەوی سییەم ئەو كارە دەكەن و دەپۆنەدەر. شەو بەهەمان شیوە بەردەوامە و ئەستێرەكان لەشۆینی خۆیاندا. لەترسی شەو دەترسێن و هەلدێن. ئەوان یەكتر بانگ دەكەن چوونكە ئاشناو ناسیاوێ یەكترن. نوێژخوینانی هەر شارێك لەمژگەوتی شارەكەدا كۆدەبنەوێ و پاشماوێ شەو بەگریان و پارانەوێ لەخواوەند بەسەر دەبەن. ئاڤاگان بەهەمان شیوە لەئاڤاگایی خۆیاندا دەمیننەوێ و كاتێك ئەندازەى سێ شەو بۆ هەتاو و دوو شەو بۆ مانگ بەو شیوەیە بەردەوام بیت، جەرئیل دیت و دەلێت: فەرمانی پەرەردگارە و بپۆنە شوینی ئاوابوونی خۆتان، لێرە برۆن چوونكە لای ئێمە نوور و روناكیتان نییە.

فەرمووی: ((بەشیوەیەك دەگیرن كە دانیشتووێ حەوت ئاسمان لەژێر و دانیشتووێ خێوەتی عەرش و هەلگرانی عەرش لەسەرەوێ دەنگیان دەبیستن و لەگریانی مانگ و هەتاو و لەترسی مەرگ و رۆژی هەستانەوێ بەكۆل دەگیرن. خەلکان چاوەرانی هەلاتن و ئاوابوونی مانگ و هەتاو دەكەن، بەلام لەپشت ئاسۆوێ لەرۆژئاوا دینە دەر هاوشیوەی دوو قەلەرەشی كۆن. هەتاو بێ نوور و مانگ بێ روناکی، وەك هەلگری گیرانێك (خۆرگیران یا مانگ گیران) كە پێش ئەو هەلیانگرتبوو. خەلکانی دنیا هاوار دەكەن و دایك لەمناڵەكانى بێ ئاڤا دەبیت و

هاورئیان گرنکی بهیه ک نادن و هه رکس بیر له خۆی ده کاتهوه، خواپه رستان و چاکه کاران له گریانى خویان سوودیان پى ده بریت و به خواپه رستى بویان ده نوسریت و خراپه کار و بى باوه ران له گریانى خویان هیچیان ده ستناکه ویت جگه له زیان.))

فرموى: ((هه تاو و مانگ هاوشیوهی وشتره کان به رده وام بۆ سه ره وه ده پۆن و پیش یه که ده که ون. کاتیک ده گه نه نیوهی ناسمان، جبرئهیل دیت و دوباره ده یانباته وه بۆ رۆژئاوا و له رۆژئاوای سه رچاوه کان نوقیمان ده کات، یا له ده رگای تۆبه وه ئاوا ده بن.))

عومهر کوپى خه تاب وتى: ئه ی پیغه مبه ر(د.خ). من و بنه ماله که م قوربانى تۆبین، درگای تۆبه چییه؟

فرموى: ئه ی عومهر، خواوه ند درگای تۆبه ی له پشت رۆژئاواوه دروست کردوه که دو نیوه یه له زیری گه وه رنیشان به ده رگا و خشل و جه واهیر. له هه ر نیوه یه که تا نیوه که ی دیکه چل سال ریگه یه بۆ سواریکی تیژی و ئه م درگایه له کاتى ئافراندنه وه تا به ره به یانى ئه و شه وه و هه لاتنى مانگ و هه تاو له رۆژئاوا کراوه یه و هه رکس له به نده کانی خواوه ند له رۆژگاری ئاده م تا ئه و شه وه به دل تۆبه بکات، تۆبه که له و ده رگاوه ده رواته ده ر و به ره و لای خواوه ند ملی ریگه ده گریت به ره.

مه عاز کوپى جه به ل وتى: ئه ی پیغه مبه ر(د.خ)، دایک و باوکم قوربانى تۆبین، تۆبه به دل چۆنه؟

فرموى: به شیوه یه که که گوناکار له گوناکه که ی هه ست به په شیمانى و داوای به خشین له خواوه ند بکات و جاریکی دیکه ئه و گوناچه نه کات به هه مان شیوه که شیر بۆمه مک ناگه ریت به ره.

فرموى: ئه و سا جبرئهیل ئه و دو نیوه په یوه ستى یه که ده کات که جوت ده بن وه که بلی هیچ کات که لینی که له نیوان ئه واندا بوونى نه بووه و کاتیک درگای تۆبه دابخریت، چیتر خواوه ند به تۆبه ی که س رازی نابیت و کردارى چاکه ته نیا به چاکه کارانى پیشوو هه ژمار ده کریت. مانای وتاره که ی خواوه ند ئه مه یه

که فەرمووی:

((یوم یاتی بعض آیات ربك لا ینفع نفسا ایمانها لم تکن آمنت من قبل او کسبت فی ایمانها خیراً،

واتاکەي: رۆژێک کە دەستەیک لە نیشانەکانی پەرەردگار دەگەن، ئەو کەسە ی پێشتر باوەری نەهێناوە یا لەکاتی باوەرداری کاریکی چاکە ی نەنجام نەداوە، باوەرەکە ی هیچ سوودیکی پێ ناگەیەنێت))

ئەبی کوپی کەعب وتی: ئە ی پێغمەبەر(د.خ)، دایک و باوکم قوربانی تۆین، دوا ی ئەو مانگ و هەتاو چییان بەسەردیئت، خەڵکانی دنیا چی؟

فەرمووی: ئە ی ئەبی، دوا ی ئەو مانگ و هەتاو نوور دەپۆشن و هاوشیوە ی پێشوو لەسەر خەڵکان هەلدین. خەڵک کە نیشانەکانی ترسی خواوەندیان بینیبێت، پێداگری بۆ چاکەکاری لە دنیا دەکەن، جۆگەکان هەلەبەستەن، دارەکان دەپوینن، بیناکان بەرز دەکەنەو و دنیا بەشیوەیک دەبێت کە ئەگەر کەسێک ئەسپێک بینێت، لەو ساتەوێ هەتاو لەرۆژئاواوە هەلدێت، تا ئەو کاتە ی فوو دەکەن بەنەفخی سوورا، کەس سواری نابێت.

حوزەیفە ی یەمان وتی: ئە ی پێغمەبەر(د.خ)، خۆم و بنەمالەکم قوربانی تۆ بین، خەڵکان لەکاتی فوو کردن بەنەفخی سوورا حالیان چۆنە؟

فەرمووی: ئە ی حوزەیفە، سویند بەو خواوە ی گیانی محەممەد لە دەستی ئەودایە، رۆژی کۆتایی دەگات و فوو دەکەن بەنەفخی سوورا. خەڵکانێک دەبن حەوزیکیان دروست کردووە بەلام لێ ناخۆنەو، رۆژی کۆتایی دەگات و قوماشێک لەنیوان دوکەسدا، نەدەپێچنەو نەماملە ی دەکەن، رۆژی کۆتایی دەگات و کەسانێک دەبن، پارو بۆ دەمیان دەبن، بەلام ناخۆن، رۆژی کۆتایی دەگات و کەسانێک دەبن، شیریان هەلگرتو، بەلام ناخۆنەو. دواتر پێغمەبەر(د.خ) ئەم ئایە ی خویندەو: ((و لەناکاو دیئت و ئەوان نازان)).

فەرمووی: و کاتیک فوو دەکەن بەنەفخی سوورا و رۆژی کۆتایی بگات و خوا بەهەشتی و جەهەننەمی جیاکاتەو، بەلام هێشتا نەپۆشتبێت، خواوەند مانگ و هەتاو بانگ دەکات. دەیانەین بەلام رەشن و بێ نوور و نیگەرەن و شەژاو و

لەترسی رۆژی پەسلان و ترسی خواوەند دەلەرزێ و کاتێک دەگەنە نزیکێ عەرشی، کۆپنۆش دەبەن و دەلێن: ((خواپە پەرەستینی ئێمە و هەولی ئێمە بۆ پەرەستینی خۆت دەزانی کە لەرۆژگاری دنیا بەردەوام گوێرایەلی فرمانەکانی تۆبۆین، سزایان مەدە لەبەر ئەوەی ناباوەران ئێمەیان پەرەستی. ئێمە بانگەشەیی پەرەستینی خۆمان بۆ کەس نەکرد و لەپەرەستینی تۆ بێ ناگا نەبووین. خواوەند لەوەلامدا دەفەرمیت: ((راستتان وت، بڕیارمداوە دووبارە لەسەرەتاوە دەست پێبکەمەو و ئێوە بۆ هەمان شیوەی کەبوون، بگۆڕم، بۆ چۆنییەتی سەرەتای خۆتان بگۆڕن)).

دەلێن: ئەو پەرەردەگار، ئێمە لەچی ئافراندا؟
دەلێت: ((ئێوەم لەنووری عەرشەکەیی خۆم ئافراندا، ببنەو بەنووری عەرشی)).
فەرمووی: بروسەکەیکە لێدیتەدەر کەچاوەکان زەق دەکات و لەگەڵ نوری عەرشی تێکەڵ دەبێت و مانای وتارەکەیی خواوەند ئەمەیه کەفەرمووی: لەسەرەتاوە دەست پێدەکات و دووبارەیی دەکاتەو)).

عێکرمە دەلێت: من و ئەو کەسانەیی ئەم حەدیسەمان بیست، هەستاین و پۆشتینە لای کەعب و تورپیی کۆری عەباسمان لەقسەکەیی ئەو، باس کرد بەو حەدیسەیی لە پیڤەمبەر(د.خ) ئاماژەمان پێدا. کەعب لەگەڵ ئێمە هەستا و پۆشتینە لای کۆری عەباس و وتی: بیستومە لەقسەکەیی من توورە بویت، داوای لێبۆردن دەکەم، سەرچاوەی قسەکەیی من کتێبیکی کۆنە کە لەدەستی خەڵکدا یە و نەمزانی جولهکەکان دەسکاریان کردووە و سەرچاوەی قسەکەیی تۆ لەکتێبیکی کە تازە لەلایەن خواوەندەو نێردراو و تاییبەتە بەسەرۆری پیڤەمبەرەکان و باشتترینی نێردراوەکان. دەخوازم حەدیسەکەم بۆ باس بکەیت تا بەیری بسپێرم و چیت ئەو حەدیسە بگێرمەو.

عێکرمە دەلێت: کۆری عەباس حەدیسەکەیی بۆ گێرایەو و من بەش بەبەش لەزەینی خۆمدا بەرواوەردم کرد، هیچی پێی زیاد نەکرد و هیچی لێ کەم نەکردەو. هیچ وتەیکەیی پیش نەخست و هیچ وتەیکەیی دوانەخست و لێرەو خۆشەویستی من بۆ کۆری عەباس زیادێ کرد.

هەروەها یەکیەک لە گێڕانەوه جیاوازهکان گێڕانەوهی کوپی کهوایه که به‌عه‌لی کوپی ئەبی تالبی وت: ئەو سەرۆهری باوه‌پداران، ئەم په‌له‌ی سەر مانگ چییه؟ وتی: مه‌گەر قورئان ناخوینیت که‌ده‌فه‌رمیت، نیشانه‌کانی شه‌ومان له‌به‌رچاو ون کرد، ئەمه له‌به‌رچاو بردنی مانگه‌.

گێڕانەوه‌یه‌کی دیکه هه‌یه له‌ عه‌لی کوپی ئەبی تالب: هەر پرسینکتان هه‌یه، له‌منی بپرسن. کوپی که‌وا وتی: ئەم په‌له‌ ره‌شه له‌سه‌ر مانگ چییه؟ وتی: خوا بتکوژیت، بۆ سه‌باره‌ت به‌کاری دین و دنیا پرسیاره‌ نه‌کرد. ئەوسا وتی: ئەمه له‌به‌رچاو ون کردنی شه‌وه‌.

ناماژه‌یان به‌چه‌ندین گێڕانەوه‌ی هاوشیوه‌یتر داوه‌.

قتاده سه‌باره‌ت به‌وتاری خواوه‌ند که‌ده‌فه‌رمیت شه‌و و رۆژمان کرده دو نیشانه و نیشانه‌ی شه‌ومان له‌به‌رچاو ون کرد، ده‌لیت: ئیمه هه‌میشه ده‌مانوت له‌به‌رچاو ون کردنی نیشانه‌ی شه‌و ئەو په‌له‌ ره‌شانه‌ی سەر مانگ و ناشکاری نیشانه‌ی رۆژ یانی هه‌تاو، نورانیتر و گه‌وره‌تر له‌مانگه‌.

ئه‌بوجه‌غه‌ر ده‌لیت: وتاری راست لای من ئەوه‌یه که‌خواوه‌ند هه‌تاو و مانگی کرده دو نیشانه و نیشانه‌ی رۆژ یانی هه‌تاوی ناشکرا کرد که به‌هاوکاری ئەو ده‌توانین ببینین و نیشانه‌ی شه‌و یانی مانگی به‌تاریکی و ره‌شایی له‌به‌رچاو ون کرد و ئەگه‌ری هه‌یه خواوه‌ند دو هه‌تاوی له‌نووری عه‌رشى خۆی ئافه‌راندبیت، دواتر نووری مانگی به‌ره‌شی شه‌و له‌به‌رچاو ون کردبیت به‌هه‌مان شیوه که‌که‌سانیک ئەم بۆچوونه‌یان باس کردوه و ناماژه‌مان به‌و گێڕانەوانه‌دا و هۆکاری جیاوازی ئەمان ئەوه‌یه. نووری هه‌تاو له‌پۆششی نووری عه‌رشه و روناکی مانگ روناکی کورسیه. ئەگه‌ر به‌لگه‌ی ئەو دو گێڕانەوه‌ی باسمان کرد، راست ده‌بوو، ئیمه‌یش پشتراستمان ده‌کرده‌وه، به‌لام سه‌باره‌ت به‌راستی به‌لگه‌کان بۆچوونه‌کان جیاوازن و ناوه‌رۆکه‌که‌ی سه‌باره‌ت به‌هۆکاری جیاوازی مانگ و هه‌تاو سه‌لمینراو نییه به‌لام به‌دنیاییه‌وه ده‌زانین خواوه‌ند له‌به‌ر به‌رژه‌وه‌ندی به‌نده‌کانی خۆی، نووری ئەوانی جیاواز کرد، یه‌کیان نووپانی و رۆشن ئەوی دیکه‌یان که‌م نووپ و نارۆشن.

ئەم وتاره‌مان سه‌باره‌ت به‌مانگ و هه‌تاو باس کرد چوونکه مه‌به‌ستی ئیمه له‌م

کتیبه‌دا باس کردنی به سهراتی رووداوه‌کانی ده‌ورانه‌کان و میژووی پاشاکان و پیغه‌مبه‌ران و نیژدراوانه و میژوو و زه‌مان به شو و روژ دیاری ده‌کن که به ره‌می سووپانی هه‌تاو و مانگ له‌گه‌ردوونه. له‌به‌ر نه‌وه‌ی ده‌مانه‌وێت میژووی شا سته‌مکار و یاخییه‌کان و ناباوه‌ران به‌خواه‌ند یا پاشا ملکه‌چ و گوێرایه‌له‌کان و سه‌رده‌می پیغه‌مبه‌ران و نیژدراوان باس بکه‌ین: باسی هه‌تاو و مانگمان کرد چونکه ناسینی کاژیره‌کان شو و روژ په‌یوه‌سته به‌وان. هه‌نوکه باسی یه‌که‌م که‌س ده‌که‌ین که‌خواه‌ند پاشایه‌تی و نیعمه‌تی پیبه‌خشی و کوفرانی نیعمه‌تی کرد و حاشای له‌خوایه‌تی خواه‌ند و یاخیگه‌ری کرده‌پیشه و خواه‌ند نیعمه‌ته‌کانی خوێ لی سهندوه و ریسوای کرد و به‌دوای نه‌و باسی شوینکه‌وته‌کانی نه‌و ده‌که‌ین که‌گیرۆده‌ی نازاب و نه‌شکه‌نجه‌ی خوایی بوون. هه‌روه‌ها باسی پاشا گوێرایه‌له‌کان ده‌که‌ین که‌کرداره‌کانیان په‌سهندکراو بوو له‌گه‌ل میژووی پیغه‌مبه‌ره‌کان و نیژدراوان به‌خواستی خوا ئاماژه‌یان پێده‌ده‌ین.

سه‌ره‌تا و سالاری سته‌مکاران ئیبلیس بوو

خواه‌ند، چاکه‌کاری و شه‌ره‌ف و گه‌وره‌یی پیبه‌خشی له‌گه‌ل پاشایه‌تی ئاسمان و زه‌وی. ئیبلیس له‌خه‌زینه‌دارانی به‌هه‌شت بوو، به‌لام دژایه‌تی خواه‌ندی کرد و بانگه‌شه‌ی خوایه‌تی به‌رز کرده‌وه و پێشنیاری په‌ره‌ستینی خۆی به‌ژێرده‌سته‌کانی کرد. خواه‌ند نه‌وی کرده شه‌یتانیکی ره‌جمکراو، کرداره‌کانی گوێری و نیعمه‌ته‌کانی لێسه‌نده‌وه و له‌ئاسمانه‌کان دووری خسته‌وه. جینگه‌ی ئیبلیس و شوینکه‌وته‌کانی نه‌وی کرده جه‌ه‌ننهم.

ئێستا کورته‌یه‌ک له‌گی‌رانه‌وه‌ کۆنه‌کان سه‌باره‌ت به‌گه‌وره‌یی و مه‌زنی که‌خواه‌ند پێش یاخیبوون و بانگه‌شه‌ی خوایه‌تی به‌ئیبلیزی به‌خشیبوو، له‌گه‌ل باس کردنی رووداوه‌کانی روژگاری سه‌لته‌نه‌ت و پاشایه‌تی نه‌و تا کاتی دوورخرانه‌وه‌ی له‌گه‌ل هۆکاره‌کان به‌خواستی خوا باس ده‌که‌ین.

گىراندەۋەكان سەبارەت بەۋەى ئىبلىس، پاشايەتى ئاسمان و زەوى لەدەستدابو

كۆپى عباس دەلىت: ئىبلىس لەئەشراقى مەلايىكە بوو، ھۆزىكى بېرواپىكراو
وخەزىنەدارى بەھەشت و سولتانى ئاسمانەكانى دنيا و سولتانى زەوى بوو.
ھەروەھا لەكۆپى عباس دەگىراندەۋە كەھۆزىك لەفرىشتەكانى جن(جنۆكە)
بوون و ئىبلىس يەكك بوو لەوان و نىۋانى ئاسمان و زەوى سنورى
فەرمانرەۋايەتى ئەو بوو.

لەكۆپى مەسعود دەگىراندەۋە كە ئىبلىس پاشايەتى ئاسمانى لەدەستدا بوو،
لەھۆزىك لەمەلايىكەكان كە بەجن (جنۆكە) ناويان دەبردن. بۇيە بەم ناۋە، ناويان
دەبردن چوونكە خەزىنەدارى بەھەشت بوون. ئىبلىس ھەم پاشا بوو ھەم
خەزىنەدار.

ھەروەھا لەكۆپى عباس دەگىراندەۋە كە ئىبلىس لەفرىشتەكان بوو و نىۋان
ئاسمان وزەوى سنورى فەرمانرەۋايەتى ئەو. ياخيگەرى كەدەپىشە و خواۋەند
روخسارى ئەوى بۇ شەيتانىكى رەجمكراو گۆپى.

**گیرانه وهکان سه بارهت بهووی دوژمنی خواوهند، ریزی نیعمه ته کانی
په روهردگاری نه گرت و له خویایی و بانگه شهی خوایه تی کرد**

له کوپی جهریح ده گیرنه وه که هیچ کام له فریشته کان جگه له ئیبلیس
بانگه شهی خوایه تی نه کرد.

له قتاده ده گیرنه وه که نه م وتاری خواوهند که ده فه رمیّت:

((و من یقل منهم انی آله من دونه فذلک نجزیه جهنم کذلک نجزی الظالمین،
واتاکه ی: هه رکهس له وان بلّیت من خوایه ک جگه له خوام، بۆ ئه م وته،
به جهه نه نه م سزای ده دهین و سته مگه ران به مشیوهیه سزا ده دهین)) تاییه ته
به ئیبلیسی دوژمنی خوا چونکه نارهوای هینایه سه رزمان. خواوهند، مه لعوون و
دووری خسته وه و فره مووی: به مشیوهیه جهه نه نه م ده کهینه سزای ئه و و
سته مگه ران به مشیوهیه سزا ده دهین.

وتار سه بارهت بهو رووداوانه ی له سهرده می پاشایه تی ئیبلیس روویاندا هۆکاری مردنی نهو

یه کیک له رووداوه کانی روژگاری نهو بهو که ملکه چی فرمانه کانی خواوه ند بوو. له کوپی عه باس ده گیر نه وه که ئیبلیس له هۆزیک له فریشته کان بوو که پیاان دهو تن جن، له ناگر ئافرینرا بوون، ئیبلیس ناوی حارس و یه کیک بوو له خه زینه داره کانی به هه شت. هه موو فریشته کان جگه له م هۆزه له نور ئافرینرا بوون و نهو (جن) نانه ی له قوراند ناویان هاتوو له بلیسه ی ناگر ئافرینراون. مروقه له گل ئافرینرا. یه که م دانیشتوو ان سه رزه وی جنۆکه کان بوون که خراپه کاریان کرده پیشه و خوینیان پرشت و یه کترین کوشتار کرد و خواوه ند، ئیبلیس هاورى له گهل سوپایه ک له فریشته کان په وانه کرد که شه پران له گهل کردن و جنۆکه کانی بۆ دورگه کانی ده ریا و ده ورو به ری کێوه کان دوورخسته وه. ئیبلیس کاتی که نه م کاره ی کرد، له خو بایى بوو و وتی، کاریکم کرد پیش من که س نه یکرد. خواوه ند هه سستی به نه نییه که ی دلی کرد به لام فریشته کانی هاورى ناگادار نه بوون.

له ره بیعه کوپی نه نس ده گیر نه وه که خواوه ند فریشته کانی له روژی چوار شه ممه ئافراند و جنۆکه ی له روژی پینج شه ممه و مروقی له روژی هه ینى. نه ته وه یه ک له جنۆکه کان کافر بوون و فریشته کان له سه رزه وی شه پران له گهل کردن و به مشیوه یه له سه رزه وی خوینریژی و خراپه کاری بلاو بوویه وه.

وتار سەبارەت بە ھۆکاری لەخۆبایی بوونی دوژمنی خواو ھۆکاری گەردنکێشی ئەو لەگەڵ خوا

بۆچوون و گێڕانەوێکان لەمبارەوێ جیاوازن. گێڕانەوێکمان لەکوپی عەباس باس کرد کە کاتێک شەپری جنۆکە خراپەکار و خوێنریژەکانی کرد و لەناوی بردن، لەخۆبایی بوو و گومانی کرد لەزانست و لەپیشیەکان لەکەسانیتەر لەپیشتر. گێڕانەوێ دوەمیش لەکوپی عەباسە کە دەلێت ئیبلیس شا و بەریۆبەری ئاسمان و چارەسەری نیوان ئاسمان و زەوی لەدەستی ئەودا بوو. ئیبلیس خەزینەداری بەهەشت و کەسیکی ھەولەدەر بۆ پەرستش کردنی خواوەند بوو، بەلام لەخۆبایی و گومانی کرد لەپیشتر لەھەمووانە و رینگە گەردنکێشی و یاخیگەری بەرابەر بەخوای گرتەبەر.

لەکوپی عەباس و کوپی مەسعود دەگێڕنەوێ کە کاتێک خواوەند لە ئافراندن تەواو بوو، لەسەر عەرش جینگە گرت و ئیبلیسی کردە پاشای ئاسمانەکان. ئەو لەدەستە ی ئەو فریشتانە بوو کە بەجن (جنۆکە) ناویان دەبردن چونکە خەزینەدارانی بەهەشت بوون. ئیبلیس ھەم پاشا بوو ھەم خەزینەدار. لەخۆبایی بوو و بەخۆی وت خواوەند بۆیە ئەم پاشایەتیە بەمن بەخشی چونکە لەپیشتر و گەرەتر لەکەسانی دیکەم.

ھەروەھا لەحیماد دەگێڕنەوێ کاتێک لەخۆبایی بوون لەدلی ئیبلیسدا جینگە گرت، گومانی کرد کە لەفریشتەکان لەپیشتر و گەرەتر. خواوەند بەمە ی زانی و بەفریشتەکانی فەرموو: لەسەر زەوی خەلیفەیک (جیگرێ) بۆخۆم دەستنیشان دەکەم.

ھەروەھا لەکوپی عەباس دەگێڕنەوێ: ئیبلیس لەفریشتەکان و ناوی عەزازیلە. نیشە جینی سەرزەوی و فریشتەکانی سەرزەوی بەجن ناو دەبران.

لەسە عید کوپی موسەیب دەگێڕنەوێ کە ئیبلیس سالاری فریشتەکانی ئاسمانی دنیا بوو.

گێڕانەوێ سییەم کە لەکوپی عەباسی دەگێڕنەوێ کە ئیبلیس پاشماوەی

ټافرنټراوېکې دیکه ی خواړه ند بوو که نافهرمانی خویان کرد.

وتار سه باره ت به گېرانه ووی عه بدالله کورې عه باس

عېکره مه له کورې عه باس ده گېرېته وه که خواړه ند ټافرنټراوېکې ټافران د و
 فهرمووی: کورنوش بو ټا دم بېن. وتیان: نایبه یېن. خواړه ند ټا گړکې نارد و
 ټهوانی سوتاند، دواتر بوونه وریکې دیکه ی ټافران د و وتی: من مروښک له گل
 دروست ده کم و ده بېت کورنوش بو ټا دم بېن. ده لیت: رازی نه بوون و حاشایان
 کرد و خواړه ند ټا گړکې په وانه کرد و ټهوانیشی سوتاند. دواتر ټم ده سته ی
 ټافران د و فهرمووی: ټایا کورنوش بو ټا دم نابه؟ وتیان: ده بیه یېن. به لام ټیبلیس
 حاشای کرد و کورنوشی نه برد.

ده سته یه کی دیکه وتوویانه هوکاری له ناوچوونی ټیبلیس ټه وه بوو که ټه و
 له پاشماووی جنوکه کانی سه رزه وی بوو که خوینیان پشت و خراپه یان کرده پیشه
 و له په ره سستی نی په روه دگار دوور که و تنه وه و فریشته کان بو شهر روبه رویان
 بوونه وه.

ټاماژدان به بیژهری ټم وته یه

له شه هر کورې حه وه شب سه باره ت به م وتاره ی خواړه ند که ټیبلیس له جن بوو،
 ده گېر نه وه که ټیبلیس له ده سته ی ټه و جنوکه نه بوو که فریشته کان له ناویان بردن.
 ټیبلیس له لایه ن فریشته کانه وه ټه سیرکرا و بو ټا سمانيان برد.

له سه عد کورې مه سعود ده گېر نه وه که وتی: فریشته کان له گل جنوکه کان
 شهریان کرد و ټیبلیس کی کم ته مه ن ټه سیر کرا. له گل فریشته کان بوو و
 په ره سستی خوی ټه نجام دها و کاتیک فرمانیان پیدرا کورنوش بو ټا دم بېن،
 فریشته کان رازی بوون به لام ټیبلیس نا و مانای وتاره که ی خواړه ند ټه مه یه
 که فهرمووی: ټیبلیس له جنوکه بوو.

راستىن وتە لاي من ئەۋەيە كەشۈنكەۋتەي وتارى خواۋەند بىن كەدەفەرمىت: ((كاتىك بەفرىشتەكانمان وت كوپنوش بۇ ئادەم بىن، كوپنوشيان برد جگە لەئىبلىس كە لەجنۇكەكان بوو و سەرىنچى فەرمانى پەرۋەردگارى كرد.)) ئەگەرى ھەيە ھۆكارى نافەرمانى ئىبلىس لەبەر ئەۋە بوۋىت چۈنكە جنۇكە بوو و ئەگەرى ھەيە لەبەر غرور و لەخۇبايى بوون كوپنوشى بۇ ئادەم نەبرىدىت چۈنكە بەردەوام خواپەرەستى دەركد و كەسىكى زانا و پاشايەتى ئاسمان و زەۋى پىرپابوو و ئەگەرى ھەيە ھۆكارى كوپنوش نەبرىد بابەتى دىكە بىت بەلام ئامارەيان بەگىرەنەۋى دىكە نەداۋە و لەمبارەۋە جىاۋازىيەكان فراۋان بەھەمان شىۋە كەئامارەمان پىدا.

دەلىن ھۆكارى رىسۋا بوۋنى ئەۋە بوو كەپىش ئادەم، جنۇكەكان دانىشتۋوانى سەرزەۋى بوون و خواۋەند ئىبلىسى كىردە داۋەرى ئەۋان و بۇ ماۋەى ھەزار سال داۋەرى لەنىۋان ئەۋاندا كرد و بە(ھەكەم) ناۋى دەركد. خواۋەند ئەم ناۋەى پىنەخشى، ۋەحى بۇ نارد و لەبەر ئەمە ئىبلىس لەخۇى بايى بوو و لەنىۋان جنۇكەكان دوژمنايەتى و دۈبەرەكى دروست كرد كەبۇماۋەى ھەزار سال لەسەر زەۋى شەپرى يەكيان كرد بەشىۋەيەك ئەسپەكانيان لەخۈىندا نوقم بوون و ماناى وتارى خواۋەند كەفەرموۋى: ((مەگەر لەئافراندى يەكەم ھىلاك بوين؟) بەلكو ئەۋان لەپۇششى ئافرىنراۋى تازەدان) و وتارى فرىشتەكان كەئايا كەسىك لەسەر زەۋى دەكەيتە جىگرى خۆت كەخۈىنرىژى دەكاتە پىشە، ئەمەيە. خواۋەند ئاگرىكى پەۋانە كرد و ئەۋانى سووتاند و كاتىك ئىبلىس ئازابى نەتەۋەكەى خۇى بىنى، پۇشتە ئاسمانى سەرۋە و لەگەل فرىشتەكان مايەۋە و بۇ پەرەستىنى خواۋەند ھەۋلى دەدا تا ئەۋ كاتەى خواۋەند ئادەمى ئافراند و ئىبلىس ياخيگەرى كىردە پىشە.

لەروداۋەكانى سەردەمى پاشايەتى ئىبلىس ئافراندىنى ئادەم، باۋكى مىرۇقەكان بوو

كاتىك خاۋەند ئىرادەى كرد فرىشتەكان لە لەخۇبايى بوونى ئىبلىس ئاگادار بىكاتەۋە لەبەر ئەۋەى ئەۋان نەيانزانىبوو. خاۋەند مەبەستى ئەۋەى كرد نەينىيەكەى ئاشكرا بىكات چوونكە سەردەمى رىسۋابوونى و لەدەستدانى پاشايەتەكەى ھاتبوو، خاۋەند بەفرىشتەكانى فەرموو: ((لەسەر زەۋى خەلىفەك بۇ خۇم دروست دەكەم)) ئەۋان ۋەلاميان دايەۋە: ئايا كەسىك لەسەرزەۋى جىگىر دەكەيت كەخراپە و خوئىرئىزى بىكاتە پىشە؟

لەكوپى عەباس دەگىرپنەۋە كەفرىشتەكان بۇيە ئەم قەسيان ھىنايە سەرزەمان چوونكە ئاگادارى كاروبارى جىگەكانى سەرزەۋى بوون و بەخاۋەندىان وت: كەسىك لەسەر زەۋى جىگىر دەكەيت تا ھاۋشىۋەى جىگەكان بىت كەخوئىنيان پىشت و خراپەيان كىردە پىشە لەكاتىكدا ئىمە بەپەرەستىنى تۇ سەرقاللىن.

پەرۋەدگار ۋەلامى دانەۋە: ((ئەۋەى من دەيزانم ئىۋە نايزان)) مەبەستى لەخۇبايى بوون و غەۋرى ئىبلىس و مەبەستى ئەۋ بۇ ئافەرمانى كردن بوو تا ئاشكراى بىكات و فرىشتەكان بەچاۋى خۇيان بىيىنن.

سەبارەت بەم بابەتە گىرپانەۋەكان فراۋانن كەبەشىك لەۋانمان لەكتىبى (جامع البيان عن تأويل آية القرآن) باس كىردەۋە و پەسەند نىيە ئەم كىتەبە بەباس كىردى ئەۋان درىژ بىكەينەۋە.

كاتىك خاۋەند مەبەستى ئافراندىنى ئادەمى كرد، فەرمانىدا تا خاك لەسەر زەۋى ھەلبىگىرن. لەكوپى عەباس دەگىرپنەۋە كەپەرۋەدگار فەرمانىدا تا خاكى ئادەميان لەسەرزەۋى ھەلگىرت و ئەۋى لەكوپى لىكىنەرى بۇنخۇش ئافراندى كە لەگلى بۇگەن ۋەرگىرابوو و گلى بۇگەن لەخاك و خاۋەند ئادەمى بەدەستى خۇى لەگل ئافراندى.

لەكوپى مەسعود و دەستەيەك لەھاۋەلانى پىغەمبەر(د.خ) دەگىرپنەۋە

که خواوهند جبره نیلی په وانه کرد تا گل له سر زهوی بینیت و زهوی وتی: په نا بو خوا ده بهم له ووی من ریسوا یا له من کم بکته ووه. جبره نیل گه پرایه ووه و هیچی ه لنه گرت و وتی: خواجه په نای بو تو برد و من لینی خوش بووم. خواوهند میکانیلی په وانه کرد و زهوی قسه که ی دوباره کرده ووه و میکانیل گه پرایه ووه. خواوهند فریشته ی مهرگی په وانه کرد و زهوی په نای بو خوا برد به لام فریشته ی مهرگ وتی: منیش په نا بو خواجه بهم له ووی بگه ریتمه ووه و فرمانه که ی نهوم نه انجام نه دابیت. خاکی له سر زهوی ه لگرت و تیکه لی کرد. له یه که شوین ه لینه گرت و له خاکی سوور و پشه و سپی ه لگرت و له بهر نه مه رنگی مناله کانی نادم جیا وازه. خاکی که ی برده ناسمان و ته ریان کرد و قورپان لی دوست کرد و لینگه پان تا گوپا و بونی گرت و مانای وتاره که ی خواوهند له گلی بوگن نه مه یه.

هروه ها له کوپی عباس ده گیرنه ووه که خواوهند نیلیسی په وانه کرد که له خوئی سویر و شیرینی زهوی ه لگرت و نادمی لی نافراند و به نادم ناوی ده کرد که له نه دیه می زهویه ووه سرچاوه ی گرتووه. له بهر نه مه نیلیس وتی: من کوپنوش بو که سینک ببه که له گهل نافرینراوه؟

له سه عید کوپی جویه یر ده گیرنه ووه که بویه به نادم ناوی برا چونکه له نه دیه می زهوی نافرینرا.

له علی کوپی نه بی تالب ده گیرنه ووه که نادم له نه دیه می زهوی نافرینرا که چاک و خراب بوو و له بهر نه مه مناله کانی نادم چاک و خرابین.

له نه بو موسا نه شعری ده گیرنه ووه که پیغمبر فرموی: خواوهند نادمی له مشتیک گل نافراند که له سر هه موو زهوی ه لگرت و مناله کانی نادم هاوشیوه ی زهوی، سوور و پشه و سپی و نهرم و درشت و چاک و خراب. خاکیان ته پ کرد تا بوو به گل و لینی گه پان تا بونی گرت و وشک بوویه ووه به هه مان شیوه که خواوهند فرموی مرو قمان له سواله تی که گلی بوگن نافراند.

له کوپی عباس ده گیرنه ووه که خواوهند نادمی له سی شت نافراند له گلی وشک و گلی بوگن و گلی لکینه ر.

ده لین خواوهند کاتیک گلی نادمی تیکه ل کرد، چل روژ و بهوته یه که چل سال

جهسته‌کهی له‌سه‌ر زه‌وی بوو.

ٲاماژەدان بە بیژەری ئەم وتەیه

لهكوپى عهباس دهگيرنهوه كهخواوند فهرمانيدا گلى ئادهميان ههنگرت و ئادهمى لهگلى لكينهري بۆگه، ئافراندا. ئادهمى بهدهستى خوى و چل روژ جهستهكهى لهسهر زهوى بوو. ئيبليس دههات و بهقاجى خوى ليندهدا كهدهنگى دهدايهوه و ماناى وتارى خواوند كهفرموى: ((لهگلى وشكى دهنگدار)نهمهيه، يانى شتىكى ناوبهتال كهپر نيهه. شهيتان دهپوشته ناودهى ئادهم و لهكوټاييهكهيهوه دههاتهدهر و لهكوټاييهكهيهوه دهپوشته ناو و لهدهميهوه دههاتهدهر و دهيوټ: توټيان بوټدهنگدانهوه دروست نهكردوه، بۆ مهبهستىك توټيان ئافراندهوه. ئهگهر بهسهرتوټا زال بيم، لهناوت دهبهه و ئهگهر توټ بهسهر مندا زال بكه، فهرمانبهريت ناكهم.

لهكوړې مهسعود و دهسته يک له هاوۀ لانی پينغه مبر (د.خ) ده گيرنه وه که خواوۀند به فرشته کانی فرموو: من مروثيک له گۀ دروست ده کم و کاتيک ته او بووم و له رځي خوم پيښه خشي، کوړنوشي بؤ بيهن. خواوۀند ئاده مني به ده ستي خوي ئا فراند تا ئيبليس له گۀ ئو به رابهري نکات و نه گهر به رابهري کرد، بليت له گۀ که سينک به رابهري ده که يت که به ده ستي خوم ئا فراندو مه. ئوي له شيوۀ مروثدا دروست کرد و چل سال جهسته که ي گل بوو، فرشته کان لاي ئادم تيده په پرين و له بينيني دترسان و ئيبليس زياتر له هه مويان. کاتيک لاي ئو تيده په پري و لينده دا و جهسته که ي وه ک سواله ت دهنگي ده دا يه وه، ده يوت، ئه ميان بؤ مه به ستي کي تايبت دروست کردو وه. له ده ميه وه ده پړشته دهر و له قونييه وه ده هاته دهر. به فرشته کانی وت: له مه مه ترسن چوونکه خواکه تان ناوپره و ئه مه ناوبه تال و نه گهر به سهر ئودا زال بيهم، له ناوي ده بيهم.

له سه‌لمانی فارسی ده‌گیرنه‌وه که‌خواه‌ند ئاده‌می ئافران‌د و پینش له‌به‌خشینی
 رۆحی خو‌ی، بۆ‌ماوه‌ی چل رۆژ سه‌یری کرد. گ‌ل و‌هک سو‌ا‌له‌ت و‌شک بۆ‌ویه‌وه و
 به‌فریسته‌کانی فه‌رمو: کاتی‌ک رۆحی خۆم پیمه‌خشی، کورنوشی بۆ‌نیم.

له ابردوان ده گپړنه وه: روح له سهره وه هاته ناو جهسته ی ئاده م.

نامارژدان به بیژهری ئه م وتهیه

له کوړی مه سعود و دهسته یه ک له هاوه لانی پیغه مبه ر(د.خ) ده گپړنه وه: کاتیک روحیان به ئاده م به خشی و گه یشته سهری، پژمی و فریشته کان سوپاسی خویان کرد، ئه ویش سوپاسی خوی کرد و خواوند فهرمووی: ((خوا رحمه تت پی به خشی)). کاتیک روح گه یشته چاوه کانی، سهری میوه کانی به هه شتی کرد و کاتیک گه یشته سین، نارزوی خواردنی کرد و پیش ئه وهی روح به قاچه کانی بگات، به په له به رهو میوه کانی به هه شت رایکرد و هه موو فریشته کان کوړنوشیان برد جگه ئیبلیس که هاوریته تی ئه وانی نه کرد و حاشای کرد و کافر بوو. خواوند پی وت: بۇ کوړنوش نه برد؟

وتی: من لهو باشترم. من بۇ مروقی دروستکراو له گل کوړنوش نابهم. خواوند فهرمووی: له بهرچاوم ونه، چوونکه به هه شت جیگه ی خو په سهندی نییه.

له کوړی عه باس ده گپړنه وه: کاتیک خواوند له روحی خو ی به ئاده می به خشی، روح له سهره وه پوشته ناوجه سته ی و کاتیک به جهسته ی ده گه یشته، ده بوو به گوشت و خوین و کاتیک گه یشته سکی، خو ی بینی و له جوانی خو ی سهریسوپما و مبه سستی هه ستانی کرد به لام نه یقوانی. مانای وتاری خواوند که ((مروقیان له خیرایی ئافرانده)) ئه مه یه. کاتیک روح به ته وای جهسته ی گه یشته، پژمی و به ئیلهامی خواوند سوپاسی خواوندی کرد و خواوند فهرمووی: کوړنوش بۇ ئاده م بهن. فریشته کان کوړنوشیان برد جگه ئیبلیس که حاشای کرد و خو په سندی له خو ی نیشاندا چوونکه له خو ی بای ببوو، وتی: کوړنوش نابهم، من لهو باشترم، به ته مه ن گهره تر و له ئافراندا به هیژترم، منت له ئاگر دروست کرد و ئه وت له گل و ئاگر له گل به هیژتره. کاتیک ئیبلیس کوړنوشی نه برد، خوا له سزای ئه م گوناچه ی له خیر بی به شی کرد و بوو به شه ی تانی ره جیم.

له‌ئەبو هورەیره دەگیرنەوه که پیغه‌مبەر(د.خ) فرمووی: کاتیک رۆحیان به‌ئادەم بەخشی، پژی و سوپاسی خوی کرد و خواوەند فرمانی پێدا که بۆلای فریشتەکان بپۆ و بلی: ((سلۆ له‌نیوه بیت)). ئادەم پۆشت و سلۆی له‌فریشتەکان کرد و ئەوانیش وتیان: ((سلۆ و رحمەتی خوا له‌تۆ بیت)). ئادەم بۆلای خواوەند گەرایەوه که پینی وت: ((ئەمە سلۆی تۆ و منالەکانی تۆیه تا به‌یه‌کی بلین)). دواتر خواوەند ناوه‌کانی فی‌ری ئادەم کرد وزانا کۆنه‌کان سه‌بارەت به‌و ناوانه‌ی خواوەند ئادەمی فی‌رکرد، بۆچون و گیرانه‌وه‌کانیان جیاوازه، ده‌سته‌یه‌ک وتوویانه ناوی هه‌موو شته‌کان بوو.

ئاماژەدان به‌ بیژهری ئەم وتیه

له‌کۆپی عەباس ده‌گیرنەوه که خواوەند هه‌موو ناوه‌کانی فی‌ری ئادەم کرد یانی هه‌موو ئەو ناوه‌ی خه‌لکان ده‌یزانن وه‌ک ناوی مروۆ و ئازهل و زه‌وی و ده‌شت و ده‌ریا و کیو و که‌ر و هتد. هه‌روه‌ها له‌کۆپی عەباس ده‌گیرنەوه که هه‌موو ناوه‌کانی فی‌ری ئادەم کرد ته‌نانه‌ت ئەو ناوانه‌ی وتیان شیواو نییه ((مه‌به‌ست شه‌رمی ژن و پیاو و هتد)

له‌مو‌جاهید ده‌گیرنەوه که خواوەند ناوی هه‌موو ئافرینه‌راوه‌کانی خوی فی‌ری ئادەم کرد.

سه‌عید کۆپی جوبه‌یر ده‌لێت: ناوی هه‌موو شته‌کانی فی‌ری ئادەم کرد ته‌نانه‌ت ناوی وشتر و مانگا و بز.

له‌قتاده ده‌گیرنەوه که خواوەند ناوی هه‌موو شته‌کانی فی‌ری ئادەم کرد، یانی وتی: ئەمە کیوه و ئەمە ده‌ریایه و ئەمە فلانه و ئەمە فیسار. دواتر شته‌کانی نیشانی فریشتەکاندا و وتی: ئەگەر راست ده‌که‌ن ناوی ئەم شتانه به‌من بلین. ده‌سته‌یه‌ک وتوویانه ناوه‌ تایبه‌ته‌کانی فی‌ری ئادەم کرد که ناوی فریشتەکان بوو.

ئامارژدان به بیژهری ئەم وتیه

له ره بیع دهگیرنه وه که، ئەم وتاره ی خواوه ند که فهرمووی: ((هه موو ناوه کانی فیڕی ئادهم کرد)) مه به ست ناوی فریشته کانه. دهسته یه کی دیکه وتوویانه ناوه تایبه ته کان که ئادهم فیڕیان بوو ناوی نه وه و نه بیره کانی بوو.

ئامارژدان به بیژهری ئەم وتیه

له کوپی زهید دهگیرنه وه سه باره ت بهم وتاره ی خواوه ند که فهرمووی: ((هه موو ناوه کانی فیڕی ئادهم کرد)) ده لئیت مه به ست ناوی هه موو نه وه و نه بیره کانی بوو. کاتی که خواوه ند ناوه کانی فیڕی ئادهم کرد، خاوه نی ناوه کانی نیشانی فریشته کاند و وتی: ئەگەر راست ده که ن ناوی ئەمانه به من بلێن. بۆیه ئەم قسه ی وت چونکه فریشته کان سه باره ت به ئافرانندی ئادهم وتبوویان: له زهوی خراپه ده کاته پیشه و خوین درێژیت. خواوه ند دهیفرموو: ئیوه که شته ناشکرا و بینراوه کان نازانن، له نه بینراوه کان چی ده زانن. ئەم وتاره یان له پیشینان گیراوه ته وه.

ئامارژدان به بیژهری ئەم وتیه

له کوپی مه سعود دهگیرنه وه که خواوه ند فهرمووی: ئەگەر راست ده که ن که مناله کانی ئادهم له سه ر زهوی خراپه ده که نه پیشه و خوین ده رێژن، ناوی ئەم شتانه به من بلێن.

له کوپی عه باس دهگیرنه وه که خواوه ند فهرمووی: ئەگەر راست ده که ن و ده زانن بۆ له سه ر زهوی جیگرم بۆخۆم داناوه، ناوی ئەم شتانه به من بلێن. ده لێن: کاتی که خواوه ند به ئافرانندی ئادهم سه رقال بوو، فریشته کان وتیان: خواهرچی پیخۆشه، بیافرینیت، چونکه ئیمه زانترین و لای خوا نازیزتر. و

کاتیک ئادهمی ئافراند و ناوی شتهکانی فیر کرد، شتهکانی نیشانی فریشتهکاندا و وتی: ئەگەر راست دهکەن کهخوا هەرچی دروست بکات: لەو زاناتر و ئازیزترن، ناوی ئەم شتانه بهمن بلین.

ئامارەدان به بیژەری ئەم وتیه

لهقتاده دهگیرنهوه: کاتیک خواوهند سهبارەت بهئافراندنی ئادەم لهگەڵ فریشتهکان راویژێ کرد، وتیان: کهسێک لهسەرزهوی دروست دهکهیت خراپهکاری دهکاتهپیشه و خوین درێژیت. چونکه دهیانزانی هیچ شتیکی لای خوا لهخراپهکاری و خوینپرشتن خراپتر نییه، بهلام خواوهند فرمووی: ئەوهی من دهیزانم، ئیوه نایزانن. تهنیا خوا دهیزانی کهجیگرهکانی لهسەرزهوی پیغهمبهران و نێردراوان و خواپەرەست و بهههشتیهکان دەبن.

لهکوپی عباس دهگیرنهوه کهکاتیک خواوهند سهرقالی ئافراندنی ئادەم بوو، فریشتهکان وتیان: بۆ کهسانیکێ زاناتر و ئازیزتر لهئیمه دروست ناکات. ئافراندنی ئادەم تاقی کردنهوهی ئەوان بوو چونکه ههموو ئافرینراوهکان رووبهرووی تاقی کردنهوه دهبنهوه هاوشیوهی ئاسمان و زهوی کهتاقی کردنهوهی ئەوان پەرەستین بوو کهخواوهند فرمووی: فرمانبردار یا بهبیزاریهوه وەرن. وتیان: فرمانبردار دین.

لهقتاده و ههسەن دهگیرنهوه کهکاتیک خواوهند بهفریشتهکانی وت خەلیفهیهک لهسەر زهوی دروست دهکەم و بۆچوونی خۆیان وت و شتیکیان زانی و شتیکیان نهزانی، وتیان: کهسێک لهزهوی دروست دهکهیت، خراپهکاری دهکاته پیشه و خوین درێژیت. چونکه فریشتهکان دهیانزانی لای خواوهند هیچ گوناهیک گهورهتر لهخوین پرشتن نییه و کاتیک خواوهند ئافراندنی ئادەمی دهستیپێکرد، فریشتهکان بهیهکیان وت: خوا هەرچی پێخۆشه بادروستی بکات، چونکه لهئیمه زاناتر و ئازیزتر نابیت. کاتیک ئادهمی ئافراند و لهروحي خۆی پیهخشی، وتی کوپنوشی بۆ بهن. ئادهمی پیش ئەوان خست لهسزای ئەو قسهیان کردبوویان. فریشتهکان وتیان: باشتەر لهو نهبن، لهو زاناترین چونکه پیش ئەو ئافرینراوین و

نەتەوێکی ئێمە پێش ئەو ئافرێنراون. کاتیکی شانازیان بەزانستەکی خۆیانەوه کرد، گێڕۆدی تاقیکردنەوه بوون. خواوەند ناوەکانی فیزی ئادەم کرد و شتەکانی نیشانی فریشتەکاندا و فەرمووی: ئەگەر راست دەکەن و دەلێن لەمەر شتێکی کەبیا فرێنم، زانترین، ناوی ئەم شتانەم پێی بلێن. فریشتەکان تۆبەیان کرد و هەر باوەرداریکی تۆبە دەکات و وتیان:

((سبحانک لا علم لنا الا ما علمتنا انک انت العليم الحکیم، قال: یا آدم انبئهم باسمائهم، فلما انبئهم باسمائهم قال الم اقل لکم انی اعلم غیب السموات و الارض و اعلم ما تبدون و کا کنتم تکتُمون،

واتاکە: پاكی تۆ دینێنە سەر زمان، جگە لەو زانستە فیزت کردوین، هیچ نازانین چوونکە زانای فرەزان تۆیت. وتی: ئەو ئادەم. ئەوان لەناوی شتەکان ناگادار بکەرەوه و کاتیکی ناوی شتەکانی بەوان وت، وتی: مەگەر نەموت من نەینێی ئاسمانەکان و زەوی دەزانم و ئەوەی ئاشکرای دەکەن و ئەوەی بەنەینێی دەیهێڵنەوه، لای من شاراوە نییه.))

ئەو ناوانەیی خواوەند فیزی ئادەمی کرد ناوی هەموو شتەکان بوو وەک ئەسپ و ئیستر و وشتەر و جنۆکە و وەحش و هەرشتیکی بەناوی خۆیەوه ناونا و دەستەدەستە ناوی بردن. دواتر بەفریشتەکانی وت: مەگەر بەئێوەم نەوت لەنەینێی ئاسمانەکان و زەوی ناگادارم و ئەوەی ئاشکرای دەکەن و ئەوەی بەنەینێی دەیهێڵنەوه، لای من شاراوە نییه. ئەوەی ئاشکرایان کرد، ئەو قەسەیه بوو کەوتبوویان نەوێکی ئادەم لەسەر زەوی خراپەکاری و خوێن ڕشتن دەکەنە پێشە. ئەوەی بەنەینێی هێشتیانەوه، ئەو قەسەیه بوو کەبەیهکیان وت کەئێمە لەئادەم باشتەر و زانترین.

کاتیکی لەخۆبایی بوون و نافەرمانی ئیبلیس بۆ فریشتەکان ئاشکرا و خواوەند ئەوی دوور خستەوه و ئیبلیس لەسەر نافەرمانی پێداگری کرد، خواوەند، لەبەهەشت دەری کرد و پاشایەتی ئاسمانەکان و زەوی و خەزینەداری بەهەشتی لی سەندەوه و فەرمووی: ((لەبەهەشت بپۆ چوونکە دەرکراویت و تا رۆژی پەسلان نەحەت لەتۆ بیت)) ئیبلیس هێشتا لەسەر ئاسمان بوو و بۆ زەوی

نه هاتبووه خوار.

خواوه‌ند ئاده‌می له‌به‌هه‌شت جینگه کرده‌وه که‌به‌ته‌نیا پیاسه‌ی تیا ده‌کرد و هاوسه‌ری نه‌بوو تا ئارامی پی بگریت. چەند ساتیک خه‌وت و کاتیک هه‌ستا، ژنیکی بینی که‌له‌سه‌ر سه‌ری دانیش‌تووه. خواوه‌ند ئه‌و ژنه‌ی له‌په‌راسووی ئاده‌مه‌وه ئا‌فراند. لینی پرسى: کيیت؟

وتی: ژنیکم.

وتی: بۆ چ مه‌به‌ستیک ئا‌فرین‌راویت؟

وتی: تا به‌من ئارام بگریت.

فریشه‌کان که‌به‌شیک له‌زانستی ئاده‌میان پی‌پرابوو، وتیان: ئه‌ی ئاده‌م ناوی چییه؟ وتی: حه‌وا.

وتیان: بۆ حه‌وا.

وتیان: له‌به‌ر ئه‌وه‌ی له‌زیندووێک ئا‌فرین‌را.

خواوه‌ند فه‌رمووی: ئه‌ی ئاده‌م، تۆ و هاوسه‌ره‌که‌ت له‌به‌هه‌شت جینگیر ببن و هه‌رچی دلتان ده‌یخوازیت، لینی بخۆن.

له‌كوپى ئیسحاق ده‌گێر‌نه‌وه: کاتیک خواوه‌ند سزای به‌ئیبلیس به‌خشی و ناوه‌کانی فی‌ری ئاده‌م کرد، به‌وته‌ی شوینکه‌وته‌کانی ته‌ورات و زانا‌کانی دیکه، ئاده‌می خه‌واند، په‌راسووی لای چه‌پی هه‌لگرت و شوینه‌که‌ی به‌گوشت پ‌ر کرده‌وه. ئاده‌م به‌هه‌مان شیوه له‌خه‌ودا بوو که‌خواوه‌ند حه‌واى له‌په‌راسووی ئه‌و ئا‌فراند و بوو به‌ژن تا ئاده‌م به‌و ئارام بگریت. کاتیک ئاده‌م له‌خه‌و هه‌ستا، ئه‌وی له‌ته‌نیش‌ت خۆی بینی و به‌هه‌مان شیوه که‌وتوو‌یانه و خوا زانا‌ت‌ره، وتی: (گوشت و خوین و هاوسه‌رم) به‌و ئارامی گرت. کاتیک خواوه‌ند هاوسه‌ریکی پی‌به‌خشی و ئارامی پی‌گرت، وتی: ئه‌ی ئاده‌م، تۆ و هاوسه‌ره‌که‌ت له‌به‌هه‌شت جینگیر ببن و به‌خۆشی له‌میوه‌کانی بخۆن ته‌نیا له‌و دا‌ره نزیك مه‌که‌ونه‌وه چوونکه ده‌چنه‌ ریزی سته‌مکاران.

له‌موجاهید ده‌گێر‌نه‌وه که‌خواوه‌ند حه‌واى له‌په‌راسووی ئاده‌م ئا‌فراند و کاتیک هه‌ستا، پی‌ی وت: (به‌نبتی پی‌م ده‌لین، مرئه) یانی ژن.

وتار سه بارهت به ووی خواوهند باوکی نیمه یانی نادهمی تاقی کردهوه

کاتیک خواوهند نادم و هاوسه رکه ی له بههشت جیگه کردهوه، بهمه بهستی تاقی کردنه وه و بۆ نه ووی قه زای خواوهند سه بارهت به خوی ونه رکهانی دیاری بکریت، فهرمووی: له میوه کانی بههشت بخۆن جگه له بهری ئه و داره که فهرمانیدا لینی نه بخۆن. شهیتان دهستی بهمه لخراندنی ئه وان کرد تا نه ووی له میوه ی داری یاسا غکراویان خوارد و نافهرمانی خاویان کرد. بهمشیه وه شهرمیان دهر کهوت که پیشتر شاراوه بوو.

له کوپی مه سعود و دهسته یه که له هاوه لانی پیغه مبه ر (د.خ) ده گیرنه وه که شهیتان دهیویست بپرواته ناو بههشت. به لām پاسه وانه کانی بههشت ریگریان لیده کرد. شهیتان پۆشته لای مار و له و کاته دا مار له دهسته ی چوارپینکان بوو وهک و شتر. زیاد له راده جوان بوو. شهیتان داوای له مار کرد تا بپرواته ناو دهمی و بهم شیویه بپرواته بههشت. مار لای پاسه وانه کانی بههشت تیپه پری و ئه وان نه یانزانی. چونکه خواوهند به وه شیویه بریاری دابوو. ئیبلیس له ناو دهمی مار وه قسه ی ده کرد، به لām نادم گرنگی پینه ده دا، هاته دهر و وتی: ئه ی نادم ده خوازیت، داری نه مری و پاشایه تی بی کوتاییت نیشان بدهم؟ یانی داریکت نیشان بدهم که ئه گهر له بهر که ی بخویت، ده بیته فریشته یه که هاوشیه ی فریشته یه که و ههر دوو کتان نه مر دهن. سویندی خوارد که چاکه خوازی نه وانه. دهیویست بهمشیه وه شهرمی ئه وان ناشکرا بکات و جله کانیان فریبدات چونکه به خویندنه وه ی کتیبی فریشته کان دهیزانی که شهرمیان هیه و نادم نه یده زانی و جله کانیان له نینۆک بوو. نادم نه یده ویست له و داره بخوات، به لām حه و پۆشته پیش و لینی خوارد و به نادمی وت: بیخۆ، من خواردم و هیچ زیانیکم به رنه کهوت. کاتیک نادم خواردی، شهرمیان دهر کهوت و مه بهستی ئه ویان کرد خویان به گه لā و بهرگه کانی بههشت دابپۆشن.

له کوپی عه باس ده گیرنه وه که دوژمنی خوا، ئیبلیس داوای له هه موو

خۆزەكەكانى سەرزەوى كرد تا يەكيان بيباتە ناو بەهەشت بۆ ئەوێ لەگەڵ ئادەم و
 ھاوسەرەكەى قسە بكات. هيجيان رازى نەبوون. بەمارى وت: ئەگەر من ببەيتە ناو
 بەهەشت، لەبەر ايسر مرقەكان پاريزگاريت ليدەكەم و لەپەناى مندا دەبیت. مار
 ئەوێ لەتيوان دوديانى خۆى ھەلگرت و پۆشتە ناو بەهەشت. شەيتان لەناو دەمى
 مازەوہ قەبەى لەگەڵ ئەوان دەکرد. مار داپۆشراو و لەسەرچوار دەست و پى
 پەرزىدا دەپۆشت. خواوەند ئەوێ رووت کردەوہ بەشيۆەيەك لەسەر سكى بخزىت.
 كۆپى عباس دەليت: لەھەر شويىنىك مارتان بينى، بيكوژن و پشتيوانى دوژمنى
 خوا تەكپەشكىنن.

لەوھەب كۆپى موبە دەگيرنەوہ: كاتيك خواوەند ئادەم و ھاوسەرەكەى
 لەبەهەشت جيگە کردەوہ و وتى لەميوەى ئەو دارە مەخۇن، لقەكانى دارى
 ياساغكراو لەيەك ئالابوون. فريشتەكان لەو ميوەيان دەخوارد و ئەو ميوە بوو
 كەخواوەند ريگەى خواردنى لەئادەم و ھەوا گرت. كاتيك ئيبليس مەبەستى
 ئەوێ كرد بۆ گوناخ ناچارىان بكات، پۆشتە ناو دەمى مار و مار خاوەنى
 چواردەست و پى و ھاوشیۆەى قووچىكى بەھيژ بوو. كاتيك مار پۆشتە ناو
 بەهەشت، ئيبليس لەدەمى ھاتەدەر و لەميوەى دارى ياساغكراوى ھەلگرت و
 بېردى بۆ ھەوا و وتى: بېوانە ميوەى ئەم دارە چەندە بۇنخۆش و بەتامە و
 خۆشترەنگە. ھەوا لىي خوارد و ئادەمیش بەھەمان شيۆە. بەم شيۆەيە شەرميان
 دەرکەوتە و ئادەم پەناى بۆ دلى دارەكە برد و خواوەند بانگى كرد: لەكويت؟

وتى: خواوەندا، ليرەم.

فەرمووى: بۆ نايتەدەر؟

وتى: خواوەندا، لەتق شەرم دەكەم.

خواوەند فەرمووى: بەنەخلەت بىيت، ئەو زەويەى لىي ئافرەنرايت. دارەكەيشى

نەخلەت كرد و ميوەكەى بوو بەچقل.

دەليت پيش ئەوہ لەبەهەشت و زەمین دارىكى چاكت لەتەلج و سەدر بوونى
 تەبوو و خواوەند فەرمووى: ((ئەى ھەوا، لەبەر ئەوێ بەندەكەى منت فريودا،
 بەييزاريەوہ دووگيان دەبیت ولەكاتى منال بوون بەردەوام ھەپەشەى مەرگت

لەسەر دەيىت.)) بەمارى فەرموو: ((تۆكەئىبلىسى مەلەون ھاتە ناو سەكت و بەندەكەى مىنى فریودا، مەلەون دەيىت و قاچەكانت دەيىتە سەكى تۆ و رۆزىت لەسەر خاك دەيىت، دوزمنى مەنەلكانى ئادەم دەيىت و ئەوانىش دوزمنى تۆ دەبن، لەھەر شوئىنىك يەكیان بىيىنى، پاژنەیان دەگەزىت و لەھەر شوئىنىك تۆ بىيىن، سەرت پان دەكەنەو)).

بەوھىيان وت: فرىشتەكان خۆھىچ ناخۆن. وتى: خواوەند ھەرچى بخوازىت، دەيكات.

لەمەمەد كوپى قەيس دەگىرنەو دەخواوەند بەئادەم و ھەواى فەرموو لەمىوھى يەك دار نەخۆن و لەدارەكانى دىكە، ھەرچەندەیان دەويىت بەخۆشى ھەلېگرن و بىخۆن. شەيتان ھات و پۆشتە سەكى مار و لەگەل ھەوا قەسەى كرد ئادەمى ھەلخراند و وتى: ((خوارىگەى خواردى مىوھى ئەم دارەى لىگرتن لەترسى ئەوھى نەكا بىنە فرىشتە و ھىچ كات نەمرن)) سوئندى خوارد كەچاكەخوازى ئەوانە. ھەوا لەمىوھى دارەكەى لىكردەوھ و دارەكە خۆئناوى بوو. پۆششەكەى جەستەى ئەوان ھەلۋەرى و مەبەستى ئەوھىيان كرد لەگەلاكانى بەھەشت جل و بەرگ بۆ خۆيان ئامادە بىكەن. خواوەند پىنى وتن مەگەر رىگىرى خواردى بەرى ئەو دارەم لىنەكردن و نەموت شەيتان دوزمنى ئىۋەيە، بۆ لەو مىوھى ياساغم كىردبوو، خواردتان؟

ئادەم وتى: خواوەندا، ھەوا دەرخواردنى منىدا.

خواوەند بەھەواى وت: بۆ دەرخواردتا؟

وتى: مار فەرمانى ئەو كارەى پىكردم.

بەمارى وت: بۆ فەرمانى ئەو كارەت پىدا؟

وتى: ئىبلىس فەرمانى پىدام.

وتى: ئىبلىس مەلەون و بەنەخلەت كراوبىت و تۆ ئەى ھەوا كەدارەكەت خۆئناوى كرد، ھەموو مانگىك خۆئناوى دەيىت. تۆ ئەى مار، قاچت لى دەسەنمەوھ و لەسەر سەك دەخزىت، ھەركەسەك بىيىنىت بەبەرد سەرت پان دەكەتەو، دابەزن و دوزمنى يەكتەرن.

ئاماژەیان بە‌گێڕانە‌وه‌یه‌کی دیکه‌داوه که شه‌یتان وه‌ک چوارپێیه‌ک پۆشته ناو به‌هه‌شت. ده‌لێن و شتر بوو که قاچه‌کانی هه‌له‌وه‌ری و بوو به‌مار.

له‌باوکی عالیه ده‌گێڕنه‌وه که شه‌یتان پێش حه‌وا رۆشت و وتی: رینگری هیچ شتیکیان لێکردون؟

وتی: به‌ئێ، له‌م داره.

وتی: بۆیه رینگه‌ی خواردنی میوه‌ی ئەم داره‌یان لێگرتن له‌ترسی ئەوه‌ی نه‌بئه فریشته.

حه‌وا سه‌ره‌تا خواردی و به‌ئاده‌می وت تا ئەویش بخوات. ئەو داره بوو هه‌رکه‌سیک له‌میوه‌که‌ی ده‌خوارد، با له‌سکیدا لوه‌لی ده‌خوارد و ئەمه له‌به‌هه‌شتا ره‌وا نه‌بوو. ئاده‌م له‌به‌هه‌شت ده‌رکرا.

له‌ده‌سته‌یه‌ک له‌شاره‌زایانی هه‌دیس ده‌گێڕنه‌وه کاتی‌ک ئاده‌م نیعمه‌ت و شادی به‌هه‌شتی بینی، وتی چی ده‌بوو ئەگه‌ر هیچ کات نه‌ده‌مردین. شه‌یتان ئەم قسه‌ی بیست و له‌رینگه‌ی نه‌مرییه‌وه فریویدا.

کۆری ئیسحاق ده‌لێت: بیستم که‌سه‌ره‌تای فریوه‌که‌ی ئەو ئەمه بوو به‌رده‌وام ده‌ینالاند و کاتی‌ک نالاندنی ئەویان بیست، خویان داشارد و وتیان: هۆکاری نالاندنی تۆ چییه‌؟

وتی: بۆ ئێوه ده‌گه‌رم چونکه ده‌مرن و ئەم خۆشی و نیعمه‌تانه به‌جێدێلن. ئەم وته‌یه کاریگه‌ی له‌سه‌ر دلی ئەوان دانا. دواتر هات و هانیدان و وتی: ئەی ئاده‌م ده‌ته‌وێت داری نه‌مری و پاشایه‌تیت نیشان بده‌م که‌هیچ کات له‌ناوناچیت؟ خوا رینگه‌ی خواردنی میوه‌ی ئەم داره‌ی لێگرتن له‌ترسی ئەوه‌ی نه‌کا هیچ کات نه‌مرن. یانی ئەگه‌ر له‌نیعمه‌ته‌کانی به‌هه‌شت نه‌بئه فریشته، هیچ کات نامرن. خواوه‌ند ده‌فه‌رمیت: ((فریویدان.))

له‌کۆپی وه‌هب ده‌گێڕنه‌وه که شه‌یتان حه‌وا‌ی هه‌له‌خراند و بریدییه لای داره‌که و جوانییه‌کانی داره‌که‌ی نیشاندا. دواتر ئاده‌م بۆ نیازی خۆی ئەوی بانگ کرد، وتی: مه‌گه‌ر نا‌کرێت بۆ ئێره بییت. کاتی‌ک هات، وتی: مه‌گه‌ر نا‌کرێت له‌م داره بخوێت.

دەلیت: لیان خوارد و شەرمیان دەرکەوت و ئادەم بەرووتی لەبەهەشتا
 دەرۆشت. خواوەند بانگی کرد: ئادەم لەمن رادەکەیت؟
 وتی: ئەی خواوەندا، نا بەلام شەرم لەتۆ دەکەم.
 وتی: ئادەم، لەکوێوە فریودرایت؟
 وتی: ئەی خواوەند، لەحەوا.

وتی: دەبیئت هەموو مانگێک گیرۆدە ی خوێنبەربوونی بکەم بەهەمان شیوە
 کە ئەم دارە ی خوێناوی کرد. ئەوم وەک کەسێکی بیرمەند ئافراند بەلام ئاوی لێ
 دەستینمەوه. بێزار بوو بە ئاسانی منانی ببیئت، بەلام بە دژواری و بە نازارەوه منانی
 دەبیئت.

کۆری زەید دەلیت: ئەگەر هەلەکە ی حەوا نە دەبوو. ژنانی ئەم دنیا یە گیرۆدە ی
 خوێنبەربوون نە دەبوون. ئاویان دەبوو و بە ئاسانی دووگیان و منالان دەهێنایە
 دنیا.

لەسەعید کۆری موسەییب دەگیرنەوه کە سویندی دەرخوارد ئادەم لەکاتی
 خواردنی میوه ی بەهەشت ئاوی لە دەستی خۆیدا نەبوو، حەوا شەرابی
 دەرخوارددا و کاتیکی سەرخۆش بوو، بۆلای دارەکە ی برد و کاتیکی ئەو گوناخەیان
 کرد، خواوەند ئەوانی لەبەهەشت دەرکرد و نیعمەت و شادی لەوان سەندەوه و
 هاورێ لەگەڵ دو دورژمنەکە ی خۆیان یانی ئیبلیس و مار بۆ سەر زەوی داوە ژین.
 خواوەند فەرمووی، بڕۆنە سەر زەوی و دورژمنی یە کتر بن.

وتار سه بارهت بهووی ئادهم چهنده له بهههشتا مایه وه، که ی ئافرینرا و کاتی دابه زینی له بهههشت که ی بوو

چهندين گيړانه وهی دوباره له پيښه مېهر له بېر ده ستايه که ده فېرميت خواوړند
له روژي هيني ئاده می ئافراند و له روژي هيني ئهوی له بهههشت دهرکرد و
له روژي هيني به توبه که ی نه و رازی و له روژي هيني گیانی لی سهنده وه.

ئاماره دان به گيړانه وه کان له پيښه مېهر (د.خ) له مباره وه
سه عد کورې عباد له پيښه مېهر (د.خ) ده گيړيته وه که فېرمووی: هيني حوت
تايبه تمهندي هيه: ئادهم له هيني ئافرینرا، له هيني بۆ زهوی دابه زی و له روژي
هيني مرد.

له کارژيرنکی نه م روژدها، بهنده کان داوای هرچی له خواوړند بکه نه گمر
گوناح يا له بارخستنې مثال نه بیت، پييان ده به خشریت. روژي په سلان له روژي
هينديايه و فريشته و کيو و زهوی و با له روژي هيني دترسن...

باوکی له بابای نه نساری له پيښه مېهر (د.خ) ده گيړيته وه که فېرمووی: هيني
سهره وری روژه کانه و له روژي جهړنی ره مزان و قوربان لای خواوړند ئازيزتره و
پيښج تايبه تمهندي هيه.

گيړانه وه کانی دیکه هاوشيوه ی حه ديسه که ی سه عد کورې عبادن به م
جياوازيه وه که فريشته و کيو و زهوی و با دترسن له وهی روژي په سلان له روژي
هينيدا بیت.

له نه بو هورهیره ده گيړنه وه که پيښه مېهر (د.خ) فېرمووی: باشتيرين روژ بۆ
هه لاتنی هه تاو، هينييه، ئاده میان له روژي هيني ئافراند، روژي هيني برديان
بۆ بههشت و رۆی هيني دريان کرد.

هه روه ها نه بو هورهیره ده لیت، پيښه مېهر (د.خ) فېرمووی: هيچ روژيک
هاوشيوه ی هيني نييه چوونکه ئادهم له روژي هيني ئافرینرا و له روژي هيني
له بههشت دهرکا و له روژي هيني بۆ بههشت گه رايه وه.

ناماژەیان بەچەندین گۆرانی دەیکە داو.

وتار سەبارەت بەوێ لەروژی هەینی ئادەم لە چ کارێری ئافەینرا و چ کاتی ئۆزەوێ دابەزی

عەبدالله کۆری سەلام سەبارەت بەحەدیسەکی پێغەمبەر(د.خ) کەفرموو بوو: کارێری لەروژی هەینی هەیه کەبەندەکان داوای هەرچی لەخوا بکەن، پێیان دەبەخشێت، دەلیت، دەزانم چ کارێریکە، داوای کارێری روژە کەئادەمی تیا ئافەینرا و خواوەند فرموو: مۆق بەخیرایی ئافەینرا.

هەرەها لەموجاهید لەمبارەو دەگۆرێنەو سەبارەت بەوتارەکی خواوەند کەمۆقیان بەخیرایی ئافەندە، وتووێتی: ئەو ئادەم بوو: داوای هەموو شتەکانی دیكە ئافەینرا و کاتی ئۆز بەچاو و زمان و سەری گەشت و هینشتا بەخوارەوێ جەستە نەگەشتبوو، وتی: خواوەندا، پێش ئاوابوونی هەتاو، کۆتایی بەئافەندنی من بێنە.

کۆری وەب سەبارەت بەم ئایە دەلیت: ئادەمیان لەداوای کارێری روژ ئافەند و ئافەندنی ئەو بەخیرایی و پەلەپەل بوو.

دەستەیک گومان دەکەن کە دوو کارێر و بەوتەیک سی کارێر لەروژی هەینی تیپەری کەخواوەند ئادەم و حەوای لەبەهشتا جیگە کردەو و حەوت کارێر لەروژ تیپەریو کەئەوانی لەبەهشتا دەرکرد. بەم شیوێ ماوە مانەویان لەبەهشتا پێنج کارێر و بەوتەیک سی کارێر بوو.

دەستەیکیش وتووێتی: نۆ یا دە کارێر لەروژی هەینی تیپەریو کەئادەم لەبەهشتا دەرکرا.

ناماژەدان بە بیژەری ئەم وتە

لەباوکی عالیە دەگۆرێنەو کەئادەم لەکارێری نۆیەم یا دەیەمی روژی هەینی پێنجی نیسان لەبەهشتا دەرکرا. ئەگەر مەبەستی بیژەر ئەو بێت کەخواوەند داوای دوو کارێر لەروژی هەینی ئادەم و حەوای لەبەهشتا جیگە کردەو، وتارەکی راستە

چوونكه له پيشينيان دهگيرنوه كه ئادهم له دوايين كاڅيږي رۆږي شه شه می نافراندن
كه هر رۆږي به رابره بوو له گهڼ ههزار سال، نافرینرا و ناشكرايه كاڅيږنكي ئهو رۆږه
هه شتا و سئ سال له ساله كانی ئيمه يه. وتمان كاتيك گلي ئادهميان گرته وه، چل سال
بهو شينويه مايه وه تا رۆح كرايه بهري و بئ چهند و چوون ئهم ساله به رابره له گهڼ
چل سالي ئيمه بوو و لهو كاته وه كه رۆحيان پنبه خشي تا ئهو كاته ي له به هه شتا
نيشته جي كرا و بۆ زه وي دابه زینرا، سئ و پينچ سال له ساله كانی ئيمه ي خياند.
ئه گه ر مه به ستي بيژر ئه وه بيته كه دواي دو كاڅيږ له رۆږي هه يني له رۆږه ههزار
ساله كان له به هه شتا نيشته جي بوو، ناراستي و تووه. چوونكه هه موو بيژره راني
حه ديس و توويانه له كوڅايي رۆږي هه يني پيش ئاوابووني هه تاو رۆحيان به ئادهم
به خشي و هه روه ها چهندين هه ديسان له پينغه مبه ر (د.خ) گيڤراوه ته وه كه خواوه ند
له هه مان رۆږ له به هه شتا نيشته جي كړد و له هه مان رۆږ بۆ سه ر زه وي دا به رزاند.
ناشكرايه دوايين كاڅيږي رۆږ له رۆږه ههزار ساله كانی ئهو دنيا به رابره له گهڼ هه شتا
و سئ سال و چوار مانگ له ساله كانی ئيمه يه، كهواته ئادهم له كاڅيږي دوانزه ي رۆږي
هه يني ههزار ساله نافرینرا و سه د سال له ساله كانی ئيمه جه سته ي بئ گياني ئهو
له سه ر زه وي بوو و دواي ئه وه رۆحيان پئ به خشي. ئه گه ر مانه وه ي ئهو له ناسمان و
نيشته جي بووني له به هه شت تا كاتي گوناح و دابه زين چل و سئ سال و چوار مانگ
له ساله كانی ئيمه بيته، ده بيته كاڅيږي يه ك رۆږي نافراندن.

له‌كوپی عه‌باس ده‌گیڤنه‌وه كه‌ئادهم له‌نیوان نوڤژی نیمه‌پۆ و نوڤژی عه‌سر له‌به‌هه‌شت ده‌ركرا و بۆ زه‌وی دابه‌زئفرا و یه‌ك نیمه‌روژ له‌روژه‌كانی ئه‌و دنیا له‌به‌هه‌شتا نیشته‌جی بوو كه‌به‌را به‌ره‌ له‌گه‌ل پڤنسه‌د سال. ئه‌م وته‌یه به‌پڤچه‌وانه‌ی چه‌دیسه‌كانی پڤغه‌مبه‌ر(د.خ) و وته‌ی زانا پڤشینه‌كانه‌.

وتار سەبارەت بە شوێنە ئادەم و حەوا لێی دابەزێنرا

خواوەند ئادەم و حەوا ی پێش ئاوابوونی رۆژی ئافرانندی ئەو کەمەینی بوو، بۆ سەر زەوی دابەزاند و بەهەمان شیوە کەزاناکان باسی دەکەن، لەهیند دابەزێنرا.

لەقتادە دەگیرنەووە کەخواوەند ئادەمی لەهیند دابەزاند. هەروەها لەکۆری عەباس دەگیرنەووە کەخواوەند، ئادەمی لەسارایەکی سەرزمینی هیند دابەزاند. لەعەلی کۆری ئەبی تالیب دەگیرنەووە کە بۆنخۆشتی سەرزمینەکان، هیندە چونکە خواوەند ئادەمی لەوێ دابەزاند و دارەکانی بۆنی بەهەشتیان گرت. هەروەها لەکۆری عەباسی دەگیرنەووە کەئادەم لەهیند دابەزی و حەوا لەجەدە. ئادەم بەدوایدا گەرا تا یەکیانگرت و حەوا لێی نزیک بوویەووە و ئەو شوێنەیان بە(موزدەلیفە) ناو برد و شوێنی یەکتر ناسینیان بە عەرەفات. ئەو شوێنە لێی کۆبوونەووە بە(جەم) ناوی دەرکرد. ئادەم لەهیند لەسەر کێویک دابەزی کەناوی بوزە.

کۆری ئیسحاق دەلیت: بەپێی وتەی باوەرداران بەتەورات ئادەم لەهیند لەسەر کێویک دابەزی بەناوی واسم لەنزیک دۆلیک بەناوی بەهیل لەنیوان دەهیخ و مەندەل کە دو ویلايەتی هیندە. دەلێن حەوا لەسەرزمینی جەدە دابەزێنرا. دەستەبەکی دیکە وتوویانە: ئادەم لەسەرەندیب لەسەر کێویک بەناوی بوز دابەزی و حەوا لەجەدە لەسەرزمینی مەککە و ئیبلیس لەمیسان و مار لەئیصفهان. وتوویانە مار لەسارا دابەزێنرا و ئیبلیس لەکەنارەکانی دەریای ئوبلە. ناتوانین بەلگەیکە بەهینز بۆ ئەمە بێنینەووە.

لەمبارەووە جگە لەوێ سەبارەت بەدابەزاندنی ئادەم لەسەرزمینی هیند کەحەدیس بێژەکانی ئیسلام و باوەرداران بەتەورات پشتراستیان کردۆتەووە، زانیارییەکی ئەوتۆمان لەبەر دەستا نییە.

دەلێن لوتکە لێ ئەو کێوێی ئادەم لەسەری دابەزی، لەهەموو لوتکەکانی دیکە

له‌ئاسمان نزیکتره. کاتی‌ک ئاده‌م له‌وێ جینگه‌ی گرت، قاجی له‌سه‌ر کێوه‌که و سه‌ری له‌ئاسمان بوو و ده‌نگی دۆعا و پارانه‌وه‌ی فریشته‌کانی ده‌بیست که‌عاده‌تی پی‌گرتبوو. فریشته‌کان لێی ده‌ترسان و له‌به‌ر ئه‌مه به‌رزێ بالای که‌می کرد.

ناماژهدان به‌ بیژه‌ری ئه‌م وته‌یه

عه‌تا کو‌پی ئه‌بی ره‌باح ده‌لێت که‌خواوه‌ند ئاده‌می له‌به‌هه‌شت ده‌رکرد و قاچه‌کانی له‌سه‌ر زه‌وی و سه‌ری له‌ئاسمان بوو و دۆعا و پارانه‌وه‌ی دانیشتیوان ئاسمانی ده‌بیست و عاده‌تی پی‌گرتبوو. فریشته‌کان له‌ترسی ئه‌و له‌دۆعا و پارانه‌وه‌کانی خۆیان سکا‌لایان لای خوا کرد. بالای ئه‌وی کو‌رت کرده‌وه و کاتی‌ک چیت‌ر ده‌نگی ئاسمانی نه‌بیست، ترسا و له‌دۆعا و نوێژه‌کانی خۆی لای خوا سکا‌لای کرد و مه‌به‌ستی پ‌وشتن بۆ مه‌که‌ه‌ی کرد. شوینی هه‌ر هه‌نگاوێکی بوو به‌ئاوه‌دانی و هه‌ر هه‌نگاوێکی ئه‌و سارایه‌ک بوو تا گه‌یشته مه‌که‌ه. خواوه‌ند له‌جیاتێ که‌عه‌ه یاقووتی‌کی له‌به‌هه‌شته‌وه په‌وانه‌ کرد و ئاده‌م به‌رده‌وام به‌ده‌وریدا ده‌سو‌پایه‌وه تا خواوه‌ند تۆفانی نارد و یاقووته‌که گه‌پایه‌وه بۆ ئاسمان تا ئه‌و کاته‌ی خواوه‌ند ئیبراهیمی راسپارد و مائی خوای دروست کرد. خواوه‌ند ده‌فه‌رمی‌ت: ((و اذ بو انا لابراهيم مكان البيت)).

واتا‌که‌ی: و کاتی‌ک ئیبراهیممان له‌شوینی ئه‌م ماله‌دا جینگه‌ کرده‌وه.))

له‌قتاده ده‌گێر‌نه‌وه که‌خواوه‌ند که‌عه‌ه‌ی بۆ ئاده‌م دروست کرد چون‌که سه‌ری له‌ئاسمان و قاچه‌کانی له‌سه‌ر زه‌وی بوو و فریشته‌کان لێی ده‌ترسان و به‌م شیوه‌یه بالای بۆ شه‌ست گه‌ز که‌می کرد. خه‌مبار بوو چون‌که چیت‌ر ده‌نگی دۆعا و پارانه‌وه‌ی فریشته‌کانی نه‌ده‌بیست. لای خواوه‌ند سکا‌لای کرد که‌فه‌رمووی: ئه‌ی ئاده‌م، من مالتی‌کم بۆ تۆ دابه‌زاند تا به‌ده‌وری ئه‌ودا بسو‌پییته‌وه به‌هه‌مان شیوه که‌به‌ده‌وری عه‌رشه‌که‌ی مندا ده‌سو‌پینه‌وه، له‌وێ نوێژ ده‌که‌یت به‌هه‌مان شیوه که‌له‌یه نوێژ ده‌که‌ن. ئاده‌م به‌ره‌و ماله‌که به‌ری‌که‌وت و هه‌نگاوی هه‌ل‌گرت. نیوان هه‌ر هه‌نگاوێکی سارایه‌ک بوو، سارا‌کان مانه‌وه تا ئاده‌م گه‌یشته ماله‌که و

بەدەوریدا سوپا يەۋە و دۋاي ئەۋ، پىتغەمبەرانى دىكە ئەۋ كارەيان دۋبارە كىردەۋە. لەكۆپى عەباس دەگىرپنەۋە كاتىك خواۋەند بالاي ئادەمى بۇ شەست گەز كەم كىردەۋە، ئادەم بەردەۋام دەيوت: خواۋەندا، مەن لەمالەكەي تۆ و لە تەنىشت خۆت بووم، بەئاسۋودەي دەمخوارد و لەھەر شوئىنىك دەمويست. نىشتەجى دەبووم. مەن لەسەر ئەم كىۋە پىرۆزە دابەزاند و دەنگى فرىشتەكانم دەبيست و ئەۋام دەيىنى بەدەۋرى عەرشەكەي تۆدا دەسۋىرنەۋە و بۆنى بەھەشتەم دەكرد بەلام بالاي مەن بۇ شەست گەز كۆرت كىردەۋە و چىتر نەمتۋانى دەنگ و روخسارى فرىشتەكان بىيىم و بۆنى بەھەشت ناكەم.

خواۋەند ۋەلامى دايەۋە: ھۆكارى ئەۋەي كىردم، گوناخەكەي تۆبوو.

كاتىك خواۋەند روتى ئادەم و خەۋاي بىيى، فەرموى مەرىك لە ھەشت جۋوت مەپەي لەبەھەشتەۋە ھىنا بوويان، سەر بېرن. ئادەم مەپىكى گرت و سەرى بېرى و خورىيەكەيان ھەلگرت و شىيان كىردەۋە و لەگەل خەۋا رستيان. ئادەم بۇ خۆى عابايەك و خەۋا كراسىك و لەچكىكى دروست كىرد و لەبەريان كىرد. خواۋەند ۋەحى بەئادەم كىرد كە مەن لەبەراپەر عەرشەكەم خەرمىكم ھەيە، بېرۆ لەۋى مالىك دروست بكە و بېرۆ ناۋى بەھەمان شىۋە كەفرىشتەكان لەدەۋرى عەرشەكەي مەندان. مەن لەۋى دۇعاي تۆ و مەنلە باۋەردارەكانت دەھىنمەدى.

ئادەم وتى: خواۋەندا، چۆن ئەم كارە بكەم لەكاتىكدا ھىزى ئەۋ كارەم نىيە وچۆنىيەتتەكەي نازانم.

خواۋەند فرىشتەكەي نارد و ئەۋى بىرە مەككە. ئادەم لاي ھەر باخ و بىستانىكى خۆش كەتتەپەرى، بەفرىشتەي دەۋت: لىرە بىمىنەۋە. فرىشتە دەيوت: چاۋەرى بكە. تا ئەۋەي گەشتە مەككە. لەھەر شوئىنىك دابەزى، بوو بەئادەم دانی و لەھەر شوئىنىك تىپەرى، بوو بەسارا و بىبابان. مەلەكەي دروست كىرد لەكىۋى توپرى سىنا و تورى زەيتون و لوبنان و جودى. پايتەكانى لەكىۋەي خەرا دروست كىرد و كاتىك لەتەۋاۋ كىردى بىناكە ئاسۋودە بوو، فرىشتە ئەۋى بەرەۋ عەرەفات بىرد و ھەموۋى ۋە رەسمەكانى خەج كىردى فېر كىرد. دواتر ئەۋى بەرەۋ مەككە بىرد و بۇ سەرزەمىنى ھىند گەرايەۋە و لەسەر كىۋى بوز گىيانى ئەسپەردە

کرد.

له کورې عومەر ده گېرېنه وه که کاتیک ئادهم له سهرزه مینى هیند بوو، خواوه ند وهى پیکرد تا زیاره تی مالکه بکات. ئهو له هینده وه به مېه سستی: حج به ریکه وت. ههنگاوى خسته هه شوینیک، بوو به ئاوه دانى و دورى نیوان دوو ههنگاوه کهى بوو به سارا تا گه یشته که عبه و به دهوریدا سوپایه وه و رى و ره سمى حه جى به جیهینا. ئهوسا مېه سستی گه پانه وه بۆ هیندى کرد و کاتیک گه یشته عه رفات، فریشته کان ئهویان بینى و وتیان: پیروز بیت حج کردند. ئادهم شانازی به خویه وه کرد و کاتیک فریشته کان ئه مەیان بینى، وتیان: ئه ی ئادهم، دو هزار سال پینش ئافراندنى تۆ، ئیمه به دهورى ئهم مالهدا ده سوپاینه وه. ئابهم شهرمه زار بوو.

ده لئین: کاتیک ئادهم بۆ سهرزه وى دابه زى، تاجیکى له داره کانى به هه شت له سهردا بوو و کاتیک گه یشته سهرزه وى، تاجه که وشكى کرد و گه لاگانى هه لوه رى. به م شیه ویه جۆره کانى بۆنى خوش پووان.

ده سته یه ک وتوویانه، له گه لاگانى به هه شتیان کردبوه پۆششى خویان و کاتیک ئهو گه لا یانه وشکیان کرد، بۆنى خوش له سهر زه وى بلاو بوویه وه و خوا زاناره. ده سته یه کى دیکه وتوویانه کاتیک ئادهم زانى خواوه ند ئهو له به هه شت ده رده کات، لای هه ر داریک که تیپه پرى، لقینکى لیکرده وه و کاتیک گه یشته سهرزه وى، ئهم لقانه ی پینوو که گه لاگانى وشکیان کرد و هه لوه رین و بۆنى خوش له سهر زه وى بلاو بوویه وه.

ئامازه دان به بیژهرى ئهم وته یه

له کورې عه باس ده گېرېنه وه، کاتیک ئادهم له به هه شت ده هاته ده ر، لای هه ر شتیک که تیپه پرى، شتیکى هه لگرت. به فریشته کان وترا، رینگه ی پینده ن تاجى ده خوازیت، هه لیبگریت. له سهرزه مینى هیند دابه زى و ئهم بۆنه خوشه که له هینده وه ده یه نین، له و شتانه ویه که ئادهم له گه ل خوی له به هه شت هینابووی.

وتار سەبارەت بەۋەى كاتىك ئادەم لەبەھەشت دابەزى، تاجىكى
لەدارەكانى بەھەشت لەسەردا بوو

لەباۋكى عاليە دەگىرنەۋە، كاتىك ئادەم لەبەھەشت دەرگرا، گۇچانىكى
لەدارەكانى بەھەشت پىنبوو و تاجىك لەدارەكانى بەھەشت لەسەرىدا.
لەسەرزەمىنى ھىند دابەزى و سەرچاۋەى ھەموو بۆنەخۇشەكان لەھىند، ئەمەيە.
ھەروەھا لەكۆپى ئىسحاق دەگىرنەۋە، كاتىك ئادەم لەسەر كىۋەكەى ھىند
دابەزى، شتىكى لەگەلاكانى بەھەشت پىنبوو كە بەكىۋەكەدا بلورى كىردەۋە و
سەرچاۋەى بۆنى خۇش و ئەو ميوانەى تەنيا لەھىندا دەست دەكەون، ئەمەيە.
دەستەيەكىش وتويانە خواۋەند لەمىۋەكانى بەھەشتى پىنبەخشى و ميوەكانى
ئىمە لەو ميوانەيە.

ئامازەدان بە بىژەرى ئەم وتەيە

لەئەشعەرى دەگىرنەۋە كەوتى: كاتىك خواۋەند ئادەمى لەبەھەشت دەرگىرد،
لەمىۋەكانى بەھەشتى پىنبەخشى و پىشەكانى فىر كىرد و ئەم ميوانەى ئىۋە
لەمىۋەكانى بەھەشتە بەم جىاۋازىيە كەمىۋەكانى ئەم دىنيا گۇپانىان بەسەردا
دىت، بەلام ميوەكانى بەھەشت نا.

وتار سەبارەت بەۋەى سەرچاۋەى ھەموو بۆنە خوشەكان لەوئەوئە كەئادەم
بۆنى خوشى خۆى بەدارەكانى ئەوئە داوہ.

لەكوپى عەباس دەگىزەنەۋە كەئادەم بۆنى بەھەشتى لەگەلّ خۆى بۆ سەرزەۋى
ھىنا و دۆلەكان بۆنى بەھەشتيان گرت و ھەموو شتەكان بۆن خوش بوون. حجر
الاسودى (بەردى پەش) لەگەلّ خۆى ھىنا كە لەبەفر سپىتر بوو، داردەستەكەى
موسا كە لەمەورد بوو چونكە بالائى موسا دە زەراع بوو (زەراع پىئوانەيەكە-
دەستى مەرۋە لەھەنيشكەۋە تا سەرپەنجە) ھەروەھا كەندر و سەدرى لەگەلّ خۆى
ھىنا. دواى ئەو سەندان و چەكوشى بۆ ھاتەخوار. كاتىك ئادەم لەسەر كىئەكە
دابەزى، شىشيكى ئاسنى بىنى كە لەسەر كىئەكە پوا بوو و وتى ئەمە لەمەيە و
دارە وشك و كۆنەكانى بەچەكوشەكەى دەشكاند.

دواتر خستىە ئاگرەۋە كەتۋايەۋە و يەكەم شت كەدروستى كرد، كىزد بوو
كەكارى پىندەكرد. ئەوسا تەنورىكى دروست كرد كەۋەك مىرات بۆ نوح مايەۋە. ئەم
تەنورە ئەۋەيە لەكاتى تۆفانەكەى نوح ئاۋى لى ھەلدەقولا. كاتىك ئادەم دابەزى،
سەرى لەئاسمان دەسوو، لەبەر ئەمە مووى سەرى ھەلۋەرى و بەم شىئەيە تاسى
بۆ مەنالەكانى ۋەك مىراتى بەجىھىشت.

ئارەلى سارا لەدرىژايى بالائى ئەو بىزار و ۋەخشى بوون. ئادەم لەسەر كىئەكە
بوو و دەنگى فرىشتەكانى دەبىست و بۆنى بەھەشتى دەكرد. دواى ئەو بالائى بۆ
شەست زەراع كۆتايى ھات و بەمشىۋە بوو تا مرد. ھىچ كام لەمەنالەكانى ئادەم
جگە لەيوسف، ۋەك ئەو جوان نەبوون.

دەلّين، ئەو ميوانەى خواۋەند لەكاتى دابەزىن بەئادەمى بەخشى، سى جۆر
بوو، دە جۆرى تويكلّ دار و دە بى تويكلّ و بى ئاۋك و دەجۆريان ئاۋكدار. ميوە
تويكلّ دارەكان گوين، بايەم و پستە و فندق و خەشخاش و بەر و شابەر و
ھەنار و مۆز بوو. ميوە ئاۋك دارەكان، قەيسى و نارگيل و سنجو و گىلاس و

خورما و که نار و عتاب و گوپیژ و که ندر بوو. میوه بی ناوکه کان سیو و همرمی و تری و توو و ههنجیر نه تهرج و خه یار و کالک بوو.

دهلین، لهو شتانه ی نادم له گهل خوی له به هه شته وه هیئای، کیسه یه ک گهنم بوو و به وته یه ک جبره نیل گهنمی هیئا. کاتیک نادم برسی بوو، داوای خواردنی له خواوهند کرد. خواوهند به جبره نیل هوت دنکه گهنمی نارد و خستیه دهستی نادم. نادم به جبره نیلی وت، نه مه چییه؟ وتی: نه مه نه وه یه که توی له به هه شت دره کرد. کیشی هر دنکه گهنمیک سهد هزار و هه شسه دره بوو.

نادم وتی: چی لی بکه م؟

وتی: له زه ویدا بیچینه. نهو کاره ی کرد و خواوهند ده سبه جی رواندی و چاندن بویه شیوازی مناله کانی.

پیی وت تا دروینه ی بکات و وتی و نادم خهرمانی کرد و به ده ست گیره و دواتر شهنی کرد. نهوسا دوو به ردی خسته به ردیم که یه کیانی خسته سهر نهوی دیکه یان و گهنمه که ی کرده نارد. جبره نیل پیی وت و نارد که ی کرد به هه ویر. دواتر وتی به ناگر بیبرژینیت. جبره نیل به رد و ناسنی هیئا و له یه کی سوو تا ناگر دروست بوو. نادم یه که م که س بوو به ناگر نانی کرد.

نه م گیرانه وه یه پیچه وانه ی نهو وتارانه یه که له زانا کونه کانی نومه تی پیغه مبه ر(د.خ) گیراویانه ته وه.

له کوپی عه باس ده گیرنه وه که نهو داره ی خواوهند ریگه ی خواردنی میوه که ی له نادم و حه واکرت، گهنم بوو و کاتیک لییان خوارد، شهر میان دره که وت. شهرمی نهوان به نینوکیان داپوشرا بوو. مه به سستی نهو یان کرد به گه لا کانی به هه شت خو یان داپوشن که گه لا ی ههنجیر بوو. گه لا کانیان به یه که وه لکاند. نادم له به هه شتا رایده کرد و داریک بهر سهری که وت و خواوهند وتی نه ی نادم، له من راده که ی ت؟

وتی: نه، به لام شهرم له تو ده که م.

وتی: مه گهر نه م به هه شته که به تو م به خشی و خواردنی میوه کانیم بو ره واکردی، له به را بهر خواردنی نه وه ی ریگریم لیکرد، به س نه بوو؟

وتی: بۇئا ئەي پەرودگار، بەلام سویند بەگەرەیی تۆ نەمزانی کەس دەتوانیت سویندی درۆ بەتۆ بخوات. ئەم ئامارەیه بۆ وتارەکی خواوەند کەفرمووی: و سویندی بۆ ئەوان خوارد کەچاکەخوازی ئیووم. خواوەند فەرمووی: سویند بەگەرەیییم تۆ بۆ زەوی پەوانە دەکەم تا بەدژواری ژیان ببەیتەسەر.

دەلیت: ئەوی بۆ زەوی دابەزان. لەبەهەشت بەئاسوودەیی دەیانخوارد، بەلام لەسەر زەوی خواردن ئاسان نەبوو. پیشەیی ئاسن فیر بوو، زەوی کیلا و کشتوکالی کرد، ئاوی دا و کاتیگ گەنم و جۆ زەرد بوون، دروینەیی کرد، بەبای کرد و ھاپی و کردی بەھویر و نانی کرد و خواردی.

لەسەعید دەگێرنەووە کەگایەکی سوور بۆ ئادەم دابەزینرا کەزەوی پی دەکیلا و ئارەقی لەروخساری دەسپی و ئەمە مانای وتارەکی خواوەندە کەفرمووی: ئیووە لەبەهەشت دەرناکەن مەگەر ئەوێ بەدبەخت بێن. بەدبەختی ئادەم ئەمە بوو. وتاری ئەوان راستر دیتە بەرچاو و زیاتر لەگەڵ وتاری کتیبەکی خواوەند سازگار، چوونکە کاتیگ خواوەند بەئادەم و ھەوای وت فەرمان لەدوژمنەکی خۆتان مەبەن، بەئادەمی وت:

((يا آدم ان هذا عدوك و لزوجك فلا یخرجنکما من الجنة فتشتقی. ان لك الا تجوع فيها و لا تعری. و انک لاتظمؤ فیها و لاتضحی.

واتاکەي: ئەي ئادەم، ئەمە دوژمنی تۆ و ھاوسەری تۆیە، ئیووە لەم بەهەشتە دەرنەکات چوونکە بەدبەخت دەبن. تۆ ئەم نیعمەتەت پیپراوە کە لەبەهەشت نەبرسی دەبییت نە رووت.))

ئاشکرایە بەدبەختی سەرچاوە گرتوو لەفرمانبەری کردنی شەیتان پەنج و بەدەست ھینانی خواردن و پۆشاک و کۆکردنەووە لەزەوی کیلان و چاندن و ئاودان و کارە پەنجپینەرەکانی دیکەیه. ئەگەر جەرەئیل بۆ خواردنی ئەو شتیکی ھینابوو، تەنیا تۆووەکی بەس بوو و شتەکانی دیکەي نەدەویست. دژواری بەلین پیدرای خواوەند کەسەرچاوەکی فرمانبەری کردن لەشەیتان و توپەری رحمان بوو، نەدەھاتەدی. کەواتە راستی ئەوێ کە لەکوپی عەباس و کەسانی

دیکه ئاماژەمان پېدا و خوا زاناتره.

دهلین: ئادەم سندان و پلاییز و چهکوشی له گه‌ل خوی هیئا.

ئاماژەدان به بیژره‌ری ئەم وتهیه

له‌کو‌ری عه‌باس ده‌گیرنه‌وه که‌سی شت له‌گه‌ل ئادەم هاته‌خوار: سندان و پلاییز و چه‌کوش. دواتر خواوه‌ند ئادەمی له‌سەر به‌رزایی کیوه‌که بۆ داوینی کیوه‌که برد و هه‌موو زه‌وی به‌هه‌موو جن و چوارپینکان و وه‌حش و باننده و شته‌کانی دیکه‌ی به‌ئادەمی به‌خشی. کاتی‌ک ئادەم له‌کیوه‌که هاته‌خوار و چیت‌ر گوینی له‌ده‌نگی دانیش‌تووانی ئاسمان نه‌بوو و به‌ربلاوی و فراوانی زه‌وی بینی و جگه له‌خوی که‌سیکی دیکه‌ی له‌سەر زه‌وی نه‌بینی، ترسا و وتی: خواجه، جگه له‌من که‌س له‌سەر زه‌وی نییه تا تۆ به‌ره‌ستیت.

وه‌لامی خواوه‌ند له‌گیرانه‌وه‌یه‌کی دیکه‌یه که له‌وه‌ه‌بی ده‌گیرنه‌وه و ده‌لینت: کاتی‌ک ئادەم له‌سەر زه‌وی دابه‌زی و پانتایی و به‌ربلاویه‌که‌ی بینی و جگه له‌خوی که‌سی دیکه‌ی نه‌بینی، وتی: خواجه له‌سەر زه‌وییه‌که‌ی تۆ جگه له‌من که‌س نییه تا به‌ره‌ستینی تۆ بکات.

خواوه‌ند فەرمووی: له‌من‌اله‌کانی تۆ که‌سانیک له‌سەر زه‌وی نیشته‌جی ده‌که‌م که‌به‌ره‌ستینی من ده‌که‌ن و ناوی من وێردی سه‌ر زمانیا‌نه. ماله‌کان له‌سەر زه‌وی دروست ده‌که‌م تا خه‌لکان له‌ویدا له‌من بپارینه‌وه و یه‌کی‌ک له‌م ماله‌نه تایبه‌ت ده‌که‌م به‌خۆم و به‌مالی خۆم ناوی ده‌به‌م و گه‌وره‌یی خۆمی له‌سەر داده‌نیم. به‌لام له‌هه‌موو شتی‌ک و له‌گه‌ل هه‌موو شتی‌کدا ده‌بم و ماله‌که‌م ده‌که‌م به‌حه‌ره‌می‌کی ئەمان، هه‌رکه‌س له‌ده‌وره‌یه‌ر و سه‌ر و ژێری‌دا بی‌ت، ریزداره و هه‌رکه‌س بۆ ریزگرتن له‌من ریزی ماله‌که‌م بگریت، بۆ ریزی من شیاو ده‌بی‌ت و هه‌رکه‌س خه‌لکه‌که‌ی بترسینیت، ریزی منی نه‌گرتوه و دراوسینی‌تی منی شکاندوه. ماله‌که‌ ده‌که‌م به‌یه‌که‌م مالی پیرۆز که له‌ناو دۆلی مه‌که‌دا بی‌نا کراوه و خواپه‌رسته‌کان له‌هه‌ر دۆلی‌که‌وه رووی تیده‌که‌ن و ده‌پارینه‌وه. هه‌رکه‌س به‌ره‌و ئەو ماله‌ بی‌ت و جگه

له پهره ستین و رهامه ندى من مه به ستي دیکه ی نه بیټ، میوان و زیاره تکه ری منه و خانه خوئ ده بیټ ریژ له میوانه که ی خوئ بگریټ و نیازه کانی به دی بینټ. نه ی ئادم، له بهر نه وه ی که زیندوویت، ماله که ئاوه دان ده که یته وه. ئومه ته کان و نه ته وه و وه چه کان و پیغه مبه رانی دوا ی تو، یه که له دوا ی یه که بۇ ئاوه دان کردنه وه قول ه لده مالن.

دواتر فهرمانی به ئادمدا به رهو بیت الحرام پروات و به ده وریدا بسوپرته وه به هه مان شیوه که فریشته کانی بینیبوو به ده روی عرشدا ده سوپرته وه. بیت الحرام که بۇ ئادم په وانه کرابوو، یاقووتیک یا مرواری بو.

له کوپری ئه بان ده گپرنه وه: نه و ماله ی په وانه کرا، یاقووت یا مرواری بو و کاتیک خواوه ند نه ته وه ی نوحی به توفانه که خنکاند، ماله که ی بۇ ئاسمان برده وه به لام بناغه که ی مایه وه. دواتر شوینه که ی نیشانی ئیبراهیمدا که سر له نوی نۆژنه ی کرده وه.

ده لاین: ئادم بۇ گوناچه که ی خوئ به کول ده گریا و په شیمانی ده رپری و داوا ی له خواوه ند کرد به توبه که ی رازی بیټ و گوناچه که ی ببه خشیت. پاشماوه ی نه م گپړانه وه یه له گپړانه وه یه کی دیکه دایه که له کوپری عباس ده ی گپړنه وه و ده لیت: ئادم به خواوه ندى وت: په روهر دگارا، مه گهر منت به ده ستي خوت نه ئافراندا؟

فهرمووی: بۇنا.

وتی: په روهر دگارا، مه گهر له روحي خوت به من نه به خشی؟

فهرمووی: بۇنا.

وتی: په روهر دگارا، مه گهر له به هه شتي خوت جیگه ت نه کردمه وه؟

فهرمووی: بۇنا.

وتی: په روهر دگارا، مه گهر ره حمه تی تو به سر توپه یی تودا زال نییه؟

فهرمووی: بۇنا.

وتی: نه گهر توبه بکه م و په شیمانی خوم ده رپرم، من بۇ به هه شت

ده گهر ینیته وه؟

وتی: به لی.

کوری عباس دهلیت: مه بهست له وتاره که ی خواوه ند که فهرمووی: و ئادهم له خواوه ندی خوی، وشه کان فیڕ بوو و به تۆ به که ی رازی بووین)) ئه مه یه.

لهحه سه ن دهگیرنه وه که ئادهم و حهوا ئه م وشانه یان هینایه سه ر زمان که له قورئانیشتا ئاماره ی پیندراوه: پهروه ر دگارا، ئیمه سته ممان له خومان کرد، ئه گهر ئیمه نه به خشیت و به زه ییت به ئیمه دا نه ییته وه، له زیانکاران ده بین.

مهروه ها له کوری عباس دهگیرنه وه که کاتی که ئادهم له به هه شت دابه زی، حجر الاسودی له گه ل خوی هینا که له به فر سپیتر بوو. ئادهم و حهوا دوسه د سال بۆ نیعمه تهکانی به هه شت گه یان و چل رۆژ نه خواردیان و نه خواردیانه وه. دواتر دهستیان به خواردن و خواردنه وه کرد و له و کاته دا له سه ر کێوی بوز بوون که ئادهم له وی دابه زی و یه ک سه د سال له حهوا نزیک نه که وته وه.

باوکی یه حیا دهلیت هاوری له گه ل مواهید له مسجد الحرام دانیشتبووین و به منی وت: ئه مه ده بینیت؟

وتم: به ردی رهش؟

وتی: تۆ به مشیوه گومان ده که ییت.

وتم: مه گهر به رد نییه؟

وتی: سویند به خوا کوری عباس پیی وتم ئه وه یاقوتیکی سپی بوو که ئادهم له به هه شته وه هینای و فرمی سکی خوی پی ده سپی. فرمی سکی ئادهم له کاتی هاتنه ده ره وه ی له به هه شت تا کاتی گه رانه وه ی بۆ به هه شت بۆ ماوه ی دو ههزار سال وشکی نه کرد.

وتی: ئه ی بۆ رهنگه که ی رهش بوو؟

وتی: له رۆژگاری جاهلیت (نه زانی) ئه و ژنانه ی له سووپی مانگانه دا بوون، دهستیان لی ده دا.

ئادهم مه به سستی پۆشتن به رهو بیت الحرامی کرد و به ده وریدا سوو پایه وه و ری وره سه مهکانی به جیهینا. له عه ره فات حهوا ی بیینی و له گه ل ئه و بۆ هیند گه رایه وه. شهو و رۆژیان له شه کهوت به سه ر ده برد و خواوه ند فریشته یه کی نارد تا فیڕیان بکات چۆن خویان دا پۆشن. دهلین پۆششی ئه وان له ییستی بز و مه پ و ئاژده له

د پنده کان بوو.

دواتر خواوهند له عهرفه دهستی له پشستی ئادهمدا و نهوه و نه بیره کانی ئهوی
هینایه دنیا که وهک میرووله له دنیا دا بلاو بوونه وه. پهیمانی لی وهرگرتن و ئهوانی
کرده شایه تی خوئی و فرموی: مه گهر پهروردگاری ئیوه نیم؟

وتیان: بونا؟

وتاری خواجه که ده فرمیت:

(و اذ اخذ ربك من بنی آدم من ظهورهم ذریتهم و اشهدم علی انفسهم الست
بربكم قالو بلی،

واتاکه ی: کاتیک پهروردگاری تو له مناله کانی ئادم له پشستی ئهوان نهژادی
ئهوانی دروست کرد و ئهوانی کرده شایه تی خوئیان که مه گهر من پهروردگاری
ئیوه نیم؟ وتیان: بونا)

له کوپی عهباس ده گېرنه وه که خواوهند ئادهمی دابه زاند و له عهرفه دهستی
له پشستی ئهودا و هه موو ئه و که سانه ی تا روژی کوتایی ده یهینایه دنیا، هینایه
دنیا، ئهوسا فرموی: مه گهر من پهروردگاری ئیوه نیم؟

وتیان: بونا.

دواتر پینوس، هه مووی ئه و ی نووسی که تا روژی کوتایی ده بیئت، روو بدات.
ههروه ها له و ده گېرنه وه که کاتیک خواوهند ئادهمی ئافراند، وه چه ی ئه و ی
وهک میرووله له پشستی وه ده رهینا و له سه ر دوو دهستی داینا. به که سانی سه ر
دهستی راستی فرموو: ((بپونه به هشت)) و به که سانیتری فرموو: ((بپونه
چه هه ننه م و من ترسم نییه.))

وتیان: بو. دهسته یه ک به دل وتیان و دهسته یه ک له رووی خپاریزییه وه.

وتار سبهارهت به رووداوه کانی دهورانی ئادهم دواى هاتنه دهرهوهی له بهمهشت

یه کهم رووداو شهوه بوو که قابیل کوپى ئادهم براکهی خوی هابیلی کوشت. زاناکانی شارهزای حه دیس سبهارهت به ناوی قابیل بۆچوونیان جیاوازه. دهستهیهک وتوویانه شهو قین کوپى ئادهمه و دهستهیهک دهلین قاین کوپى ئادهم و دهستهیهک دهلین قاین و دهستهیهک دهلین قابیل. ههروهها سبهارهت به کوشتنی هابیل بۆچونهکانیان جیاوازه.

له کوپى مهسعود و دهستهیهک له هاوهلانی پیغه مبهه (د.خ) دهگیرنهوه، هه کوپیک که بو ئادهم دههاته دنیا، کچیکى له گهلدا بوو. کوپى شهم سکه له گهل کچی سکیکى دیکه په یوهندی هاوسه رگری ده بهست تا شهوهی دو کوپ هاتنه دنیا به ناوی هابیل و قابیل. قابیل وهرزیر بوو و هابیل ئارژهدار. قابیل گهرهتر و خوشکیکی بوو جوانتر له خوشکی هابیل. هابیل دهیویست له گهل خوشکه کهی قابیل په یوهندی هاوسه رگری بهستیت به لام شهو رازی نه بوو و وتی خوشکی منه و له گهل من هاتوته دنیا و له خوشکه کهی تو جوانتره و ده بیت به من بگات. باوک فهرمووی بیکاته هاوسه رگری هابیل به لام رازی نه بوو. ههردوکیان قوربانیان بو خوا بهرز کردهوه تا ئاشکرا بیت کام یهک بوهاوسه رگری کچه که شیاوترن. لهو کاته دا ئادهم ئاماده نه بوو و پوشتبوو بو مهکه که تا زیاره تی مالى خوا بگات. خواوه ند به ئاده می فهرموو: ده زانی من له زهوی مایکم ههیه؟

وتی: شهی خوایه، نا

فهرمووی: مالى من له مه که کهیه، برؤ بو شهوی.

ئادهم به ئاسمانی ووت: چاودیری کوپه کانی من بکه. ئاسمان رازی نه بوو. به زهوی وت و رازی نه بوو. به کیوه کانی وت و رازی نه بوو. به قابیلی وت. وهلامی دایهوه: برؤ و کاتیک ده گهریته وه، مناله کانی خوت به شیوهیهک ده بیتیت که ره زامه ندی تو ی به دواوه دیت.

کاتیک ئادهم پوشت، قوربانیان بهرز کردهوه.

قابیل شانازی بەسەر هابیلهوه کرد و وتی: من بۆ ئەو شیاوترم، ئەو خوشکی منە و من لەتۆ گەورەتر و جیگری باوکم.

کاتی ک قوربانیان بەرز کردەوه، هابیل بەرخێکی قەلەوی هینا بوو و قابیل دەسکەیهێک گەنم و چلێکی گەورە تیا بوو و لەیهکی سوو و خواردی. ناگهات و قوربانییهکە هابیلى سوتاند و قوربانییهکەى قابیل مایهوه. قابیل تۆپه‌بوو و وتی: تۆ دەکوژم تا نەبیته هاوسەری خوشکەکم.

هابیل وتی: خوا قوربانی لەخۆپاریزان وەرەگریت، ئەگەر دەستدریژی بکەیتە سەر من بەمەبەستى کوشتنم، من ئەو کارە ناکەم بۆ کوشتنى تۆ. بەلام قابیل مەبەستى کوشتنى براکەى کرد و بەدواى هابیلدا دەگه‌را تا بیکوژیت. هابیل بۆ لووتکەى کێوه‌کان هەلات و رۆژێک مەرومالاتەکەى لەکیۆیکدا دەله‌وه‌راند. قابیل لەکاتى خەو لێى نزیک کەوتەوه و بەردىكى هەلگرت و سەرى ئەوى شکاند کەمرد. ئەوى لەسەر زەوى بەجێهێشت و نەیدەزانى چۆن دڤنى بکات. خواوەند دوو قەلەرەشى پەوانە وشەریان لەگەڵ یەك کرد و یەکیان ئەوى دیکەى کوشت و گۆپێکی هەلکەند و خۆلى کردە سەر و کاتی ک قابیل ئەمەى بینی، وتی، هاوار لەمن نەتوانى وەك ئەم قەلەرەشە بێم و جەستەى براکەم بەخاک بسپێرم.

خواوەند فەرموویهتى: خواوەند قەلەرەشێكى پەوانە کرد کەزەوى هەلکەند و نیشانیدا چۆن جەستەى براکەى لەژێر خاکدا دڤن بکات.

دواتر ئادەم گەرايهوه و زانى کەکوپه‌کەى براکەى خۆى کوشتوه.

خواوەند فەرمووی: ئەو ستمگەر و نەزان بوو. یانى قابیل کەئەمانەتى ئادەمى لەئەستۆ گرت، بەلام منالەکانى نەپاراست.

دەستەیه‌کى دیکە بەمشێوه دەلێن کەئادەم لەهەر سکێک لەحەوا کچ و کوپێکی دەبوو و کچه‌کەى دەدا بەکوپى سکەکەى دیکە.

عەبدالله کوپى عوسمان دەلێت: لەگەڵ سەعید کوپى جوبەیر سەرقال بووین و ئەو پىشتى بە بازووی من بەستبوو، کاتی ک لەمالى سەموورەى خورى فروش نزیک کەوتینەوه، وەستا و ئەم وتارەى لەکوپى عەباس گیرایهوه: پەوا نەبوو ژن ببیتە هاوسەرى برا دوانەکەى خۆى و دەبوا یەکیک لەبراگانى دیکەى ئەو بکاتە

ھاوسەر. ژىنكى جوان ھاتە دىنيا و ژىنكى ناشىرىن و بىراى ژنە ناشىرىنەكە وتى:
تۆ خوشكەكەت دەكەيتە ھاوسەرى من و من خوشكەكەم دەكەمە ھاوسەرى تۆ.
وتى: من بۆ خوشكەكەم شىاوترم.

قورىانيان ھىنا و لەخواھنى مەرەكە ۋەرگىرا و قورىانى كەسى ۋەرزىر
ۋەرنەگىرا. مەرەكە بەھەمان شىۋە لاي خواۋەند مايەۋە تا ئەۋى كىردە قورىانى
ئىسحاق و لەسەر ئەم بەردە لاي مالى سەموۋەرى خورى فرىش كەلای راستى
تۆيە، قورىانى كىرا.

كۆپى ئىسحاق لەدەستەيەك لەزاناكانى ئەھلى كىتىب دەگىرىتەۋە كەئادەم
لەبەھەشت پىش ئەنجامدانى گوناھكە، لەھەۋا نىزىك كەۋتەۋە كەبەقىن و
خوشكەكەى دووگىيان بوو، توۋشى خوينبەربوون نەبوو و لەكاتى منال بوون
ئازارى پىنەبرا و خوين نەبىنرا چوونكە بەھەشت پاك و خاۋىنە. كاتىك
لەدارەكەيان خوارد و گوناھكەيان ئەنجامدا و بۆ زەۋى دابەزىن و ئاراميان گىرت،
ئادەم لەھەۋا نىزىك كەۋتەۋە كەبەھابىل و خوشكەكەى دووگىيان بوو، مژدى دەكرد
و لەكاتى منال بوون ئازارى زۆرى پىنبرا و خوين بىنرا. ھەۋا بەۋ شىۋەى باسى
دەكەن لەھەموو سىكى كۆپىك و كچىكى دەھىنايە دىنيا و بۆ ئادەم چل مالى كۆپ
و كچى ھىنايە دىنيا بەبىست سىك. پىاۋ لەگەل ھەر كام لەخوشكەكانى خۆى
دەيتۋانى پەيۋەندى ھاوسەرى گىرى بىستىت جگە لەدوانەكەى خۆى، چوونكە
بۆ ئەۋ ھەلال نەبوو و ژنانى ئەۋ رۆزگارە ھەموۋىان خوشكىيان بوون و دايكان
ھەۋا.

ھەروەھا كۆپى ئىسحاق لەزاناكانى ئەھلى كىتىب دەگىرىتەۋە كە ئادەم
بەقىنى (منالەكەى خۆى) فەرموۋ كەدوانەكەى خۆى بىكەتە ھاوسەرى ھابىل و
بەھابىلى فەرموۋ خوشكە دوانەكەى خۆى بىكەتە ھاوسەرى قابىل. ھابىل رازى بوو
بەلام قىن نا و خوشكەكەى ھابىلى نەۋىست و خوشكەكەى خۆى بەھابىل نەدا و
وتى: ئىمە لەبەھەشت لەدايك بوۋىن و ئەمانە لەسەر زەۋى. من بۆ خوشكەكەى
خۆم شىاوترم.

دەستەيەك لەزاناكانى ئەھلى كىتىب وتۋىانە خوشكەكەى قىن زىاد لەرادە جوان

بوو و نه یو یست بیکاته هاوسه ری براکه ی و مه به سستی نه وه ی کرد بیکاته هاوسه ری خو ی. ته نیا خوا ده زانی ت چو ن بوو.

باوک وتی خوشکه که ی بو نهو حه لال نییه و قین به مه رازوی نه بوو و باوک و نهو کزرم قوربانی بی نه و هابیلش به هه مان شیوه، خوا به قوربانی هر که سی ت رازی بی ت، نهو بو کچه که شیاو تره. قین و هر زی ر بوو و هابیل نا ژه لدار. قین که نمی هی نا و هابیل به رخی ک و به وتی ده سته یه ک مان گایه ک. خوا وه ند نا گری کی سپی ره وانه کرد که قوربانی هابیلی خوا رد و قوربانی قینی هی شته وه. خوا وه ند به مشیوه یه ره زامه ندی خو ی له سهر قوربانیه که نی شان ده دا. کاتی ک خوا وه ند به قوربانیه که ی هابیل رازی بوو و خوشه که ی قین ده بوو هاوسه ری. قین تو په و شه ی تان به سه ری دا زال بوو. شو ی ن برا که ی خو ی که وت و کوشتی. خوا وه ند داستانی نه وانی له قورپان بو محه ممد باس کردو وه و ده فره میت: (هه والی دو کو په که ی نا ده م بو نه وان (نه هلی کتیب) بخو ی نه ره وه نهو کاته ی قوربانیا ن هی نا و له یه کیان و هر گیرا و هتد...)

ده لیت: کاتی ک نهوی کوشت، سه ری سوپ ما و نه یزانی چو ن جه سته که ی بشاری ته وه و خوا وه ند قه له ره شه یه کی په وانه کرد که زهوی هه لکه ند و نی شانیدا چو ن جه سته ی برا که ی دفن بکات. نهو به پی نی داستانه که ی قورپان وتی: ((هاوار له من نه متوانی هاوشیوه ی نه م قه له ره شه به م و جه سته ی برا که ی خو م دابشارم.)) تا نهوی که ده لیت: ((و دوا ی نه وان زو ر له وان له سهر زهوی سته مکاران بوون)

ده لیت: به گومانی نه هلی ته ورات کاتی ک قین هابیلی برای خو ی کوشت، خوا وه ند پی نی فره موو: برا که ت هابیل له کو نیه؟ وتی: نا زانم، من پاسه وانی نهو نه بووم.

خوا وه ند فره مووی: خو ی نی برا که ت له زه وییه وه هاوار ده کات، نهو زه وییه ی ده می کرده وه و خو ی نی برا که ی تو ی قووتدا، به نه حله ت ده کات. کاتی ک له سهر زهوی کار ده که ی ت، هی چ به ره می کی ت پی نا به خشیت و له سهر زهوی به ره وام ترسا و سه رگه ردان ده بیت.

قین وتی: گونا حه که ی من گه وره تر له وه یه بم به خشیت و من له م سه رزه مینه و

له خوت دوردده خيته وه و بهرده وام له سهر زهوی ترساو و سهرگهردان دهم و هرکس بمبینیت، ده مکوژیت.

خواوند فرمووی: به مشیوه نابیت که هر کهس که سینک بکوژیت، له جیاتی که سینک جهوت سزا نابینیت به لام هرکس قین بکوژیت، جهوت سزا ددریت. خواوند قینی کردبوه هیمایهک و نهیده ویست هرکس بیبینیت، بیکوژیت و قین لای خواوند له روژهلای به ههشتی عه دن روشت.

دهسته یه کی دیکه وتویانه هوکاری کوشتنه که نه وه بوو که خواوند فرمووی قوربانی بینن و قوربانی یه کیان وهرگیرا و له ویترا. نه و کهسه ی قوربانیه که ی وهرنه گیرا، براکه ی خوی کوشت.

ناماژهدان به بیژهری نه م وتهیه

له عهبدالله کوپری عومهر ده گپنه وه که دوو کوپه که ی نادم قوربانیان هینا و له یه کیان وهرگیرا و له ویتریان نا. یه کیان وهرزیر و نه ویتریان ناژهدار. فرمانیان پیدرا قوربانیه کانی خویان بینن. ناژهدار باشتیرین و قهله وترین مه پری خوی به دلخواز هه لگرت و وهرزیر خراپترین به ره می خوی و نابه دل. خواوند به قوربانی ناژهدار رازی و قوربانی وهرزیری وهرنه گرت و داستانه که به وه کوتایی هات که له قورباناندا باسی کراوه.

ده لیت کوژاو به هیتر له بکوژ بوو به لام نه یویست ده ستریزتی بکاته سهر براکه ی.

دهسته یه کی دیکه وتاره که ی کوپری عه باسیان دوباره کردوته وه که ده لیت: به شیوه یه که بوو که هیچ نیازمه ندیک نه بوو تا خیری پی بکن به لکو قوربانیان دهرد. روژیک دو کوپه که ی نادم پیکه وه بوون و وتیان: (باشتره قوربانی بهین)) و کاتیک که سینک قوربانی دهرد و خواوند لینی رازی دهبوو، ناگریکی دهنارد که قوربانیه که ی ده خوارد و نه گهر رازی نه دهبوو، ناگره که ده کوژایه وه. قوربانیان برد، یه کیان ناژهدار بوو و نه وی دیکه یان وهرزیر. ناژهدار باشتیرین و قهله وترین

مه‌ری خۆی برد و ئەوی دیکه‌یان به‌ره‌می کشتوکالی خۆی. ئاگر هات و مه‌په‌که‌ی خوارد و به‌ره‌می کشتوکالییه‌که‌ی به‌جیه‌شت. کۆری ئادهم به‌براکه‌ی وت: تۆ ده‌پۆیه ناو خه‌لک و ده‌زانن که قوربانیت هینا و له‌تۆ وهرگیرا و قور: ئیه‌که‌ی من وهرنه‌گیرا. سویند به‌خوا ناییت خه‌لک تۆ له‌من به‌باشتر بزانن. تۆ ده‌کوژم. براکه‌ی وتی: گوناحی من نییه، خوا قوربانێ له‌خواپه‌رستان وهرده‌گیریت. ده‌سته‌یه‌کی دیکه و توویانه به‌سه‌ره‌اتی ئەم دوپیاه و قوربانێ له‌سه‌رده‌می ئادهم نه‌بوو. ئەم دوپیاه له‌به‌نی ئیسرائیل بوون و وتوویانه یه‌که‌م که‌س که له‌سه‌ر زه‌وی مرد: ئادهم بوو. ییش ئەو که‌س نه‌مرد.

ئاماژەدان به‌ بیژهری ئەم وتهیه

له‌حه‌سه‌ن ده‌گیرنه‌وه که ئەو دوپیاه له‌قورئاندا ناویان هاتوه و خواوه‌ند سه‌باره‌ت به‌وان فهرمووی: ((به‌سه‌ره‌اتی دوکوپه‌که‌ی ئادهم به‌راستی بۆ ئەوان بخوینه‌ره‌وه)) له‌به‌نی ئیسرائیل بوون کوپه‌کانی ئادهم خۆی نه‌بوون. چوونکه قوربانێ له‌ناو مناله‌کانی ئیسرائیلدا بوو و ئادهم یه‌که‌م که‌سه که‌مرد.

ده‌سته‌یه‌کی دیکه و توویانه ئادهم یه‌که‌م سه‌د سال دوا‌ی هاتنه‌ خوار له‌به‌هه‌شت له‌گه‌ڵ حه‌وا نزیک‌ی کرد که قابیل و خوشکه دوانه‌که‌ی هینایه دنیا و دوا‌ی ئەوه هابیل و خوشکه‌که‌ی (قولیما) به‌یه‌ک سک هینایه دنیا. کاتی‌ک گه‌وره بوون، ئادهم مه‌به‌ستی ئەوه‌ی کرد خوشکه‌که‌ی قابیل بکاته هاوسه‌ری هابیل. قابیل رازی نه‌بوو له‌به‌ر ئەمه قوربانیان هینا که خواوه‌ند به‌قوربانییه‌که‌ی هابیل رازی قوربانییه‌که‌ی له‌قابیل وهرنه‌گرت. قابیل رژدی به‌براکه‌ی برد و ئەوی له‌سه‌ر گه‌ردنه‌ی حه‌را کوشت و ده‌ستی خوشکه‌که‌ی یانی قولیما‌ی کرد و له‌کیوه‌که هاته‌خوار و بۆ سه‌رزه‌مینی عه‌ده‌ن رایکرد که له‌ولاتی یه‌مه‌نه.

له‌کوپی عه‌باس ده‌گیرنه‌وه کاتی‌ک قابیل براکه‌ی خۆی هابیلی کوشت، ده‌ستی خوشکه‌که‌ی گرت و له‌کیوی بوز هاته‌خوار. ئادهم به‌قابیلی وت: بپۆ چوونکه به‌رده‌وام ترسا ده‌بیت و له‌لایه‌ن هیچ که‌سیکه‌وه ئەمانت پی نابه‌خشریت.

به شیوه یهك بوو هر كه سینك له مناله كانی كه لای نهو تیپه پری ده كرد، به ردیكی تی ده گرت. كوریكی قابیل كه كویر بوو، هاورى له گهل كوپه كه ی خوی لای نهو تیپه پری كرد وكوپ به باوكه كویره كه ی خوی وت: نهه باوكی تو قابیله. كویره كه به ردیكی له باوكیدا و كوشتی و كوپه كه پیی وت: باوه گیان. باوكی خوت كوشت. مشتیكی له كوپه كهیدا و نهویشی كوشت و وتی: هاور له من: باوكم به بهرد كوشت و كوپه كه م به مشت.

له تهورات باسی كراوه كه هابیل سی ساله بوو كاتيك كوژا و قابیل ته مه نی بیست و پینج سال بوو كاتيك براكه ی خوی كوشت.

وتاری راست لای من نهو هیه كه منالی ئادهم كه خواوه ند فرمووی براكه ی خوی كوشت، منالی ئادهم خوی ته چیونكه به لگه له بهرده ستایه كه به مشیوه یه و له عهبدالله ده گیر نه وه كه پیغه مبه ر(د.خ) فرمووی، هر كه س به ستم بكوژریت، شتیك له گوناخه كه ی له نه ستوی یه كه م مناله كه ی ئادهمه چیونكه یه كه م جار ره سمی كوشتنی هینا یه كایه وه. ئاماژه یان به گیرانه وه یه كی ديكه له پیغه مبه ر به م ناوهرۆكه داوه. نه م گیرانه وه یه نه وه مان نیشان ده دات كه نه و دو كه سه كه به سه ره اتیان له قورئاندا باسی لیوه كراوه، كوپه كانی ئادهم خوی بوون چیونكه گومانى تیانییه نه گه ر به هه مان شیوه كه حه سه ن ئاماژه ی پیداو له مناله كانی ئیسرائیل ده بوون. نه وه ی براكه ی خوی كوشت، یه كه م كه س نه ده بوو كه ره سمی كوشتنی هینا بیته كایه وه له بهر نه وه ی پیش مناله كانی ئیسرائیل كوشتن له ناو مناله كانی ئادهم له ئارادا بووه.

نه گه ر بلین: چ به لگه یه كتان هیه بو نه وه ی بلین كوپى ئادهم بوون و له مناله كانی ئیسرائیل نه بوون؟

ده لیم: زانایان و شاره زایانی حه دیسی ئۆمه ته كه ی ئیمه له مباره وه بوچوونه كانیان جیاواز نییه كه واته وته ی نهو كه سه ی ده لیت له مناله كانی ئیسرائیل بوون، ناراسته.

ده لین كاتيك قابیل هابیلی برای كوشت، ئادهم بو ی گریا.

له عه لی كوپى نه بی تالب ده گیر نه وه كه كاتيك كوپى ئادهم براكه ی خوی

کوشت، ئادهم بۆی گریا و شیعرئکی به عهره بی وت، بهم ناوهرۆکه: سهرزه مین و خه لکه کانی گوڤان و پهنگی زهوی پدهش و قیزهون بوو. تامهکان و رهنگهکان گوڤان و فراوانی له سهر زهوی کوچی کرد.

و به شیعرئکی عهره بی بهم ناوهرۆکه وهلامی درایهوه: باوکی هابیل! ههر دووک کوژران و زیندوویش وهک مردوو سهری بپراوه و لهو خراپه ی کردی، بهردهوام دهترسیت و هاوار دهکات.

دهلئین: حهوا له ئادهم سهد و بیست سکی کرد که یه که میان قابیل و خوشکه که ی بوون و دوایینیان عهبدولمه غیس و خوشکه که ی دایکی ئهلمه غیس بوو. کوپی ئیسحاق به هه مان شیوه که پیشتر ئامارژه مان پیندا، وتوویه تی که هه موو مناله کانی حهوا له ئادهم چل کچ و کوپ بوون به بیست سک و ده لئیت ناوی دهسته یه کیان به ئیمه گه یشتوو و ناوی دهسته یه کیان نازانین.

ههروهها له کوپی ئیسحاق دهگێرنه وه که ناوی بیست و پینچ پیاو و چوار ژن له مناله کانی ئادهم به ئیمه گه یشتوو و له وان قین و خوشکه که ی، هابیل و لیوزا، ئه شوس و کچی ئادهم و خوشکه که ی، شیس و خوشکه دوانه که ی و ههروه و خوشکه که ی که له ته مه نی سهد و سی سالدیدا هاتن، ئه یان کوپی ئادهم و خوشکه دووانه که ی، بالغ کوپی ئادهم و خوشکه که ی، ئه ساسی کوپی ئادهم و خوشکه که ی، تۆبه کوپی ئادهم و خوشکه که ی، به نان کوپی ئادهم و خوشکه که ی، شه بونه کوپی ئادهم و خوشکه که ی، حه یان کوپی ئادهم و خوشکه که ی، زه رابیس کوپی ئادهم و خوشکه که ی، هه دهر کوپی ئادهم و خوشکه که ی، یه حود کوپی ئادهم و خوشکه که ی، سه ندال کوپی ئادهم و خوشکه که ی و بارق کوپی ئادهم و خوشکه که ی. هه موو کوپه کانی ئادهم خوشکینکی دوانه یان هه بوو.

زۆریه ی زانا و شاره زایانی فارسی گومان ده که ن کیومه رس هه مان ئادهمه و دهسته یه کیان وتووینه که ئه و کوپی ئادهم و حه وایه و دهسته یه کیان سه به رته بهر ئامارژه یان به بابه تی ئه وتوداوه که ئامارژه دان پینیان ده بیته هۆی درێژداپری له م کتێبه دا و بۆیه چاپووشیمان لیکرد چونکه مه به سستی ئیمه له م کتێبه دا گێرانه وه ی به سه رهاتی پاشاکان و رۆژگاری ئه وانه و جیاوازی که سه کان سه به رته

به باو وبایرانی پاشاكانی خوځان مه به سستی نه م كتيبه نيه و نه گهر له مباره وه
سووكه ناماژميك به بابته كه بكهين، بۇ نه وه به نه و كه سه ي كه ناياسن،
بيناسينين. بابته تي جياوازي نه ژادي نه وان، بابته تي كتيبه كه ي ئيمه نيه.

دهسته يه كه له زاناكانی ديكه (نهوانه ي فارسی نين) هاوشيوه ي فارسه كان
كيومهرس به ئادم ده زانن. سه باره ت به ناوي نه و له گهل زانا فارسه كان هاوړا به لام
سه باره ت به تايبه تمه ندي و حالي نه و بۇچوونيان جياوازه و ده لښ كيومهرس
كه فارسه كان به ئادمي ده زانن. عامر كوپي يافس كوپي نوحه و پياويكي به تمه من
و سالاري نه ته وه كه ي خوځي و له كنيوي دونباوند له كنيوه كانی ته به رستان
رؤژه لات نيشته جي و پاشايه تي نه و ناوچه و فارسي له ژير ده ستا بوو. هينزي
كيومهرس زيادي كرد و به كوپه كانی خوځي وت تا ده ست به سهر بابلدا بگرن وبۇ
ماوه يه كه پاشايه تي هه موو ناوچه كانيان له ژير ده ستا بوو. كيومهرس پاريزگاري
له هه موو سهرزه مينه كه ي خوځي كرد و بناغه ي شار و ديواره كانی دارشت و
سيلاحی كوكردود و نه سپي ده سته مو كرد. له كوټايبه كانی ته من سته مگه ري
كرده پيشه و ناوي ئادمي له خوځي نا و وتي هه ركه س به م ناوه بانگم نكات،
دهيكورم. سي ژني كرده هاوسه ري خوځي و مناله كانی به مشيوه ي فراوان بوون و
ماری كوپه كه ي و ماريانه ي كچي له كوټايبه كانی ته مني نه و هاټنه دنيا. زوري
نه وان خوځش مويست و له پيشي پي به خشين. له بهر نه مه پاشاكان له مناله كانی
نه مانن و پاشايه تي نه و فراوان و گه وړه بوو.

ليږده ناماژمان به به سهرهاتي كيومهرسا له بهر نه وه ي زاناي نه ته وه كان
كوكن له سهر نه وه ي كه كيومهرس باوكي فارسه كانه به لام كوك نين كه نه و ئادم
بوښت يا نه. به لام له گهل نه و هيشدا پاشايه تي خوځي و مناله كانی له سهرزه مين و
كوښتانه كانی رؤژه لات به رده وام بوو تا رؤژگاري عوسمان كوپي عه فان
كه يه زدگيرد كوپي شه ميرار (له نه وه كانی نه و) له مهورو كوژرا.

میژووی ساله كانی رابردووی جيهان له روي ژيانی پاشاكانيان ناساتر و
رووتر له پاشايه تي نه ته وه كانی ديكه يه چوونكه له و نه ته وانه ي بۇ ئادم
ده گه رينه وه، جگه له وان نه ته وه يه كي ديكه له نارادا نه بووه كه پاشايه تيان به رده وام

و په یوه ست بوږیټ و پاشایان هېټ تا ټوان له دهوړی یه ک ټوکاتهوه و له بهر اهر دوزمنان پشټیوانیان لی بکات و به سر شه پرکه راندا زال بیت و سته مگر له سته ملنکراو دور بخاتهوه و بۇ کار کردن ناچار و بیتته هوۍ شکو و مرنیان. له بهر ټمه مېژوو له رووی ژیانۍ پاشاکانی ټوان راستر و رووتره.

ټیمه ماوهۍ ته مهنی ټادم و ته مهنی منالکانی ټومان ټماژه پیدا که پیغه مبهری و پاشایه تیان پیبرا، به پیچه وانهی وتاری فارسه کان که گومان دهکن ټو کیومه رسه، و به پیی وتاری ټوانهی که کیومه رس به باوکی فارسه کان دهزانن. هوکاری جیاوازی و ناسازگاری هردوکیان باس دهکن به خواستی خوا. به سرهاته کان تا دهورانی ټیستا دريژه پیده دهین.

ټیستا بهروونکردنه وهی هلهۍ ټو که سانه سرقال دهین که گومانیان کرد ټادم یه که م کهس بوو که له سر زهوی مرد و داستانی قوپان که فهرمووی: به سرهاتی دوو کوپه کهی ټادم بۇ ټوان بخوینره وه. بۇ کوپه کانی ټادم خوی ناگیرنه وه.

سه موپره کوپۍ جهنده ب له پیغه مبهر دهگیرټته وه: منالکانی حهوا بهزیندووی نه ده مانه وه. حهوا نه زری کرد ټه گهر منالیکی بمینټته وه ناوی ده نیت عهبد حارس. منالیکی بهزیندو مایه وه و ناوی نا عهبد حارس و ټمه به پیشنیاری شهیتان بوو.

له کوپۍ عهباس دهگیرنه وه: حهوا منالی بۇ ټادم ده مینایه دنیا و به ناوی وه عهبدالله و عوبهیدالله و ناوی هاوشیوه ناوی ده نان به لام دهمردن. ټیبلیس پوشته لای حهوا و ټادم و وتی: ټه گهر ناوی منالکانتان بگوپن، بهزیندووی ده میننه وه. حهوا کوپۍکی مینایه دنیا و ناویان نا عهبد حارس. وتاری خواوه ند له مباره وه یه که فهرمووی: ((ټوه که ټیوهی له یه کهس ټافراند)) تا ټو جیگهی دهفرمیټ: ((و بۇ خواوه ند له وهی پیی به خشیبوون، شریکیان دانا...)) تا کوټایی ټایه که.

له سه عید کوپۍ جوبهیر دهگیرنه وه: لهروونکردنه وهی ټم ټایه ی قوپان که خواوه ند دهفرمیټ: ((و کاتیک خواوه ند سه نگین بوو، له پروه ردگاری خویان

ده پاپړینه وه)) تا ئو جینگه ی ده فهرمیت: ((خوا له وهی ده یکه نه شریکی، له پېشتر و گه وره تره)) وتی: کاتیک حهوا به یکه کم منالی خو ی دوگیان بوو، پېش ئو وهی مناله که ی بیټ، ئیبلیس هاته لای و وتی: ئه ی حهوا ئو وهی چییه له سکتایه؟

وتی: نازانم

وتی: له کوئوه دیته ده، له لوت یا چاو یا گوئچکه؟

وتی: نازانم؟.

وتی: ئه گهر ته ندروست بیته ده، فرمان بهری فرمانه کانی من ده که یت؟

وتی: به لی.

وتی: ناوی بنی عهبد الحارس. ئیبلیس خو ی ناوی حارس بوو.

حهوا وتی: رازیم. دوا ی ئو وه به ئاده می وت: یه کیک هاته خهوی من و ئه مه و

ئو وه ی پی و تم.

ئاده م وتی: ئو وه شه ی تانه، لی بترسه چوونکه ئو دوژمنه یه ئیمه ی

له به هشت ده رکرد.

دووباره ئیبلیس هاته لای حهوا و هه مان قسه ی دوباره کرده وه و حهوا رازی

بوو و کاتیک مناله که ی هیئایه دنیا و خوا وه ند مناله که ی ئو ی به ته ندروستی

هیئایه دنیا، ناوینا عهبد الحارس و مانای وتاره که ی خوا وه ند ئه مه یه که فهرمو ی:

((بو خوا وه ند له وه ی پیبیه خشیبون، شریکیان دانا)) تا ئو جینگه ی

که ده فهرمیت: ((خوا وه ند له وه ی ده یکه نه شریکی، گه وره تر و له پېشتره.))

له گپړانه وه یه کی دیکه دا هاتو وه: له سه عید کوپی جوبه یریان پرسى: ((ئاده م

بی باوه پ بوو)).

وتی: ((په نا بو خوا ده به م له وه ی گومان بکه م ئاده م بی باوه پ بوو یت. به لام

کاتیک حهوا له کاتی منال بوون نزیک که و ته وه، ئیبلیس پوشته لای و وتی: ئه مه

له کوئوه دیته ده، له لوت یا چاو یا گوئچکه ت. ئو ی بی هیوا کرد و دواتر وتی:

ئه گهر ته ندروست له دایک بیټ. به م گپړانه وه یان زیاد کرده وه که ((ئه گهر زیانت

لی نه دات و نه تکوژیت، گو ی له فرمانه کانی من ده گریت؟))

وتی: به لی.

وتی: ناوی بنی عهبد الحارس. حهوا ئه و کاره ی کرد و ئیبلیس له ناو نانی مناله که ی کرده شهریک.

له سه دی ده گیرنه و که حهوا کوپنکی هینایه دنیا و ئیبلیس پوشته لای ئهوان و وتی: ئه و وه که بهنده ی من ناو بنین و گهرنه ده یکوژم.

ئاده م وتی: یه کجار گویرایه لی فرمانه کانی تۆم کرد و له بهمهشت دهرکرام. گوئی له قسه کانی شهیتان نه گرت و ناوی مناله که ی نا عهبدولره حمان. شهیتان به سه ریدا زال بوو و کوشتی و حهوا جارنکی دیکه دووگیان بوو و کاتیک مناله که ی هینایه دنیا. ئیبلیس وتی: وه که بهنده ی من ناوی بنی، وه گهرنه ده یکوژم.

ئاده م پئی وت: جارنک گویم له فرمانی تو گرت و له بهمهشت دهرکرام. گوئی له قسه کانی نه گرت و ناوی مناله که ی نا سالح و ئیبلیس ئه ویشی کوشتی و کاتیک منالی سییه م هات، ئیبلیس به وانی وت: ئیستا که ناتوانن ببنه پرکه بهری من، ناوی بنین عهبدوله حارس چونکه ناوی ئیبلیس حارس و له بهر ئه وه ی به وه ی سه رسورمانه وه، کاروباره کانی له ده ستا نه ما، به ئیبلیس ناوی دهرکرد و مانای وتاره که ی خواوه ند که ده فره میت: بۆ خواوه ند له وه ی پئی به خشیبوون، شه ریکیان دانا. ئه مه یه.

ئهم که سانه ی ئامارهم به گیرانه وه کانی ئه واندا و وتوو یانه پیش مه رگی ئاده م و حهوا چه ند منالیکیان مرد و زۆر که سی دیکه که ئامارهم به وته کانیان نه دا، پیچه وانه ی وتاره که ی حه سه ن بوون که ده لیت ئاده م یه که م که س بوو که له سه ر زهوی مرد.

خواوه ند پاشایه تی زهوی و سه لته نه تی زهوی به ئاده م به خشی له گهل پیغه مبه رایه تی و ئهوی کرده نیردراوی مناله کانی خوی و بیست و یه که سه حیفی بۆ نارده خوار و ئاده م هه مو یانی به خه تی خوی نووسی که جبره ئیل فیری کردبوو.

ئهبوزه ری غه فاری ده لیت: پوشته مزگه وت و پیغه مبه ر(د.خ) به ته نیا دانیشتبوو، له نزیك ئه و دانیشتم، فره مووی: ئه ی ئهبوزه ر پیویسته دروود و سلأو

بو مزگهوت بنیرین که بریتیه له دو رکعت نویژ، ههسته و نویژ بکه.

کاتیڤ نویژم کرد، دانیشتم و وتم: ئەه ی پیغه مبهه (د.خ)، فهرمانی نویژت به مندا، به لام نویژ چیه؟

وتی: کهم تا زور نویژی خیره.

ئه بوزهر له گه ل گپرانه وه یه کی دوور و دریژ ده لیت: پرسیم، ئەه ی پیغه مبهه (د.خ)، ژماره ی پیغه مبهه ران چهنده؟

فهرمووی: یه کسه د و بیست و چوار هه زار.

وتم: ئەه ی پیغه مبهه (د.خ)، له ناو ئەمان چهند کهسیان نیردراو بوون؟

فهرمووی: سیسه د و سیانزه کهس که دهسته یه کی چاکه کار بوون.

وتم: ئەه ی پیغه مبهه (د.خ)، یه که میان کی بوو؟

فهرمووی: ئاده م.

وتم: ئەه ی پیغه مبهه (د.خ)، ئاده م پیغه مبهه ی نیردراو بوو؟

فهرمووی: به لئ، خواوه ند ئەوی به دهستی خوی ئافرا ند و له روحی خوی پیبه خشی و له گه ل ئەو قسه ی کرد.

ههروه ها له ئه بوزهر ده گپرنه وه که له پیغه مبهه رم پرسى: ئەه ی پیغه مبهه (د.خ)،

ئاده م پیغه مبهه بوو؟

فهرمووی: به لئ، پیغه مبهه بوو و خواوه ند رووبه روو قسه ی له گه ل کرد.

ده لئین له و شتانه ی خواوه ند بو ئاده می ره وانه کرد، ریز گرتنی مردار و خوین

و گوشتی به راز و پیته کانی ئالفابیت بوو که له بیست و یه ک وه ره قه دا بوو.

وتار سه بارهت به هاته دنيايشيس له جه وَا

کاتیک سهد و سی سال له ته مهنی ئادهم تیپه پری و ئه مه په نجا سال دواي کورانی هابیل به دهستی قابيله، جه و شيسی هینایه دنيا. ئه هلی ته ورات ده لین: شيس ته نیا و بی دوانه هاته دنيا و مانای شيس لای ئه وان هبه الله یه، یانی له جیگه ی هابیل هاتوته دنيا.

له کوری عه باس ده گیرنه وه: جه وَا بۆ ئادهم شيس و خوشکه که ی حزرای هینایه دنيا و ناویان نا هبه الله که له هابيله وه وه گیراوه. کاتیک له دایک بوو، جبره ئیل به ئادهمی وت: ئه مه هبه الله یه، له جیگه ی هابیل که به عه ره بی شس و به سریانی شات و به عیبری شيس. ئادهم وه سیه تی خوی لای ئه و کرد و کاتیک شيس هاته دنيا، ته مهنی ئادهم سهد و سی سال بوو.

له محه مهد کوری ئیسحاق ده گیرنه وه: کاتیک زه مانای مه رگی ئادهم گه یشت، به هه مان شیوه که وتوو یانه و خوا زاناره، داوای کوپه که ی خوی شيسی کرد و لای ئه و وه سیه تی کرد و کارژیره کانی شه و روژ و دُعا و پارانه وه ی خه لکانی له م کارژیره دا فیر کرد که له هر کارژیره ده بیت ده سته یه که له خه لکان په ره ستینی خوا وه ند ئه نجام بدن، پیی وت: کوپم، له سه ر زه وی توفانیک دروست ده بیت که بۆ ماوه ی جه وَا سال به رده وامه. وه سیه ته که ی خوی نووسی و شيس به هه مان شیوه که وتوو یانه: جیگری ئادهم بوو و دواي مردنی ئادهم، سه ره ری به شيس گه یشت و خوا وه ند به هه مان شیوه که له پیغه مبه ر ده گیرنه وه، په نجا سه حیفیه ی بۆ ره وانه کرد.

ئهبوزه ری غه فاری ده لیت: له پیغه مبه رم پرسى: خوا وه ند چه ند کتیبی ره وانه کرد؟

فه رمووی: یه که سه د و چوار کتیب و په نجا سه حیفیه ی بۆ شيس نارد. ئیستا نه ژادی هه موو مناله کانی ئادهم بۆ شيس ده گه ریته وه چوونکه نه وه ی

هه موو مناله کانی ئادهم جگه له شیس له ناوچوو و کهس له وان نه ماوه ته وه. به مشیویه هه موو مناله کانی ئادهم، مناله کانی شیس.

فارسه کان ده لێن کیومه رس، ئادهمه. ده لێن، کوپکی بوو به ناوی مه شی که له گه ل میشانی خوشکی په یوه ندی هاوسه رگیری به ست و سیامه کی کوپمیشا و سیامی کچ مشا هاتنه دنیا و له سیامه کی کوپی مه شا کوپی کیومه رس، ئه فرواک و دیس و براست و ئه جره ب و ئه وراش هاتنه دنیا که کوپه کانی سیامه ک بوون و ئه فیری و دزی و بهری و ئه وراشی که کانه سیامه ک و دایکی هه موویان سیامی کچی مه شی بوو که خوشکی باوکیانه. ده لێن هه موو زه مین حه وت هه ریمه و سه رزه مینی بابل و وشکانی و ده ریا که خه لکان پیتی ده گهن. یه ک هه ریمه و خه لکه که ی مناله کانی ئه فرواک کوپی سیامه ک و منالی مناله کانی ئه ون. شه ش هه ریمه که ی دیکه له ده ریا و وشکای که ناتوانین پیتیان بگه ین، خه لکه که ی له وه چه ی کوپان و کچانی دیکه ی سیامه که ن. ئه فرواک کوپی سیامه ک له ئه فیری کچی سیامه ک، هوشهنگی پاشای هینایه دنیا که بوو به جیگری کیومه رسی باوه گه وپیتی و یه که م که سه پاشایه تی حه وت هه ریمه که ی گرته ده ست. به خواستی خوا له کاتی خۆیدا ئاماژه ی پێده ده ی.

دهسته یه ک گومان ده که ن: ئه وشهنگ کوپی ئادهم و زاده ی حه وایه، به لام هوشامی که لبی به هه مان شیوه که لپی ده گیرنه وه، ده لیت: ((بیستومه و خوا زاناره، یه که م کهس پاشایه تی حه وت هه ریمه که ی گرته ده ست، ئه وشهنگ کوپی عامر، کوپی شالخ کوپی ئه رفه خشن کوپی سام کوپی نوح بوو.))

ده لیت: فارسه کان گومان ده که ن ئه و دوسه د سال دوا ی مردنی ئادهم بوو. وه ک چۆن بیستومه نه ئه پاشایه دوسه د سال دوا ی مردنی نوح هاتۆته سه رکار و فارسه کان ده لێن دوا ی دوسه د سال له مردنی ئادهم هاته سه رکار.

ئه م وتاره ی هوشامی که لبی سه لمینراو نییه چوونکه ئه وشهنگ پاشا له ناو زانیان و شاره زایانی نه وه کانی فارسی، له حه جاج کوپی یوسف لای موسولمانان ناسراوتره و هه ر نه ته وه یه ک باوکان و نه ژاده کانی خۆی باشت له کهسانی دیکه ده ناسیت و له گفتوگو کردن سه باره ت به وان، پتیوسته پشت به زانیارییه کانی

خویان ببهستین.

دهسته یهك له ره چه لهك ناسانی فارسی گومان دهكهن نهوشهنگ پاشا هه مان مه لائيله و سیامهك هه مان نهوش باوكی قینانه و مهشا هه مان شیس باوكی نهوش و کیومهرس هه مان ئاده مه. نهگهر بهمشیه بیت. بی چه ند و چوون نهوشهنگ له سه رده می ئاده م پیاویك بووه، چوونكه بهه مان شیوه كه لهكتیبی كؤندا هاتووه ته مه نی ئاده م سیسه د و په نجا و نۆسال بوو كه مه لائیل، نه ردینه كچی براکیل كوری مه حویل كوری خنوح كوری قین، كوری ئاده م هاته دنیا وله كاتی مهرگی ئاده م ته مه نی شه شسه د و نه وه د و پینچ سال بوو چوونكه له پیغه مبه ر ده گیر نه وه: ته مه نی ئاده م یهك هه زار ساله.

زاناکانی فارسی گومان دهكهن ماوه ی پاشایه تی نهوشهنگ چل سالی خایاند و نهگهر بهمشیه بیت، دوور نییه پاشایه تی نهو دوسه د سال سال دوا ی مردنی ئاده م دهستی پیکرد بیت.

وتار سه باره ت به مهرگی ئادهم

سه باره ت به ته مه نی ئادهم و نه وه ی له کاتی مردن ته مه نی چهنده بوو، جیاوازی

هه یه:

له نه بو هورهیره ده گیر نه وه: پیغه مبه ر (د.خ) فهرمووی: خواوه ند ئاده می به دهستی خوی ئافراند و له رۆحی خوی پیبه خشی و فرمانی به فریشته کاندای کورنوشی بۆ بهن، ئادهم پژی و سوپاسی خوی به جیهینا. خواوه ند فهرمووی: خوا رحمت پی بکات، پرۆ لای فریشته کان و سلاویان لی بکه. ئادهم پۆشت و وتی: ((السلام علیکم)) و فریشته کان وتیان: (و علیک و رحمه الله). دواتر بۆ لای خواوه ند گه پرایه وه و خواوه ند پیی فهرموو: ((ئه مه سلاوی تو و مناله کانی تویه و له یه کی ده که ن)) نهوسا هه ردو دهستی نه وی گرت و فهرمووی: ((بیگره و هه لبرژیره)) ئادهم وتی: په روه ردگارا، دهستی راستم هه لبرژارد چونکه هه ردو دهستی نه و راسته. خواوه ند دهستی راستی خوی کرده وه و روخساری ئادهم و هه موو مناله کانی نه وی تیا بوو، نه جه لی هه ر که سیك لای روخساری دیاری کرا بوو، ته مه نی ئادهم هه زار سال و روخساری دهسته یه ک نووران ی بوو.

ئادهم وتی: خواوه ندا، نه و نووران ییانه کی ن؟

خواوه ند فهرمووی: نه وان پیغه مبه ران و نی ردرانن که بۆ لای به نده کانم

په وان ه یان ده که م.

له ناو نه وان یه کیان له هه موویان نووران یتر بوو و ساله کانی ته مه نی له چل

تینه ده په ری. ئادهم وتی: ته مه نی ته نیا نه وه نده یه؟ نهوسا وتی: شه ست سال

له ته مه نی من بجه سه ر ته مه نی نه و.

پیغه مبه ر (د.خ) فهرمووی: کاتیك خواوه ند ئاده می بۆ به هه شت برد و نهوسا بۆ

سه رزه وی دووری خسته وه، رۆژه کانی خوی ده بژاردو کاتیك فریشته ی مدرگ هات

گیانی بستینیت، ئادهم وتی:

نه ی فریشته ی مهرگ، په له ت کرد.

فریشته‌ی مهرگ وتی: نا، په‌لهم نه‌کرد.

ئادهم وتی: شه‌ست سال له‌ته‌مه‌نی من ماوه.

فریشته‌ی مهرگ وتی: هیچ له‌ته‌مه‌نی تو نه‌ماوه‌ته‌وه، تو داوات له‌په‌روه‌دگار کرد. ئەم شه‌ست ساله به‌کوږه‌که‌ت ببه‌خشیت.

ئادهم وتی: داوام نه‌کرد.

پیغه‌مبه‌ر(د.خ) فهرمووی: ئادهم له‌بیری کرد و به‌مشپوه‌یه مناله‌کانی ئەو له‌بیر ده‌که‌ن: ئادهم حاشای کرد، به‌مشپوه‌یه مناله‌کانی ئەو حاشا ده‌که‌ن: له‌و کاته‌وه خواوه‌ند نوسراوی کرده به‌لگه و شایه‌ت.

له‌کوږی عه‌باس ده‌گیرنه‌وه: کاتیک ئایه‌ی (دین) هاته‌خوار، پیغه‌مبه‌ر(د.خ) سی جار فهرمووی: یه‌که‌م که‌سیک حاشای له‌راستی‌ه‌کان کرد، ئادهم بوو، کاتیک خواوه‌ند ئەوی ئافراند، ده‌ستی له‌پشتی ئەودا و هه‌موو مناله‌کانی تا روژی په‌سلان نیشاندا. ئادهم له‌ناو ئەوان که‌سیکی بینی که‌ئینجگار جوان بوو.

وتی: ئەی په‌روه‌دگار، ئەمه‌ کام پیغه‌مبه‌ره‌یه؟

فهرمووی: ئەمه‌ داووده.

وتی: ته‌مه‌نی چه‌نده؟

فهرمووی: شه‌ست سال.

وتی: په‌روه‌دگار، ته‌مه‌نی ئەو زیاد بکه.

فهرمووی: نا، مه‌گه‌ر ئەوه‌ی تو له‌ته‌مه‌نی خو‌تی پی‌ببه‌خشیت.

ته‌مه‌نی ئادهم هه‌زار سال و چل سالی به‌داوود به‌خشی. خواوه‌ند له‌مباره‌وه به‌لگه‌یه‌کی نووسی و فریشته‌کانی کرده شایه‌ت و کاتیک سه‌رده‌می مه‌رگی ئادهم گه‌یشت، فریشته‌کان هاتن گیانی بگرن، وتی: چل سال له‌ته‌مه‌نی من ماوه‌ته‌وه.

وتیان: ئەو چل سالت به‌کوږه‌که‌ت داوود به‌خشی.

وتی: نه‌مکردوه و نه‌مبه‌خشیوه.

خواوه‌ند نوسراوه‌که‌ی په‌وانه کرد و فریشته‌کان شایه‌تیاندا. دواتر خواوه‌ند هه‌زار سال ته‌مه‌نی به‌ئادهم به‌خشی و ته‌مه‌نی داوودی بو سه‌د سال دریز کرده‌وه. له‌کوږی عه‌باس ده‌گیرنه‌وه، کاتیک خواوه‌ند ئادهمی ئافراند، ده‌ستی له‌پشتی

ئەودا و ھەموو مئالەكانى ھاوشىۋە مىژۋولە نىشاندا. ئەوانى ھىنايە قسە و شاھىتەيان بۇ خۇياندا، روخسارى دەستەيەكى نورانى كرد بەئادەمى فەرموو: ئەمانە مئالەكانى تۆن، پەيمانىيان لىۋەردەگرم كەپەرۋەردىگارى ئەوانم بۇ ئەۋەى شەرىكم بۇ دانەننن و رۆژى ئەوان لەئەستۆى مندایە.

ئادەم وتى: ئەم كەسە نوورانييە كييە؟

خواۋەند فەرموۋى: داۋودە.

وتى: ئەى خوايە، چەند سال تەمەنت بۇ ديارى كردوۋە؟

فەرموۋى: شەست سال.

وتى: چەند سال تەمەنت بۇ من ديارى كردوۋە؟

فەرموۋى: ھەزار سال، تەمەنى ھەر كەسىكم ديارى كردوۋە.

وتى: پەرۋەردىگار، تەمەنى زىاد بکە.

فەرموۋى: ئەم كىتیبە ديارىكراۋە، ئەگەر دەخۋازىت لەتەمەنى خۆتى پى

بەخشە.

وتى: (دەبەخشم) و فەرمانى پىنووس سەبارەت بەھەموو مئالەكانى ئادەم

دەركرا. بۇ داۋود چل سال لەتەمەنى ئادەم نووسرا و تەمەنى بوو بەسەد سال.

كاتىك ئادەم نۆسەد و شەست سالى لەسائەكانى تەمەنى بەسەر برد، فرىشتەى

مەرگ ھات و كاتىك ئادەم ئەۋى بىنى، وتى: بۇ چ مەبەستىك ھاتوۋىت؟

وتى: تەمەنت كۆتايى ھات.

وتى: نۆسەد و شەست سال ژياوم و ھىشتا چل سال لەتەمەنم ماۋەتەۋە.

كاتىك ئەم قسەى ھىنايە سەرزمان، فرىشتە پىنى وت: خواۋەند ئەم فەرمانەى

پىداوم.

وتى: بۇ لای پەرۋەردىگار بگەرپرەۋە و لىنى بپرسە.

فرىشتە بۇ لای خواۋەند گەرايەۋە و خواۋەند فەرموۋى: چى بوو؟

فرىشتە وتى: گەرامەۋە لەبەر ئەۋەى رىز و خۆشەۋىستى تۇ بۇ ئەۋ دەزانم.

خواۋەند فەرموۋى: بگەرپرەۋە و پىنى بلى كەچل سال لەتەمەنى خۆى بەداۋود

بەخشىۋە.

دهلین ئادهم يانزه روژ پيش مردن نهخوش كهوت و وهسيهتي لای شيسي كوپى كرد، وهسيهتي نووسى و بهشيسي سپارد و رايىسپارد تا لهقابيل و منالهكانى قابيل بيشارىتهوه، چونكه قابيل هابيلي كوشت لهبر ئهوهى ئادهم زان و فرهزاني خوى تاييهت كرد بهو. شيس و منالهكانى زانياريهكانى خويان بهنهنى هيشته و قابيل و منالهكانى هيچ زانياريهكيان پينهبرا تا كهلكى ليوهريگرن.

بهگوماني ئههلى تهورات تهمهني ئادهم نووسد و سى سال بوو.

لهكوپى عباس دهگيرنهوه كهتهمهني ئادهم نووسد و سى و شەش سال بوو. پيشتر ئامارهمان بهگيرانهوهكان لهپيغهمبهر و پيشيناندا و وتمان كهتهمهني ئادهم هزار سال بوو و دواى ئهوهى كهچل سال لهتهمهني خوى بهداوود بهخشي، خواوهند، هزار سال تهمهني پى بهخشي، ئهگهري هيه ئهوهى لهتهمهني ئادهم بهداوود بهخشا، لهتهوراتدا نهخراييهت سهرتهمهني ئادهم و لهبر ئهوه و توويانه تهمهني ئادهم نووسد و سى ساله.

ئهگه كهسينك بليت: ئهگه بهمشيوه بيت كهئادهم لهتهمهني خوى چل سالى بهداوود بهخشي، دهبيت لهتهوراتدا تهمهني ئهوه بهنووسد و شەست سال ديارى كراييت بو ئهوهى لهگهله وتمكاني پيغهمبهر(د.خ) و زاناكان يهكبگريتهوه.

دهلین: ئهوهوهريره دهلين ئادهم شەست سالى تهمهني خوى بهداوود بهخشي ئهگه بهمشيوه بيت، ئهوهى لهتهوراتدا باسى ليوهكراوه، لهگهله ههديسكاني پيغهمبهر(د.خ) و وتارى زانا كونهكان يهكدهگريتهوه.

لهكوپى ئيسحاق دهگيرنهوه، كاتيك ئادهم وهسيهتي خوى نووسى و مرد، فريشتهكان كووبونهوه چونكه ئهوه ((صفى الرحمان)) بوو. فريشتهكان و شيس ئهويان لهروژهلاتى بهههشت لهنزك گونديگ كهيهكه گوندى زهوى بوو، بهخاك سپارد. ههتاو و مانگ بو ماوهى كهوت شهو وروژ گيران. كاتيك فريشتهكان لهدهورى كووبونهوه، وهسيهت نامهكيان خسته سهر پهيزهيهك، ههروهها ئهوه شاخهيان پهيوهست كرد كهئادهم لهگهله خوى لهبهههشتهوه هينابوى.

يهحيا كوپى عيباد لهباوكى خوى دهگيرتهوه، كاتيك ئادهم مرد، خواوهند

ئەۋى بەكفەنەۋە لەبەھەشتا زىندوۋ كىردەۋە: ئەۋسا فرىشتەكان بەخاكيان سپارد.
 ھەسەن لەپىغەمبەر دەگىرنەۋە، كاتىك ئادەم مرد، فرىشتەكان ئەۋيان بەئاۋى
 تايبەت شۆرد و لەگۆرەكەى ئەۋ درزىكيان دروست كرد كەبوۋە نەرىتى منالەكانى
 ئادەم.

ئەبى كوپى كەعب لە پىغەمبەر(د.خ) دەگىرنەۋە كەئادەم ھاۋشىۋەى
 دارخورمايەكى بەرز بوو، شەست زەراع بەرزى بالاى بوو، توۋكن و شەرمى
 داپوشرابوۋ و كاتىك گوناھى ئەنجامدا، لەبەھەشتا رايدەكرد، بەردارىك كەوت و
 ئەۋى گرت و خواۋەند بانگى كرد: ئەى ئادەم، ئايا لەمن رادەكەيت؟
 وتى: نا، بەلام شەرمەت لى دەكەم لەبەر ئەۋ گوناھى ئەنجامدا.
 خواۋەند ئەۋى بۇ زەمىن دابەزاندا و كاتىك سەردەمى مەرگى گەيشت، كەفنى
 ئەۋى لەبەھەشتەۋە نارد.

كاتىك ھەۋا، فرىشتەكانى بىنى، پۇشت تا لەگەل ئەۋان پىۋاتە لاي ھەۋا،
 ئادەم وتى: من لەگەل نىردراۋەكانى خواكەم بەتەنيا جىبىللە چونكە ھەرچىم
 بىنى، لەتۇ بىنىم و ھەر ئازارىكم چىشت، لەتۇ چىشتىم.
 كاتىك مرد، ئەۋيان بەسەدر و ئاۋى تايبەت شۆرد و بەيەك كەف، كەفنان كرد و
 لەگۆرەكەى ئەۋ درزىكيان دروست كرد و بەخاكيان سپارد و وتيان: دۋاى ئادەم،
 نەرىتى منالەكانى بەمشىۋەيە دەيىت.
 لەئەبى كوپى كەعب دەگىرنەۋە كەپىغەمبەر فەرمۋى: ئادەم پىياۋىكى بالاۋەرز
 بوو ھاۋشىۋەى دارخورمايەكى بلىند.

ھەروەھا لەكوپى عەباس دەگىرنەۋە كاتىك ئادەم مرد، شىس بەجىرەئىلى وت:
 سلاۋ بۇ ئادەم بىنرە.

جىرەئىل وتى: تۇ بېۋ پىش و سلاۋ بۇ باۋكت بىنرە لەگەل سى تەكبىر،
 كەپىنچ تەكبىر نويزە و بىست و پىنچ تەكبىر، ۋەسف كردنى ئادەمە.

سەبارەت بەشۋىنى گۆپى ئادەم بىروراكان جىاۋازن، پىشتەر ئامارثەمان بەۋتەى
 كوپى ئىسحاقدا. كەسانىتر وتوۋيانە لەمەككە لەئەشكەۋتى ئەۋ قەبىس كەبەئاۋى
 ئەشكەۋتى گەنج بەئاۋبانگە، بەخاك سپىردرا. لەكوپى عەباس دەگىرنەۋە كاتىك

نوح له که شتییه که هاته دهه: ئاده می له بیت المقدس به خاک سپارد.
مردنی ئه و له رۆژی ههینیدا بوو و گیرانه وه کانهان له مباره وه پیشتر باس کرد
و دوباره کردنه وه یان په سهند نییه.
کۆپی عه باس ده گیرنه وه که ئاده م له سه ر کیوی بوز مرد، یانی ئه و کیوه ی
لینی دابه زی.

ده لێن: حه و سالتیک دوا ی ئاده م ژیا و مرد و له گه ل ه اوسه ره که ی له و
ئه شه که وته ی باس مان کرد، به خاک سپێردرا. گوپی ئه وان له ناو ئه شه که وته که دا بوو
تا تۆفانه که ی نوح. نوح ئه وانی خسته ناو تابوتیک و له گه ل خۆی بر دییه ناو
که شتییه که و کاتیک زه وی وشکی کرد، دوباره ئه وانی بۆ شوینه که ی خۆیان
برده وه. وه که ده لێن حه و رستی و چنی و هه ویری کرد و نانی برژاند، هه موو
کاره کانی تایبته به ژنانی ئه نجامدا.

ئێستا که له گیرانه وه ی به سه رهاتی ئاده م و ئیبلیس و ئه وه ی خوا وه ند کردیه
چاره نوسی ئیبلیس که تارۆژی دیاریکراو، مۆله تی پینه خشی و ئه وه ی به ئاده می
به خشی و دوا ی گه رانه وه له گونا ح ئه وی به خشی و له گومرایی رزگاری کرد، ته و او
بوین، ده گه رینه وه سه ر باس کردنی داستانی قابیل و مناله کانی ئه و و
گیرانه وه کان تایبته به شیس و مناله کانی ئه و. هه روه ها باسی ئه و که سانه
ده که ی که ریگه ی ئاده م یا ئیبلیس یان گرته به ر و له گه ل ئه و کارانه ی خوا وه ند
له گه ل ئه و اندا کردی، به خواستی خوا.

یه کێک له هه واله کانی تایبته به شیس ئه وه یه که دوا ی مه رگی ئاده م، بوو
به جیگری ئه و. ئاماره مان به و سه حیفانه دا که خوا وه ند بۆ ئه وی په وانه کرد.
ده لێن ئه و له مه که نه شته جی بوو، به رده وام حه ج و عه مره ی ده کرد و ئه و
سه حیفانه ی خوا وه ند بۆی په وانه کرد، هاوړی له گه ل ئه وانه ی باوکی، به کاری
ده برد و که عبه ی به به رد و گل دروست کرد.

به لام به وته ی زانا کۆنه کان، ئه و گومه زه ی خوا وه ند له شوینی که عبه بۆ
ئاده می دانا بوو، تا سه رده می تۆفان، له و شوینه دا مایه وه و له کاتی تۆفان
خوا وه ند گه راندیه وه بۆ ئاسمان.

دهلین کاتیک شیس نه خوش کهوت، وهسیه تی لای نه نوشی کوپی کرد و مرد و لهته نیشته دایک و باوکی له نه شکهو تی نه بو قه بیس به خاک سپیردرا. شیس له دواي دوسه د و سی و سی سال له ژيانی ئاده م چاوی به دنیا هلهینا و له ته مه نی نو سه د و دوازه سالی دا مرد. به و ته ی شوینکه وته کانی ته ورات، ته مه نی سیسه د و پینج سال بوو که نه نوش چاوی به دنیا هلهینا.

به لام به و ته ی کوپی ئیسحاق شیس کوپی ئاده م خوشکه که ی خوی حنوره کچی ئاده می کرده هاوسه ری خوی و یانش کوپی شیس و نه عمه کچی شیس بو ئه وان له دایک بوون. کاتیک ئه وان چاویان به دنیا هلهینا. سه د و په نجا سال له ته مه نی شیس تیپه ری بوو و دواي له دایک بونی یانش بو ماوه ی هه شسه د و حه وت سال ژیا.

نه نوش دواي مه رگی باوکی، دهستی به سیاسه ت و چاره سه ری کاروباره کانی تایبه ت به مسکینه کان کرد. به هه مان شیوه که وتوو یانه نه و دریزه ی به شیوازی باوکیدا و گوپانکاری تیا دروست نه کرد. ته مه نی نه نوش به پیی شوینکه وته کانی ته ورات نو سه د و په نجا ساله.

له کوپی عه باس ده گیر نه وه: شیس جگه له نه نوش چه ندین منالی دیکه هه بوو به لام وهسیه تی لای نه نوش کرد. نه نوش له خوشکه که ی خوی نه عمه کچی شیس، قینانی هی نایه دنیا. له کاتی ها تنه دنیا ی نه و، ته مه نی نه وه د سال و سیسه د و بیست و پینج سال له ته مه نی ئاده م تیپه ری کرد بوو.

به لام به و ته ی کوپی ئیسحاق، یانش خوشکه که ی خوی نه عمه ی کرده هاوسه ر و قینانی هی نایه دنیا. یانش له کاتی له دایک بونی نه و ته مه نی نه وه د سال و دواي له دایک بوونی قینان هه شسه د و پا نزه سال ژیا. قینان له ته مه نی حه فتا سالی دینه کچی براکیل کوپی مه حویل کوپی خنوح کوپی قین کوپی ئاده می کرده هاوسه ری خوی و مه هلائیل کوپی قینانی هی نایه دنیا و قینان دواي له دایک بوونی نه و هه شته سه د و چل سال ژیا. ته مه نی نه و نو سه د و ده سال دریزه ی کیشا.

له کوپی عه باس ده گیر نه وه، نه نوش جگه له قینان، چه ندین منالی دیکه ی هه بوو، به لام لای قینان وهسیه تی کرد. قینان مه هلائیل و چه ندین منالی دیکه ی

هه‌بوو، به‌لام وه‌سیه‌تی لای مه‌هلایل کرد. مه‌هلایل یه‌ردی هینایه دنیا له‌گه‌ل
چه‌ندین منالی دیکه به‌لام لای یه‌رد وه‌سیه‌تی کرد. یه‌رد. خنوخ هینایه دنیا
که‌ئیدرسی پیغه‌مبه‌ره هاورئ له‌گه‌ل چه‌ندین منالی دیکه به‌لام وه‌سیه‌تی لای
خنوخ کرد. خنوخ متوه‌شلخی هینایه دنیا له‌گه‌ل مناله‌کانی دنیا به‌لام وه‌سیه‌تی
لای متوه‌شلخ کرد.

شوینکه‌وته‌کانی کتیب ده‌لین له‌ته‌وراتدا هاتوو له‌کاتی له‌دایک بوونی
مه‌هلایل ته‌مه‌نی ئاده‌م سیسه‌د و نه‌وه‌د و پینج سال و قینان هفتا ساله و
مه‌هلایل کوپی قینان شه‌ست و پینج سال بوو. به‌وته‌ی کوپی ئیسحاق سه‌مه‌ن
پووری خوی و کچی براکیل کوپی مه‌حویل کوپی خنوخ کوپی قین کوپی ئاده‌می
کرده هاوره‌ری خوی و یه‌رد کوپی مه‌هلایل هینایه دنیا و مه‌هلایل دوا
له‌دایک بوونی یه‌رد سیسه‌د و سی سال ژیا و چه‌ندین کوپ و کچی دیکه‌ی هینایه
دنیا. ته‌مه‌نی مه‌هلایل هه‌شسه‌د و نه‌وه‌د و پینج سال درێژه‌ی کیشا.

به‌لام له‌ته‌وراتدا هاتوو کاتیک یه‌رد کوپی مه‌هلایل هاته دنیا، چوارسه‌د و
شه‌ست سال له‌ته‌مه‌نی ئاده‌م تپه‌ریبوو. یه‌رد درێژه‌ی به‌شینوازی باوکیدا به‌لام
له‌سه‌رده‌می ئه‌و روداو‌ه‌کان رویاندا.

وتار سه بارهت بهو روداوانه ی له سه رده می مناله کانی ئادهم له شیس تا یهره رویاند

دهلین: کاتیک قابیل هابیلی کوشت و له ترسی باوکی بهرو یه مهن رایکرد، ئیبلیس پوخته لای و وتی: بویه خواوه ند به قوربانیه که ی هابیل رازی بوو چونکه خزمه تکاری ئاگر و ئاگری ده پهره ستی، تۆیش ئاگریک داگیرسینه تا تایبته به تۆ و مناله کاتی تۆ بیت. قابیل ئاته شکه ده یه کی بینا کرد. یه کهم کهس بوو ئاگری داگیرساند و پهره ستشی کرد.

له کوپی ئیسحاق ده گپرنه وه: قین خوشکه که ی خۆی. ئاشورت کچی ئاده می کرده هاوسهر و کوپ و کچیکی هینایه دنیا، خنوخ کوپی قین و عه دن کچی قین، خنوخ کوپی قین، عه دن کچی قین و خوشکه که ی خۆی کرده هاوسهر و سی کوپ و کچیکی هینایه دنیا: یه مرد کوپی خه نوخ و مه حویل کوپی خه نوخ و ئه نوشیل کوپی خه نوخ و مه ولیس کچی خه نوخ. ئه نوشیل کوپی خه نوخ مه ولیسی کرده هاوسهر و کوپکی بۆ هاته دنیا به ناوی لامک. لامک دوژنی کرده هاوسهر یه کیان به ناوی عه دا و ئه وی دیکه یان سه لا. له عه دا تولین کوپی لامک چاوی به دنیا هه لئینا و یه کهم کهس بوو له خیه و هتا نیشته جی بوو و سامانی کۆکرده وه. له عه دا تویش چاوی به دنیا هه لئینا و کوپکی بۆ هاته دنیا به ناوی توپلقین که یه کهم کهس بوو ده ستی به ئاسن و مس گه یشت و مناله کانی ئه و سته مکاران و فیره و نه کان بوون. جه سته یان گه وره و به هه مان شیه که وتویانه بالای هه رکامیان سی زهراع بووه. ده لیت: مناله کانی قین له ناوچوون و کهس له وان نه مایه وه و نه ژادیان فه وتا، مه گهر شیس کوپی ئادهم که تا ئیستا ره چه له ک و نه ژادی خه لکان بۆ ئه و ده گه پرتیه وه نه ک بۆ ئادهم چونکه نه ژاد و ره چه له کی مناله کانی ئادهم بۆ شیس ده گه پرتیه وه و له براکانی که سیان نه ماوه ته وه. شوینکه وته کانی ته ورات ده لین، قین نه شوتی کرده هاوسهر و خنوخ هینایه دنیا و خنوخ عیرد و عیرد مه حویلی هینایه دنیا و مه حویل ئه بو شیل و ئه بوشیل لامک و لامک عه دا و سه لای

کرده هاوسەر و ئەو منالانەیان هینایه دنیا که ئاماژەمان پێدا و خوا زاناترە. کۆری ئیسحاق لەبەسەرھاتی قابیل و منالەکانی جگە لەوێ ئاماژەمان پێدا، باسی هیچی دیکەى نەکردوو. بەلام، یەکیک لەشۆینکەوتەکانی تەورات و تەوویەتی ئەو کەسەى لەمنالەکانی قابیل ساز و تارى هەنگرت و لەرۆژگاری مەھلائیل کۆری قینان تەپل و چەنگ و تەنبور و عودی ژەنی و منالەکانی قابیل لەراباردن و خووشگوزەرانی دا نووقم بوون، پیاویک بوو بەناوی تووبال. ئەم هەوالە بەگوێی منالەکانی شیس گەیشت کە لەکوێستانەکان ژانیان بەسەر دەبرد و یەکسەد کەس لەوان بەپێچەوانەى پێشنیارەکانی باوکیان مەبەستی پۆشتن بۆ لای منالەکانی قینان کرد. ئەم هەوالە بەیەرد گەیشت و ئامۆژگاری و رینگری لیکردن بەلام ئەوان زیاتر پێداگریان کرد و پۆشتنە لای منالەکانی قابیل و شەیدای کار و چۆنییەتی ژانی ئەوان بوون. کاتیک مەبەستی گەرانه‌ویان کرد، بەهۆی نفرینی باوکیانەو نەیان توانی و کاتیک دەرەنگیان کرد، دل پەشەکانی کوێستان گومانیان کرد ئەوان بەدلخواز ماونەتەو، لەبەر ئەمە لەکیوێکە ھاتنەخوار و ساز و تاربان بینی و شەیدایی بوون. ژنان لەنەتەوێ قابیل پێشوازیان لیکردن و لەگەڵ یەک جوت بوون و بەم شیوێ لەستەمکاریدا پۆچون و زینا و شەرابخۆری بلۆ بوویەو. ئەبوجەغەر دەلیت: ئەم وتەیه لەراستیەو. دوور نییە و دەستەیک لەزاناکانی ئیسلام ئاماژەیان پێداو، بەلام باسیان نەکردوو لەرۆژگاری پاشایەتی کى رویدا تەنیا و تەوویانە لەرۆژگاری نیوان نوح و ئادەم ئەم رووداو ھاتۆتە کایەو.

ئاماژەدان بەبێژەری ئەم داستانانە

لەکۆری عەباس دەگێرنەو: ئەم ئایەى خوێندەو: وەک رۆژگاری جاھلیەتی کۆن خۆتان مەرازیننەو، وتی: ((لەنیوان نوح و ئیدریس ھەزار سال بوو و دودەستە لەمنالەکانی ئادەم، یەکیان نیشتەجیی دەشت و ئەوێ دیکەیان نیشتەجیی کیو. پیاوانی کیو جوان روخسار بوون و ژنەکانیان ناشیرین، ژنانی

دەشت جوان بوون و پياوھكانيان ناشيرين. ئىبىلىس ھاوشىۋەى پياۋىك پۈشتە لاي يەكك لىژنەكانى دەشت و خزمەتى ئەۋى دەكرى. دواتر ئىبىلىس شتىكى ھاوشىۋەى شمشالى شوانەكان ھەلگرت و ئاھەنگىكى لىدەركرد كەخەلك ھاوشىۋەى ئەۋەيان نەبىستىبوو. ئەم ھەۋالە لەدەۋرۋەر بلاۋ بويەۋە و خەلك روويان لەۋى كرى. جەژنىكىان گرت و ھەموو سالىك لەۋى كۈدەبوونەۋە و ژنان بۇ پياۋان خۇيان دەپازاندەۋە. پياۋەكان بۇ ئەۋان دەھاتنە خوار. يەكك لەپياۋەكانى كىۋ لەكاتى جەژن ھات و جوانى ژنەكانى يىنى، گەپايەۋە بۇ لاي كەسەكانى خۇى ولەۋى بىنىبوۋى ئاگادارى كرىنەۋە. ئەۋانىش لەكىۋەكە ھاتنە خوار و پۈشتە لاي ژنەكان و بەمشىۋەيە زىنا ھاتە ئاراۋە.)) ماناى وتارەكەى خواۋەند ئەمەيە كەدەفەرمىت: ((ھاوشىۋەى رۇژگارى كۈن خۇتان مەرازىننەۋە.))

لەخەكەم دەگىپنەۋە سەبارەت بەئايەى ((ۋەك رۇژگارى كۈن خۇتان مەرازىننەۋە)) وتوۋىەتى، لەنىۋان ئادەم و نوح ھەشسەد سالى و ژنەكان زىاد لەرادە ناشيرين و پياۋەكان جوان روخسار بوون. ژن پياۋەكانى لەخۇى نزيك دەكرەۋە و ئەم ئايە ھاتەخوار: ھاوشىۋەى رۇژگارى كۈن خۇتان مەرازىننەۋە.

ھەرۋەھا لەكۈپى عەباس دەگىپنەۋە: پىش ئەۋەى ئادەم بمرىت، منالەكانى ئەۋ و منالى منالەكانى ئادەم لەكىۋى بوز، ژمارەيان گەيشتىۋە چل ھەزار. ئادەم زىنا و شەرابخۇرى و خراپەكارى لەناۋ ئەۋاندا يىنى و پىشنىارى كرى منالەكانى شىس لەگەل منالەكانى قىن پەيوەندى ھاۋسەرگىرى نەبەستن. منالەكانى شىس ئادەميان كرىد ناۋ ئەشكەۋتىك و پاسەۋانىان بۇ دانا و رىگەيان نەدا كەس لەئادەم نزيك بكەۋىتەۋە، ئەۋكەسانەى دەپۈشتە لاي و لەخۋا بۇيان دەپاراپەۋە، منالەكانى شىس بوون. رۇژىك سەد كەس لەكۈپەكانى شىس وتيان بابۋىن و بزانىن كۈپە مامەكانمان چى دەكەن. مەبەستيان منالەكانى قىن بوو.

ئەم سەد كەسە لاي ژنە جوان روخسارەكانى منالەكانى قابىل دابەزىن. ژنان دەۋرى پياۋەكانيان گرت و بۇ ماۋەيەكى زۇر مانەۋە. سەد كەسى دىكە وتيان بابۋىن بزانىن براكانمان چىيان بەسەر ھات. ئەۋانىش لەكىۋەكە ھاتنە خوار و لەلايەن ژنانەۋە دەۋرەدران. منالەكانى شىس ھەموۋيان لەكىۋەكە ھاتنەخوار و

گوناح دهستی پیکرد و لهگهل یهك جووت بوون وخوتن. بهمشپوهیه منالهكانی قابیل زیادیان کرد و دهستیان بهسهر هه موو زه میندا گرت. ئه و كهسانه بوون له روژگاری نوح له توفانه كه دا خنكان.

وتاری رهچه لهك ناسه فارسه كانمان سه بارهت بهمه لائیل كوپری قینان ناماژه پیندا. وتووینه: ئه و، ئه وشهنگه كه پاشایهتی جهوت هه ریمه كهی ده كرد و ناماژه مان بهوتی رهچه لهك ناسهكانی عه ره بیهش کرد كه دژی بوچوونی غارسهكانه. ئه گهر وتاری فارسهكان راست بیهت، لهكوپری سانیبی كهلبی دهگیرنهوه: ئه وشهنگ یه كه كهسه داری بپری و بینای دروست کرد و ههروهها یه كه كهسه كانهكانی دهرهینا و خهلكی بو ئه م كاره ناچار کرد. فرهمانی به خهلكی روژگاری خویدا مزگه وتیان هه بیته و بناغهی دوشاری دارشت، یهکیان بابل له سوادی كوفه و ئهوی دیکه یان شوش. پاشایهتی ئه و چل سالی خایاند.

كهسانیهت وتووینه ئه و یه كه كهسه له پاشایهتی خوی ئاسنی دهرهینا و كه رهستهكانی لی دروست کرد، ئاوی برده ناو مالهكان و فرهمانی كشت و كال و دروینه و سه رقال بوون به كاری، دهر کرد و فره مووی ئاژه له دپهندهكان بكوژن و له پیستی ئه وان جل و بهرگ و راخهپ دروست بکهن. مانگا و بهراز و ئاژه له وه حشیهكان بكوژن و گوشته كه یان بخون. پاشایهتییه كهی ماوهی چل سال دروژهی كیشه، شاری رهی دروست کرد. ئه م شاره یه كه م شاره دواي شاری نشینگهی کیومه رس له دونباوهندی ته بهرستان، بناغهی داروژرا.

فارسهكان دهلین ئه وشهنگ وهك پاشا له دایك بوو، چاكهكار و چاره سهری كیشهی مسكینهكانی دهزانی.

دهلین: یه كه كهس بوو فره مان و سنورهكانی دیاری کرد و نازناوی (پیشداد، ئه وهی یه كه كهس دادپهروهری کرده پیشه) لیره وه پینرا. یانی یه كه كهس بوو به دادپهروهری فره مان په وایی خهلكی کرد، پیش له فارسی بهمانای یه كه م و داد بهمانای دادپهروهری. پوشته هیند و بهویلایه ته كاندا گهرا و كاتیك كاروبارهكانی سه قامگیر و پاشایهتی پیگه یشت، تاجی له سهر کرد و وتاریکی خوینده وه و وتی: پاشایهتی له باوه گه و پینیی، یانی کیومه رس، بو به جیماوه و ههركه سیك

سهرپینچی بکات (له جنوکه و خه لک) سزای دهدات.

وتووایانه، نهو، نیبلیس و سوپاکه ی تیکشکاند و رینگه ی تیکه لاوی له خه لکانی لیگرتن. نوسراوینکی له سهر قه لغاننکی سپی نووسی و په یمانی لیوه رگرتن که د ژایه تی هیچ مروښک نه کهن و هه رشه ی لیگردن. سهرپینچیکه رانی نهوانی له گهل دهسته یه که له دیوه زمه کان کوشتار وله ترسی نهو بو بیابان وکیوه کان رایانکرد. نهو پاشایه تی هه موو هه ریمه کان ی دهرکرد. له مهرگی کیومهرس تا له دایک بوونی نهو شهه ننگ، دوسه د بیست و سی ساله. وتووایانه که نیبلیس و سوپاکه ی له مهرگی نهو شادمانیان کرد، چوونکه دوا ی مهرگی نهو هاتنه ناو شوینی نیشته جی بونی مناله کان ی نادم و له کیو و دژله کان هاتنه خوار.

نیستا ده گه پښه وه سهر باسی یهر د. دهسته یه که ده لنین نهو یارده و مه هلائیل نهوی له پور ی سه معهن کچی براکیل کور ی مه حویل کور ی خنوخ کور ی قین هی نایه دنیا. له دایک بوونی نهو له دوا ی چوارسه د و شهست سال له ته مه نی نادم رویدا. نهو جینگری باوکی ولهو میراته ی مه هائل له باوکی بوی به جیما بوو، بوو به جینگری. مه هلائیل له کاتی له دایک بوونی یارد به هه مان شیوه که وتووایانه، شهست و پینج سال ته مه نی بوو و دوا ی مهرگی باوکی شینوازی باوک و باوه گه ورینکانی گرت بهر. بهوته ی کور ی نیسحاق سه د و شهست و دو سال ته مه نی بوو که ره کیا کچی درمسیل کور ی مه حویل کور ی خنوخ کور ی قین کور ی نادمی کرده هاوسه ری خو ی و نه خنوخ کور ی یهر دی هی نایه دنیا. نه خنوخ هه مان نیدریسی پیغه مبه ره و به گومانی کور ی نیسحاق یه که م کهس له مناله کان ی نادم بوو پله ی پیغه مبه ری پیپرا و به پینووس، خه تی نووسی.

یارد له دوا ی له دایک بوونی نه خنوخ هه شتسه د سال ژیا و کوپ و کچه کان ی هی نایه دنیا. ته مه نی نهو نو سه د و شهست و دوو سال بوو.

یه کی که له شوینکه وته کان ی تهورات ده لیت: نه خنوخ کور ی یارد بوو. نهو نیدریسی پیغه مبه ره و له ته مه نی نادم شه شسه د و بیست و دو سال تیپه ری کرد بوو که خواوه ند پیغه مبه ری پیبه خشی و سی سه حیفه ی بژ په وانه کرد. دوا ی نادم یه که م کهس بوو خه تی نووسی و جل و بهرگی بر ی و دووری و یه که م کهس

بوو ئه سیری له مناله کانی قابیل گرت و ئه وانی کرده بهنده. ئه و بوو به جیگری هموو ئه و کارانه ی باوکی له لایه ن باوبا پیرانی له ئه ستۆی گرتبوو. کاره کانی ئه و له سه رده می ژیا نی ئاده م روویاندا. ده لێن ئه خنوخ ته مه نی سیسه د و هه شت سال بوو که ئاده م کوچی دوایی کرد.

ده لیت: خنوخ له نه ته وه که ی خو ی پارایه وه و ئاموژگاری کردن و داوای په رستین و گوێرایه لی و ته کانی خوا وه ندو بو دژایه تی کردنی شه یتان هانیدان و رتی تی که ل به مناله کانی قابیل نه بن به لام رازی نه بوون و دهسته دهسته له مناله کانی شیس تی که ل به مناله کانی قابیل بوون.

ده لیت: له ته وراتدا باسی کراوه: خوا وه ند له ته مه نی سیسه د و شه ست و پینچ سالی. ئیدریسی بو ئاسمان برد. له م کاته دا ته مه نی باوکی پینسه د و بیست و چه وت سال بوو. باوکی دوای پوشتنی ئیدریس بو ئاسمان چوارسه د و سی و پینچ سالی دیکه ژیا و هموو ساله کانی ته مه نی یارد نو سه د و شه ست و دوو سال بوو. دو سه د و شه ست و دوو سال ته مه نی بوو که ئه خنوخ ی هی نایه دنیا.

له کوپی عباس ده گیر نه وه که له روژگاری یارد بت دروست کرا و که سانیکیان له باوه پداران کوشت.

ئه بوزه ری غه فاری ده لیت: پینغه مبه ر (د.خ) به منی فهرموو: ئه ی ئه بوزه ر چوار که س له پینغه مبه ره کان سریانی بوون. ئاده م و شیس و نوح و خنوخ. خنوخ یه که م که س بوو به پینووس خه تی نووسی و خوا وه ند سی سه حیفه ی بو پهلوانه کرد.

دهسته یه ک گومان ده که ن خوا وه ند خنوخ ی وه ک پینغه مبه ر بو هموو خه لکی سه رزه مین پهلوانه کردبوو و هموو زانستی پینشینیا نی فیر کرد. خوا وه ند سی سه حیفه ی بو پهلوانه کرد به مه مان شیوه که له قورئاندا ده فهرمی ت: ((ئه مه له سه حیفه کو نه کاندایه. سه حیفه کانی ئیبراهیم و موسا)). مه به ست له سه حیفه کو نه کان سه حیفه کانی مالی بره به الله کوپی ئاده م و ئیدریسه.

دهسته یه ک و توویانه پاشایه تی بیوراسب له روژگاری ئیدریسا بوو. شتی ک له وته کانی ئاده می پینگه یشت و جادووی لی دروست کرد و سه رقانی کاری

جادو و گهری بوو. کاتیک شتیکی له سنووره که ی خوی ده ویست یا حزی له چوارپی یا ژنیک ده کرد، فووی ده کرد به (نه ی) یه کی زیرین و هه رچی ده ویست، له بهر ده میدا در ده که وت. له بهر نه مه جو له که کان نه ی ده ژهن.

به لام فارسه کان ده لین دوا ی مهرگی نه وشه ننگ، ته همورس کوپی ویونگهان کوپی حناندان کوپی خه نادار کوپی نوشه ننگ به پاشایه تی گه یشت. سه باره ت بهر چه له کی ته همورس بوچوونیان جیاوازه. دهسته یه ک به مشینویه ناماژه بهر چه له کی ده دن. دهسته یه ک لهر چه له ک ناسانی فارسی وتوویانه نه و ته همورس کوپی نه یوه نگهان کوپی نه نکهد کوپی نه سکه مد کوپی نوشه ننگه.

هوشام کوپی محمه مدی که لپی به هه مان شینوه که شونکه وته کانی هه وال له و ده گپرنه وه، ده لیت: یه که م شای بابل ته همورسه و بیستومه خواوه ند هیزکی نه وتوی پیبه خشی که نیبلیس و شهیتانه کان ملکه چی بوون. نه و خواپه رسته و بوماوه ی چل سال پاشایه تی کرد.

به لام فارسه کان گومان ده که ن ته همورس پاشایه تی هه موو هه ریمه کانی ده کرد، تاجی کرده سهر ونه و رژه ی بوو به پاشا وتی: نیمه به هاوکاری خواوه ند ، یاخیبه سته مکاره کان له خه لکان دوورده که ینه وه.

نه و پاشایه کی شیاو و به میهره بانی له گه ل ژیرده سته کان هه لس و که وتی ده کرد. بناغه ی شاپووری فارسی دارشت و له وی نیشته جی بوو. به ویلایه ته کاندا گه را و له گه ل نیبلیسدا شه ری کرد. له سهرزه مینه دوور و نزیکه کان شوینی ده که وت و ترسی خسته دل نیبلیس و شونکه وته کانی که هه لاتن و بلاوه یان لیکرد. یه که م که س بوو له خوپی و موو پوشش و راخه ری دروست کرد و یه که م که س بوو له نیستر و که ر و نه سپ بۆ رازانده وه ی که ژاوه ی پاشایه تی که لکی وه رگرت، یه که م که س بوو سه گه کانی بۆ چاودیری کردنی مه رومالآت و پاراستنیان له ناژه له درنده کان و راو کردن راسپارد، به فارسی شتی نووسی و له یه که م سالی پاشایه تی نه و بوداسپ ده رکه وت و پیشنیاری ئایینی صائیبه کانی پیکرد.

نیستا ده گه رینه وه سهر به سهرهاتی خنوخ که هه مان ئیدریسه. به وته ی کوپی

ئیسحاق نهخنوخ کوپری یەرد، هەدانه و بهوتیهک نهدانه کچی باویل کوپری مهحویل کوپری خنوخ کوپری قین کوپری ئادهمی کرده هاوسەری خۆی و لەم کاتەدا شەست و پینچ سال ته‌مه‌نی بوو. متوه‌شلخ کوپری هینایه دنیا و دواى له‌دايک بوونی ئەو سیسەد سالی دیکه ژیا و چەندین کوپ و کچی دیکه‌ی هینایه دنیا. هەموو ساله‌کانی ته‌مه‌نی نه‌خنوخ سیسەد و شەست و پینچ سال بوو.

به‌لام بهوتەى شوینکەوتەکانی تەورات خنوخ دواى شەشەد و هەشتا و حەوت سال ته‌مه‌نی ئادەم چاوی بە‌دنیا هە‌له‌ینا و ئەوی له‌کاری خوادا کرده جیگری خۆی و پینش ئەو‌ه‌ی بۆ ئاسمان ب‌ه‌وات، له‌گە‌ل ئەو و بنه‌ماله‌کە‌ی خۆی وه‌سیه‌تی کرد و هە‌والیدا که‌خواوهند مناله‌کانی قایین و ئەو که‌سانه‌ی تیکه‌لی ئەوان ده‌کە‌ن، سزا دە‌دات و ریگه‌ی هاتوچۆ کردنی ئەوانی لیگرتن.

ده‌لین نه‌خنوخ یه‌که‌م که‌س بوو له‌سه‌ر ئەسپ دانیششت چوونکه به‌شینوازی باوکی له‌ریگه‌ی خوادا شە‌پ‌ری کرد و له‌روژگاری خۆی سه‌رقالی په‌ره‌ستینی خواوهند به‌شیوه‌ی باوکانی خۆی بوو. ته‌مه‌نی نه‌خنوخ سیسەد و شەست و پینچ سال و شەست و پینچ ساله بوو که‌متوه‌شلخ هاته دنیا. دواتر به‌مه‌مان شیوه که‌کوپری ئیسحاق ده‌لێت، متوه‌شلخ کوپری نه‌خنوخ، عەربا کچی عزرائیل کوپری نه‌بوشیل کوپری نه‌خنوخ کوپری قین کوپری ئادهمی کرده هاوسەر و لەم کاتەدا ته‌مه‌نی سەد سال بوو و له‌مه‌ک کوپری متوه‌شلخی هینایه دنیا و دواى له‌دايک بوونی ئەو حەوتسەد سالی دیکه ژیا و چەندین کوپ و کچی هینایه دنیا. هەموو ساله‌کانی ته‌مه‌نی متوه‌شلخ نۆسەد و حەوت سال بوو.

له‌مه‌ک کوپری متوه‌شلخ کوپری نه‌خنوخ، قینوس کچی براکیل کوپری مه‌حویل، کوپری خنوخ کوپری قین کوپری ئادهمی کرده هاوسەری خۆی و لەم کاتەدا سەد و هەشتا و حەوت سال ته‌مه‌نی بوو و نوحی هینایه دنیا و دواى له‌دايک بوونی نوح، له‌مه‌ک پینسەد و نه‌و‌ەد و پینچ سالی دیکه ژیا. هەموو ساله‌کانی ته‌مه‌نی حەوتسەد و هەشتا سال درێژه‌ی کیشا.

نوح کوپری له‌مه‌ک، عە‌مروره کچی براکیل کوپری مه‌حویل کوپری نه‌خنوخ کوپری قین کوپری ئادهمی کرده هاوسەری خۆی و لەم کاتەدا پینسەد سال ته‌مه‌نی بوو.

نوح سام و حام و یافسی هیئایه دنیا.

شوینکه وته کانی تهورات وتوویانه هه شسه د و هه فتا و چوار سال له ته مه نی ناده م تیپه ریپوو که متوه شلخ له مه کی هیئایه دنیا. نهو له په ره سستی خواوه ند دریژه ی به شیوازی باوکانی دا و کاتی مهرگی متوه شلخ نزی که وته وه، له مه کی کرده جیگری خو ی و پیشنیاره کانی باوکانی به کوپه که ی خو ی کرد.

ده لاین له مه ک به رده وام ناموژگاری نه ته وه که ی خو ی ده کرد و ریگه ی پوشتن بو لای مناله کانی قابیلی لیده گرتن، به لام گوئیان لی نه گرت و هه موو نه وکه سانه ی نیشته جینی کیوه که بوون، بو لای مناله کانی قاین هاتنه خوار. ده لیت متوه شلخ جگه له له مه ک کوپیک ی دیکه هه بوو به ناوی صابی و صانیبیه کان ناوی خو یان له و وه رگرتوه. متوه شلخ نو سه د و شه ست سال ژیا و سه د و هه شتا سال له ته مه نی تیپه ریپوو که له مه ک چاوی به دنیا هه له یئا.

سه د و بیست و شه ش سال دوا ی مردنی ناده م، له مه ک نوحی هیئایه دنیا له دایک بوونی نهو دوا ی هزار و په نجا و شه ش سال له ده رکرانی ناده م له به هه شت بوو. کاتیک نوح بالغ بوو، له مه ک پی ی وت: ((ده زانی، لی ره جگه له ئیمه که س نه ما وه ته وه، مه ترسه و شوین نه ته وه ی خراپه کار مه که وه)) نوح له خواوه ند پارایه وه و ناموژگاری نه ته وه که ی خو ی کرد، به لام ریسوایان کرد. خواوه ند وه ی بو نوح په وانه کرد: مؤله تم پیداون. تویش خو راگری بکه ره پیشه، نه گه ری هیه بگه ری نه وه و تو به بکه ن. به لام کاتی دیاریکراو کوتایی هات و نهوان تو به یان نه کرد.

ده سته یه کی دیکه وتوویانه نوح هاوپوژگاری بیوراسبه و نه ته وه که ی بته کانیان ده په ره سستی. نوح بو ماوه ی نو سه د و په نجا سال پیشنیاری خواپه ره سستی پیکردن به لام وه چه دوا ی وه چه لایه نگریان له کفر و بیباوه پی ده کرد تا نه وه ی خواوه ند سزای خو ی په وانه کرد و له ناوی بردن.

له کوپ ی عه باس ده گپړنه وه که متوه شلخ، له مه ک و چه ندین کوپ ی دیکه ی هه بوو به لام وه سیه تی لای نهو کرد. له مه ک نوحی هیئایه دنیا وله کاتی له دایک بوونی نوح، له مه ک هه شتا و دو ساله بوو. له روژگاری نه ودا که س ریگری

له خراپه کاری نه ده گرت. خواوه ند، نوحی بۇ ئاموژگاری کردنی ئهوان پهوانه کرد و لهم کاته دا ته مهنی نوح چوارسه د و هه شتا سال بوو و بۇ ماوه ی سه د و بیست سال ئهوانی بۇ خواپه رسته ی هاندا. ئهوسا خواوه ند فه رمانی دروست کردنی که شتی پيدا و له ته مهنی شه شسه د سالی سوار که شتی بوو و ئهوانه ی ده بوا بخنکین، خنکان. نوح دوا ی که شتی سیسه د و په نجا سالی دیکه ژیا.

زانا فارسه کان و توویانه دوا ی ته همورس جه م شید به پاشایه تی گه یشت و مانای شید لای ئهوان تیشکه ((روناکی، تیروژ)) و له بهر جوانیه که ی بهم ناوه بانگیان کردووه.

جه م کوپی یه نکهاون و برای ته همورسه. ده لین ئه و پاشایه تی حه وت هه ریمه که و فه رمان په وایی هه موو جنۆکه و مروقه کانی ده کرد، تاجی خسته سه ر و کاتیک له سه ر ته ختی پاشایه تی دانیشت، وتی: خواوه ند مه زنی و گه وره یی پیبه خشین و فه رمانی پیدایین له بهر ژه وه ندی ژیرده سته کان تیبه کوشین.

ئو پیشه سازی و شم شیر و سیلاحی داهینا و پیشه سازی هه وریشم و رستنییه کانی دیکه ی فیزی خه لکان کرد و فه رمانیدا تا جل و بهرگ بدوون و په رنگی بکه ن و زین و کوپان دروست و به هاوکاری ئهوان چوارپینکان ده سته مو و رام بکه ن.

ده سته یه کی دیکه و توویانه ئه و دوا ی شه شسه د و شانزه سال و شه ش مانگ له پاشایه تی، له بهر چا و ون بوو و بۇ ماوه ی یه ک سال دیار نه ما.

له سالی یه که م تا په نجاهیه می پاشایه تی ده یووت تا شم شیر و زری و خوده و چه کی دیکه ئاماده و که رسته ی ئاسنگران له ئاسن دروست بکه ن.

له سال په نجا تا سالی سه دی پاشایه تی وتی هه وریشم و که تان و په موو و رستنییه کانی دیکه برنسن و رهنگی بکه ن و بیپن و بیپوژن.

له سالی سه د تا سه د و په نجای پاشایه تی خه لکی بۇ چوار چین دابه ش کرد: چینی شه پرکه ران، چینی فه قیه هکان و چینی ده بیران و پیشه گه ران و وه رزیران و چینیکی دیکه ی بۇ خزمه تی خوی دیاری کرد و وتی هه ر کام له چینیه کان سه رقائی کاروباری خو یان بن.

لەسالی سەد و پەنجا تا سالی دووسەدی پاشایەتی خۆی، شەپی لەگەڵ شەیتان و جنۆکەکان کرد و دەستەبەکی زۆری لەوان کوشت و ریسوایی کردن بەشیوەیەک هەموویان بەفەرمانەکانی رازی بوون.

لەسالی دووسەد و پەنجا تا سالی سیسەد لەپاشایەتی خۆی، شەیتانەکانی بۆ بەردتاشین و مەرمەر تاشین و گەچکاری ناچار کرد و فەرمانیدا بەگەچ و بەرد و گل، بینا و گەرماو دروست بکەن، ئاھەکیان دروست کرد و لەدەریا و کێو و کانەکان و بیابان هەموو شتە سوودمەندەکان و زیر و زیو و ئەو کانانەی بۆ توانەوێ شیاو بوون لەگەڵ جەواھیر و بۆنی خوێش و مادە بۆنخۆشکەرەکانیان هێنا. فەرمانی بۆ ئەنجامدانی ئەم کارانە دەركردبوو.

دواتر فەرمانیدا چەرخیکی لەئاوینە بۆ دروست بکەن و شەیتانەکانی لەناویدا جێ کردەوێ و سواری بوو و لەئاسمان لەشارەکەیی خۆی لەدۆنباوێند تا بابلی بەیەک پۆژ بپی و ئەو رۆژە هورموز رۆژی مانگی فەروردین (خاکە لیوێ) بوو. خەڵک لەم شتەیی سەیرەیی بینیان، نەورۆزیان گرت و فەرمانیدا ئەم رۆژە و پینچ رۆژ دواي ئەوێ بکەن بەجەژن و شادمانی بکەن و لەرۆژی شەشەم کە مۆرداد رۆژ(مانگی گەلاوێژ) بوو لەگەڵ نوسراویک خەڵکانی ئاگادار کردەوێ لەبەر ئەوێی خواوەند شیوازی پاشایەتی کردنی ئەوێ پەسەند کردووە، بەوێ پاداشتی دەداتەوێ کەخەڵکەکەیی لەگەرما و سەرما و نەخۆشی و پییری و رژی بەدوور دەبن. خەڵک دواي سیسەد و شانزە سال لەپاشایەتی ئەو، سیسەد سالی دیکەیان بەسەر برد و لەزیانەکان بەدوور بوون.

دواتر جەم ناسوپاسی نیعمەتەکانی خواوەندی کرد و جنۆکە و خەڵکانی کۆکردەوێ و ئاگاداری کردنەوێ کە سالار و خاوەنی ئەوانە و بەھیزی خۆی نەخۆشی و پییری لەناو بردووە و حاشای لەچاکەکان و نیعمەتەکانی خواوەند کرد و لەگومرایی خۆیدا پۆچوو. لەئامادە بوان کەس بویری وەلامدانەوێ ئەوێ نەبوو، پینگەیی و مەزنی ئەو لای خەڵکان لاواز و ئەو فریشتانەیی خواوەند بۆ چارەسەر کردنی کاروبارەکانی ئەو رایسپاردبوون، خۆیان لەو بەدوور گرت و بیوراسب کەناوی بەزوحاک دەركرد، لەمە ئاگادار بوویەوێ و هیژشی کردە سەر

جهم تا تيكي بشکينيت. جهم هه لات و بيوراسب به سهريدا زال بوو و دل و ناوسکی نهوی دهرهينا و به مشار کردی به دو کهرت.

دهسته يه که له زاناکانی فارس و توويانه جهم تا سه د سال پيش کوتايی هاتنی پاشا به شيوه که ی شيوه زکی په سهند کراوی گرته بهر. دواتر ميشکی په ريشان و بانگه شهی خوايه تی کرد و کاروباره کانی له ده ستدا نه ما. براهی نه سه فتوز دژی نهو شوړش و مه به سستی کوشتنی نهوی کرد به لام جهم هه لات. جهم وه جارن پاشا بوو و له شوينيکه وه بو شوينيکی دیکه دهرؤشت. نه وسا بيوراسب دژی نهو راپه پری و پاشايه تی لی سنده وه و به مشار نهوی کرد به دو کهرته وه.

دهسته يه که گومان ده کهن که پاشايه تی جهم کهوتسه د و شانزه سال و چوار مانگ و بیست رۆژ دريژه ی کيشا.

له وهب کوری مونبه داستانیک سهاره ت به يه کیک له پاشا کونه کان هاوشيوه ی داستان که ی جهم ده گيرنه وه که نه گهر میژووه که ی له گه ل میژووی پاشايه تی جهم جياوازی نه ده بوو، ده موت، داستانی پاشايه تی جهم پاشايه. داستانه که ی وهب به مشيوه يه که پياويکی گهنج به پاشايه تی گه يشت و وتی: ((من پاشايه تی به کاریکی چيزيه خش و خوش ده بینم و نازانم هه موو خه لکان بهو شيوه ن يا من بهم شيوه م))

پييان وت: پاشايه تی به مشيوه يه.

وتی: هوکاری به رده وام بوونی پاشايه تی چيه؟

وتیان: به وهی خواپه ره ست بیت و خراپه کاری نه که يته پيشه.

نهو دهسته يه که له چاکه کارانی سنوپی فرمانبره وایه تی خوی بانگ کرد و پیی وتن: به رده وام لای من بن و نه وهی به چاکه کار و خواپه ره سستی ده زانن، به منی بلین تا نه نجامی بدهم و نه وهی ده زانن ده بیته هو ی توپره بونی خواوه ند، ريگه ی نه نجامدانی له من بگرن تا نهو کاره نه که م.

به مشيوه يه پاشايه تی نهو چوار سه د سال دريژه ی کيشا و خواپه ره سستی کرده پيشه. ئيبيلس له مه ناگادار بوويه وه و وتی: پياويکم پشتگو ی خستووه له پينگه ی پاشايه تی چوار سه د سال خواپه ره سستی ده کات. هاوشيوه ی پياويک

پۆشتە لای پاشا، پاشا لای ترسا و وتی: کییت؟

ئیبلیس وتی: مەترسە، تۆ بلی کییت؟

وتی: یەکیک لە کوڕەکانی ئادەم.

ئیبلیس وتی: ئەگەر لە منالەکانی ئادەم دەبویت، وەک ئەوان دەمردیت. مەگەر نەتبینووە چەندە لە خەڵکەکی تۆ مردون و چەند وەچە لە ناو چوون. ئەگەر لەوان دەبویت، تۆیش وەک ئەوان دەمردیت بەلام تۆ خوایت و پێویستە خەڵک بۆ پەرەستینی خۆت ھان بدەیت. ئەم وتەیە کاریگەری لەسەر دلی پاشا دانا، پۆشتە سەر مینبەر و وتاریکی خویندەووە و وتی: ئەی خەڵکینە، من شتیکم لە ئێووە شارەدبوویووە و ئیستا دەمەوێت بۆتانی ئاشکرا بکەم. دەزانن من لە چوارسەد سال پێش تا ئیستا پاشای ئێووەم و ئەگەر لە منالەکانی ئادەم دەبووم، تا ئیستا مردبووم بەھەمان شیووە کە ئەوان مردوون، بەلام من خوام، من بپەرستن. کاروبارەکانی پەریشان و خواوەند وەحی بە یەکیک لە کەسە نزیکەکانی کرد ئەگەر لە گەل من راست بی، لە گەل ئەو راستی دەگرمەبەر و ئەگەر لە پەرەستینی من یان یان یان بکات، سویند بەگەورەیی خۆم بەخت نەصر بەسەر ئەودا سەرکەوتوو دەکەم تا بیکوژیت و دەست بەسەر ھەموو خەزینەکانیدا بگریت.

لەو رۆژگارەدا خواوەند لە ھەر کەسێک توپە دەبوو، بەخت نەصری بەسەردا زال دەکرد. بەلام پاشا لەوتەکەیی خۆی پەشیمان نەبوویووە تا ئەوێ خواوەند بەخت نەصری بەسەردا زال کرد کە کوشتی و ھەفتا کەشتی زیری لە خەزینەکانی ئەو بار کرد.

ئەبو جەغفەر دەلیت: لەنیوان بەخت نەصر و جەم رۆژگاریکی درێژە، مەگەر ئەوێ لەو رۆژگارەدا زوحاکیان بەبەخت نەصر ناو بردی.

لەھوشامی کەلبی دەگێرنەووە کە جەم لەدوای تەھمورس پاشایەتی گرتە دەست، جوانترین و بەھیزترین کەسی رۆژگاری خۆی بوو. وتوویانە شەشسەد و نۆزدە سال گویرایەلی و تەکانی خواوەند و پاشایەتیەکی بەھیز بوو. دواتر سەرکێشی کرد و ستەمی کردە پیشە و خواوەند زوحاکی بەسەردا زال کرد کە بەسوپایەکی دوسەد ھەزار کەسی روبەروی بوویووە و جەم بۆ ماوەی سەد سال

له ده سستی ئه و رایده کرد. دواتر زوحاک گرتی و ئه و ی به مشار دوکهرت کرد.
ده لیت: هه موو ساله کانی پاشایه تی جه م تا ئه و کاته ی کوژرا، هه و تسه د و
نۆزده ساله.

ده سته یه ک له زانا کۆنه کان و توویانه له نیوان ئاده م و نوح ده وه چه یه
که هه موویان ریگه ی راستی و خواپهره ستیان گرت بهر و حاشا کردن له خواهیه تی
خوا له ناو ئه و خه لکانه ی نوح وه ک پیغه مبه ری ئه وان هه لېژنردرا، ده رکه وت. ده لێن
یه که م که س که خواوه ند به مه به سستی ترساندن و بانگه شه کردن بو تاقانه یی
خواوه ند په وانیه ی کرد، نوحی پیغه مبه ره.

ئاماره دان به بیژهری ئه م وته یه

له کوپی عه باس ده گێرنه وه که له نیوان نوح و ئاده م ده وه چه یه که هه موویان
خواپهره ست و ریگه ی راستیان گرت بهر، به لām دواتر جیاوازی له ناویاندا
ده رکه وت و خواوه ند پیغه مبه ره مژده در و ترسینه ره کانی خۆی په وانه کرد و
ئایه ی قورئان له مباره وه به مشیویه: ((خه لکان یه ک ئۆمه ت بوون و جیاواز
بوون))

وتار سه باره ت به رووداوه کانی رۆژگاری نوح

وتمان سه باره ت به دینی ئه و نه ته وه ی نوح بویه پیغه مبه ری ئه وان، جیاوازی
هه یه. ده سته یه ک و توویانه ئه و کارانه یان ئه نجامده دا که ره زامه ندی خوی له سه ر
نه بوو وه ک زینا و مه یخواردنه وه، له په ره ستینی خواوه ند دوور و سه رقالی گۆرانی
وتن و ئامیر ژهنین بوون.

ده سته یه کی دیکه و توویانه شوینکه وته ی بیوراسپ بوون. بیوراسپ یه که م
که سه وتاری صائیبه کانی هینایه سه ر زمان و ئه و نه ته وه ی نوح بویه پیغه مبه ری

ئەوان، شوینی کەوتن. بەخواستی خوا دواتر ئاماژە بەداستانی بیوراسپ دەدەین. لەقورئاندا هاتوو: ئەوان بپەرەست بوون و خواوەند لەکاتی باس کردنی بەسەرهای نوح دەفەرمیت: ((قال نوح رب انهم و اتبعوا من لم یزده ماله و ولده الاخسار. و مکروا مکرا کبارا. و قالو الاتذرن آلهتکم و لاتذرن و داولا سواعا و لایفوت و یعوق و نسرا. و قد اضلوا کثیرا.

واتاکە: نوح وتی: پەرەردگارا ئەوان دژی من گوناحیان کرد و شوین کەسێک کەوتن کەمال و منالەکانی تەنیا بەزیاں فراوان کردوو و فیلان کرد، فیلکی گەر و وتیان، خواکانی خۆتان پشتگوی مەخەن و دو سواع و یەغوس و یەعوق و نەسر پشتگوی مەخەن.))

خواوەند نوحی وەک پیڤەمبەر بو ئەوان پەرمانە کرد و لەسزاکانی خواوەند، ئەوانی ترساند. لەتورپی خۆی ئەوانی ئاگادار کردوو و فەرمووی: تۆبە بکەن و بۆ رێگی راست بگەڕێنەوه. فەرمانەکانی خوا بەکار ببەن کە بەپیڤەمبەرەکانی ((لە صەحیفەکانی ئادەم و شیس و خنوخدا)) خۆی پەرمانە کردوو.

لەباوکی شەداد دەگیرنەوه: کاتیک خواوەند نوحی بو لای نەتەوێکی خۆی پەرمانە کرد، تەمەنی سیسەد و پەنجا سال و بۆ ماوەی نۆسەد و پەنجا سال لەناو ئەوان مایەوه و دواي ئەوه سیسەد و پەنجا سالی دیکە ژیا.

لەکوپی عەباس دەگیرنەوه: کاتیک خواوەند نوحی وەک پیڤەمبەر (د.خ) پەرمانە کرد، چوارسەد و هەشتا سال تەمەن و سەد و بیست سال پێشنیاری خواپەرەستی بەخەڵکەکی کرد و لەتەمەنی شەشسەد سال سوار کەسی و دواي ئەوه سیسەد و پەنجا سالی دیکە ژیا.

ئەبوجە عەفر دەلیت: بەهەمان شیوه کەخواوەند دەفەرمیت، نۆسەد و پەنجا سال لەناو ئەواندا بوو و بەنهیانی و ئاشکرا پێشنیاری خواپەرەستی پێدەکردن، وەچە دواي وەچە دەهاتن و بەپێشنیارەکانی رازی نەدەبون تا ئەوێ سێ وەچە تیپەری و نوح و خەڵکەکی بەشیوێ خۆیان مابوو نەوه. کاتیک خواوەند مەبەستی لەناو بردنی ئەوانی کرد، نوح ئەوانی نفرین کرد و وتی: ((خواوەندا ئەوان نافەرمانی منیان کرد و شوین کەسێک کەوتن کەمال و منالەکانی لەرێگی

زیان و فیلهوه فراوان بووه).

خواه‌ند فرمانی پیدا دارنک برپوینیت، رهوانی و گه‌وره بوو. سینه‌بری خست و چل سال دوی ناشتنی داره‌که فرمانی برپینه‌وی داره‌که و دروست کردنی که‌شتی پیدا به‌همان شیوه که‌ده‌فهرمیت: ((که‌شتیه‌که به‌پینی بۆچون و وه‌چی ئیمه دروست بکه)) نوح داره‌که‌ی بری و سهرقالی دروست کردنی که‌شتیه‌که بوو.

له‌عایشه هاوسه‌ری پیغه‌مبه‌ر(د.خ) ده‌گیرنه‌وه: پیغه‌مبه‌ر(د.خ) فهرمووی: نه‌گه‌ر خوا له‌نه‌ته‌وه‌ی نوح به‌زه‌یی به‌که‌سینکا ده‌هاته‌وه: به‌زه‌یی به‌دایکی منالدا ده‌هاته‌وه. فهرمووی نوح بۆ ماوه‌ی نۆسه‌د و په‌نجا سال له‌ناو نه‌ته‌وه‌که‌یدا ژیا و پیشنیاری په‌ره‌ستینی خواه‌ندی پیکردن و له‌کو‌تایی رۆژگاری خوی دارنکی ناشت که‌گه‌وره بوو و سینه‌بری خست و دواتر بری و دروست کردنی که‌شتی ده‌ستپیکرد. خه‌لکان لای ئه‌و تیده‌په‌رین و پرسیاریان لیده‌کرد. نوح ده‌یوت (که‌شتی دروست ده‌که‌م) به‌ده‌م گالته‌وه پیا‌یان ده‌وت((له‌وشکاییدا که‌شتی دروست ده‌که‌یت، چۆن ده‌روات؟) نوح ده‌یوت: ((دواتر ده‌زانن)).

کاتیک له‌دروست کردنی که‌شتیه‌که ته‌واو بوو و ته‌نوپه‌که هه‌لقولی و ناو له‌کو‌لانه‌کاندا زیاد‌ی کرد، دایکی منال که‌نوح ئه‌وی زۆر خوش ده‌ویست، ترسا، پۆشته سهر کیوه‌که، یه‌ک له‌سهر سینی رینگه‌که‌ی بری و کاتیک ناوه‌که‌ی پینگه‌یشت، پۆشت تا گه‌یشته سهر لوتکه‌ی کیوه‌که، کاتیک ناو تا گه‌ردنی داپۆشی، مناله‌که‌ی به‌رز کرده‌وه تا ناوه‌که نه‌یبات. نه‌گه‌ر خوا به‌زه‌یی به‌که‌سینکا ده‌هاته‌وه، به‌زه‌یی به‌دایکی منالدا ده‌هاته‌وه!).

له‌سه‌لمانی فارسی ده‌گیرنه‌وه: نوح له‌ته‌مه‌نی چوارسه‌د سالی که‌شتی دروست کرد. بۆ ماوه‌ی سی سال داره‌که گه‌شه‌ی ده‌کرد و دریزێ که‌شتیه‌که‌ی نوح شه‌شسه‌د زه‌راعه. نوح که‌شتیه‌که‌ی به‌پینی رینوما‌یه‌کانی خواه‌ند دروست کرد.

له‌قتاده ده‌گیرنه‌وه: دریزێ که‌شتیه‌که‌ی نوح سیسه‌د زه‌راع وپانییه‌که‌ی په‌نجا زه‌راع و به‌رزیه‌که‌ی سی زه‌راع بوو.

لهحه سه ن دهگړنه وه: دريژي كه شتيه كه ي نوح هزار و دوسه زهراع و پانييه كه ي شه شسه زهراع بوو.

هروه ها له كوپي عه باس دهگړنه وه: حه واريه كان به عيسايان وت: كه سيك بينه تا كه شتيه كه ي بينييت و له وياړه وه قسه مان بؤ بكت. عيسا نه واني برد تا كه شتنه سر ته پؤلكه يه كي بچوك و مشتيك خؤلى هه لگرت و وتي: ده زانن نه مه چييه؟

وتيان: خوا و پيغه مبه ره كه ي باشر ده زانن.

وتي: نه مه گوړي سام كوپي نوحه.

ده ليت به گوچانه كه ي خؤى له ته پؤلكه كه ي ددها و وتي: به فهرمانى خواوند ههسته! سام له گوړه كه ي هاته دهر و ته پ و تؤزي له خؤى دته كاند. نه و پير بېوو.

عيسا پني وت: به مشيوه بويت كاتيك مرديت؟

وتي: نا، گهنج بووم كه مردم به لام گومانم كرد روژي په سلان هاتووه و پير

بووم.

عيسا وتي: سه باره ت به كه شتيه كه ي نوح قسه مان بؤ بكه.

وتي: دريژيه كه ي هزار و دوسه زهراع و پانييه كه ي شه شسه زهراع و سئ قات بوو. له قاتيكي چواړي و ناژه له دړنده كان دانرابوون و له قاتيكي مروقه كان و له قاته كه يتر بالنده كان. كاتيك پيسايي ناژه له كان زيادي كرد، خواوند وه ي به نوح كرد تا گوچكه ي فيل بخوري نييت. گوچكه ي فيلي خوراند و به رازيكي نئ و به رازيكي مي لي كه و ته خوار و رويان له پيساييه كان كرد به مبه ستي خواردني و كاتيك مشك كه شتيه كه يان كون كرد، خواوند وه ي به نوح كرد تا له ناوچاوي شير بدات و له لوتيه وه پشيله يه كي نير و پشيله يه كي مي هاتنه دهر و ده ستيان به خواردني مشكه كان كرد.

عيسا پني وت: نوح چون زاني كه ناو گه راوه ته وه بؤ شويني خؤى.

وتي: قه له پره شي نارد تا هه والي بؤ بينيت. قه له پره ش مرداريكي بيني و له سهري دانيشت. نوح نغريني كرد تا هه ميشه ترساو بيت و بهم شيوه عاده ت به مال نه گريت. دواي نه و كوټري په وانه كرد كه گه پرايه وه و گه لاي زه يتون

به دهنوکی و چنگه کانی قوپاوی بون. زانی ئاوه که بۇ شوینی خوی گه پاره ته وه. نوح نهو خه ته ی گهر دنی کۆتری کرده تهوقی نهو و له خوا پاراپیه وه تا هاوده می مروقه کان بیت و عادهت به ماله کان بگریت.

حه واریه کان وتیان: نهی پیغه مبه (د.خ)، با بیبه ی بۇ لای که سه کانی خۆمان تا له گه ل ئیمه دانیشیت و قسه بکات. وتی: چۆن که سیك کهرۆژی نییه، له گه ل ئیوه دا بیت؟ و پیی وت: بۇ شوینی خۆت بگریره وه. سام بۇ ناو خاك گه پاره وه. ههروه ها له کوپی عباس ده گیر نه وه: نوح که شتییه که ی له سه ر کینوی بوز دروست کرد و توفان له ویوه دهستی پیکرد. دریزه ی که شتییه که ی شه شسه د زهراع، به زهراعی باوه گهرییی باوکی نوح و پاناییه که ی په نجا زهراع و بهرزییه که ی سی زهراع و شهش زهراعی له ده ره وه ی ئاوه که بوو. چه ند قات و سی درگای هه بوو که هه ندیکیان له ژیر نهوانی دیکه وه بوو.

له عومه یری له یسی ده گیر نه وه: نه ته وه ی نوح له گه ل نه ودا توپه بوون و قورگیان ده گوشتی تا له هۆش خوی ده چوو، کاتیک ده هاته خۆ، ده یوت: نهی خواجه، له خه لکه که ی من خۆش ببه، چوونکه نه زانن.

کوپی ئیسحاق ده لیت: نه ته وه ی نوح له ناو گوناح و خراپه کاریدا نوقم و گوناچه کان له سه ر زه مین فراوان و مانه وه ی نوح له گه ل نه وان دریزه ی کینشا و نوح زیانی گه وه و قورسی له وان وه پیپرا. وه چه دوا ی وه چه چاوه پوانی چاکه و خواپه رسته ی ده کرد به لام وه چه ی تازه له وه چه ی کۆن خراپتر و ده یانوت: نه مه له گه ل باوک و باوه پیرانی ئیمه دا بووه و شیت به یه پینش نیاره کانی رازی نه بوون. نوح لای خوا وه ند سکا لای کرد به هه مان شیوه که خوا وه ند له قوپاندا ده فهرمیت:

((رب انی دعوت قومی لیلا و نه ارا. فلم یزدهم دعائی الا فرارا.

واتاکه ی: پهروه دگارا، من شهو ورۆژ پینش نیاری خواپه رسته ی به خه لکه که م ده کم و پینش نیاره کانی من ته نیا ده بیته هوی دوری و هه لاتنی نه وان.)) تا کۆتایی داستانه که ... تا نه وه ی نوح وتی:

((لا تنر علی الارض من الکافرین دیارا. انک ان تذرهم یضلوا عبادک ولا یلدوا

الافاجرا کفارا.

واتاکه‌ی: په‌روه‌ردگارا له‌م کافرا نه‌کس له‌سه‌رزوه‌ی مه‌هیل‌ه‌روه، نه‌گهر
رینگه‌یان پینده‌یت، به‌نده‌کانی تو گومرا ده‌کن و جگه له‌خراپه‌کاری و کوفران هیچ
به‌رهمه‌میکي دیکه‌یان ناییت.

تا کو‌تایی داستانه‌که.

کاتی‌ک نوح سکا‌لای بو خوا به‌رز کرده‌وه و داوای هاوکاری کرد، وه‌حی له‌لایه‌ن
خواوه‌نده‌وه هات:

((ان اصنع الفلك باعيننا ووحينا و لاتخاطبنی فی الذین ظلموا انهم مفرقون.

واتاکه‌ی: که‌شتیه‌که‌ی به‌پیی وه‌حی و چاودی‌ری ئیمه دروست بکه و له‌گه‌ل
من سه‌بارت به‌و که‌سانه‌ی سته‌میان کردوه، گفتوگو مه‌که چوونکه ئه‌وان
ده‌خنکین.))

نوح سه‌رقالی دروست کردنی که‌شتیه‌که‌ی بوو و له‌نه‌ته‌وه‌ی خوی په‌شیمان
بوویه‌وه، داری ده‌بری و ئاسنی ده‌کوتی و ته‌ور و که‌ره‌سته پینو‌ستییه‌کانی
که‌شتیه‌که‌ی ناماده ده‌کرد. خه‌لک لای ئه‌و تیده‌پهرین و نوح سه‌رقالی کاری خوی
بوو. گالته‌یان پینده‌کرد، نوح له‌وه‌لامدا ده‌یوت:

((ان تسخروا منا فانا نسخر منکم کما تسخرون. فسوف تعلمون من یأتیه عذاب

یخزیه و یحل علیه عذاب مقیم.

واتاکه‌ی: نه‌گهر گالته به‌ئیمه ده‌کن، ئیمه‌یش، گالته به‌ئیه ده‌که‌ین به‌هه‌مان
شینوه که‌ئیس‌تا گالته‌مان پینده‌کن. به‌م زوانه تیده‌گه‌ن کینه، نازابی خوایی
ده‌یگری‌ته‌وه که‌ریسوایی ده‌کات و سزا‌کانی خوا به‌رده‌وام به‌سه‌ر ئه‌ودا ده‌باریت.))
ده‌لئیت، ئه‌وان به‌وشیوه‌ی که‌بیستومه، وتیان: ئه‌ی نوح دوا‌ی پیغه‌مبه‌ری
بوویته دارتاش؟

خواوه‌ند ژنانی ئه‌وانی نه‌زوک کرد تا منالیان نه‌بیت.

ده‌لئیت: به‌گومانی شوینکه‌وته‌کانی ته‌ورات، خواوه‌ند فه‌رمانی به‌نوح‌دا
که‌شتیه‌که‌ی له‌داری ساج دروست بکات و درگای بو دانه‌نیت و له‌ناوه‌وه و ده‌روه
به‌قیر دایپوشیت به‌هه‌شتا زه‌راع دریزتی و په‌نجا زه‌راع پانی و سی زه‌راع به‌رزی.
سی قاتی ژیر و ناوه‌راست و سه‌روی تیا دروست بکات و ده‌لاقه‌یه‌کی بو دابنیت،

نوح ئەو کارەى کرد که‌خواوەند فەرمانى پێدا‌بوو، کاتێک ته‌واو بوو و خواوەند فەر‌موو بووى:

اذا جاء امرنا و فار التنور فاحمل فيها من كل زوجين اثنين و اهلك الامن سبق عليه القول و من آمن و ما آمن معه القليل.

واتاکەى: کاتێک فەرمانى ئێمه‌ هات و ته‌نوو‌ره‌که‌ هه‌لقولى، له‌هه‌ر جووتێک دوان بێنه‌، له‌گه‌ڵ ب‌نه‌ماله‌که‌ى خۆت مه‌گه‌ر که‌سىک که‌فەرمانى خواوەند ده‌یگرێته‌وه‌، له‌گه‌ڵ هه‌ر که‌سىک که‌باوه‌رى هێناوه‌، ته‌نیا ده‌سته‌یه‌کى که‌م باوه‌ریان به‌نوح هێنا بوو.))

ته‌نوو‌ره‌که‌ى له‌نیوان خۆى و ئەو کرده‌ نیشانه‌ و فەر‌موو بووى کاتێک فەرمانى ئێمه‌ بگات و ته‌نوو‌ره‌که‌ هه‌لقولێت، له‌هه‌ر جووتێک دوان به‌ره‌ ناو که‌شتیه‌که‌ و سوار ببه‌. کاتێک ته‌نوو‌ره‌که‌ هه‌لقولا، نوح ئەو که‌سانه‌ى سوار که‌شتیه‌که‌ى کرد که‌خواوەند فەرمانى پێدا. ژماره‌یان که‌م بوو. له‌هه‌ر جووتێک دوانى هه‌لگرت و سێ کوپه‌که‌ى خۆى سام و حام و یافس و هاوسه‌ره‌کانیان و شه‌ش که‌س له‌موسولمانانى برده‌ ناو که‌شتیه‌که‌ و له‌گه‌ڵ نوح و مناله‌کانیان و ژنه‌کانیان، ژماره‌یان گه‌یشته‌ ده‌که‌س. هه‌روه‌ها ئەو چوارپێپانه‌ى سوار که‌شتیه‌که‌ کرد که‌خواوەند فەرمانى پێدا‌بوو. کوپه‌که‌ى یام که‌باوه‌رى نه‌هێنا‌بوو، سه‌رنه‌که‌وت.

له‌کوپى عه‌باس ده‌گێر‌نه‌وه‌: یه‌که‌م زینده‌وه‌ر که‌پۆشته‌ ناو که‌شتیه‌که‌، میرووله‌ بوو و دوا‌ییان که‌ر. کاتێک که‌ریان هێناو سکی گه‌شته‌ ناو که‌شتیه‌که‌، ئی‌بلیس کلکى گرت، قاچه‌کانى نه‌پۆشته‌ ناو که‌شتیه‌که‌ و نوح ده‌یوت: هاوار له‌تۆ، وه‌ره‌ ناو. که‌ر نه‌یتوانى و نوح وتى: ((هاوار له‌تۆ، ته‌نانه‌ت نه‌گه‌ر شه‌یتانت له‌گه‌ڵدا بێت.)) کاتێک ئەم قسه‌ى هێنايه‌ سه‌ر‌زمان، شه‌یتان کلکى که‌رى به‌ردا، که‌ر سوار که‌شتیه‌که‌ بوو و شه‌یتانی‌ش هاو‌رى له‌گه‌ڵ ئەو سه‌رکه‌وت. نوح پێى وت: ئەى دوژمنى خوا، بۆ سه‌رکه‌وتیت؟

شه‌یتان وتى: مه‌گه‌ر نه‌توت، سه‌رکه‌وه‌ ته‌نانه‌ت نه‌گه‌ر شه‌یتانیشت له‌گه‌ڵدا

بێت؟

وتى: ئەى دوژمنى خوا، برۆ ده‌ر.

شەیتان وتی: دەبیّت من لەگەڵ خۆت ببەیت. وەك دەلێن شەیتان لەسەر پشتی
كەشتیەكە بوو.

كاتێك نوح سوار كەشتی بوو و باوەرداران و كەرەستە پێویستەكان، برده ناو
كەشتییەكە، كانییەكان هەلقولان و ((ئەم رووداوە لەشانزەیه مین روژ لەیهكەم
مانگی سالی شەشەسەدی تەمەنی نوح رویدا)) و دەرگاكانی ئاسمان كرانهوه،
بەهەمان شیۆه كەخواوەند بەپێغەمبەری فەرموو:

((فتحننا ابواب السماء بماء منهر. و فجرنا الارض عیونا فالتقى الماء على امرقد
قدر.

واتاكەى: دەرگاكانی ئاسمانمان كردهوه بەرووی ئەو ئاوێ دەمانرژانده
خوار. و سەرچاوەكانی زەویمان تەقاند و ئاوی (زەوی و ئاسمان) بۆ ئەو كارەى
فەرمانی پێدرا بوو، پەيوەستى یەك بوون.))

نوح لەگەڵ هاوێلانێ لەناو كەشتیەكەدا بوو و دەلاقەكەى گرت و لەو كاتەى
خواوەند ئاوی پەوانە كرد تا ئەو كاتەى كەشتیەكە سەرئاوێكەوت، چل شەو
ورۆژى خایاند. دواتر ئاو بەهەمان شیۆه كەشوینكەوتەكانی تەورات گومان
دەكەن، فراوان و بەرز بوویهوه، بەهەمان شیۆه كەخواوەند بە پێغەمبەری فەرموو:

(و حملناه على ذات الواح و دسر. تجرى باعیننا جزاء لمن كان كافر.

واتاكەى: ئەومان بەشتێك كەتەختە و بزماى هەبوو. هەنگرت. كەشتیەكە
بەچاودیتری ئێمە دەپوشت و تۆفان سزای كافەرەكان بوو.))

كەشتی و كەسەكانی ناو كەشتی لەناو شەپۆلە كێوێ ئاساكان بۆ پێشەوه
دەپوشت. نوح كاتێك بینی بەلێنەكەى خواكەى دیتەدى، كۆپەكەى خۆى بانگ
كرد كەلەو كاتەدا لەكەناریكدا وەستابوو، پێی وت: كۆپم لەگەڵ ئێمەدا سەرکەوه
و هاوڕییەتى كافەرەكان مەكە.

بەلام كۆپەكەى چونكە بەدبەخت و دلی بەكوفر سپاردبوو، وتی: دەپۆمە
سەرکیۆك تا من لەناوێكە بپاریزێت. بینیبووێ كەكێوێكان لەئاوی باران پارێززاوێ
و گومانی دەكرد تۆفانیشت بەهەمان شیۆه دەبیّت.

نوح وتی: هێچ شتێك لەفەرمانی خوا پارێززاو نییە مەگەر ئەو كەسانەى

خواوه‌ند ره‌حمیان پی بکات.

شه‌پۆل دیواری له‌نیوان ئەواندا دروست کرد و کوپ له‌ئاوه‌که‌دا خنکا. ئاو فراوان و لافاو به‌رز بوویه‌وه. به‌پیی قسه‌ی شوینکه‌وته‌کانی ته‌ورات، ئاو تا پانزه زه‌راع له‌سه‌رووی کێوه‌کان به‌رز بوویه‌وه و هه‌موو بونه‌وه‌ره‌کانی سه‌رزه‌وی له‌گیاندار و داره‌کانی له‌ناو برد و جگه له‌نوح و که‌سانی ئاو که‌شتی، و به‌گومانی شوینکه‌وته‌کانی کتیب عوج کۆری عه‌ناق، که‌س له‌بونه‌وه‌ره‌کان رزگاری نه‌بوو. له‌م کاته‌وه‌ی خواوه‌ند تۆفانی په‌وانه کرد تا دامرکه‌نه‌وه‌ی ئاو، شه‌ش مانگ و ده‌رۆژی خایاند.

له‌کۆری عه‌باس ده‌گێرپه‌وه: خواوه‌ند چل شه‌و و چل رۆژ بارانی په‌وانه کرد و وه‌حشیه‌کان و بالنده‌کان له‌دژواری باران روویان له‌نوح کرد و ده‌سته‌مۆ بوون. له‌به‌ر ئەوه‌ی خواوه‌ند فه‌رمانی پێدا بوو، له‌هه‌ر جووتیک دوانی هه‌نگرت. جه‌سته‌ی ئاده‌می له‌گه‌ل خۆی بۆ ئاو که‌شتیه‌که برد و کردی به‌دیواری نیوان ژنان و پیاوان. ده‌رۆژ له‌ره‌جبه‌ تێپه‌ری کردبوو که‌سوار که‌شتیه‌که بوون و رۆژی عاشوورای موچه‌په‌م له‌که‌شتیه‌که هاتنه‌ ده‌ر. رۆژو گرتنی خه‌لکان له‌رۆژی عاشوورا له‌به‌ر ئەه‌یه. ئاو له‌دولاه هات وه‌ک چۆن خواوه‌ند فه‌رمووی ده‌رگا‌کانی ئاسمانمان کرده‌وه و سه‌رچاوه‌کانی سه‌رزه‌ویمان ته‌قاند و ئاوه‌کان به‌هه‌مان شیوه که‌فه‌رمانی پێدرا‌بوو، په‌یوه‌ستی یه‌ک بوون. ئاو دوو نیوه بوو، نیوه‌ی له‌ئاسمان و نیوه له‌زه‌وی و تا ئاستی پانزه زه‌راع له‌به‌رز کێوه‌کان به‌رز بوویه‌وه، که‌شتیه‌که‌ی نوحی برد و بۆ ماوه‌ی شه‌ش مانگ به‌ده‌وری زه‌ویدا سوپاندییه‌وه. له‌هه‌یج شوینیک نه‌وه‌ستایه‌وه تا گه‌یشه‌ حه‌رم، له‌وی له‌جووله نه‌که‌وت و بۆماوه‌ی یه‌ک هه‌فته به‌ده‌وری حه‌رمدا سوپایه‌وه. ئەو ماله‌ی ئاده‌م دروستی کرد و ناوی بیت المعمور بوو، بۆ ئاسمان به‌رز کرابوویه‌وه تا نه‌که‌وێته ژێر ئاو. حجر الاسود له‌ئه‌شکه‌وتی ئەبو قه‌بیس بوو. که‌شتی دوا‌ی ئەوه‌ی به‌ده‌وری حه‌رمدا سوپایه‌وه، رووی له‌شوینه‌کانی دیکه‌ی سه‌رزه‌وی کرد تا گه‌یشه‌ جودی که‌کیۆیکه له‌سه‌ره‌وه‌ی سه‌رزه‌مینی موسڵ. دوا‌ی شه‌ش مانگ که‌شتی له‌جووله که‌وت و خواوه‌ند فه‌رمووی: ((نه‌ته‌وه‌ی سته‌مکاران دوور بن)) کاتیک

کەشتی لەسەر جودی نیشتەوه، خواوەند فەرمووی: ((زەوی ئاوی خۆت بگەڕێنەرەوه بۆخۆت و ئاسمان ئاوی خۆت بگێڕەرەوه و ئاو گەڕایەرەوه.)) ئەو ئاوەی لە ئاسمانەوه، باری، دەریاکانە کە دەیبینن و دوایین پاشماوەی تۆفان لەسەر زەوی ئاوێک بوو کە چل سال دواي تۆفان لەحەسمی روویدا. ئەو تەنۆرەي ئاوی لێهەلقولاً و نیشانەي نێوان خواوەند و نوح بوو، تەنۆرە بەردینەکەي حەوا بوو کەرەك میرات بۆ نوح مابووێەرە.

لەحەسمەن دەگێڕنەرەوه: تەنۆری بەردینی حەوا بەنوح گەیشت و پێی وترا: ((کاتێک ئاو لەتەنۆرەکە هەلقولێ، لەگەڵ ھاورێکانت سوار کەشتی ببە. سەبارەت بەو تەنۆرەي خواوەند هەلقولانی ئاوەکەي لەنێوان خۆی و نوح کردە نیشانە، بیروبۆچوونەکان جیاوازن. دەستەيەك وتوویانە لەھیند بوو.

ئاماژەدان بە بیژەرێ ئەم وتەيە

لەکوپی عباس دەگێڕنەرەوه: سەبارەت بەم ئایە و هەلقولانی ئاو لەتەنۆرەکە، وتی: تەنۆرەکە لەھیندستان بوو. و دەستەيەکی دیکە دەلێن: تەنۆرەکە لەکوفە بوو.

ئاماژەدان بە بیژەرێ ئەم وتەيە

لەموجامید دەگێڕنەرەوه: ئاو لەتەنۆرەکە هەلقولێ و ھاوسەری نوح پێی زانی و نوحی لی ئاگادار کردەرەوه. ئەمە لەناوچەي کوفەدا بوو. سەبارەت بەژمارەي ئەو کەسانەي لەناو کەشتییەکەدا بوون، جیاوازی ھەیە. دەستەيەك وتوویانە ھەشتا کەس بوون.

ئاماژەدان بە بیژەرێ ئەم وتەيە

له‌کوپری عه‌باس ده‌گیرنه‌وه: هه‌شتا پیاو له‌ناو که‌شتیه‌که‌ی نو‌حدا بوون
که‌یه‌کیان جو‌ره‌هم بوو.

هه‌روه‌ها له‌و ده‌گیرنه‌وه: نو‌ح هه‌شتا مرو‌فی له‌گه‌ل خ‌وی برده‌ ناو
که‌شتیه‌که‌.

له‌سوفیان ده‌گیرنه‌وه: که‌سانی ناو که‌شتیه‌که‌ هه‌شتا که‌س بوون. ئەمان ئەو
(ژماره‌ که‌مه‌ بوون) که‌خواوه‌ند فه‌رمو‌ی: جگه‌ له‌ژماره‌یه‌کی که‌م که‌س باوه‌پ‌ی به‌و
نه‌هینا.

هه‌روه‌ها له‌کوپری عه‌باس ده‌گیرنه‌وه: نو‌ح مناله‌کانی خ‌وی، سام و حام و
یاقس و هاوسه‌ره‌کانیان هاو‌ری له‌گه‌ل حه‌فتا و سی که‌س له‌مناله‌کانی ش‌یسی
برده‌ ناو که‌شتیه‌که‌ که‌باوه‌پ‌یان هینا‌بوو. ژماره‌ی ئەو که‌سانه‌ی سوار که‌شتیه‌که‌
بوون، هه‌شتا که‌س بوو.

ده‌سته‌یه‌کی دی‌که‌ وتوویانه: ژماره‌ی ئەو که‌سانه‌ی سوار که‌شتیه‌که‌ بوون،
هه‌شت که‌س بوو.

ئاماژدان به‌ بیژره‌ری ئەم وته‌یه

له‌قتاده ده‌گیرنه‌وه: له‌که‌شتیه‌که‌ ته‌نا نو‌ح و هاوسه‌ره‌که‌ی و سی کو‌په‌که‌ی و
هاوسه‌ره‌کانی بوون و ژماره‌یان ده‌گه‌یشه‌ هه‌شت که‌س.

هه‌روه‌ها له‌حه‌که‌م ده‌گیرنه‌وه: ته‌نیا ژماره‌یه‌کی که‌م باوه‌پ‌یان به‌نو‌ح هینا، نو‌ح
بوو له‌گه‌ل سی کو‌په‌که‌ی و چوار بووکه‌که‌ی.

له‌کوپری جه‌ریح ده‌گیرنه‌وه: نو‌ح، سی کو‌په‌که‌ی و سی بووکه‌که‌ی سوار
که‌شتیه‌که‌ کرد و هه‌مو‌یان هه‌شت که‌س بوون. ناوی کو‌په‌کانی سام و حام و
یاقسه‌. حام له‌که‌شتیه‌که‌ له‌گه‌ل ژنه‌که‌ی خ‌وی خه‌وت و نو‌ح نف‌رینی کرد تا نه‌وه‌ی
ئەو گو‌پ‌انیان به‌سه‌رداییت و له‌به‌ر ئەمه‌ مناله‌کانی ئەو په‌ش بوون.

که‌سانی دی‌که‌ وتوویانه: ژماره‌که‌ی که‌سانی ناو که‌شتیه‌که‌ ده‌که‌س بوو.

ناماژهدان به بێژهری ئهم وتهيه

لهكوپى ئيسحاق دهگيرنهوه: نوح سى كوپهكهى و هاوسهرهكانيان و شەش كەسى دىكهى سوار كهشتيهكهى كرد. هه‌موويان له‌گه‌ل نوح و سى كوپهكهى جگه له‌ژنه‌كانيان ژماره‌يان ده‌گه‌يشته ده‌كەس.

به‌هه‌مان شينوه كه‌زاناكاني شوينكه‌وتهى كتيب و كه‌ساني دىكه و توويانه، له‌سالى شه‌شسه‌د له‌ته‌مه‌نى نوح و دواى دو‌ه‌زار و دو‌سه‌د و په‌نجا و شه‌ش سال له‌ده‌ركراني ئاده‌م له‌به‌هه‌شت بوو كه‌خواوه‌ند توفانى په‌وانه كرد.

وتوويانه، خواوه‌ند توفانى له‌روژى سيانزهى مانگى ئاب په‌وانه كرد. نوح له‌كه‌شتيه‌كه‌دا مايه‌وه تا ئاو بۆ شوينى خۆى گه‌رايه‌وه. كه‌شتى له‌قهردى له‌سه‌ر كيوى جودى ئارامى گرت و ئه‌مه له‌روژى هه‌فدهى مانگى شه‌شى سال بوو. كاتىك نوح له‌كه‌شتيه‌كه‌هاته‌ده‌ر، له‌ناوچهى قهردى له‌سه‌رزه‌مىنى جه‌زيره، شوينىكى ده‌ستنيشان كرد و بناغه‌ى گوندىكى دا‌رشت و ناوينا هوناد. له‌وى بۆ هه‌ر يه‌ك له‌وكه‌سانه‌ى باوه‌ريان پيى هينا‌بوو و ژماره‌يان ده‌گه‌يشته هه‌شتا كه‌س، مالىكى دروست كرد. تا ئىستا ئه‌و شوينه به (سوق الثمانين) ناو ده‌بن يانى بازا‌رى هه‌شتا كه‌س (گوندى هه‌شتا كه‌س).

هه‌موو مناله‌كاني قابيل له‌ناو ئاوه‌كه‌دا خنكان. هه‌موو باوكاني نوح تا ئاده‌م شوينكه‌وتهى ئىسلام بوون.

ئهبو جه‌عفر ده‌ليت: نوح له‌گه‌ل كه‌سه‌كاني له‌و گونده‌دا ژيانى به‌سه‌ر برد و خواوه‌ند وه‌حى پيكرده‌ركيز توفانىكى دىكه بۆ سه‌رزه‌وى نانيريت.

له‌پيغه‌مبه‌ر ده‌گيرنه‌وه: نوح له‌يه‌كه‌م روژى ره‌جه‌ب سوار كه‌شتى بوو. خۆى و هه‌موو كه‌ساني هاو‌رى به‌روژو بوون و كه‌شتى بۆ ماوه‌ى شه‌ش مانگ ئه‌وانى ده‌سو‌پانده‌وه تا گه‌يشته‌نه‌هه‌رم. له‌روژى عاشورا كه‌شتى له‌سه‌ر جودى نيشته‌وه. نوح به‌روژو بوو و فه‌رمانى به‌هه‌موو هاو‌رىكاني خوي‌دا (به‌وه‌حشى و چوارپي‌كاننيشه‌وه) تا بۆ سوپاس كردنى خواوه‌ند به‌روژو بن.

له‌كوپى جه‌ريح ده‌گيرنه‌وه: سه‌ره‌وه‌ى كه‌شتيه‌كه‌ تايبه‌ت بوو به‌بالنده‌كان و

لەناوەراست مەزقەکان و لەژێرەوه درێندەکان. سەرەوهی کەشتیەکه سی زەراع بوو و لەرۆژی هەینی دەی مانگی رەجەب لەعەین وەرە کەوتە سەر ئاو و لەرۆژی عاشورا لەسەر جودی نیشتەوه. لەسەر رینگاکەیی لای حەرەم تێپەری و حەوت جار بەدەوریدا سوپایەوه و خواوەند ئەوانی لەنوقم بوون و خنکان پاراست. دواتر پۆشتە یەمەن و گەرایەوه.

لەقتادە دەگیرنەوه: نوح لەرۆژی دەی موخەرەم لەکەشتی ھاتەخوار و بەھاوولانی خۆی وت: ھەرکەس لەئێوە بەرۆژو، رۆژوئەکی خۆی بشکینیت و ھەرکەس بەرۆژو نییە، رۆژو بگریت.

ھەرۆھا لەقتادە دەگیرنەوه: کەشتی لەرۆژی دەی رەجەب کەوتە سەرئاو و بۆ ماوەی سەد و پەنجا رۆژ لەسەر ئاو مایەوه. یەک مانگ لەسەر کێوی جودی بوو و لەرۆژی دەی موخەرەم، یانی رۆژی عاشورا لەکەشتیەکه دابەزین.

لەمحەممەد کوپری قەیس دەگیرنەوه: لەرۆژگاری نوح یەک بەست زەوی نەبوو کەخاوەنی نەبیت.

لەکوپری شەداد دەگیرنەوه: نوح دواي ئەوێ نۆسەد و پەنجا سالی لەناو خەلکەکی خۆی بەسەر برد، سێسەد و پەنجا سالی دیکە ژیا.

بەلام لەکوپری ئیسحاق دەگیرنەوه: بەگومانی شوینکەوتەکانی تەورات تەمەنی نوح دواي ئەوێ لە کەشتیەکی دابەزی، سێسەد و ھەشتا و چوار سال بوو. دەلێت: ھەموو سالەکانی تەمەنی نوح تا ئەو کاتەیی خواوەند ئەوی بۆ لای خۆی بردەوه، نۆسەد و پەنجا سال درێژەیی کیشا.

دەلێن سام کوپری نوح ھەشتا سال پێش توفان چاری بەدنیا ھەلێنا.

بەلام دەستەیک لەشوینکەوتەکانی تەورات دەلێن نوح پێش توفان ھیچ منالێکی نەھینایە دنیا. وتووین: ھاوولانی ئەو لەناو کەشتی دەستەیک بوون لەو کەسانەیی باوەریان ھینابوو بەلام ھەموویان لەناوچون و کەس لەوچەیی ئەوان نەمایەوه. ھەموو منالەکانی ئادەم لەسەر زەوی لەنەوێ نوح و منالەکانی ئەون و لەمنالەکانی دیکە ئادەم کەس لەسەر زەوی نەماوەتەوه. خواوەند لەمبارەوه فەرمووی: نەوه و نەژادی ئەومان ھێشتەوه.

وتوویانه: نوح پېش توفان دو کورې بوو که هر دوکیان مردن، یه کیان به ناوی کهنعان که نه و کهسه بوو له ئاوه کهدا خنکا و نهوی دیکه یان عابر بوو که پېش توفان مرد.

له کورې عه باس ده گیر نه وه: نوح منالیکي هینايه دنیا به ناوی سام که منالیکانی نه و سپی و خاکی په ننگن و حام که منالیکانی سپی و پښتن و یافس که منالیکانی سوریا و زهره رهنګن، کهنعان له ئاودا خنکا و عره به کان به یام ناوی ده بن. دایکی هه موویان یه کیك بوو.

ناگیره رسته کان به سهراتی توفانیان نه بیستوه و ده لېن: له رۆژگاری کیومرسه وه پاشایه تی له ناو ئیمه دا به رده وام بووه و کیومر س هه مان ئاده مه و پاشایه تی له کونه وه به تازه گه یشته تا گه یشته ده ورانی فیروز کورې یه زدگیرد کورې شه مریار. ده لېن: نه گهر توفانیک له ئارادا ده بوو، ده بیته نه ژاد و په چه نه کی نه ته وه یه ک پچرا بیته و پاشایه تی له ناو چوبیته.

ده سته یه ک له وان باوه ریان به روودانی توفان هیه و ده لېن له سنوره کانی بابل و ناوچه کانی نزیك به و سهرزه مینه روویداوه به لام شوینی نیشته چی بوونی منالیکانی کیومر س رۆژه لاته و توفان نه وانی نه گرتوه.

نه بوجه عفره ده لیته: به پیچه وانه ی ئه وان خواوند باسی توفانی کردوه و وتاری خواونده که ده فهر میت: ((و لقدنا دانا نوح فلنعم المجیبون. و نجیناه و اهله من الكرب العظيم. و جعلنا ذریته هم الباقین.

واتاکه ی: نوح سکا لای لای ئیمه کرد و به باشی داواکاری به که یمان هینايه دی. نه و کهسه کانیمان له و خه مه گهره یه رزگار کرد و نه ژادی ئه ومان هیشته وه.)) و ده فهر میت که ته نیا نه وه کانی نوح مانه وه نه کهسانی دیکه.

جیاوازی کهسه کانمان سهاره ت به کیومر س ئاماره پېدا له گه ل و ته ی نه و کهسانی سهاره ت به کیومر س بۆچوونیان له گه ل فارسه کان یه ک ناگیرته وه و هره ها نه وانه ی نه ژدای نه و بۆ نوح ده گهرینه وه.

سه موره کورې جهنده ب له پیغه مبر ده گیرته وه: مه به ست له وتاری خواوند که ده فهر میت نه وه کانی نوحمان هیشته وه، سام و حام و یافسه.

ههروهه له قتاده دهگیرنهوه: خوا دهفهرمیت: ((نهوهکانی نوحمان هیشتهوه)) هه موو که سهکان له منالهکانی نوح ماونه تهوه. له کوپی عهباس دهگیرنهوه که وتاری خواوهند که دهفهرمیت: نهوهکانی نهومان هیشتهوه. و جگه له نهژادی نوح که سه نه مایه زه.

له زوهری و شه عبی دهگیرنهوه: کاتیک ئادهم له بههشت دابهزی و منالهکانی فراوان بوون: هاتنه خوارهوهی ئادهمیان کرده دهسپینکی میژوو تا نهو کاتهی خواوهند نوحی پهوانه کرد. دهستنیشان کردنی نهو وهک پینغه مبهریان کرده دهسپینکی میژوو و کاتیک توفان هات و خه لکی زهوی له ناچون و نوح و کهسانی بنه ماله که ی له کهشتی دابهزین: زهوی له نیوان منالهکانی خوی دابهش کرد: ناوه راستی زهوی به سام به خشی که بیت المقدس و نیل و دیجل و فورات و سهیحان و جهیحان و فیشونه و له فیشون تا رۆژه لاتنی نیل، شوینی هه لکردنی بای باشوور: تا شوینی هه لکردنی بای باکوور.

بهشی رۆژئاوای نیل و پشتی نیلی تا شوینی هه لکردنی بای ده بووری به حام به خشی. نهولای فیشون تا شوینی هه لکردنی بای سهبای به یافس به خشی. دهسپینکی میژوو له توفانهوه دهستی پیکرد تا ناگری ئیبراهیم. نهوسا دهسپینکی میژوو له ناگری ئیبراهیمهوه دهستی پیکرد تا هه لباردنی یوسف وهک پینغه مبهر، دواتر له هه لباردنی یوسف تا هه لباردنی موسا بۆ پینغه مبهرایه تی کرایه دهسپینکی میژوو، دواتر له هه لباردنی موسا تا پاشایه تی سلیمان، له پاشایه تی سلیمان تا هه لباردنی عیسا کوپی مریه، له هه لباردنی عیسا تا هه لباردنی محهمه د پینغه مبهری موسولمانان.

ئه م سه رچاوه میژوویانه که له وتهکانی شه عبی سه رچاوه ده گرت، به پینی میژووی جووله که کانه به لام موسولمانان کۆچی پینغه مبهریان کرده سه ره تای میژوو و پیش نهوه هیچ سه ره تایه کی میژوویان نییه به لام وهک وتوویانه قوپه یش پیش ئیسلام سالی فیلیان کردبووه دهسپینکی میژووی خویان. ههروهه عه ره بهکان رۆژه ناسراوهکانی خویان کردۆته سه ره تای میژوو وهک رۆژی جه بهله و کهلابی یه کهم و کهلابی دوهم که دهسپینکی میژووی نهوان بوو. نه سارییهکانی

رۇزگارى ئەسكەندەرى زولقەرنەينىيان كىردۆتە سەرەتاي مىژئوى خۇيان و گومان دەكەم تا ھەنوگەيش لەسەر ئەو سەرەتايە كۆك بن.

بەلام فارسەكان سەرەتاي مىژئوى خۇيان بۇ پاشاكانيان دەگىرنەو و بەوشىوھى كەدەزانم ئىستاكە دەورانى يەزدگىرد كوپى شەھرىارىان كىردۆتە سەرەتا و دەسپىكى مىژئو، چوونكە دوايىن پاشاي ئەوانە كەپاشايەتى بابل و رۇژھەلات دەكات.

وتار سەبارەت بەبىوراسپ كەھەمان ئەزداقە (نارزى دھاك)

عەرەبەكان بەزوحاك ناوى دەبەن و ئەو پىتەى بەدەرپىرن لەنىوان (س و زى فارسىدايە بە (ض) دەرەبىرن و (ھ) بە (ح) و (ق) بە (ك) دەرەبىرن و ھەبىب كوپى ئەوس لەم شىئەرە مەبەستى ئەو كەدەلىت:

ئەوھى ئەو ھەبىو، فىرەون و ھامان و قارون نەيانبوو.
(لەدەسەلات ھاوشىوھى زوحاك بوو)

((بەلام تۆ فەرەيدونىت))

ھەروھە ئەو كەھسەن كوپى ھانى، باوكى ئەواس، شانازى و بانگەشى ئەو دەكات لەنەتەوھى ئەو بوو و دەلىت:

((زوحاك، كەشەيتان و جنۆكە لەرىگەكانى خۇيان))

((ئەويان دەپەرەستى، لەئىمە بوو)). دانىشتووانى يەمەن دەلىن لەنەژادى

ئەون.

لەھوشامى كەلبى دەگىرنەو: سەبارەت بەزوحاك دەلىت: عەجەم نەژادى خۇيان بۇ زوحاك دەگەپىننەو و گومان دەكەن جەم خوشكى خۇى كىردە ھاوسەرى يەكىك لەبنەمالەى ئەشراف و ئەوى كىردە پاشاي يەمەن و زوحاك بۇ ئەو ژنە و پىاوھ ھاتە دنيا.

خەلكى يەمەنىش نەژادى خۇيان بۇ ئەو دەگەپىننەو و گومان دەكەن زوحاك خەلكى ناوچەكەى ئەوانە و زوحاك كوپى عەلوان كوپى عوبەيد كوپى عوھىج بوو

و سەنان، براکەیی خۆی کردە پاشای میسر کەسەرەتای دەسپێکردنی بنەمالەیی
فیرەوێنەکانە. کاتێک ئیبراهیمی خەلیل پۆشتە میسر، پاشایەتی ئەو سەرزەمینەیی
دەکرد.

بەئەم فارسەکان سەبارەت بەنەژادی ئەزدهاق بۆچوونیان جیاوازه لەوەی
هوشام لەدانیشتووانی یەمەنی دەگیرێتەو. دەلێن: ئەو بیوراسب کۆپی ئەروەند
ئەسب کۆپی زینکا و کۆپی ویروشک کۆپی تاز کۆپی فەرواک کۆپی سیامەک
کۆپی مەشی کۆپی کیومەرسە. دەستەیهکیان نەژادی ئەو بۆ کیومەرس
دەگیرێننەو بەلام ناوی باوکەکانی بەشیوێهەکی دیکە دەبەن و دەلێن زوھاک
کۆپی ئەندەر ئەسب کۆپی ریحدار کۆپی ویدرسەنگ کۆپی تاج کۆپی فریاک
کۆپی ساعمەک کۆپی مازی کۆپی کیومەرسە.

بەگومانی ئاگریپەرستەکان، تاج باوێگەوێنی زوھاک باوکی عەرەبەکانە و
وتووێیانە کەدایکی زوھاک و دەک کچی ویونگەنە کەباوکی خۆی کوشت تا
لەشەیتانەکان خۆی نزیک بکاتەو و زیاتر لەبابل نیشتەجێ و دوو کۆپی بوو
بەناوی: سەرەبقوار و بەقوار.

لەشەعی دەگیرێنەو: ناوی قرشت بوو و خواوەند ئەوی بۆ ئەزدهاق گۆپی.

گیرانەوێ شەعی لەمبارەو

گیرانەوێ قاسم کۆپی سەلمان لەشەعی بەمشێوێهە: ئەبجەد و هوز و حەتی
و کەلمەن و سەغفەس و قرشت پاشا ستەمکارەکان بوون. رۆژێک قرشت بیری
کردەو و وتی: ((بەپیرۆز زانیینی خواوەند کەباشترینی ئافریینەرانی، و خواوەند
ئەوی کردە ئەزدهاق، حەوت سەری بوو و ئەو کەسەیه لەدۆنباوەندە و بەگومانی
شونێکەوتەکانی کتیب لەعەرەب و عەجەم پاشایەتی هەموو هەریمەکانی دەکرد و
پیاویکی جادوگەر و خراپەکار بوو))

لەهوشام کۆپی محەممەدی دەگیرێنەو: زوھاک دواي جەم بەهەمان شیو
کەوتووێیانە و خوا زاناترە، هەزار سال پاشایەتی کرد و لەسوادی عێراق لەگوندێک

بەناۋى نرس لەسنورى رىڭگەي كوفە نىشتەجى بوو، پاشايەتى ھەمو سەرزەۋى دەکرد وپياۋىكى ستەمكار و خراپەكار بوو، دەستى بۇ كوشتن درىژ كرد و يەكەم كەس بوو رى و رەسمى لەداردان و سەرپرېنى بلاۋ كردهۋە، يەكەم كەس بوو دە يەكى لەخەلگان وەرگرت و درەم و سكەي لىدا و يەكەم كەس بوو گۆرانی خویند و گۆرانیان بۇ خویند.

دەلىت: وتوویانە دو لەتە گۆشت لەشەنەکانى بەرز بوونەۋە كەبەردەوام لىنى دەدا و ئازارى زۆر بوو تا مىشكى مرۆقى بخەنەسەر. لەبەر ئەمە رۆژانە دوکەسى دەكوشت و مىشكىيانى دەبرد و دەيخستە سەر دو لەتە گۆشتەكەي سەرشانى و بەم شىۋەيە ئازارەكەي ھىۋر دەبويەۋە. پياۋىك لەبابل دژى ئەو شوپشى كرد وئالای بەست و خەلگانىكى زۆر لەدەۋرى كۆبوونەۋە. كاتىك زوحاك ئاگادار بوويەۋە، ترسا و كەسى بۇ لای ئەو پەوانە كرد و پىنى وت: كارى تۆچىيە و چى دەخوازىت؟

وھلامى دايەۋە: مەگەر گومان ئاكەيت پاشاى جىھانى و جىهان تايبەتە بەتۆ؟
وتى: بۇنا.

وتى: كەۋاتە دەبىت ئازار و پەنجى تۆ لەسەر ھەمو جىهان بىت ئەك تەنيا لەسەر شانى ئىمە، بەلام تۆ لەناۋ ھەمو خەلگانى جىهان تەنيا ئىمە دەكوژىت. زوحاك بۆچۈنەكەي پەسەند كرد و فەرمانى دەركرد تا ئەو دو پياۋەي دەبىت رۆژانە بكوژىن، لەناۋ ھەموو خەلگانى جىهانەۋە بىيانھىنن و تەنيا تايبەت نەبن بەشۋىنىك.

دەلىن: خەلكى ئىصفەمان لەنەۋەكانى ئەو پياۋەن كەئالای ھەلكرد و ئالاکە بەھەمان شىۋە لای پاشاكانى ئىران لەخەزىنەكەيان دەپارىزىت و بەو شىۋەي بىستومانە ئالاکە لەپىستى شىرە و پاشاكانى ئىران بەزىر و ھەورىشم دايدەپۆشن و بەپىرۆزى دەزانن.

دەلىت: بىستومە كەزوحاك ھەمان نەمروودە كەئىبراھىم لەرۆژگارى ئەو چاۋى بەدنيا ھەلھىنا و ئەو بوو مەبەستى ئەۋى كرد ئىبراھىم لەناۋ ئاگردا بسوتىنىت.

دهسته يک له شويڼکه وته کانی کتيب و توويانه له سهر شانی شو دوو له ته گوشت بهر ز بڼيو وه هاوشيوه سهری مار، زوحاکي خراپه کار به جل و بهرگ داښه يوشي و يو ترساندنې خه لکان دهوت که دوو ماره و داواي خواردن دهکن.

کاتیک برسی ده بوو، دو له ته گوښته که ی سهرشانی ده جوولان به هه مان شیوه که نه دنامه کانی مروځ له کاتی برسیه تی و توپه یی ده جولین و ده له رینه وه. ده سته یه که له خه لکان و توویانه دوو مار بوو. ئاماژهمان به گنیرانه وه ی شه عبیدا و خوا له راستییه کان زاناته ره.

ده سته یه که له په چه له که ناسان و شاره زایانی میترووی فارسه کان و توویانه خه لک به رده وام له لایه ن بیوراسبه وه په نجیان ده کیشا تا نه و کاته ی خواوه ند مه به سستی له ناو بردنی نه وی کرد. یه کی که له دانیش تئووانی نیسفه هان به ناوی کابی (کاوه) هیرشی کرده سهر. هوکاری شوپشی نه و له بهر دوو کوپه که ی بوو که نیردراوانی بیوراسب نه وانیان گرتبوو.

ده لین: کاتیک کابی له تاو دو کوپه که ی توپه بوو، گوچانیکی به ده سته وه گرت و نه و پیستهی به ده سته یه وه بوو، به سه ری گوچانه که وه هه لیواسی و خه لکی بو شوپش دژی بیوراسب هاندا و که سانیک ی زور له ده وری کو بوونه وه. کاتیک کابی سه رکه وتنی به ده ست هینا، خه لکان ئالا که ی نه ویان به پیروژ له قه له مدا و شتی دیکه یان پی زیاد کرد تا بووه ئالای پیروژ و گه وری شا کانی فارس که نه وانیش به پیروزیان ده زانی و به ناوی ئالای کابیان ناویان برد که ته نیا له کاتی رووداوه گه وره کان هه لده کرا و ته نیا له ده سستی شازاده کاندا بوو.

له گنیرانه وه کانی تایبته به کابی، ده لین: له گه ل شوینکه وته کانی له نیسفه هانه وه به ریکه وت و له ریکا خه لکان په یوه سستی بوون و کاتیک له زوحاک نزیک که وتنه وه، زوحاک ترسی نه و که وته دلپیه وه و له نشینگه که ی خوی هه لات و گوپه پانی چول کرد و به مشیویه عه جه مه کان به مه به سته که ی خویان گه یشتی و له ده وری کابی کو بوونه وه و درگای گفتوگو یان کرده وه. کابی وتی مه به سستی پاشایه تی نییه چونکه له بنه ماله ی پاشاکان نییه و ده بیت یه کی که له مناله کانی جه م وه ک پاشا هه لبرترین چونکه جه م کوپ ی نوشه هنگ پاشای گه وره بوو بناغی ری و ره سمی پاشایه تی دارشت. نه فره یدون کوپ ی ئه سقیان که له یه کی که له ویلایه ته کان له ترسی زوحاک خوی هه شاردا بوو، هاته لای کابی و شوینکه وته و خه لکان له هاتنی شادمان بوون. نه ویان وه ک پاشای خویان هه لبردارد و کابی و

سەرانی خەڵک لە دەوری کۆبوونەوه.

کاتیکی ئەفرەیدون لەسەر تەختی پاشایەتی دانیشتی و کاروبارەکانی سەقامگیر کرد: دەستی بەسەر شوینی مانەوی زوحاکدا گرت و شوینی کەوت و لەکوێستانی دۆنباوەند زیندانی کرد.

بەگومانی دەستەپەکی لەئاگرپەرستەکان، زوحاکی لەکوێستانی زیندانی کرد و دەستەپەکی لەجنۆکەکانی وەک پاسەوان بۆ ئەو دانا. دەستەپەکیان دەلێن ئەوی کوشت.

ئاگرپەرستەکان دەلێن: لەزوحاک هیچ کاریکی پەسەند کراو نەبینرا جگە لەپەکی جار. کاتیکی سەتم لەناو خەڵکدا فراوان و زیانەکان زیادی کرد و رۆژبەجاری پاشایەتی ئەو درێژەیی کێشا، خەڵک لەتاو پەنج و ئازارەکانی ئەو تەنگیان پێهەلچنرا و گەورەکانی خەڵک چەندین نامەیان بۆ نوسی و رێکەوتن لەسەر ئەوی بڕۆنە بارەگاکی. سەران و گەورەکانی خەڵک لەویلاپەتە جۆراوجۆرەکانەوه روویان لەبارەگای زوحاک کرد و گفتوگۆیان دەستپێکرد. مەبەستی ئەویان کرد لەستەم کردن دووری بخەنەوه و رینگە چاکەکاری لەگەڵ خەڵکان بگرتەبەر. رێکەوتن لەسەر ئەوی کابی (کاوه) ئیسیصفەهانی لەقسە کردن پێش بخەن. کاتیکی گەیشتنە بەردەرگای بارەگای پاشا، پاسەوانەکانیان ئاگادار کردەوه و داوای فەرمانی چوونە ژوورەویان کرد. کابی لەپێش ئەوانەوه بوو و لەبەردەم پاشا وەستا، سلاوی نەکرد و وتی: ئەی پاشا بە چ شیوەپەکی سلاو بۆ تۆ بنێرم، سلاو لەپاشای هەموو هەریمەکان بکەم یا تەنیا پاشای پەکی هەریم و بەس.

زوحاک وتی: وەک پاشای هەموو هەریمەکان سلاو بۆ ئێمە بنێرە چونکە من پاشای سەرزەویم.

ئیسفەهانی وتی: ئەگەر پاشای هەموو هەریمەکانی و دەستی تۆ بەهەموو شوینیکی دەگات، بۆ لەناو خەڵکی هەموو هەریمەکان زولم و سەتمی تۆ تەنیا لەسەر شانی ئێمە و فلان کار و فیسارە کار لەنیوان ئێمە و هەریمەکانی دیکە دابەش ناکەیت؟

ئاماژەی بەچەندین شتی دیکەدا و راستییەکانی هێنایە سەرزمان. قسەکانی

كارىگەريان لەسەر زوحاك دانا و بېدەنگ بوو. دانی بە خراپەكارى خۆیدانا و بەلێن و مژدەى پێدان و بەمەبەستى ھەوانەو بەرێى كردن تا بچەسىنەو و دواتر بگەرنەو بۆ ئەوێ نيازەكانیان بەراو ھەردە بۆ سەرزەمینەكەى خۆیان بگەرنەو. گومانیان كردووە و ەدەك دایكى زوحاك لەكوپەكەى ستەمكارتر بوو. لەكاتى سەردانى سەرانى خەلك لەو كۆبوونەو دا ئامادە و وتەكانى ئەوانى دەبیست و توپە و نارازى بوو. كاتێك سەرانى خەلك لای زوحاك پۆشتن. پۆشتە لای كوپەكەى و سەركۆنەى كرد كەبۆ بە ھەنس و كەوت و قسەى سەرانى خەلكەكەى رازى بوو، وتى: بویری ئەوانم لەبەرەبەر تۆ بینى كە فلان قسە و فیسارە قسەیان ھینایە سەرزمان، بۆ توپە نەبویت و دەستى ئەوانت نەبێ؟

لەگەل زوحاك زۆر پەيغى و زوحاكى مەغرور وەلامى دایەو: منیش لەگەل ئەندیشەكەى تۆ ھاو پام بەلام خەلكەكەم بەوتارى راست ناكاو گریان كردم و كاتێك مەبەستى ئەو ەم كرد دەسەلات و ھیزی خۆم نیشان بەم و ھێرشیان بكەمەسەر، راستییەكان لەبەرەبەر من قووت بوونەو و ەك كینۆك لەنیوان من و ئەوان لەمپەریکیان دروست كرد و نەمتوانى ھیچ كارێك بكەم. ئەوى بېدەنگ و دەریكرد. دواى چەند رۆژێك خەلكانى بینى و بەلێنەكانى خۆى بڕدەسەر و ئەوانى پەوانە كردەو و نەرمى و چاكەى لەگەل ئەوان گرتەبەر و نيازەكانیانى ھینایەدى. ەك و توویانە جگە لەمجارە ھیچ كات كارێكى پەسەندكراو لەزوحاك نەبینراو. دەلێن: تەمەنى ئەجدھا ق ەزار سال بوو كەشەسەد سالى پاشایەتى دەكرد و پاشماوێ تەمەنى بۆ بەھیزی و كارىگەرى، ھاوشیوێ پاشاكان ژيانى بەسەر برد.

دەستەيەكى دیکە و توویانە سەلەكانى تەمەنى ەزار وسەد سال درێژەى كیشا و بۆ ماوێ ەزار سال پاشایەتى كرد تا ئەو كاتەى ئەفرەیدون شۆرشى كرد و زوحاك شكستی خوارد و كوژرا.

دەستەيەك لەزاناکانى فارس و توویانە، لەو كەسانەى ماوێ تەمەنیان لەتەوراتدا ئاماژەى پێنەدراو، كەسمان نەبیینیو تەمەنى لەتەمەنى زوحاك و لەجامر كوپى یافس كوپى نوح، باوكى فارسەكان درێژتر بیئت چونكە ەك دەلێن

ئه‌ویش هه‌زار سال ژیا.

لێره‌دا ئاماژه‌مان به‌داستانی بیوراسب دا له‌به‌ر ئه‌وه‌ی به‌گومانی ده‌سته‌یه‌ك نوح هاوڕۆژگاری ئه‌وبوو و نوح وه‌ك پێغه‌مبه‌ر بۆ لای زوحاك و خه‌لكه‌كه‌ی كه‌سته‌مكاریان كردبووه‌ پێشه‌، په‌وانه‌ كرا. ئاماژه‌مان به‌نیعمه‌ت و به‌خششه‌كانی خوا به‌نوح‌داو وتمان نوحی له‌گه‌ڵ باوه‌رداران رزگار كرد و نه‌وه‌كانی له‌سه‌ر زه‌مین هێشته‌وه‌. ئاماژه‌مان به‌چاكه‌كارییه‌كانی نوح‌دا كه‌له‌و دنیایش به‌خششه‌كانی خوایی پێده‌بڕێت. هه‌روه‌ها ئه‌و ده‌سته له‌خه‌لكان كه‌ به‌هۆی یاخیگه‌ری و سته‌مكاری له‌ناوچوون و خواوه‌ند به‌خششه‌كانی خۆی له‌وان گرتوه‌ و بوونه‌ وانه‌یه‌ك بۆ خه‌لكان و له‌و دنیایش سزایان جه‌هنمه‌.

ئێستا دووباره‌ درێژه‌ به‌داستانه‌كه‌ی نوح ده‌ده‌ین و به‌سه‌رهاتی مناله‌كانی ده‌لێن كه‌ئێستا به‌هه‌مان شێوه‌ كه‌خواوه‌ند ده‌فه‌رمی، له‌سه‌ر زه‌وی ماونه‌ته‌وه‌. ئه‌و كه‌سانه‌ی نوح وه‌ك پێغه‌مبه‌ری ئه‌وان هه‌لبژێردرا، جگه‌ له‌و كه‌سانه‌ی باوه‌ریان پێهێنا، هه‌موویان له‌ناوچوون و كه‌س له‌وان له‌سه‌ر زه‌وی نه‌مایه‌وه‌. پێش هه‌مووان ئاماژه‌مان به‌وتاری پێغه‌مبه‌ردا سه‌باره‌ت به‌مناله‌كانی نوح كه‌ له‌قورئاندا باسی لێوه‌ كراوه‌، ده‌فه‌رمی: سام و حام و یافس بوون.

له‌وه‌هب كۆپی مۆنبه‌ ده‌گێڕنه‌وه‌: سام كۆپی نوح باوکی عه‌ره‌به‌كان و حام باوکی په‌شپێسته‌كان و یافس باوکی توركه‌كان و باوکی باجوج و ماجوجه كه‌كۆپه‌ مامی توركه‌كان.

ده‌لێن: هاوسه‌ری یافس ئه‌ربه‌سیسه‌ كچی مه‌رازیل كۆپی دره‌مسیل كۆپی مه‌حویل كۆپی خنوخ كۆپی قین كۆپی ئاده‌مه‌ و كه‌وت و كۆپ و كچینکی هینایه‌ دنیا: به‌م ناوانه‌: جومه‌ر كۆپی یافس كه‌به‌وته‌ی كۆپی ئیسحاق باوکی یاجوج و ماجوجه، مارج كۆپی یافس و وایل كۆپی یافس، توبیل كۆپی یافس، هوشل كۆپی یافس، ترس كۆپی یافس و شه‌به‌كه‌ كچی یافس.

ده‌لێت: گومان ده‌كه‌ن یاجوج و ماجوج و سه‌قلاویه‌كان و توركه‌كان له‌مناله‌كانی یافسن.

ژنی حام كۆپی نوح، یه‌حله‌ب كچی مارب كۆپی دره‌مسیل كۆپی مه‌حویل

کوپری خنوخ کوپری قین کوپری ئاده مه و سئ کوپری هیئایه دنیا: کوش کوپری حام و قوت کوپری حام و کهنعان کوپری حام. کوش کوپری حام: کچی بهتاویل کوپری ترسی کرده هاوسهر و بههمان شیوه که ده لئین، قیبتیه کانی میسر له مناله کانی ئهون. کهنعان کوپری حام ئهرسل کچی بهتاویل کوپری ترس کوپری یافس کوپری نوحی وهک هاوسهری خوئی هه لئبرارد و ره شهکان و فهزان وزه نگیهکان و زه غاوه و هه موو نه ته وه ره شهکان له مناله کانی ئهون.

کوپری ئیسحاق ده لئیت: به گومانی شوینکه وته کانی تهورات ئه مه له بهر نفرینی نوح بوو که له حامی کوپری کرد. داستانه که به مشیویه: نوح خهوت و شهرمی ده رکهوت و حام بیینی و داینه پووشی و سام و یافس بینیان و په پویه کیان خسته سهر و شهرمی باوکیان داپووشی. کاتیک نوح له خه و هه ستا و له کرده ی حام و سام و یافس ناگادار بوویه وه، وتی: کهنعان کوپری حام مه لعون بیئت و مناله کانی کوپریله ی براکانیان بن. ئه وسا وتی: خوا، بهرکهت به سام ببه خشه و حام کوپریله ی دو براکه ی خوئی بیئت. خوا پاشایه تی به یافس ببه خشه و بگاته پیگه ی سام و حام کوپریله ی ئهوان بیئت.

ده لئیت: هاوسهری سام کوپری نوح، سه لیب کچی بهتاویل کوپری مه حویل کوپری خنوخ کوپری قین کوپری ئاده مه و چهند کوپری هیئایه دنیا: ئه رفه خشن کوپری سام و ئه شوز کوپری سام و لاوز کوپری سام و عویله م کوپری سام. ده لئیت: سام کوپریکی بوو به ناوی ئهره م به لام نازانم له دایکی ئه رفه خشن و براکانیه تی یا نا.

له کوپری عه باس ده گیرنه وه، کاتیک سوق الشمانین له نیوان فورات و صهرات بو مناله کانی نوح تهنگ بوو، بهرینکهوتن و بناغه ی شاری بابلیان داپشت که دوانزه فهرسه خ له دوانزه فهرسه خه. ژماره یان زیاد ی کرد و گه یشته سه د ههزار کهس. هه موویان شوینکه وته ی ئیسلام بوون.

کوپری ئیسحاق ده لئیت: لاوز کوپری سام کوپری نوح، سه بکه کچی یافس کوپری نوحی وهک هاوسهری خوئی دیاری کرد و خه لکی فارس و گورگان و نه ته وه کانی فارس له مناله کانی ئهون. ههروه ها تمس و عه ملیق کوپری ئهون به لام نازانم ئایا له دایکی فرس بوون یا نه.

دهلیت: عه ملیق باوکی عه مالقه بوو که له زه ویدا بلاو بوونه وه و له روزه لات و
 عه مان و حجاز و شام و میسر نیشته جی بوون. پاشا سته مکاره کانی شام که
 به که نعانیه کان ده ناسران، له وان بوون، ههروه ها فیرعه ونه کانی میسریش. خه لکی
 به حرهین و نه ته وهی جاسم و عه ممان و مناله کانی هه فی مه دینه و مناله کانی سه عد
 کوپی هه زان و مناله کانی مه تر و مناله کانی نه زه رق و دانیش تووان نه جد و
 تایه فهی بو دهیل و راحل و غه نار و خه لکی تیما و پاشای حجازی نیشته جی
 تیما ناسراو به نه رقه م له وان بوون. پیگه یان له نه جدیش هه بوو و خه لکی تائیف،
 مناله کانی عه بد کوپی زه خم تایه فهیه که له عه بسی کون، له مناله کانی لاوژن.

دهلیت: مناله کانی نه میم کوپی لاوژ کوپی سام کوپی نوح له وبار
 له ریخه لانه کانی عالچ نیشته جی بوون و ژماره یان زیادی کرد و به هوی نه و
 گوناچه ی نه نجامی اندا، سزای خوا، نه وانی گرته وه و له ناوچوون. پاشماوه ی
 نه وان به نه سناس ناو ده بن.

دهلیت: مناله کامی تسم کوپی لاوژ نیشته جی یه مامه و سه رزه مینه کانی
 ده ورو به ری بوون. ژماره یان فراوان و رویان له به حرهین کرد و تسم و عه مالیق و
 جاسمی عه رب بوون و زمانیان عه ربی. فارسیه کانی روزه لات که له سه رزه مینی
 فارسه کان ژیانیان به سه ر ده برد، به زمانی فارسی ده ناخاوتن.

دهلیت: مناله کانی نه رهم کوپی سام کوپی نوح، عه وس کوپی نه رهم و غاسر
 کوپی نه رهم و حه ویل کوپی نه رهم بوون.

عه وس کوپی نه رهم، غاسر کوپی عه وس و عاد کوپی عه وس و عه بیل کوپی
 عه وسی هیئایه دنیا و غاسر کوپی نه رهم، سه مور کوپی غاسر و جه دیس کوپی
 غاسری هیئایه دنیا که هه موویان عه رب و به زمانی موزه ری قسه یان ده کرد و
 عه ربه کان، نه م نه ته وانه به عاریه ناو ده بن یانی عه ربی په سه ن که زمانی دایکیان
 عه ربی بوو. مناله کانی ئیسماعیل کوپی ئیبراهیم به (به عه رب بوه کان) یانی
 عه ربه نار په سه نه کان ناو ده بن چونکه کاتیک له ناو نه ته وه کانی عه رب
 نیشته جی بوون، به زمانی نه وان قسه یان ده کرد. به مشیویه عاد و سه موود و
 عه مالیق و نه میم و جاسم و جه دیس عه ربی په سه نن.

نه ته وهی عاد له هه موو ریخه لانه کانی حه زهر مهوت تا یه مهن نیشته جی بوون و نه ته وهی سه موود له حه جهر له نیوان حیجاز و شام تا وادی ئهلقورا و دهووبه ره کانی. جه دیس په یوه ست تسم بوو وله گهل ئهوان له یه مامه و سه رزه مینه کانی دهووبه ری تا به حه رین نیشته جی بوون. لهو رۆژگاره یه مامه به جۆ ناوی ده برا. نه ته وهی جاسم له عه مان نیشته جی و له وی مانه وه.

که سیکی دیکه جگه له کوپی ئیسحاق ده لیت: نوح له خوا بۆ سام پاراپیه وه تا پیغه مبه ران و نیردراوه کان له نه ته وهی ئه و بن. له خوا بۆ یافس پاراپیه وه تا پاشاکان له مناله کانی ئه و بن و له مباره وه پیش سامی خست. حامی نفرین کرد تا رهنگی بگۆریت و مناله کانی کۆیله ی مناله کانی سام و یافس بن.

ده لیت: له کتیدا نوسراوه، دوا ی ئه وهی بیزاری به رامبه ر به حام ده ربپی و له خوا پاراپیه وه بۆ ئه وهی مناله کانی له لایه ن براکانییه وه ره نجیان پیبیریت. له ناو نه وه کانی خۆی بۆ کوش کوپی حام و جامر کوپی یافس له خوا پاراپیه وه، له به ر ئه وهی چه ند که سیک له نه وه کانی په یوه ستی نوح بوون و هاوشیوه ی مناله کانی خۆی خزمه تیان ده کرد.

ده لیت: سام غاسری هینایه دنیا و عه لیم و ئه شوز و ئه رفه خشن و لاوز و ئه رم. له مه ککه نیشته جی بوو. ده لیت پیغه مبه ره کان و نیردراوان و چاکه کاران و هه موو عه ره به کان و فیرعه ونه کانی میسر له مناله کانی ئه رفه خشن بوون و هه موو پاشاکانی عه جه م له تورک و خه زه ر و که سانیتیر و فارسه کان که دوا یین پاشایان یه زدگیرد کوپی شه مریار کوپی په رویز بوو و نه ژادی بۆ کیومه رس کوپی یافس ده گه راپیه وه، له مناله کانی یافس کوپی نوحن.

ده لیت: وتوو یانه ده سته یه ک له مناله کانی لاوز کوپی سام کوپی نوح و براکانی دیکه ی په یوه ستی جامر بوون. جامر ئه وانی له نیعمه ت و پاشایه تی خۆی کرده شه ریک. مازی کوپی یافس له وان بوو که شمشیره کانی مازی بۆ ئه و ده گه رپته وه و ده لین کورشی ماوزی بکوژی بلشه سر کوپی ئوله مردوخ کوپی به خت نه صر له مناله کانی ئه وه.

ده لیت: خه لکی نه وبه و حه به ش و فه زان و هیید و سند و که تاره کانی

رۆژھەلات و رۆژئاوا لەمناڵەکانی حام کوپی نوحن. نەمرودیش لەوانە. ئەو نەمرود کوپی کوش کوپی حامە.

دەلیت: ئەرەفەخشز کوپی سام، قینانی هینایە دنیا بەلام لەتەوراتدا ناوی نەبراو و سەبارەت بەو وتوویانە کەشیاو نەبو ناوی لەناو کتیبەکاندا بیت لەبەر ئەوەی جادوگر و خۆی وەک خوا ناساند. لەتەورات مەوالید بۆ ئەرەفەخشز کوپی سام و شالغ کوپی قینان کوپی ئەرەفەخشز پەیوەست کرا و لەبەر ئەم ھۆکارە لەتەوراتدا ئاماژە بەناوی قینان نەدراو.

دەلیت: شالغ کوپی ئەرەفەخشز لەمناڵەکانی قینانە و شالغ کوپی غاسری هینایە دنیا. غاسر دوو کوپی بوو یەکیان فالغ کەناوێکی بەعەرەبی قاسمە. لەبەر ئەمە بەو ناوێ بانیگی دەکەن چونکە لەرۆژگاری ئەو زەوی دابەش کرا و زمانەکان جۆراوجۆر بوون. ناوی کۆرەکەیی دیکەیی قەحتانە.

قەحتان یەعەرب و یەقتانی هینایە دنیاو لەسەر زەمینێ یەمەن نیشتەجێ بوون. قەحتان یەکەم کەس بوو پاشایەتی یەمەنی کرد و یەکەم کەس بوو بۆ سلاو کردن لەو (ابیت اللعن) (یانی دوور بیت لەزیان) بەکار برد. بەھەمان شێوە کەسلاو بۆ پاشاکان دەنێرن.

فالغ کوپی غابر، ئەرغواوی هینایە دنیا و ئەرغوا ساروغ و ساروغ ناحورا و ناحورا تارخی هینایە دنیا کەناوێکی بەعەرەبی رەبوە. تارخ ئیبراھیمی هینایە دنیا. ئەرەفەخشز: نەمرود کوپی ئەرەفەخشزی هینایە دنیا و شوینی مانەوی ئەو لەناوچەی حەجەرە.

لاوز کوپی سام، تەسم و جەدیسسی هینایە دنیا و شوینی مانەویان یەمامە بوو. لاوز، عەملیق کوپی لاوزی هینایە دنیا و شوینی مانەوی ئەو لەحەرەم و دەورووبەری مەککە بوو. دەستەیک لەمناڵەکانی ئەو پەیوەستی شام بوون و عەمالیق لەوانن. ھەرەھا لاوز ئەمیمی هینایە دنیا. ئەمیم چەندین منالی هینایە دنیا و دەستەیکیان لەرۆژھەلات پەیوەستی جامر کوپی یافس بوون.

ئەرەم کوپی سام، عەوسی هینایە دنیا و شوینی مانەوی ئەحقاف بوو. بۆ عەوس، عاد ھاتەدنیا.

حام کوپی نوح، کوش و مه صراییم و قوت و کهنعانی هینایه دنیا. نه مروود
سته مکاری بابل کوپی کوش کوپی حامه. مناله کانی دیکه ی حام له که ناره کانی
رؤژه لات و رۆژئاوا و مه غریب و نهوبه و حه به شه و فهزان بلاو بوونه وه.

ده لیت: وتوویانه، مه صراییم، قبت و بهریه ری هینایه دنیا. قوت، بۆ
سه رزمینی هند و سند پوشت و خه لکی ئه وی له مناله کانی ئه ون. یافس کوپی
نوح، جامر و موعه و موادی و سوان و سووال و ماشج و تیرشی هینایه دنیا.
پاشاکانی ئیران له مناله کانی جامرن و تورک و خه زهر له مناله کانی تیرش. ئه شبان
له مناله کانی ماسج و یاجوج و ماجوج که له رۆژه لاتی تورکه کان و خه زهره کان
نیشته جین، له مناله کانی موعه عن. سه قلابیه کان و بهرجانییه کان له مناله کانی
ئه وان.

خه لکی ئه شبان له رۆژگاری کۆن، پێش ئه وه ی مناله کانی عیص بۆ
سه رزمینی رۆم کۆچ بکه ن، نیشته جینی ئه و سه رزمینه بوون. هه رکام له م سێ
ده سته یه له مناله کانی سام و حام و یافس به ره و سه رزمینی که به ریکه وتن و له وی
نیشته جی بوون و که سی دیکه یان له سه رزمینه کانی خویان جینگه نه کردوه.

له کوپی عه باس ده گیرنه وه: خواوه ند وه چی به موسا کرد: تۆ و خه لکه که ت و
دانیشتووانی جه زیره و دانیشتووانی عال له مناله کانی سام کوپی نوحن و عه رب
و فارس و نه بتی و هند و سند له مناله کانی سام کوپی نوح.

مه ممه دی که لبی ده لیت: هند و سند مناله کانی توفین کوپی یه عتن کوپی
عابر کوپی شالخ کوپی ئه رفه خشن کوپی سام کوپی نوحن.

حه زه رمه وت کوپی یه قتن کوپی عابر کوپی شالخ. یه قتن، قه حقان کوپی عابر
کوپی شالخ کوپی ئه رفه خشن کوپی سام کوپی نوحه به وته ی ئه و که سانه ی
نه ژادی ئه و بۆ خه لکانیک جیاوازا له نه ژادی ئیسماعیل ده گه رپننه وه.

فارسه کان کوپانی فارس کوپی بیرس کوپی ناسور کوپی سام کوپی نوحن.

نبته کان کوپی نه بیت کوپی کاش کوپی ئه رمه کوپی سام کوپی نوحن.

دانیشتووانی جه زیره و عال مناله کانی ماش کوپی ئه رمه کوپی سام کوپی

نوحن.

عه ملیق و تسم و نه میم کوپانی لوز کوپری سام کوپری نوحن.
 عه ملیق باوکی عه مالیقه یه که نه ته وهی بهر بهر مناله کانی سه میلا کوپری مارب
 کوپری فاران کوپری عه مرؤ کوپری عه ملیق له وانن جگه له سه نهاجه و که تامه
 که مناله کانی فره یقیش کوپری قه یس کوپری صه یفی کوپری سه بان.
 ده لئین نه ته وهی عه ملیق یه که م که سان بوون به عه ربی قسه یان کرد. نه مه
 کاتیک بوو له بابل هاتنه در و نه وانیان به جور هه می عه رب، به عاریه، ناو ده برد.
 سه موود و جه دیس کوپانی عابر کوپری سام کوپری نوحن.
 عاد و عه بیل کوپانی عه وس کوپری ئه رم کوپری سام کوپری نوحن.
 رومیه کان کوپانی له ننتی کوپری یونان کوپری یافس کوپری نوحن.
 نه مروود کوپری کوش کوپری که نعان کوپری نوحه که پاشای بابل و رکه بهری
 ئیبراهیمی خه لیل بوو.

ده لئیت: عادیان له رۆژگاری خویان به عادی ئه رم ناو ده برد و کاتیک عاد
 له ناوچوو، سه موودیان به ئه رم ناو برد و کاتیک سه موود له ناوچوو، مناله کانی
 ئه رم میان به ئه رم میه کان ناو برد که نبتی بوون.
 هه موویان شوینکه وتهی ئیسلام و له بابل نیشته جی بوون تا ئه کاته ی
 نه مروود کوپری کوش پاشایه تی ئه وانی گرته ده ست و بۆ په ره ستینی بته کان
 هانیدان و رازی بوون. زمانیان سریانی و له کاتی به یانی خواوه ند زمانی ئه وانی
 گوپی به شیوه یه که له قسه ی یه که تر حالی نه ده بوون.

مناله کانی سام به هه ژده زمان قسه یان ده کرد و مناله کانی حامیش به هه ژده
 زمان. مناله کانی یافس به شه ست و سی زمان قسه یان ده کرد و خواوه ند نه ته وهی
 عاد و عه بیل و سه موود و جه دیس و عه ملیق و تسم و نه میم و مناله کانی یه قتن
 کوپری عابر کوپری شالخ کوپری ئه رفه خشنز کوپری سام کوپری نوحی فییری عه ربی
 کرد و ئالاداری ئه وان له بابل بهر نازر کوپری نوح بوو.

نوح به هه مان شیوه که له کوپی عه باس ده یگیر نه وه، یه کی که له که چه کانی
 بنه مالی قابیلی وه که هاوسه ری خوی ده ستنیشان کرد بوو و کوپریکی بۆ هیئایه
 دنیا و ناوی نا بهر نازر. مناله کانی ئه و له رۆژه لات له شاریک به ناوی مه علون

شه مسانېشته جی بوون.

مناله کانی سام له مه جدهل، سهرزه مینى نوخبه له ساتیدما تا دهریا و له یه مه نه وه تاشام جیگیر بوون. خواوهند پیغه مبهری و کتیب و جوانی و رهنگی روشن و سپیه تی به وان به خشى.

مناله کانی حام له شوینی هه لکردنى باى باشوور و ده بوور جیگیر بوون که تا نهوئى به دارووم ناو ده بن. خواوهند نه سمه ری به وان به خشى و سهرزه مین و ناسمانى نهوانى ناوهدان کرده وه و تاعونى له ناو نهوان هه لگرت و نه سهل و نه راک و عنبهر و گولآو و دارخورمای به سهرزه مینه که یان به خشى و هه تاو و مانگی له ناسمانى سهرسهریان په وانه کرد.

مناله کانی یافس له صه فوون، شوینی هه لکردنى باى باکوور و صه با نېشته جی بوون و سورى و رهنگ زهردى بوو به بهشیان. خواوهند زه مینه کانی نهوانى چول کرد به سهرمای سارد و ناسمانیان چول به شیوه یه که له حهوت هه ساره که هیچیان به سهر سهریاندا ناپرات له بهر نهوئى له ژیر (بنات النعش و جهدى و فره دینن). هه روه ها زیانى تاعوون له ناو نهواندا بلآوه.

نه ته وهى عاد په یوه سستی شه حر بوون و لهوئى له دولیک به ناوى مه غیس له ناچوون. دواى نه وه نه ته وهى موهره له شه حر په یوه ستیان بوون.

عه بیل بو شوینی یه سرب کوچیان کرد.

عه مالیق له صه نعا نېشته جی بوون پینش نه وهى به صه نعا ناو دهریکات. دواتر ده سته یه کیان به رهو یه سرب کوچیان کرد و عه بیلان لهوئى دوورخسته وه و له شوینی جوحفه ت دابه زین. لافاوات و نهوانى له ناو برد و له بهر نه مه به جوحفه ناوى دهر کرد.

سه موود له حه جر و سهرزه مینه کانی دهر بهری نېشته جی و لهوئى له ناو چوون.

ته سم و جه دیس له یه مامه جیگیر و لهوئى له ناو چوون.

نه میم له سهرزه مینى نه بار نېشته جی و لهوئى له ناو چوون.

نه بار، سهرزه مینیکه له نیوان یه مامه و شه حر. له نیستادا کهس له مرؤفه کان

نا توانیت سهردانى نهوئى بکات چوونکه جنۆکه کان به سهریدا زالبوون. به ناوى

ئەبار كوپى ئەمىم، ئەو سەرزەمىنە بەئەبار ناو دەيەن.

منالەكانى يەقتن كوپى عامر لەيەمەن نىشتەجى بوون. بۆيە بەيەمەن ناوى دەركرد چوونكە لەلای راستەو پۆشتنە ئەو سەرزەمىنە.

دەستەيەك لەمنالەكانى كەنعان پۆشتنە شام. بۆيە بەشام ناويان برد چوونكە لەلای (شىمال) باكوپەو پۆشتنە ئەو سەرزەمىنە و شاميان بەسەرزەمىنى منالەكانى كەنعان ناودەبرد. دواتر منالەكانى ئيسرائيل هاتن و ئەوانيان كوشتار و لەو سەرزەمىنە دەريانپەراندن و شام تايبەت بوو بەمنالەكانى ئيسرائيل. دواى ئەو، رۆمىەكان هيرشيان كرده سەر منالەكانى ئيسرائيل و ئەوانيان كوشتار كرد جگە لەدەستەيەكى كەم كەروويان لەسەرزەمىنەكانى عىراق كرد. دواى ئەوان عەرەبەكان هاتن و بەسەر شامدا زالبوون.

فالغ كوپى عابر كوپى ئەرفەخشز كوپى سام كوپى نوحە. بەهەمان شينۆه كەئامازەمان پيدا، زەوى لەنيوان منالەكانى نوح دابەش كرد.

بەلام گيترانەوكان لەپيڤەمبەر و زاناکانى شارەزاي رەچەلەكى خەلكانى كۆن بەمشيويه و لەگيترانەوئەوى سەموورە باسى كراوه، فەرمووى: سام باوكى عەرەب و يافس باوكى رۆم و حام باوكى حەبەشە. ئامازەيان بەچەندىن گيترانەوئەوى ديكە بەم ناوەرۆكە داوه.

گيترانەوئەيەك لەسەعيد كوپى موسەيب هەيە كەدەلئيت: نوح سى كوپى بوو و ھەركاميان سى كوپ: سام و حام و يافس. سام، باوكى عەرەب و رۆم و فارسە كەھەموويان چاكەكارن. يافس، باوكى تورك و سەقلا ب و ياجوج و ماجوج كەچاكەيان لى نايينرئيت. حام، باوكى قبتى و پەشەكان و بەرپەرە.

لەھەمزە كوپى رەبيعه دەگيترنەوئە: ھەر پەشيكي مو فەر منالى حامە، ھەر روخسار گەورەيەكى چاو بچوك منالى يافسە، ھەر جوان روخساريكى قژ جوان كوپى سامە.

دەلئيت: نوح، حامى نغرين كرد تا قژى منالەكانى لەگوئچكەيان تينەپەرئيت و لەھەر شويئيك منالەكانى رووبەرئوى منالەكانى سام بوونەو، بيانكەن بەكوئە.

بەگومانى شويئەكەوتەكانى تەورات تەمەنى نوح پينسەد سال بوو، كەسام

چاوی بە دنیا هەلەینا، تەمەنی سام سەد و دوو سالّ بوو کە ئەرەفەخشن چاوی بە دنیا هەلەینا. هەموو سالەکانی تەمەنی سام، وەك دەلێن، سەد و دوو سالّ درێژە کێشا.

ئەرەفەخشن، قینانی هینایە دنیا و هەموو سالەکانی تەمەنی ئەرەفەخشن چوارسەد و سی هەشت سالّ بوو. ئەرەفەخشن لەکاتی لەدایک بوونی قینان، سی و پینج سالّ تەمەنی بوو.

قینان، شالخی هینایە دنیا لەکاتیکدا تەمەنی قینان سی و نۆ سالّ بوو. لەکاتی بە دنیا هاتنەوەی ئاماژەیان بە درێژی سالەکانی تەمەنی قینان نەداوە، لەبەر ئەو هۆکارە پێشتر ئاماژەمان پێدا.

شالخی، عابری هینایە دنیا و لەکاتی لەدایک بوونی ئەو، تەمەنی سی سالان بوو. هەموو سالەکانی تەمەنی شالخی چوارسەد و سی و سی سالە. عابر، فالغ و قەحتان هینایە دنیا. فالغ سەد و چل سالّ دواى توفان چاوی بە دنیا هەلەینا.

کاتیک خەلکان فراوان و توفانەکیان لەبەر بوو، بناغەى شارێکیان دارشت تا لەوێ کۆببنەو و بلاوی لێنەکەن یا بورجیکى گەورە دروست بکەن بۆ ئەوێ ئەگەر توفان روویدا، پارێزراو بن و نەخنکێن. خواوەند مەبەستی ئەوێ کرد کارەکیان سەرنگرێت و گومانەکیان نەبێتە راستی تابزانن هەموو دەستەلاتەکان لە دەستی ئەودایە. بلاوی بە کۆبوونەوێکیان کرد و زمانەکانی ئەوانی بۆ چەندین زمان دابەش کرد.

سالەکانی تەمەنی عابر چوارسەد و هەفتا و چوار سالە.

فالغ، ئەرغەواى هینایە دنیا و هەموو تەمەنی ئەرغوا دوسەد و سی و هەوت سالّ درێژە کێشا. لەکاتی لەدایک بوونی ئەرغوا تەمەنی سی سالّ بوو.

ئەرغوا، ساروخی هینایە دنیا و سالەکانی تەمەنی ئەرغوا دوسەد و نەو و سی سالّ بوو. لەکاتی لەدایک بوونی ساروخی تەمەنی سی و دوو سالّ بوو.

ساروخی، ناحوری هینایە دنیا و سالەکانی تەمەنی دوسەد و سی سالّ درێژە کێشا. لەکاتی لەدایک بوونی ناحور سی سالّ تەمەنی بوو.

ناحور، تارخی هینایه دنیا که باوکی ئیبراهیمه. باوکی ئەم ناوه‌ی لینا و کاتیک سهرپهره‌ستی کردنی خواکانی (بته‌کان) نه‌مروودی گرتە ئەستۆ، ناوی نازهری لینا.

ده‌لین: نازهر ناوی باوکی ئیبراهیم نه‌بوو، به‌لکو ناوی بتیکه. ئەم وته‌یان له‌موجاهید گێپراوه‌ته‌وه. به‌وته‌ی ئەو، ئەمه نازناوی تارخه به‌مانای که‌مه‌ندامی دیت چونکه ئەو گێر بوو.

ناحور له‌کاتی له‌دایک بوونی تارخ، بیست و چه‌وت ساڵه‌ بوو. ته‌مه‌نی ناحور دوسه‌د و نه‌وه‌د و هه‌شت ساڵ درێژه‌ی کیشا.

تارخ، ئیبراهیمی هینایه دنیا و له‌کاتی له‌دایک بوونی ئیبراهیم، هه‌زار و چه‌وتسه‌د و نۆساڵ به‌سه‌ر تۆفانه‌که‌ی نوح تیپه‌ری کردبوو.

ده‌سته‌یه‌ک له‌شوینکه‌وته‌کانی کتیب و توویانه له‌دایک بوونی ئیبراهیم دوسه‌د و شه‌ست و سێ ساڵ دوا‌ی تۆفان و سێ هه‌زار و سێ و چه‌وت ساڵ، دوا‌ی له‌دایک بوونی ئاده‌م بوو.

قه‌حطان کۆری عابر، یه‌عربیی هینایه دنیا و یه‌عرب، یه‌شجب و یه‌شجب، سه‌با و سه‌با، چه‌میر و که‌هلان و عومه‌ر و ئەشعەر و ئەنمار و موپ و عامله‌ی هینایه دنیا.

عومه‌ر کۆری سه‌با عوده‌ی هینایه دنیا و عوده‌ی له‌خم و جوزام. به‌گومانی ده‌سته‌یه‌ک له‌په‌چه‌لەک ناسانی فارسی، نوح هه‌مان ئەفره‌یدونه و نازیده‌هاقی له‌ناو برد و پاشایه‌تی لی سهنده‌وه. ده‌سته‌یه‌کی دیکه گومان ده‌که‌ن ئەفره‌یدونی زولقهرنه‌یین هه‌مان نه‌یاره‌که‌ی ئیبراهیمی پیغه‌مبه‌ره که له (بئر السبع) کۆچی دوا‌یی کرد و له‌قوپ‌ئاندا ناوی هاتوه‌وه.

ده‌سته‌یه‌کی دیکه ده‌لین ئەو سلیمان کۆری داووده. لی‌ره‌دا ئاماژه‌مان پێدا چونکه و توویانه، ئەو نوحه. داستانی ژیا‌نی ئەو هاوشیوه‌ی نوحه که‌ئه‌ویش سێ منالی هه‌بوو، دادپه‌روه‌ر و جوان روخسار و زوحاک له‌سه‌ر ده‌ستی ئەو کوژرا.

ده‌لین له‌ناوچونی زوحاک له‌سه‌ر ده‌ستی نوح رویدا و نه‌ته‌وه‌ی نوح هه‌مان

نەتەوای زوحاکە.

فارسەکان سەبارەت بەرەچەلەکی ئەفرەیدون دەلێن کەئە و لەمنالەکانی جەم شاد پاشایە. وەک چۆن پێشتر ئاماژەمان پێدا، ئەز دەهاق ئەوی کوشت. نێوان ئەفرەیدون و جەم دە باوکە.

لەگێڕانەووەکی هوشامی کەلبی بیستم کەئەفرەیدون لەوچەکی جەم پاشایە وپێش زوحاکە. گومانیان کردووە نۆیەمین وەچەکی جەمە و لەدۆناوێکدا چاوی بەدنیایا هەلێنا و لەوێوە شوێشی کرد تا گەشتە شوێنی زوحاک و ئەوی گرت و بەندی کرد. دوسەد ساڵ پاشایەتی و شەری سەتمکارانی کرد و خەلکی بۆ خواپەرەستی و چاکەکاری هاندا و زەوی و هەموو ئەو شتانەی زوحاک لەخەلکانی زەوت کردبوو، بۆ خواوەنەکانیان گەڕاندووە مەگەر ئەوانەی خواوەنیان نەبوو کە لەنێوان هەژاران و خەلکان بەگشتی دابەشی کرد.

دەلێن: یەکەم کەسە سەرقالی زانستەکانی پزیشکی و ئەستێرەناسی بوو. سێ کۆپی بۆ هاتەدنیا، گەورەکیان ناوی سەرەم، دووێکی ناوی توج و سێیەمی ناوی ئیرەج بوو.

ئەفرەیدون دەترسا لەوای کۆرەکانی لەناو خۆیاندا تەبا نەبن و دەست درێژی بکەن سەرێک. لەبەر ئەمە پاشایەتی خۆی لەناو ئەواندا دابەش کرد و لەسەر تیرەکان نووسی. فەرمانی پێدان هەركامیان تیرێک هەلبگر. رۆم و ناوچەکانی رۆژئاوا بەسەرەم بڕا، تورک و چین بۆ توج و عێراق و سەند بۆ ئیرەج. تاج و تەختی بەو بەخشى. کاتیك ئەفرەیدون مرد، دوبراکەکی هێرشیان کردە سەر ئیرەج وکوشتیان و بۆماوەی سێسەد ساڵ پاشایەتی لەناو ئەواندا بەردەوام بوو.

دەلێت: بەگومانی فارسەکان باوکانی ئەفرەیدون تا دەپشت ناوی ئەسقیان بوو. لەبەر ئەوەی لەستەمی زوحاک بۆ سەر منالەکانی خۆیان دەترسان و دەیاوت کەیهکیان بەسەر زوحاکدا زال دەبیت و تۆلەکی جەم دەستینیتەو. ئەوان بەنازناوەکان دەناسرانەو. یەکیان بەئەسقیان خواوەنی گای سوور ناو دەبرد و ئەویان بەئەسقیان خواوەنی گای ئەبلەق و خواوەنی گای فلانە پەنگ و گای فیسارە پەنگ. ئەفرەیدون کۆپی ئەسقیان مانگادار بوو بەمانای خواوەنی گای زۆر. کۆپی

ئەسقىيانى مانگا چاك، يانى خاوهنى مانگا چاكەكان، كوپى ئەسقىيان گاي تير،
يانى خاوهنى مانگا قەلەوهكان، كوپى ئەسقىيانى پور گا، يانى خاوهنى گاكان
بەرەنگى كەلەكىنۆي، كوپى ئەسقىيانى ئەخشىن گا، يانى خاوهنى مانگا زەرەكان،
كوپى ئەسقىيانى رەش گا، يانى خاوهنى مانگا رەشەكان، كوپى ئەسقىيانى سىپى
گا، يانى خاوهنى مانگا سىپەكان، كوپى ئەسقىيانى كىر گا، يانى خاوهنى مانگا
خۆلەمىشىەكان، كوپى ئەسقىيانى رەمىن گا، يانى خاوهنى ھەموو جۆرە
مەرۇمالاتىك و ھەموو جۆرە مانگايەك، كوپى ئەسقىيان كوپى بنفروسن كوپى جەم
شاد.

دەلئىن: ئەفرەيدون يەكەم كەس بوو نازناوى (كەي) پىپرا و بەناوى كەي
ئەفرەيدون بانگيان دەکرد. ماناي كەي، پاكە، وەك دەلئىن رۇحانى يانى كارەكانى
ئەو پاك و تايبەتە و پەيوەستى رۇحانييەت بوو و دەلئىن ماناي كەي
سوودخوזה و بەگومانى دەستەيەك، كەي بەماناي شكۆ دىت و ئەفرەيدون كاتىك
زوحاكى كوشت، شكۆى پىپرا.

فارسەكان دەلئىن: فەرەيدون پياوئىكى چوارشانه و جوان روخسار و خاوهن
شكۆ و شارەزا بوو. زۆرىەي شەرەكانى بەگورز دەکرد و سەرى گورزەكەي
ھاوشىوھى سەرگا بوو.

پاشايەتى ئىرەج لەعزراق و سەرزەمىنەكانى دەورو بەرى لەرۇژگارى ئەودا و
رۇژگارى ئىرەج لەگەل رۇژگارى پاشايەتى فەرەيدون تىكەل بوو. ئەو، پاشايەتى
ھەموو ھەرىمەكانى دەکرد و بەناو سەرزەمىنەكاندا گەرا و كاتىك لەسەر تەخت
دانىشت، وتى: بەھاوكارى و ھارىكارى خواوەند، زوحاکمان لەناو برد و شەيتان
و دار و دەستەكەيمان سەركوت کرد. ئامۇژگارى خەلگانى کرد و بۆ دادپەرورەي
و سوپاس کردنى خواوەند ھانیدان. ھوت كىنویار يانى سەرپەرەستى
كوینستانەكانى دۇنباوەند و شوینەكانى دیکە دەستنىشان کرد و ناوچەكانى
بەوان سپارد.

دەلئىن كاتىك بەسەر زوحاكدا زالبوو، زوحاك پىنى وت: من لەتۆلەي
باوہگەوریت، جەم مەكوژە.

فەرەیدون وتی: خۆت بەگەرە دەزانیت کەبەم شیوەیە تەماحت هەیە. بیری خستەووە کەباوەگەوێنی گەرەتر لەوێ هەوشانی زوحاک بێت و وتی ئەو لەتۆلە مانگایەکی مائی باوەگەوێنی دەکوژیت.

دەلێن فەرەیدون یەکەم کەس بوو فیلی دەستەمۆ کرد. سوار فیل و ئیستر بوو، مراوی و کۆتری راگرت و تریاکی هەبوو. شەپی دوژمنانی دەرکرد و لەناوی دەبردن و زەوی لەنیوان سێ کۆرەکەیی خۆی دا بەش کرد. سنۆرەکانی چین و خەزەر و تورکی بەتوچ بەخشی و بەچینی بەغا ناوی دەرکرد. هەموو سەرزمینەکانی دەورووبەری پەییوەستی سنۆری فەرمانڕەوایەتی توج کرد. رۆم و سەقلا ب و بەرجان و سەرزمینەکانی دەورووبەری بەسەلەم بەخشی و بەشی ناوەراست و ناوەدانی زەوی کەسنۆری بابەل و بەخەنارس ناویان دەربرد لەگەڵ سەند و هند و حجیاز و شوینەکانی دیکەیی بەئێرەج بەخشی کەبرا بچوکی هەموویان بوو و ئەوی زیاتر لەبراکانی دیکەیی خۆش دەویست. لەبەر ئەوە سنۆری بابەل شار ناوەکەیی بۆ ئیئرانشار گۆرا. هەرەها لەبەر سنۆری بابەل ناسازگاری و دژایەتی لەنیوان مەنلەکانی فەرەیدون و مائی مەنلەکانی هاتە کایەووە و پاشاکانی خارس و تورک و رۆم بەمەبەستی تۆلەسەندنەووە شەپریان دەست پێکرد.

دەلێن کاتێک توج و سەلەم زانیان باوکیان لەپیشی بەئێرەج بەخشیووە، دژایەتی ئەویان کرد و دوژمنایەتی لەنیوان ئەوان پەرەیی سەند تا ئەوێ توج و سەلەم هێرشیان کردە سەرئێرەج و بەهاوکاری یەک ئەویان کوشت. توج کەمەندیکی هەلدا و ئەوی خنکاند. بەم شیوە تورکەکان بوون بەکەمەند هاوێژەکان.

ئێرەج دوو کۆپی بوو بەناوەکانی وەندان و ئەستونە و کچێک بەناوی خوزەک و بەوتەیی دەستەیکە خوشەک. سەلەم و توج دوو کۆرەکە و باوکیان کوشت و کچەکە مایەو.

دەلێن: رۆژێک کەفەرەیدون بەسەر زوحاکدا زالبوو. رۆژی میهری مانگی میهر(پەزێهەر) بوو و خەلک ئەم رۆژەیان کردە جەژن چونکە پەنج و زیانی زوحاک

له ناو نه وان کۆچی کرد. له بهر نه مه به میهره گان ناویان برد.
 ده لاین: فهرهیدون سته مکاریکی دادپهروهو بوو، بهرزی بالای نو پم و هر پمیک
 به نه ندازهی کیشراوی دوو دهست بوو. پانایی که مەری سی پم و پانای سینهی
 چوار پم بوو. شوین پاشماوهی نبتیه کان و نه مروودییهکانی سوادى عیراق که وت
 و گه ورهکانی نهوانی کوشت و شوینه واری سرینه وه. پاشایه تی نه و پینسه د
 سالی خایاند.

وتار سه بارهت بهو رووداوانه‌ی له سه‌رده‌می نوح‌تاسه‌رده‌می ئیبراهیمی خه لیل روویاندا

پیشتر ئامارژمان به به‌سه‌رهاتی نوح و مناله‌کانیدا که زه‌ویان له‌دوای باوکیان دابه‌ش کرد و وتمان که شوینی هه‌رده‌سته‌یه‌ک کو‌ی بوو. دو ده‌سته له‌مناله‌کانی ئه‌رم کوپی سام کوپی نوح دوای نوح یاخیگه‌رییان کرده پیشه: یه‌کیان مناله‌کانی عاد کوپی عه‌وس کوپی ئه‌رم کوپی سام کوپی نوح که عادی کۆن بوون و ئه‌وی دیکه‌یان سه‌موود کوپی جاسر کوپی ئه‌رم کوپی سام کوپی نوح که هه‌موویان له‌عه‌ربه‌یه‌سه‌نه‌کان بوون. نه‌ته‌وه‌ی عاد:

خواه‌ند هود کوپی عه‌بدالله کوپی ره‌باح کوپی جه‌لود کوپی عاد کوپی عه‌وس کوپی ئه‌رم کوپی سام کوپی نوحی وه‌ک پیغه‌مبه‌ر بۆ لای ئه‌وان ره‌وانه‌ کرد. به‌گومانی ده‌سته‌یه‌ک له‌ره‌چه‌له‌ک ناسان، هود، عامر کوپی شالخ کوپی ئه‌رفه‌خشز کوپی سام کوپی نوحه. نه‌ته‌وه‌ی هود سی بتيان هه‌بوو و ده‌یان‌په‌ره‌ست. یه‌کیان صدا و ئه‌وی دیکه‌یان سه‌موود و سییه‌می راه‌با. هود پیشنیاری په‌ره‌ستینی خوا و ده‌ست کیشانه‌وه له‌سته‌مکاری پیکردن به‌لام رازی نه‌بوون و وتیان: چ که‌سیک له‌ئیمه به‌هیزتره. ته‌نیا ده‌سته‌یه‌کی که‌م باوه‌ریان به‌هود هینا.

کاتی‌ک له‌سه‌ر یاخیگه‌ری و گونا‌حکاری پینداگریان کرد، هود ئامۆژگاری کردن و وتی:

((اتبنون بكل ربح آية تعبثون. و تتخذون مصانع لعلكم تخلدون. و اذا بگشتم بگشتم جبارين. فاتقوا الله و اطيعون. و اتقوا الذي امدكم بما تعلمون. امدكم بانعام و بنين. و جنات و عيون. اني اخاف عليكم عذاب يوم عظيم. واتاكه‌ی: بۆ له‌همر شوینی‌ک به‌بیه‌و، نیشانه‌یه‌ک بیا ده‌که‌ن؟ و ئه‌ستیره‌کان دروست ده‌که‌ن، مه‌گه‌ر

هه میشه یی و نه مر ده بن؟ کاتیك سهرسهختی دهكهن، هاوشیوهی سته مكاران سهرسهختی دهكهن. لهخوا بترسن و گوی لهفهرمانهكانم بگرن لهو كهسهی كهئوهی دهیزانن، هاوكاری كردوون، بترسن چوونكه بهپیدانی چوارپینكان و منالهكانتان هاوكاری كردوون، بهباغ و كانیاوهكان، من بۆ ئیوه لهنازایی رۆژی گهوره دهترسم.))

وهلامیان بۆ هود ئه مه بوو:

قالواسواء علینا او عظت ام لم تكون من الواعظین.

واتاكهی: وتیان: ئامۆژگاری بكهیت یا ئامۆژیار نه بییت، بۆ ئیمه چون یهكه.))

((و قالوا یا هود ما جئتنا ببینه و ما نحن بتاركی آلهتنا عن قومك و ما نحن لك

بمؤمنین، ان نقول الا اعتراك بعض آلهتنا بسوؤ.

واتاكهی: وتیان: ئه ی هود هیچ بهلگه و نیشانهیهكت بۆ ئیمه نههیناوه و

بهوتهكانی تۆ پشت ناكهینه خواكانی خۆمان و باوهر بهتۆ ناكهین و جگه له مه

ناهینینه سهرزمان كهدهستهیهك لهخواكانی ئیمه زیانیان لهتۆداوه.))

وهك وتوویانه خواوهند بۆ ماوهی سێ سال بارانی لهوان گرتوه تا ئهوهی

كهوتنه رهنبهوه. دهستهیهکیان بۆ داواکردنی باران پهوانه كرد.داستانهكهی

لهگێڕانهوهی حهسانی بهكردا هاتوو، دهلیت: ((پۆشتمه لای پیغهمبهر(د.خ) و

لهره بهر ژنیکم بینی، دهیوت: دهتوانی من بۆ لای پیغهمبهر(د.خ) ببهیت؟

وتم: بهلێ و ئهوم ههنگرت تا گهیشتمه مه دینه و پۆشتمه ناو مزگهوت.

پیغهمبهر(د.خ) لهسهر مینبهه بوو و بیلال شمشیر لهدهست و ئالای پهشیان

هه لکردبوو.

وتم: ئه مه چییه؟

وتیان: عه مرۆ کوپی عاص لهغهزا (شهه لهریگهی خوا) هاتۆتهوه.

کاتیك پیغهمبهر(د.خ) لهمینبهه هاتهخوار، پۆشتمه لای و داوای مۆلهتم لیکرد

و وتم: ئه ی پیغهمبهر(د.خ)، ژنیک لهمنالهکانی ته میم له بهردهرگایه و داوای له من

کرد بیهینمه لای تۆ.

فەرمووی: بیلال مۆلەتی پێیدە.

دەلیت: ژن هات و کاتێک دانیشت. پێغەمبەر(د.خ) بە منی فەرموو: لەنیوان ئێوە و منالەکانی تەمیم هیچ روویداوه؟
وتم: بەلێ و شکست بەوان بڕا، ئەگەر دەخوازیت سارا لەنیوان ئێمە و ئەوان بکەیتە سنور، ئەو کارە بکە.

ژن وتی: ئەو پێغەمبەر(د.خ)، نیازمەند بەتۆ روو لەکۆی بکات؟
وتم: من هاووشیوهی ئەو مەپرەم گورگیکی لەگەڵ خۆیدا بردییت. پێم وت: تۆم هینا بۆ ئەوهی ببیتە دوژمن؟ خوا نەکات هاووشیوهی نێردراوهکانی عاد بێ.
پێغەمبەر(د.خ) فەرمووی: نێردراوهکانی عاد چۆن بوون؟

وتم: بەباشی داستانەکیان دەزانم. عادییەکان گرفتاری وشکەسالی بوون و کەسانیکیان بۆ دۆعای باران پەوانە کرد. ئەوان لەمەککە لای بەکر کۆری معاویە تێپەرین کەشەرابی پێدان و دوو کەنیز بۆ ماوهی یەک مانگ گۆرانیان بۆ خوێندن. دواتر یەکیکیان بەرهو کوێستانەکانی موهره پەوانە و دۆعای کرد. هەورەکان دەهاتن و کاتێک هەورێک دەهات، پێی دەوت بۆ فلان شوین بڕۆ تا ئەوهی هەورێک هات وتی: بێگرە، ئەمە خۆلەمیشە و لەخەلکانی عاد کەس بەزیندوویی مەهینلەرەوه.

وتی: نێردراو ئەمە ی بیست و لەوانی شاردهوه تا سزایی خوازی گەشت. باوکی بەکر کۆری عەیاش سەبارەت بەداستانی خەلکانی عاد دەلیت، نێردراو بەرهو کوێستانەکانی موهره سەرکەوت و وتی: خوایه بۆ ئەسیرێک نەهاتووم تا بەهای ئازادییەکی بدهم یا نەخۆشێک کەشیفای ببەخشی، بارانمان پێی ببەخشە. دەلیت: هەورەکان هاتن و دەنگێکی بەرگوێ کەوت کە لەم هەورە خۆت بەدوور بگرە. ئەو بەردەوام دەیوت: بۆ لای منالەکانی فلان بڕۆن. لەکوێتاییدا هەورێکی رەش هات و نێردراو وتی: بەرهو عاد بڕۆم. دووبارە دەنگ بەگوێچکەکی گەشت کەوتی، بگرە ئەمە خۆلەمیشە و لەخەلکانی عاد کەس بەزیندوویی مەهینلەرەوه.

دەلیت: داستانەکی لەو دەستە ی لای بەکر کۆری معاویە سەرقالی شەراب

خواردن بوون، شارده وه و به کر کورې معاویه نه یو یست. داستانه که به میوانه کانی بلنیت. به لام له ناو گورانییه که دا ناوهرؤکه که ی باس کرد.

کورې نیسحاق ده لیت: کاتیک نه ته وه ی عاد گیرؤده ی وشکه سالی بوون، وتیان ده سته یه که بؤ مه دینه ره وانه ده که یین تا داوای بارانمان بؤ بکات. وه قیل کورې عه مرؤ و له قیم کورې هه زال کورې هوزه یل. عه بیل کورې زد کورې عاد ی گموره و مورسه د کورې سه عد کورې عه فیر که موسولمان بوو و باوه ری خوی ده شارده وه، هاورئ له گه ل جه له مه کورې خه ییهر خالی معاویه کورې به کر و لوقمان کورې عاد کورې فلان کورې زید کورې عاد ی گه وره یان ره وانه کرد. نه وان هه ر کام له گه ل ده سته یه که له خه لکه که ی خو یان به ریکه وتن و کوی گشتی نیردراوه کان حه فتا که س بوو. کاتیک گه یشتنه مه که که، لای معاویه کورې به کر دابه زین. جینگه یان له دهره وه ی مه که که و له دهره وه ی حه رم بوو. معاویه میوانداری نه وانی کرد و ریژی گرتن چوونکه خالوان و زاواکانی نه بوون. هوزه یله کچی به کر و خوشکی معاویه، هاسه ری له قیم کورې هه زال بوو که عوبه یید کورې له قیم و عومه یر کورې له قیمی هیئایه دنیا. نه وان له به نه ماله ی معاویه لای خالوکانی خو یان ژیان یان به سه ر ده برد. نه وان له خه لکه کانی عاد ی کؤتایی و پاشماوه ی عاد ی کؤن بوون.

کاتیک نیردراوه کان لای معاویه کورې به کر دابه زین. بؤ ماوه ی یه که مانگ لای نه و مانه وه و شه را بیا یان خوارد و دوو که نیزی معاویه گورانیان بؤ ده خویندن. یه که مانگ ریگه یان بریوو و یه که مانگ جینگه یان خوش کرد. کاتیک معاویه بییی مانه وه یان دریزه ی کیئشاه و خه لکه که یان نه وانیان ره وانه کردوه تا بؤ نه هیشتنی به لای وشکه سالی دوعایان بؤ بکه ن وبویان بیارینه وه، نه م کاره ی نه وانی په سه ند نه کرد و وتی: خالوکان و زاواکانم له ناوچوون. نه مانه میوانی من و له سه ر سفره ی من دابه زیون، نازانم چی بکه م وشهرم ده که م بلیم به دوی مه به سته که ی خو یاندا برؤن چوونکه گومان ده که ن له مانه وه یان بیزار بووم، به لام خه لکه که یان له تاو تینویه تی وبی ناوی له ناوچوون. نه م داستانه ی له گه ل دوکه نیزه گورانییژه که ی خوی باس کرد و وتیان: شیعریک به ونه ره وه تا به گورانی بویان بخوینن و نازانن شاعیره که ی کییه. به لکؤ بکه ونه خو. معاویه

شینعیریکى بهم ناوهرؤکه هؤنیه وه:

ئهى قيل، ههسته و دؤعا بکه

ئهگهرى ههیه خواوهند ههریک بنیریت

چوونکه خه لکى عاد له تاو تینویه تی

ناتوان قسه بکه و پیر و په ککه و ته

و گهنج، هیواى بارانیان نییه

حالى ژنان خراپ نه بوو و هه نوکه

ژنانیش بیوه ژن که و توون.

ناژله وه حشیه کان به ناشکرا به ره لای خه لکانى عاد ده پون

و له تیری ئهوان ناترسن

و ئیوه لهم کاته دا به دلخوازی خوتان شه و رۆژ به سهر ده بن.

چ نیردراوانیکى خراپن

و شیاوی دروود و سلاو نین.

کاتیک معاویه ئهم شینعیرى وت و که نیره کان به گۆرانی خویندیان وه، و

نیردراوه کان دهنگى ئهوانیان بیست، بهیه کیان وت: خه لکه که تان ئیوه یان په وانه

کردووه تا بۆ دوور خستنه وهى زیانه کانى وشکه سالى بویان بپارینه وه و ئیوه

دانیشتون. برۆنه ناو حهرهم و دؤعاى باران بخوینن.

مورسه د کورى سهعد کورى عه فیر وتی: سویند به خوا ئیوه به دؤعا کردن

بارانتان دهست ناکه ویت. به لأم ئه گهر شوین پیغه مبه ره کهى خوتان بکه ون و بۆ

لاى ئه و بگه رینه وه، بارانتان دهست ده که ویت. به مشیوه یه باوه رى خوی ناشکرا

کرد. جه له مه کورى خه یبه ر کاتیک ئه مه ی بیست و زانى ئه و باوه رى به هوو

هیناوه و شونکه وه ته دینه که ی ئه وه، شینعیریکى بهم ناوهرؤکه هؤنیه وه:

((ئهى سهعد تۆ له بنه ماله یه کی به ریزیت

و دایکت له نه ته وه ی سه مووده

به لأم ئیمه هیه کات شوین تۆ ناکه وین

و ئه وه ی ده یلنیت، ئه نجامی نادهین

پێمان دەلێت پشیت لەدینی رەفد و رەمل و بنەمالە ی زد و عەبود بکەین
و پشیت بکەینە ئایینی باباپیرانی نازیزی خۆمان و شوێن دینەکە ی هود
بکەوین.))

رەفد و رەمل و زد لەهۆزەکانی عاد بوون و عەبودیش یەکیک بوو لەوان.
دواتر بەمعاویە کوپی بەکری وت: مۆرسەد کوپی سەعد لای خۆت بێلەپەرەو بۆ
ئەوێ لەگەڵ ئێمەدا نەبێت بۆ مەککە، چونکە باوەری بەدینی هود هێناو و
پشیتی کردۆتە دینەکە ی ئێمە. بەرەو مەککە بەرێکەوتن و بۆ نەتەوێ عاد دۆعای
بارانیان کرد. کاتیکی رینگە ی مەککەیان گرتەبەر، مۆرسەد کوپی سەعد لەمالی
معاویە هاتەدەرە و پێش ئەوێ دۆعای باران دەست پێیکەن، پێیان گەیشیت.
لەگەڵ ئەوان وەستا و نێردراوان بۆ دۆعا کۆبوونەو. مۆرسەد وتی: خوايە تەنیا
نیازی من بەراوەردە بکە و دۆعای من تێکەڵ بەدۆعای ئەوان مەکە. گەپایەو. قیا
کوپی عابر سەرۆکی نێردراوانی عاد بوو، نێردراوانی عاد وتیان: ((خواوەندا،
ئەوێ قیل داوای دەکات، پێی ببەخشە و دۆعاکە ی ئێمە بکە هاوڕێی دۆعاکە ی
ئەو.

لوقمان کوپی عاد لەنێردراوانی عاد جیا بویەو، ئەو سالاری نەتەوێ عاد
بوو و کاتیکی نێردراوان لەدۆعا کردن و پارانەو تەواو بوون، وتی: ئە ی خواوەندا،
تەنیا بۆ نیازی خۆم هاتووم، نیازەکەم بێنەدی. قیل کوپی عابر لەکاتی دۆعا وتی:
خواوەندا، ئەگەر هود راستگۆیە، باران بەئێمە ببەخشە، چونکە لەمردن نزیک
بویەتەو. خواوەند سێ هەوری پەوانە کرد، سپی و سوپ و پەش. یەکیک
لەهەورەکان هاواری کرد، ئە ی قیل، بۆخۆت و خەلکەکەت یەکیک لەم هەورانە
هەلبژێرە. وتی: هەوری پەشم هەلبژارد چونکە لەهەورەکانی دیکە زیاتر بارانی
پێیە. و دەنگ لەئاسمانەو هات کەخۆلەمیشیت هەلبژارد و لەنەتەوێ عاد کەس
نەمایەو، نە باوک دەمینیتەو و نە منال و هەموویان لەناو دەچن، جگە
لەمنالەکانی لوزیە کەباوەریان بەرینگە ی راست هێناو. منالەکانی لوزیە منالەکانی
لەقیم کوپی هەزار کوپی هوزەیل کوپی هوزەیلە کچی بەکر بوون و لەگەڵ
خالەکانی خویان لەسەرزمینی مەککە نیشتەجێ و لەسەرزمینی عاد دوور

بوون. نهوان پاشماوهی خه لکانی عادی کوئن.

خواوهند به هه مان شینوه که وتوویانه، هه وری رهش که قیل کوپی عابر هه لیبژارد و سزای خواوهندی هه لگرتبوو، بۆ لای خه لکانی عاد رهوانه ی کرد. هه وره که گه یشته دۆله که ی نهوان به ناوی مه غیس. کاتیک هه وره که یان بیینی، شادمان بوون و وتیان: ئه م هه وره باران دهبارینیت. خواوهند ده فهرمیت:

((بل هو ما استعجلتم به ریح فیها عذاب الیم. تدمر کل شیئی بامر ربها.

واتاکه ی: ئه مه شتی که به په له داواتان کرد. بایه که نازاییکی ده ردهینه ری هه لگرتو و به فهرمانی په روه رداگار هه موو شتی که له ناو ده بات.))

وهک وتوویانه، یه که م که س زانی چی له هه وره که دایه و جگه له با هیچی تیا نییه، ژنیک له عاد بوو به ناوی مه هدهد. کاتیک زانی هه وره که چی هه لگرتوو، هاواری کرد و له هۆش خۆی چوو، کاتیک هاته هۆش، وتیان: چیت بیینی؟ وتی: بایه کم بیینی وهک بلیسه کانی ئاگر و له پیشیه وه پیاوه کان بوون که بۆ پیشه وه ده یان برده پێش.

خواوهند بۆماوهی حهوت شهو و رۆژ بای به سه ر نه واندا زال کرد. له خه لکی عاد که س نه مایه وه و هه موویان کوژران.

ده لێن: هود و باوه رداران به هود، له چواردیواریه کدا مانه وه. ئه و بایه یی به وان ده که یشته، فینک و چیژ به خش بوو، به لām کاتیک با به خه لکانی عاد ده که یشته، نهوانی به رز ده کرده وه و ده یکی شان به به رده کاندا.

نێردراوانی عاد له مه که که وه گه رانه وه لای به کر کوپی معاویه و باوکی و لای ئه و دابه زین. له شه ویکی مانگه شه و، پیاویک سوار له سه ر و شتر هات و هه وانی مردنی خه لکی عادی پێدان. ئه مه له سییه م رۆژی رووداوه که دا بوو. وتیان: هود له کو ی بوو؟

وتی: له که ناری ده ریا له وان جیا بوومه وه. گومانیان له قسه ی ئه و پیاوه کرد. به لām هوزه یله کچی به کر وتی: سویند به خوای که عبه راست ده کات.

مه سه وه ب کوپی یه عفر کوپی برای معاویه کوپی به کر له گال! نهوان بوو، وه ده لێن و خوا زاناته ره، به مورسه د کوپی سه عد و لوتمان کوپی عاد و قیل کوپی

عابری وت کاتيک له مه که دواعيان ده کرد: ئاره زوی ئیوه دیتهدی، بۇخوتان هەلبژێرن بەلام تەمەنتان هەمیشەیی نابیت چونکه هیچ رینگه یه کی هەلاتنتان له مردن نییه.

مورسەد کورپی سەعد وتی: خوایه رینگه ی چاک و راستیم پی ببه خشه و پی به خشرا.

لوقمان کورپی عاد وتی: خوایه تەمەنی فراوانم پی ببه خشه. وترا: تەمەن بۇ خۆت دیاری بکه بەلام داوای نەمری مه که، تەمەنیک وهک بزنیکی خۆلوی، له کیویکی سەخت کەتەنیا باران دەبینیت یا تەمەنی حەوت دال کە کاتیکی یه کیان بپروت، ئەوی دیکه جینگه ی بگریته وه. لوقمان دالەکانی هەلبژارد و وهک دهلین به ئەندازە ی تەمەنی حەوت دال ژیا. جوجکه یه ک کاتیکی سەری له هیلکه دەردهینا، دهیکوشت و کاتیکی دهمرد جوجکه یه کیتر و ئەم کاره ی کرد تا گەیشته جوجکه ی حەوتەم. وهک دهلین تەمەنی هەر دالیک هەشتا ساله و کاتیکی دواين دال مایه وه، برازا که ی لوقمان وتی: مامه گیان، له تەمەنی تۆ به ئەندازە ی تەمەنی ئەم داله ماوه ته وه.

لوقمان وتی: برازا کهم، ئەمه (لبده). لبد له زمانی خەلکانی عاد به مانای رۆژگارە.

کاتیکی دالەکه ی لوقمان پیر و تەمەنی کۆتایی هات، به ره بهیان دالەکان له کیوه که بهرز بوونه وه بەلام رۆژگار نه. لوقمان چاودیری دالەکه ی خۆی ده کرد و کاتیکی بیینی له گەل دالەکانی دیکه هەلنه فیری، رینگه ی کیوه که ی گرتە بهر بۇ ئەوه ی بزانیی چی به سەر دالەکه ی هاتوه، لاوازی به سەریدا زال بوو، پینشتەر خۆی به مشیوه یه نه بینیبوو. کاتیکی گەیشته سەر کیوه که، دالەکه ی خۆی بیینی که له دالەکانی دیکه به جیماوه. هاواری لیکرد ههسته و بفیره. دال مەبهستی فیری کرد به لام نهیتوانی، چنگالهکانی سست و لاواز بیون. هەردوکیان کهوتن و مردن.

به قیل کورپی عامر وترا که دهنگی هه ره که ی بیستبوو: بۇ خۆت هەلبژێره به هه مان شێوه که دوو هاواری کهت هەلیان بژارد. وتی: دهموین ئەوه ی ده بیتە بهشی خەلکه کهم، ببیتە بهشی منیش. وترا: کوژرانه. وتی: هەرچی بیت، دوا ی

ئەوان چ نیازێکم بەزیندوو مانەوه هەیه. ئەو ئازابەیی بەخەڵکانی عاد گەشت،
ئەویشی گرتەوه و کوژرا.

مورسەد کوپری سەعد کوپری عەفیر کاتێک وتەیی سوارەکەیی بیست کەباسی
لەناوچونی خەڵکانی عادێ دەکرد، شیعریکی بەم ناوەروکە ھۆنییەوه:

((خەڵکانی عاد نافەرمانی پیغەمبەری خۆیانیان کرد

تینو مانەوهو و ئاسمان بارانی پیغەمبەخشین

نێردراوەکانیان بۆ ماوەی یەک مانگ رینگەیان بپری تا داوای باران بکەن

بەلام لەگەڵ تینویەتی کویریشیان پێپرا

چوونکە ئاشکرا بەخوای خۆیان کافر بوون

شوینەواری کۆنیان سەپرایەوه

خواوەند ناوژی لەخەڵکانی عاد سەندەوه

دلیان کویر و تاریک بوو

وئاگیان لەهەوالە ئاشکراکان نەبوو

ئامۆژگاری لەگەڵ بەدبەختی هیچ سوودیکی نابێت

من و دوو کچەکەم و دایکی منالەکانم

قوربانی ھودی پیغەمبەر بین

کەھات و لەو کاتەدا دلەکان ستمکاریان کردبوو پێشە

و رووناکی لەنیوان ئیمە کۆچی کردبوو

بتیکمان بوو بەناوی صعود

و دوو بتهکەیی دیکە صدا و ھوبا

تۆبەکەرانی ئەویان بینی

بەلام درۆزنەکان بەدبەخت بوون

منیش کاتێک شەو ھەلبییت

پەییوەستی ھود و کەسەکانی دەبم.))

دەلێن: لەو رۆژگارەدا گەرە و سالاری نەتەوێی عاد، خەلەجان بوو.

لەمحەممەد کوپری ئیسحاق دەگێرنەوه، کاتێک با لەدۆلی خەڵکانی عاد

هه لیکرد، ههوت دهسته لهوان که خه له جانیش هاوریه تی دهکرد، وتیان: ده پزینه قهراغ دۆلکه و زیانی با له خۆمان دورور ده خهینه وه. با که سیکی لهوان هه لده گرت و ده یکی شیا به زه ویدا و گهردنی ده شکاند به هه مان شیوه که خواوه ند ده فرمیت، ئهوی وهک قه دی دار خورما به جیده هیشته. جگه له خه له جان کهس لهوان نه مایه وه. ئه و به ره و کیوه که به ریکهوت و دهستی لی گیرده کرد، کیوه که ده له رزی.

هود پیی وتی: ئه ی خه له جان، باوه پ بینه تا ته ندروست رزگارت بیت.

خه له جان وتی: ئه گهر باوه پ بینم، له لایه ن خوای تۆوه چیم پیده بریت؟

هود وتی: به هه شته.

خه له جان وتی: ئه وانه ی له ناو هه وره که دا ده بینرین، کین؟

هود وتی: فریشته کانی خواوه ند.

خه له جان وتی: ئه گهر باوه پ بینم، خوا له دهستی ئه وان ده مپاریزیت؟

هود وتی: هیچ پاشایه که هیه، سوپاکه ی فرمانه کانی جیبه جی نه که ن؟

خه له جان وتی: ئه گهر پاشایه کی له و چه شنه هه بیت، پاشایه کی خراپه.

دواتر با هات و ئه ویشی هاوشیوه ی هاوریکانی له ناو برد.

ده لێن ته مه نی هود سه د و په نجا سال درێژه ی کیشا.

له ئه حمهد کوپی موفه زهل ده گیرنه وه، به هه مان شیوه که خواوه ند فرمووی،

هودی وهک پیغه مه بهر بۆ لای خه لکانی عاد په وانه کردو وتی: ئه ی خه لکی من،

خوا به ره رستن چونکه جیاواز له و خوایه کتان نییه. ئامۆژگاری کردن و وته کانی

خواوه ندی بیرخسته نه وه که له قورئاندا باسی کراوه. به لām خه لکه که ی ئه ویان

به درۆزن ناو برد و حاشایان لیکرد و وتیان، سزیمان بدات. هود وتی: خوا

ده زانیت، من ته نیا په یامه که ی ئه و ده گه یینم.

کاتیک خه لکانی عاد له کوفر و ناسوپاسی کردن به رده وام بوون، گیرۆده

وشکه سالی و په نچ بوونه وه. هود نفرینی کردن و خواوه ند هه ورکی بی بارانی

په وانه کرد. کاتیک بینیان، وتیان: ئه م هه وره باران ده بارینیت. کاتیک نزیک

که وته نه وه، بینیان پیاو و وشر بۆ ئاسمان به رز ده کاته وه. کاتیک ئه مه یان بینی،

په نایان بۆ ماله کان برد. با گه یشته ناو ماله کان و هه موویان له ناو برد.

له ماله کانیش هاتنه در. رۆژه شوومه کان بهرده وام بوو. بۆماوهی ههوت شه و رۆژ ئازابی خوایی دریژهی کیشا. بههه رچی دهگه یشت، له ناوی دهبرد. خواهند دهفرمیت: خه لکانی له ماله کانی جیا دهکرده وه و هاوشیوهی قه دی دارخورماکان له سه ر زهوی که وتبوون. کاتی که خواهند له ناوی بردن، بالنده په شه کانی په وانه کرد و لاشه ی ئه وانیا ن بۆده ریا گواسته وه. خواهند دهفرمیت: بهشیوهیه که له ناوچوون که ته نیا ده توانی ماله کانیان ببینیت.

له وه هب کوپی موبه ده گیرنه وه، کاتی که خواهند فره مانى سزای خه لکانی عادى به بادا، با، داره کانی له په گ و ریشه ده رده کیشا و ماله کانی خاپوور ده کرد، هه ر کهس له ماله وه نه بوايه، با له سه ر زهوی به رزی دهکرده وه و دهیکیشا به کیوه که دا و له ت له تی ده کرد تا هه موویان له ناوچوون.

نه ته وهی سه موود

ئه وانیش نافهرمانی خویان کرد و کافر بوون. له زهوی خراپه یان کرده پیشه. خواوه ند سألح کوپی عوبهید کوپی ئه سهف کوپی ماسخ کوپی عوبهید کوپی خادر کوپی سه موود کوپی جاسر کوپی ئه رهم کوپی سام کوپی نوحی وهک پیغه مبهری ئه وان په وان ه کرد تا په ره ستینی خویان پی پیشنیار بکات. بهوته یهک سألح کوپی ئه سهف کوپی که ماشج کوپی ئه رهم کوپی سه موود کوپی جاسر کوپی ئه رهم کوپی سام کوپی نوحه.

خه لکانی سألح وه لامیان دایه وه: ((یا صالح قد کنت فینا مرجوا قبل هذا اتنهانا ان نعبد ما یعبد آباؤنا و اننا لفی شک مما تدعونا الیه مریب. و اتاکه ی: ئه ی سألح، پیش ئه مه هیوامان به تو بوو، چۆن ئیمه له په ره ستینی ئه و خویانه ی باوکانی ئیمه ده یان په ره ست، دوور ده خه یته وه، ئیمه له م دینه ی بانگه شه ی بو ده که یته، به ته واری گومانمان هه یه.))

خواوه ند ته مه نی درێژی به وان به خشیبوو. له ناوچه ی هه جه ر یا وادی ئه لقورا له نیوان شام و حیجاز نیشته جی بوون. سألح له گه ل نافهرمانی و سته مکاری خه لکه که ی، له سه ر بانگه وازه که ی خۆی به رده وام و پێداگری ده کرد. کاتیک کاروباری ئه وان درێژه ی کیشا، وتیان: ئه گه ر راست ده که یته، نیشانه یه کمان نیشان بده.

له باوکی توفهیل ده گیرنه وه: خه لکی سألح پێیان وت: ئه گه ر راست ده که یته، مۆجیزه یه ک بینه. سألح به وانی وت: به ره و به رزایی سه ر زهوی به رۆن که وه ک ژنی دوگیان ده نالینیت. ئه و سا قه لشتی برد و وشتی لی هاته دهر. سألح وتی: ((هذه ناقة الله لكم آية فذروها تأكل في ارض الله و لا تمسوها بسوء فياخذكم عذاب الیم. لها شرب و لكم شرب يوم معلوم.

واتاکه ی: ئه ی خه لکینه، ئه مه وشتی خوایه و مۆجیزه یه ک بو ئیوه.

لیږگه رڼ له زهوی خوا بله وریت و زیانی پی مه گه یینن چوونکه سزایه کی دوردنه یه د تانگریته وه. نه شوینی ناو خواردنه وهی خوی هیه و نیوهی شوینی روژی به دهست هیانی دیاریکراو.))

کاتیک له وشره که بیزار بوون، وشره کیان سهرېری. پی و تن: بۇ ماوهی سی روژ له ماله کانی خوتان بمیننه وه، چوونکه نه به لینه درو نییه.

له عېدولعه ریز ده گپړنه وه: سالح به خه لکه کی و ت: نیشانه کانی سزای خوا به مشیوهیه که بهیانی سور ه لده گرڼ و له روژنکی دیکه زهر و له پوژی سییه م پش دهن و سزا له سر نیوه به رده وام ده بیت. کاتیک نه میان بیی، خویان بۇ مهرگ ناماده کرد.

به عه مرؤ کوړی خارجه یان و ت: داستانی سه مودمان بۇ باس بکه. و تی: له پیغه مبهری خوام بیست که فهرمووی: سه مود نه ته وهی سالح بوون. خاوه ند ته منی دریژهی پیبه خشین به شیوهیه که کیان مالنکی به ییز و پته وی دروست ده کرد، ماله که دهر و خا به لام خوی هیشتا زیندوو بوو. کاتیک نه میان بیی، له کیوه کان خانوویان دروست کرد و به رده کانیان داتاشی. ژیاننکی خوشیان به سر ده برد.

وتیان: نهی سالح داوا له خوا کهی خوت بکه، مؤجیزهیه که په وانه بکات بۇ نه وهی باوه ر بکیر، تو پیغه مبهری خوایت.

سالح له خوا پراپوه و وشری بۇ هینان. روژی ناو خواردنه وهی وشر روژیک و روژی ناو خواردنه وهی خه لکان روژیک بوو. له روژی ناو خواردنه وه وشر، شوینی ناو خواردنه وهیان بۇ وشر به جی ده هیشت. له شیري نه وشره هه موو دهر و قاپه کانیان پر ده کرد.

خاوه ند وهی به سالح کرد که خه لکه که وشره که ده کوژن. سالح به وانی و ت.

وتیان: هه رگیز نه و کاره ناکه یین.

سالح و تی: نه گهر نیوه نه یکه ن، که سیک دیت و نه و کاره ده کات.

وتیان: نیشانه ی نه و که سه چییه، تا بیدوزینه وه و بیکوژین.

سالم وتی: منالیکې ته سهر و نه بلق و سوریاوه.

دهلیت: دو پیری بهرین لهو شاره دا ژیا نیان به سهر دهر د. یه کیان کوپنکی بوو که هاوسه ری له خه لکانی عادی نه ده ویست و یه کیان کچیک که کوپنکی هاوشانی کچه که ی ده ست نه ده که وت. روژیک کوپونه وه و یه کیان به وی دیکه وت: بو ژن بو کوپه که ت ناهینیت؟

وتی: که سیکی هاوشانی نه وم ده ست ناکه ویت.

وتی: کچه که ی من هاوشانی نه وه و من ده یکم به هاوسه ری کوپه که ت. کچی کرده هاوسه ری کوپه که و که سی ناما ژه پیدراو له وان له دایک بوو.

دهلیت: لهو شاره دا هه شت که س بوون له سهر زه وی خراپه و سته میان ده کرد و شوینکه وته ی سالم نه بوون. کاتیک سالم وتی که سیکی له نیوه و شتره که ده کوژیت، هه شت ژنی مامانیان هه لېژارد و تیغیان پیدان بو نه وه ی له گونده کاندای بگه پرین و له هر شوینیک ژنیک منالی هینایه دنیا ونیشانه کانیان تیا بیني، نه گهر کوپ بوو بیکوژن و نه گهر کچ بوو، بیهیلنه وه. کاتیک نه و مناله یان بیني، هاواریان کرد، نه مه نه و که سه یه که سالم نیشانه کانی پی و تووین. مه به سستی نه وه یان کرد به تیغ بیکوژن، به لام باوه گه ورینکانی نه یان نه یشت و وتیان نه گهر سالم بیه ویت، ده یکوژین.

منالیکې خراپ بوو، له یه ک روژ به نه ندازه ی حه فته یه کی مناله کانی دیکه گه شه ی ده کرد و له حه فته یه ک به نه ندازه ی یه ک مانگی نه وان و له یه ک مانگ به نه ندازه ی یه ک سالی نه وان گه وره ده بوو. نه و هه شت که سه خراپه کاره، له گه ل نه و دو پیره کوپونه وه و وتیان: نه م کوپه یش به هو ی ریز و شکوی باوه گه ورینکانی هاوړنی نیمه ده بیت، ژماره یان گه یشته نو که س.

سالم له گه ل خه لکان له گونده که دا نه ده مایه وه. شوینی مانه وه ی نه و مرگه وتیک بوو که پییان ده وت مرگه وتی سالم. شه وانی له مرگه وته که به سهر دهر د و روژه کان ده هات و خه لکی مویاری ده کرد و ده گه پرایه وه بو مرگه وت.

حه جاج کوپری جوړه یح دهلیت: کاتیک سالم به وانی وت منالیک دیته دنیا که له ناوچوونی نه م خه لکه له سهر ده سستی نه و ده بیت، وتیان: چی لی بکه یین؟ وتی:

بیکوژن. هه موو کوپه کانیان کوشت، جگه له یهک دانه یان و کاتیک ئو مناله گه وړه بوو، وتیان: نه گهر کوپه کانی خو مان نه ده کوشت، ئیستا هه ر کام خاوه نی کوپنکی خو مان ده بوین، نه مه تاوانی سالحه. له سهر کوشتنی ئو هاوړا بوون. وتیان: به بیانوی سه فهر ده پوین تا خه لکان بهمانینن و فلان شهو له فلان مانگ ده گه پښینه وه و له نزیك نویرگه که ی ئو خو مان حه شار ده دهین و ده یکوژن. خه لک گومان ده که ن ئیمه هیشتا له سه فهرین.

هاتن و له ژیر به ردیکی گه وړه خو یان حه شاردا. خواوه ند به رده که ی به سه ردا خسته خوار و هه موویانی کوشت. ده سته یه ک که ناگاداری مه به سته که ی ئو ان بوون، هاتن و بینیان هه مویان له ژیر به رده که دا پان و پلیش بوونه ته وه. گه پانه وه و له ناو گونده که جاپاندا سالح به وه به سه نده ی نه کرد که وتی مناله کانی خو تان بکوژن، ئیستا باوکی ئو وانیشی کوشت. خه لکی گونده که کوپوونه وه تا وشتره که سه ر به پښ به لام که س جگه له و کوپه ده ساله ئو کاره ی نه کرد.

ئو بو جه عفر ده لیت: ئیستا ئاماژه به حه دیسی پیغه مبه ر (د.خ) ده دهین که فهرمووی: ئو هه شت که سه مه به سستی کوشتنی سالحیان کرد و له سه ر ریگه که ی ئو خو یان حه شاردا و وتیان کاتیک بیت، خوینی ده ریژین و شه وانه هیرش ده که ی نه سه ر که سه کانی. خواوه ند ئو وانی کوشتار کرد. خه لک کوپوونه وه و به ره و لای وشتره که به ریگه و تن که لای حه وزی ناوه که وه ستا بوو، ئو به ده بخته به یه کیکی دیکه ی وت: به و و سه ری به ره. ئو هات به لام کاره که ی به گه وړه و دژوار بینی، ئو کاره ی نه کرد و که سینکی دیکه ی نارد. ئویش کاره که ی به گه وړه و دژوار بینی و نه یکرد و که سینکی دیکه ی نارد. که س توانای نه نجامدانی ئو کاره ی نه بوو، خو ی پوشت و له دوو پاژنه ی وشتره که ی دا و وشتر ده سستی به راکردن کرد. که سینک سالحی ناگادار کرده وه که فریای وشتره که بکه وه چونکه ده یانه ویت سه ری به پښ. سالح هات و خه لکان له ده وری کوپوونه وه و داوای لیخوش بونیان کرد و وتیان ئو پیغه مبه ر، فلان که س ئو کاره ی کرد و ئیمه بی تاوانین.

سالح وتی: بگه پښ و بیچووه وشتره که بدوژنه وه؟ نه گهر بیدوژنه وه، سزا

له سهر ئیوه هه لده گهریت. به دواى بیچووه و شتره که دا گهران. بیچووه و شتر کاتیک دایکی خوی لهو حاله دا بیینی، به کینویک که پییان دهوت قاره قهصیرا، سهر کهوت. خواوه ند وهحی به کینوه که کرد و به شیوهیه که بهرز بوویه وه که بالنده کان نه یانده توانی بگه نه لووتکه کهی.

فرمژوی: کاتیک سالح گه پرایه وه بۆ ناو گونده که و بیچووه و شتره که سالحی بیینی، گریا و فرمیسه که کانى دابارین. هاته لای سالح و کهف کهوته سهر لیو، دوباره کهف کهوته سهر لیوی و دوباره کهف کهوته سهر لیوی. سالح وتی: ههر کهف هاتنه سهر لیویک، مۆله تی یه که رۆژه و سى رۆژ له ماله کانى خۆتان به سهر بهرن چونکه ئهم به لینه درۆ نییه و نیشانه ی سزادانى ئیوهیه که له رۆژی یه کهم روخسارتان زهره هه لده گهریت و له رۆژی دوهم سوور و له رۆژی سییه م پهرش. کاتیک به یانی داهات، روخساری بچوک و گهره و ژن و پیاو به شیوهیه که بوو دهوت زه عفرانیان تی ساویوه، کاتیک شهو داهات، هاواریان له یه که ده کرد که رۆژی یه کهم تیپه پری و سزا نزیك بۆته وه.

به یانی رۆژی دوهم روخساریان سوورباو بوو، دهوت به خوین رهنگیان کردووه. هاواریان کرد و نالان و گریان و زانیان سزای خویان به سهردا دهباریت. کاتیک شهو داهات، هه مووان هاواریان کرد، دو رۆژ له مۆله ته که تیپه پری و سزای خوا نزیك بۆته وه.

به یانی رۆژی سییه م، روخساریان پهرش به شیوهیه که دهتوت به قیر رهشیان کردووه. هه موویان هاواریان کرد: سزای خوا داباری. کفنیان پۆشی و (حنوت)) بۆنیکى خۆشه هاوشیوه ی کافور که له کاتی مردن له جهسته ی مردوی ده دن بۆ ئه وه ی بۆن نه گهریت)) یان له خویاندا. حنوتی ئه وان سه بر و چه دروا و کفه کانیان چه رم بوو.

کهوتنه سهرزه وی و ده تلانه وه و ترساو و له رزان چاویان بریبه وه ئاسمان و هه ندی کات چاویان ده بریه زه مین. نه یانده زانی سزا له ئاسمانه وه دیت یا له زه مین. به یانی رۆژی چوارم دهنگیک له ئاسمانه وه بهرزبوویه وه که دهنگی هه موو هه وره تریشقه کانى سهرزه وی و هه موو دهنگه کانى زه وی هه لگرتبوو. دل له ناو

سىنەيان لەت لەت و بەم شىۋەيە ھەموويان لەناوچوون.

كۆپى جورەيىح دەلىت، بىيستم كەپىڭمبەر فەرموۋى: كاتىڭك دەنگى ئاسمانى بەرز بوۋىيەۋە. ھەموو خەلكانى سەموود كە لەرۋژھەلەتەكان و رۇژئاواكان بوون، لەناو چوون جگە لەيەك كەس. چوونكە لەھەرەمى خاۋادا بوو و رىزى ھەرەم ئەۋى لەسزاي خاۋايى پاراست. وتيان: ئەى پىڭمبەر(د.خ)، كى بوو؟
فەرموۋى: باۋكى رەغال.

پىڭمبەر(د.خ) كاتىڭ لاي گوندى سەموود تىدەپەرى، بەئەصحابەكانى دەفەرموۋ: ھېچ كەس نەپۋاتە ناو ئەم گوندە و ئاو نەخواتەۋە. رىڭەى بەچكە وشترى نىشانندان كەلەۋىۋە بۇ ئاسمان بەرز كرايەۋە.

لەكۆپى عىمران دەگىرپنەۋە كە پىڭمبەر(د.خ) كاتىڭ لاي گوندى سەموود تىپەپرى، فەرموۋى: مەپۇنە لاي ئەم نەتەۋە ئازاب دىتوۋە مەگەر ئەۋەى بگرين. ئەگەر چاۋ بەگريان نەبن، نەپۇنە لايان، چوونكە ترسى ئەۋە ھەيە ئەۋ ئازاب و سزاي ئەۋانى گرتەۋە، ئىۋەيش بگرىتەۋە.

لەجابر كۆپى عەبدالله دەگىرپنەۋە، كاتىڭ پىڭمبەر(د.خ) پۇشتە ھەجەر، سوپاس و ستايشى خاۋى بەجىپىنا و فەرموۋى: داۋاي مۇجىزە لەپىڭمبەرى خۇتان مەكەن، ئەم نەتەۋە داۋاي مۇجىزەيان لەپىڭمبەرەكەى خۇيان كرد. خواۋەند وشترى ۋەك مۇجىزە پەۋانە كرد كە لەم دۇلەۋە دەھات و لەۋ دۇلەۋە دەپۇشت و رۇژى تايبەت بەخۇى لەۋاۋى ئەۋانى دەخواردەۋە.

مەرۋەھا لەباۋكى تۇفەيل دەگىرپنەۋە، كاتىڭ پىڭمبەر(د.خ) بۇ شەپرى تەبۋوك دەپۇشت، لەحوجر دابەزى فەرموۋى: ئەى خەلكىنە! داۋاي مۇجىزە لەپىڭمبەرى خۇتان مەكەن. نەتەۋەى سالىح داۋايان لەپىڭمبەرى خۇيان كرد مۇجىزەيەكيان نىشان بدات. خواۋەند، ناھەى پەۋانە كرد و لەرۇژى تايبەت بەخۇى لەم دۇلەۋە دەھات و ئاۋى دەخواردەۋە و لەرۇژى تايبەت بەناۋ خواردنەۋەى خەلكان، بەئەندازەى ئاۋەكەيان شىريان لى دەدۇشى، ئەۋسا وشترەكە لەم دۇلەۋە دەپۇشت. بەلام نافەرمانى فەرمانى پەرۋەردگاريان كرد و وشترەكەيان سەربىرى و خواۋەند بەلىنى پىدان دۋاي سى رۇژ سزاي خۇى پەۋانە دەكات. بەلىنەكەى خوا

درۆ نه‌بوو و له‌رۆژه‌لاته‌كان و رۆژئاواكان هه‌موو خه‌لكانی سه‌موودی له‌ناو برد
جگه‌ له‌یه‌ك كه‌س كه‌ له‌حه‌رمی خوادا بوو و له‌به‌ر ریزی حه‌رم ئازاب و سزای
خواپی نه‌وی نه‌گرتوه‌.

وتیان: ئه‌ی پیغه‌مبه‌ر(د.خ)، ئه‌و كه‌سه‌ كی بوو؟

فه‌رمووی: باوكی ره‌غال.

به‌گومانی شوینكه‌وته‌كانی ته‌ورات، ئاماژه‌ به‌خه‌لكانی عاد و سه‌موود و هود
و سالح نه‌دراوه، به‌لام داستانی ئه‌وان لای عه‌ره‌به‌كان له‌سه‌رده‌می جاهلیت و
ئیسلاام وه‌ك داستانی ئیبراهیم و خه‌لكه‌كه‌ی به‌ناوبانگه‌.

ئه‌بو جه‌عفهر ده‌لێت: نه‌گه‌ر له‌دریژدادپری له‌م كتیبه‌ به‌هۆی بابته‌
ناپه‌یه‌وه‌ندیداره‌كان ترسم نه‌ده‌بوو، له‌شیعری شاعیرانی ده‌ورانی جاهلیت
كه‌سه‌باره‌ت به‌عاد و سه‌موود و به‌سه‌ره‌اتی ئه‌وان وتوویانه، ئاماژه‌م به‌چه‌ند
شیعریك ده‌دا تا نه‌یارانی وته‌كانی ئێمه‌ بزائن ناوبانگی به‌سه‌ره‌اتی ئه‌وان له‌ناو
عه‌ره‌به‌كان چه‌نده‌!

ده‌سته‌یه‌ك له‌شوینكه‌وته‌كانی هه‌وال گومانیان كردووه‌ سالح له‌مه‌كه‌كه‌ كۆچی
دوایی كرد و له‌كاتی مردن ساله‌كانی ته‌مه‌نی هه‌شتا و پینچ و بۆ ماوه‌ی بیست
سال له‌ناو خه‌لكه‌كه‌ی خۆی ژیاانی به‌سه‌ر بردبوو.

ئه‌بو جه‌عفهر ده‌لێت: ئێستاكه‌ ده‌گه‌ڕێنه‌وه‌ سه‌ر باس كردنی داستانی
ئیبراهیمی خه‌لیل و كاتیك له‌میژووی باوكان له‌نیوان نوح و ئاده‌م و میژووی ئه‌و
رۆژگاران قسه‌مان كرد، ئاماژه‌ به‌پاشاكانی عه‌جه‌می هاوڕۆژگاری ئه‌وان ده‌دین.

گێڕانهوهکان سه بارهت به ئیبراهیمی خه لیل

ئیهراهی، کۆری تالخ کۆری ساروغ کۆری ئه رغوا کۆری فالخ کۆری عابر کۆری شالخ کۆری قینان کۆری ئه رفه خشن کۆری سام کۆری نوحه.

سه بارهت به زادگای ئه و بۆچونهکان جیاوازن: دهستهیهک وتوویانه، زادگای ئه و له شووش سه رزمینی ئه هواز، دهستهیهکی دیکه وتوویانه له بابلی عێراق چاوی به دنیا هه لئینا، دهستهیهک وتوویانه له عێراق له دایک بوو به لام له ناوچهی کوسی. دهستهیهکی دیکه بۆچونیان وایه زادگای ئیهراهی، له ورکا له ناوچهی زابهکان و سنوری که سه که ره و باوکی ئه وی هینایه سه رزمینی کوسی که شوینی مانه وهی نه مرووده. دهستهیهکی دیکه وتوویانه له حه ران چاوی به دنیا پشکوت و باوکی ئه وی بۆ بابل برد.

هه موو شوینکه وتهکانی زانستی کۆن وتوویانه له دایک بوونی ئیهراهی له رۆژگاری نه مروود کۆری کوشه و هه مو شوینکه وتهکانی هه وال وتوویانه له دایک بوونی ئیهراهی له ده ورانی ئه زدهاق بووه که به گومانی دهستهیهکیان نوح له سه رزمینی بابل و ده ور به ری، وهک پێغه مبه ری سه رده می ئه و هه لێژێردراوه. به لام دهستهیهک له شاره زایانی کۆن وتوویانه، پاشایهکی سه ربه خۆ بوو. وهک ده لێن، ناوی زێرهی کۆری ته هه مسفان بوو.

کۆری ئیسحاق ده لیت: بیستومه و خوا زانتره، ئازهر له دانیشته وان کوسی، گوندیک له سوادی کوفهیه. له و رۆژگاره دا نه مروودی سه مکار پاشایهتی رۆژه لاتی ده کرد. ئه ویان به سه ته مگه ر ناوده برد و گومانیان کردوه پاشایهتی ئه و له سه رزمینهکانی رۆژه لات و رۆژئاوا بلاو بیویه وه و خۆی له بابل نیشته جی بوو. پاشایهتی ئه و و خه لکه که ی له رۆژه لات پێش پاشایهتی فارسه کانه و وتوویانه پاشایهتی جیهان و هه موو خه لکی سه رزمین ته نیا بۆ سی که س ده سه ته به ر بوو: نه مروود کۆری ئه رغوا و زولقه رنه یین و سلیمان کۆری داوود. دهستهیهک وتوویانه: نه مروود هه مان زوحاکه.

هوشام کوپی محەممەد دەلیت: بیستووێ و خوا زاناکەر، زوێک هەمان نەمروودە و ئیبراھیمی خەلیل لەڕۆژگاری ئەو چاوی بەدنیای هەلەینا. ئەو بوو مەبەستی ئەوەی کرد ئیبراھیم لەناگەردا سوتێنێت.

له کورې مه سعوډ و دهسته يک له هاوډه لانی پتغه مېهر ده گيرنه وه: يه کم که س پاشايه تی روزه لات و روثناوایي کرد، نه مروود کورې که نعان کورې کوش کورې سام کورې نوحه. نهو پاشای فرمانبره وایي هه موو جیهانیان ده کرد، چوار که س بوون: نه مروود، سلیمان کورې داوود، زولقهرنه یین و بهخت نه صر که دووانیان موسولمان و دووانیان کافر بوون.

له کوږی ئیسحاق دهگیرنه وه: خواوهند مه بهستی نه وهی کرد ئیبراهیم وهک بهلگه و نیشانه و پیغه مبهری بهنده کانی خوۍ په وانه بکات. له نیوان نوح و ئیبراهیم دواۍ نوح، جگه له سائج و هود هیچ پیغه مبهریکی دیکه په وانه نه کړا و کاتیک زه مانی ئیبراهیم نزیك که وته وه، خوا مه بهستی ناشکړا کردنی مه بهسته که ی خوۍ کرد. دهسته یه که له نه ستیره ناسه کان پوشتنه لای نه مروود و وتیان: ناگادار به، ئیمه له زانسته که ی خوۍ مان ده بینین له مانگی فلان له سائی فلان، کوږیک له م گونده چاو به دنیا هله دهینیت به ناوی ئیبراهیم که پشت ده کاته دینی ئیوه و بته کان ده شکینت.

كاتيڭ سالى ديارىكراو گەيشت، نەمروود كەسى پەوانە كرد و ھەموو ژنە دوگيانەكانى گوندەكەى كۆكردەوھ و زىندانى كردن جگە لەدايكى ئىبراھىم و ھاوسەرى نازەر لەبەر ئەوھى لەدووگيانى ئەو ئاگادار نەبوونەوھ چونكە ژنىكى گەنج و ئاگاي لەسكپرى خۆى نەبوو. ھەر كوپڭ لەو مانگ و سالتەدا لەدايك بوو، بەفەرمانى نەمروود كۆژرا. كاتيڭ دايكى ئىبراھىم، ژانى منالبونى گرت، شەوانە پۆشتە ئەشكەوتىكى نزيك و ئىبراھىمى لەناو ئەشكەوتەكە ھىنايە دنيا. دواى ئەوھ، لەئەشكەوتەكە ھاتەدەر، دەرگاي ئەشكەوتەكەى داپۆشى و بو مال گەپايەوھ. سەردانى منالەكەى دەكرد و دەيبىنى زىندووھ و پەنجەى دەمژئت. وەك وتوويانە، خواوەند رۆژى ئەو منالەى لەناو پەنجەيدا جىگىر كردبوو. گومانىيان كردووھ كەئازەر لەدايكى ئىبراھىمى یرسى منالەكەى جى بەسەر ھات و ئەو وەلامى

دایەوه، منالەکه لەدایک بوو و مرد. ئازەر باوەڕی بەوتەکانی کرد و هیچی نەوت. وهك وتووینە، ئیبراهیم لەرۆژنێك، بەئەندازەی مانگیك، گەشەیی دەکرد و لەمانگیك بەئەندازەی سالتێك. زیاتر لەپانزە مانگ لەناو ئەشكەوتەكە نەمایەوه و بەدایکی وت: من ببەدر، تا لەدەوروێر بپوانم. دایك شەوانەیی ئەوی هینایە دەر و سەیری کرد. بیری لەئافراندنی ئاسمانەكان و زەوی کردەوه و وتی: ئەو كەسەیی منی ئافراند و رۆژی و خواردن و ئاوی پێدام، پەرەردگاری راستینە و جگە لەو خوایەكەم نییە.

دواتر سەیری ئاسمانی کرد و ئەستێرەكەیی بینی، وتی: ئەمە پەرەردگاری منە.

سەیری کرد تا لەبەرچاو ونبوو، كاتێك دیار نەما، وتی: ئەوانەیی لەناو دەچن، وهك خوا پەسەندیان ناكەم.

ئەوسا مانگ دەرکەوت و بینی كەرۆشن و رووناكە، وتی: ئەمە پەرەردگاری منە. سەیری کرد تا لەبەرچاو ونبوو، وتی: ئەگەر خوا رێنویینیم نەكات، لەدەستەیی گومراكان دەبم.

كاتێك رۆژ بویەوه و خۆر هەلات و گەورەیی هەتاوی بینی، لەهەمووان نووری زیاتر بوو، وتی: پەرەردگاری من ئەمەیه، ئەمە گەورەترە (كاتێك هەتاو ئاوا بوو، وتی:

((يا قوم انى برى مما تشركون، انى وجهت وجهى للذى فطر السموات و الارض حنيف و ما انا من المشركين. واتاكەي: ئەي خەلکی من، لەوەی دەیکەنە شەریکی خوا، بێزارم من پەرەستینی خۆم تاییبەت کردووه بەکەسێك کە ئاسمانەكان و زەوی ئافراندووه و لەخراپەکاران نیم.))

دوای ئەوه ئیبراهیم پۆشتە لای ئازەر. رێگەیی خۆی دۆزیبویەوه و خوای ناسی. پشیتی کردە دینی خەلکەكەیی، بەلام هیچی نەوت و بەباوکی وت کە کوپی ئەوه. دایکی ئیبراهیمیش وتی کە کوپی ئازەرە و بەسەرھاتەكەیی بۆ باس کرد. ئازەر شادمان بوو.

ئازەر بتتاشی خەلکەكەیی بوو. بتی دروست دەکرد و بەئیبراهیمی دەدا تا

بېفرۆشیت. ئیبراهیم وەك دەلین، بتهكانی دوبرد و دهیوت: چ كەسیك شتیك
 دهكریت كهسوود و زیانی نییه؟ هیچ كەس لئی نه دهكړی. دواتر دپوښته لیواری
 جوگهیهك و سهری بتهكانی دهكرده ژیر ئاو و بۆگالته كردن به خهلكهكی و
 گومرایی نهوان، دهیوت: ئاو بخۆرهوه.

سهرنه نجام نهینیهكی ناشكرا بوو. خهلكهكی و خهلكی گوندهكی
 زانییان دژي بتهكان قسه دهكات. بهلام هیشتا هوالی ئیبراهیم بهنهمروود
 نهگه یشتبوو.

كاتیک ئیبراهیم مهبهستی نهوهی كرد پینچهوانهی كردهی خهلكهكی ههلس
 و كهوت بكات و فرمانهكانی خوا نه نجام و پینشیری خوا پهرهستی به خهلكان
 بكات، سهری تهستیرهكانی كرد و وتی: (نه خوشم.) خهلكهكی نه میان بیست
 و خویان لهو به دوروور گرت. ئیبراهیم دهیوست خهلك بپون تا نهوهی دهخواریت
 لهگهل بتهكان نه نجامی بدات. كاتیک پوشتن، پوشته لای بتهكان كه لهجیاتی خوا
 دهیانپهرهست. خواردنی خسته بهردهم بتهكان و وتی: ((بۆ ناخون، بۆ قسه
 ناكهن) دهستی بهگالته كردن به بتهكان كرد.

لهكوپی عهباس و كوپری مهسعود و دستهیهك له هاوولانی پیغه ممبر(د.خ)
 دهگیرنهوه: داستانی ئیبراهیم بهمشیهو بوو: لهروژگاری نه مروود، تهستیرهیهك
 دهركهوت و نووری ههتاو و مانگی برد. نه مروود ترسا، وتیان: له پاشایهتی تو
 پیاویك له دایك ده بیئت كه له ناوچوونی پاشایهتییه كهت له سهر دهستی نهو ده بیئت.
 شوینی نیشتهجی بوونی نه مروود بابل بوو. له گوندهكی خوئی بۆ گوندیكی دیکه
 دهپوشت و پیاوانی دهردهكرد و ژنانی دههیشهوه. فرمانی دا تا هر كوړیك
 له دایك بیئت، سهری بچن. سهری كوړهكانیان بری. نهوسا كارنكی لهشاردا بۆ
 پیشهات كه تهنیا باوهری بهنازهری باوكی ئیبراهیم دهكرد. نهوی بانگ و پهوانه
 كرد و پیی وت له هاوسهره كهت نزیك نهكه ویتهوه. وتی: دینی من نازیزتر لهوهیه.
 نازهر كاتیک بۆ گوندهكی گهراپهوه، نهیتوانی خوئی بگریئت، له هاوسهرهكی خوئی
 نزیك كهوتوهوه و نهوی بۆ گوندیك لهنیوان كوفه و بهسره برد كه پینیان دهوت، ئور.
 خستهی ناو چالیکي ژیرزه مینی و خواردن و ئاو و كه رهسته پیویستهكانی ژیان

بۇ ئامادە كرد. كاتىك ماوەيەك تىپەرى، پاشا وتى: جادوۋگەران درۆيان كرد. بۇ سەرزەمىنى خۇتان بگەرئىنەۋە. گەپانەۋە و ئىبراھىم لەدايك بوو. رۆژانە بەئەندازەى حەفتەيەك و حەفتانە بەئەندازەى مانگىك و مانگانە بەئەندازەى سالتىك گەشەى دەكرد. شا داستانەكەى لەبىر كرد.

ئىبراھىم گەۋرە بوو، كەسى جگە لەدايك و باۋكى خۇى نەدەبىنى. باۋكى ئىبراھىم بەكەسەكانى خۇى وت: من كورېكم ھەيە كەدامشاردوۋە، ئەگەر بىيەمە لاي پاشا، ترسى لەسەرە؟
وتيان: بىيەنە.

كۆرەكەى خۇى برد. كاتىك ئەۋى لەچالەكە ھىنايە دەر و چوارپى و مرقەكانى بىنى، لەباۋكى پرسى: ئەمانە چىن؟

باۋك پىى وت: وشتر، وشترە، مانگا، مانگايە، ئەسپ، ئەسپە و بزن بزنە. ئىبراھىم وتى: ئەم خەلكە بەناچارى دەبىت ئافرىنەرئىكان ھەبىت.
كاتىك لەچالەكە ھاتەدەر، خۇر ئاۋا ببوو، سەرى بۇ ئاسمان بەرز كردهۋە و ئەستىزەى مشتەرى بىنى، وتى: ئەمە پەرۋەردگارى منە. زۆرى نەخاياند، ئەستىزەكە ديار نەما، وتى: ئەۋەى لەناۋ بچىت، ۋەك خواۋەند پەسەندى ناكەم. يانى ئەۋ خوايەى لەبەر چاۋ ون دەبىت.

كۆرى عەباس دەلىت: كۆتايى مانگ بوو، لەبەر ئەمە مانگى پىش ئەستىزەكانى دىكە نەبىنى، كاتىك كۆتايىيەكانى شەۋ، مانگ دەرکەوت، وتى: ئەمە پەرۋەردگارى منە. كاتىك مانگ ئاۋا بوو، وتى: ئەگەر خوا رىئوئىنيم نەكات، لەدەستەى گومراكان دەبم. كاتىك بەيانى بوۋيەۋە و ھەتاۋى بىنى، وتى: ئەمە پەرۋەردگارى منە، ئەمە گەۋرەترە.

خواۋەند بەئىبراھىمى فەرموو: باۋەپ بىنە.

وتى: تەسلىمى پەرۋەردگارى جىھانپانم.

بۇ لاي خەلكەكەى خۇى گەپايەۋە و پىشنىارى باۋەپھىنانى پىكردن، وتى: ئەى خەلكى من، لەخاۋاكاني ئىۋە بىزارم و بەدلىكى پاكەۋە، روودەكەمە ئەۋ خوايەى كەئاسمان و زەۋى ئافرانند. بەرەدەوام پىشنىارى باۋەپھىنانى

به خه لکه که ی ده کرد و مۆجیاری دودان.

باوکی ئیبراهیم بتی دروست ده کرد و به کوپه کانی خوی دودا بۆ ئه وهی بیفرۆشن. ئیبراهیم هاواری ده کرد: کی شتیك ده کرت که نه زیانی هیه نه سوود؟ براکانی بته کانی خویان ده فرۆشت و ئیبراهیم بته کانی خوی ده هینایه وه.

دواتر پینشنیاری باوه هینانی به باوکی کرد و وتی: باوکه، بۆ شتیك که نابینیت و نابیسیتیت و سوودی نییه، ده په ره ستیت؟

((باوک وتی: ارغب انت عن آلهتی یا ابراهیم. لئن لم تنته ارجمنک و اهجرنی ملیا.

واتاکه ی: ئه ی ئیبراهیم، مه گهر له خواکانی من بیزاریت، ئه گهر ته وای نه کهیت، جوینت پی ده دم و بۆ ماوه یه کی زۆر له بهر چاوی من مه مینه.))
باوک وتی: ئه ی ئیبراهیم، جه ژن نزیك بۆته وه، ئه گهر له گهل مندا بییت، شادمان ده بم.

کاتیك رۆژی جه ژن هات و پۆشتنه ده ر، ئیبراهیم له گه لیان پۆشت به لام له نیوه ی رینگه خوی خسته سه ره وهی و وتی: ((نه خوشم، قاچم نازاری هیه.)) به هه مان شیوه که له سه ر زه وی که وتبوو، قاچیان شیلا. کاتیك پۆشتن، به خه لکانی دواوه ی وت، سویند به خوا کاتیك بپۆن، فیلێك له خواکانی ئیوه ده که م. ئه مه قسه یان بیست.

دوای ئه وه ی ئیبراهیم بۆ مالی خواکان گه رایه وه که شوینیکی گه وه بوو. له سه ر ده رگا که ی بتيکی گه وه و بتيکی بچوک له تهنیشتی. بته کان بچوک بچوکت ده بوونه وه. خه لک خواردنیان ناماده و له بهر دم بته کان دایانابوو. وتبوویان: تا ده گه پیننه وه، خواکان خواردنه که مان پیرۆز ده که ن، ئه وسا ده یخوین. کاتیك ئیبراهیم بته کان و خواردنه که ی به رده میانی بینی، وتی: بۆ ناخۆن؟ له بهر ئه وه ی وه لامی له لایه ن خواکانه وه ده ست نه که وت، ته ورێکی هه لگرت و ده ستی به شکاندنی تهنیشتی بته کان کرد. دواتر ته وره که ی خسته سه ر شانی بته گه وره که و پۆشته ده ر. کاتیك خه لک بۆ لای خواردنه کانی خویان گه رانه وه و خواکانی خویانیان بینی، وتیان: کی ئه م به لای به سه ر خواکانی ئیمه دا هیناوه،

كەسىكى سىتەمكار و سىتەمگەرە.

ئەوسا بىريان كەوتەو و وتيان: لەگەنجىكمان بىست كەباسى ئەوانى دەکرد،
ناوى ئىبراھىم بوو. يانى گەنجىك كەخراپەى بىتەكانى باس دەکرد وگالتەى
پىدەکردن. جگە لەو كەس ئەم قسانەى نەھىناوئە سەرزمان، گومان دەكەين
كارى ئەو بىت.

داستانەكە بەنەمرود و گەرەكانى خەلك گەشىت و وتيان: ئەو بىتنە لای
خەلك، لەوانەى پىمان بلىن چى لى بگەين.

كوپى ئىسحاق دەلىت: كاتىك ئەويان مینا، خەلك لای پاشاكەى خویان،
كۆبونەو و وتيان: ئەى ئىبراھىم تۆ ئەم بەلات بەسەر خواكانى ئىمەدا هیناوه؟
وتى: نە، بىتى گەرە ئەو كارەى كردووه، لەوان بىرسن تا بىلین. ئەو رازى
نەبوو لەگەل ئەم بىتە بچوكانە بىپەرەستى و لەبەر ئەوئەى لەھەموويان گەرەتر بوو،
ئەوانى شكاند.

خەلك ترسان و بىريان كردهو و وتيان: ئىمە سىتەم لەو دەكەين، راست
دەكات. زانىان كەبىتەكان هېچ سوود وزىانىكىان نىيە. وتيان: تۆ دەزانى كەبىتەكان
قسە ناكەن و نالین كى ئەم بەلای بەسەردا هیناون.

ئىبراھىم وتى: كەواتە بۆ لەجىگەى خوا، شتىك دەپەرەستى كەھىچ سوود و
زىانىكتان پى نەخشىت، مەگەر ئاوتان نىيە؟

خەلك سەبارەت بەخوا گفتوگويان لەگەل كرد و پىرسىارى خويان هیناىە
كایەو، وتيان: بىتەكانیان لەخواكەى زاناترە.

ئىبراھىم وتى: سەبارەت بەخواوەند لەگەل من گفتوگو مەكەن چوونكە منى
رىنۆنى كردووه. نمونەى بۆ هینانەو و ئامۇژگارى كردن كەخواوەند بۆ
پەرەستىن شىاوترە لەبىتەكان.

ئەبو جەغفەر دەلىت: وەك وتوویانە، نەمرود بەئىبراھىمى وت: ئەم خویەى
تۆ كىيە دەپەرەستى و خەلك بۆ پەرەستىنى ئەو ھان دەدەیت و دەلىنى ھىزى
لەھەمووان زیاترە؟

ئىبراھىم وتى: خوی من كەسىكە دەمرىنىت و زىندوو دەكاتەو.

نه مروود وتی: منیش دهریم و زیندو دکه موه.

ئیراهیم وتی: چوډ دهریمیت و زیندو دکه یته وه؟

وتی: دو کس که به فرمانی من شیای کوشتن، دهیم، یه کیان دکوژم و

ئوم مراندوه و یه کیان نازاد دکه م و گیانم پی به خشیوه.

ئیراهیم وتی: خواوند هتاو له روزه لاتوه دینیت، تو له روزه اووه بیینه تا

بزاین که قسه که ی تو راسته.

نه مروود سهریسورما و هیچی نهوت. زانی توانای و لامدانه وهی ئیراهیمی

بییه.

دهلیت: نه مروود و خه که که ی هاوړابوون و وتیان: بیسوتین و هاوکاری

خواکانی خوتان بکه.

له مواهید دهگیرنه وه: ئه م ئایم ((بیسوتین و هاوکاری خواکانی خوتان

بکه) بوعبدالله کوری عومر خوینده وه، وتی: ئه ی مواهید، ده زانی کی وتی

ئیراهیم به ناگر بسوتین؟

وتم: نا.

وتی: یه کی که له عه ره به کانی فارس بو.

وتیم: ئه ی باوکی عه بدولر حمان مه گر فارسه کانیش عه ره بیان هیه؟

وتی: به لی، کورده کان عه ره بی فارسه کان.

له شوعه یب کوری جها دهگیرنه وه که ناوی که سین که وتی ئیراهیم بسوتین،

هین بو. خواوند ئه ی به ناخی زه ویدا برده خوار و تاروژی په سلان هاوار

دهکات.

کوری ئیسحاق دهلیت: نه مروود وتی داروته خته کوکه نه وه، له هه موو

داره کانیان هیئا، ته نانه ت ژناتی گونده که ی ئیراهیم نه زریان کرد تا نیازه کانیان

بیته دی. ئه وانیش داروچیلکه یان بو ناگره که ی ئیراهیم برد.

کاتیک ویستیان بیخه نه ناو ناگره که وه، ناگریان له چیلکه و چه ویل برده،

کاتیک بلنسه ی سهند و ویستیان ئیراهیم بخه نه ناو ناگره که وه، له ناسمان و

زه ی خه لکان هاوار بهرز بوویه وه: خواونده، له زه ی تو جگه ئیراهیم،

خواپەرەستىك نىيە، ئەو لەبەر تۆ دەسوتىنن، فەرمانمان پىيىدە تا ھاۋكارى بىكەين. دەلىن و خوا زاناترە، كاتىك ئەمەيان وت: خواۋەند فەرموۋى: ئەگەر داۋاى ھاۋكارى لەئىۋە كرد، ھاۋكارى بىكەن و ئەگەر تەنبا داۋاى ھاۋكارى لەمن كرد، من سەرپەرەستى ئەوم، خۆم دەپپارىزم.

كاتىك ئەويان خىستە ناو ئاگرەكە، فەرموۋى: ئەى ئاگر، بۇ ئىبراھىم فىنك وبى زىيان بە. ئاگر بەھەمان شىۋە بوو كەخو فەرمانى پىندا.

لەسەدى دەگىرنەۋە، خەلىكى ئىبراھىم وتيان: بىنايەك دروست بىكەن و بىخەنە ناو ئاگر. ئەويان لەمالىكىدا گرت و داروچىلىكەيان كۆكردەۋە تا ئەو جىنگەى ژنىك نەخۇش دەكەوت و دەيوت: ئەگەر خوا شىقام بدات، دار بۇ سوتاندنى ئىبراھىم دەبەم. كاتىك دارو وچىلىكە فراۋان بوو و ئاگر بلىسەى سەند، بالندەكان كە بەسەر ئاگرەكەدا ھەلدەفريت، دەسوتان، ئىبراھىمىيان بىردە سەر بەرزايى بىناكە. سەرى بۇ ئاسمان بەرز كىردەۋە و ئاسمان و زەۋى و كىۋەكان و فرىشتەكان وتيان: خواۋەندا، ئىبراھىم لەبەر پەرەستىنى تۆ دەسوتىنن.

خواۋەند فەرموۋى: من باشتر ئاگادارى خالى ئەوم، ئەگەر داۋاى لەئىۋە كرد، ھاۋكارى بىكەن.

ئىبراھىم سەرى بۇ ئاسمان بەرز كىردەۋە، وتى: خواۋەندا، تۆ لەئاسمان تاقانەيت و من لەزەۋى تاقانە، چوونكە لەسەر زەۋى كەس جگە لەمن تۆ ناپەرستىت. خوايە تۆ بۇ من بەسيت چوونكە باشترىن پشتىۋانىت.

ئەويان خىستە ناو ئاگرەكە. دەنگ لەئاسمانەۋە ھات، ئەى ئاگر بۇ ئىبراھىم فىنك وبى زىيان بە. جىرەئىل ئەم فەرمانەى خۋاى گەياند.

كۆپى عەباس دەلىت: ئەگەر وشەى (بى زىيان) (بەدۋاى) وشەى (فىنك) دا نەدەھات، ئىبراھىم لەفىنكى ئاگرەكە دەمرد و لەئىستادا ئاگر لەسەر زەۋى بونى نەدەبوو.

كاتىك ئاگر كۆژايەۋە، ئىبراھىمىيان بىنى كەپپاۋىكى دىكەى لەگەلدايە و سەرى خىستۋتە داۋىنى ئىبراھىم و ئارەق لەناۋچاۋانى دەسپىت. دەلىن، ئەو پىاۋە فرىشتەى سىبەر بوو. ئىبراھىمىيان ھىنايەدەر و بردىانە لاي پاشا، چوونكە

پیشتر پاشای له‌نزیکه‌وه نه‌بینیوو.

کوری ئیسحاق ده‌لټ: خواوهند فریشته‌ی سیبهری بو لای ئیبراهیم په‌وانه و له‌ناو ناگره‌که لای دانیشته و قسه‌ی له‌گه‌ل ده‌کرد. چهند روژیک تیپه‌ری و نه‌مروود گومانی کرد ناگر ئیبراهیمی له‌ناو‌بردبټ. سوار ئه‌سپ لای ناگره‌که تیپه‌ری و سه‌یری کرد. بینی ئیبراهیم له‌ناو ناگره‌که دانیشتوو و که‌سینکی دیکه‌ی هاوشیوه‌ی خۆی، هاورییه‌تی. له‌وی گه‌رایوه و به‌خه‌لکه‌کی خۆی وت: ئیبراهیم بینی له‌ناو ناگره‌که‌دا زیندوو و گومانم لای دروست بوو، بورجیک دروست بکه‌ن تا بتوانم له‌سه‌روهه‌ بیبینم. بورجیکیان بو دروست کرد و پوخته‌سه‌ر. سه‌یری ناگره‌که‌ی کرد و ئیبراهیمی بینی له‌ناو ناگره‌که‌دا دانیشتوو و فریشته‌یه‌کی بینی هاوشیوه‌ی روخساری ئیبراهیم هاورییه‌تی ده‌کات.

نەمرود بانگی کردن ئەی ئیبراهیم، گەورەیه ئو خوایهی ریگهی نەدا ئاگر زیان بەتۆ بگهیینیت، دەتوانی لە ئاگرهکه بپێتەدەر؟

ئىبراھىم وتى: بەلى. نە مروود وتى: ئايا ئەگەر لەناو ئاگرەكە بىننىتەوه،
زىانت يىدەگات؟ وتى: نا.

وتی: ههسته و لهئاگره که وهردهر.

ئىراھىم ھەستا و لەناو ئاگرەكە بەرێدا دەروشت و لىنى ھاتەدەر.

کاتیک گه‌یشته لای نه‌مروود، لینی پرسى: ئه‌ی ئیبراهیم، ئه‌و پیاوه‌ی هاوشیوه‌ی تۆبوو و له‌ناو ئاگره‌که‌دا بینیم، کۆ بوو؟

وتی: فریشتہ سی سیبہر. خواہند پھوانہی کرد تا ہاودہمی من بیت و ناگرکہ
 بؤ من فینک و بی زیان بکات.

نەمرود وتی: "ئێستە کەهیز و گەورەیی خوای تۆم بینی، چوار ھەزار مانگای بۆ دەکەمە قوربانی."

ئىبراھىم وتى: تا لەسەر دىنەكەى خۆت بىت، خوا بەقوربانىيەكانى تۆ رازى نابىت مەگەر ئەوھى يىشت بکەيتە دىنەكەى خۆت.

وتی: ئەی ئیبراهیم، ناتوانم دەستبەرداری پاشایەتی بم بەلام قوربانی دەکەم.
قوربانی کرد و جاویووشی لەئیبراهیم کرد. خوا زیانی نەمرودی لەئیبراهیم

دورخسته وه.

له سلیمانې ته میمی ده گپړنه وه، کاتیک ئیبراهیمیان ده به سته وه بۆ ئه وهی
بیخه نه ناو ئاگره که، جبرئیل هات و وتی: ئه ی ئیبراهیم، هیچ نیاز یتکت هیه؟
وتی: به تو نا.

له باوکی سلیمان ده گپړنه وه که وتی: ئاگره که ته نیا به نده کانی دهستی
ئیبراهیمی سووتاند.

کوری ئیسحاق ده لیت: زۆربه ی خه لکانی نه ته وهی ئیبراهیم که به خششه کانی
خوایان بۆ ئیبراهیم بیینی، هه رچه نده له نه مرود ده ترسان، باوه پریان پی هیئا، له ناو
ئه وان لوت برازای ئیبراهیم باوه پی هیئا. لوت کوری هاران کوری تارخه و هاران
برای ئیبراهیمه. برایه کی دیکه یان هه بوو به ناوی ناحور کوری تارخ. هاران باوکی
لوته و ناحور باوکی به تویل و به تویل باوکی لابان و ره بقا کچی به تویل هاوسه ری
ئیسحاق کوری ئیبراهیم و دایکی یه عقوبه و لیا و راحیل دوهاوسه ره که ی یه عقوب
کچه کانی لابان.

ساره کچی مامی ئیبراهیم باوه پی هیئا، ئه و، کچی هارانی گه وه، مامی
ئیبراهیمه. خوشکیکی بوو به ناوی مه لیکا که هاوسه ری ناحوره.
ده لیتن: ساره کچی پاشای حه رانه.

ئاماره دان به بیژه ری ئه م وته یه

له سه دی ده گپړنه وه: ئیبراهیم و لوت به ره و شام به ریکه وتن. ئیبراهیم ساره ی
بیینی و ساره کچی پاشای حه ران بوو که پشستی کرد بووه ئایینی خه لکه که ی خوی.
ئیبراهیم ئه وی کرده هاوسه ری، به و مه رجه ی جگه له و که س نه کاته هاوسه ر.
ئیبراهیم پیشنیاری دینه که ی خوی به ئازه ری باوکی کرد و وتی: باوکه، بۆ
ئه و بتانه ی چاو و گوئیان نییه و هیچ کاریک بۆ تو ئه نجام ناده ن، ده په ره ستیت؟
باوک به پیشنیاره که ی رازی نه بوو.

ئیبراهیم و هاوری باوه پداره کانی بریاریاندا خویان له خه لکه که یان دور
بخه نه وه، وتیان: ئیمه له ئیوه و ئه و بتانه ی وه ک خوا ده یان په ره ستن، بیزارین، ئه ی

بتهکان و ئه‌ی بته‌په‌رسته‌کان؛ حاشا له‌ئێوه ده‌که‌ین. له‌نیوان ئێمه و ئێوه دوژمنایه‌تی و کینه هه‌یه تا ئه‌و کاته‌ی باوه‌ر به‌خوای تاقانه ده‌هینن.

ئیه‌راهم له‌ریڤه‌ی خوادا کۆچی کرد. لوت هاورێی بوو.

ئیه‌راهم ساره‌ی ئاموژای وه‌ک هاوره‌ری خۆی هه‌لبژارد. ئه‌وی له‌گه‌ڵ خۆیدا برد و له‌حهران دابه‌زی و تا ئه‌و کاته‌ی خواوه‌ند ویستی، له‌وی مایه‌وه.

دواتر له‌وی پوشت و نه‌میسر دابه‌زی که‌یه‌کێک له‌فیرعه‌وه نه‌کۆنه‌کان پاشایه‌تی ده‌کرد. ساره وه‌ک ده‌لێن به‌راده‌یه‌ک جوان و فره‌مانبردارێ ئیه‌راهم بوو، خواوه‌ند ریزی لێده‌گرت. کاتی‌ک وه‌سفێ جوانی ئه‌ویان بۆ فیرعه‌ون کرد، ئیه‌راهمی بانگ کرد و وتی: ئه‌م ژنه چیه‌؟

ئیه‌راهم وتی: خوشکی منه. چونکه ده‌ترسا ئه‌گه‌ر بلیت هاوره‌مه، فیرعه‌ون بۆ به‌ده‌ست هینانی ساره بیکوژێت.

فیرعه‌ون به‌ئیه‌راهمی وت: بیرازینه‌ره‌وه و بۆ منی بنێره تا ببینم.

ئیه‌راهم گه‌راپه‌وه و به‌ساره‌ی وت بۆ ئه‌وه‌ی خۆی ئاماده بکات. ئه‌وی بۆ لای فیرعه‌ون په‌وانه کرد. کاتی‌ک ساره لای فیرعه‌ون دانیشیت، ده‌ستی بۆ درێژ کرد به‌لام ده‌ستی به‌سینگیه‌وه وشک بوو، کاتی‌ک ئه‌مه‌ی بینی، کاره‌که‌ی به‌گه‌وره و دژوار زانی، وتی: داوا له‌خوا بکه، ده‌ستی من چاک بکاته‌وه، سویند به‌خوا خراپه له‌گه‌ڵ تۆ ناکه‌م و ریزت لێده‌گرم.

ساره وتی: خواوه‌ندا ئه‌گه‌ر راست ده‌کات، ده‌ستی چاک بکه‌ره‌وه. خواوه‌ند ده‌ستی ئه‌وی چاک کرده‌وه. فیرعه‌ون ساره‌ی بۆ ئیه‌راهم گه‌رانده‌وه. هه‌روه‌ها هاجه‌ری پنبه‌خشی که‌که‌نیزکی قیبتی بوو.

ئهبو هوره‌یره ده‌لیت: پیغه‌مبه‌ر(د.خ) فره‌مووی: ئیه‌راهم سێ جار درۆی کرد، دوو جاریان له‌ریڤه‌ی خوادا بوو، یه‌کیان ئه‌وه‌ی که‌وتی: نه‌خۆشم، یه‌کی دیکه ئه‌وه‌ی که‌وتی: بته گه‌وره‌که بته‌کانی دیکه‌ی شکاندوه له‌گه‌ڵ ئه‌و جاره‌ی پوشته سه‌رزهمینی یه‌کێک له‌سته‌مکاران و له‌مالێک دابه‌زی، پیاوی خاوه‌ن ماله‌که پوشته لای پاشا و وتی: پیاوی‌ک له‌سه‌رزهمینه‌که‌ی تۆدایه و ژنیکی زۆر جوان هاوریه‌تی ده‌کات. پاشا داوا‌ی ئه‌و ژنه‌ی کرد و وتی: ئه‌م ژنه کییه‌؟

وتی: خوشکی منە.

پاشا وتی: بۆ و بێنێرە بۆ لای من.

ئێبراهیم پۆشته لای سارە و وتی: ئەم پاشا ستەمکارە پرسیارێ تۆی لەمن کرد و وتم خوشکی منی، لای ئەو، درۆکەم ئاشکرا مەکە چونکە لەزێگەیی خوادا خوشکی منیت. لەبەر ئەوەی لەسەر زەوی موسوڵمانانێک جگە لەمن و تۆ بوونی نییە.

فەرمووی: ئەوی برد و ئێبراهیم بۆ نوێژ وەستا. کاتیکی سارە پۆشته لای پاشا، بپارێدا بێبەستییەوه، بەلام دەستی وشک بوو، بەسارەیی وت: لەخوا بپارێرەوه و من خراپە لەگەڵ تۆ ناکەم.

سارە لەخوا پارێزەوه و پاشا رزگاری بوو. دوبارە دەستی بۆ درێژ کرد بەلام بەهەمان شیوەی جاری یەکەم دەستی وشک بوو، وتی: لەخوا بپارێرەوه، من خراپە لەگەڵ تۆ ناکەم. سارە لەخوا پارێزەوه و پاشا رزگاری بوو. سێیەم جار دەستی بۆ سارە درێژ کرد و دوبارە دەستی وشک بوو. پاشا داوای لەسارە کرد لەخوا بپارێتەوه.

پاشا داوای پەردەدارەکی خۆی کرد و وتی: ئەمە مرۆڤە نییە بۆ منت هێناوه، شەیتانە. ئەو بگەرێنەرەوه و ھاجەری پێی بێخەشە. ئەویان گەڕاندەوه و ھاجەریان پێی بێخەشی.

کاتیکی ئێبراهیم ھەستی بەگەڕاندەوهی سارە کرد، کۆتایی بەنوێژەکی هینا و وتی: چی روویدا؟

وتی: خواوەند زبانی کافری لەمن دوور خستەوه و ھاجەری وەك خەزمەتکار پێبەخشیتم.

محەممەد کوپی سیرین دەلێت: کاتیکی ئەبو ھورەیرە ئەم ھەدیسی دەگێڕایەوه، وتی: دایکتان بەمشێوە بوو.

کوپی ئیسحاق دەلێت: ھاجەر کەنیزکی جوان روخسار بوو، سارە بەئێبراهیمی بێخەشی و وتی: ژنیکی جوانە، ئەو بکەرە ھاوسەری خۆت، ئەگەری ھەیه خواوەند منالیکت پێی بێخەشیت.

ساره منالی نه بوو و تا ته مه نی پیری هیچ منالێکی بو ئیبراهیم نه هینایه دنیا. ئیبراهیم داوای له خوا کردبوو، منالێکی سالحی پێببەخشیت. داواکهی دواکهوت تا ئه وهی ئیبراهیم ساله کانی ته مه نی درێژ بوویهوه. ساره نه زۆک بوو، ئیبراهیم نزیکێ له گه ل هاجەر کرد و ئیسماعیل چاری به دنیا هه له ئینا.

له که عبی نه نساری ده گیرنه وه: پێغه مبه ر(د.خ) فهرمووی: کاتی که ده ستان به سه ر میسردا گرت، چاکه له گه ل خه لکه که ی بکه ن. چونکه په یوه ندی خزمایه تیتان له گه ل ئه وان هیه.

کوپی ئیسحاق ده لیت: پرسیارم له زوهری کرد سه باره ت به م خزمایه تییه ی پێغه مبه ر(د.خ) باسی ده کرد؟ وتی: هاجەر دایکی ئیسماعیل له وانه.

ده لین و خوا زاناره، ساره له بی منالی، خه مبار و خه مگین بوو.

ئیبراهیم له میسره وه به ره و شام به رێکه وت چونکه له شای میسر ده ترسا و له زبانی ئه و نیگه ران بوو. کاتی که له شام دابه زین، له سه رزه مینی فه له ستین که ساری شامه، نیشته جی بوون. لوت له موته فکه نیشته جی بوو. تا سه یح یه ک شه و روژ که متر رینگا و خوا وه ند ئه وی وه ک پێغه مبه ر هه له بژارد.

ئیبراهیم وه ک وتوویانه سه یح مایه وه، چالێکی هه لکه ند و مزگه وتێکی دروست کرد، شوی نی ئاو خوارده وه ی ئه و پاک و مه ره کان له وی تیرو ده بوون به لام خه لکانی سه یح ئازاریاندا. له وی پوشت و له ناوچه یه ک له نیوان ره مله و ئیلیا له شارێ که به ناوی قت، دابه زی. کاتی که سه بی به جیه نیشت، ئاو وشکی کرد. خه لکه که ی شوین ئیبراهیم که وتن تا پێی گه یشتنه وه و له کاره که ی خو یان په شیمان بوونه وه. وتیان: پیاویکی خوا په رستمان له ناو خو مان ده رکرد، داویان لیکرد بگه ریته وه.

وتی: من بو ئه وشاره ی لێی ده رکراوم، ناگه پیمه وه.

وتیان: ئه و ئاوه ی لیت ده خوارده وه و ئیمه یش لیمان ده خوارد، وشکی کردوه.

ئیبراهیم پوشت وحه وت بز نه مه رومالاتی خو ی به وان به خشی، وتی: بز نه کان له گه ل خو تان ببه ن، کاتی که بیانبه نه سه ر چاله که، ئاو هه لده قولیت و کانیاوکه

هاوشیوهی پيشوو، پاك و خاوين دهبيت. ليى بخونه وه، به لام ژنى نه خوش
(سووپى مانگانه) ناوى لى هه لنه گريت.

ئهوان بزنه كانيان برد و كاتيك بزنه كان له سهر چاله كه وهستان، ناو هه لقولى،
له ناوه كه يان خوارد وه، ناوى كانياو كه بهرده وام بوو تا ئه و كاتهى ژنيكى نه خوش
هات و مشتيك ناوى ليهه لگرت. ناوه كه كه مى كرد به و شيوهى كه ئيستا دهيبين.
دهليت: ئيبراهيم ميواندارى خه لكانى ده كرد چوونكه خواوه ند روژى نهوى
فراوان و مهرومالاى پي به خشي بوو.

كاتيك خواوه ند مه به ستي نهوى كرد نه ته وهى لوت له ناو ببات،
نيردراوه كانى خوى ره وانه كرد تا پيى بلين له ناو نه ته وه كهى خوى كوچ بكات
چوونكه هيچ كهس له جيهان يان هاوشيوهى ئهوان گوناخى خويان نه نجام نه دا بوو.
حاشايان له پيغه مبه ره كهى خويان كرد و ناموزگارى ئه ويان له گووى نه گرت.

نيردراوان فه رمان يان پيدر ابوو بره وه لاي ئيبراهيم و مرده ئيسحاق به ساره
و ئيبراهيم بدن. پانزه شهو تيهه پي بوو و ئيبراهيم ميواندارى كهسى نه كرد بوو.
له نه هاتنى ميوان خه مبار بوو، كاتيك ئه وانى بينى، شادى ده ست پي كرد چوونكه
تا نه و كات ميواندارى كهسى جوانى وهك ئه وانى نه كرد بوو، وتى: كهس جگه
له خوم خزمه تى ئه وان ناكات. بو لاي كه سانى بنه ماله كهى پوشت و به هه مان شيوه
كه خواوه ند ده فره ميت، گويره كه يه كى برژاوى هينا و له بهرده م ئه وان داينا.
ده ست يان لينه دا، ئيبراهيم ره نجا و نيگه ران بوو له وهى خواردن يان نه ده خوارد.

وتيان: مه ترسه، ئيمه يان بو لاي نه ته وهى لوت ره وانه كرد وه.

ساره وه ستا بوو، كاتيك له فه رمانى خواوه ند ئاگادار بوويه وه، پي كه نى
چوونكه به سه رهاتى خه لكى لوتى ده زانى. مردهى ئيسحاق يان به ساره دا و به دواى
ئيسحاق يه عقوب، يانى كوړ و كوړى كوړ. ساره له روخسارى خويدا وتى: هاوار،
منى پيرۆ نه زوك، منالم دهبيت؟

دهسته يه كه له زاناکان و توويانه له و كاته دا ته مه نى ساره نه وه و يهك سال بوو

و ئيبراهيم سه د ويست سال.

كاتيك ترسى ئيبراهيم رهويه وه و مردهى له دايك بونى ئيسحاق و يه عقوبى

له پشتمنی ئیسحاق پینگه‌یشت، وتی: سوپاس بؤخوا که له کاتی پیری ئیسماعیل و ئیسحاقی به من به خشی. ئه و بیسه‌ری نزاکانه..

له‌شوعه‌یب کوری جه‌با ده‌گیرنه‌وه: ئیبراهیم شانزه‌ ساله‌ بوو کاتی‌ک ئه‌ویان خسته‌ ناو ئاگره‌وه. ئیسحاق چه‌وت ساله‌ بوو کاتی‌ک فه‌رمانی سه‌ربرینی هاته‌خوار و ساره‌ نه‌وه‌د ساله‌ بوو کاتی‌ک منالی هینایه‌ دنیا. شوینی قوربانی کردنی ئیسحاق دو میل له‌مالی ئیلیاوه‌ دوور بوو. کاتی‌ک ساره‌ هه‌والی سه‌ربرینی نه‌وی بیست، دو رۆژ نه‌خۆش که‌وت و له‌سینیهم رۆژ کۆچی دوایی کرد.

ده‌لین: ساره‌ له‌ته‌مه‌نی سه‌د و بیست و چه‌وت سالی کۆچی دوایی کرد. له‌سه‌دی ده‌گیرنه‌وه: خواوه‌ند فریشته‌کانی په‌وانه‌ کرد تا نه‌ته‌وه‌ی لوت له‌ناو بیه‌ن. فریشته‌کان له‌روخساری پیاوه‌ قۆزه‌کان ده‌رکه‌وتن و بوونه‌ میوانی ئیبراهیم. ئیبراهیم ریزی لیگرتن و گوێره‌که‌یه‌کی برژاوی خسته‌ به‌رده‌میان. له‌گه‌ل ئه‌وان دانیشته‌ و ساره‌ خزمه‌تی ده‌کردن. خواوه‌ند له‌قورئاندا ده‌فه‌رمیته‌: ((و امرئته قائمه‌ و هو جالس. واتاکه‌ی: ژنه‌که‌ی وه‌ستابوو و خوی دانیشته‌بوو.)) کاتی‌ک گوێره‌که‌که‌ی نزیک کرده‌وه، وتی: بؤ ناخۆن؟

وتیان: ئه‌ی ئیبراهیم، ئیمه‌ خواردنی خۆپایی ناخۆین.

ئیبراهیم وتی: ئه‌م خواردنه‌یش به‌های خوی هه‌یه‌.

وتیان: به‌هاکه‌ی چییه‌؟

وتی: ئه‌وه‌ی له‌سه‌ره‌تادا ناوی خوا بێنن و ستایش و سوپاسی بکه‌ن.

جهره‌ئیل سه‌یری میکانیلی کرد و وتی: به‌راستی شیاوه‌ خواوه‌ند وه‌ک خه‌لیلی خوی ده‌ستنیشانی بکات.

کاتی‌ک ئیبراهیم بینی، ده‌ست بؤ خواردنه‌که‌ نابهن، ترسا و کاتی‌ک ساره‌ بینی ئیبراهیم ریزیان لیده‌گریته‌ و خوی بؤ خزمه‌تی ئه‌وان وه‌ستابوو، پێکه‌نی و وتی: کاری میوانه‌کانی ئیمه‌ سه‌یره‌، ریزیان ده‌گرین و خۆمان خزمه‌تیان ده‌که‌ین به‌لام خواردنه‌که‌ی ئیمه‌ ناخۆن.

وتار سه بارهت به دروست کردنی که عبه

دهلین، دواي له دايك بوونی ئیسماعیل و ئیسحاق خواوهند فرمانی به ئیبراهیمدا مالیک دروست بکات تا له وی پهره ستشی خوا بکه. ئیبراهیم نهیده زانی بینای که عبه له کوئی دروست بکات چونکه له مباره وه هیچی پی نه و ترابوو. دهسته یه که له زاناکان و توویانه: خواوهند (نارامی) بو نه و په وانه کرد تا شوینی مال که ی نیشان بدات. (نارامی) لای نه و تیپه پری و هاجر و ئیسماعیل که منالیک کی که ته من، هاورینی ئیبراهیم بوون. دهسته یه کی دیکه و توویانه خواوهند جبره ئیلی په وانه کرد و شوینی مال که ی نیشاند و وتی ده بیت چون کاره که ی ته و او بکات.

ناماژهدان به و که سانه ی و توویانه خواوهند نارامی بو لای نه و په وانه کرد

له خالید کوپی عه ره ره ده گیر نه وه، پیاویک لای عه لی کوپی نه بی طالب وه ستا و وتی: ئایا که عبه یه که م مال بوو له سه ره وه ی بینا غه ی دارین ژرا؟ وتی: نه، یه که م مال بوو له به ره که تی، پینگه ی ئیبراهیم بینا کرا. هه ره که س بپرواته ناوی، پارین زرا وه و نه گه ره ده ته ویت باسی ده که م چون بینا کرا. خواوهند وه چی به ئیبراهیم کرد که له سه ره مینی من مالیک دروست بکه. ئیبراهیم نهیده زانی ده بیت چی بکات و خواوهند نارامی په وانه کرد که بایه کی سهخت و دو سه ره بوو. سه ره کانی به دواي یه که تره وه بوون و پوشت تا گه یشته مه که و له شوینی که عبه لوولیان خوارد به هه مان شیوه که مار خوی لوول ددهات. ئیبراهیم فرمانی پیدرا، له هه ره شوینی که نارامی جینگه ی گرت، مال که دروست بکات. ئیبراهیم مال که ی دروست کرد و شوینی یه که به رد مایه وه. کوپه که ی پوشت شتی که بینیت. ئیبراهیم وتی: به ردیک بینه. کوپ به دواي به رد گه پرا و بینا که ئیبراهیم حجر الاسودی له شوینه که دانا وه. وتی: باوکه، کی نه م به رده ی هیئا.

وتی: ئەو کەسە پێویستی بەبینای تۆ نییه، جبرەئیل لە ئاسمانەوە هینای.
مالەکه یان تهواو کرد.

لەعەلی کوپی ئەبی تالب دەگیرنەوه، کاتیک ئیبراهیم فەرمانی دروست کردنی
مالەکه ی پێدرا، ئیسماعیل و ھاجەری لەگەڵ خۆی برد و کاتیک گەیشته مەککە،
لەشوینی مالەکه شتیکی ھاوشیووی ھەوری لەسەر سەری خۆی بینی. دەتوت
سەری ھەیه و قسە لەگەڵ دەکات کە: ئەی ئیبراهیم لەسێبەری من و بەئەندازە
من مالەکه دروست بکە بێ کەم و زیاد.

کاتیک مالەکه ی دروست کرد، ئیسماعیل و ھاجەری دانا. ھاجەر وتی: ئیمە
بەکی دەسپێریت؟

وتی: بەخواوەند.

ھاجەر وتی: برۆ، چوونکە خواوەند ئیمە بەتەنیا جی ناهێڵێت.
فەرمووی: ئیسماعیل تینووی بوو. ھاجەر پۆشتە سەر صەفا و سەیری کرد و
ھیچی نەبینی. ئەم کارە ی بۆ ھەوت جار دووبارە کردەوه، وتی: ئیسماعیل کاتیک
دەتبینم کەمردوویت. پۆشتە لای ئیسماعیل و بینی لەتینووەتی پێی لەزەوی
دەخشینی. جبرەئیل ھاواری کرد، کینیت؟

وتی: من ھاجەر دایکی منالی ئیبراهیمم.

جبرەئیل وتی: ئێوە ی بەکی سپارد؟

وتی: بەخواوەند.

جبرەئیل وتی: ئەم پاسەوانە بۆ ئێوە بەسە.

ئەو منالە بەپەنجە ی زەوی ھەلدەکوڵی و زەمزم ھەلقوڵی. ھاجەر رینگە ی
ئارەکە ی ھەلبەست.

جبرەئیل وتی: رینگەکە ی بکەرەوه چوونکە ئاوەکە پەوانە.

لەسەدی دەگیرنەوه، خواوەند لەگەڵ ئیبراهیم و ئیسماعیل پەیمانی بەست تا
مالەکه ی بۆ حاجیەکان و خواپەرستان بەپاک و خاوینی بھێلنەوه.

ئیبراهیم بەرێکەوت تا گەیشته مەککە. لەگەڵ ئیسماعیل و سەتا و پاچیان
بەدەستەوه بوو. نەیان دەزانی شوینی مالی خوا کامەیه. خواوەند بایەکی پەوانە

کرد کە پێیان دەوت بای سەخت. دوو بآلی بوو و سەریک هاوشیوەی مار. با، دەورووبەری کەعبە و بینا مآلەکەیی پاک کردەو. ئیبراهیم و ئیسماعیل بەپاچ ھەلیانکەند و بناغەیی مآلەکەیان دارشت. خواوەند فەرمووی: ئەو کاتەیی شوینی مآلەکەمان نیشانی ئیسماعیلدا.

ھەروەھا لەعەلی کوپی ئەبی تالب دەگێرنەو: کاتیک خواوەند فەرمانی دروست کردنی بیناکەیی و ھاندانی خەلک بۆ حەج کردنی پێدان. ئیبراهیم لەشوینەکەیی خۆی بەریکەوت و ئیسماعیل و ھاجەر ھاوریەتیان دەکرد. خواوەند ئارامی لەگەڵ ئەودا پەوانە کرد. ئارامی، مار بوو: قسەیی دەکرد و ھاوڕێ لەگەڵ ئیبراهیم رینگەیی دەبۆی، لەھەر شوینیک وەستا. ئیبراھیمیش وەستا تا ئەوێ گەشتنە مەککە. کاتیک گەیشتنە شوینی مآلەکە، لەدەوری شوینەکە لوولی خوارد و بەئیبراھیمی وت: لەجینگەکەیی من دروستی بکە، لەجینگەکەیی من دروستی بکە، لەجینگەکەیی من دروستی بکە. ئیبراھیم پایەکانی دانا و ئیسماعیل دیوارەکانی بەرز دەکردەو تا گەیشتنە شوینی رۆکن. ئیبراھیم وتی: بەدوای بەردیک بگەرێ تا بۆخەلکانی بکەینە نیشانە. ئیسماعیل بەردی ھێنا، ئیبراھیم پەسەندی نەکرد و وتی: بەردیکی دیکە بێنە. ئیسماعیل بۆ ھێنایی بەردیکی دیکە پۆشت و ھێنای. بەلام حجر الاسودی بینی کەباوکی لەناو دیوارەکە دایناو، وتی: باوکە، کێ ئەم بەردەیی ھێنا؟ وتی: کوپم، کەسیک ھێنای کەمنی بەتۆ نەسپارد.

کەسانی دیکە وتوویانە، ئەو کەسەیی لەگەڵ ئیبراھیم لەشامەو بەریکەوت و شوینی مآلەکەیی نیشاندان، جەرەئیل بوو. وتوویانە، ھاجەر و ئیسماعیلی بردە مەککە، لەبەر ئەوێ سارە رژدی بەئیسماعیل دەبرد.

ئامارژەدان بە بێژەری ئەم وتەییە

لەسەدی دەگێرنەو: سارە، ھاجەری بەئیبراھیم بەخشی. ئیبراھیم لەگەڵی خەوت و ئیسماعیلی ھێنا بە دنیا. ئیبراھیم لەگەڵ سارە خەوت و ئیسحاقی ھێنا بە دنیا. کاتیک ئیسحاق گەرە بوو. لەگەڵ ئیسماعیل شەری کرد. سارە لەدایکی

ئیسماعیل توږه و رژدی پښرد. نهوی له ماله که ی دهرکرد و دوباره گهړاندییه وه. سوښندی خوارد له تیک له گوشتی جهستی بېړیت. وتی: لووتی بېرم، گونچکه ی بېرم که عه ییبار بیت؟ وتی: خه تینه ی ده کم. ثم کاره ی کرد و هاجر کارنکی کرد تا خوښه که بشاریقه وه. خه تینه ی ژنان لیره وه بوو به نهریت. ساره به هاجره ی وت: له گهل من له یه که شوښدا مه مینه روه. خواوه ند وهی بو ئیبراهیم نارد تا به روه مه که بروت. له و کاته دا هیچ مالیک له مه که نه بوو. ئیبراهیم هاجر و کوره که ی برده مه که و له وی به جینی هیشتن. هاجر وتی: نیمه به کی ده سپیریت؟ درژهی داستانه که له گپړانه وی سه دیدا ثامارهی پندراوه.

له مواهید ده گپړنه وه: کاتیک خواوه ند شوینی ماله که و سنوری حره می نیشانی ئیبراهیمدا: هاته دهر و جبرئیل هاورییه تی ده کرد. لای هر گوندیک تیده پهرین، ئیبراهیم پرسیری ده کرد: ئیره کوښه؟ جبرئیل دهیوت: بړوین. تا گه یشتنه مه که که چقلستان بوو و خه لکه که ی به ناوی عه مالیق له دهره وه ی مه که نیشته جی بوون. له شوینی ماله که به رزاییه کی سوورپه نگی خاکی بوو. ئیبراهیم به جبرئیلی وت: لیره ده بیت به جیان بیلیم؟ جبرئیل وتی: به لی. ئه وانی له شوینی حوچر جیگه کرده وه و له وی دابه زین. به هاجره ی وت تا سایه وانیك دروست بکات، وتی: ئه ی خواجه، من وه چه ی خوم له دولنکی بی کشتوکال له نزیك بیت الحرام به جیهیشت. دواتر بو لای که سه کانی له شام گهړایه وه. هاجر و ئیسماعیلی له نزیك مالی خوا به جیهیشت.

ده لیت: ئیسماعیل تینووی بوو. دایکی به دوا ی ئاودا گهړا به لام دهستی نه که وت. گوئی هه لخت له وانه یه دهنگیک بیستیت و ئاوی دهست که ویت. له لای سه فاوه دهنگیکی بیست وړوشت و له سر به رزاییه که ی وهستا به لام هیچی نه بینی. دهنگیکی له لای مه روه وه بیست. وړوشت و له وی وهستا، به لام هیچی نه بینی.

ده لیت: له سر سه فا وهستا و له خوا پارایه وه وداوای هاوکاری بو ئیسماعیل کرد. به روه مه روه به ریکه وت و له ویش پارایه وه و داوای هاوکاری کرد. له م کاته دا له شوینه ی ئیسماعیلی به جیهیشتبوو، دهنگی بالنده کانی بیست و به راکردن

گەپراپەۋە. بىنى كەئىسماعىل دەستى خۇي خىستۇتە ناۋ كانىيەك كەلەتەنىشت
ئەۋ ھەلقولۇۋە و ئاۋ دەخواتەۋە. ھاجەر رىنگەي ئاۋەكەي بەست و دەفرەكەي خۇي
پىركرد و ئاۋى بۇ ئىسماعىل ھەلگرت. دەلئىن ئەگەر ئەم كارەي نەدەكرد، زەمزەم
ھەمىشە ئاۋەكەي رەۋان دەبوو.

لەكۆپى عەباس دەگىرنەۋە: يەكەم كەس كە لەنىۋان سەفا و مەرۋە رايكرد،
دايىكى ئىسماعىل بوو. يەكەم كەس لەژنانى عەرەب كەخەتتەنە كرا، ھاجەر، دايىكى
ئىسماعىل بوو.

دەلئىت: كاتىك لەدەست سارە رايكرد، كاريكى كرد تا شوئىن پىكانى
بىسپىتەۋە. ئىبراھىم، ھاجەر و ئىسماعىلى برد تا گەشتەنە شوئىنى مالەكە. ئەۋانى
لەۋى دانا. ھاجەر شوئىنى كەۋت و وتى: ئىمە بەكى دەسپىرىت؟ ئىبراھىم بىدەنگ
بوو.

ھاجەر وتى: ئەمە فەرمانى خوايە؟

ئىبراھىم وتى: بەلى.

وتى: خوا ئىمە بەجى ناهىلئىت.

دەلئىت: ئىبراھىم گەپراپەۋە و گەيشتە رىزەۋى كەدا. روۋى كىردە دۆلەكە و
وتى: خوايە، مەن نەۋەكانى خۇم لەدۆلىكى بى كشتوكال لەنزىك بىت الحرام
بەجىپەنىشت.

دەلئىت: ژنەكە دەفرىك ئاۋى پىبوو. ئاۋ كۆتايى ھات و تىنوۋ مانەۋە.
شېرەكەي وشكى كرد و كۆپەكەي تىنوۋى بوو. ھاجەر سەيرى كرد تا بزائىت كام
يەك لەكىۋەكان بەرزترە. بەسەفادا سەركەۋت و گوئى ھەلخىست تا دەنگىك
بىسىتئىت يا ھاۋدەمىك بدۆزىتەۋە. بەلام ھىچى نەبىنى و ھىچى نەبىست.
ھاتەخوار و كاتىك گەشتە دۆلەكە، دەستى بەراكردن كرد بەلام ھەزى لەپاكردن
نەبوو ۋەك مەۋقەك كەبخوازىت رابكات بەلام تاقەتى راكردنى نەبىت.

دوبارە سەيرى كرد تا بزائىت كام يەك لەكىۋەكان نزمترە. بەمەرۋەدا
سەركەۋت. گوئى ھەلخىست بۇ ئەۋەي دەنگىك بىسىتئىت يا كەسىك بىنىت.
باۋەپى نەدەكرد كەسى لى نەبىت. دۇنيا بوو و وتى: دەنگى تۆم بىست، ھاۋكارىم

بکه چوونکه من و مناله کم خه ریکه له ناو ده چین. فریشته نه وی بۆ شوینی زه مزه م هینایه خوار. قاچی له زه وی کوتا و کانیه ک هه نقولا و ژن به خیرایی ده فره که ی خو ی پرکرد. پیغه مبه ر(د.خ) فهرمووی: نه گهر په له ی نه ده کرد، ناوی زه مزه م ره وان ده بوو.

فریشته پی ی وت: بۆ خه لکی نه م دیاره، له تینوویه تی مه ترسه چوونکه نه م کانیه بۆ خوار د نه وه ی میوانه کانی خوایه. هه روه ها وتی: به م زوانه باوکی نه م مناله دیت و بۆ خوا مالیک دروست ده کات. شوینی ماله که ی نیشاندا.

ده لیت: نه وکه سانه ی له جور هه مه وه به ره و شام ده پوشتن، له وی تیپه پرین و بالنده کانیان له سه ر کیوه که بیینی، وتیان: بالنده نیشانه ی ناوه، ئایا له م دۆلده ناوتان بیینیوه؟

وتیان: نه. پوشتنه سه ر به رزایی و ژنه که یان بیینی و لئی نزیك که وتنه وه. داویان لیکرد لای نه و بمیننه وه. هاجه ر ریگه ی پیدان.

ده لیت: هاجه ر مرد و ئیسماعیل له و خه لکه ژنیکی کرد ه هاوسه ری خو ی. ئیبراهیم هات و پرسیا ری مالی ئیسماعیلی کرد. کاتیک ماله که ی دۆزییه وه، نه وی نه بیینی. هاوسه ره که ی بیینی، توپه و دل په ق، وتی: کاتیک هاوسه ره که ت گه پرایه وه پی ی بل ی پیری ک به فلا نه و فیساره تایبه تمه ندی هاته لای تو و په یامی بۆ تو دانا که، به رده رگای ماله که تم په سه ند نه کرد، بیگۆره. پوشت.

کاتیک ئیسماعیل گه پرایه وه و ژن ئاگاداری کرد ه وه، ئیسماعیل وتی: نه وه باوکم بوو و تو به رده رگای مالی منیت. نه وی ته لا قدا و ژنیکی دیکه ی له و خه لکه وه ک هاوسه ر هه لپژارد.

ئیبراهیم جاریکی دیکه هات و گه یشته به رده رگای مالی ئیسماعیل. نه وی نه بیینی. هاوسه ره که ی بیینی که روگه ش و ریزدار بوو. وتی: هاوسه ره که ت له کوئییه؟

وتی: پوشتووه بۆ راو.

وتی: خوار دنتان چییه؟

وتی: گوشت و ناو.

وتی: خوايه، گوشت و ئاوی ئەوان فراوان بکه. سێ جار ئەمەي دوباره کردەوه. وتی: کاتێک هاوسەرەکەت گەپایەوه، پێی بلی: پیرێک بەفلانەو فیساره تایبەتەندی هات و وتی: بەردەرگای مالهکەتم پەسەند کرد، بیپاریزه. کاتێک ئیسماعیل گەپایەوه، ژنهکەي ئاگاداری کردەوه.

جاری سییهم ئیبراهیم گەپایەوه و پایەکانی مالی خویان دروست کرد. دەلێن: ئیبراهیم داوای لەساره کرد تا بپرواته سەردانی هاجەر. ساره مۆلەتی پێدا بەو مەرجەي لەئەسپەکەي دانەبەزێت. ئیبراهیم گەیشته بەردەرگای مالی ئیسماعیل و بەژنهکەي وت: هاوسەرەکەت لەکوێه؟

وتی: لێره نییه و بۆ راو پۆشتوو. ئیسماعیل لەحەرەم دەپۆشتهدر و راوی دەکرد و دەگەپایەوه.

ئیبراهیم وتی: ئایا خواردن و خواردنەوتان ههیه؟

ژن وتی: هیچم نییه و کەسم لای نییه.

ئیبراهیم وتی: کاتێک هاوسەرەکەت گەپایەوه، سلۆی بگهییته و پێی بلی بەردەرگای مالهکەي بگۆرێت.

کاتێک ئیبراهیم پۆشت و ئیسماعیل گەپایەوه، بۆنی باوکی کرد، بەهاوسەرەکەي وت: ئایا کەس هاتوه؟

وتی: پیاویکی پیری ئاوا و ئاوا هات. زۆر گەرنگی پێنه دا.

ئیسماعیل پرسى: چى پى وتى؟

وتی: پێی وتم سلۆی میزدهکەت بگهییته و پێی بلی بەردەرگای مالهکەي بگۆرێت.

ئیسماعیل ئەوي تەلاقدا و ژنیکی دیکەي کردە هاوسەر.

ئیبراهیم تا ئەو کاتەي خواوهند ویستی، مایهوه و دوباره داوای لەساره کرد تا بۆ سەردانی ئیسماعیل بپروات. ساره مۆلەتی پێدا بەو مەرجەي لەئەسپەکەي دانەبەزێت. ئیبراهیم پۆشت تا گەیشته مالی ئیسماعیل. بەژنهکەي وت: هاوسەرەکەت لەکوێه؟

وتى: بۇ راو پۇشتووه و ئەگەر خوا بيهويت، ئىستا دەگەرپتەوه. دابەزە خوا
لىت خوش بىت.

ئىبراهيم وتى: ميوان رادەگريت.

وتى: بەلى.

وتى: نانى گەنم يا جۇ يا خورمات ھەيە.

دەلىت: ژن شير و گوشتى ھىنا و ئىبراهيم داواى فراوانى بۇ کرد. ئەگەر ئەو
رۆژە نانى گەنم يا جۇ يا خورماى دەھىنا، زەوى خوا زياتر لەھەموو شتىك گەنم
يا جۇ يا خورماى لىدەروا.

ژن وتى: دابەزە، تا سەرت بشۆم.

ئىبراهيم دانەبەزى و بەردىكى ھىنا و لای راست داينا. ئىبراهيم قاچى
خستەسەر. شويىنى قاچەكەى لەسەر بەردەكە مایەوه. ژن، بەشى راستى سەرى
ئەوى شۆرد. دواتر بەردەكەى بردە لای چەپ و بەشى لای چەپى سەرى شۆرد.
ئىبراهيم پىنى وت: كاتىك ھاوسەرەكەت گەراپەوه، سلاوى بگەيىنە و بلى،
بەردەرگای مائەكەت بەھىزە.

كاتىك ئىسماعىل گەراپەوه، ھەستى بەبۆنى باوكى کرد. بەژنەكەى خۆى وت:
كەس ھاتە لای تو؟

وتى: بەلى، پىرەپياويكى بۇنخۆشى جوان روخسار ھات و ئەمە و ئەوى وت.
منیش ئەمە و ئەو دەم کرد، سەرىم شۆرد و ئەمە شوین پىنى ئەو لەسەر ئەم بەردە
بەجىماوه.

ئىسماعىل وتى: چى پى وتى؟

وہلامى داپەوه و وتى: كاتىك مىردەكەت گەراپەوه، سلاوى بگەيىنە و بلى
بەردەرگای مائەكەت بەھىزە.

ئىبراهيم تا ئەو كاتەى خواوہند ويستى، مایەوه. خواوہند فرمانى پىدا تا
مائى كەبە دروست بكات. لەگەل ئىسماعىل مائەكەى دروست کرد و كاتىك
مائەكە بەرز كراپەوه، دەنگىگ ھات وتى: لەنىوان خەلكان بانگەوازی ھەج بکە.
ئىبراهيم لای ھەر خەلکىك كەتیدەپەرى، دەپوت: ئەى خەلکىنە، مالىكتان بۇ

دروست کراوه، زیارەتی بکەن. هەركەس لەمروڤ و دار و بەرد کەوتەکانی ئەویان دەبیست، دەیوت: ((اللهم لبيك)). لەوتارەکەیی ئەو کەوتی خواپە من منالەکانم لەم دۆلە بێ کشتوکالە لای تۆ بەجێهێشت تا ئەو کاتەیی سوپاسی خواوەندی کرد بۆ ئەوێ لەتەمەنی پیری ئیسماعیل و ئیسحاقی پێبەخشی، فلان سال و فیسارە سال دوورییە. بیژەر پیری کردوو ئەماژە بەم سالانە بدات.

لەکۆری عەباس دەگێرنەو: کاتێک ئیبراهیم بۆ سێنیم جار هات، ئیسماعیلی بینی کە لەنزیک زەمزم سەرقالی تیر دروست کردن بوو، وتی: ئەو ئیسماعیل، پەرورەدگار فەرمانی پێداوم، مانیکی بۆ دروست بکەم.

ئیسماعیل وتی: داواکارییەکەیی پێنەدی.

ئىبراهیم وتی: فەرمانی بەتۆیشداوه، هاوکاریم بکەیت.

ئیسماعیل وتی: دەیکەم.

دەلیت: ئىبراهیم بناغەیی دادەپرشت و ئیسماعیل بەردی دەدایە دەست،

دەیانوت:

خواپە لیمان رازی ببە چونکە تۆ بیسەر و زانایت.

کاتێک ئىبراهیم لەبینای ئەو مالهێ خواوەند فەرمانی پێداوو، تەواو بوو، خواوەند فەرمانی پێدا تا بانگەوازی حەج بەگوێی خەلکان بگەیەنیت بۆ ئەوێ پیادە و سوار لەهەر دۆلیکەو لەدەوری مالهێکەیی کۆببنەو.

لەگێرانهوێکەیی دیکە لەکۆری عەباس ئەماژەیی پێدراوه کەئىبراهیم دەلیت:

خواوەندا، دەنگی من بەکۆی دەگات؟

فەرمووی: گەیاندى لەئەستۆی من.

ئىبراهیم وتی: ئەو خەلکینە! حەجی مالی کۆن لەسەر ئێو پێویست کرا.

دەلیت: هەموو ئەو بوونەوهرانەیی لەسەر ئاسمان و زەوی بوون، دەنگی ئەویان

بیست، مەگەر نابینی خەلک لەهەموو سووچ و قوربێنیکەو لەدەوری ئەو مالهێ کۆدەبنەو.

هەرودها لەکۆری عەباس دەگێرنەو: کاتێک ئىبراهیم مالی خوی دروست

کرد، خواوەند وەحی پێکرد تا بانگەوازی حەج بەخەلک بگەیەنیت. ئىبراهیم وتی:

بزانن کە پەرەردگار مالتیکی ھەبە و فەرمانی داو، زیارەتی بکەن. ھەرچی لەبەرد و دار و خاک بیستی، وەلامی دایەو.

کۆری عەباس سەبارەت بە فەرمانی خواوێند کە دەفەرمیت، بانگەوازی حەج بە گۆنی خەلکان بگەین، دەلیت: ئیبراھیم لای دەریا وەستا و وتی: ئەو خەلکین، حەج لەسەر ئیو پنیوست کرا. ئەوێ لەناو پشستی پیاوان و پزدانی ژناندا بوو بیستی و ئەوێ لەزانستی خوادا بوو تا رۆژی کۆتایی حەج بکات، وتی: لیبیک، اللهم لیبیک.

لەموجاھید دەگێرنەو: کاتیک بە ئیبراھیم و ترا، بانگەوازی حەج بە خەلک بگەین، وتی: پەرەردگار، چی بلیم؟ وەحی ھات کە بلی: لیبیک، اللهم لیبیک... ئەمە یەکەم لیبیک بوو ھاتە سەر زمان.

دەگێرنەو: عەبدالله کۆری زوبەیر لە عوبەیدالله کۆری عومەیری لەیسی پرسى: ئیبراھیم چۆن خەلکی بۆ حەج بانگیش کرد؟

وتی: بیستووێ کاتیک لە گەل ئیسماعیل پایەکانی مانەکەى بەرز کردەو و ئەوێ خوا فەرمانی پێدا بوو، ئەنجامیدا و کاتی حەج نزیک بوویەو، رووی کردە یەمەن و بۆ پەرەستینی خوا و حەج کردن خەلکی بانگیش کرد و وەلامی دەستکەوت: لیبیک اللهم لیبیک. دواتر رووی کردە رۆژھەلات و پێشنیاری خواپەرەستی و حەجی بە خەلکان کرد و وەلامی بیست: لیبیک اللهم لیبیک. رووی کردە رۆژئاوا و پێشنیاری خواپەرەستی و حەجی مائی خواى بە خەلکان کرد و وەلامی بیست: لیبیک اللهم لیبیک. رووی کردە شام و پێشنیاری خواپەرەستی و حەجی بە خەلکان کرد و وەلامی بیست: لیبیک اللهم لیبیک.

ئىبراھیم لەرۆژی ترویە لە گەل ئیسماعیل و موسولمانەکانی ھاورینی، ھاتەدەر و لەمەنى دابەزى. نوێژی نیمەرۆ و ئیوارى و شیوان و خەوتنانیان کرد و شەو لەوێ مانەو. کاتیک بەیانی داھات، نوێژی بەیانی لە گەل ئەوان خویند. دواتر ئەوانى بۆ لای عەرەفە برد و وتی: لیڤە بمیننەو. کاتیک خۆر بەرەو ئاوا بوون دەروشت، نوێژی نیمەرۆ و ئیوارى پیکەو خویند: دواتر ئەوانى بۆ شوینی وەستان لە عەرەفە برد. کاتیک خۆر ئاوا بوو، ھاوریکانی خۆی بەرەو موزدەلیفە

برد و نوێژی شیوان و خەوتنانیان پێکەوه خویند. شەوی لەوی بەسەر برد تا بەیانی بوویەوه و نوێژی بەیانی لەگەڵ خەلکان خویند و کاتیکی خۆر هەلات، (رمی جمرە) ی فیزی ئەوان کرد و شوینی قوربانی کردنی مەنی نیشاندا. قوربانی کرد و مووی تاشی. لەمەنی پوشت تا بلیت چۆن بە دەوری مالی خوادا بسوڕینەوه. کاتیکی لەحەج تەواو بوو، لەگەڵ خەلک بانگەوازی حەجی راگەیاند.

ئەبو جەعفر دەلیت: دەگێڕنەوه کە جەرەئیل لەکاتی حەج کردن ری و رەسمەکانی فیزی ئیبراھیم کرد.

ناماژەدان بە گێڕانەوه یەک لە پێنجەمبەر لە مبارەوه

عەبدالله کوپی عومەر لە پێنجەمبەر دەگێڕتەوه: جەرەئیل لەوژی ترویە پوشتە لای ئیبراھیم و ئەوی بۆ مەنی برد و نوێژی نیمەپۆ و ئیوارێ و شیوان و خەوتنانی لەوی خویند و نوێژی بەیانی لەمەنی خویند. دواتر ئەوی برده عەرەفات و لەوی دابەزی و نوێژی نیمەپۆ و ئیوارێ لەوی خویند. نوێژی بەیانی خویند و رووی لەمەنی کرد و رمی جمرە ی بە جیھینا، قوربانی کرد و مووی تاشی و بەرەو مالی خوا پوشت و بە دەوریدا سوپایەوه.

دەلیت: خواوەند بۆ پێنجەمبەری خۆی (محەممەد) وەحی پەوانە فرموو: بەو پەری پاکییەوه شوینکەوتە ی ئایینی ئیبراھیم بە چوونکە ئەو لە کافەرەکان نەبوو.

خواوه ند خه لیلی خوی یانی ئیبراهیمی به سهر برینی کوره که ی تاقیکردوه

زاناکانی کۆن له ئۆمهتی پیغه مبه (د.خ) بۆچوونیان جیاوازه له وهی ئیبراهیم بۆ قوربانی کردنی کام کوره ی فرمانی پندرا، دهسته یه ک وتوویانه ئیسحاق و دهسته یه ک وتوویانه ئیسماعیل.

ههردووکیان وتاری خویان له پیغه مبه دهگیرنه وه. نه گهر هه دیسه کان راست ده بوون، پشت گویمان نه ده خست به لام به لگه ی قورئانی سه بارهت به وهی قوربانی ئیسحاق، له گیرانه وه کانی دیکه ئاشکراتر و به هیزتره.

عه باس کوپی عه بدولموته لیب له پیغه مبه (د.خ) دهگیرته وه: سه بارهت به م نایه ی قورئان که ده فهرمیّت: قوربانیه که ی دیکه مان فیدای ئه و کرد. فهرمووی: ئیسحاق بوو.

ئه م گیرانه وه یان به شیوه یه کی وردتر گیراوه ته وه، به لام ده لێن بێژهره که ی عه باسه و وتاری پیغه مبه (د.خ) نییه.

دهگیرنه وه: ئه وهی ده لێت قوربانی ئیسماعیله، معاویه یه، سه نابجی ده لێت: لای پیغه مبه (د.خ) دانیشتبوین و گفتوگو کرا سه بارهت به وهی ئایا قوربانی ئیسماعیل بووه یا ئیسحاق؟ معاویه وتی: لای پیغه مبه (د.خ) دانیشتبوین، پیاویک هات و وتی: ئه ی پیغه مبه (د.خ)، ئه ی منالی دو قوربانی: له وهی خواوه ند به تووی به خشیوه، به منی به خشه، پیغه مبه (د.خ) پینکه نی.

پینان وت: ئه ی پیغه مبه (د.خ)، دوو قوربانی کی بوون؟ فهرمووی: کاتی که عه بدولموته لیب راسپێردرا، سهر له نوێ زه مزه م هه لکه نیّت، نه زری کرد ئه گهر خوا کاری بۆ ئاسان بکات، یه کی که له دوو کوره که ی خوی ده کاته قوربانی. تیروپشک به ناوی عه بدالله هاته دهر. خاله کانی رینگه ی ئه م کاره یان لیگرت و وتیان: سه د و شتر بکهره فیدای کوره که ت. قوربانیه که ی دیکه ئیسماعیله.

ئەوانەى وتوويانە قوربانى ئىسحاق

دەگىپنەۋە: كەعبە بەئەبو ھورەيرەى وت: دتەۋىت لەبەسەرھاتى ئىسحاق كوپى ئىبراھىم ئاگادارت بكمەۋە؟
وتى: بەلى.

كەعب وتى: كاتىك خواۋەند فەرمانىدا ئىبراھىم كوپرەكەى خۇى يانى ئىسحاق بكاۋە قوربانى، شەيتان وتى: ئەگەر لەم كارەدا بئەمالەى ئىبراھىم فرىو نەدەم، ھەرگىز ناتوانم كەسىك لەوان فرىو بدەم.

شەيتان لەروخسارى پىاۋىك كەدەيانناسى، ھات و كاتىك ئىبراھىم ئىسحاقى دەبرد بۇ ئەۋەى قوربانى بكاۋ، پۇشتە لای سارە و وتى: ئىبراھىم بەم بەيانىيە ئىسحاقى بۇ كوى برد؟
وتى: بەدۋاى كارىكدا پۇشتە.

شەيتان وتى: نا سوئند بە خوا، ئەۋى بۇ ئەۋ كارە نەبرد.

سارە وتى: كەۋاتە بە چ مەبەستىك ئەۋى برد؟

شەيتان وتى: بردى تا لەرىگەى خۋادا بىكاۋە قوربانى.

سارە وتى: راست نىيە، ئەۋ كوپرەكەى خۇى ناكاتە قوربانى.

شەيتان وتى: بۇ نا، سوئند بەخوا دەيكات.

سارە وتى: بۇ ئەۋ دەكاتە قوربانى؟

شەيتان وتى: گومان دەكات خواۋەند فەرمانى ئەۋ كارەى پىداۋە.

سارە وتى: باشترە فەرمانەكانى خواۋەند ئەنجام بدات.

شەيتان لای سارە پۇشت و خۇى بەئىسحاق گەياند كەبەدۋاى باوكىدا رىگەى

دەپرى، پىنى وت: بەم بەيانىيە زوۋە، باوكت بۇ كوئىت دەبات؟

ئىسحاق وتى: بۇ كارىكى تايبەت.

شەيتان وتى: سوئند بەخوا بەمشىۋە نىيە، تۇ دەبات بۇئەۋەى بىكاۋە

قوربانى.

ئىسحاق وتى: باوكم من ناكاتە قوربانى.

شەيتان وتى: دەيكات.

ئیسحاق وتی: بۆ؟

شەیتان وتی: گومان دەکات خواوەند فەرمانی پێداوه.

ئیسحاق وتی: ئەگەر خواوەند فەرمانی پێدايێت، دەبێت ئەنجامی بدات.

شەیتان وازی لێهێنا و پۆشته لای ئیبراهیم، وتی: بەم بەیانیه، کوپەکت بۆ کوی دەبەیت؟

ئیبراهیم وتی: بۆ کارێکی تایبەت.

شەیتان وتی: نا، دەبێت تا بیکەیتە قوربانی.

ئیبراهیم وتی: بۆ دەبێت ئەو کارە بکەم؟

شەیتان وتی: گومان دەکەیت خواوەند فەرمانی ئەو کارە پێداوێت.

ئیبراهیم وتی: ئەگەر خواوەند فەرمانی پێدايێتم، ئەو کارە دەکەم.

کاتێک ئیبراهیم ئیسحاقی برد بۆ ئەوەی بیکاتە قوربانی، ئیسحاق ئامادە بوو، بەلام خواوەند ئەوی بەخشی و قوربانییهکی دیکە لەجینگەیی ئەو پەوانە کرد. ئیبراهیم بەئیسحاقی وت: کوپم، هەستە، خواوەند تۆی بەخشی. خواوەند وەحی بەئیسحاق کرد کەدووعاکە ی تۆم هێنایه دی.

ئیسحاق وتی: دەخوازم هەر بەندەیهک کە کافر نەبێت، بێخەیتە بەهەشتەوه.

لەعوبەید کوپی عومەیر دەگێرنەوه کەوتی: موسا بەخواوەندی وت: ئەی

خوایه، بۆ تۆ بەخوای ئیبراهیم و ئیسحاق و یەعقوب ناو دەبەن؟

خواوەند فەرمووی: لەبەر ئەوەی ئیبراهیم هیچ کات شتیکی نەکردە بەرابەری

من، ئیسحاق بۆ قوربانی کران ئامادە بوو و یەعقوب، هەرچەندە زیان و بەلاکانیم

فراوان کرد، بەشیۆهیهکی چاکتر گومان و بیرى لەمن دەکردەوه.

لەکوژی سابت دەگێرنەوه کەوتی: قوربانی ئیسحاقە.

لەباوکی هوزەیل دەگێرنەوه کەوتی: قوربانی ئیسحاقە.

لەکوپی مەیسەرە دەگێرنەوه کەوتی: یوسف بەپاشای وت: بۆ ناتەوێت لەگەڵ

من نان بخۆیت، سوێند بەخوا من یوسف کوپی یەعقوب نێردراوی خوا کوپی

ئیسحاق قوربانی خوا کوپی ئیبراهیم.

لەکوپی مەسعود و دەستەیهک لەهاوەلانی پیغهەمبەر(د.خ) دەگێرنەوه: ئیبراهیم

خه وی بینی وینی و ترا، نه زرت کردوه نه گهر منالیکت له ساره هبیت، قوربانی ده کهیت، به لینه کهت ببه سهر.

له مه سروق ده گپړنه وه که وتی: قوربانی نیسحاق.

نه وانه ی وتوو یانه قوربانی نیسماعیل بوو

له کوپړی عومر ده گپړنه وه: قوربانی نیسماعیل.

له کوپړی عباس ده گپړنه وه: له شیکردنه وه ی نه م و تاره ی خواو ند که فهرمووی:

وقوربانیه کی گه وره مان فیدای نه و کرد، وتی: نیسماعیل بوو.

گپړانه وه یه کی دیکه له کوپړی عباس ده گپړنه وه که قوربانی نیسماعیل و

گومانی جووله که کان که وتوو یانه، قوربانی نیسحاق، درویه.

له عامر ده گپړنه وه که قوربانی نیسماعیل بوو و دوو شاخی قوربانی به که عبه وه

هه لو اسرابوو.

له شه عبی ده گپړنه وه که ده لیت: من شاخی قوربانیم له که عبه بینی.

کوپړی نیسحاق ده لیت له که عبی قوره زیم بیست که ده یوت: نه و که سه ی

خواو ند فرمانی قوربانی کردنی به ئیراهیمدا، نیسماعیل بوو. ده توانین نه مه

له کتیبی خواو ند ببینین چونکه دوا ی گپړانه وه ی داستانی قوربانی ده لیت،

مژده ی نیسحاقمان پنبه خشی که پیغه مبه رنک له خواپه رسته کان بوو، هه روه ها

ده لیت: مژده ی نیسحاق و دوا ی نه و مژده ی یه عقوبمان پیدا یانی به کوپړ و کوپړی

کوپړ له نیسحاق مژده ی پیدرابوو. به مشینوه یه فرمانی قوربانی کردنی نه وه ی

نه ده دا. قوربانی ته نیا نیسماعیل بوو.

هه روه ها له که عبی قوره زی ده گپړنه وه: کاتیک له گه ل عومر کوپړی عه بدولعه زیزی

خه لیغه، له شام بووین، نه م قسم له گه ل عومر دا باس کرد. عومر وتی: من له مباره وه

زانیا ریم نیبه و گومان ده که م، راستی نه وه یه تق ده یلینیت. دواتر که سی په وانه و

جووله که یه کی تازه موسولمانی هیئا و له مباره وه پرسپاری لیکرد.

که عبه ده لیت: لای عومر کوپړی عه بدولعه زیز دانیشتبوم که به و تازه

موسولمانه ی وت: ئیراهیم بو قوربانی کردنی کام یه ک له دو کوپړه که ی راسپیردرا؟

جوله که وتی: نهی سه روه ری باوه پداران، ئیسماعیل بوو. جوله که کانیش ده زانن به لام رژدی به عه ره به کان ده بن که باو کتان به مشیوهیه و فرمانی خویان به جینینا بیت. حاشای لیده کهن و گومان ده کهن قوربانی ئیسحاق له بهر نه وهی ئیسحاق باو کی جوله که کانه.

نهو به لگانه ی له قورپان ئاماژه مان پیندا، بهروونی بومان ئاشکرا ده کات که قوربانی ئیسحاق. به مشیوهیه خواوه ند باسی ئیبراهیم ده کات کاتیک له خه لکه که ی خزی دوور که وته وه وله گهل هاوسه ره که ی ساره ریگی شامی گرت به تر: به ره و لای خوا ده پۆم که رینوینیم ده کات.

نه مه پیش نه وه بوو که هاجر بناسیت و بیته دایکی ئیسماعیل.

دوای نه وه خواوه ند باسی هاتنه دی دوعا که ی ئیبراهیم ده کات به له دایک بوونی کوپکی بیرمه ند و خه ونی نهو که کوپه که ی ده کاته قوربانی ریگی خوا. له قورئاندا له هه ر شوینیک باسی مژده ی ئیبراهیم ده کات، سه باره ت به ئیسحاق، له وشوینه ی که ده فهرمیت: هاوسه ره که ی وه ستابوو و پیکه نی. مژده ی ئیسحاقمان پیبه خشی و به دوای ئیسحاق یه عقوب. دووباره ده فهرمیت: و له وان ترسان. وتیان مه ترسه و مژده ی کوپکی زانایان پیبه خشی. هاوسه ره که ی له خویدا و وتی، پیریکی نه زۆکم. له هه موو جینگه یه که باسی مژده ی کوپ بۆ ساره ده کریت و له م نایه که ده فهرمیت: ((مژده ی کوپکی بیرمه ندمان پیبه خشی)) ده بیت، هاوشیوه ی نایه کانی دیکه مه به سستی قورپان کوپه که ی ساره بیت.

ئه م هه دیسه ی وتوو یانه: خواوه ند پیش له دایک بونی ئیسحاق مژده ی یه عقوبی کوپی نهوی به ساره و ئیبراهیمداوه و فرمان به قوربانی کردنی نهو راست به رچاو ناکه ویت، ناپارسته، چونکه خواوه ند فرمانیدا بوو ئیسحاق دوای گه شه کردن قوربانی بکریت و ده توانیت یه عقوب پیش نه وهی فرمانی قوربانی کردنی ئیسحاق بگات، له دایک بویت.

هه روه ها نه مه ی ده لئین: دوو شاخی قوربانیه که یان بینیه به دیواری که عبه هه لواسراوه، ناپارسته چونکه نه گهری نییه نهو شاخه یان له شامه وه بۆ که عبه بر دیت و له وی هه لئانوا سیبیت.

وتار سەبارەت بەئىبراھىم و كۆرەكەي كەبۇ قوربانى كىردنى راسپىردا و

ھۆكارى ئەۋەي فەرمانى قوربانى كىردنى پىدرا

ھۆكارى ئەۋەي خواۋەند فەرمانى قوربانى كىردنى كۆرى بەئىبراھىمدا، ئەمەيە:
كاتىك ئىبراھىم لەخەلكەكەي خۇي دور كەۋتەۋە و بۇ پاراستنى دىنەكەي خۇي
ھەلات و لەرىگەي خادا كۆچى كىرد، لەسەرزەمىنى عىراقەۋە روى كىردە شام و
لەخا پاراپەۋە تا لەسارە كۆرىكى سالى پىنبەخشىت. خواۋەند لەگىرپانەۋەي
وتارەكەي ئەۋ دەفەرمىت: ((بەرىگەي خادا دەپۇم كەرىنۆنىم دەكات، خوايە
لەچاكەكاران بەمن بېخەشە)) و كاتىك فرىشتە نىردراۋەكانى مۇتەفىكە و نەتەۋەي
لوت بوۋنە مىۋانى ئىبراھىم، مژدەي كۆرىكى بىرمەندىان پىدا. ئىبراھىم وتى: ئەۋ
دەبىتە قوربانى خوا. كاتىك كۆرەكەي چاۋى بەدنيا ھەلەينا وبالىغ بو، پىنى وترا:
ئەۋ نەزەرى لەگەل خادا كىردوتە، بېھنەرەدى.

گىرپانەۋەكان لەمبارەۋە

لەكۆرى عەباس دەگىرپەۋە: كاتىك جىرەئىل مژدەي بەسارە بەخشى
كەكۆرىكى دەبىت، سەرى سوپما و وتى: نىشانەكەي چىيە؟ جىرەئىل دارىكى
وشكى خستە نىۋان پەنجەكانى، دارەكە جوۋلا و سەوز بو، ئىبراھىم وتى:
بەمشىۋەيە دەبىتە قوربانى خواۋەند. كاتىك ئىسحاق گەۋرە بو، ئىبراھىم خەۋى
بىنى وپپىيان وت: نەزەكەي خۇت بىنەرەدى. ئىبراھىم بەئىسحاقى وت: بابۇۋىن و
لەرىگەي خادا قوربانى بگەين. كىرد و تەناق ھەلگرت و لەگەل ئەۋدا بەرىكەوت و
كاتىك گەشىتنە نىۋان كىۋەكان، كۆر وتى: باۋكە، كوا قوربانىيەكەي تۇ؟

ئىبراھىم وتى: كۆر، لەخەۋدا بىنىم كەتۇ دەكەمە قوربانى. بۇچونى تۇچىيە؟
ئىسحاق وتى: باۋكە، ئەۋەي فەرمانىان پىداۋىت، ئەنجامى بدە، بەخواستى
خا خۇڭرەدەم. وتى: بەتوندى بمبەستەرەۋە تا پەلەقارزە نەكەم و جەكانم پاك
رابگىرە تا خۇنناۋى نەبىت تا دايك نەبىننىت و خەمبار بىت. بەخىرايى كىرد
بەقۇڭمدا بىنە تا مەرگم ئاسانتىر بىت. كاتىك بۇ لاي دايك گەراپتەۋە، سلاۋى
بگەيىنە.

ئىبراهيم لىنى نزيك كەوتەمە و ماچى كرد. دواتر دەست وپىئى بەستەمە و دەگريا. ئىسحاقىش دەستى بەگريان كرد و فرمىسك بەروخسارىدا ھاتە خوار. ئىبراهيم كىردى بەقورگىدا ھىئا. خواھەند ھەرقەيەكى مسىنى لەسەر قورگىدانا. ئىبراهيم كاتىك ئەمەى بىنى، كىردى لەنىوچاوانىدا و دواتر لەپىشتى. خواھەند ھەرمووى: (تەسلىم بوون و كىردى لەنىوچاوى دا). ھەى ھات كەئەى ئىبراهيم، خەونەكەى تۆھاتەدى، بېوانە. مەرىكى گەورەى بىنى، مەپەكەى گرت و كۆپەكەى ئازاد كرد. بەردەوام كۆپەكەى ماچ دەكرد و دەيوت: كۆپم، ئەمپۇ تۆيان بەمن بەخشى. خواھەند ھەرمووى: قوربانىيەكەى گەورمان كۆرە فىداىى ئەو. كاتىك ئىبراهيم گەپرايەمە، داستانەكەى بۇ سارە باس كرد. سارە خەمبار و وتى: دەتويست كۆپەكەم بكەيتە قوربانى و منت ئاگادار نەكردەمە.

لەمحەممەد كۆپى ئىسحاق دەگىرنەمە: كاتىك ئىبراهيم دەيويست بېواتە بىنىنى ھاجەر، سوار بوراق دەبوو. بەيانى لەشام بوو و نىمەپۇ لەمەككە و لەوى دەگەپرايەمە و لەكاتى شەو لەناو كەسانى بنەمالەى خۇيدا بوو. كاتىك كۆپەكەى گەورە بوو، لەدلىدا شىرىن و ھىوادار بوو سەرقالى خواپەرەستى و پارانەمە بىت و نەينىيەكانى ئەو بپارىزىت. لەخەمدا ھەرمانى پىدرا تا بىكاتە قوربانى.

كۆپى ئىسحاق لەدەستەيك لەشارەزايان دەگىرنەمە: كاتى ئىبراهيم ھەرمانى پىدرا كۆپەكەى بكاتە قوربانى، وتى: كۆپم، كىرد و تەناف ھەلگىرە تا بېزىنە ئەو دۆلە و چىلكە و دار كۆبەكىنەمە. ھىچى سەبارەت بەھەرمانى خواھەند پى ئەوت. كاتىك بەرەم دۆلەكە بەرىكەوتن، ئىبلىس لەروخسارى پىاويك ھات تارىگەى ئەنجامدانى ھەرمانى خاى لىبگىرت، وتى: ئەى پىرەپىا، بۇ كۆى دەپۆيت؟ ئىبراهيم وتى: لەم دۆلەدا كارىكم ھەيە.

وتى: سويند بەخوا دەزانم شەيتان ھاتۆتە خەمى تۆ و ھەرمانى پىداويت كۆپەكەت قوربانى بكەيت و ئىستا مەبەستى قوربانى كۆرەكەت لەسەر داىە. ئىبراهيم ئىبلىسى ناسىيەمە، وتى: دۆزمنى خوا، لەمن دۆرەبە. ھەرمانى خواكەم ئەنجام دەدەم.

كاتىك شەيتان لەئىبراهيم بىھىوا بوو، بۆلاى ئىسماعىل بەرىكەوت كەكىرد و تەنافەكەى باوكى ھەلگىرتبوو و بەدواى باوكىدا رىگەى دەپرى، پىنى وت: دەزانى

باوكت تۆ بۆ كۆي دەبات؟

وتى: دەپۇين دار و چىلكە كۆبكەينەو.

وتى: سويند بەخوا دەيەويت تۆ بکاته قوربانى.

ئىسماعىل وتى: بۆ؟

شەيتان وتى: گومان دەكات، خواوند فەرمانى ئەم كارەي پىداو.

ئىسماعىل وتى: دەبيت فەرمانى خواكەي ئەنجام بدات. منىش فەرمانبەر و

گويزايەلى فەرمانەكانى ئەوم.

كاتىك لەكوپەكەيش بېھيوا بوو، پۇشتە لاي ھاجەر، پىنى وت: دەزانى ئىبراھىم،

ئىسماعىل بۆ كۆي دەبات؟

وتى: پۇشتن دار و چىلكە بىنن.

وتى: سويند بەخوا ئەوى برد تا قوربانى بکات.

ھاجەر وتى: نا ئەوى خۇش دەويت، ئەو كارە ناکات.

شەيتان وتى: گومان دەكات خواوند فەرمانى ئەو كارەي پىداو.

ھاجەر وتى: ئەگەر خواوند فەرمانى ئەو كارەي پىداو، دەبيت ملکەچى

فەرمانەكانى بيت.

دوژمنى خوا توپە گەپايەو چوونكە نەيتوانى فريوى بنەمالەي ئىبراھىم بدات.

ئىبراھىم و بنەمالەكەي بەھاوکارى خواوند ئەويان لەخۇيان دوورخستەو و لەسەر

خوابەرەستى و ئەنجامدانى فەرمانەكانى خوا پىداگر بوون.

كاتىك ئىبراھىم لەناو دۆلەكە لەگەل كۆپەكەي بەتەنيا مايەو و بەھەمان شىوہە

وتووiane لەدۆلى سەبىر بوون، پىنى وت: لەخودا بىننيم كەتۆ دەكەمە قوربانى.

وتى: ئەوئى فەرمانى ئەنجامدانىت پىدراو، ئەنجام بدە، چوونكە من خۇپراگرم.

لەمحەممەد كۆپى ئىسحاق دەگىرنەو كە ئىسماعىل بەباوکی وت: ئەگەر

دەتەويت من بکەيتە قوربانى، دەست وپىم بەتوندى بېستەرەو تا خوينى من بەرتۆ

نەكەويت و خىرەكەم كەم نەكات چوونكە مەرگ سەختە و دەترسم كاتىك كىرد

بەقورگم بگات، پەلەقاژە بکەم. كىردەكەت تىژ بکە تا ئاسان بېريت و ئاسودەم

بکەيت. كاتىك دەتەويت قوربانىم بکەيت، بەلادا بمخە چوونكە دەترسم كاتىك

سەيرى ناوچاوم بکەيت، خۇشەويستى بەسەر تۆدا زال ببيت و نەتوانى فەرمانى

خواوەند ئەنجام بدەیت. ئەگەر ویستت، کراسەکەم ببە بۆدایکم تا دلی ئارام ببیتەوه. دەلێت: ئیبراهیم وتی: کۆرم، چەندە بەجوانی بۆ ئەنجامدانی فەرمانی خواوەند هاوکاریم دەکەیت.

بەهەمان شیۆه کە ئیسماعیل وتی، ئەوی بەتوندی بەستەوه و کێردەکە ی تیز کرد و ئەوی بەلادا خست. سەیری روخساری نەکرد. کێردی خستە سەر قورگی. خواوەند دیوی تیزی کێردەکە ی بۆ دیوی کولی کێردەکە گوێری. ئیبراهیم کۆرەکە ی هینایە پیش تا بەخیزایی کۆتایی بەکارەکە ی بینیت. وەحی لەناسمانەوه هات، ئە ی ئیبراهیم، خەونەکە ی تۆ هاتەدی. ئەمە قوربانی تۆیە کە لەجیاتی کۆرەکە تەیکەیتە قوربانی.

خواوەند دەفەر مێت: کاتی ک تەسلیم بوون، ئەوی خستە سەر پشت. نەریت وابوو لەکاتی قوربانی کردن، قوربانیان بەلادا دەخست.

ئەمە نیشانە ی راستی هەدیسهکە یە کە بەباوکی وت من بەلادا بچە و لەگەڵ وتاری خواوەند یە ک دەگریتهوه کە فەرمووی: ئەوی خستە سەر لا و وەحیمان پێکرد: ئە ی ئیبراهیم، خەونەکە ی تۆ هاتەدی و ئیمە چاکەکاران بەمشێوه پاداشت دەدەینەوه و ئەمە تاقیکردنەوه یەکی ئاشکرا بوو و قوربانییهکی گەرمان لەجیاتی ئەو پێبەخشی.

لەکۆری عەباس دەگرینهوه: مەپێکی گەرەیان هینا کە بۆماوه ی چل رۆژ لەبەهەشتا لەوێرە بوو. ئیبراهیم کۆرەکە ی ئازاد کرد و بەدوای مەرە کە تا جەمرە ی یەکەم پۆشت و حەوت بەردی لێدا. وازی لێهینا تا گەیشته جەمرە ی ناوهراست. لەوێش حەوت بەردی لێدا و وازی لێهینا و لەنزیک جەمرە ی گەرە بێی گەیشته و حەوت بەردی لێدا. ئەوسا مەرەکە ی بۆ شوینی قوربانی کردنی مەنی برد و سەری بری. سوێند بەو خوایه ی گیانی کۆری عەباس لەدەستی ئەودایە، لەسەرەتای ئیسلام سەری وشک کراوی مەرە کە لەگەڵ دوو شاخەکە ی بەدیواری ناوهوه ی کەعبەوه هەلواسرابوو.

هەرۆه ها لەکۆری عەباس دەگرینهوه: کاتی ک ئیبراهیم بۆ ئەنجامدانی ری ورسەمەکانی هەج بەرێکەوت، لەنیوان سەفا و مەرۆ، شەیتان پێی گەیشته و لەگەڵ ئەودا کێرکێی کرد. ئیبراهیم پیش شەیتان کەوتەوه. دواتر جەرەئیل ئەوی بۆ نزیک

جە مەری عوقەبە برد و شەیتان ھات و ئیبراھیم ھەوت بەردی تیگرت تا پۆشت. گەشتە نزیک جە مەری ناوەرپاست و ھەوت بەردی دیکە تیگرت تا دوور کەوتەو. دواتر ئیسماعیلی خستە سەر زەوی، کراسیکی سپی لە بەردا بوو، وتی: باوکە جگە لەمە کراسی دیکەم نییە بیکەیتە کفنی من، دەری بیئە تا ببیتە کفنی من. ئیبراھیم سەیری کرد و بینی مەریکی قەلەو و شاخدار لەوی بوو.

کۆری عەباس دەلێت ئیمە بەردەوام بەدوای ئەم مەرانیوە بووین. عوبەید کۆری عومەیر دەلێت: شوینی ئیبراھیم لەجینگە ئیبراھیمدا بوو. موحامید دەلێت: لەمەنی بوو. کۆری عەباس دەلێت: ئەو مەری ئیبراھیم سەری بێ. ئەو مەری بوو کۆری ئادەم کردییە قۆربانی و خواوەند پێی رازی بوو. سەعید کۆری جوبەیر دەلێت: ئەو مەری ئیبراھیم سەری بێ، چل سال لەبەھشتا لەوێ بوو. پەنگی ئیل و خورییەکە سۆر بوو. ھەروەھا لەکۆری عەباس دەگیرنەو کە قۆربانییەکە ئیسماعیل بزنە کۆی بوو.

لەحەسەن دەگیرنەو: قۆربانی ئیسماعیل بزن بوو و لەسەیر دابەزی. دەلێت ئەوێ خواوەند قۆربانییەکە ئەوی بەگەرە ناو بردوو، تاییبەت بەو نییە و ھەرچی لەبەر دینەکە ئەو قۆربانی بکێت، گەرە و ئەم کردارە تا رۆژی پەسلان بوو بەنەریت و دەزانن قۆربانی رینگە لەمەرگی خراپ دەگرت. کەواتە ئەو بەندەکانی خوا قۆربانی بکەن.

ئومەییە کۆری باوکی سەلت سەبارەت بەھۆکاری فەرمانی خواوەند بۆ قۆربانی کردن کۆر بەدەستی ئیبراھیم شیعریکی ھەیە و وتارەکە لەگەڵ ئەوێ لەسەدی گیرامانەو، سازگارە. دەلێت: ھۆکارەکە نەزەرەکە ئیبراھیم بوو و خواوەند بۆ بردنەسەری بەلێنەکە فەرمانی پێدا. دەلێت:

ئیبراھیم بۆ رەزامەندی خوا نەزەرەکە خۆی بەدیھنا

ئاگاداری کۆرەکە نەبوو

نەیدەتوانی لەناو کۆژاواندا ببینیت

کۆم، من تۆم لەرینگە خوادا کردۆتە قۆربانی

دەبێت خۆراگر بیت

باوکە بەتوندی بمبەستەرەو وەک ئەسیریکی گرفتاری بەند

لەژێر کێرد پەلەقاژە ناکەم
 کێردەکە ی تیژ بوو و دەیتوانی لەگۆشتەکە ی بچەقێت
 کاتیەک جەلەکانی ئەوی داکنەند
 خواوەند ئەوی بەمەڕیکی گەورە گۆڕییەو
 ئەمە بگرە و کوپەکەت ئازاد بکە
 چونکە لەکردهوهکە ی ئێوە شادمان بووم
 باوک مایەو و کوپەکەیشی مایەو
 و ئاوبانگی چاکەیان بلأو بوویەو.
 خواوەند دوا ی ئەوی ئیبراهیمی بەناگرەکە ی نەمروود تاقیکردەو، فەرمانیدا تا
 کوپە بالغەکە ی خۆی قوربانی بکات کە لەبێنا کردنی کەعبە هاوکاری کردبوو.
 تاقیکردنەو، وشەکانی هینایە پێش کە خواوەند فەرمووی: کاتیەک خواوەند
 ئیبراهیمی بەوشەکان تاقی کردەو و ئەوانی ئەنجامدا.))
 زاناکانی کۆنی ئیسلام سەبارەت بەو وشانە ی خواوەند ئیبراهیمی پێ
 تاقیکردەو، بۆچوونەکانیان جیاوازه. دەستەبەک دەلێن سێ بەشە کە پێکھێنەری
 شەریعەتی ئیسلامە.

ئاماژەدان بە بێژەری ئەم وتەیە
 لەکوپی عەباس دەگێڕنەو سەبارەت بەنایە ی ((خواوەند ئیبراهیمی بەوشەکان
 تاقی کردەو)) دەلێت: کەس جگە لەئیبراهیم، تاقیکردنەو ی ئەم دینە ی تەواو
 نەکرد، خواوەند بەوشەکان تاقیکردەو و ئیبراهیم ئەنجامیدا. خواوەند باسی
 بێبەری بوونی ئەو دەکات و دەفەرمێت: ((ئیبراهیم کەوفا ی کرد)). دەوشەیان
 لەسوپی ئەحزابدا ی و دە وشە لەسوپی برائت و دە وشە لەسوپی مۆمنین و
 سأل و سائل، ئیسلام، ئەم سێ بەشە ی.

هەروەها لەو دەگێڕنەو، دەلێت: لەو وشانە ی ئیبراهیمی پێ تاقیکرایەو، دە
 وشەیان لەسوپی برائت: التائبون العابدون الحامدون. دە وشەیان لەسوپی
 ئەحزاب: ان المسلمين و المسلمات. دە وشە لەسوپی مۆمنون تا وتارەکە ی

خواوهند: و الذین هم علی صلواتهم یحافظون. ده وشه له سوپی سأل سائل که والذین هم علی صلواتهم یحافظون.

که سانیت و توویانه وشه کانی ئیبراهیم ده تایبه تمهندی له سونه ته کانی ئیسلام بوو که پینچ تایبه تمهندی له سهردایه و پینجی دیکه له جهسته.

ئاماژدان به بیژهری ئهم وتهیه

ههروهها له کوپی عهباس ده گێر نهوه: تا قی کردنه وهی ئیبراهیم به پاک و خاوینی بوو که پینجیان له سهردایه و پینجیان له جهسته. له سهردا، کورت کردنه وهی سمیل، ئاو له دهم پادان، میسواک، چاک کردنی سهر. ههلمزین به لوت. له جهسته، نینۆک کردن، پاک کردنه وهی مووه زیاده کانی جهسته، خه تینه، پاک کردنه وهی بن بال، خوپاک کردنه وه به ئاو.

دهستهیهکی دیکه و توویانه له و شانیهی ئیبراهیم شهشیان له ئاو مروقدایه و نهوانیهی دیکه له ری و رهسمه کاندایه. له مروقدای، پاک کردنه وهی مووی زیادهی جست، خه تینه کردن، پاک کردنه وهی بن بال، نینۆک کردن و سمیل کورت کردنه وه و غوسلی ههینییه. ری و رهسمه کان: سوپانه وه به دهوری مالی خوا، سهفا و مهروه و رمی جهمرات و رۆشتن بۆ عهرفاته.

دهستهیهکی دیکه و توویانه، (مامت) خه لکه و (مناسک) حه ج.

له باوکی سالح ده گێر نهوه: ئهو وشانهی ئیبراهیمی پی تا قی کرایه وه، ئه مانه بوون که خواوهند ده فهرمیت: تۆ ده که مه ئیمام (رێبهری) که سه کان. و ئایاتی (مناسک) ری و رهسمه کان.

له موجهید سه بارهت به وتاری خواوهند بۆ ئهو وشانهی ئیبراهیمی پی تا قی کرده وه، ده گێر نهوه که خواوهند به ئیبراهیمی فهرموو: تۆ به وشه کان تا قیده که مه وه، ده زانی چین؟

ئیبراهیم وتی: من ده که یته پیشه وای خه لکان؟

فهرمووی: به ئی.

وتی: مناله کانیشم؟

فهرموی: په یمانه کهي من سته مکاران ناگریته وه.

وتی: کہ عہدہ کہ یتہ مہ بہستی خہ لکان؟

فهرمووی: بهائی.

وتی: ئەم سەرزەمینە دەپاریزیت؟

فہرمووی: بہلی:

وتى: ئىمە تەسلىمى خۇت دەكەيت و منالەكانى ئىمە دەكەيتە ئۈمەتى

موسسولمان؟

فهرمووی: بهلی:

وتى: رى و رەسمەكان بۇ ئىمە دىيارى دەكەيت و بەتۇبەي ئىمە رازى دەبىيت.

فهرمووی: بهائی.

وتی: روڈی باوہرداران لہو میوانہ دہدہیت؟

فهرمووی: بهائی.

لهسه‌دی ده‌گیرنه‌وه: ئەو وشانە‌ی ئیبراهیمی پێ‌ تاقیکرایه‌وه، ئەم ئایانه‌یه

كهده فهرميت: ((ربنا تقبل منا انك انت السميع العليم. ربنا و اجعلنا مسلمين لك و

من ذريتنا امة مسلمة لك و ارضا مناسكا و بت علينا انك انت التواب الرحيم. ربنا و

ابعث فيهم رسولا منهم.

واتاكەي: يەروەردگارا لىمان رازى بە چونكە تۆ بيسەرىكى زانائت،

یہ روہدگارا، ٹیمہ بکھرہ موسولمانہ کانی خوت و منالہ کانی ٹیمہ بکھرہ دستہ یک

له موسولمانه کانی خوت و رڼوره سمه کانی يهره ستينمان فير بکه و له نيمه خوش

ببه چوونكه تۆ به خشر و ره حيميت، په روږدگار ا بو مناله كانى ئيمه پينغه مېړيك

لهخویان پهوانه بکه.

له‌ره‌بیع ده‌گیرنه‌وه: وشه‌کانی تاقیکردنه‌وه نهم ئایانه بوو: تو ده‌که‌مه

پیشه‌های خেলکان و که‌عبه ده‌که‌مه شوینی مه‌به‌ست و ده‌پیاریزم شوینی

نیبراهیم بکهنه نویژگه و له‌گه‌ل نیبراهیم و نیسماعیل په‌یمانمان به‌ست... تا

کوٹایی نایه که. نه مه، نهو وشانه یه خواوه ند ئیبراهیمی پی تاقی کرده وه.

هەروەها گێڕانەوهیەک لەسەدی ئاماژەی پندراوە بەم ناوەرۆکە و بەم زیادیه

كەمەمەد رسول الله لەمنا ئەكانى ئىبراھىمە.

دەلىن: ئەو وشانەى ئىبراھىمى پى تاقىكرايەو، رى و رەسمەكانى حەجە. ئەم بابەتە لەكوپى عەباس دەگىرنەو.

كەسانى دىكە وتوويانە، وشەكانى تاقىكردنەو چەند شتىك بوو و خەتىنە يەككە بوو لەوان.

لەشەعبى دەگىرنەو: لەو وشانەى ئىبراھىمى پى تاقىكرايەو، خەتىنە بوو. كەسانى دىكە وتوويانە: شەش شت بوو: ئەستىرە و مانگ و ھەتاو و ئاگر و كۆچ و خەتىنە كەئىبراھىم بەوان تاقىكرايەو و خۇپاگرى كرد.

باوكى رەجا دەلىت: لەحەسەن سەبارەت بەو وشانەى خواوەند ئىبراھىمى پى تاقىكردەو، پىرسىارم كرد، وتى: ئەوى بەئەستىرە تاقىكردەو و لىنى رازى بوو، بەمانگ و لىنى رازى بوو، بەھەتاو و لىنى رازى بوو، بەئاگر و لىنى رازى بوو، بەكۆچ تاقىكردەو و لىنى رازى بوو و سەرئەنجام ئەوى بەخەتىنە تاقىكردەو.

لەحەسەن دەگىرنەو: خواوەند بۆھەر شتىك، ئىبراھىمى تاقىكردەو، خۇپاگر بوو. بەئەستىرە و ھەتاو و مانگ تاقىكردەو، بەلام ئىبراھىم زانى خواوەند ھەمىشەى و ئاكوٹايە و رووى لەو كرد و لەگومان خۆى دوور خستەو. بەكۆچ تاقى كردهو و لەخەك و ديارى خۆى دووركەوتەو و لەرىگەى خوادا كۆچى كرد و لەشام نىشتەجى بوو. پىش تاقىكردنەو بەكۆچ بەئاگر تاقىكردەو، بەقوربانى كردن و سەرپرېنى كۆپەكەى و خەتىنەى تاقىكردەو و ئىبراھىم لەھەمووياندا سەرفراز ھاتەدەر.

ئەبو ھورەيرە لەپىغەمبەر دەگىرنەو: ئىبراھىم لەتەمەنى ھەشتا سالى بەتەشوى خۆى خەتىنە كرد.

لەباوكى ئەمامە دەگىرنەو: پىغەمبەر(د.خ) سەبارەت بەئايەى (ئىبراھىم و ھەفاى كرد) فەرمووى: خواوەند و پىغەمبەرەكەى باشتەر دەزانن. فەرمووى: ھەموو رۆژىك چوار رەكەت نوێژى دەخويند.

ئەنس لەباوكى دەگىرنەو: پىغەمبەر(د.خ) فەرمووى: دەزانن بۆ خواوەند ئىبراھىمى بەخەلىلى خۆى ئاوبرد، لەبەر ئەوئەى ھەمو بەيانى و شەوىك دەيووت:

((فسبحان الله حين تمسون و حين تصبحون)) يانی کاتیک شهو دهکهن و کاتیک بهیانی دهکهن، پاکی خواوهندی تاقانه بیربخه نه وه.

کاتیک خواوهند بیینی ئیبراهیم بۇ تاقیکردنه وه کان خوراکره و هه موو ئه رکه ئنی نه نجام دهدات، پهره ستینی ئه وی پیش هه موو شتیک خست و ئه وی به خه لیلی خوی ناو برد و کردی به پیشه وای خه لک و وه ک پیغه مبه ر (د.خ) ره وانه ی کرد و کتیب و پیغه مبه ری به مناله کانی ئه و به خشی و کتیبه کان و زانسته کانی تایبته کرد به وان. گه وره کان و سالار و سه رداره کان له وان، هه ر کاتیک سه روه ریک پوشت، سالاریک جینگه که ی گرت ه وه و ناوبانگی ئه وانی له ناو خه لکان پاراست چونکه هه موو نه ته وه کان خوازیاری په یوه ندی و دوستایه تی ئه وان. ئه مه ریژی ئه م دنیا یه خوا پیی به خشیون به لام ریژی ئه و دنیا یان گه وره تر و زیاتره به شیوه یه ک که س ناتوانیت وه سفی بکات و خوا ده زانیت.

ئیستا باسی به سه ره اتی دوژمنی خوا و دوژمنی ئیبراهیم ده که ین که باوه پی به پیغه مبه راتی ئیبراهیم نه کرد و گوینی له ناموژگاریه کانی نه گرت چونکه نه زان و مه غرور بوو. ئه و، نه مرود کوپی کوش کوپی که نعان کوپی حام کوپی نوحه. به باس کردنی کو تایی ئه و له م دنیا که سه رکنشی و سه ریچی فه رمانه کانی خوای کرد و خواوه ند روژگاری دریژ کرده وه و بۇ سزادانی په له ی نه کرد. ئه و کاته ی ده یو یست ئیبراهیمی خه لیل له ناو ئاگره که دا بسوتینیت به تاوانی شکاندنی بته کان و بانگه وازی خوا په ره ستی، خواوه ند روژگاری دریژ کرده وه و چواره سه د سالی خایاند و له خو بایی بوونی ئه وی زیاد کرد و و نازابیکی به نه ندازه ی مانه وه ی له م دنیا یه پیبه خشی و لاوازترین ئا فرینراوی خوی یانی میشو له ی به سه ر ئه ودا زال کرد.

وتار سەبارەت بە ئەخوایابی بوونی نەمرود، ئەو ئازابەیی خواوەند پێی

بەخشی

لەزەید کوری ئەسەم دەگێرنەو: یەکەم ستەمکاری سەرزهوی نەمرودە. خەڵکان لای ئەو تویشوویان هەڵدەگرت و ئیبراهیم لەگەڵ خەڵکان پۆشت و کاتیك خەڵکان لای ئەو تێدەپەڕین، دەیوت: خواکەتان کییه؟ دەیانوت: تۆ خۆی ئیسمەیت. کاتیك ئیبراهیم لای ئەو تێپەڕی کرد، بەم شیوەیە وەلامی دایەو: پەرودەگاری من کەسیکە دەتوانیت بمریتیت و زیندوو بکاتەو.

نەمرود وتی: منیش دەتوانم بمریت و زیندوو بکەمەو.

ئیبراهیم وتی: خواوەند هەتاو لەرۆژەلاتەو دەهینیت، ئەگەر دەتوانی لەرۆژتاناو بەیەنە.

نەمرود، سەریسۆرما. ئەوی بێ تویشوو گەراندهو. ئیبراهیم بۆلای کەسەکانی خۆی گەپرایەو، لەسەر تەپۆلکەیک تێپەڕی و بەخۆی وت: بۆ لەم خۆلە هەلنەگرم و بیبەم بۆ لای کەسەکانی خۆم، تا کاتیك دەمبینن، شادمان بن. لەخۆلەکەیی هەلگرت و گەپرایەو بۆ لای کەسەکانی خۆی. بارەکەیی خست و خەوت. ژنەکەیی هەستا و بارەکەیی ئەوی کردەو و تویشووی زۆری بیینی کەپیشتر هاویشیوەی ئەوێ نەبینیوو. خواردنی لی ئامادە کرد و لەبەر دەم ئیبراهیم داینا.

ئیبراهیم پرسی: ئەمەت لەکۆی هیئاو؟

ژن وتی: لەو تویشووی تۆ هیئات.

ئیبراهیم زانی خواوەند رۆژی پێبەخشیو و سوپاسی کرد.

دواتر خواوەند فریشتەیکە بۆ لای نەمرود پەوانە کرد و پێی فەرموو ئەگەر باوەر بێنیت، پاشایەتییکە دەپارێزیت.

نەمرود وتی: مەگەر جگە لەمن خۆایەکی دیکە هەیە؟

فریشتەیکە دیکە هات و ئەو قسەیی دوبارە کردەو، بەلام نەمرود رازی نەبوو.

فریشتەیی سێیەم هات و نەمرود رازی نەبوو.

فریشتە وتی: تا سێ رۆژی دیکە هەموو دارودەستە و سوپاکەیی خۆت

کۆبکەرەو. نەمرود، سوپا و دارودەستەکەیی کۆکردەو.

خاوەند فریشتەى پەوانە کرد و دژلیك لەمیشوولەى بەرووی ئەواندا کردەوه. کاتیك خۆر ھەلات، لەزۆرى مېشولەكان نەیاننتوانى ببینن. خاوەند مېشولەكانى پەوانە کرد كەگۆشتى مرۆفەكانیان دەخوارد و خۆنیان دەخواردنەوه و ئیسقانعەكانیان دەھیشتنەوه. هیشتا پاشا زیندوو و زیانى پێنەگەشتبوو. خاوەند مېشولەىەك بۆ نارد كەپۆشتە ناو لووتى. تەمەنى چوارسەد سال و بەچەكوش لەسەرى ئەویان دەدا. خۆشەویستەرىن كەس لاى نەمرود ئەوه بوو كەچەكوشەكەى بەھر دودەستى دەگرت و دەیکیشا بەسەرىدا. بۆماوەى چوارسەد سال ستمەكارى کرد و خاوەند بەئەندازەى ئەو چوارسەد سالە ئازابى پێبەخشى.

نەمرود بوو، بورجیكى گەورەى دروست کرد و خاوەند لەبناغەوه روخاندی. خاوەند لەقورئاندا دەفرمیت: خاوەند بناغەى ئەوانى لەپرگ و ریشەوه ھەلتەكاند. لەكوپى مەسعود و دەستەىەك لەھاوولانى پێغەمبەر(د.خ) دەگێرنەوه: ئەو كەسەى دۆژمنایەتى ئیبراھیمى دەکرد، فەرمانیدا تا لەشارەكە دوورى بخەنەوه و كاتیك پۆشتەدەر، لوتى برازای لەبەر دەروازەى شار بینى و پېشنیاری خواپەرەستى پێكرد. لوت رازى و پێى وت: من لەرێگەى خوادا كۆچ دەكەم.

نەمرود سویندى خوارد بەدواى خاوەندى ئیبراھیمدا بگەریت. چوارجوجكە دالى گرت و بەگۆشت وشەراب بەخێوى كردن. كاتیك گەورە بوون و ھیزیان گرت، ئەوانى بەصنوقیكەوه بەست و خۆى لەناو صنوقكە دانیشت. پانیكى (گۆشت) بۆ ئەوان لەسەرەوهى صنوقكە ھەلواسى و دالەكان بەمەبەستى بەدەست ھێنانى گۆشتەكە بۆ سەرەوه ھەلفرین. كاتیك گەیشتنە ئاسمان و لەسەرەوه سەیرى زەوى کرد و كێوكانى وەك مێروولە ھاتەبەرچاو، گۆشتەكەى زیاتر بەرز كردەوه. لەسەرەوه زەوى بینى كەبەدەریا گەماړۆ دراوه ھاوشیوہى بازنەىەكى ئاو. كاتیك زیاتر بەرز بوویەوه، كەوتە ناو تارىكى و سەروخوارى خۆى نەبینى، ترسا و گۆشتەكەى ھێنايە خوار و دالەكان بۆ گەیشتن بەگۆشتەكە رێگەى خوارەویان گرتەبەر. كاتیك كێوكان دەنگى ھاتنەخوارەوهى ئەوانیان بیست، ترسان و ئەوئەندەى نەما بوون لەشوینى خۆیان بچولین. بەلام ئەمە رووى نەدا و مانای وتارى خاوەند كەدەفرمیت: فێلى خۆیان کرد و فێلى ئەوان لاى خوا زانراوه ھەرچەندە نەدى نەمابوو كێوكان لەتاو فێلەكەیان لەشوینى خۆیان بچولین.

هەلفرینی دالەکان لەبیت المقدسەوه دەستی پێکرد و لەجبل الدخان نیشتنەوه. کاتێک نەمرود زانی ناتوانی هێچ کارێک بکات، دەستی بەدروست کردنی بورجێکی گەورە کرد و کاتێک بورجەکە بەرز بوویەوه، پۆشتەسەر تا بەگومانی خۆی خواوەندی ئیبراھیم ببینی. خالی خراپ بوو بەشیوەیەک پێشتر ئەو حالەیی بەخۆیەوه نەبینیبوو. خواوەند بناغەی بیناکەیی ئەوی رووخاند. لەقورئاندا دەفرمێت: سەقفەکە لەسەرەوه بەسەریاندا داڕما و سزا لەخوارەوه بەوان گەیشیت و نەیانزانی. لەو کاتەوهی پایەکانی بورجەکە داڕمان، زمانی خەلکان پەڕیشان و خەلک بەحەفتا و سێ زمان قەسیان دەکرد. ئەو شوێنە بەبابل ناوی دەرکرد کە لەچاوگی تەبیل بەمانای تێکچوونە. پێش ئەو زمانی خەلکەکی سریان بوو.

لەسەعید کوپی جویەر دەگێڕنەوه کەسەبارەت بەم ئایەیی قورئان: هەرچەند ئەوەندەیی نەمابوو لەفێلی ئەوان کێوەکان لەشوێنی خۆیان بچولین، وتی، نەمرود بەخواوەنی دالەکانی وت تا صنوقیکیان هینا و پیاویکی لەگەڵ خۆی برد و کارێکی کرد تادالەکان ئەوان بەرز بکەنەوه. کاتێک بەرزبوونەوه، بەهاوێرێکی خۆی وت: چی دەبینیت؟ وتی: ئاو دەبینم و دوورگە. مەبەستی دنیا بوو. دوبارە بەرز بوونەوه و بەهاوێرێکی خۆی وت: چی دەبینیت؟ وتی: بەردەوام لەئاسمان دۆردەکەوینەوه. وتی: دابەزین.

یەکیتر دەلێت: وەحی لەئاسمانەوه هات کەئەیی یاخی بۆ کوپی دەپۆیت؟ کێوەکان دەنگی دالەکانیان بیست و بەفرمانی ئاسمانیان زانی و ئەوەندەیی نەمابوو لەشوێنی خۆیان بچولین. مانای وتاری خواوەند ئەمەییە کەدەفرمێت ئەوەندەیی نەمابوو کێوەکان لەشوێنی خۆیان بچولین.

لەعەبدولرەحمان کوپی دانیال دەگێڕنەوه: عەلی کوپی ئەبی تالب سەبارەت بەم ئایەیی قورئان کەدەفرمێت: هەرچەند ئەوەندەیی نەمابوو کێوەکان لەشوێنی خۆیان بچولین، دەلێت: ئەو کەسەیی لەگەڵ ئیبراھیم سەبارەت بەخوا دۆژمنایەتی دەکرد، دەبێچوووە دانی گرت و ئەوانی پەرۆردە کرد تا هیزیان گرت و گەورە بوون. دەلێت، چنگالی هەمراکیان بەسنوقەکەوه بەستەوه و لەگەڵ هاوێرێکی لەناو تابوتەکە (سنوقەکە) دانیشیت.

دەلێت: دارێکی لەناو سنوقەکە بەرز کردبویەوه کەسەرەکی گۆشتی پێوه بوو.

داله‌كان هه‌لفرین و نه‌ویان له‌گه‌ل خویان برد. به‌هاوریكه‌ی خوی وت: بپوانه بزانه چی ده‌بینیت؟

وتی: ئه‌مه و ئه‌وه ده‌بینم. تا ئه‌و كاته‌ی وتی: دنیا ده‌بینم هاوشیوه‌ی زه‌رده‌واله‌یه‌ك. وتی: داره‌كه سه‌ره‌و خوار بكه. سه‌ره‌و خواریان كرد و دابه‌زین. ده‌لئیت: مانای وتاری خواوه‌ند كه‌ده‌فرمیت ئه‌وه‌نده‌ی نه‌مابوو كي‌وه‌كان له‌فیئلی ئه‌وان له‌شوینی خویان بچولین، ئه‌مه‌یه.

ده‌سته‌یه‌ك وتوویانه: نه‌مروود كوپری كوش كوپری كه‌نعان پاشای رۆژه‌لآت و رۆژئاوا بوو. شاره‌زایانی میژووی پاشاكان به‌م وته‌یه رازی نابن چونكه حاشای لێناكریت كه له‌دایك بوونی ئیبراهیم له‌ده‌ورانی زوحاك كوپری ئه‌ندرماسبه و ئاماژه‌مان به‌به‌شێك له‌به‌سه‌ره‌اته‌كه‌یدا. له‌و ده‌ورانه‌دا پاشایه‌تی رۆژه‌لآت و رۆژئاوا له‌ده‌ستی زوحاكدا بوو. ده‌سته‌یه‌ك له‌شاره‌زایان سه‌باره‌ت به‌به‌سه‌ره‌اتی نه‌مروود دژواری و كێشه‌یان لا دروست ده‌ییت چونكه شاره‌زای به‌سه‌ره‌اتی زوحاك و ده‌ورانی ئه‌ون و ئه‌م گێڕانه‌وه‌یشیان بیستوه‌وه كه‌دوو كافر و دوو باوه‌ردار پاشایه‌تی هه‌موو سه‌ره‌زمینیان كردوه‌. دو كافره‌كه نه‌مروود و به‌خت نه‌صر و دو باوه‌رداره‌كه سلێمان كوپری داوود وزولقه‌رنه‌یین. هه‌روه‌ها بیستوویانه زوحاك له‌ده‌ورانی ئیبراهیم پاشایه‌تی رۆژه‌لآت و رۆژئاوایی ده‌كرد و گومان ده‌كه‌ن نه‌مروود هه‌مان زوحاكه.

لای شاره‌زایان و میژووناسانی كۆن، ئه‌م گومانه راست نییه چونكه نه‌ژادی نه‌مروود له‌ناو نه‌ته‌وه‌ی نبت ناسراو و زانراوه و نه‌ژادی زوحاك لای خه‌لكانی فارس. زاناکانی به‌سه‌ره‌اته‌كه‌ی نه‌كان وتوویانه زوحاك پاشایه‌تی سواد و ده‌وروبه‌ری له‌چه‌پ و راست به‌نه‌مروود به‌خشی. ئه‌و، كو‌پ‌و‌ده‌ست و پێوه‌نده‌كانی خوی كرده لێپرسراوی ناوچه وشاره‌كان. خوی به‌ه‌ول‌ته‌كه‌یدا ده‌گه‌را. زانگای خوی و باویا پیرانی دۆنباوه‌ند له‌كوێستانه‌كانی ته‌به‌رستانه. فره‌یدون به‌سه‌ریدا زال و به‌رنجیری ئاسنین به‌ستییوه.

هه‌روه‌ها به‌خت نه‌صر له‌لایه‌ن له‌هه‌راسبه‌وه، ئیسه‌په‌بۆدی رۆژئاوایی دیچه له‌نیوان ئه‌هه‌واز تا سه‌ره‌زمینی رۆمی پێبه‌خشرا، چونكه له‌هه‌راسب سه‌رقالی شه‌پ له‌گه‌ل توركه‌كان و و بۆ روبه‌رو بوونه‌وه له‌گه‌ل ئه‌وان له‌شاری به‌لخ نیشه‌جی ببوو.

وهك دهلین كاتیک نیشته جی بوونی ئهو بۆ شهړ کردن له گهل توركهكان دریژهی کیشا، بناغهی شاری بهلخی داپشت و ئهوان که له کاری خه لکه که ی خویان بی ناگا بوون، له دریژی فرمانپه وایی ئهوان له ناوچه یه که له لایه ن که سیکی دیکه وه فرمانپه وایه تی دهکرا، گومانیان کردوه، پاشای ئهوان بوون. به لام تا ئهو جیگهی ده زانین هیچ کام له زاناکانی به سهراته کۆنه کان، کهس ناماژهی به وه نه داوه که سیکی له خه لکانی نبت له رۆژه لات و رۆژئاوا پاشایه تی یه ک بست زهوی سهر به خوی کرد بیت چ بگات به وهی پاشای رۆژه لات و رۆژئاوا بیت.

به لام زاناکانی شوینکه وه تی کتیب و شاره زایان له به سهراته کۆنه کان که په نجی نووسینی میژویان کیشاوه، دهلین: نه مرود له لایه ن نه زدها قی بیوراسب بۆ ماوهی چوارسهد سالی ته و او فرمانپه وایه تی ههریمی بابلی ده کرد و دوا ی له ناوچونی نه مرود، یه کیکی له مناله کانی ئهو به ناوی نبت کوپی قه عود بۆ ماوهی سه د سال فرمانپه وایه تی ئهو ناوچه ی کرد. دوا ی ئهو داو ص کوپی نبت هه شتا سال پاشایه تی کرد. دوا ی ئهو بال ش کوپی داو س سه د و بیست سال و نه مرود کوپی بال ش یه ک سال و چهند مانگ که له سهریه ک ده بیت حه و تسه د و یه ک سال و چهند مانگ و ئه مه له رۆژگاری یاشایه تی زوحا کدا بوو. کاتیک فهره یدون به سه ر زوحا کدا سه رکه وت، نه مرود کوپی بال شی کوشت و نه ته وهی نبتی له ناو برد. خه لکانیکی زۆری له وان کوشت له بهر نه وهی هاو خه می و هاو کاری زوحا کیان کرد بوو و نه مرود و مناله کانی له لایه ن زوحا که وه پاشایه تیان ده کرد.

دهسته یه ک له زاناکان گومان ده که ن بیوراسب پی ش له ناوچونی ئهوان کوژرا بوو و کاروباره کان له نه مرود و مناله کانی شیوا.

روداو دهکانی دیکه ی رۆژگاری ئیبراهیم

یه کێک له روداو دهکانی رۆژگاری ئیبراهیم، داستانی لوت کوپی هارن کوپی تارخ برازای ئیبراهیمه له گهڵ نه ته وهی سه دۆم. وهك وتوویانه، لوت له سه رزه مینی بابل له گهڵ مامی خۆی به رێکه وت چوو که با وه پدار و شوینکه وته ی ئه و بوو. له رۆشتن بۆ شام هاو رێیه تی کرد. ساره کچی نا حوریش له گه لیا ندا بوو.

دهسته یه کی دیکه وتوویانه ساره کچی هه نال کوپی نا حوره و وتوویانه تارخ که نه یاری دینی ئیبراهیم و شوینکه وته ی بته ره سستی بوو، له م سه فهردها هاو رێیه تی ئه وانی ده کرد و کاتی که گه یشتنه حه ران، تارخ که باو کی ئیبراهیم بوو، له وێ مرد. ئیبراهیم و لوت به ره و شام به رێکه وتن و له وێ وه بۆ میسر. له وێ یه کێک له فیرعه ونه کا نیان بی نی و به وته ی سه نان: کوپی عی لوان کوپی عوبه یید کوپی عوبه یج کوپی عه ملاق کوپی لا و ز کوپی سام کوپی نوح بوو.

به وته یه ک، فیرعه ونی میسر له و رۆژگا ردها برازای زو حاک و زو حاک له لایه ن خۆیه وه پاشایه تی ئه و سه رزه مینی پێ به خشی. به شێک له داستانی فیرعه ونی میسر و ئیبراهیم مان باس کرد.

دواتر بۆ شام گه رانه وه و ده لێن ئیبراهیم له فه له ستین نیشته جی و برازا که ی خۆی له ئه رده ن به جیه نیشت. خوا وه ند لوتی بۆ لای نه ته وه ی سه دۆم په وانه کرد که کافر و خرا په کار بوون به مه مانشی وه که خوا وه ند با سی ئه وان ده کات و ده فه رمیت: ((انکم لتاتون الفاحشة ما سبقکم بها من احد العالمین. انکم لتاتون الرجال و تقطعون السبیل و تاتون فی نادیکم المنکر.

واتاکه ی: ئیوه ئه م کاره قیزه ونه ده که ن که ه یج کام له خه لکانی جیهان پێش ئیوه نه یان کردوه. ئیوه له پیا وه کان نزیک ده بنه وه و چه ته یی ده که ن و له نا و کو پ و کو بو ونه وه ی خۆتان کاری قیزه ون ئه نجام ده دن.)) رێگری و چه ته ی ئه وان وه ک وتوویانه، به شی وه یه ک بوو که هه ر که سی که ده رۆشته نا و شاره که یان، کاری

خراپەیان لەگەڵ ئەنجام دەدا.

لەکۆپی زەید سەبارەت بەوتاری خواوەند کە دەفرمیت: ((چەتەیی دەکەن)) دەگیرنەوه: کاتێک رێبوارێک لەشارەکی ئەوان تێدەپەڕی، رێگەیان لێدەگرت و کاری ناشیرینیان لەگەڵ ئەنجام دەدا. بەوتەیک ئەو کارە نەشیاوه لەناو کۆبوونەوهکانی خۆیان ئەنجامیان دەدا، ئەوەبوو کەمەر کەس لای ئەوان تێدەپەڕی، لێیان دەدا.

دەستەیکە دیکە وتوویانە لەکۆبوونەوهکانی خۆیان بەناشکرا (تەریان لێدەدا و دەستەیکە دیکە وتوویانە کاری قیزەونیان لەگەڵ یەک دەکرد.

ناوی ئەو کەسە دەلیت لەرێبوارهکانیان دەدا

عیکرەمە لەروونکردنەوهی وتاری خواوەند کە دەفرمیت: ((لەکۆبوونەوهکانی خۆتان کاری ناپەوا ئەنجام مەدەن)) دەلیت: نازاری رێبوار و گەشتیارانیان دەدا و لێیان دەدان.

لەکۆپی مەسعود و دەستەیک لەهاوەلانی پیڤەمبەر(د.خ) دەگیرنەوه: کاری ناپەواي ئەوان بریتی بوو لەلێدانی رێبواران. ئەم کارە ناپەوا بوو.

ناوی ئەو کەسە دەلیت

لەکۆبوونەوهکانی خۆیان تریان لێدەدا

لەعایشە دەگیرنەوه: سەبارەت بەکاری ناپەواي ئەوان دەلیت: بەناشکرا لەناو کۆبوونەوهکانی خۆیان تریان لێدەدا.

ناوی ئەو کەسە دەلیت

لەکۆبوونەوهکان کاری قیزەونیان لەگەڵ یەک دەکرد

له مو جا هید ده گپړنه وه: سه باره ت به کاره ناپره واکانی نه و نه ته ویه ده لیت: له کو بوونه وه کانی خو یان کاری ناپره وایان له گهل یه که نه جامده دا. هه روه ها له مو جا هید ده گپړنه وه: له کو بوونه وه کانی خو یان زینایان ده کرد. عه مرؤ کوړی دینار سه باره ت به و تاری خوا وه ند که ده فهر میت: ((هیچ کهس له خه لکانی جیهان نه و کاره ی نه کرد ووه)) ده لیت: پیش نه ته وه ی لوت هیچ کات نیریک له گهل نیریک نریکی نه کرد بوو.

نه بوجه عفر ده لیت: و تاری راست لای من نه ویه که: کاری ناپره وای نه وان له کو بوونه وه کانی خو یان ریښوارانیان ده گرت و لییان ده دان. له گپړانه وه ی دایکی هانی له پیغه مبر هاتو وه که ده فهر میت: گالته یان به ریښواران ده کرد و لییان ده دان و کاری ناپره وای نه وان نه مه بوو. چه ندین گپړانه وه ی دیکه به م ناوهرؤ که باسی کراوه.

لوت پیشیناری خوا پهرهستی و خودوور خستنه وه له کاره ناپره واکانی پیکردن و له چه ته یی و زینا کاری و نیربازی ناگاداری کردنه وه و هوشداری پیدان. ده یوت: نه گهر له سر کرده کانی خو یان به رده وام بن و توبه نه کهن، سزایه کی قورسیان پیده بریت. به لام هه رپشه و هوشداریه کانی لوت کاریگه ریان دانه نا و ناموژگاریه کانی پیداکری نه وانی زیاتر کرد و به مشیوهیه خوازیری سزای په روه ردگار بوون و وتیان: نه گهر راست ده کهیت، سزای خوا به سر نیمه دا ببارینه.

کاتیک روژگاریان درېژه ی کیشا و له گومپایی خو یان پیداکریان کرد، لوت داوای هاوکاری له خوا وه ند کرد. کاتیک خوا وه ند مبهستی له ناو بردن و هاوکاری کردنی پیغه مبره که ی خوی کرد، جبره نیل و دو فریشته ی دیکه ی په وانه کرد. ده لیت: دو فریشته که ی دیکه، میکائیل و ئیسرافیل بوون.

وهک و توویانه فریشته کان پیاده و له شیوه ی پیاو اندا ده رکه وتن.

ناماژدهان به بیژره ی نه م و تهیه

له کوړی مه سعود و دهسته یه که له هاو لانی پیغه مبر(د.خ) ده گپړنه وه:

پیغه مبهه (د.خ)، فرموی: خواوهند فریشته کانی په وانه کرد تا خه لکی لوت له ناو بهن. نه وان پیاده و له روخساری پیاوړندا ده رکه وتن و بوونه میوانی ئیبراهیم. پیشتتر باسی نه م داستانه مان کرد. کاتیک ترسی ئیبراهیم په ویه وه و مژده یان پیدا، نیردر او وان وتیان، خواوهند نه وانی بو له ناو بردنی خه لکی لوت په وانه کردووه. ئیبراهیم له گه ل نه وان گفتوگوی کرد، به هه مان شیوه که خواوهند ده فرمیت: کاتیک ترسی ئیبراهیم په ویه وه و مژده ی پیبه خشرا، له کاری خه لکی لوت، گفتوگوی له گه ل نیمه دا کرد.

گفتوگو که به مشیوه بوو که له گیرانه وه ی سه عیددا باسی لیوه کراوه: کاتیک جبره ئیل و هاوریکانی به ئیبراهیمیان وت: نیمه نه م گوندانه و خه لکه که ی له ناو ده به ی چوونکه خه لکه که ی سته مکارن. ئیبراهیم پنی وتن: ئایا گوندیک ویران ده کن چوار هزار باوه پرداری تیا ده ژیت؟

وتیان: نه.

وتی: ئایا گوندیک له ناو ده به ن که سیسه د باوه پرداری تیا ده ژیت؟

وتیان: نه.

وتی: ئایا گوندیک ویران ده کن که دوسه د باوه پرداری تیا بژی؟

وتیان: نه.

وتی: نه ی گوندیک که سه د باوه پرداری تیا ده ژیت؟

وتیان: نه.

وتی: نه ی گوندیک که چواره د باوه پرداری تیا ده ژیت؟

وتیان: نه.

ئیبراهیم، باوه پرداران به لوتی به چواره که س ده زانی (به هاوسه ره که یه وه) نه رخیان بوو.

له کوپی عباس ده گیرنه وه: فریشته به ئیبراهیمی وت: نه گه ر له و گونده پینچ که س نویژ بخوینن، سزایان له سه ر ه لده گیریت.

قتاده سه باره ت به گفتوگوی ئیبراهیم ده لیت: بیستوومه ئیبراهیم به فریشته کانی وت: نه گه ر په نجا موسولمان له و گونده د: بژین؟

وتیان: ئەگەر پەنجە موسوڵمان لەو گوندەدا بژین، سزایان نادەین.

وتی: ئەگەر چل بن؟

وتیان: سزایان نادەین.

وتی: ئەگەر سی بن؟

وتیان: ئەگەر سی کەسیش بن.

کاتیڤ گەیشتن بەدەکەس، وتیان: ئەگەر دە باوەردار لەو گوندەدا بن، سزایان نادەین. ئیبراهیم وتی: هیچ نەتەوێهێک نییه دە چاکەکار لەناویاندا نەژیت. ئیبراهیم کەداماتوی خەلکی لوتی لەفریشتەکان بیست. وتی: لوت لەوێه، بۆ ئەو نیگەرەن بوو.

فریشتەکان وتیان: ئێمە باشتەر دەزانین کێ لەوێه، لوت و کەسەکانی رزگار دەکەیز. بێجگە لەهاوسەرەکەیی چوونکە لەخراپەکارانە. دواتر فریشتەکان بەرەو خەلکی سەدوم بەرێکەوتن و کاتیڤ گەیشتن، بەوتەیهێک سەرەتا لوتیان بینی لەزەوێهێکەیی خۆی سەرقالی کار کردن و بەوتەیهێک لای جۆگەیی ئاویک، کچی لوتیان بینی کە ئاوی هەلەدەگرت.

ئاماژەدان بەبێژەری وتەیی یەکەم

لەحوزەیفە دەگێڕنەرە: کاتیڤ فریشتەکان پوشتنە لای لوت، ئەویان لەزەوێهێکەیی خۆی بینی کە سەرقالی کار کردن بوو ((بەفریشتەکان وترا بوو و خوا زاناترە)) نەتەوێهێ لوت لەناو مەبەن مەگەر ئەوێهێ لوت دژی ئەوان قسە بکات. دەلیت: بۆ لای پوشتن و وتیان: ئێمە ئەمشەو میوانی توین. لوت ئەوانی بردەووە بۆ مال. دواي کارێرێک سەیری ئەوانی کرد و وتی: مەگەر نازانن، خەلکی ئەم گوندە چ عادیکیان هەیە، سویند بەخوا لەسەر زەوی کەس خراپەکارتر لەوان نییه.

دەلیت: لەگەڵ فریشتەکان پوشت و جارێکی دیکە قسەکەیی دوبارە کردەووە. کاتیڤ ژنەکەیی ئەوانی بینی، پوشت و خەلکەکەیی ئاگادار کردەووە.

لەقتادە دەگىرپنەۋە: كاتىك فرىشتەكان ھاتن، لوتيان لەكىنگەكەى خۇيدا يىنى. خواۋەند بەفرىشتەكانى وتبۇ، ئەگەر لوت چوار جار دژى خەلكەكەى قسەى كرد، مۇلەتتان ھەيە لەناويان بېەن. فرىشتەكان وتيان: ئەى لوت. دەمانەۋىت، ئەمشەۋ مىۋانى تۇيىن.

لوت وتى: مەگەر لەكارى خەلكەكەم ئاگادار نىن؟

وتيان: كارى ئەۋان چىيە؟

وتى: خوا شايبەتە خراپەكارترىن خەلكانى سەر زەۋىن. نچوارجار ئەم قسەى دوبارە كىردەۋە. فرىشتەكان لەگەل ئەۋ پۇشتنەۋە بۇ مال.

ئامازەدان بەيژەرى وتەكەيتىر

وتەكەى دىكە كەۋتۋىانە، فرىشتەكان كاتىك لەسەدوم نىك كەۋتەۋە، كچەكەى لوتيان يىنى نەك خۇى، لەگىرپنەۋەى كوپى مەسعود و دەستەيەك لەھاۋەلانى پىنغەمبەر(د.خ) دەگىرپنەۋە: فەرموى: كاتىك فرىشتەكان لاي ئىبراھىم پۇشتن و بەرەۋ شويىنى خەلكەكەى لوت، مىلى رىگەيان گرتەبەر، لەكاتى نىمەپۇدا گەيشتن و كاتىك گەيشتنە نىك جۇگەى ئاۋى سەدوم، كچەكەى لوتيان يىنى كەئەۋى بۇ مالىۋە دەبىدەۋە. لوت باۋكى دو كچ بوۋ بەناۋەكانى رىسا و رەەر. فرىشتەكان بەكچەكەى لوتيان وت: كچەكە، دەتۋانى بمانكەيتە مىۋانى مالىكەتان؟

كچى وت: بەلى، بەلام چاۋەپى بن و مەپۇنە ناۋ گۈندەكە تا من دەگەپنەۋە. لەخەلكەكەى خۇى بۇ ئەۋان دەترسا.

كچ پۇشتە لاي باۋكى و وتى: باۋكە، چەندىن گەنج بەدۋاي تۇدا دەگەپنە كەروخسار جۋاتىر لەۋانم نەيىنىۋە. نەبا خەلكەكەى تۇ بيانگرن و رىسۋايان بكن. خەلكى لوت پىشتىر ئاگادارىان كىردبۋىەۋە تا كەس نەكاتە مىۋانى خۇى. وتبۋيان ئىمە مىۋاندارى پىۋان دەكەين. لوت ئەۋانى بىردەۋە بۇ مال. كەس جگە لەئەندامانى خىزانەكەى ئاگادار نەبۋىەۋە. ھاۋسەرەكەى پۇشت و خەلكى

ئاگادار كردهوه و وتى: پياوړانيك هاتونه ته مالى لوت كه كه سى جوانى وهك نه و انم نه بينيوه.

خه لكه كه ي به را كړدن هاتن و كاتيک گه يشتنه لای مالى لوت، پيى وتن: نهى خه لكينه، له خوا بترسن و من لای ميوانه كانم سر شوپ مه كن، مه گهر بيرمه نديك له ناو ئيوه دا نيوه. كچه كانى منتان پيشكهش بيت، بو ئه و كارهى ده تانه ويټ، شياوتر و پاكترن.

وتيان: مه گهر پيمان نه وتى هيچ كات ميواندارى پياوړان نه كه يت، تو دهرانى ئيمه كارمان به كچه كانت نيوه و له مبه ستي ئيمه ئاگاداريت.

كاتيك خه لكه كه ي گوييان لى نه گرت، وتى: خوژگه شوينكه و ته م ده بوو يا به پشتيوانى نه ته وه يه ك پشتم ده به ست. مبه ستي نه وه يه، خوژگه هاوړيم ده بوو تا له ده ستريزى ئيوه بمپاريژن و ده بوونه ريگر له به رده م مبه ستي خراپى ئيوه به را بهر به ميوانه كانم.

له وه هب ده گيرنه وه: كاتيک لوت وتى خوژگه به پشتيوانى نه ته وه يه ك پشتم ده به ست، فريشته كان وتيان: پشتيوانه كه ي تو به هيژه. كاتيک لوت له سازان له گه ل خه لكه كه ي بى هيو بوو، فريشته كان وتيان: نهى لوت، ئيمه نيردراوى خواين و نه وان ده ستيان به تو ناگات. شه وان كه سه كانى خوت هه لېگره و برو، كه س له ئيوه سزا نادرېت مه گهر هاوسره كه ت كه له گه ل خه لك له ناو ده چيټ.

ده لين: لوت كاتيک زانى ميوانه كانى نيردراوى خوان و بو له ناو بردنى خه لكه كه ي هاتون، وتى: هر ئيستا له ناويان بېهن.

ئامارده ان به بيژهرى هم وته يه

له سه عيد ده گيرنه وه: كاتيک فريشته كان پوشتنه لای لوت و نه وه ي خاوه اند فرمانى پيدا بوو، روويدا، جبرئيل به لوتى وت: ئيمه خه لكى هم گونده له ناو ده به ين، له بهر نه وه ي خه لكه كه ي سته مكارن. لوت وتى: هر ئيستا كه له ناويان بېهن.

جەرئەئیل وتی: کاتی دیاریکراو بەیانییە، مەگەر بەیانی نزیک نییە؟
 دەلێت: وتی: شەوانە کەسەکانی خۆت هەلگرە، کەس شوینتان ناکەوێت.
 ئەوان پوشتن و کاتی کاتی لەناو بردنی خەلکەکەی گەیشت، جەرئەئیل بەلەکانی
 خۆی لەزەوی ئەوان چەقاند و هەلیتەکاندن، بەرزێ کردنەووە تا ئەو جینگە
 دانیشتووای ئاسمان، دەنگی کەلەشێر و سەگەکانیان بیست. ئەوانی
 هەلگەرانەووە و بەردبارانی کردن.

دەلێت: کاتی کاتێک هاوسەری لوت بەوێران کردنی گوندەکەی زانی. بۆچارەنوسی
 خەلکەکەی گریا. بەردیکی بەرکەوت و لەناوچوو.

لەکوپی عەتییه دەگیرنەووە: لوت بەهاوسەرەکەی خۆی وت تا نەینی
 میوانەکانی ئاشکرا نەکات. کاتی کاتێک جەرئەئیل و هاوڕیکانی پوشتن لای لوت و ژن
 ئەوانی بینی، بۆ لای خەلکەکەی پوشتن و لەناو کۆبوونەووەی ئەوان بەدەست
 ئیشارەیی کرد. خەلکەکەی بەپەلە هاتن و گەیشتنە مانی لوت. لوت ئەو قسانە
 پێی وتن کە خواوەند لەقورئاندا ئاماژەی پێدەکات. جەرئەئیل پێی وت: ئێمە
 نێردراوەکانی خواین و ئەوان دەستیان بەتۆ ناگات. دەلێت: بەدەستی خۆی
 ئیشارەیی کرد و بەرچاوی خەلک تارێک بوو. بەدوای دیواریکاندا دەگەران و
 هیچیان نەبینی.

لەحوزەیفە دەگیرنەووە: کاتی کاتێک هاوسەری لوت فریشتەکانی بینی و هەوائی
 ئەوانی بەخەلک گەیاند، وتی: لوت میوانی هەیه کەجوانتر و سپیتر و بۆنخۆشتر
 لەوانم نەبینیووە. خەلک بەراکردن هاتن بەهەمان شیوەکە خوا دەفەرمیت. لوت
 دەرگاکی بەست و خەلک لەدەرگایاندا. جەرئەئیل داوای فەرمانی لەخواوەند کرد
 تا سزایان بدات و فەرمانی پێدرا. جەرئەئیل بەبالی خۆی لەزەوی ئەوانیدا کەکوێر
 بوون و بەمشێوەیە شەوی تەمەنی خۆیان بەسەر برد. دواتر لوتی ئاگادار کردەووە:
 ئێمە نێردراوی خواین، تۆ، شەوانە کەسەکانی خۆت ببەرە دەر.

دەلێن: کاتی کاتێک لوت لەگوندەکە پوشتەدەر، ژنەکەی هاوڕییەتی دەکرد. کاتی کاتێک
 دەنگی لەپشت سەری خۆی بیست و ئاوپێ دایەووە، خواوەند بەردیکی بۆ پەوانە
 کرد و کوشتی.

ههروهه له قتاده دهگیرنهوه: کاتیک ژنهکه ی لوت خه لکه که ی ناگادار کردهوه و هاتن، لوت ویستی ریگه یان لیبگریټ به لأم خه لک پښتنه لای فریشته کان و فریشته کان دهستیان بهر خه لک کهوت که کویر بوون و وتیان: ئه ی لوت. کهسانیک میوانی تۆن که هاوشیوه ی خوت جادوگرن. تا به یانی چاوه پرې ده بین.

جبره ئیل چوار گونده که ی خه لکی لوتی هه لگیرایه وه. له هر گونديک نزيکه ی سه د هزار که س ژيانی به سه ر ده برد. ئه وانی له سه ر باله کانی خو ی بو نیوان ناسمان و زهوی بهر ز کرده وه تا ئه و جیگه ی دانیش تئووانی ناسمان دهنگی که له شیره کانی ئه وانیان بیست. دواتر ئه وانی هه لگیرانده وه که ژیرور و بوون.

له مواهید دهگیرنه وه: جبره ئیل باله کانی خو ی له زهوی خه لک گیر کرد و ئه وان و هه موو چوار پیکانی له سه ر بالی راستی بهر ز کرده وه.

ههروهه له قتاده دهگیرنه وه: جبره ئیل، ده سگری گوندي ناوه راستی گرت و بو ناسمانی برد و خاپووری کرد. ئه وسا بهر دبارانی کردن. بیستوومانه ده لئین ژماره یان چوار هزار که س بوو.

له گیرانه وه ی معاز ئامار ه ی پندراوه: ئه و که سانه ی مابوونه وه، به بهر د له ناوچون. سی گوند بو به ناوه کانی سه دووم له نیوان مه دینه و شام. بیستوومانه که ژماره یان چوار هزار هزار که س بوو. ئیبراهیم بینهری روداوه که بوو و وتی: روژی سه دووم، هه ژینه ره.

ههروهه له گیرانه وه ی سه دی ئامار ه ی پندراوه: بهر به یان جبره ئیل زهوی تا چیننی چه وته م هه لکه ند و بهرزی کرده وه و سه ره وخواری کرد. هه رکه س له کاتی که وتنه خواری، نه مرد، به بهر د گیانی لی ستینرا. بهر دی سزا له ناو گونده کان به دوا ی زیندووه کاند ا ده گه را. خه لکان سه رقانی قسه کردن بوون که بهر دیان بهر ده کهوت و ده مردن.

له گیرانه وه ی محمه د کوپی که عبی قوره زی باس کراوه: موته فیکه، گونده که ی خه لکی لووت بوو. جبره ئیل سه ره وخواری کرد و پینچ دی بوو به ناوه کانی صه بهه، سه عره، عه مره، دوما و سه دووم. سه دووم گه وره ترین گوند بوو. خوا لوت و بنه ماله که ی رزگاری کرد جگه له ژنه که ی.

وتار سەبارەت بە مردنى سارە كچى ھاران اوى ھاوسەر و منالەكانى ئىبراھىم

پىشتىر ئاماژەمان بە تەمەنى سارەدا و وتمان لەنىوان زاناكانى عەرەب و عەجەم سەبارەت بە شويىنى مردنى ئەو جىاوازى نىيە. مردنەكەى لەشام بوو. دەلىن لەحەبرون گوندى ستەمكاران لەسەرزەمىنى كەنعان مرد و لەو كىلگەى ئىبراھىم كرىپىووى، بەخاك سىڭىردى. دەلىن: ھاجەر ماوھىيەك دواى سارە ژيا، بەلام بۇچوونەكان لەمبارەو جىاوازن.

لەسەدى دەگىرنەو: ئىبراھىم تامەزرۆى بىنىنى ئىسماعىل بوو، بەسارەى وت: مۇلەت بدە تا بېرۆم و كۆرەكەم بىينم. سارە بەلىنى لىوهرگرت دانەبەزىت. ئىبراھىم سوار لەسەر بوراق پۇشتە حىجان. ئىسماعىل كچىكى لەخەلگى جورھەمى وەك ھاوسەرى دىارى كىردبوو.

مال و مەرۇمالاتى ئىبراھىم زىادى كىرد. ھۆكارەكەى بەھەمان شىوہ لەگىرپانەوھى سەدى ئاماژەى پىندراوہ، ئەوہ بووكە، ئىبراھىم نىازەمەند بوو، ھاورىيەكى ھەبوو شتى بەقەرەز لىوهردەگرت. سارە وتى: بېرۆلاى ھاورىكەى خۆت. سوار كەرەكەى بوو و پۇشتە لاى ھاورىكەى. ھاورىكەى نىازەكەى نەھىنايەدى. ئىبراھىم شەرمى دەكرد بەو شىوہىە بۇ لاى كەسەكانى بگەپىتەوہ. لاى رىخەلانىك تىپەپى و باردانى كەرەكەى پېر كىرد لەرىخ و بەرەلاى كىرد. كەر پۇشت و بارەكەى بوو بەگەنم.

ئىبراھىم خەوت و لەخەو ھەستا و گەپايەوہ بۇ لاى سارە كەخواردنى دروست كىردبوو، وتى: ھىچ دەخۆيت؟.

ئىبراھىم وتى: ھىچت بۇ خواردن ھەيە؟ وتى: بەلى، ئەو گەنمەى لاى ھاورىكەت ھىئات. وتى: راست دەكەيت، لاى ھاورىكەم ھىنام. گەنمى چاند، سەوز بوو و فراوان. بەرھەمى خەلك زىانى بەركەوت و ھۆكارى فراوان بوونى سامانى ئىبراھىم ئەمە بوو. خەلك بۇ نىازەكانى خويان دەپۇشتەنە لاى ئىبراھىم و

ئەو دەیوت: هەرکەس دەلێت ((لا اله الا الله)) بێتە ژوور. کەسانیک دەیانوت و ھاوکاریان دەکرا و کەسانیک نەیان دەوت و هیچیان بەرنە دەکەوت. مانای وتاری خواوەند ئەمەیه کە دەفەرمییت:

((فمنهم من آمن به ومنهم من صد عنه وكفى بجهنم سعيرا.

واتاکەى: کەسانیک پەيوەستى ئەوان بوون و کەسانیک، پشتیان تێکردن و جەهەننەم بۆ ئەوان ئاگرێکی داگیرساوه.))

کاتیک سامانی ئیبراهیم فراوان بوو، پێیویستی بەخانویەکی گەورەتر بوو. شوینی ئەو لەنیوان سارای مەدینە و حیزاز لەرۆژەلاتی شام بوو. برازاکی (لوت) لەگەڵدا بوو و مال و سامانی خۆی لەگەڵ ئەودا دا بەش کرد و بەشی خۆی پێدا و شوینیکی دیکەى بۆ نیشتهجێ بوونی ئەو هەلبژارد. لوت روى لەئەردەن کرد و لەوى نیشتهجێ بوو. ئیبراهیم لەشوینی خۆی مایەو بەلام ئارەزوى مەککەى دەکرد. ئیسماعیلی لەوى نیشتهجێ کرد. ئەگەرى هەیه بۆ سەرزمینەکانی دیکەى شامیش پۆشتبیت.

کاتیک سارە کچی هاران و ھاوسەری ئیبراهیم، مرد. ئیبراهیم دواى ئەو بەهەمان شیوەى کۆری ئیسحاق باسى دەکات، کچی یەقتنى لەخەلکانی کەنعان وەك ھاوسەر هەلبژارد و شەش کۆری بۆ هینایە دنیا: یەقسان کۆری ئیبراهیم، زەمران کۆری ئیبراهیم، مەدیان کۆری ئیبراهیم، یەسبوق کۆری ئیبراهیم و سوچ کۆری ئیبراهیم. ئیبراهیم بەئیسماعیل و ئیسحاقەو خاوەنى هەشت کۆر بوو. ئیسماعیل براگەورەیان بوو.

دەلێت: یەقسان کۆری ئیبراهیم، رەعوە کچی زەمور کۆری یەقتن کۆری لوزان کۆری جورهم کۆری یەقتن کۆری عابری کردە ھاوسەری خۆی و بەرەبر و لفهای هینایە دنیا. منالەکانی زەمران کۆری ئیبراهیم زماریەکانن کەبى ئاواز بون. خەلکی مەدینە نەتەوێ شوعەیبی کۆری میکائیلی پێغەمبەر، منالەکانی مەدیان. شوعەیب لەمنالەکانی ئەو.

لەهوشامی کەلبی دەگیرنەو: باوکی ئیبراهیم خەلکی حەران بوو. گرفتاری وشکەسالی و رووی کردە هورموزگەردی ئەهواز. ژنەکەى یانى دایکی ئیبراهیم

لەم سەفەرە ھاورێیەتی دەکرد. ناوی توتا کچی کرینا کوپی کوسی لەمناڵەکانی ئەرەفەخشن کوپی سام کوپی نوحە.

لەگێڕانەوێ هوشامی ئەسەمی باسی کراو: ناوی ئەنمو تاییە و لەئێراھیم دایکی کوپی ئەرغوا کوپی فالغ کوپی شالخ کوپی ئەرەفەخشن کوپی سام کوپی نوحە. دەستەبەکی دیکە وتویانە ناوی ئەنمتلی کچی بەکفورە.

لەگێڕانەوێ هوشامی کەلبی ئاماژە ی پێدراو: کرینا باوہگەوێ (لەدایکەو) ئێراھیم جۆگە کوسی ھەلکەند و باوکی چاودێری بتهکانی نەمرود بوو. ئێراھیم لەھورموزگەرد چاوی بەدنیا پشکوت و دواتر روی کردە کوسی بابل. کاتیک ئێراھیم گەیشتە تەمەنی بلۆق و دینیک پیچەوانە ی دینی خەلکەکی ھەلبژارد و پێشنیاری پەرەستینی خۆی پیکرد. ئەم ھەوالە بەنەمرود گەیشت و بۆ ماوہی ھەوت سال زیندانی کرد. دواتر لەحیرە بەگەچ بینایەکی دروست کرد و ئاگری کردوہ و ئێراھیمی خستە ناو ئاگرەکە. ئێراھیم وتی: حسبى الله و نعم الوكيل، تەندروست لەناو ئاگرەکە ی ھاتەدەر و زیانی بەرنەکەوت.

لەگێڕانەوێ کوپی عەباس باسی کراو: کاتیک ئێراھیم لەئاگرەکە ھاتەدەر و لەکوسی ھەلات، بەزمانی سریانی قسە ی دەکرد و کاتیک لەنزیک ھەران لەفورات پەرییەوہ، خواوہند زمانی بۆ عێبرانی گۆپی، لەبەر ئەوہی لەرووبار پەرییەوہ و نەمرود چەندین کەسی بەدوای ئەودا پەوانە کرد و وتی: ھەرکەس بەزمانی سریانی قسە ی کرد، بیهێنن بۆ لای من. ئێراھیمیان بینی بەزمانی عێبرانی قسە دەکات. وازیان لێھێنا و ھەستیان بەزمانی دایکی ئەو نەکرد.

لەھوشامی کەلبی دەگێڕنەوہ: کۆچی ئێراھیم لەکوسی بۆ شام بوو و سارە ھات و خۆی پێشکەشی ئەو کرد. ئەوی کردە ھاوسەری خۆی ولەگەل ئەو بەرێکەوت و لەو کاتەدا تەمەنی سی و ھەوت سالە بوو. پوشتە ھەران و بۆ ماوہیەت لەوێ مایەوہ و دواتر رووی کردە ئەردەن و ماوہیەک لەوێ ژیا ی بەسەر برد و دواتر بۆ میسر و لەوێیش بۆ ماوہیەک نیشتەجێ بوو. ئەوسا بۆ شام گەڕایەوہ و لەسەب لەنیوان ئیلیا و فەلەستین داہەزی و چالیکە ھەلکەند و

مزگه‌وتیکی دروست کرد. ده‌سته‌یه‌ک له‌خه‌لکان نازاریان دهدا. ئه‌وینی به‌جیه‌یشت و له‌نیوان ره‌مله و ئیلیا دابه‌زی و چالئیکی هه‌لکه‌ند و له‌وی جیگیر بوو.

ئیه‌راهم مال و مه‌رومالاتی فراوانی هه‌بوو. یه‌که‌م که‌س بوو میوانداری خه‌لکانی کرد و یه‌که‌م که‌س موی له‌به‌ر ته‌مه‌نی زۆر سپی بوو. ده‌لئیت: ئیه‌راهم، ئیسماعیلی هینایه دنیا که‌مناله‌ گه‌وره و دایکی هاجهر و له‌قبتیه‌کان بوو. ئیسحاقی هینایه دنیا که‌کویر و دایکی ساره کچی به‌تویل کوپی ناحور کوپی ساروع کوپی ئه‌رغوا کوپی فالغ کوپی عابر کوپی شالخ کوپی ئه‌رفه‌خشز کوپی سام کوپی نوحه.

هه‌روه‌ها مه‌دیه‌ن و یه‌قسان و زه‌مران و ئه‌سبه‌ق و سوچی هینایه دنیا که‌دایکیان قه‌نتورا کچی مه‌فتور له‌عه‌ره‌به‌ ره‌سه‌نه‌کانه. مناله‌کانی یه‌قسان پۆشته‌هه‌که‌ و مه‌ده‌ن و مه‌دیه‌ن له‌سه‌رزه‌میننی مه‌دیه‌ن مانه‌وه و ناوی شاره‌که له‌ناوی ئه‌وان وه‌رگیراوه. که‌سانی دیکه روویان له‌شاره‌کانی دیکه کرد و به‌ئیه‌راهمیان وت: باوکه، ئیسماعیل و ئیسحاق لای خۆت هیشته‌وته‌وه و به‌ئیمه ده‌لئنی پڕۆینه سه‌رزه‌میننی ترس و غه‌ریبی.

ئیه‌راهم وتی: به‌مشئوه‌یه‌هه‌رمانیان پێداوم. ده‌لئیت: چه‌ند ناویکی خواوه‌ندی فێر کردن که‌به‌هاوکاری ئه‌و ناوانه به‌دوای ئاودا ده‌گه‌ران و سه‌رکه‌وتنیان به‌ده‌ست ده‌هینا. ده‌سته‌یه‌کیان له‌خوراسان دابه‌زین و خه‌زه‌ره‌کان هاتن و وتیان، ئه‌و که‌سه‌ی ئه‌م ناوانه‌ی فێری ئیوه کردووه، ده‌بی‌ت باشت‌ترین که‌سی سه‌رزه‌وی بی‌ت. ده‌لئیت: پاشا‌کانی خۆیان به‌خاقان ناو برد.

ئه‌ه‌وج‌ه‌عه‌فر ده‌لئیت: یه‌سبه‌ق و یه‌ساق و سوح، به‌ساحیش ناو ده‌به‌ن. ده‌سته‌یه‌ک و توویانه ئیه‌راهم دوای ساره دورنی عه‌ره‌بی کرده هاوسه‌ری خۆی، یه‌کیان به‌ناوی قه‌نتورا کچی یه‌قتان که‌شه‌ش کوپی بۆ ئیه‌راهم هینایه دنیا. ئاماژه‌مان به‌ناوه‌کانیاندا، ئه‌وی دیکه‌یان هه‌جور کچی ئه‌زه‌هر که‌پینج کوپی بۆ ئیه‌راهم هینایه دنیا به‌ناوه‌کانی کیسان، سورخ، ئه‌میم، لوتان و نافی.

وتار سەبارەت بەگۈچى داۋايى ئىبراھىم خىلىل الله

كاتىك خاۋەند مەبەستى ئەۋەى كرد گيانى ئىبراھىم بگرىت، فرىشتەى مەرگى لەروخسارى پىرەپىياۋىكى بەتەمەن پەۋانە كرد.

لەسەدەى دەگىرنەۋە: ئىبراھىم مىۋاندارى خەلكانى دەكرد و خواردنى بەكەسانى زۆر دەدا. رۆژىك لەناۋ مىۋانەكانى پىرەپىياۋىكى بىنى كە لەگەرمادا رىگەى دەبىرى. كەرىكى نارد سۋارى بوو و ھات. كاتىك گەىشت، خواردنى پىدا. پىرەپىياۋ لەجىياتى ئەۋەى پارۋەكە بۇ دەمى ببا، بۇ لوت و گوچكەى دەبرد و دواتر دەىخستە ناۋ دەمى و كاتىك بەسكى دەگەىشت، لىنى دەھاتەدەر. ئىبراھىم داۋاي لەخاۋەند كردبوو، گيانى نەگرىت تا ئەۋ كاتەى خۋى ئارەزۋى دەكات. كاتىك حالى پىرەپىياۋەكەى بىنى، وتى: ئەى پىرەپىياۋ، بۇ بەم شىۋەىيت؟

پىرەپىياۋ وتى: ئەى ئىبراھىم، دەردى پىرىيە.

ئىبراھىم وتى: تەمەنت چەندە؟ دوو سال زىاتر لەتەمەنى ئىبراھىمى وت.

ئىبراھىم وتى: تۆ دوو سال لەمەن گەرەتريت. منىش دوو سالى دىكە ھاوشىۋەى تۆم لىدىت؟
وتى: بەلى.

ئىبراھىم وتى: خاۋىە زوتر گيانى من بگرە. ئەۋسا پىرەپىياۋ ھەستا و گيانى گرت چۈۈنكە فرىشتەى مەرگ بوو.

كاتىك ئىبراھىم كۆچى داۋايى كرد، دوسەد سالى بوو. بەۋتەيەك ھەفتا و پىنچ سالە بوو. ئەۋيان لەنزىك گۆپى سارە لەكىلگەى ھەبرۈن بەخاك سپارد. ۋەك وتۋىۋانە، خاۋەند بىست صەحىفەى بۇ ئىبراھىم پەۋانە كرد. ئەۋزەرى غەفارى دەلىت: بەپىغەمبەرم وت: خاۋەند چەند كىتەبى پەۋانە كرد؟

فەرمۋى: سەد و چۈۋاردە كىتەب. دەصەحىفەى بۇ ئادەم پەۋانە كرد، پەنجا صەحىفە بۇ شىس و بۇ خنوخ سى صەحىفە و بۇ ئىبراھىم دەصەحىفە، داۋاي

ئەوان تەورات و ئینجیل و زەبوور و قورئانی پەوانە کرد.

وتم: ئەی پینگەمبەر(د.خ)، صەحیفەکانی ئیبراھیم چی بوون؟

فەرمووی: ھەمووی پەند بوو. بەم رستەھ دەستی پێدەکرد: ئەی پاشای مەغروری لەخۆبایی، من تۆم پەوانە نەکرد دنیا و سامانی دنیا کۆیکەیتەو، تۆم پەوانە کرد بۆ ئەوێ دادی ستەملیکراو بستیئت کەمنیش ئەو کارە دەکەم ھەرچەندە کافر بیت. و ھاوشێوەی ئەم پەندانە کە ھەر کەسێک ئاوی خۆی لەدەست نەدابیت، دەبیت کارژێرەکانی خۆی دابەش کردبیت: کارژێرێک بەخوایەرەستیێوە سەرقال بیت و کارژێرێک بیر لەنافرێنراوەکانی خواوەند بکاتەو و کارژێرێک داوھری سەبارەت بەخۆی بکات تا بزانیئت چی کردووە و چی ئەنجامداو و کارژێرێک بۆ بەدەستھێنانی بزێوی ھەلال تیبکۆشیئت. ئاوەدار دەبیت جگە لەم سێ کارە ئەنجام نەدات: بۆ ئەو دنیا تویشو کۆبکاتەو، بزێوی خۆی بەدەست بێنیئت و بەدوای چیژی ھەلالدا بگەریئت. ئاوەدار دەبیت رۆژگاری خۆی بناسیئت و جینگە و پینگەیی خۆی بزانیئت و زمانی خۆی بپاریزیئت چونکە ھەرکەس قسە بەکردەیی خۆی بزانیئت، قسەیی بێ مانای زۆر دینیئتە سەرزمان.

دەلێن: ئیبراھیم دوو برای ھەبوو یەکیان بەناوی ھاران کەباوکی لوته و بەوتەیک ھاران ئەو کەسە بوو بناغەیی شاری ھەرائی داپشت و ناوی شارەکە لەناوی ئەو وەرگیراوە. براکەیتری ناخوڕە کەباوکی بەتویلە و بەتویل باوکی لابان وەرەفقایە و رەفقا ھاوسەری ئیسحاق کوپی ئیبراھیم و دایکی یەعقوبە و لیا و راحیل دوو ھاوسەرەکی یەعقوب کچی لابانن.

وتار سەبارەت بە مائالەكانى ئىسماعىل كۆرى ئىبراھىم

پىنشت ئامازەمان پىدا لەبەرچى ئىبراھىم ئىسماعىل و ھاجرى برد بۇ مەككە و لەوى نىشتەجىنى كردن. ئىسماعىل لەخەلكانى جورھەم ھاوسەرى ھەلېژارد و بەفەرمانى ئىبراھىم تەلاقىدا و ھاوسەرىكى دىكە ھەلېژارد كەسىدە كچى مەزاز كۆرى عەمرۇ جورھەمى بوو. ئەو ژنە بوو، كاتىك ئىبراھىم ھاتە مەككە. پىنى وتبوو: كاتىك مىردەكەت گەراپەو، سلاوى بگەيىنە و بلى بەردەرگای مائەكەت بەھىزە.

لەكۆرى ئىسحاق دەگىرنەو: ئىسماعىل كۆرى ئىبراھىم، دوانزە كۆرى ھىنايە دنيا كەدايكيان سىدە كچى مەزاز كۆرى عەمرۇ جورھەمى بوو: ئابت و قىدەر و ئەدىل و مەبشا و مەسمەغ و دەما و ماس و ئەدد و تور و نەفیس و تەما و قىدەمان.

دەلئىت: تەمەنى ئىسماعىل وەك دەلئىن، سىسەد سال درىژەى كىشا. خواوئەد عەرەبى لەمائەكەتاتى ئابت و قىدەر دروست كرد و ئىسماعىلى كرده پىغەمبەرى عەمالىق و ھۆزەكانى يەمەن.

ئاوى كۆرەكانى ئىسماعىلمان كە لەزمانى كۆرى ئىسحاقو ئامازەمان پىدا، بەشىوہەكى دىكە دەردەبەن:

قىدە بەقىدار، ئەدىل بەدەبال، مەبشا بەمەبشام، دەمار بە ئەزوما و مەسا و ھەدارد وتىم و يەتور و نەفس و قادەن.

دەلئىن: كاتىك وادەى مەرگى ئىسماعىل گەيشت، وەسىەتى لای براكەى خۆى ئىسحاق كرد و كچەكەى خۆى كرده ھاوسەرى عەيىص كۆرى ئىسحاق. بەوتەيەك ئىسماعىل سەد و سى ھەوت سال ژيا و لەھجەر نزيك گۆپى دايكى بەخاك سپىردرا،

لەعومەر كۆرى عەبدولعەزىز دەگىرنەو: ئىسماعىل لەتاو گەرمای مەككە لای خواوئەد سكالانى كرد و خواوئەد وەحى پىكرد دەرگايەك لەبەھەشت بەرووى تۇدا دەكەمەو تا لەرۆژى ھەستانەو، نەسىم بەسەرتۇدا ھەلکات و ئەو شوینە بىتتە گۆپى تۇ.

وتار سه بارهت به ئيسحاق كورې ئيبراهيم

ئاماژەمان بەژنان و منالەکانی ئەودا کەدواي فارسەکان مِثْووی هیچ نەتەوێکە وەک ئەوان بێ پچران و پەيوەست بەیەک نییە. وەک چۆن ئاماژەمان پێدا، پاشایەتی فارسەکان لەرۆژگاری کیومەرس بەردەوام بوو تا لەلایەن موسولمانانەو لەناوچوو. بەهەمان شێوە پاشایەتی و پێغەمبەرایەتی لەنیوان منالەکانی ئیسرائیل کورې ئیسحاق لەشام و دەورووبەری بێ پچران بوو تا ئەوێ دواي یەحیا کورې زەکەریا و عیسا کورې مریەم بەرەو نەمان پۆشت. لەکاتی گێڕانەوێ بەسەرھاتی یەحیا کورې زەکەریا ئاماژە بەھۆکارەکانی لەناوچونی پاشایەتی منالەکانی ئیسرائیل دەدەین.

بەلام نەتەوێکانی دیکە جگە لەفارسەکان مِثْوویەکی دیاریان نییە چونکە لەرۆژگاری کۆن وتازە پاشایەتیان بەردەوام نەبوو کەبتوانین بناغەي مِثْووی ئەوان لەسەر گێڕانەوێ بەسەرھاتی پاشاکانیان دا بڕێژین.

منالەکانی یەعقوب ھەرچەندە پاشایەتیان لەدەستدا، بەلام ماوەکەي کورت و دیاریکراو.

یەمەنیش پاشاکانی بەخۆوێ بینوێ بەلام پاشایەتی لەناو ئەوان بەردەوام نییە و لەیەکیک تا یەکیکی دیکە پچرانی زۆری تێدەکەوێت. ماوێ پچرانەکان زۆر و زاناکان ئەندازەکەي نازانن چونکە پاشایەتی و رۆژگاری پاشاکانیان گرنگی زۆری پێنەدراو لەبەر ئەوێ بەردەوام نەبوون. ئەگەر پاشایەتی بەردەوام دەبوو، بەھۆي کەسانی دیکەوێ بوو چونکە حکومەتی آل نەصر کورې رەبیعە کورې حارس کورې مالک کورې عەم کورې نەمارە کورې لەخم کەسنورەکانی عەرەبیان لەحیرەوێ تا سنووری یەمەن و تا سنووری شام و دەورووبەری بۆ فارسەکان دەپاراست، لەرۆژگاری ئەردەشیري بابەکانەوێ بەردەوام بوو تا ئەوکاتەي خوسرەو پەرویز، نەعمان کورې موزنەری کوشت و حکومەتی سنورەکانی عەرەب

به نه یاس کوری قه بیصه ی تایي گه یشت.

له کوری ئیسحاق ده گپړنه وه: ئیسحاق کوری ئیبراهیم ره فقا کچی به تویل کوری نه لیاسی کرده هاوسه ر و عه یص و یه عقوبی هینایه دنیا. گومان ده که نه م دو کوره دوانه ن و عه یص گه وره تره. دواي نه و عه یص کوری ئیسحاق کچه مامی خوځی، به سمه کچی ئیسماعیل کوری ئیبراهیمی وهك هاوسه ری هه لېژارد و رومی هینایه دنیا که هه موو مناله کانی نه صه فر له مناله کانی نه ون.

ده لیت: ده سته یه ك له خه لکان گومان ده که نه: نه شبانیش له مناله کانی نه ون به لام نازانین له کچی ئیسماعیلن یا نه. یه عقوب کوری ئیسحاق که به ئیسرائیلیش ناو ده بریت، کچی پوره که ی خوځی لیاد کچی له بان کوری به تویل کوری نه لیاسی وهك هاوسه ر هه لېژارد و روبیلی هینایه دنیا که منالی گه وره ی یه عقوبه. شه معون و لوی و یه هودا و زه بالون و یه سحر کوره کانی یه عقوب و دینه کچی یه عقوبه. یه سحر به یه شحریش ناو ده بن.

کاتیک لیاد کچی له بان مرد، یه عقوب خوشکی نه و راحیا کچی له بان کوری به تویل کوری نه لیاسی وهك هاوسه ر هه لېژارد که یوسف و بنیامین دوو کوره که ی یه عقوب له م دایکه نه. مانای بنیامین به عه ره بی شه داده. یه عقوب له دوکه نیز به ناوه کانی زولفه و له هفه چوار منالی بو هاته دنیا: دان و نه فتالی و جاد و نه شره و. هه موو کوره کانی یه عقوب دوانزه کوپن.

ده سته یه ك له شوینکه وته کانی ته ورات ده لیتن ره فقا هاوسه ری ئیسحاق کچی نافر کوری نازهر مامی ئیسحاقه و دو کوره که ی نه و عه یص و یه عقوب به یه ك سک هاتنه دنیا. ئیسحاق به یه عقوبی کوری وتبوو تا که س له که نعانیه کان وهك هاوسه ری دیاری نه کات. یه کیک له کچه پوره کانی خوځی له بان کچی نافر وهك هاوسه ری هه لېژیریت. کاتیک یه عقوب ویستی ژن بینیت، پوشته لای پوره که ی خوځی یانی له بان کچی نافر. له ریگه دا شه وی به سه ره ات و لای به ردیک خه وت. له خه ودا بیني له سه ر سه ری نه و په یژه یه ك تا یه کیک له دۆله کانی ئاسمان به رز کراوته وه و فریشته کان به سه ری دا هه لده گه رین و داده گه رین. یه عقوب پوشته لای پوره که ی و خوازیبینی راحیلی کرد. له بان دوکچی بوو: لیا که گه وره تر و راحیل

که بچو کتر بوو، به یعقوبی وت: مارهییت ههیه؟

وتی: نه، به لام بۆ مارهیی کچه کهت کار ده کهم.

وتی: مارهییه کهی ئه وه بیئت که بۆ ماوهی حهوت سال کار بۆ من بکهیت.

یه عقوب وتی: راحیل بهم مهرجه به من بده و کار بۆ تۆ ده کهم.

له بان وتی: ئه مه بریاره.

یه عقوب بۆ ماوهی حهوت سال شوانی بۆ کرد و کاتیگ مهرجه کهی خۆی برده سهر، له بانێ پێدا و شهوانه ی بۆ لای ئه و پهوانه ی کرد. کاتیگ به یانی بوویه وه، زانی پووری پێچهوانه ی بریاره کهی خۆی، له بانێ پهوانه کردووه. کاتیگ له بان له ناو کوپی خه لکه کهیدا بوو، وتی: منت فریودا و فیلت کرد، حهوت سال کارت به من کرد و هاوسهری خۆمت پی نهدام.

له بان وتی: کوپی برا، ده ته ویت ئابروم به ریت کهی بینووته خه لک کچه بچوکی خۆیان پێش کچه گه وه که یان به شوو بدهن. حهوت سالی دیکه کارم بۆ بکه تا ئه و کچه ت پی بدهم. خه لکی ئه و رۆژگار ه نه یان ده توانی دوو خوشک له یه ک کاتدا بکه نه هاوسهر تا ئه و کاته ی موسا هات و ته وراتی بۆ پهوانه کرا.

یه عقوب بۆ ماوهی حهوت سالی دیکه کاری بۆ کرد و راحیلی پێدا. لیا چوار کوپی بۆ ئه و هینایه دنیا به ناوه کانی روبیل و یه هودا و سه معان و لاوی. راحیل یوسف و بنیامینی هینایه دنیا له گه ل چه ند کچی ک.

لابان کاتیگ دوکچه کهی کرده هاوسهری یه عقوب، دوکه نیزی پێبه خشی که ههر کام بۆ یه عقوب سی منالیا ن هینایه دنیا. یه عقوب له پوری جیا بویه وه و گه راپه وه و کی شه له نیوان خۆی و عه یصی برای روویدا.

ده سته یه ک وتوویانه: دان و نه فتالی کو په کانی یه عقوب، له زولفی که نیز راحیل هاتنه دنیا. راحیل کاتیگ منالی نه ده بوو، ئه وانی به یه عقوب به خشی بۆ ئه وه ی له وان منالی هه بیئت. لیا یش که نیزه کهی خۆی به یه عقوب به خشی بۆ ئه وه ی منالی بۆ بی نیته دنیا. جاد و ئه شیر له که نیزه که ی لیا له دایک بوون. دوا ی ئه وه راحیل دوگیان و یوسف و بنیامینی هینایه دنیا. یه عقوب له گه ل دوهاوسهره که ی و مناله کانی پۆشته مالی باوکی له فه له ستین. له عه یصی برای ده ترسا، عه یص

رىگەي چاڭكەكارى لەگەل ئەو گرتەبەر.

عەيىص ۋەك وتوويانە، پۇشتە لاي ئىسماعىلى مامى و كچەكەي بەسمەي كىردە ھاۋسەرى خۇي و بىردى بۇ شام. چەند كۆپىك لەو ژنە ھاتنە دىنا و مەنلەكانى فراۋان بوون و لەشام بەسەر كەنغانىيەكاندا زالبوون و لەدەريا و ناۋچەي ئەسكەندەرىيە و دواتر تا رۇم پىشپەريان كىرد. عەيىسيان بەئادەم ناۋدەبىرد چوونكە رەنگى خۇلەمىشى بوو.

عەيىص و يەعقوب دوانە بوون و دايكيان رەققا كچى بەتويلە. لەكاتى لەدايك بوونى ئەوان تەمەنى ئىسحاق شەست سال بوو. عەيىص زوتر لەسكى دايكى ھاتەدەر و ئىسحاق ۋەك دەلەين يەعقوبى زياتر خۇش دەويست و رەققا يەعقوبى زياتر دەويست. گومان دەكەن يەعقوب لەدۋاي لاۋازى چار وپىرى. ئىسحاقى لەكارى قوربانى فرىوداۋە و دۇعاكانى ئىسحاق تايبەت بوون بەيەعقوب و دۇعاى بەرەكتى باۋك يەعقوبى گرتەۋە. ئەم كارە بوۋە ھۇي تۈپەيى عەيىص و ھەرەشەي كۈشتىنى لەبراكەي كىرد. يەعقوب لەترسى ئەو پۇشتە لاي پۈرەكەي لەبان و لاۋان رىزى كىرد ۋەھەر دۈكچەكەي خۇي كىردە ھاۋسەرى. ئەۋانى لەگەل كەنيزە و مەنلەكانى و خوشكەكەيان دىنا، بۇ شام شوپىنى نىشتەجى بوونى باۋكانى بىرد و لەگەل عەيىص ئاشت بوۋىيەۋە. عەيىص زەۋىيەكانى بەيەعقوب سپارد و لەشام كۆچى كىرد تا گەشتە كەنارەكان و لەۋىۋە روى كىردە رۇم و نىشتەجى بوو. ۋەك دەلەين پاشاكانى يۇنانى لەنەۋەكانى ئەۋن.

لەسەدى دەگىرنەۋە: ئىسحاق ژنىكى ھىنا كە بەيەك سىك بوو بەخاۋەنى دۈكۈپ و كاتىك ويستى مەنلەكانى بىيىت، دۈو كۆپەكە لەسكى ئەۋدا شەپريان كىرد. يەعقوب ويستى خىراتر لەعەيىص لەسكى دايكى بىتەدەر. عەيىص وتى: سويند بەخۋا ئەگەر خىراتر بېرۋىتەدەر، لەناۋ سىكى دايك دەمىنمەۋە و دەيكۆژم. عەيىص پىش ئەۋ لەدايك بوو و يەعقوب پارژنەي عەيىسى گرت و ھاتەدەر. ئەۋيان بەعەيىص ناۋ بىرد چوونكە (عۈصيانى) (شۆپرش) كىرد و پىش يەعقوب لەسكى دايكى ھاتەدەر. مەنلەكەي دىكەيان بەيەعقوب ناۋبىرد چوونكە لەكاتى ھاتەدەر لەسكى دايك دۋاۋەي عەيىسى گرتىبوو. يەعقوب لەسكى دايكى گەرەتر بوو بەلام

عەيىص پېش ئەو چاوى بەدنيا ھەلھېنا.

دو کۆپرەكە گەورە بوون و عەيىص لای باوكى خوشەويستر و يەعقوب لای دايكى نازيزتر. عەيىص راوچى بوو. كاتيك ئيسحاق بەتەمەنى پىرى گەيشت و چاوى كۆيۈر بوو، بەعەيىسى وت: كۆپم، گۆشتى راو دەرخواردى من بدە و لەمن نزيك بە تا دۇعات بۇ بكەم بەھەمانشيۆە كەباوكم دۇعاى بۇ كردم. عەيىص پياويكى توكن بوو بەلام يەعقوب بى موو. عەيىص بەمەبەستى راو پۇشتەدەر. دايكى كەوتەكانى ئيسحاقى بىست، وتى: كۆپم بېرۇ بزنك سەر بېرە و بېيرژنە و پىستەكەى لەبەر بكە و بېرۇ لای باوكت و بلى من عەيىصم. يەعقوب ئەو كارەى كرد و كاتيك ھات، وتى: باوكە بخۇ.

ئيسحاق وتى: تۆ كىيت؟

وتى: كۆپرەكەت عەيىص.

دەلئيت: ئيسحاق دەستى لىدا و وتى: دەست لىدان دەلئيتە عەيىصە، بەلام بۆنەكەى بۆنى يەعقوبە.

دايكى وتى: عەيىصە، دۇعاى بۇ بكە.

ئيسحاق وتى: خواردنەكەى بىنە.

يەعقوب خواردنەكەى برد و ئيسحاق لىنى خوارد، وتى: نزيك بەرەوہ. يەعقوب نزيك كەوتەوہ و ئيسحاق دۇعاى بۇ كرد تا پىغەمبەران و پاشاكان لەمانلەكانى ئەو بن.

يەعقوب پۇشت و عەيىص ھات و وتى: ئەوہى داوات كردبوو، ھىنام.

ئيسحاق وتى: كۆپم براكەت لەپېش تۆوہات.

عەيىص تۆپرە بوو و وتى: سوئند بەخوا دەيكوژم.

ئيسحاق وتى: كۆپم دۇعايەك ماوہ بۆتۇ. دۇعاى كرد تا مانلەكانى وەك خاك فراوان بن و كەس جگە لەخۇيان نەبىتە پاشايان.

دايكى يەعقوب پىنى وت: بېرۇ بۇلای پورەكەت. چوونكە دەترسا عەيىص بىكوژيت. ئەو پۇشت بۇ لای پورەكەى، شەوانە رىگەى دەبرى و رۆژانە خۇى دادەشارد.

عهیص وتی: ئیستا که له دواکەدا پیش من کهوتیت، له گۆڤدا پیش من کهویت و من بۆ لای باوکەم، ئیبراهیم و ئیسحاق دەپۆم.

یه‌عقوب کچه پوره‌که‌ی خۆی خۆش دەویست. پوره‌که‌ی دوکچی بوو. یه‌عقوب خوازینی کچه بچوکه‌که‌ی کرد. باوکی رازی بوو به‌و مەرجه‌ی تاماوه‌یه‌کی دیاریکراو شوانیان بۆ بکات. کاتی‌ک ماوه‌که کۆتایی هات، خوشکی کچه‌ی بۆ نارد، یه‌عقوب وتی: من داوای راحیل‌م کرد. پوره‌که‌ی وتی: ئیمه کچی بچوک پیش کچی گه‌وره به‌شوو ناده‌ین، شوانیمان بۆ بکه تا ئه‌ویش بکه‌ینه هاوسه‌ری تۆ. یه‌عقوب ئه‌و کاره‌ی کرد و کاتی‌ک ماوه‌ی دیاریکراو کۆتایی هات، راحیل‌یان پێدا. یه‌عقوب هه‌ردوکیان کرده هاوسه‌ر، به‌هه‌مان شیوه که‌خواه‌ند ده‌فرمیت: دوو خوشک پێکه‌وه مه‌که‌نه هاوسه‌ر، مه‌گه‌ر ئه‌وه‌ی پێشتر روویداوه.

ده‌ئیت: یه‌عقوب له‌یه‌ک کاتدا لیا و راحیل‌ هاوسه‌ری بوون. لیا، یه‌هودا و روبیل و شه‌معونی هینایه دنیا و راحیل‌ یوسف و بنیامین. راحیل‌ داوای له‌دایک بونی بنیامین، له‌نفاس مرد و پوره‌که‌ی یه‌عقوب پانه مه‌پێکی پێبه‌خشی و مه‌به‌ستی ئه‌وه‌ی کرد بۆ بیت المقدس بگه‌ڕێته‌وه به‌لام خه‌رجی رێگه‌ی پێنه‌بوو. هاوسه‌ری یه‌عقوب به‌یوسفی وت: له‌بته‌کانی باوکم هه‌لبگره تا بیکه‌ینه خه‌رجی رێگه‌که‌مان. یوسف بته‌کانی هه‌لگرت و دو کوپه‌که‌ی یه‌عقوبی له‌گه‌ڵیدا بوون. ئه‌وانی خۆش ده‌ویست له‌به‌ر ئه‌وه‌ی دایکیان نه‌بوو و یوسفی زیاتر له‌هه‌مویان خۆش ده‌ویست. کاتی‌ک گه‌یشته‌نه سه‌رزه‌مین‌ی شام، یه‌عقوب به‌یه‌کی‌ک له‌شوانه‌کانی خۆی وت: ئه‌گه‌ر که‌سی‌ک هات و پرس‌ی کین، بلین، ئیمه له‌یه‌عقوب به‌نده‌ی عه‌یصین. عه‌یص ده‌ستی له‌یه‌عقوب هه‌لگرت و یه‌عقوب له‌شام مایه‌وه. یوسف و براکه‌ی یوسفی زۆر خۆش ده‌ویست. براکانی کاتی‌ک خۆشه‌ویستی باوکیان بۆ یوسف و بنیامین بینی، رژدیان برد. یوسف له‌خه‌ودا بینی که‌یانزه ئه‌ستێره و مانگ سوچه‌دیان بۆ برد. خه‌وه‌که‌ی له‌گه‌ڵ باوکیدا باس کرد. باوک وتی: کوپی خۆم، خه‌وه‌که‌ت لای براکانت باس مه‌که چونکه دوزمه‌نایه‌تی تۆ ده‌که‌ن. شه‌یتان دوزمه‌نی ناشکرای مرقه‌که‌نه.

وه‌ک ده‌لین: ئه‌ییبوب یه‌کی‌که له‌مناله‌کانی ئیبراهیم.

وتار سەبارەت بە بەسەرھاتی ئەییووب

لەو ھەب کۆری مۆنبە دەگێرنەو: ئەیوب پیاویك لەخەلکان رۆمە و کۆری موص کۆری رازح کۆری عەیس کۆری ئیسحاق کۆری ئیبراھیم. یەکیتر دەلیت: کۆری موص کۆری رەغویل کۆری عەیس کۆری ئیسحاق کۆری ئیبراھیم و بەوتە ی دەستەیک کۆری موص کۆری رەغویل. دەلیت: باوکی لەو کەسانە بوو کاتیك نەمرود ویستی ئیبراھیم بسوتینیت، باوەری هینا و ژنەکی کە لەخەودا فرمانی پێدرا، لێی بدات، کچی یەعقوب کۆری ئیسحاق بەناوی لیا. یەعقوب کچی خۆی کردبوو ھاوسەری ئەو.

لەغیاس کۆری ئیبراھیم دەگێرنەو: ئەبلیس ھاوسەری ئەییووبی بینی (لیا کچی یەعقوب) پێی وت: ئەی لیا ی راستگۆ و خوشکی راستگۆ. دایکی ئەییووب کچی لوت کۆری ھارانە.

دەلین: ھاوسەری ئەییووب کە لەخەودا فرمان بەئەییووب درا، لێی بدات، کچی ئەفرانیم کۆری یوسف کۆری یەعقوبە و ھەموو منالەکانی شام لەئەوکانی ئەییووبن.

لەو ھەب کۆری مۆنبە دەگێرنەو: ئەبلیس بیستی کەفریشتەکان صلاواتیان بۆ ئەیوب دەنارد چونکە خواوەند یادی ئەوی دەکرد. رژدی پێبرد و داوا ی لەخواوەند کرد بەسەر ئەیبودا زالی بکات تا لەدینەکە ی پەشیمانی بکاتەو. خواوەند ئەوی بەسەر مائی ئەییووب، نەك ئاوی و جەستە ی، زالی کرد. شەیتان گەرەکانی خەلکەکی خۆی کۆکردەو. ئەییووب ھەزار بزنی و چەندین شوانی لەشام بوو لەگەڵ پێنەسە جەریب زەوی و پێنەسە بەندە کەھەر بەندەیک ژن و منالی ھەبوو. کەرەستەکانی ئەوان بەکەر دەبرا چونکە دوو و سی و چوار یا پێنج، زیاتریان ھەبوو.

کاتیك ئەبلیس شەیتانە گەرەکانی کۆکردەو، وتی: ھەرچی زانست و ھیزە، بەکاری ببەن چونکە منیان بەسەر ئەیبویدا زالی کردوو و مالی و سامانی

فیتنەیهکی گەورەیه کە پیاوان ناتوانن بەرگەی لە دەستدانی بگرن. هەرکام لەوان هیزی لەناو بردنی بەشێک لە سامانەکەی ئەییووبیی بوو. ئەوانی پەرمانە کرد و هەموو مال و سامانەکەی ئەویان بەفڕۆدا. ئەییووب بەردەوام سوپاسی خواوەندی دەکرد و لەناوچوونی مال و سامانی ئەوی لە پەرەستینی خواوەند دوور نەخستەوه. کاتێک ئیبلیس ئەمەیی بینی، داوای لە خواوەند کرد، بەسەر منداڵەکانی ئەییووبدا زالی بکات. خواوەند ئەوی بەسەر منداڵەکانی ئەییووب، نەک ئاواز و جەستەیی، زالی کرد و هەموو منداڵەکانی کوشت. دواتر وەک مامۆستا و فێرکاری منداڵەکانی ئەییووب، بریندار و سەرشکاو پۆشتە لای و ئەوەندە باسی بەلا و زیانەکانی کرد. ئەییووب بێزار و دەستی بەگریان کرد. مەشتی خۆلی هەلگرت و کردی بەسەری خۆیدا. ئیبلیس رازی بوو چونکە ئەییووبی بۆ ئەم کارە ناچار کرد.

داوای ئەوه ئەییووب تۆبە و داوای بەخشینی کرد. فەڕیشتە پاسەوانەکان تۆبەیی ئەویان بۆ ئاسمان بەرز کردەوه و پیش ئیبلیس کەوتن. کاتێک زیانی مال و منال ریگەیی پەرەستینی خواوەندی لە ئەییووب نەگرت، ئیبلیس داوای لە خواوەند کرد بەسەر جەستەیی ئەییووبدا زالی بکات. خواوەند ئەوی بەسەر جەستەیی ئەییووبدا زالی کرد جگە لە زمان و ئاواز و دلی. ئیبلیس هات و ئەییووب لەسوجدەدا بوو. پۆشتە ناو لوتی و جەستەیی چلگی کرد. خەلکی گوندەکە لەبەر بۆگەن ئەویان بۆ دەرەوهی گوندەکە دەرکرد. کەس جگە لە هاوسەرەکەی لینی نزیک نەدەکەوتەوه.

جیاوازی بۆچونەکانمان سەبارەت بەناو و نەژادی ژنەکەیی ئەییووب باس کرد. وەهەب کوپری مۆنبە دەلیت: هاوسەری ئەییووب دەپۆشتە لای و پێداویستیەکانی بۆ دەبرد. سێ کەس باوەڕیان بەدینی ئەییووب هینابوو و کاتێک زیان و بەلاکانی ئەویان بینی، پشتیان تێکرد و بوختانیان بۆ هەلبەست بەلام لەدینەکەیی پاشگەز نەبوونەوه. یەکیان بەلەد و ئەویتر ئەلیفز و سێیەمی ناوی صافر بوو. ئەوان پۆشتن و سەركۆنەیی ئەییووبیان کرد. کاتێک قەسەکانی ئەوانی بیست، داوای هاوکاری لە خواوەند کرد و نالاندی. خواوەند بەزەیی پیاویدا هاتەوه

و زیانی لەسەر ئەو هەلگرت و مال و منالەکە ی بۆ گەڕاندەوه زیاتر لەوهی جارانی. وتی: هەستە بەرێکەوه چوونکە ئێرە شوێن غوسلێکی فینک و شیاوی خواردنەوهیه. خۆی شۆرد و روخساری لەجاران جوانتر بوو.

لەحەسەن دەگێڕنەوه: ئەییووب حەوت سال و چەند مانگ گرفتاری دەرد و بەلەکی بوو بەلام داوای لەخواوەند نەکرد بەلای لی دوور بخاتەوه. لەسەر زەوی کەس لای خواوەند لەئەییووب رێزدارتر نەبوو.

کاتێک دەستەیک لەخەلکان وتیان: ئەگەر پەرورەدگار ئەییووبی دەویست، ئەم بەلای بەسەردا نەدەهینا. لەم کاتەدا ئەیووب لەخوا پارایەوه.

ئەمە بەشێکە لەداستانی ئەییووب. ئێمە بەسەرھاتی ئەییووبمان پیش یوسف خست لەبەر ئەوهی وتوویانە ئەو لەرۆژگاری یەعقوب پیڤەمبەراییەتی دەکرد و دەلێن تەمەنی ئەییووب نەوێ و سی سائە و لەکاتی مەرگ لای حوملی کوپی وەسیەتی کرد. خواوەند دواي ئەییووب، کوپەکە ی بشر کوپی ئەییووبی کردە پیڤەمبەر و بە ذی الکفل ناوی برد و فرمانی پێدا پیشنیاری خواپەرەستی بەخەلکان بکات. بشر ھەموو تەمەنی لەشام بەسەر برد و کاتێک مرد، تەمەنی حەفتا و پینج سال بوو..

بشر لای عەبدانی کوپی وەسیەتی کرد و خواوەند دواي ئەو شووعیب کوپی صەیفون کوپی عەنقا کوپی سابت کوپی مەدیەن کوپی ئیبراھیمی وەک پیڤەمبەری خەلکی مەدیەن پەرۋانە کرد.

سەبارەت بەنەژادی شووعیب بۆچوونەکان جیاوازه. شوێنکەوتەکانی تەورات بەم شێوەیە نەژادی باس دەکەن کەناماژەم پێدا. بەلام بەوتە ی کوپی ئیسحاق، شووعیب کوپی میکائیل لەمنالەکانی مەدیەنە. دەستەیکە دیکە وتوویانە شووعیب لەمنالەکانی ئیبراھیم نییە بەلکو منالی یەکیک لەباوەردان بەئیبراھیمە کە لەکچی لوت چاری بەدنیا ھەلینا. بەمشێوەیە دایەگەرینی شووعیب، کچی لوتە.

وتار سه‌باره‌ت به‌سه‌رهاتی شۆعه‌یب

ده‌لێن: ناوی شۆعه‌یب یه‌ترو نه‌. ئاماژه‌مان به‌نه‌ژادی ئه‌ودا. ده‌لێن: شۆعه‌یب کوێر بوو.

له‌سه‌عید کوپی جو به‌یر ده‌گێر نه‌وه: سه‌باره‌ت به‌وتاری خوا وه‌ند که‌باسی به‌سه‌رهاتی خه‌لکی شۆعه‌یب ده‌کات و ده‌فه‌رمی‌ت: ((و تو له‌ناو خۆمان به‌لاواز ده‌بین)) ده‌لێت: ئه‌و کوێر بوو.

له‌سوفیان ده‌گێر نه‌وه: شۆعه‌یب خه‌تیبی پیغه‌مبه‌رانه و خوا وه‌ند ئه‌وی وه‌ک پیغه‌مبه‌ری خه‌لکانی مه‌دییه‌ن په‌وانه کرد که‌یارانی ئیکه‌ن و ئیکه به‌مانای دارستانی چپه. کافر بوون و له‌کێش و پیوانه‌کانیان که‌م ده‌کر ده‌وه و مالی خه‌لکیان ده‌خوارد. خوا وه‌ند رۆژی فراوان و ژیا نی خۆشی به‌خه‌لکی شۆعه‌یب به‌خشیبوو هه‌رچه‌نده له‌سه‌ر کاره نه‌شیا وه‌کانی خۆیان به‌رده‌وام بوون. شۆعه‌یب به‌وانی ده‌وت:

((یا قوم اعبدوا الله مالکم من اله غیره و لا تنقضوا المکیال و المیزان انی اراکم بخیر و انی اخاف علیکم عذاب یوم محیط.

واتاکه‌ی: ئه‌ی خه‌لکینه، خوا وه‌ند به‌رستن چوونکه جگه له‌و خوا به‌کتان نییه و پیوانه و کێش که‌م مه‌که‌نه‌وه چوونکه من به‌باشی کاری ئێوه ده‌بینم و له‌و ئازابه‌ی به‌سه‌ر ئێوه‌دا ده‌باری‌ت، ده‌ترسم.))

وتاری شۆعه‌یب و وه‌لامی خه‌لکه‌که‌ی به‌وشیوه‌یه بوو که‌خوا وه‌ند له‌قوپ‌ئاندا ده‌فه‌رمی‌ت.

له‌کوپی ئیسحاق ده‌گێر نه‌وه: هه‌ر کاتی که‌ پیغه‌مبه‌ر (د.خ) باسی شۆعه‌یبی ده‌کرد، ده‌یوت: ((خه‌تیبی پیغه‌مبه‌ران بوو و له‌گه‌ل خه‌لکه‌که‌ی خۆی به‌شیوه‌یه‌کی پاراو قسه‌ی ده‌کرد و کاتی که‌ سه‌رکێشی و سه‌تمکاری خه‌لکه‌که‌ی درێژه‌ی کێشا و بیرخسته‌وه‌کانی شۆعه‌یب بۆ سزا خوا به‌یه‌کان کاریگه‌ریان نه‌بوو، خوا وه‌ند مه‌به‌ستی ئه‌وه‌ی کرد له‌ناویان ببات و ئازابی رۆژی سێبه‌ری بۆ په‌وانه کردن.

کوپری عه باس سه بارهت به نایه ی قورپان بۆ سزای سیبهر، ده لیت: خواوهند
گه رمایه کی تا قهت پر و کیننی په وانه کرد که مه ناسه ی گرتن. په نایان بۆ ماله کان برد
و گه رما گه یشته ناو ماله کان و مه ناسه ی گرتن. له ماله کان په نایان بۆ سارا برد و
خواوهند هه ورینکی په وانه کرد که سیبهری بۆ دروست کردن، فینک بوونه وه و
بانگی یه کیان کرد و کاتیک له ژیر هه وره که کۆبوونه وه: خواوهند ناگرنکی په وانه
کرد. ئه مه نازابی رۆژی سیبهره که نازابینکی ئیجگار گه وره یه.

له قتاده ده گیرنه وه: شۆعه یب وه ک پیغه مبهری دو نه ته وه په وانه کردا.
خه لکه که ی خۆی دانیشتنوی مه دیه ن بوون و به یارانی ئیکه به ناو بانگن. ئیکه داره
چپه کانه و کاتیک خواوهند مه به سستی ئه وه ی کرد سزایان بدات، گه رمایه کی
سوتینه ری په وانه و نازابی وه ک هه ور له سه ر سه ری ئه وان جیگیر کرد. کاتیک
هه وره که له وان نزیک که وته وه، به هیوایی فینک بوونه وه له ژیر هه وره که کۆبوونه وه
و ناگر به سه ریاندا باپی و مانای وتاری خواوهند که ده فهرمیت: (نازابی رۆژی
سیبهریان پیپرا) ئه مه یه.

ده سته یه ک له زانا کان و توویانه که خه لکی شۆعه یب یه کیک له سنوره کانی
خوایان به زاند. خواوهند رۆژی ئه وانی زیاد کرد و دوباره سنورینکی دیکه ی
خوایان به زاند و خواوهند رۆژی فراوان کردن و به م شیویه سنوره کانی خوایان
ده به زاند. کاتیک خوا مه به سستی ئه وه ی کرد له ناویان ببات، گه رمایه کی سوتینه ری
په وانه کرد که ئوقره یی لی برین و سیبهر و ناو چاره ی ده ردی نه کردن. یه کیان
پوشت و له ژیر سیبهری هه ورینک جیگه ی گرت و ئارام بوویه وه. بانگی هاوینکانی
خۆی کرد و هه موویان به په له روویان تیکرد. کاتیک کۆبوونه وه، خواوهند ناگری
باراند و ئه مه نازابی رۆژی سیبهره.

له زهید کوپی معاویه ده گیرنه وه: گه رمایه کی سوتینه ر ئارامیی لی برین و
هه ورینک وه ک سیبهر هات و کاتیک له ژیر هه وره که دا خه وتن، بوومه لهرزه رویدا.
له زهید ده گیرنه وه: خواوهند هه ورینکی سیبهرداری بۆ ئه وان نارد و فهرمانی
به خۆردا هه موو شته کانی سه رزه وی بسوتینیت. هه موویان له ژیر سیبهری
هه وره که کۆبوونه وه و کاتیک کۆبوونه وه، خوا، سیبهری له وان گرته وه و خۆری

بەسەردا زالّ کردن و هاوشیووی کوولە لەناو تاوودا سووتان.

زەید کوپی سەلەم سەبارەت بەوتاری خواوەند لەزمانی خەلکەکی شۆعەیب
کەوتیان: نوێژ، تۆ ناچار دەکات ئێمە لەو کارە ی باوکمان دەیانکرد و ئێمەیش
لەکار و مالّ و سامانی خۆمان دەیکەن، دوور بخەیتەو. دەلیت: لەوشتانە ی
شۆعەیب رینگە ی لێدەگرتن، سووک کردنی کێشی درەمەکان بوو.
لەمەمەد کوپی قورەزی دەگێرنەو: ھۆکاری نازاب و سزای خەلکی
شۆعەیب، بڕینی درەمەکان بوو.

وتار سه بارهت به یه عقوب و مناله کانی

دهلین و خوا باشت دهرانیته که ئیسحاق کوپی ئیبراهیم، دواى له دایک بوونی عه یص و یه عقوب بۆ ماوهی سه د سالی دیکه ژیا و کاتیك مرد، ته مهنی سه د و شه ست سال بوو. کوپه کانی (عه یص و یه عقوب) ئهویان لای گوپی باوکی (ئیبراهیم) له کیلگهی چهرون به خاک سپارد. ته مهنی یه عقوب کوپی ئیسحاق سه د و چه فتا و چوار سال درێژهی کیشا.

گیڕانهوهی داستانی یوسف کوپی یه عقوب

یوسف و دایکی، له جوانیدا به شیوهیهك بوون كهسی هاوشینوهی ئهوان نه بینراوه.

له ئهنس دهگیرنهوه: پینغه مبه (د.خ) فهرمووی یوسف و دایکی جوان روخسار بوون و کاتیك دایکی راحیل، ئهوی هینایه دنیا، یه عقوب خوشکهکی بۆ سه ره رهستی کردنی کوپه کهی راسپارد.

درێژهی داستانه که له گیرانهوهی موحامید ئامارهی پیندراوه که دهلیته: یه کهم به لا به سه ر یوسف هات، له لایه ن کوپه کهیه وه (کچی ئیسحاق) بوو. ئه و منالی گهره ی ئیسحاق و پشتینه که ی ئیسحاق به و گه یشتبوو. هه رکه سیك خیا نه تی له و پشتینه ده کرد، ده بووه ملکی خاوه ن پشتینه که و هه ر کارینکی ده ویست، له گه ل خیا نه تکار ئه نجامی ده دا. کاتیك یوسف چاری به دنیا هه لهنایا، یه عقوب ئهوی به پوری سپارد و کاتیك یوسف گهره و گه یشته ته مهنی بلۆق و یه عقوب شه یدایی بوو، پۆشته لای خوشکه که ی و وتی:

خوشکه، یوسف به من بسپیره چونکه یه ک کارێری له دوری ئه و ناتوانم بژیم.

خوشکی وتی: سویند به خوا ده ستبهرداری ئه و نابم.

یه عقوب وتی: سویند به خوا منیش دهستبهرداری نابم.

دواتر پوره کهی وتی: با چەند رۆژیک لای من بیت بۆ ئەو تیر بەدل سەیری بکەم، ئەگەری هەیه ئارام بێمەوه.

کاتیك یه عقوب لای خوشکه کهی پوشت، پشتینه کهی ههنگرت و له ژیر جله گانه وه له که مەری یوسفی بهست و وتی: پشتینه کهم ون کردوه، بزانی کی هه لیگرتوه.

کاتیك گه ران، ئەویان لای یوسف دۆزیه وه. پوره کهی وتی: سویند به خوا یوسف هی من و چیم پیخۆش بیت له گه ل ئەو دهیکەم.

ده لیت: کاتیك یه عقوب هات، خوشکه کهی داستانه کهی بۆ باس کرد.

یه عقوب وتی: ئەگەر ئەم کارە کردوه، هی تۆیه و من ناتوانم هیچ کاریک بکەم.

پوره کهی یوسفی لای خۆی هیشتەوه و یه عقوب نهیتوانی هیچ کاریک بکات تا خوشکه کهی مرد. مانای وتاری براکانی یوسف که سه بارهت به بنیامین وتیان: (ئەگەر ئەو دزی کردوه، پشتریش برا کهی دزی کردوه.) ئەمەیه.

ئەبوجه عفر ده لیت: کاتیك براکان له کاتی مندالی یوسف، تامه زوویی زۆری باوکیان بۆ ئەو بینی، رزديان پيبرد و به یه کیان وت: یوسف و برا کهی لای باوکم خوشه و یسترن و باوکمان له گومرايیدا ده ژیت.

دواتر داستانی ئەو داستانی یه عقوب بهو شیوهیه بوو که خواوهند له قورئاندا باسی دهکات: داویان له باوکیان کرد تا یوسف هاورى له گه ل ئەوان بۆ سارا بنیريت بۆ ئەوهی گالته و یاری له گه ل بکەن و به لینیاندا بیپاریزن. یه عقوب وتی ناتوانیت بهر کهی دوری ئەو بگریت و پیی وتن ئەگەری هەیه گورگ بیخوات. بۆ فریودانی باوکیان درۆیان کرد و یوسفیان له گه ل خویان برد و کاتیك پوشتنه سارا، ئەویان خسته ناو چاله که.

له سه دی ده گیرنه وه: یه عقوب، یوسفی له گه ل براکانی نارد و کاتیك گه یشتنه سارا، دژمنایه تیان له گه ل ئەو دهستپیکرد. براهه کی لئی ده دا و کاتیك په نای بۆ ئەوی دیکه یان ده برد، ئەویش لئی ده دا. ئەوهنده یان لی دا که له مردن نزیک

کهوتهوه و دهیوت: ئه‌ی باوکه، بزانه که‌ئهم که‌نیز زادنه (زاده‌ی که‌نیز) چی له‌کو‌په‌که‌ت ده‌که‌ن.

کاتی‌ک له‌کوشتن نزیک بوویهوه و یوسف هاواری ده‌کرد، یه‌هودا وتی: مه‌گهر په‌یمان‌تان به‌من نه‌دا نه‌یکوژن. ئه‌ویان برده لای چالێ‌ک تا بیخه‌نه ناو چاله‌که. به‌لام یوسف خۆی به‌لیواری چاله‌که‌وه هه‌لواسی. ده‌ستیان به‌سته‌وه و کراسه‌که‌یان ده‌ره‌ینا. یوسف وتی: برایان، کراسه‌که‌م پێ‌بده‌ن تا له‌ناو چاله‌که له‌به‌رما بی‌ت.

وتیان: له‌هه‌تاو و مانگ و یانزه ئه‌ستیره‌ داوا بکه ببه‌نه هاوده‌می تۆ. وتی: شتی له‌و شیوه‌م نه‌بینیوه.

ئه‌ویان له‌چاله‌که‌دا هه‌لواسی. کاتی‌ک گه‌یشته نیوه‌ی چاله‌که، فریاندایه‌ خوار بۆ ئه‌وه‌ی به‌مریت. به‌لام چاله‌که ناوی تیا‌بوو. که‌وته ناو ئاوه‌که و په‌نای بۆ تاشه‌به‌ردێ‌ک برد وله‌سه‌ری وه‌ستا. کاتی‌ک که‌وته ناو چاله‌که، ده‌ستی به‌گریان کرد. بانگیان کرد. یوسف گومانی کرد که‌به‌زه‌ییان پیا‌ی ها‌تۆته‌وه و وه‌لامی دانه‌وه. به‌لام ویستیان به‌ردێ‌ک بۆ ناو چاله‌که فری‌بده‌ن تا بیکوژن، یه‌هودا رینگه‌ی ئه‌م کاره‌ی لی‌گرتن و وتی: په‌یمان‌تان به‌منداو، نه‌یکوژن. یه‌هودا خواردنی بۆ برد. خواوه‌ند ئاماژه‌ی به‌داستانی برا‌کانی یوسف داوه که‌شه‌وانه به‌ده‌م گریان‌وه گه‌رانه‌وه بۆ لای باوکیان و وتیان: گورگ، یوسفی خوارد و باوک وتی: ((بل سولت لکم انفسکم امرا فصبر جمیل.

واتاکه‌ی: به‌مشێوه نییه، به‌لکو ناخ‌تان کاری‌کی گه‌وره‌ی، به‌چاکه نیشاندان و سه‌بر و خو‌پاگری شی‌اوی پێ‌ویسته.))

کاراوانێ‌ک ها‌ت و یوسفی له‌چاله‌که ده‌ره‌ینا. ئه‌و که‌سه‌ی له‌چاله‌که ده‌ره‌ینا، وتی: یا بشری هذا غلام، واتاکه‌ی: مژده، ئه‌مه به‌نده‌یه‌که.

له‌قتاده ده‌گێ‌رنه‌وه: چاله‌که له‌سه‌ره‌مه‌ینی بیت المقدس بوو و شوینکه‌ی زانراوه. له‌گێ‌رنه‌وه‌ی سه‌دیدا ها‌توو که‌ئهو که‌سه‌ی یوسفی له‌چاله‌که ده‌ره‌ینا و بانگی ها‌وریکه‌ی خۆی کرد. ناوی (بشری) بوو و وتی: ئه‌ی بشری! هه‌روه‌ها خواوه‌ند ده‌فه‌رمی‌ت: کاروانه‌که و ئه‌و که‌سه‌ی یوسفی له‌چاله‌که

دەرھینا، ئەویان بەبەھایەکی کەم، کچی و ئەویان لەناو کالاکانی خۆیان شار دەوه
لەترسی ئەوی ئەکا بازەرگانهکانی دیکە لەنرخەکە ی ئاگادار ببێنوه وخوازبازی
بەشداری کردن لەو ماملەیدا بن. براکانی یوسف بەکپیارانیان وت: بیبەستنهوه
نەکا، رابکات. لەمیسەر ئەویان بۆ فروش دانا، دەیوت: کچی من دەکریت. شا ئەوی
کچی. شا موسولمان بوو.

بەھایی یوسف کەم بوو. دەلێن: ئەویان بەبیست درەم فرۆشت و دابەشیان کرد
و دە کەس ھەریەکە ی دو درەمیان بەرکەوت. درەمەکان، تۆزقالتیک بوون، نەکیشتدار،
چوونکە لەو رۆژگارەدا بەھایی درەمەکان لەرووی کیشیانەوه دیاری دەکرا.
بەوتەیک بەچوار درەم فرۆشتیان و بەوتەیک بەھای یوسف بیست و دوو درەم
بوو.

دەلێت: ئەو کەسە ی لەمیسەر، یوسفی کچی، مالک کۆپی دەر کۆپی یوبب
کۆپی عەفکان کۆپی مەدیان کۆپی ئیبراھیمی خەلیل بوو. کاتیک ئەوی کچی،
بەھاوسەرەکە ی خۆی وت: ریزی لی بگرە.

لەکۆپی عەباس دەگێرنەوه: ناوی کپیارەکە ی یوسف، قەتغیر و بەوتەیک
ئەتغیر کۆپی رۆحەیب بوو بەنازناوی عەزیز. خەزینەکانی میسر لەدەستی عەزیزدا
بوو و بەھەمان شێوە کە لەکۆپی ئیسحاق دەگێرنەوه، پاشا، رەیان کۆپی وەلید
یەکیک لەعەمالیق بوو، بەلام کەسێکی دیکە دەلێت: لەو کاتەدا شا و فیرعەونی
میسر، زیان کۆپی سەروان کۆپی ئەراشە کۆپی قاران کۆپی عەمرۆ کۆپی عەملاق
کۆپی لاوژ کۆپی سام کۆپی نوح بوو.

دەستەیک و توویانە: سەرئەنجام ئەم پاشایە باوەری ھینا و شوین دینەکە ی
یوسف کەوت. یوسف دوا ی ئەو زیندوو بوو. لەدوا ی ئەو قابوس کۆپی مەصعب
کۆپی معاویە کۆپی نەمیر کۆپی سەلواس کۆپی فاران کۆپی عەمرۆ کۆپی عەملاق
کۆپی لاوژ کۆپی سام کۆپی نوح، پاشایەتی گرتەدەست. کەسێکی بی باوەر بوو.
یوسف پێشنیاری خواپەرەستی پیکرد، بەلام رازی نەبوو.

دەستەیک لەشوینکەوتەکانی تەورات و توویانە، داستان یوسف و پوشتنی
ئەو بۆ میسر بەمشێوەیە. ئەو حەفدە سالی تەمەن بوو و سیانزە سال لەمالی

کړیاره کې خوی مایه وه. کاتیک ته مېنی گه یشته سی سالان، فیرعه ونی میسر، وه لید کوی ریان ئوی کرده وزیر و له ته مېنی سهد و ده سالی چاوی له جیهان به ست و لای براکې یه مودا وه سیه تی کرد. له وکاته وې له یعقوب دور که و ته و تا ئو کاته ی دوباره له میسر ئوی بینی، بیست و دوو سالی خایاند. یه یعقوب و که سه کانی بو ماوې حه فده سال له میسر لای یوسف مانه وه. یه یعقوب لای یوسف وه سیه تی کرد.

یه یعقوب هاورئ له گهل حه فتا که س بو میسر پوشت.

به و ته ی کوی ئیسحاق، ئه تفر، کړیاره کې یوسف، به هاوسه ره کې خوی (راعیل) و تبو ریزي لی بگریت چونکه ئه گری هیه سوودمان پینگه یینیت یا وه منالی خو مان هه ئی بگرینه وه. هه روه ها له گپړانه وې کوی ئیسحاق ئاماژې پندراوه که ئه تفر پیاوئک بو، له ژنان نژیک نه ده که و ته و و ژنه کې راعیل جوان روخسار و مال و سامانی فراوانی له به رده ستا بو.

کاتیک یوسف، ته مېنی گه یشته سی سالان، خواوهند حیکه مت و زانستی فیر کرد. مواهید له روونکردنه وې ئایه ی قوپان که ده فهر میت: حیکه مت و زانستان پی به خشی، ده لیت: ئاوز و زانست، پیش پیغه مېری بو.

کاتیک گه یشته ته مېنی خوی، خانه خوئیکه ی، راعیل ژنی ئه تفر، ئوی له خوی نژیک کرده وه و ده رگا کانی به ست و وه ده لئین، تاییه ته ندیبه چاکه کانی یوسفی بژارد بو ئو وې ئاره زووی بیزوینیت.

له سه دی ده گپړنه وه: راعیل پیی وت:

یوسف، قرّت چنده جوانه.

یوسف وتی: یه که م شته له جهسته ی من هله ده وهریت.

وتی: چاوه کانت چنده جوانه.

وتی: یه که م ئه ندای جهسته مه ده که ویته سر خاک.

وتی: روخسارت چنده جوانه.

وتی: خاک ده یخوات.

به رده وام ده یوت تا ئو وې ئاره زوومندی خوی کرد و مېهستی نژیک

بوونه وهیان کرد. پړوشتنه ناو ماله که و ژن دهرگاګانی داخست و یوسف ویستی دڅخینه که ی خوی بکاته وه، به لām روخساری یه عقوبی بینی که وهستا بوو و په نجه ی به دیان ده گه ست و دهیوت: یوسف، لیئ نړیک مه که وهروه و چونکه که سیکی وه توتا له ژنان نړیک نه که ویته وه، وهک بالنده ی ناسمانه وکس هیزی نه وی نییه. کاتیک لیئ نړیک که ویته وه، وهک بالنده یه کیت ده که ویته سهرزه وی و ناتوانیت بهرگری له خوی بکات. که سیکی وهک توتا له ژنان نړیک نه بوته وه وهک گایه کی به هیزه که کاریان لی نه کیشابیته وه، به لām کاتیک نړیک بویته وه، وهک گایه که ده بیت که بمریت و میرووه کان برونه ناو په گ و ریشه ی شاخه کی و نه توانیت بهرگری له خوی بکات. یوسف دڅخینه که ی به ستوه و به خیرایي پړوشت. راعیل خوی پیگه یاند و پشنتی کراسه که ی گرت و دراندی و له جهسته ی داکه نرا. یوسف بولا ی دهرگاګه رایده کرد.

له کوپی عه باسیان پرسى داستانی یوسف له گهل راعیل تا کوئ درېژى کیشا، وتی: راعیل خهوت و یوسف له نیوان قاچه کانی دانیشنت و دهستی به داکه ندنی جله کانی کرد.

خواوه ند مه به ستی نه وکاره ی له سهری یوسف دورر خسته وه و به لگه و بورهانی خوی نیشاندا. به شیوه یه که دهسته یه که وتوویانه، به لگه و بورهانی خوا، وینه ی یه عقوبه که په نجه ی خوی ده گه ست.

دهسته یه کی دیکه وتوویانه، له سوچیکی ماله که وه دهنگیک بهر زیبویه وه که نایا زینا ده که بیت تا ببیته نه و بالنده ی که په ره کانی هله وریت و بی په رمینیته وه؟ دهسته یه کی دیکه وتوویانه: له سهر دیواره که نوسراویکی بینی: ولا تقربوا الزنا انه کان فاحشة و ساء سییلا. و اتاکه ی: له زینا نړیک مه بنه وه چونکه کاریکی نه شیواو و قیزه ونه.

کاتیک نیشانه کانی خواوه ندی بینی، هستا و بولا ی دهرگاګه رایکرد تا له مه به سته خراپه که ی دورر بکه ویته وه. راعیل به دوایدا هات وپیش نه وه ی له دهرگاګه به روا ته در، خوی پیگه یاند و کراسه که ی له پشته وه گرت و دراندی. له و کاته دا عه زیزی میسریان له بهر دهرگاګه بینی (هاوسهری راعیل) که له گهل کوپه

پووره که ی دانیشتهووه. ژنه که ی وتی: سزای ئه و که سه ی مه به سستی خراپی به رابه ر به بنه ماله که ی تو هه بیئت، ئه وه یه بخریته زیندان یا ئازابیکی قورس ببینیئت. یوسف ده یویست ده ستریزئی بکاته سر من، به لام ئه وم له خوم دوورخسته وه و کراسه که یم دراند.

یوسف وتی: ئه و ده یویست و من رازی نه بووم و هه لام. خوی به من گه یاند و کراسه که ی دراندم.

کوری مامی راحیل وتی: ئه م درویه، به کراسه که ئاشکرا ده بیئت. ئه گهر له پیشه وه درابیئت، ژنه که راست ده کات و یوسف دروزنه و ئه گهر کراسه که له پشته وه درابیئت، ژن دروزنه و یوسف راست ده کات.

کاتیئک کراسه که یان هیئا و بیینی له پشته وه در، به وته ی قورئان ده لیئت:

((انه من کید کن ان کید کن عظیم. یوسف اعرض عن هذا و استغفری لذنبک انک کنت من الخاطیبن.

واتاکه ی: ئه مه فریوی ئیه وه یه که فریه وه که ی ئیه وه گهره یه. یوسف چاوپووشی له مه بکه و ئه ی ژن، داوای لیخوش بوون له گوناچه که ی خوت بکه چوونکه تاوانباریت.))

له نووق شامی ده گێرپه وه: یوسف نه یویست هه یج بلیئت تا ئه و کاته ی ژنه که وتی: سزای ئه و که سه ی مه به سستی خراپی به رابه ر به که سانی خوی هه بیئت، ئه وه یه بخریته زیندان یا ئازابیکی قورس بکیشیئت.

یوسف تووره بوو و وتی: ئه و مه به سستی منی کرد.

سه به رت به و شایه تی که له که سه که ی ژنه که بوو و شایه تیدا، بۆچوونه کان جیاوازن. ده سته یه که ده لیئن: کوپه پووری راعیل و ده سته یه کی دیکه ده لیئن: منالیکی ناو لانه که بوو.

له کوری عه باس ده گێرپه وه: پیغه مبه ر(د.خ) فهرمووی: چوار که س له منالییدا قسه یان کرد که شایه ته که ی یوسف یه کیکه له وان.

ده لیئن: شایه ت، درانی کراسه که ی یوسف بوو.

موجاهید سه به رت به وتاری خواوه ند که ده فهرمیئت، شایه تیئک له که سه که ی

ژنەکه، شایەتیدا، دەلیت: کراسەکه لەپشتەوه دپا بوو و ئەمە خۆی شایەت بوو. کاتیك ھاوسەری ژنەکه بینی، کراسەکه لەپشتەوه دپاوه، بەھاوسەکەری خۆی وت: ئەمە لەفریوی ئێوهیە و فریوی ئێوهی ژن گەورەیه. دواتر بەیوسفی وت: لەدووبارە کردنەوهی ئەم قسە چاوپێۆشە کەتۆی لەخۆی نزیک کردەوه و لای کەس باسی مەکه. بەھاوسەرەکی خۆی وت: داواي لیخۆشبوون بۆ گوناخەکی خۆت بکە چونکە تاوانبار تۆیت.

ژنانی میسر لەبەسەرھاتی ژنی عەزیزی میسر و یوسف ئاگادار بوونەوه و قەسیان لەوبارەوه کرد. ئەم رووداوه بەنھێنی نەمایەوه و وتیان: ژنی عەزیز داواي نزیک بوونەوهی لەنۆکەرەکی خۆی کردووه و دەستی خۆشەویستی بۆ درێژ کردووه. کاتیك ژنی عەزیز ئەم قسانەي بیست، ئەوانی بانگیشت کرد و بەزمیکي رازاندەوه. پشتیەکانیان دانا و پالیان پێۆه دا و کاتیك ھاتن، خواردن و خواردنەوهی لەبەردەم دانان. میوهی بۆ دانان و کێرد بۆ قاش کردنی میوهکان.

درێژەي داستانەکه لەگێڕانەوهی موچاھید لەکوپی عەباس ئامارەي پێدراوه: ژنی عەزیز ئەم کارەي کرد و یوسفی لەدەرەوه دانا بوو. پێی وت تا بێتە ناو ژنەکان. یوسف ھات و کاتیك ئەویان بینی، شەیدایی بون و دەستی خۆیان بەکێردەکان بپری و گومانیان کرد میوه قاش دەکەن. وتیان: ئەمە مروۆ نییە، بەلکو فریشتەیکەي گەورەیه.

کاتیك بەمە کوٹایی ھات و بەیەك بینی، دەستی خۆیان بپری و ئاویان لەدەستدا و زانیان سەبارەت بەژنی عەزیز لەمەلەدا بوون، وتی: ئەمە ئەو کەسیە، سەبارەت بەو سەرکۆنەي من دەکەن. من ئەوم لەخۆم نزیک کردەوه، بەلام ئەو داواي ئەوهی دۆخینەکی خۆی کردەوه، خۆی بەدوور گرت.

دواتر بەوانی وت: ئەگەر ئەوهی دەیلیم، ئەنجامی نەدات، دەپواتە زیندان و ریسوا دەبیت. یوسف زیندانی ھەلبژارد تا ئەوهی گوناخی خوايی ئەنجام بدات. وتی: پەروردگارا، زیندان، ئەوهی داواي دەکەن، زۆر باشترە. داواي ھاوکاری لەخواوەند کرد و وتی: پەروردگارا، ئەگەر فریوی ئەوان لەمن دوور نەخەیتەوه، دەستەمۆیان دەبم و دەبمە یەکیك لەمەزانەکان. خواوەند ئاگاداری کردەوه

که د دواکاهی گیرا کردووه و فريوه که يانی به تال کردو ته و نهوی له نه نجامدانی
گوناح دور خستو ته و.

عزيز، دواي نه وې د پانی کراسه که ي و بريینی دهستی ژنانی بینی و بی
گوناحی یوسفی بۇ سه لمینرا، بۇچوونکه ی گؤرا.

ده لئین: هوکاري گؤرانی بۇچونی عزيز نه وې بوو که راعیل، هاوسه ره که ي، پنی
وت: نه م کؤيله عیبرانییه منی له ناو خه لکان ریسوا کردووه و به وان ده لئیت: من
داوای نزیك بوونه و هم لی کردووه و من دهره تی قسه کردن و به لگه هیثانه و هم
نییه، یا رنگی پوشتن به من بده تا به لگه کانی خوم باس بکه، یا نه ویش وه م من
بخه ره زیندان.

خواه ند فهرمووی: دواي نه وې نیشانه کانیان بینی، بریاریاندا، بۇ ماوه یه که
زیندانی بکه ن.

ده لئیت: بۇ ماوه ی حه وت سال له زینداندایه و.

عیکره له روونکردنه وې (تا ماوه یه که له قورئاندا ئاماره ی پیدراوه،
ده لئیت: یانی حه وت سال).

کاتیک عزیز ی میسر یوسفی خسته زیندان، دووان له خزمه تکارانی شا،
فهرمانه وایی گهره ی میسر، وه لید کوپی ره یان، له گه ل نه و زیندانی کران.
یه کیان لیپرسراوی خواردنی شا و نه وې دیکه یان شه رابدار ی پاشا بوو.

له سه دی ده گپ نه وې: شا له نانه واکه ی خوی توپه و نه وې په وانه ی زیندان
کرد. چوونکه بیستبووی ده یه ویت خواردنه کانی شا ژه وراوی بکات و شه رابدار ی
بویه خسته زیندان چوونکه گومانی ده کرد هاودهستی نانه وایه و خواه ند
ده فهرمیت: دوو گه نچ له گه ل نه و زیندانی کران.

کاتیک یوسف پوشته زیندان، وه که له گپ رانه وې سه دیدا ئاماره ی پیدراوه،
وتی: ده توانم، لیکن ده وې بۇ خه وکان بکه م. یه کیك له و دوگه نجه وتی: با نه م
کؤيله عیبرانییه تاقی بکه ینه وې. بی نه وې خه ویان بینیبیت، پرسیاریان لی کرد.

نانه وای وتی: ((انی ارانی احمق فوق راسی خبزا یا کل الطیر منه و قال الآخر
انی ارانی اعصر خمرنا نبئنا بتاویلہ انا نراک من المحسنین.

واتاكەي: خەوم بىنى لەسەر سەرم نان دەبېرم و مەلەكان لىنى دەخۇن. ئەوى دىكەيان وتى: لەخەودا بىنىم ترى دەگووشم. لىكەدەئەوى خەومەكانى ئىمە بىكە چوونكە تۆ بەكەسىكى چاكەكار دەبىنىن.))

دەگىرنەو: لەزوحاكيان پرسى: ماناى وتارى خواوەند كەدەفەرمىت: تۆ لەچاكەكاران دەبىنىن، چىيە؟ وتى: كاتىك كەسىك لەزىندان نەخۇش دەكەوت، يوسف پەرەستارى لىدەكرد و ئەگەر نىازمەند بوايە، شتىكى بۆ كۆدەكردەو. ئەگەر جىگەى كەسىك تەنگ دەبوو، شوئىنى بۆ ئاوەلا دەكرد. يوسف بەوانى وت: پىش ئەوى خواردنتان بۆ بىنن تا بىخۇن، لىكەدەئەوى بۆ خەومەكەى ئىو دەكەم. يوسف نەبوىست، لەلىكەدەئەوى خۆى ئاگادارىان بىكەتەو لەبەر ئەوى وەلام بۆ يەكىكيان ناخۇش بوو، وتى: ئەى ھاورىيىانى زىندان، ئايا خوا زۆرەكان باشتىن، يا خواى تاق و تەنيا. ناوى يەكىك لەگەنجە زىندانىيەكان موخەلىب بوو. ئەو بوو دەيووت لەسەر سەرى خۆى نانى بىنىو. ناوى ئەوى دىكەيان بەنو بوو. ئەو دەيووت خەوى بىنىو كەترى دەگوشتى. دوو زىندانىيەكە پىداگريان كرد تا يوسف وتى: يەكيان شەراب بەخواوەنەكەى دەدات يانى ئەو كەسەى بىنىبووى، شەراب دەگوشتى و ئەوى دىكەتان لەدار دەدرىت و مەلەكان سەرى ئەو دەخۇن. كاتىك لىكەدەئەوى خەومەكەى بۆ كردن، وتيان: ئىمە خەومان نەبىنىو.

لەگىرنەئەوى عەبداللىها ھاتووە: دوو گەنجە زىندانىيەكە پۇشتەنە لای يوسف و خەوىكيان دروست كەردبوو تا يوسفى پى تاقى بىكەنەو. كاتىك لىكەدەئەوى بۆ خەومەكەى ئەوان كرد، وتيان: ئىمە گالتەمان كرد.

وتى: كارىكە بېرىارى لەسەر دراو.

دواتر بەبنوى وت: لای پاشاكەى خۆت ناوى من ببە و پىنى بلى بەستەم منيان زىندانى كەردووە. شەيتان رىگەى بېرەننەئەوى يوسفى لەبنو گرت.

لەگىرنەئەوى مالك كوپرى دىناردا ھاتووە: كاتىك يوسف بەساقى وت: من بىرى پاشا بخەرەو، وەحى ھات ئەى يوسف ئايا كەسىكى دىكە جگە لەمن دەكەيتە پىشتىوان؟ ماوئەى مانەئەوى تۆ لەزىندان درىژ دەكەمەو.

يوسف گريا و وتى: پەرەردگار، بەلاى فراوان دلى منى گىرژەئەوى لەرامۇشى

کرد و قسه یه کم هیڼایه سهرزمان.

عیځرهمه له پینغه مېهر ده گېږته وه: نه گهر یوسف نه و قسه ی نه ده هیڼایه سهرزمان و جگه له خوا داوای هاوکاری له کس نه ده کړد، نه و ماوه درېژره له زیندان نه ده مایه وه.

له وهې ده گېږنه وه: نه ییووب، بۇ ماوه ی حوت سال به لای به سهردا باری، یوسف حوت سال له زینداندو بوو، بهخت نه صر بۇ ماوه ی حوت سال نازابی کیښا و حوت سال له ناو درنده کان بوو. شای میسری خه ویکې بیڼی و ترسا.

له سهدی ده گېږنه وه: خه ویکې ترسینه ری نیشانی پاشای میسرده، حوت مانگای قه له و ی بیڼی که حوت لاغر نه وانیان خوارد و حوت لاسکی سوز و حوتی وشک. جادوگر و کاهین و نه ستیره ناسانی کوکړده وه و خه وه که ی خوی بۇ باس کړدن.

وتیان: خه و ی پهریشانه و نیمه ناتوانین لیکدانه وه بۇ خه وه پهریشانه کان بکهین.

نه و گه نجه ی له زیندان رزگاری بوو، یانی بنو، دوا ی ماوه یه که له بیر کړدن، بیر یوسف که وته وه و وتی: من لیکدانه وه بۇ خه وه که ی نیوه ده کم، په وانه م بکهین. نه ویان په وانه کړد و پوښته لای یوسف و وتی: نه ی راستگو، سه بارت به حوت مانگای قه له و که حوت لاغری بیخون و حوت لاسکی سوز و حوتی وشک، بۇچونی خوت بلئ چوونکه پاشا هم خه وه ی بیڼیوه.

له کوپری عه باس ده گېږنه وه که زیندان له شاردا نه بوو. ساقی پوښته لای یوسف و وتی: سه بارت به حوت مانگای قه له و بۇچوونی خوت بلئ.

له قتاده ده گېږنه وه: حوت مانگای قه له و، حوت سال به بهرکه مت و مانگا له په کان، ساه وشک و بی بهرکه ته کان. حوت لاسکه سوزکه و حوت که ی دیکه، وشکه سالییه به بهرکه ته کان و سال بی بهرکه مت و بی بهرهمه کان بوو. کاتیک یوسف لیکدانه وه ی بۇ خه وه که کړد، ساقی بۇ لای پاشا گه رایه وه و له لیکدانه وه که ی یوسف ناگاداری کړده وه. پاشا زانی که وتاره که ی راسته، وتی:

یوسف بۆ لای من بینن. کاتیکی نێردراو هات و ویستی یوسف بۆ لای پاشا ببات، یوسف وتی: بۆ لای پاشا بگەرێرەوه و بپرسە: چیرۆکی ئەو ژنانە ی دەستی خۆیان ببری، چیبوو چونکە پەرورەدگاری من لەفریوی ئەوان ئاگادارە. لەکۆری عەباس دەگیرنەوه: ئەگەر یوسف ئەو رۆژە وپیش ئەوهی پاشا لە بەسەرھاتەکە ی خۆی ئاگادار بکاتەوه، لەزیندان دەھاتەدەر، بەردەوام لەمیشکی عەزیزدا دەمایەوه و دەیوت: ئەمە ئەو کەسە یە مەبەستی خراپی لەژنەکە ی من کرد.

کاتیکی نێردراو بۆ لای پاشا گەڕایەوه، پاشا ژنانی کۆکردەوه ووتی: داستانێ ئێوه چیبە کە یوسفتان لەخۆتان نزیک کردەوه. ژنان بەھەمان شیوە کە لەگیرانەوهی سەدی ئاماژە ی پێدراوه، وتیان: خوا نەکات، ئێمە ھەرگیز خراپەمان لەو نەبینیوه. بەلەن ژنی عەزیزی میسر پیتی وتین کە ئەوی لەخۆی نزیک کردۆتەوه و لەگەڵ ئەو پۆشتە ئاو مال. ژنی عەزیز وتی: ئێستا راستیەکان دەرکەوت. من داوا ی نزیک بوونەوێم لێکرد. یوسف راستگۆیە.

یوسف وتی: ئەم ھاتوچۆی نێردراوانی پاشا بۆ لای ژنانە بەو مەبەستە بوو تا گەورە ی من، ئەتفیر، بزانیی کە بەئامادە نەبوونی خۆی، خیانتەم لەھاوسەرەکە ی راعیل نەکردووه و خوا فریوی فریوکاران رێنویینی ناکات.

کاتیکی پاشا حال و ئەمانەتی یوسفی زانی، وتی بیھێنن تا بیکەمە یەکیکی لەکەسە نزیکەکانی خۆم. کاتیکی هات و قسە ی لەگەڵ کرد، وتی: تۆ چیت لای ئێمە ئەمین و خاوەن ھیزیت.

یوسف بەپاشای وت: خەزینەکانی ئەم سەرزمینە بەمن بسپێرە. لەیونس دەگیرنەوه: فیرعون، جگە لەھەماری خواردنەکان: چەندین خەزینە ی دیکە ی ھەبوو و ھەمو ی بەدەستی یوسف سپارد. ھەرۆھا یوسفی وەک لێپرسراوی کاروباری تاییبەت بەداوھری دەستنیشان کرد و بپارەکانی جیبەجی دەکران.

لەکۆری ئیسحاق دەگیرنەوه: کاتیکی یوسف بەپاشای وت: خەزینەکانی ئەم سەرزمینە بەمن بسپێرە. پاشا وتی: سپاردم. وەک دەلێن: کارەکانی ئەتفیری بەو

سپارد و ته تفری له سهر کار لا برد.. خواوند ده فهرمیت: ((و كذلك مكننا ليوسف في الارض يتبوا منها حيث يشاء نصيب برحمتنا من نشاء و لا نضيع اجر المحسنين.

وتلك هي: به مشیوهیه، لهو سهرزه مینه ده سه لاتمان به یوسف به خشی تا لههر شوین و جیگه یهك بخوازیت، جیگیر بیت. به خشی خومان بههر کهس بویت، ده گه یینین و پاداشتی چاکه کاران له بیر ناگهین.))

ده لیت: بیستوومه: ته تفر لهو شهواندها مرد و شا راعیلی کرده هاوسهری یوسف و کاتیک پوشتنه ژوور، یوسف پینی وت: ئه مه باشت نیه لهوهی پیشتر داوات ده کرد؟

ده لین، راعیل لهوه لأمدا وتی: ئه ی راستگو، سهرکوئه ی من مه که چونکه ژنیک بووم، بهو هه موو جوانیه و کهک وهرگرتن له مال و سامانه کانی دنیا، هاوسهر کهم کاری به ژنان نه بوو. تو جوان روخسار بوویت و دلم به هه مان شیوه که ده زانی به سهرمدا زال بوو.

ده لین: کاتیک یوسف لی ئزیک کهوته وه، راعیل هیشتا کچ بوو. راعیل دو کوپی بو یوسف هینایه دنیا به ناوه کانی ئه فراییم و مه شا.

له گیرانه وهی سه دیدا هاتووه: یوسف چاودییری کاروباری بازرگانی میسری ده کرد و مانای وتاری خواوند که ده فهرمیت: ((و كذلك مكننا ليوسف في الارض يتبوا منها حيث يشاء.

واتاکه ی: به مشیوهیه لهو سهرزه مینه هیژ و ده سه لاتمان به یوسف به خشی تا لههر شوینیک ده خوازیت، جیگیر بیت.)) ئه مه یه.

کاتیک پاشا، خه زینه کانی میسری به یوسف سپارد، وتی: بهرهمی ساله به بهر که ته کان هه لنگرن و دوا ی ئه م سالانه، وشکه سانی و بی بهرهمی بلاو بوویه وه و دیاری فه له ستین ههروه که شوینه کانی دیکه گرفتاری ئه م به لایه بوو و بنه مانه ی یه عقوبیش په نجی زوریان پیتر.

به هه مان شیوه که له گیرانه وهی سه دی ئامارهی پیدراوه، یه عقوب مناله کانی

خوی پوهانه ی میسر کرد و بنیامین برای یوسفی لای خوی هیشته وه و کاتیک کورپه کانی یه عقوب پوشتنه لای یوسف، ئهوانی ناسییه وه به لام ئهوانی یوسفیان نه ناسییه وه. کاتیک ئهوانی بیینی، وتی: بۆ چ مه بهستیك هاتوون، ئاگادارم بکه نه وه چونکه ئیوه ده ناسم.

وتیان: دهسته یه كه له خه لكانی شامین.

وتی: بۆچی بۆ ئیره هاتوون؟

وتیان: هاتووین، خواردن و توشو ببهین.

وتی: درۆ ده کهن، ئیوه سیخوین، چهند که سن؟

وتیان: ده که سن.

وتی: ئیوه ده ههزار که سن. هه ر یه کیک به رابه ر به ههزار که سن، داستانی خۆتان باس بکه ن.

وتیان: براین و منالی پیاویکی راستگۆ. ئیمه دوانزه که سن بووین و باوکمان برایه کی زیاتر له هه موان خۆش ده ویست. ئه و له گه ل ئیمه بۆ سارا هات و له وی کوژرا. ئه ولای باوکم، له هه موان ئازیزتر و نازدارتر بوو.

وتی: دوا ی ئه و، باوکتان، کیی زیاتر له هه موان خۆش ده ویست؟

وتیان: برایه کی بچوکی ئه و برایه مان.

وتی: چۆن ده لێن باوکتان راستگۆیه و ئه و له جینگه ی براگه وره که، برابچوکه که ی خۆش ده ویت. برا بچوکه کتان بیئن، تا بیبینم و ئه گه ر نه یه ئینن، لای من هیچتان ده ست ناکه ویت.

وتیان: له گه ل باوکمان قسه ده که ی ن.

وتی: یه کتان وه ک بارمه به مینیته وه و برۆن. ئه وان شه معونیان وه ک بارمه دانا.

له کوپی ئیسحاق ده گێر نه وه: کاتیک یوسف سه ختی و په نجی خه لکی بیینی، به شیوه یه کی به رابه ر سه یری کردن و زیاتر له باری یه ک و شتری به که سن نه دا. که سن نه یده توانی باری دو و شتر وه رگرت به شیوه یه کی به رابه ر به هه موانی به خشی. براکانی وه ک کهسانی دیکه هاتن تا له میسر خواردن و توشوو

وهرېگرن، یوسف ئهوانی ناسیهوه، فهرمانیدا تا یهکی باری وشریک بهبراکانی بدهن وپیی وتن: براههتان بینن، تا باری وشریکیش بهو بدهم و باریکی زیاترتان بردیتهوه مهگه رنابینن بهپیوانه بهخه لکان ده بهخشم و بهکس کهم نادم. نهگه ر براهه ی خوتان نههینن، لای من هیچتان دهست ناکه ویت و لهسه رزه مینه که ی من برؤن. بهکسانى خوی وت که لیپرسراوی دابهش کردنى خواردنییه کان بوون: کالاکانیان که بۆ بههای خواردنه کان هیناویانه، بیخه ناو باره کانیان.

لهقتاده دهگیرنهوه: یوسف وتی: کالاکانیان ((که زیو بو)) بخه نه ناو باره کانیان. ئه و کاره یان کرد وبراکانی یوسف نه یانزانی.

کاتیک کوره کانی یه عقوب گهرانه وه، بههمان شیوه که لهگیرانه وه ی سه دیدا هاتوه، به باوکی خویان وت:

باوکه، پاشای میسر ریژی لیگرتین، به شیویه که نهگه ر یه کیک له کوره کانی یه عقوب ده بوو، ئه و کاره ی لهگه ل نه ده کردین. شه معونی به بارمه وهرگرت ووتی: براهه تان دواى مهرگی براهه یترتان، لای باوکتان خوشه ویسته، بهینن چوونکه نهگه ر نهیهینن، هیچ شتیک له منه وه به ئیوه ناگات.

یه عقوب وتی: ((هل آمنکم علیه الاکما امنکم علی اخیه من قبل فالله خیر حافظا و هو ارحم الراحمین.

واتاکه ی: مهگه ر ده توانم ئیوه بکه مه ئه مینی ئه و، هاوشیوه ی ئه وه ی له سه ر براهه ی ئیوه م کرده ئه مین. پاراستنی خوا باشتره چوونکه خوی ره حیمی ره حیمه کانه.))

به کوره کانی خوی وت: کاتیک پوشتنه لای پاشای میسر، له لایه ن منه وه سلأوی بگه یینن و بلین، باوکمان درود و سلأوت بۆ ده نیریت و دوعای بۆ کردیت که ریزت له ئیمه گرت.

له کوپی ئیسحاق دهگیرنه وه: براهه کانی یوسف بۆ لای باوکیان گهرانه وه وشوینه که یان وه که دهسته یه که له زاناکان باسی ده که ن، له عهره باتی فه له ستین له چالاییه کانی شامدایه و دهسته یه کی دیکه وتوویانه له نه ولاج له ناوچه ی شه غب، خوارتر له حه مسی فه له ستینه. یه عقوب بیابان نشین بوو و وشر و مهری به خیو

دهکرد. کاتیک گه پانهوه و وتیان: بهههراکام له ئیمه زیاتر لهیهک و شتر باریان نه دا، براهه مان پهوانه بکه تا باری خوێ وهر بگریت و ئیمه پارێزگاری لێ دهکهن. کاتیک کو په کانی یه عقوب باره کانی خوێانیان کردهوه و به های خواردنه که یان له ناو باره که دا بینى، به باوکیان وت:

((یا ابا نا ما نبغی، هذه بضاعتنا ردت الينا و نمیر اهلنا و نحفظ اخانا و تزداد

کیل بعیر.

واتاکه ی: ئه ی باوکه ئیتر چیمان دهوێت. ئه مه به های کالاکانی ئیمه یه که بۆیان گه پاندوینه وه. خواردن بۆ که سه کانی خوێمان دههینین و پارێزگاری له براهه مان دهکهن و باری و شتریک زیاتر وهر دهگرین.))

یانی باری و شتریک زیاتر له باره کانی خوێمان وهر دهگرین.

له گێرانه وه ی کو پێ جو ره حیدا هاتووه: ههراکام له وان باری و شتریک وهر دهگرت و به باوکیان وت: براهه مان له گه ل ئیمه پهوانه بکه تا باریکی زیاتر وهر بگرین.

له مو جاهد ده گێر نه وه: باری و شتریک، باری که رێک بوو و له هه ندێ شوین، باری که رێک به به را به ر له گه ل باری و شتریک دا ده نین.

یه عقوب وتی: ((لن ارسله معکم حتی توتونی موثقا من الله لتاتینی به الا ان یحاط بکم.

واتاکه ی: هه رگیز ئه و له گه ل ئیوه دا پهوانه ناکه م تا به ناوی خوا وه ند په یمانیک به من بدن که ده یگه رین نه وه بۆ من مه گه ر نه وه ی ناچار بکری.

کاتیک سویندیان خوا رد، یه عقوب وتی: خوا شایه تی و تاره که ی ئیمه یه.

کاتیک رینگهیدا براهه یان له گه لیان بروت، پێشنیاری کرد هه موویان له دهروازه یه کی شاره که وه نه پۆنه ناو شاره که تا له چاوی پیس به دور بن له به ر نه وه ی هه موویان جوان چاک بوون، وتی: له درگا جوړاو جوړه کانه وه بپۆنه ناو شار. خوا وه ند له مباره وه ده فهرمیت: ((و لما دخلوا من حیث امرهم ابوهم ما کان یغنی من الله من شئ الا حاجه فی نفس یعقوب قضاها.

یانی: کاتیک له و شوینه وه ی باوکیان پێشنیاری پیکردن، پۆشتنه ناو

شاره‌که، له‌بهر خوا هیچ سوودیکی به‌وان نه‌ده‌گه‌یاند ته‌نیا ئاره‌زویه‌کی ناخی
یه‌عقوب بوو، که‌هینایه دی.))

کاتیڅ براکان گه‌یشتنه لای یوسف، براکه‌ی خوی برد که له‌یک دایک و باوک
بوون.

له‌سه‌دی ده‌گیرنه‌وه: کاتیڅ براکان پوشتنه لای یوسف، براکه‌ی خوی
ناسیه‌وه و له‌نزیک خویه‌وه داینیشاند. ئه‌وانی بو مالیکي دیکه نارد و خواردن و
پوشاکی پیدان. کاتیڅ شه‌و داهات و جیگه‌یان راخست، وتی: جیگه‌ی دوو برا
لای یه‌که‌وه دابخه‌ن. کاتیڅ بنیامین به‌ته‌نیا مایه‌وه، یوسف وتی: ئه‌و له‌گه‌ل من
ده‌خه‌ویت. خه‌وتن و یوسف تا به‌یانی بوئی ده‌کرد و به‌خویه‌وه ده‌گوشی. روبیل
به‌خوی وت، نه‌گه‌ر له‌مه‌ رزگارم بیت، ئیتر هاوشیوه‌ی ئه‌مه نابینم.

له‌گیرانه‌وه‌ی کوپی ئیسحاقدا هاتووه: کاتیڅ کوپه‌کانی یه‌عقوب پوشتنه لای
یوسف، وتیان: ئه‌مه براکه‌مانه که‌وتت بیهینه و هینامان.

یوسف وتی: کاریکی چاکتان کرد و پاداشتتان پیده‌بریت. دواتر وتی: ده‌بیت
ریز له‌ئیه‌و بگرن. بانگی میوانداری کرد و وتی: بوهر دوو پیاویک مالیک ته‌رخان
بکه و ریز و میوانداریان بکه. دواتر به‌وانی وت: به‌لام ئه‌م پیاوه‌ی هیناوتانه،
که‌سی له‌گه‌ل نییه و ئه‌و ده‌به‌مه لای خوم. له‌گه‌ل ئه‌و پوشته یه‌ک مال.

ئه‌وانی دوو به‌دوو له‌ناو ماله جیاوازه‌کاندا جیگه‌ کرده‌وه و براکه‌ی له‌گه‌ل
خوی برد. کاتیڅ ته‌نیا بوون، وتی: من برای توم، من یوسفم. ئه‌وه‌ی له‌را‌بردودا
له‌گه‌ل ئیمه کردوویانه، له‌دل مه‌گره، چونکه خوا چاکه‌ی له‌گه‌ل کردین. ئه‌وه‌ی
لای تو باسم کرد، لای ئه‌وان باسمی مه‌که.

خواوه‌ند ده‌فه‌رمیت: (و لما دخلو علی یوسف اوی الیه اخاه قال انی انا اخوک
فلاتبتئس بما کانوا یعلمون.

واتاکه‌ی: کاتیڅ پوشتنه لای یوسف، براکه‌ی لای خوی جیگه‌ کرده‌وه و وتی
من برای توم و له‌و کارانه‌ی ئه‌نجامیانداوه، نیگه‌ران مه‌به.))

کاتیڅ یوسف وشتی براکانی بار کرد و کاروباری ئه‌وانی ریک‌خست، وتی:
ای پیاوه‌ی خواردنه‌کان له‌ناو باری براکه‌ی بنیامین دابنن. کاتیڅ پوشتن،

یەکیك بەکاروانەکی وێهه، دزن.

لهكوپى ئيسحاق دهگيرنهوه: بههر كام بارى وشترىكى بهخشی ههروهها بهبنیامینی برای. دواتر وتی تا پێوانه‌ی شایى (ده‌لێن له‌زیو بوو) له‌ناو باره‌که‌ی بنیامین دابنێن و کاتیك له‌شار دوور كه‌وتنه‌وه، فرمانیدا بیانگرن و بیانخه‌نه زیندان. یه‌کیك هاواری كرد، ئای کاروانیه‌كان: ئیوه دزن. نێردراوی یوسف به‌وان گه‌یشته‌ و وتی: مه‌گه‌ر وه‌ك میوان رێزمان نه‌گرتن و بارى ته‌واومان پێنه‌به‌خشین به‌شیوه‌یه‌ك له‌گه‌ڵ كه‌سانی دیکه‌ ئه‌و کاره‌مان نه‌کردوه، مه‌گه‌ر ئیوه‌مان له‌مالی خو‌مان جینگه‌ نه‌کردوه؟

وتیان: بۆنا، مه‌گه‌ر چی روویداوه؟

وتی: پێوانه‌ی شاییان دزیوه و كه‌س جگه‌ له‌ئیوه، بۆ ئه‌م كاره‌ تۆمه‌تبار نییه. وتیان: سویند به‌خوا نه‌هاتووین له‌م سه‌رزهمینه‌ خراپه‌كارى بكه‌ین و دز نین. به‌وته‌ی موحاهید، چوارپیتی کاروانه‌كه‌ هه‌مووی كه‌ر بوو.

نێردراوی یوسف جاریدا بوو: هه‌ركه‌س پێوانه‌كه‌ بگه‌رێنێته‌وه، یه‌ك بارى پێده‌به‌خشرێت. كوپه‌كانى یه‌عقوب وتیان: ئیمه‌ دز نین. له‌بهر ئه‌وه‌ی به‌های باره‌كان كه‌جاری یه‌كه‌م یوسف بۆی گه‌رانده‌نه‌وه، هینابووین و وتیان: ئه‌گه‌ر دز ده‌بووین، ئه‌و به‌هایه‌مان بۆ نه‌ده‌گه‌رانده‌نه‌وه. ده‌لێن: چوونكه‌ ئه‌وان ناسرابوون به‌وه‌ی هه‌یج كات ده‌ستدریژی ناكه‌نه‌ سه‌ر سامانى كه‌سانێتر، ئه‌م قسه‌یان هینایه‌ سه‌رزمان.

پێیان و‌ترا، سزای ئه‌و كه‌سه‌ی پێوانه‌كه‌ی دزیوه، چی بێت؟

وتیان: شیاوه، ته‌سلیم خاوه‌نى پێوانه‌كه‌ بکړیت تا بیکاته‌ کۆیله‌ی خۆی.

خواوه‌ند ده‌فهرمیت: قالوا فما جزاوه ان کنتم کاذبین؟ قالوا جزاوه من وجد فی

رحله فهو جزاوه..

واتا که‌ی: وتیان: ئه‌گه‌ر درۆتان کردبیت، سزاکه‌ی چی بێت. وتیان سزاکه‌ی

ئه‌و كه‌سه‌یه‌ كه‌ له‌باره‌که‌ی ئه‌ودا ده‌دۆزێته‌وه.

یانى: ئه‌و بگرن بۆ خو‌تان.

یوسف بارى براکانى پێش بارى براکه‌ی خۆی گه‌را و سه‌رئه‌نجام پێوانه‌که‌ی

له ناو باری براکې دهرهینا.

له قتاده دهگېرتهوه: سهیری باری هر که سیکې دهکرد لهوی ئهوی ترساندبوو، داوای لیخو شېوونی دهکرد تا ئهوی براکې مایه وه که لهه موویان بچو کتر بوو، وتی: گومانم هیه، ئه مه شتیکې هه لگرتیت. وتیان: بهو شېوهیه و ئهوبی تاوانه. به لأم ئهوان دهیانزانی پینوانه که یان له کوئی داناوه و یوسف له ناو باری براکې دهرهینا.

خواوهند دهفرمیت: ثم استخرجها من وعاء اخيه كذا لك كدنا ليوسف ما كان لياخذ اخاه في دين الملك.

واتاکه ی: سه رته نجام له ناو باری براکې دهرهینا. به مشیوهیه ریگه چاره مان بو یوسف دانا چوونکه له نایینی پاشا مافی ئهوی نه بوو، براکې بو خوی هه لېگریت.

یانی له ناو یاسا و فرمانه کانی پاشای میسر دا نه بوو، دزیک له بهر دزی بکه نه کوپله، به لأم بهو ریگه چاره ی خواوهند بوی دیاری کرد، براکې به ته سلیم کردنی ئه و رازی بون.

موجاهید بو روونکردنه و هی وتاری خواوهند ده لیت: پاشا نهیده توانی براکې هه لېگریت مه گهر به هو کاریک که خوا کار ئاسانی بو و یوسف به کاری برد. براکان وتیان: ئه گهر دزی کردووه، پیشتار جاریک براکې دزی کردووه. مه بهستیان یوسف بوو.

ده لیت: یوسف بتیکې باوه گه وری و دایه گه وری دزی بوو و شکاند بوو، له بهر ئه مه خراپه ی ئهویان باس دهکرد.

له گېرته و هی کوپی ئیسحاق دا هاتووه: یوسف بتی باوه گه وری خوی شکاند و له سه ر ریگه فریدا، له بهر ئه مه سه رکونه یان دهکرد.

کوپی ئیدریس له باوکی ده گېرته و ه: روژیک کوپه کانی یه عقوب له سه ر سفره بوون. یوسف ئیسقانیکی شارده وه و بو ئه م کاره ی سه رکونه یان کرد و وتیان: ئه گهر دزی کردیت، براکې پیشتار دزی کردووه. یوسف ئه م قسه ی له دل گرت و بیرى کرده وه: انتم شرمکانا و الله اعلم بما تصفون.

یانى: بارودۆخى ئێوه لهوه خراپتره و بۆ ئهو داستانەى باسى دهکەن، خوا زاناترە.

واتاکەى: ئه‌و درۆى بۆ بنیامینی هه‌ڵدەبەستن. به‌لام هیچی به‌وان نه‌وت. له‌سه‌دى ده‌گێڕنه‌وه: کاتێک پێوانه دزراوه‌که‌یان له‌ناو بارى بنیامین ده‌رهینا، پشتیان شکا و وتیان: ئه‌ی کوپانى راحیل، به‌رده‌وام له‌ئێوه‌وه زیان به‌ئێمه ده‌گات. که‌ی ئه‌م پێوانه‌یه‌ت هه‌لگرت؟

بنیامین وتی: به‌رده‌وام له‌ ئێوه‌وه زیان به‌کوپه‌کانى راحیل ده‌گات. براكه‌متان برد و له‌سارادا كوشتان. ئه‌و كه‌سه‌ی دره‌مه‌كانى خسته‌ ناو باره‌كانى ئێوه، ئه‌م پێوانه‌یشى خسته‌ ناو باره‌كه‌ی من.

وتیان: باسى دره‌مه‌كان مه‌كه‌ چونكه‌ سه‌ركۆنه‌ی ئێمه‌ ده‌کەن. کاتێک پوشتنه‌ لای یوسف، داواى پێوانه‌که‌ی کرد. به‌په‌نجه‌ لێیدا و له‌گوێى خۆى نزیکى کرده‌وه، وتی: ئه‌م پێوانه‌یه‌ ده‌لێت، ئێوه دوانزه‌ پیاو بوون و براهه‌کى خۆتان برد و فرۆشتان.

کاتێک بنیامین ئه‌مه‌ی بیست، هه‌ستا و سه‌رى بۆ یوسف دانه‌واند، وتی: ئه‌ی پاشا، له‌پێوانه‌که‌ بپرسه‌ بزانه‌ براكه‌م له‌کوێیه‌؟

یوسف به‌په‌نجه‌ له‌پێوانه‌که‌یدا، وتی: براكه‌ت زیندوووه‌ وئه‌گه‌رى هه‌یه‌ بيبینیت.

بنیامین وتی: هه‌رچى پێتخۆشه‌، له‌گه‌ڵ ئێمه‌ بیکه‌، چونكه‌ نه‌گه‌ر ئاگادار بيبته‌وه، رزگارم ده‌کات.

یوسف پوشته‌ ژوور و گریا. ده‌سنوێژى گرت و هاته‌ده‌ر. بنیامین وتی: ئه‌ی پاشا ده‌مه‌وێت له‌پێوانه‌که‌ بده‌یت تا به‌تۆ بلیت کى پێوانه‌که‌ی دزی و خسته‌ی ناو باره‌که‌ی من.

یوسف له‌پێوانه‌که‌یدا و وتی: پێوانه‌که‌ توپه‌یه‌ و ده‌لێت، تۆ بینیت من له‌ناو بارى کێدا‌بووم، چۆن ده‌پرسى کى منى دزیوه‌.

ده‌لێن: کوپه‌كانى یه‌عقوب، له‌کاتى توپه‌یى مه‌ترسیدار ده‌بوون. روبیل توپه‌ بوو و وتی: ئه‌ی پاشا، سوێند ده‌ده‌م به‌خوا، وازمان لى بێنیت و گه‌رنه‌

به شپږويه ك ده قيژنم كه هه موو ژنه دوو گيانه كاني ميسر، مناله كانيان له بار بچيت. مووی جهسته ی روبیل گرژ و له جله كانييه وه هاتبوه دم. يوسف به كوپړه كهي خوی وت: لای روبیل دانيشه و دهستی لی بده. بهو شپږه بوو كاتيك يه كيڅ له كوپړه كاني يه عقوب توپړه ده بوو، نه گهر يه كيڅكي ديكه دهستی لينده دا، توپړه يی نه ده ما.

روبیل وتی: نه مه كيڅه، سویند به خوا له م شاره دا يه كيڅ له مناله كاني يه عقوب ده ژيت.

يوسف وتی: يه عقوب كيڅه.

روبیل توپړه بوو، وتی: نه ی پاشا، به مشپړه يه ناوی يه عقوب مبه چوونكه نهو هاوریی خوا، كوپړی قوريانی خوا، كوپړی خه لیلی خوايه.

يوسف وتی: كه واته وته كه ی تو راسته.

ده ليت: كاتيك يوسف براكه ی خوی زيندانی كرد و به پيی قسه ی براكانی به سه ريده زال بوو و كاتيك بينيان هيچ ريگه يه ك بو رزگاری نهو نييه، ويستيان شتيكي پيښه دن بو نه وه ی بنيامين نازاد بكن. وتیان:

((يا ايها العزيز ان له ابا شيخا كبيرا فخذ احدنا مكانه انا نراك من المحسنين.

واتاكه ی: نه ی پاشا، نهو باوكيكي به ته مه نی هه يه، يه كيڅ له نيمه له جياتی

نهو بگره چوونكه تو له چا كه كاران ده بينين.))

كاتيك يوسف به داوای براكانی رازی نه بوو، بی هیوا په نایان بو سوچيڅ برد و كه س جگه له خويان له وی نه بوو. گموره كيان روبیل و به وته ی دهسته يه ك شه معون بوو، وتی: مه گهر نازانن باوكتان په يمان و سویندی خوايی ليوه رگرتون تا بنيامين ته ندروست بگهړنینه وه مه گهر نه وه ی هيزی نهو كارهمان نه بيت. پيشتر تا وانيكتان به رابه به يوسف نه نجامدوه. خاوه ند له گيړانه وه ی وتاری نهو ده فرميټ: ((فلن ابرح الارض حتى يأذن لي ابي او يحكم الله لي و هو خير الحاكمين. ارجعوا الي ابيكم فقولوا يا ابانا ان ابنك سرق و ماشهدنا الا بما علمنا و ما كنا للغيب حافظين و اسئل القرية اللتي كنا فيها و الغير اللتي اقبلنا فيها انا لصادقون

قال بل سولتكم انفسكم فصبر جميل عسى الله ان يأتيني بهم جميعا انه هو العليم الحكيم. و تولى عنهم و قال يا اسفى على يوسف و ابىضت عيناه من الحزن فهو كظيم.

واتاكەى: ھەرگیز لەم سەرزەمینە ناپۆمەدەر تا باوكم رینگەى ئەو كارەم پێبەدات یا خوا داوەریمان بۆ بکات چونکە باشتەرینى داوەرەکانە. بپۆنە لای باوکمان و بلێن، ئەى باوکه، کۆپرەکەت دزی کرد و ئێمە جگە لەوێ دەمانزانى شایەتەى نادەین چونکە دانای غەیب نین. لەو گوندەى لەوێ بووین و لەو کاروانەى لەگەڵیان ھاتین، بپرسە چونکە ئێمە راستگۆین. وتى: ((بەمشێوەیە نییە)) بەلکو ناختان کارىکى گەورە و گرانی بەشێوەیەکی چاکە نیشانی ئێوەدا کەشیاوە بۆ خۆپاگرى و سەبر. ئەگەرى ھەیه خوا بۆ منى بگەڕێنیتەوہ چونکە ئەو زانای فرەزانە. پشەتى کردە ئەوان و وتى ئەى ھاوار بۆ یوسف و چاوەکانى لەخەم سپی و لەخەم لیوانلیو بوو.

لەگێڕانەوہکەدا ھاتووہ: لەحەسەنیان پرسى: حەز و ئارەزووی یەعقوب بۆ کۆپرەکەى چۆن بوو، وتى: ھەك حەز و ئارەزووی حەفتا ژنى منال مردوو.

وتیان: پاداشتەکەى چۆن بوو؟

وتى: بەئەندازەى سەد شەھید.

دەلێت: ھێچ کات گومانی خراپى لەخوا نەکرد.

لەتەلخە کۆپى موصریفى یامى دەگێڕنەوہ: دراوسێیەك پۆشتە لای یەعقوب کۆپى ئیسحاق و وتى: ئەى یەعقوب، بۆ وا تێکشکاوییت؟ مەگەر لەمردن نزیک بوویتەوہ؟

یەعقوب وەلامى دایەوہ: تێکشانی من لەخەمى یوسفە.

خواوہند وەحى بۆنارد: ئەى یەعقوب، لای ئافەرتنراوہکەى من، سکالات لەمن کرد؟

یەعقوب وتى: پەرورەدگارا، ھەلەم کرد، بمبەخشە.

خواوہند فەرمووی: تۆم بەخشى.

دواى ئەوہ کاتیك لییان دەپرسى، دەبیوت: لەخەم و نازارى خۆم پەنا بۆ

خواوند ده بهم و نهو شتانه له خوا دوزانم که ئیوه نایزانن.

لهحه سهن ده گپړنه وه: پوشتنی یوسف لای یه عقوب تا گه پړانه وهی بۆ لای، هه شتا سالی خایاند و له م ماوه دا هیچ کات خه م لئی دوور نه که و ته وه و بهر ده وام ده گریا تا نه وهی کوپړ بوو.

هه روه ها ده لیت: سویند به خوا که س له سه ر زه وی نازیزتر له یه عقوب نه بوو. دواى نه وهی یه عقوب به مناله کانی که له میسر گه پړا بونه وه، فرمانیدا بۆ میسر بگه رینه وه و هه والی یوسف و برا که ی بۆ بینن. خواوند له گپړانه وهی و ته کانی نه و ده فرمیت: ((اذهبوا فتحسسوا من یوسف و اخیه و لا تینسوا من روح الله.

واتاکه ی: بپوون و به دواى یوسف و برا که یدا بگه رین و له به خشینه کانی خواوند بۆ هیوا مه بن.))

نه وان گه پړانه وه بۆ میسر و پوشتنه لای یوسف، وتیان: ((ایها العزیز مسنا و اهلنا الضر و جننا ببضاعه مزجاة فاوف لنا الکیل و تصدق علینا ان الله یجزی المتصدقین.

واتاکه ی: نه ی پاشا، ئیمه و که سه کانمان هه ژار بووین و کالایه کی که م باییمان له گهل خو مان هینا وه، پیوانه ی ته واومان پیبده و به خشینه کانی خو ت به ئیمه به خشه چوونکه خوا پاداشتی به خشه ران ده داته وه.))

کالا که مبابیه که یان وه ده لین روون و په شم بوو. به و ته یه ک کالاکه یان که متر بوو له وهی پیشتی هینا بوو یان و داوا یان له یوسف کرد لیان خو ش بیت و پیوانه ی ته واویان هاوشیوهی دوو جاری پیشو و پیدات، وتیان: ((فاوف لنا الکیل و تصدق علینا ان الله یجزی المتصدقین.

واتاکه ی: پیوانه ی ته واومان پیبده خشه چوونکه خوا پاداشتی به خشه ران ده داته وه.))

وه که له گپړانه وهی سه دی ئاماژه ی پیدراوه: نه وهی وتیان: ((خیرمان پنبکه)) یانی درمه خراپه کان له چاکه کان جیامه که ره وه. به و ته یه که مه به ستیان نه وه بوو که برا که مان بۆ بگه رینه ره وه چوونکه خواوند پاداشتی به خشه ران ده داته وه.

له کورې ئیسحاق دهگېر نه وه: کاتیک براکانی یوسف هم قسه یان کرد، یوسف په ریشان و فرمیسک له چاوی هاته خوار و نه وهی دهیشارده وه. ناشکرای کرد و وتی: ده زانن کاتیک نه زان بوون، چ به لایه کتان به سهر یوسف و براکهیدا هیئا؟ مه بهستی نهو جیابوونه وهیه بوو که له کاتی خستنه ناو چالی یوسف، له نیوان نهو و براکهی دروستیان کرد.

کاتیک براکانی نه مه یان بیست، وتیان: تو یوسفیت؟

یوسف وتی: من یوسفم و نه مه یش براکه مه. خوا منه تی خسته سهر نیمه و کو تایی به جیابونه وهی نیمه هیئا. هر که رس خوپاریزی بکاته پیشه و خوپاگر بیت، خوا وهند پاداشتی چاکه کاران له بیر ناکات.

له سهدی دهگېر نه وه: کاتیک یوسف به وانی وت: من یوسفم و نه مه یش براکه مه. داوای لیخوشبوونیان کرد و وتیان: خوا وهند تو ی هه لېژارد و نیمه گونا حکارین. یوسف به وانی وت: هیچ ترسیک تان له سهر نییه، خوا بتان به خشیت چوونکه له هه مووان به خشنده تره.

کاتیک یوسف خوی پیناساندن، پرسپاری حالی باوکی کرد.

هه روه ها له سهدی دهگېر نه وه: یوسف وتی: باو کم داوای من چی کرد؟

وتیان: کاتیک بنیامینی لده ستدا، له تاو خه فته کویر بوو.

وتی: کراسه که ی من بیهن و بیخه نه سهر روخساری تا سو مایی چاوانی بو بگه ریته وه و هه موو که سه کانی خوتان بینن بولی من.

کاتیک کاروانی کوپه کانی یه عقوب به ریکه وت، یه عقوب وتی: نه مه بونی

یوسفه.

له باوکی نه ییووی هوزنه ی دهگېر نه وه: کاتیک یوسف کراسه که ی خوی بو یه عقوب نارد، با داوای موله تی کرد پیش نه وهی مژده که به یه عقوب بدن، بونی یوسفی بو یه عقوب برد. یه عقوب وتی: نه گهر به دروزنم نه زانن، نه مه بونی یوسفه.

هه روه ها له کورې عه باس دهگېر نه وه: کاتی کاروانه که به ریکه وت، یه عقوب وتی: نه مه بونی یوسفه. به هو ی هه لکردنی با، بونی یوسف له دوری هه شت روژ ریگه به یه عقوب گه یشت و یه عقوب وتی: نه گهر به دروزنم نه زانن، نه مه بونی

یوسفه.

حهسن دهلېت: بیستوومه دووری نیوان نهوان ههشتا فهرسهخ بوو. یوسف لهسهرزه مینی میسر و یه عقوب لهسهرزه مینی کهنعان و چهندين سال له دووری نهوان تېپه پری کردبوو.

کوری جوریه ح دهلېت: بیستوومه لهو کاته دا دووری نیوانیان ههشتا فهرسهخ بوو کهوتی: نه مه بوئی یوسفه. یوسف حهفتا و حهوت سال پېشتر لیئی جیابویه وه و نه وهی کهوتی: نه گهر به دروژنم نه زانن، مه بهستی نه وه بوو نه گهر به نه زانم نه زانن و به پیری و خله فاوی تومه تبارم نه کهن.

دهسته یه که له مناله کانی لهوی ناماده بوون، وتیان: سویند به خوا سه باره ت به یوسف و خوشه ویستی نهو، له گومرایی کوندا ماو یته وه.

کاتیک مژده در، یانی نیردراوی یوسف، گه یشته لای یه عقوب، هه وائی زیندوو بوونی یوسفی پیدا.

دهلېت نهو که سهی مژده ی به یه عقوبدا، یه هوودا بوو.

له سه دی ده گېر نه وه: کاتیک یوسف وتی کراسه که ببه ن و بیخه نه سر روخساری باوکم و هه موو که سه کانی خوتان بینن، یه هوودا وتی: من بووم کراسی خویناوی توم بؤ باوکم برد و پیم وت گورگ، یوسفی خوارد. ئیستا خوم کراسه که ده بزم و ده لیم یوسف زیندوه و خوشحالی ده که م چونکه نهو روزه خه مبارهم کرد.

نهو که سهی مژده ی به یه عقوبدا، یه هوودا بوو.

کاتیک یه هوودا کراسه که ی یوسفی هینا و خسته یه سر روخساری یه عقوب، دوا ی کویری، سو مایی چاوانی بؤ گه پرایمه و به مناله کانی خوی وت: مه گهر به نیووم نهوت، من نهو شتانه له خوا ده زانم که نیوه نایزانن. چونکه نهو له لیکدانه وهی خه ونه که ی یوسف بینیبووی یانزه نه ستیره و مانگ و هه تاو کوپنوشی بؤ ده بن. نهو ده یزانی و نهوان نه یانده زانی.

کوپه کانی یه عقوب پیا یان وت: باوکه بؤ گونا حه کانی ئیمه داوا ی لیخوش بوون بکه چونکه تاوانبارین.

یه عقوب وتی: ئه و کاره ده کم. ده لئین، ئه و کاره ی تا کاتی به یانی دواخت و به وته یه که له شه وی هه یینی داوای به خشیینی مناله کانی کرد.

له کوپی عه باس ده گیرنه وه: پیغه مبه ر (د.خ) فهرمووی: ئه وه ی یه عقوب وتی داوای لیخوشبوونتان بۆ ده کم، له بهر ئه وه بوو چونکه چاوه پرانی هه یینی ده کرد.

کاتی که یه عقوب و کوپه کانی پۆشتنه لای یوسف، باوک و دایکی لای خۆی دانیشاند.

ده لئین: پێش ئه وه ی برۆنه ناو میسر، یوسفیان بیینی، چونکه یوسف بۆ پیشوازی ئه وان له شار پۆشتبوویه ده ر.

له سه دی ده گیرنه وه: هه موو که سه کانی خۆیان یان برد و کاتی که له میسر نزیک که وتنه وه، یوسف له گه ل پاشا قسه ی کرد و له گه ل پاشا پیشوازیان لیکرد. کاتی که گه یشتنه میسر، یوسف وتی: وه رنه ناو میسر که به خواستی خوا پارێزراون. کاتی که پۆشتنه لای یوسف، دایک و باوکی لای خۆی دانیشاند.

له فهرقه دی سه بخ ده گیرنه وه: کاتی که کراسه که ی یوسفیان خسته سه رچاوی یه عقوب، سوّمای چاوی به ده سته ینایه وه.

یوسف وتبووی: هه موو که سه کانی خۆتان بئین. یه عقوب و براکانی یوسف هاتن و کاتی که یه عقوب نزیک که وتنه وه، یوسفیان ئاگادار کرده وه که بۆ پیشوازی کردنی له شار پۆشته ده ر. خه لکی میسر هاوڕییه تیان کرد چونکه ئه ویان به گه وره ده زانی. کاتی که له یه که نزیک بوونه وه، یه عقوب پیاده و پشتی به ده سستی یه کی که له کوپه کانی خۆی به سته بوو. کاتی که ئه سپه کان و خه لکی میسری بیینی، به یه هوو دای وت: ئه مه فیرعه ونی میسره.

یه هوو دا وتی: نا ئه وه کوپی تۆ یوسفه.

کاتی که نزیک که وتنه وه، یوسف ویستی سلاوی لی بکات، به لام ریگه ی لیگیرا چونکه سلاو کردن ماف و شیاوی یه عقوب بوو، وتی: سلاو له تۆ ئه ی خه مپه وین.

کاتی که پۆشتنه میسر، یوسف دایک و باوکی لای خۆی دانیشاند.

سه بارهت بهو که سانه ی یوسف لای خوی له سهر تهخت داینیشاندن،
بۆچوونه کان جیاوازه. دهسته یه کیان ده لّین: یه کیان یه عقوب و نهوی دیکه یان
دایکی یانی راحیل بوو و دهسته یه ک ده لّین پوره که ی لیا بوو چوونکه دایکی
پیش نهو زه مهنه چاوی له دینا به ستبوو.

یه عقوب و دایکی و کوپه کانی کوپنوشیان بۆ برد.
له قتاده ده گپرنه وه: دروود و سلاوی خه لکان بهو شینوه بوو که کوپنوشیان بۆ
یه ک ده برد.

یوسف به باوکی وت: باوکه، نه مه لیکدانه وهی خه وه که ی منه و خوا وهند
هینا یه دی.

له سه لمانی فارسی ده گپرنه وه: خه وه که ی یوسف تا نهو کاته ی خه وه که ی
هاته دی، چلّ سالی خایاند. دهسته یه کی دیکه وتو یانه: هه شتا سالی خایاند.
لهحه سه ن ده گپرنه وه: کاتیك یوسف له یه عقوب جیا بوو یه وه، تا نهو کاته ی
دووباره یه کیان بینیه وه، هه شتا سالی خایاند. له م ماوه دا خه م له یه عقوب دوور
نه که وته وه و فرمیسک له چاره کانی ده باری. له سهر زهوی کهس نازیزتر له یه عقوب
نه بوو لای خوا.

ههروه ها لهحه سه ن ده گپرنه وه، کاتیك یوسفیان خسته ناو چاله که، ته مهنی
حه فده سال و کاتیك یه عقوبی بینیه وه، ته مهنی هه شتا سال بوو. دوا ی نه وه بۆ
ماوه ی بیست و سی سالی دیکه ژیا و کاتیك مرد ته مهنی سه د و بیست و سی
سال بوو.

دهسته یه ک له شوینکه وته کانی کتیب ووتو یانه: یوسف حه فده سالان بوو که
پۆشته میسر. سیانزه سال له مالی عه زیز مایه وه و کاتیك ته مهنی گه یشت به سی
سال، فیرعه ون پاشای میسر وه ک وه زیر ده ستنیشانی کرد. ناوی فیرعه ون، ره یان
کوپری وه لید کوپری سه روان کوپری نه راشه کوپری قاران کوپری عه مرۆ کوپری عه ملاق
کوپری لاوز کوپری سام کوپری نوح بوو. نه م پاشایه باوه ری به خوا هینا و دوا ی
نه وه ی مرد، قابوس کوپری مه صعب کوپری معاویه کوپری نه میر کوپری سه لواس
کوپری قاران کوپری عه مرۆ کوپری عه ملاق کوپری لاوز کوپری سام کوپری نوح

پاشایەتی گرتە دەست. ئەو کافر و یوسف داوای لێکرد باوەڕ بە خوا بێنیت، بەلام رازی نەبوو.

تەمەنی یوسف لەکاتی مەرگ، سەد و بیست ساڵ و دەسیەتی لای یەهوودای برای کرد. جیا بوونەوهی یەعقوب لەیوسف بیست و دوو سالی خایاند و داوی ئەوهی لەگەڵ کەسەکانی خۆی پۆشتە میسر، بۆ ماوهی حەفدە ساڵ لەگەڵ یوسف ژیا و کاتی مەرگ، لای یوسف دەسیەتی کرد.

یەعقوب لەگەڵ حەفتا کەس بۆ میسر بەرێکەوت و لەکاتی مەرگ بەیوسفی وت، جەستەیی ببات و لای گۆپی باکی یانی ئیسحاق بەخاکی بسپێریت. یوسف ئەو کارەیی کرد و جەستەکەی برد و لەشام بەخاکی سپارد و بۆ میسر گەڕایەوه. یوسفیش دەسیەتی کرد داوی مردن لای باوک و باوەگەورێکانی بەخاکی بسپێرن. موسا لەکاتی ھاتنەدەرە لەمیسر، تابووتەکەی ئەوی لەگەڵ خۆی برد.

کۆپی ئیسحاق دەلیت: بیستوومە و خوا دەزانیت کەماوهی دووری یوسف لەیەعقوب، ھەژدە ساڵ بوو.

یەعقوب لەمیسر بۆ ماوهی حەفدە ساڵ لای یوسف مایەوه. دواتر خواوەند گیانی ئەوی بۆ لای خۆی گەڕاندەوه.

دەلیت: یوسفیان لەناو سنووقیکی مەرمەری لەشویئیک لەناو رووباری نیل بەخاک سپارد و دەستەیکە و توویانە: داوی باوکی بۆ ماوهی بیست و سێ سالی دیکە ژیا و کاتیک مرد، تەمەنی سەد و بیست ساڵ بوو.

دەلیت: لەتەوراتدا ئاماژە بەتەمەنی یوسف دراوە کە سەد و بیست ساڵە.

یوسف دوو کۆپی بوو: ئەفرایین و مەنشائ. ئەفراییم، نوونی ھێنایە دنیا و نوون کۆپی ئەفراییم، یوشەع کۆپی نوونی ھێنایە دنیا کەھاوری موسا بوو. مەنشائ، موسا کۆپی مەنیشای ھێنایە دنیا. بەوتەیکە موسا کۆپی مەنشائ پیش موسا کۆپی عیمران، پێغەمبەر بوو. ئەو بوو بەداوی خێردا گەرا.

داستانی خزر و به سهرهاتی نهو له گهل موسا و هاوریکه، یوشه ع کوری

نوون

نه بوجه عفر ده لیت: به وته ی زۆربه ی زاناکانی شوینکه و ته ی کتیب، خزر له ده ورانی فهره یدون پاشا کوری نه سقیان بوو و به و ته یه که له رۆژگاری موسا کوری عیمران.. به و ته یه که هاورنی زولقهرنه یین بوو که له رۆژگاری ئیبراهیمی خلیل ده ژیا و له کیشیه ی چاله که، له بهر ژه وهندی نهو داوهری کرد. نه مه چالیک بوو، ئیبراهیم له سارای نه ردهن بۆ مه پرکانی خۆی هه لیکه ند و ده سته یه که له خه لکی نه ردهن. خۆیان به خواوه نی چاله که ده زانی. ئیبراهیم داوای داوهری له زولقهرنه یین کرد و وه که وتوو یانه، له رۆژگاری گه پرانی زولقهرنه یین له شاره کان، خزر هاورنییه تی ده کرد و له گهل نهو، به ناوی حه یات (نه مری) گه یشته و لینی خوارده وه به لام نه یزانی و زولقهرنه یین و هاوریکانی شی نه یانزانی و مانه وه و به گومانی نهوان هیشته زیندووه.

ده سته یه که ده لیت: خزر، له نه وه کان یه کیک له شوینکه و ته کان ی ئیبراهیمه که باوهری به خواوه ند هینابوو و له گهل ئیبراهیم بۆ سه رزه مینی بابل کۆچی کرد. ناوی به لیا کوری مه له کان کوری فالغ کوری عابر کوری شالخ کوری نه رفه خشر کوری سام کوری نوحه. ده لیت: باوکی پاشایه کی گه وه بوو.

به و ته ی ده سته یه که، زوله قهرنه یین که له ده ورانی ئیبراهیم ده ژیا، هه مان فهره یدون کوری نه سقیانه و خزر هاورنییه تی ده کرد.

له عه بدالله کوری شوه زب ده گیرنه وه: خزر له مناله کان ی فارسه و نه لیا س له مناله کان ی ئیسرا ئیله و سالانه له کاتی حه ج چاویان به یه که ده که ویت.

کوری ئیسحاق ده لیت: بیستوومه خواوه ند یه کیک له مناله کان ی ئیسرا ئیلی کرده پاشای خۆیان که ناوی ناشیه کوری نه موه صه. خواوه ند: خزری وه که پیغه مبه ری نهوان په وانه کرد و ناوی خزر، وه که نه وه ی وه ب کوری مونبه

ئاماژەى پىداوه، ئەورميا كوپى خەلقيايه و لەنەوهكانى هارون كوپى عيمرانه.
لەم پاشايە كە كوپى ئيسحاق باسى دەكات، تا فەرەيدون، هەزار سالە.
وتەى ئەو كەسەى دەلێت خەز لەدەورانى فەرەيدون و زولقەرنەبين و پيش
موسا كوپى عيمرانه، راستەر بەچاو دەكەوێت. مەگەر ئەوهى بەوتارى ئەو كەسانە
رازى بين كەوتووينا: ئەو هاورى لەگەل زولقەرنەبين هاورى ئىبراهيم لەناوى
ژيانى خواردەوه و لەسەردەمى ئىبراهيم بەپىڤەمبەرى نەگەيشت و لەدەورانى
ناشيه كوپى ئەموەص وەك پىڤەمبەر هەلبژێردرا، چوونكە ناشيه كوپى ئەموەص
كە بەوتەى كوپى ئيسحاق پاشاى منالەكانى ئيسرائيل بوو: لەدەورانى يەشتاسب
كوپى لەهراصب و لەبەشتاسب تا فەرەيدون بەئەندازەىك دوورە كەزاناکانى
بەسەرھاتى رۆژگارە كۆنەكان دەزانن و لەكاتى باس كردنى رووداوەكانى
سەردەمى بەشتاسب، ئاماژەى پىدەدەين.

وتەى ئەو دەستەى دەلێن: خەز پيش موسا كوپى عيمران بوو لەوتەكەى
كوپى ئيسحاق كە لەوھەب كوپى موبە دەگىرێتەوه. راستەر، لەبەر ئەو
گىرانهوى ئەبى كوپى كەعب كە لەپىڤەمبەرى دەگىرێتەوه و دەلێت: هاورى
زانای موسا كوپى عيمران كەخواوەند فەرمانى پىدا بەدوايدا بگەرێت خەزى
زىندوو بوو. ئەم فەرمانە كاتێك بەموسا درا كەگومانى دەكرد كەس لەو زانان
نیه. پىڤەمبەر(د.خ) رووداوەكانى سەردەمى رۆژگارە كۆنەكان لەهەموو كەسێك
باشتر دەزانێت.

سەعید دەلێت، بەكوپى عەباسم وت بەگومانى نوف، خەز هاورى موسا
نەبوو: وتى: ((دوژمنى خوا درۆدەكات. چوونكە ئەبى كوپى كەعب لەپىڤەمبەر
دەگىرێتەوه كەموسا لەگەل منالەكانى ئيسرائيل قسەى كرد و گفتوگۆ لەبارەى
فەرزانترین كەس كرا و موسا وتى: من. خوا سەركۆنەى كرد و پىنى وت بۆ
لەهەمووان خۆى بەفەرزانتر دەزانێت و فەرمووى زانانتر لەهەموو خەلكان بەندەىكەى
منە كە لەنزىك ((مجمع البحرين)) نیشتهجییه. موسا وتى: خواوەندا، چۆن
بەدواى ئەودا بگەریم.

فەرمووى: ماسییەك هەلبگرە و بیخەرە ناو سەلەیهك، لەهەر شوێنێك

ماسیه که ت و ن کرد، بهنده که ی من له وینه.

موسا ماسیه که ی هه لگرت و خستیه ناو سه له و به هاوریکه ی خوی وت:
کاتیک ئه م ماسیه و ن بوو، پیم بلی. له که ناره کانی ده ریا پوشتنه پینش تا گه شتنه
سه ر تاشه به ردیک و موسا خه وت. ماسی له ناو سه له که که وته جووله جوول
هاته دهر و که وته ناو ده ریا.

دوای له خو هه ستانی موسا، دریزه یان به رینگه که یاندا و موسا به هاوریکه ی
خوی وت: خواردن بینه چوونکه له م سه فه ردا گرفتاری رهنج بووین. موسا
نه ده که وته رهنج مه گهر ئه و کاته ی سنوری فه رمانه خوا بیه کانی ده به زاند.
هاوریکه ی پیی وت:

((ارایت اذ آوینا الی الصخری فانی نسیت الحوت و ما انسانیه الا الشیطان ان
اذکره و اتخذ سبیله فی البحر عجباً.

واتاکه ی: ئاگاداریت کاتیک په نامان بو تاشه به رده که برد، ماسیه که م له بیر
کرد و جگه له شه یقان که س بو له بیر کردن ناچاری نه کردم وباسم نه کرد و
ماسیه که له ناو ده ریا رینگه ی خوی گرت به ر.))

موسا وتی: ((ذلک ما کنا نبع فارتدا علی آثارها قصصاً.

واتاکه ی: ئه مه ئه و شته یه به دوایدا ده گه پراین و به دوای شوینپیکانی خویان
گه پانه وه.))

کاتیک گه یشتنه تاشه به رده که، که سینکیان بینی که خه وتوه و جل و به رگی
له خویه وه ئالانده وه. موسا سلاوی کرد. وه لأمی دایه وه: له زه وی ئیمه سلاو
ده توانیت له کوئی بیت.

موسا وتی: موسام.

وتی: موسای مناله کانی ئیسرائیل.

وتی: به لی.

وتی: ئه ی موسا، ئه و شتانه ده زانم که خواوه ند فیری کردووم و تو نازانیت و
تویش ئه و شتانه ده زانی که خواوه ند فیری کردوویت و من نازانم.

موسا وتى: ھاورىيەتى تۆ دەكەم تا ئەۋەى دەيزانى. فېرم بىكەيت.

وتى: ئەگەر ھاورىيەتى مەنت كىرد، سەبارەت بەھىچ شىتېك پىرسىيارم لىمەكە تا خۇم قىسەى لەبارەۋە بىكەم.

لەكەنارى دەريا دىرېژەيان بەرىگەدا. مەلەۋانىك لەكەشتىيەكەدا بوو و خىزى ناسىيەۋە. ئەۋى بەخۇپايى سوار كىرد. چۆلەكەيەك ھات و لەسەر لىۋارى كەشتىيەكە نىشتەۋە. نوۋكى لەئاۋەكە دەدا. خىز بەموساى وت:

زانستى من و تۆ بەبەرەۋەرد لەگەل زانستى خواۋەند بەو ئەندازىيە كەئەم چۆلەكە لەئاۋى دەريا ھەلىگىرت.

كاتىك لەكەشتىيەكەدا بوون، موسا بىنى خىز بىزمارىكى دەركىشا وتەختەيەكى دەرهىنا. موسا پىنى وت: ئىمەيان بەخۇپايى سوار كىرد و تۆ كەشتىيەكەى ئەۋان كون دەكەيت تا خەلەكەكەى بىخىكىن؟ كاريكى ناپەرەۋات كىرد.

خىز وتى: مەگەر نەموت ناتۋانىت خۇپاگر بىيت.

موسا وتى: بۇ لەبىر كىردنەكەم داۋاى بەخشىن دەكەم.

دەلىت: ئەمە يەكەم شت بوو موسا لەبىرى كىرد.

دۋاتىر پۇشتىن و مەلىكىيان بىنى لەگەل مەلەكانىتەر سەرقالى يارى كىردن بوو. خىز ئەۋى گىرت و كوشتى.

موسا پىنى وت: يەكىكت بەناحق كوشت. كاريكى ناپەرەۋات كىرد.

خىز وتى: مەگەر نەموت ناتۋانىت خۇپاگر بىيت.

پۇشتىن و گەشىتنە گوندىك و داۋاى خۋاردنىيان لەخەلەكەيەكەى كەس خۋاردن و خۋاردنەۋەى پىنەدان. دىۋارىكىيان بىنى ئەۋەندەى نەمابوو برووخىت، خىز دىۋارەكەى چاك كىردەۋە و موسا وتى: ئەۋان مىۋاندارى ئىمەيان نەكرد و جىيان پىنەداين، ئەگەر مەبەستى ئەۋەت ھەيە تا لەبەرەبەر ئەم كارەت چاكەت لەگەل بىكەن.

خىز وتى: ئىستى كاتى جىبابوۋنەۋەى من و تۆيە.

دەلىت، پىغەمبەر(د.خ) فەرەمۋى: چەندە خۇش دەبوو ئەگەر خۇپاگرى دەكرد تا ھەمۋو داستانەكە بىگىرپىتەۋە.

دەگێرنەوه: کۆری عەباس لەگەڵ حوڤ کۆری قەیسە فەزاری سەبارەت بەخەز
گفتوگۆیان دەکرد. کۆری کەعب لای ئەوان تێپەری، کۆری عەباس بانگی کرد و
وتی: من و ئەم ھاوڕێیەم سەبارەت بەھاوڕێکە ی موسا کەبەدوای ئەودا دەگەرێ،
گفتوگۆمان دەکرد، ئایا لەپێنەمبەر هیچت سەبارەت بەو بیستووه؟
ئەبەبی وتی: بەئێ. ئەم داستانە ی وت.

هەروەها لەکۆری عەباس دەگێرنەوه: کاتێک موسا و خەلکەکە ی بەسەر
میسردا زāl و لەوی نیشتهجی بوون، خواوەند وەحی نارد: خەلکان لەرۆژەکانی
خواوەند ناگادڕ بکەرەوه، موسا لەگەڵ خەلکەکە ی قسە ی کرد و ئەو نیعمەت
وچاکیانە ی بیرخستەنەوه کەخواوەند پێی بەخشیبوون و دۆژمنانی ئەوانی لەناو
بردبوو و بەسەر زەویدا زālی کردبوون. وتی: خواوەند لەگەڵ موسا،
پێنەمبەری (د.خ) ئێوه قسە ی کرد و منی کردە کەسیکی تایبەتی خۆی و
خۆشەویستی خستە دلی من. ئێوه هەرچیتان دەویست، پێی بەخشین و
پێنەمبەرەکتان باشترین خەلکی سەرزەوییه و ئێوه خۆینەرانی تەوراتن.
یەکیک لەمنالەکانی ئیسرائیل وتی: ئە ی پێنەمبەری خوا، بەو شیوہیە تۆ
باسی دەکەیت، بەلام ئایا لەسەر زەوی کەس فرەزاتر لەتۆ نییه.
موسا وتی: نە.

خواوەند جەرەئیلی بۆ لای موسا نارد: خواوەند دەفرمیت: تۆ چووژانی
زانستی خۆم بەکی دەبەخشم. لای دەریا پیاویکی لییه و لەتۆ فرەزاترە.
کۆری عەباس دەئیت: مەبەستی خواوەند، خەز بوو.
موسا داوای لەخوا کرد خەزی نیشان بدات.

خواوەند وەحی نارد: بۆ کەنار دەریا بپۆ، ئەگەر ماسییەکت دۆزییەوه،
هەلیگرە و بیدە بەھاوڕێکە ی خۆت، دواتر لەکەناری دەریا ملی رینگە بگرە بەر و
کاتی ماسییەکەتان ون کرد، بەندەکە ی من لەوی دەبینیت.

کاتێک سەفرەکە ی موسا درێژە ی کیشا، پرسپاری ماسییەکە ی لەھاوڕێکە ی
خۆی کرد. ھاوڕێکە ی کەنۆکەری بوو، وتی: کاتێک لەنزیک تاشەبەردەکە
دانیشتبووین، ماسییەکەم لەبیر کرد. شەیتان لەبیری بردمەوه و بەتۆم نەوت.

ماسىيەكەم بىنى، لەدەريادا بەرئىدا دەپۇشت.

موسا سەرىسوپما و گەرايەو و كاتىك گەشتە تاشەبەردەكە، ماسىيەكەى بىنى كەدەپۇشتە ناو دەريا. موسا بەدوايەو بوو و بەداردەستەكەى خۇى لەئاوى دەدا بۇ ئەوئى ماسىيەكە بگرئت. ماسى دەگەشتە ھەر شوئىنىك لەدەريا، ئاوەكەى وشكى دەكرد و دەبوو بەبەرد. سەرئەنجام ماسى گەيشتە يەكىك لەدورگەكانى دەريا و موسا خزرى لەوى بىنى. سلاوى ليكرد و خزر وتى: سلاو لەتۇيش بىت. بەلام كەى لەم زەمىنەدا سلاو ھەيە، تۇ كىيت؟

وتى: موسام.

وتى: ھاورئى منالەكانى ئيسرائيل.

وتى: بەلى.

خزر بەخىرھاتنى كرد و پرسى: بۇچى بۇ ئىرە ھاتوويت؟

وتى: ھاتووم تا زانايى خۆت فىرى من بكەيت.

وتى: تۇ ناتوانى خۇپاگر بىت.

موسا وتى: بەخواستى خوا وەك كەسىكى خۇپاگر دەمبىنىت و بەپىچەوانەى فەرمانەكانى تۇ ناجوولئەمەو.

دەلئىت، پىكەو پۇشتن و خزر وتى: ھەر كارىكم كرد، سەبارەت بەو كارە پرسىار لەمن مەكە تا خۆم باسى بكەم. سوار كەشتى بوون تا بگەنە وشكايى. خزر ھەستا و كەشتىكەى كون كرد. موسا وتى: كەشتىكەت كون كرد تا خەلكەكەى لەناو ببەيت؟ بەراستى كارىكى ناپەرەوات كرد.... تا كۇتايى داستانەكە.

ھەرۋەھا لەكوپى عباس دەگىرئەو: موسا لەخواوەندى پرسى: پەرۋەردگار، كام يەك لەبەندەكانت لای تۇ خوشەويستترە.

فەرمووى: ئەو بەندەى ھىچ كات من لەبىر نەكات.

وتى: كام يەك لەبەندەكانى تۇ بۇ داوھرى كردن شياوترە.

فەرمووى: ئەوئى بەراستى داوھرى بكات و شوئىن ھەوا و ھەوئەسى خۇى نەكەوئت.

وتی: کام یەك لەبەندەكانی تۆ زاناترە؟

فەرمووی: ئەوەی زانستی كەسانی دیکە بەزانستی خۆی زیاد بکات. وشەیهك بەدەست بێنیت رێنۆینی بکات یا رینگە ی خراپەکاری لێبگیریت.

وتی: خواوەندا، ئایا لەسەر زەوی كەسی لەمن زاناتر، هەیه؟

فەرمووی: بەئێ.

وتی: كێیه؟

فەرمووی: خزره.

وتی: لەكوێ بەدوایدا بگەریم.

فەرمووی: لای تاشە بەردێك كەماسی لەوێ رابکات.

موسا بەرێكەوت..... تا كۆتایی داستانەكە.

خزر، موسای بۆ مجمع البحرين برد كەهیچ شونینکی جیهان بەئەندازەی ئەوێ، ئاوی فراوانتری لێ نییه. خواوەند مەلێکی پەوانە كرد كە بەنووكی ئاوی لەدەریا هەڵدەگرت. خزر بەموسای وت:

ئەم مەلە چەندە ئاو هەڵدەگرت؟

وتی: زۆر كەم.

وتی: ئەێ موسا، زانستی من وتۆ بەبەراوەرد لەگەڵ زانستی خوا، هاوشێوەی ئەو ئاوەیه كە ئەم مەلە هەڵدەگرت. ئەم قسەی بۆ هێنایە سەر زمان چوونكە موسا گومانی كردبوو كەس زاناتر لەو نییه. كاتێك موسا ئەو قسەی كرد، فەرمانی پێدرا، بەدواي خزر دا بگەریت.

سەعید كۆپی جوبەیر دەلێت: لای كۆپی عەباس دانیشتیبووم، دەستەیهك لەشونێكەوتەكانی كتیب (تەورات و ئەنجیل) لەوێ بوون. یەكیان وتی: ئەێ باوكی عەباس، ئوف كۆپی ژنی كەعب لەكەعب دەگیرێتەوه: موسای پیغەمبەر(د.خ) كەبەدواي پیاوی زانادا گەرا، موسا كۆپی مەنشاء بوو.

سەعید دەلێت: كۆپی عەباس وتی: ((نووف وا دەلێت)) وتم: بەئێ، بیستم نووف وای دەوت.

وتی: سەعید خۆت بیستووتە؟

وتم: بهلې.

وتی: نووف درود دکات.

دواتر کورې عهباس لهئېبې کورې کهعب گېرايه وه: پيغه مېهر (د.خ) فرمووی: موسا پيغه مېهری مناله کانی ئیسرائیل وتی: خواوه ندا، ئه گهر له ناو بهنده کانی تو کهسی له من زانتر هیه، پیم بناسینه.

خواوه ند فرمووی: بهلې، له ناو بهنده کانم کهسک هیه و له تو زانتره. دواتر باسی شوینه کهی کرد و موله تی پندا تا بهدوایدا بگه پیت. موسا له گهل هاوریکه خوی بهرکوت و ماسیه کی پیبوو که پینی وترا: له هر شوینیک ئه م ماسیه زیندوو بوویه وه، پیاوی زانا له وی ده بینیت.

موسا له گهل هاوریکه خوی بهرکوت و ماسیه که یان پیبوو. ئه وده ند پوشتن تا هیلاک و شهکت بوون. گه شتنه تاشه بهردیک و ئاو. ئاوه که ئاوی ژیان بوو که هر کهس لیی ده خوارد، نه ده مرد. ئه گهر شتیکی مردوو لیی نزیك ده که و ته وه، زیندوو ده بوویه وه. کاتیک دابه زین، ماسیه که به ئاو گه یشت و زیندوو بوویه وه و پوشته ناو دریا.

موسا پیاوی زانای بینی. له موسای پرسى: بو هاتویته ئه م سه رزه مینه؟

وتی: هاتووم تا له زانایى تو فی ر بیم.

وتی: تو ناتوانیت خوړاگر بیت. خزر ئه م خاله ی له غه یبه وه ده زانی، زیادی کرد: چو ن بو کاریک زانیاریت له سه ری نییه، ده توانی خوړاگر بیت؟ یانی دادپه روه ری له رووی بینینی روا له ت. ئه و غه یبه ی من ده یزانم. نایزانیت.

موسا وتی: به خواستی خوا، خوړاگر و نافه رمانی تو ناکه م هر چه ند شتی ناپه سه ند بینم.

وتی: هیچ پرسیاریک له من مه که تا خو م باسی بکه م.

له که ناری ده ریا دا ریگه یان بری و چاوه روانی که شتی بوون. که شتییه ک هات، تازه و به یز که چاکتر له و که شتییه یان نه بینیبوو. سوار که شتییه که بوون و کاتیک ئارامیان گرت و که شتی بهرکوت، خزر چه کوشی ده ره ینا و له لایه کی که شتییه که کونیکى دروست کرد. دواتر ته خته یه کی خسته سه ر و پینه ی کرد.

موسا وتی: کاریک قیزه ووتر لهو کارهی تو نه بینراوه. که شتییه که ت کون کرد
 بو نه وهی خه لکه که ی له ناودا بخنکین. کاریکی ناروات کرد، نه وان نیمه یان سوار
 کرد و له که شتییه که جیگه یان کردینه وه. هاوشیوهی نهو که شتییه له ده ریادا
 نه بینراوه، بو کونت کرد؟

خزر وتی: مه گهر نه موت، ناتوانیت خوراگر بیت.

وتی: بو نه کاره م سهرکونه م مه که.

کاتیک له که شتییه که دابه زین، پوشتن تا گه یشتنه گوندیک. چهن دین منالیان
 بیینی سهرقالی گه مه کردن بوون. منالیک له ناو نه واند ده بینرا، جواتر لهو
 نه بینراوه. خزر نهوی گرت و به ردیکی کیشا به سهریدا و کوشتی.

ده لیت: موسا کاریکی ناروه ای بیینی، نهیده توانی بیدهنگ بیت چوونکه
 منالیکی که م ته من و بی تاوانی کوشتبوو. وتی: که سیکی بی گوناخت کوشت،
 به راستی کاریکی نه شیوات کرد.

خزر وتی: مه گهر نه موت ناتوانیت خوراگر بیت.

موسا وتی: نه گهر نیت پرسیارم کرد، هاورییه تی من مه که.

پوشتن تا گه یشتنه گوندیک. خه لکه که ی ریگه و جیگه یان پینه دان.
 دیواریکیان بیینی نه وهنده ی نه مابوو بروخیت. خزر هه ستا و دیواره که ی نوژهن
 کرده وه. موسا له کاره که ی نهو وهرز بوو، وتی: نه گهر ده تو یست ده توانی بو نه م
 کاره ت کری وهریگریت.

خزر وتی: ئیستا کاتی جیابوونه وهی من و تو یه. به لام هوکاری کاره کانم به تو
 ده لیم. ((السفينة فکانت لمساکین یعلمون فی البحر فاردت ان اعیبها و کان و رائهم
 ملک یاخذ کل سفينة غصبا. که شتی هی نهو هه ژارانه بوو له ده ریا کاریان ده کرد.
 ویستم عه بیی تیا دروست بکه م چوونکه له سهر ریگه یان پاشایه کی سته مکار بوو
 که ده سستی به سهر هه موو که شتییه چاکه کاند ده گرت. که شتییه که م کون کرد تا
 به ستم لینیان نه ستینریت و به هو ی نهو کوونه ی له که شتییه که ده دروستم کرد،
 که شتییه که له ده ست نهو پاشایه رزگاری بوو.

((و اما الغلام فكان ابوة مؤمنين فخشينا ان يرهقهما طغيانا و كفرا. فاردنا ان يبدلها ربهما خيرا منة زكاة و اقرب رحما. اما الجدار فكان لغلامين يتيمين في المدينة و كان تحته كنز لهما و كان ابوهما صالحا فاراد ربك ان يبلغا اشد هما و يستخرجا كنزهما رحمة من ربك و ما فعلتة عن امرى ذلك تاويل مالم تستطع عليه صبرا. نهو كوپره، باوك و دايكى باوه پدار بوون، ترسام به سهركيشى و حاشا كردن ناچارىان بكات و مبه به سستی نه وه مان كرد خواوه ند به كوپرىكى باشت و چاكت پاداشتيان بداته وه. ديواره كه هى دوو كورى هه تيوى نه م شاره و گه نجىكى نه وان له ژير نهو ديواره دايه. باوكيان پياويكى چا كه كار بوو. خواوه ند ويستی گه شه بكن و گه نه كه هى خويان دهره يئن. فه رمانه كانى خواوه ند و من نه م كارانه م له خو مه وه نه كرد. نه مه يه ناوه روكى نهو شتانه ي تو ناتوانيت بو زانينيان خو پراگر بيت.

كوپرى عباس ده ليټ: نهو گه نه هى له ژير ديواره كه دا بوو. ته نيا زانسته. له گيړانه وه ي عيكره مه ئامازه ي پيدراوه كه به كوپرى عباسيان وت: له مگيړانه وه يه هيچ ئامازه يه كه به هاوريكه ي موسا نه دراوه. وتى: نهو له ناوى ژيانى خوا رده وه و نه مرى به ده ست هيئا. پياوى زانا نهوى گرت و به كه شتيه كه به ستيه وه و له ده ريدا به ره لاي كرد وتا روژى په سلان به مشيوه يه ده سووپته وه له بهر نه وه ي نه ده بوو له ناوى ژيان بخواته وه، به لام نهو خواردى.

له قتاده ده گيړنه وه: كاتيک خواوه ند، ده رياى قه لشت و موساى له ده ست فيرعه و نيه كان رزگارى به خشى، موسا مناله كانى ئيسرائيلي كوكرده وه و قسه ي له گه ل كردن. وتى: ئيوه باشتري و زاناترينى خه لكانى سه رزه وين و خواوه ند دوژمنى ئيوه ي له ناو بر دوه و ده رياى بو قه لشتن و ته وراتى بو ئيوه په وانه كردوه. پيى وترا، كه سيك هه يه كه له هه مووى ئيوه زاناتره. موسا هاورى له گه ل هاوريكه ي يوشه كوپرى نوون به ريكه وت و ماسيه كى خوى ليذراويان له گه ل خويان برد. پييان و ترا بوو، له هه ر شوئييك ماسيه كه تان له بير كرد، پياوى زانا ده بينن. ناوى خزه. كاتيک گه يشتن، خواوه ند گيانى به ماسيه كه به خشى و پوشته ناو ده ريا. بو هه ر شوئييك ده پوشت، ناوه كه له جو له ده كه وت.

له پيغه مبه ر (د.خ) ده گيړنه وه: بويه به خزيان ده وت، خزر، چوونكه له سه ر

پیښته یه کی سپی دانیشته، پیښته که جوولا و سهوز دهرکهوت.

له م گپړانه وانه ی له پیغه مبه ر و زاناکان ئامارژمان پیدا، بۆمان سه لمینرا، خزر
 پیش موسا و لده و رانی ئه ودا بووه. وتاری ئه وانه ی گومان ده که ن ئه و، ئه رومیا
 کوپری خهلقیا به راست نی به چوونکه ئه رومیا هاوړوژگاری بهخت نه صره و له موسا
 تا بهخت نه صر به ئه ندازه یه ک دووری هه یه ن که ئاسان ناتوانین دیاری بکه ی ن.
 لیره دا ئامارژمان به داستانی خزر دا له بهر ئه و ی به هه مان شیوه ی وتوویانه،
 هاوړوژگاری فره یدوونه. به پیتی ئه م گپړانه وانه ی ئامارژمان پیدا، لده و رانی
 مه نوچیه ر و پاشایه تی ئه ودا بووه. پیغه مبه ری موسا لده و رانی پاشایه تی
 مه نوچیه ردا بوو که دوا ی فره یدوون له سه ر ته ختی پاشایه تی دانیشته. هه موو
 گپړانه وه و داستانه کان له روژگاری ئیبراهیم تا داستانی خزر، لده و رانی
 پاشایه تی بیوراسب و فره یدون بوو که پیشتر ئامارژمان به پاشایه تی و ته مه نی
 ئه واندا.

وتار سەبارەت بە پاشایەتى مەنۇچىھەر و رووداوەکانى رۇژگارى ئەو

دواى فەرەيدون كوپى ئەسقىيانى مانگادار، مەنۇچىھەر لەسەر تەختى پاشايەتى دانىشت. ئەو بەيەكك ئەنەوەکانى ئىرەج كوپى فەرەيدون دەزانن. دەستەيەك گومانىان کردووە پارس لەبەر مەنۇچىھەر پىئى دەلێن پارس و بەهەمان شىوہ كە پەچەلەك ناسە فارسەكان دەلێن: مەنۇچىھەر كوپى كيارد كوپى مەنشخوړيز كوپى مەنشخارەغ كوپى ويرەك كوپى سروسەنگ كوپى ئەرەك كوپى بۆتك كوپى فروشك كوپى زشك كوپى فرکوزەك كوپى كوزەك كوپى ئىرەج كوپى فەرەيدون كوپى ئەسقىيانى مانگادارە.

بەگومانى دەستەيەك لەناگرپەرستەكان، فەرەيدون لەگەل كوشك كچى ئىرەج كوپى خۆى خەوت و كچىكى ھىنايە دنيا بەناوى فروكوشك. لەگەل فروكوشك خەوت و كچىكى ھىنايە دنيا بەناوى زوشك و لەگەل زوشك خەوت و كچىكى ھىنايە دنيا بەناوى فرزوشك و لەگەل فرزوشك خەوت و كچىك چاوى بەدنیا ھەلھىنا بەناوى بىتەك و لەگەل بىتەك خەوت و كچىك ھاتە دنيا بەناوى ئەرەك و لەگەل ئەرەك خەوت و ئىزەك لەدايك بو ولەگەل ئىزەك خەوت و ويرەك ھاتەدنیا و لەگەل ويرەك خەوت و مەنشخەرغاغ چاوى بەدنیا ھەلھىنا لەگەل كچىك بەناوى مۆسحىرك و مەنشخەرغاغ لەگەل مۆسحىرك خەوت و مەنشخەرنر لەدايك بوو لەگەل كچىك بەناوى مەنشەر ئەروك و مەنشخەرنر لەگەل مەنشەر ئەروك خەوت و مەنۇچىھەر چاوى بەدنیا ھەلھىنا.

دەستەيەك وتوويانە: شوپىنى لەدايك بوونى ئەو دۇنباوەند و بەوتەى دەستەيەك شارى رەى بوو. كاتىك لەدايك بوو، مەنشخەرنر و مەنشەر ئەروك ئەويان شاردووە چوونكە لەتوج و سلەم بۇ گيانى ئەو دەترسان. كاتىك مەنۇچىھەر گەورە بوو، پۇشتە لاى فەرەيدونى باوەگەورىي. فەرەيدون نيشانەكانى گەورەيى لەودا بىنى و ھەموو ملك و سەرزەمىنەكانى ئىرەجى بەودا و تاجى پاشايەتى ئىرەجى كەردەسەر.

دهسته يه ك له شوينكه و ته كانی هه وال گومانيان كردوه مهنوچېهر كوپى
مه نشخړنر كوپى نه فريقيس كوپى ئيسحاق كوپى ئيراهيمه و دواى فهره يدون
پاشايه تى گرته ده ست. كاتيک پاشايه تى گرته ده ست، هه زار و نوسه د و بيسه ت و
دوو سال له پاشايه تى كيومهرس تيپه ريبوو. شيعرى جهرير كوپى عه تيه وه
به لگه ده هيننه وه كه ناوهر و كه كه ي به مشيوه يه:

و كوراني ئيسحاق، شيره نيړه كان
كه قه لغاني مهرگ هه لده گرن و زرى ده پوشن
كاتيک ره چه له ك ديارى ده كهن
سينپه هبؤد له خويان ده زانن
و كه سرا و هورموزان و قه يسه ريش
كتيب و پينغه مبهري له ناو نه واندا بوو
و له ئيست خه و شوو شته ر پاشايه تيان ده كرد
ئيمه و گه وره كانی فارس له يه ك باوكين
و له پاشماوه كه ي نا تر سين
باوكى ئيمه خه ليله و خواوه ند په روه رد گارى ئيمه يه
و له نيحه ته كانی خواوه ند رازين.

به لام فارسه كان حاشا له م ره چه له كه ده كهن و جگه له نه وه كانی فهره يدون
كه س وه ك پاشا ناسن و گومان ده كهن نه گهر له روژگارى كؤن كه سيك جگه له وان
پاشايه تى گرتبېته ده ست، به نارپه وا نهو كارهى كردوه.

له هوشام كوپى محممه ده گيرنه وه: توج و سه رهم دواى نه وه ي ئيره جى
براين كوشت، سينسه د سال پاشايه تى سه رزه ويان كرد. دواى نه وان مهنوچېهر
كوپى ئيره ج كوپى فهره يدون بو ماوه ي سه د و بيسه ت سال پاشايه تى كرد. دواى
نه وه ي نه وه ي توجى تورك هيرشى كرده سه ر و له سه رزه مينى عيراق، ده رپه پراند
و دوانزه سال به مشيوه بوو. دواتر مهنوچېهر به سه ريده سه ركه وت و نه وي
له سنوره كانی پاشايه تى خوى ده رپه پراند و بو ماوه ي بيسه ت و كه وت سالى ديكه
پاشايه تى گرته ده ست.

مهنوچېهر داديپهروهر و چاکه کار بوو. يه کهم کهس بوو نه ريتی کوځای دانا. بو هر گوندیک ديداريکی دیاری کرد و خه لکانی کرده بندهی ئو. جل و بهرگی بهندهکانی پی پوښین و بو فرمان بردن ناچاری کردن. ده لاین: موسا کوپی عیمران له شهسته مین سالی پاشایه تی مهنوچېهر ده رکوت.

له هوشام ده گپړنه وه: ئو روژهی مهنوچېهر پاشایه تی گرته ده ست و تاجی له سهرنا، وتی: ئیمه هیژ به شه پکه رانی خو مان ده به خشین و بو تولهی باوه گه ورینکان و له ناو بردنی دوژمن ئاماده یین. به مه بهستی توله سندنه وهی باوه گه ورینی خوئی ئیره ج کوپی فهره یدون رویی له سهرزه مینی تورکه کان کرد و توج کوپی فهره یدون و سه له می برای توجی کوشت و تولهی سهند و گه رایه وه. نه فراسیاب کوپی فشهنگ کوپی روسته م کوپی تورک که ره چه له کی تورکه کان بو ئو ده گه پښته وه، کوپی شه هراسب و به وته یه ک کوپی نه رشه سب کوپی توج کوپی فهره یدون و به وته یه ک کوپی فشهنگ کوپی راشمین، شه ست سال دوی کوژرانی توج و سهره م، شه پی له گه ل مهنوچېهر کرد و له ته به رستان گه مارویدا. نه فراسیاب و مهنوچېهر ناشتیا ن کرد که تیری یه کی که له پیاوه کانی مهنوچېهر به ناوی نه رشیاتیر به هر کوی بگات، تا ئو شوینه سنوری فرمانه وایه تی مهنوچېهر بیټ و به زانندی ئو سنوره به رخوا نه زانن.

ده سته یه ک ئه م ناوه یان کورت کردوته وه و ده لاین: ئیره ش (ناره ش). نه رشیاتیر تیری خسته که وان و به رلائی کرد. تیره که ی له ته به رستان تا روباری به نخ گه یشته و له وی که وته خوار. روباری به نخ بوو به سنوری تورکه کان، کوپه کانی توج و کوپه کانی ئیره ج. به هوئی تیره کی ناره شه وه شه پی نیوان مهنوچېهر و نه فراسیاب کو تایی هات.

ده لاین: مهنوچېهر له صرات و دیجله و روباری به نخ، چه ندین روباری گهره ی جیا کرده وه و به وته یه ک ئو بو فوراتی گهره ی هه لکه ند و فرمانی کشتوکال و ئاوه دانی به خه لکاندا. تیره هاویشتنی وه ک کاریکی شه پکه ران ده ستنیشان کرد و سالاری ئه وان به ناره ش سپارد به هوئی ئو تیره ی هاویشتی.

دهلین: کاتیک سی وپینج سال به سهر پاشایه تی مهنوچیه ر تیپه ری کرد، تورکه کان ده ستریزیان کرده سنوره کانی فرمانره وایه تی نهو. مهنوچیه ر سهرکونه ی خه لکه که ی کرد و وتی: نه ی خه لکینه، نه هاتونه ته دنیا چونکه پیاوه تی به ناو و به رگری کردن له دورمه، تورکه کان ده ستریزیان کردوته سهر سنوره کانی ئیوه له بهر نه وه ی پشتتان کرودته شهر. خواوه ند نه م پاشایه تی به ی ئیمه به خشی تا تا قیمان بکاته وه. نه گهر سوپاسی بکه یں. فراوانی ده کات و نه گهر ناسوپاسی بکه یں: سزaman ده به خشیته. ئیمه بنه ماله ی شهره ف و گهره ری و نیشانه ی پاشایه تی خوایین. بو به یانی، خوتان بو شهر ناماده بکه ن. وتیان: نهو کاره ده که یں.

وتی: برؤن.

رؤژنیکتر، سهرانی ولات و نه شراف و گهره کانی کؤکرده وه و سالارانی خه لکه که ی کرده هاورئی نه وان و موبیدی موبیده کان له تهنیشته کورسییه که ی خوی جیگه کرده وه. له سهر ته خته که ی دانیشته و گهره کانی خه لک به پیوه وه ستابوون.

وتی: دانیشن، من به پیوه ده بم تا وته که م به گوئی هه مووان بگات. دانیشتن. مهنوچیه ر وتی: نه ی خه لکینه، ئافران دان تایبه ته به ئافرنه ر و سوپاس نیعمه ته کانی شیوا و ملکه چی کردنی پیویسته. نه وه ی ده بیته روو بدات، رووده دات. ئافرنراو، خوازیار بیته، یا خوازاو، لاوازه. که س به هیتر له ئافرنه ر نییه و به توانتر له هه مووان چونکه مه به سته کانی ئاشکرایه. ناته وانتر له هه مووان که سیکه له ژیر ده سستی که سیکی دیکه دا بیته. تیپرامان نووره و بی ئاگایی تاریکی و نه زانی گومرایی. یه که م پوشت و به ناچاری ده بیته دوایین که س په یوه سستی یه که م که س ببیته. پیش ئیمه یاسا و ریسیایه ک له ئارادا بووه و ئیمه رووناک که ره وه ی نهو یاسا و ریسیایانه یں. لاوه کی دوا ی پوشتنی سهره کی ده مینیته وه. خواوه ند نه م پاشایه تی به ی ئیمه به خشی. سوپاسی ده که یں و داوا ی رنونیته ورئینیشاندانی راسته قینه ی لیده که یں. مافی پاشا له سهر خه لکان نه وه یه فرمانه کانی نه نجام بده ن. چاکه خوازی بن و شهر ی دورمه نانی بکه ن. خه لکیش

مافیان لای پاشا هەیه. مافەکیان ئەوەیە روژی ئەوان بێهەشتیت چونکە جگە لەوە سەرچاوەی ژیاڵیان نییە. دەبێت پاشا لەکارەکانی ئەوان بکۆڵێتەو و رێگی سازگاری لەگەڵ ئەوان بگرتەبەر و زیاتر لەتوانایان کاریان لێ نەکیشتەو و ئەگەر زیانیکی ناسمانی داباری و بەرهەمی ئەوانی کەم کردەو، لەباج و خەراجی سەرشانیان کەم بکاتەو و ئەگەر رووداویک رویدا، هاریکاریان بێت تا بتوانن دوبارە ئاوەدانێ بکەنەو و لەماوەیەک یەک یا دوو سال بەرهەمەکانیان بگەینێنە ئاستی پێویست. سوپا بۆ پاشا وەک دوو بانی باندەیه چونکە سوپا بانی پاشایە ئەگەر پەریک لەو بانی کەم بێتەو، کێشە دروست دەبێت. پاشایەتیش بەمشێوەیە و بەبالی و پەڕ سەقامگیر و بەهێزە. شا دەبێت سی تاییبەتمەندی هەبێت یەکەم ئەوەی راستگۆ بێت و درۆنەهێنێتە سەرزمان و رەزێل نەبێت و لەکاتی توپەری بەسەر خۆیدا زالی بێت چونکە دەسەلاتی لەدەستایە و دەستی بۆ کارەکان کراوەیه. باج و خەراج بەو دەگات و دەبێت مافی مسکین و سوپا پشتگۆی ولەبیر نەکات. دەبێت بەخشنده بێت چونکە بەمشێوەیە پاشایەتیەکی بەردەوام دەبێت و لەلاوازی دوور دەکەوێتەو. هەڵە لەبەخشین باشتەر لەهەڵە لەسزادان. پاشا دەبێت لەو کارە بەکۆشتن و سزادان کۆتایی دێت، وردبین بێت و کاتیکی لەیەکیکی لەکاربەردەستانی سکالاً دەکەن، نابێت رێگی سازگاری لەگەڵ ئەو بگرتەبەر. دەبێت رووبەرۆی سکالاکەری بکاتەو و ئەگەر ستمەلیکراو توانی ماف وداواکە بسلەمێنێت، تسلیمی بکاتەو و ئەگەر نەتوانی، پاشا لەگێرفانی خۆی بیدات و ستمکار بۆ چاکسازی لەخۆی و کارەکانی ناچار بکات.

ئەمە مافی ئێوەیە لای من. بزائن هیچ کات خۆینیکی بەناپەوا نارزێت کەمن لێی خوش بێم. هەرکەس دەستیکی بەناحق بپێتەو، نایبەخشم تا خاوەنەکی دەیبەخشیت. ئەمە لەمنەو فێر بێن. تورکەکان چاوی تەماحیان بپێوەتە سەرزمینەکی ئێو. پشتیوانی ئێمە بن چونکە پشتیوانی لەخۆتان دەکەن. فەرمانم داوە کەرەستە شەڕ بۆ ئێو نامادە بکەن. راولێز لەگەڵ ئێو دەکەم. ئەم پاشایەتیە تەنیا بەناوی منەوێ ئەگەر ملکهچی فەرمانەکانم بن، چونکە پاشا کاتیکی پاشایە فەرمانەکانی جیبەجی بکړیت و ئەگەر دژایەتی بکەن، یەکیکە

له ئیوه نهك پاشا. هه هه والێکی ناراستمان پێیگات، بێژهره که ی به راستگۆ نازانین تا دلدیا نه یین و نه گهر راست نه بیئت، بێژهره که ی سزا ددهین. بزانیان بشتیرین به رگری توره یی، خۆپاگری و سه بر و پشت به ستن به دلدیا بوونه. هه رکهس له شه پری دوژمن بکوژریت، هیوادارم به ههشت بیته جیگه ی. بشتیرینی کارهکان ته سلیم بون به فرمانهکانی خواوهند و پشت به ستن به دلدیایی و به دهست هیفانی رهزامهندی نه و رازی بوون به قهزای خواجه چونکه هیچ کات ناتوان خۆتانی لی قوتار بکهن. دنیا سه فهره و مه نزلێ سه رهکی شوینیکی دیکه و که رهستهکانی سه فهر به قهرز وه رگیراوه.

چهنده دلگیره شوکری نیعمه تهکان و ته سلیم بوون به ئیراده ی ئافرینه ر. هه رکهس رینگه ی دهر باز بوونی نه بیئت، ده بیئت ته سلیم بیئت. نه گهر بزانیان سه رکه وتن له لایه ن خواوهیه، دلدیایان سه رکه وتن به دهست دینن و نه گهر نییه تتان پاک بیئت، به مه به سه ته که تان ده گهن. بزانیان پاشایه تی جگه له خۆپاگری و نه هیشتنی دوژمن و گرتنی سنورهکان و داد په ره وه ری له گهل ژێرده سه تهکان ناتوانیئت به رده وام بیئت. چاره سه ری ئیوه لای خۆتانه، دهرمانی دهر د خۆپاگریه و فرمان به چاکه کاری و رینگرتن له خراپه. هه موو هیزهکان تایبه ته به خواوهند. لیکن ئیوه له کاری ژێرده سه ته کانتان بکهن چونکه خواردن و پۆشاک ئیوه هی نه وانه و نه گهر به شیوه یه کی داد په ره وانه هه لئس و کهوتیان له گهل بکهن. ئاره زووی بۆ ئاوه دان کردنه وه ده بزویئت و ئیوه ییش باجی زیاترتان ده ست ده که ویئت. به لام نه گهر سه ته له ژێرده سه ته کانتان بکهن، ئاره زوویان بۆ ئاوه دان کردنه وه نامینیئت وزه ویهکان بی به ره هم ده میننه وه و به م شیوه یه ئیوه باج و خه راجی که مترتان ده ست ده که ویئت. له گهل ژێرده سه تهکان به داد په ره وه ری هه لئس و کهوت بکهن، جوگه و روبارهکان چاک بکه نه وه چونکه خه رجی نه و کارانه له نه ستۆی سولتاندایه تا ویرانتر نه بن. نه وه ی له نه ستۆی ژێرده سه ته کاندایه و له ئاوه دان و نوژهن کردنه وه ی ناتوانن، له خه زینه ی ده ولت بۆیان خه رج بکهن و له کاتی کوکړدنه وه ی به ره هم، سالانه به نه ندازه ی پنیو یست، لییان وه ر یگر نه وه تا نه که ونه ره نجه و دژواریه وه.

نه ی مویدی مویدی هکان، نه مه قسه و فرمانی منه، بیبیست و جینه جینی

بکهن.

دواتر وتی: خه لکینه، بیستتان؟

وتیان: به لئی، چاکه ت هینایه سهرزمان و به خواستی خواوه ند فه رمانه کانت
نه نجام ددهین.

دواتر فه رمانیدا و خواردنیا ن هینا. خواردیان و خواردیانوه و به دهم سوپاس
کردنه وه پاشایان به جیښت. ماوه ی پاشایه تی نه و سهد و بیست سالی خایاند.
به گومانی هوشامی که لبی. رائیش کوری قه یس کوری صه یفی کوری سه با
کوری یه شحب کوری یه عرب کوری قه حتان دوا ی یه عرب کوری قه حتان کوری
غامر کوری شالخ و براکانی، پاشایه تی یه مهنی له دستدا بوو. پاشایه تی نه و
له روژگاری مه نوچنهر و ناوی حارسه. له بهر نه وه ی پینی ده لنین رائیش چوونکه
له گهل نه ته وه یه ک شهر ی کرد و تالانی ده سته کوت و بو یه مهن گه پایه وه و له بهر
نه مهن پینی ده لنین رائیش. نه و له هیند شهر ی کرد، کوشتاری کرد و نه سیر و تالانی
زوری ده سته کوت و بو یه مهن گه پایه وه و له ویوه هیرشی کرده سهر کویتانی
ته ی، دواتر نه بار و موسل. سالاری سوپاکه ی یه کیک له هاوه لانی به ناوی شیمر
کوری عه تاف بوو. هیرشی کرده سهر نازره رایه جان که له و کاته دا له ژیر ده سته
تورکه کانددا بوو. که سانیک ی زوری کوشت و نه سیری زوری گرت و به سهرهاتی
شهره کانی خوی له سهر دوو به رد نووسی که له دیاری نازره رایه جان به ناوبانگه.
نه مرو نه لقه یس له مباره وه شیغریکی هونیوه ته وه به م ناوه روکه:

نایا پینی نه وتووی روژگار ناپایه دار و په یمان شکینه

و پیاوانی خوارد

زوریا که خواوه نی دهشت و کیوه کان بوو

له نه سته یلکه کانی برد

په نجه ی بو زومنا ر دريژ کرد

و مه پومالاتی بو زری پو شه کان برد.

زومنا ر که شاعیر باسی ده کرد، زومنا ر کوری رائیشه که دوا ی باوکی له سهر

ته ختی پاشایه تی دانیشته و ناوی نه بره وه کوری رائیشه.

دەلێت: بۆیە پێی دەلێن زومناڕ چوونکە ھێرشى کردەسەر دیارى رۆژئاوا و لەرێگەى دەریاوە ھەلمەتى بۆ وشکایی برد و لەکاتى گەڕانەوێ ترسى ئەوێ ھەبوو سوپاکەى ون بکات. لەبەر ئەمە منارەییەکی دروست کرد تا رێگەکە بدۆزنەوێ.

دەلێت: بەگومانی خەلکی یەمەن، ئەو کوپەکەى خۆى عەبد کۆپى ئەبەرەھەى لەم شەپە بۆ دووردەستەکانى دیارى رۆژئاوا پەوانە کرد کەتالانى دەستکەوت و مالى زۆر و نەسناسەکانى ھینا و بوو ھۆى ترسانى خەلک. خەلک لێى ترسان و نازناوى (ذوالاذعار)ى پێپرا، یانى خاوەنى ترسەکان.

دەلێت: ئەبەرەھە یەکیک لەپاشاکانى یەمەن بوو کەھێرشى کردە سەر زۆر ناوچەى جیھان.

من لیژەدا ئاماژەم باپاشاکانى یەمەندا لەبەر ئەوێ گومانیان کردووە پاشایەتى راڤیش لەسەرزمینی یەمەن لەدەورانى مەنوجیھەردا بوو و پاشاکانى یەمەن دەستنیشان دەى پاشاکانى ئێران بوون و لەلایەن ئەوانەوێ پاشایەتى ئەو ولاتەیان دەکرد.

وتار سه بارهت بهر چه نه کی موسا کوږی عیمران و گېرانه وهی رووداوکانی سهرده می نهو و مه نوچیه ر

له محه ممه ده کوږی نیسحاق ده گېر نه وه: لای کوږی یه عقوب نامه کچی کاری کوږی یه شخړی وهک هاوسه ری خزی هه لېژارد و غه رشوون و مهری و قاهسی هیڼایه دنیا. قاهس، قاهسی کچی مه سین کوږی به تویل کوږی نه لیا سی کرده هاوسه ر و یه سهه ر و مه ردی هیڼایه دنیا و یه سهه ر شه میت کچی به تادیت کوږی بهرکیا کوږی یه قسان کوږی نیبراهیمی کرده هاوسه ر و عیمران و قارون چاویان به دنیا هه لېڼا و عیمران یه حیت کچی شه موئیل کوږی بهرکیا کوږی یه قسان کوږی نیبراهیمی وهک هاوسه ر هه لېژارد و هارون و موسا چاویان به دنیا هه لېڼا.

که سیکی دیکه جگه له کوږی نیسحاق ده لیت: ته مه نی یه عقوب کوږی نیسحاق سه د و حه فتا و چوار سال درېژده کیښا و له ته مه نی هه شتا و نوسالی نهو، لای چاوی به دنیا هه لېڼا وله ته مه نی لای چل و شهش سال تیپه ری که قاهس له دایک بوو و قاهس یه سهه ری هیڼایه دنیا و یه سهه ر عه مرهم که عیمرانه. ته مه نی یه سهه ر سه د و حه فتا و چوار ساله و له سالی شهستی ته مه نی عیمران چاوی به دنیا هه لېڼا و عیمران موسای هیڼایه دنیا. دایکی موسا ناوی یوخابد و بهو ته یهک نه ناخیده و هاوسه ری سه فوراً کچی یه ترونه که هه مان شو عه یی پیغه مبه ره.

موسا، جه رشون و نیلیعازری هیڼایه دنیا و چل و یهک ساله بوو که ترساو به ره و مه دیه ن بهر یکه وت. نهو پینشنیاری دینی نیبراهیمی به خه لکان ده کرد و له ته مه نی هه شتا سالی له توری سینا چاوی به خواوه ند که وت. له روژگاری موسا، فیرعه ونی میسر، قابوس کوږی مه صعب کوږی معاویه دوهم پاشای سهرده می یوسف بوو و ژنی فیرعه ون کچی موزاحیم کوږی عوبه ید کوږی ره یان کوږی وه لید، فیرعه ونی یه که می میسره و کاتیک وه چی بۆ موسا هات، زانی که قابوس کوږی مه صعب مردووه و براکه ی وه لید کوږی مه صعب که یاخیرتر و کافرتر له براکه ی بوو، له سه ر ته ختی پاشایه تی دانیش توهه. موسا فرمانی پیدرا هاورى له گه ل هارونی برای وهک پیغه مبه ر بۆ لای نهو بهر یکه ویت.

ده‌لین: وه‌لید دوا‌ی برا‌که‌ی، ئاسیه کچی موزاحیمی وه‌ک هاوسهر هه‌لېژارد. عیمران بۆ ماوه‌ی سه‌د و سی و چه‌وت سال ژیا و له‌ته‌مه‌نی چه‌فتا سالی ئهو، موسا چاوی به‌دنیا هه‌لېنا.

موسا و هارون پېشنیاری خواپه‌ره‌ستیان به‌فیرعه‌ون کرد. موسا له‌ته‌مه‌نی هه‌شتا سالی مناله‌کانی ئیسرائیلی له‌میسر برده‌ده‌ر و دوا‌ی تیپه‌پین له‌ده‌ریا، رینگه‌ی بیابانی گرت‌ه‌به‌ر و بۆ ماوه‌ی چل سال له‌وێ نیشته‌جی بوون تا ئه‌وه‌ی له‌گه‌ل یوشه‌ع کوری نوون له‌وێ کۆچیان کرد. کاتی له‌دایک بوونی موسا تا ئهو کاته‌ی له‌بیابان کۆچی دوا‌یی کرد، سه‌د و بیست ساله‌.

کوری ئیسحاق ده‌لینت: یوسف مرد و پاشاکه‌ی ره‌یان کوری وه‌لید مرد و فیرعه‌ونه‌کانی عه‌مالیق، پاشایه‌تی میسرین گرت‌ه‌ده‌ست. خواوه‌ند مناله‌کانی ئیسرائیلی له‌وێ زیاد کرد. کاتیک یوسف مرد، وه‌ک پېنشتەر ئاماژه‌مان پێدا، ئه‌ویان له‌ناو تابوتیکێ مه‌رمه‌ری له‌ناو روباری نیل به‌خاک سپارد. مناله‌کانی ئیسرائیل له‌ژێرده‌ستی فه‌رمانی فیرعه‌ونه‌کاندا بوون و شوینکه‌وته‌کانی دینی ئیسلام ته‌نیا یوسف و یه‌عقوب و ئیسحاق و ئیبراهیم بوون. له‌رۆژگاری وه‌لید کوری مه‌سه‌عب، خواوه‌ند موسای وه‌ک پېغه‌مه‌به‌ر(د.خ) بۆ لای ئهو په‌وانه کرد که‌فیرعه‌ونیکێ سته‌مکارتر و سه‌رکېشتەر له‌و نه‌بینه‌راوه و ئازار و ئه‌شکه‌نجه‌ی مناله‌کانی ئیسرائیلی ده‌دا و بێ به‌زه‌ییانه هه‌ئس و که‌وتی له‌گه‌ل ئه‌وان ده‌کرد، ئازابی ده‌دان و بۆ کاری زۆرملی ناچار و بۆ ئه‌نجامدانی دابه‌شی ده‌کردن. ده‌سته‌یه‌کی بۆ بیناسازی و ده‌سته‌یه‌کی بۆ کشتوکال ناچار ده‌کرد. هه‌موو مناله‌کانی ئیسرائیل سه‌رقانی ئه‌نجامدانی کاره‌کانی فیرعه‌ون بوون، هه‌ر که‌س کاری نه‌ده‌کرد، چه‌زه‌ی ده‌دا. به‌هه‌مان شیوه که‌خواوه‌ند ده‌فه‌رمیت: ((بۆ کاری زۆرملی و ئازاب بینین ناچاری کرد)). به‌لام له‌سه‌ر دینه‌که‌ی خۆیان مانه‌وه و ده‌ستیان لی هه‌لنه‌ گرت. فیرعه‌ون هاسه‌ریکی له‌مناله‌کانی ئیسرائیل دیاری کرد که‌ناوی ئاسیه کچی موزاحیمه‌. له‌ژنه چاکه‌کاره‌کانی رۆژگار بوو. ته‌مه‌نی فیرعه‌ون درێژ بوویه‌وه و مناله‌کانی ئیسرائیل له‌ژێر ده‌ستی ئه‌ودا بوون و له‌ده‌ستی ئهو په‌نج و مه‌ینه‌تی زۆریان پێپرا. کاتیک خواوه‌ند مه‌به‌ستی رزگاری ئه‌وانی کرد و موسا گه‌شته ته‌مه‌نی پنیوست، وه‌ک پېغه‌مه‌به‌ر(د.خ) هه‌لېژارد.

دەلێت: کاتێک زەمانی موسا نزیك کەوتەو، ئەستێرناسەکانی فیرعەون پوشتەنە لای و وتیان: ئێمە لەناو زانستەکەى خۆمان دەیبینین کەبەم زاوونە زادەیه کە لە منالەکانی ئیسرائیل دێت و پاشایەتى لەدەستى تۆ دەردیئێت و دەست بەسەر دەسەلاتەکەى تۆدا دەگرێت و دینەکەت دەگۆڕێت. کاتێک ئەم قەسەیان کرد، فەرمانیدا تا هەموو منالە کوپەکانی منالەکانی ئیسرائیل بکوژن و کچەکان بهێننەو. هەموو ماماکانی ولاتەکەى خۆى کۆکردەو و وتی: هەركۆرێک لە منالەکانی ئیسرائیل لەدايک بوو، بیکوژن. ئەم کارەیان کرد و کوپە گەورەکانیشیان کوشت. ژنە دووگیانەکانیان ئەشکەنجە دەدا تا منالەکانیان لەبار ببەن.

موجاهید دەلێت: بیستوومه کەوتى قامیش یێنن و بیقلشن تا وەك تیغ برەر بیت و لای یەك ریزیان بکەن و ژنە دووگیانەکانی منالەکانی ئیسرائیل بخەنە سەر ئەوان تا قاچیان بپێت. ژنی دووگیان منالەکەى دەخستە ژێژ قاچ و بەپى دەشیلا تا قاچى لەبرین و رووشانەکانى قامیش بپاریزێت. لەم کارەدا زیندەپۆیى کرد و ئەوەندەى نەمابوو منالەکانى ئیسرائیل لەناو ببات.

قەتیەکان پێیان وت: ئەو خەلکەکەى کەدەتوانن کرێکاری بکەن، لەناوت برد و رەگەزى ئەوانت نەهێشت. فەرمانیدا تا سالیك کوپەکان بکوژن و سالى داهااتوو نەیانکوژن. هارون لەو سالدەدا لەدايک بوو کەکوپەکانیان نەدەکوشت و موسا لەو سالدەى کەکوپەکانیان دەکوشت. هارون یەك سال لەموسا گەرەترە.

لەكوپى عەباس دەگیرنەو: فیرعەون لەخەودا بینى ناگرێک لەبیت المقدسەو هات و هەموو مالهەکانى میسرى گرتەو و قەتیەکانى سوتاند و منالەکانى ئیسرائیلی هێشتەو و مالهەکانى میسرى وێران کرد. ساحیر و جادووگەرانی کۆکردەو و لیكدانەوێ خەوێکەى خۆى لەوان پرسى. وتیان: لەو شارەى منالەکانى ئیسرائیل لەوێو هاتوون، یانى بیت المقدس پیاویك دەردەکەوێت و لەناوچوونى میسر لەسەر دەستى ئەو دەبێت.

فیرعەون وتی: هەر کوپێک لە منالەکانى ئیسرائیل لەدايک بیت، بیکوژن و کچەکان بهێننەو و بەقەتیەکانى وت: کۆیلهەکانى خۆتان یێنن و کارە گلاوێکان بەمنالەکانى ئیسرائیل بسپێرن. کارى کۆیلهەکانیان بە منالەکانى ئیسرائیل سپارد و کۆیلهەکانى خۆیانیان هینا و خواوەند دەفەرمێت:

((ان فرعون علا فی الارض و جعل اهلها شیعا یتضعف طائفة منهم یدحج ابناهم و یتسحی نساہم.

واتاکه‌ی: فیرعهون لهو سهرزه‌مینہ بالآده‌ست بوو و خه‌لکی بو چه‌ندین چین دابه‌ش کرد که‌ده‌سته‌یه‌ک له‌وانی به‌ریسوا له‌قه‌له‌م د‌دا و کوپه‌کانی سهرده‌برین و ژنه‌کانیانی به‌زیندووی نه‌ده‌هیشته‌وه.

زاده‌کانی مناله‌کانی ئیسرائیل کوژان و ورده‌کانیان نه‌گه‌شتنه ته‌مه‌نی گهره‌یی و مهرگ له‌ناو پیره‌کان بلاو ببوویه‌وه و به‌ره‌و نه‌مان ده‌پوشتن. سهرانی قیبت پوشتنه لای فیرعهون و وتیان: ئهم خه‌لکه‌ گرفتاری مهرگ و میر بوون و ئه‌وه‌نده‌ی نه‌ماوه کاری ئه‌وان بکه‌ویته ئه‌ستوی نۆکه‌ره‌کانی ئیمه. باشره‌ کوپه‌کانیان نه‌کوژیت.

فرمانیدا تا سالتیک کوپه‌کان بکوژن و سالتیکی دیکه نه‌یانکوژن. هارون له‌و سالتی کوپه‌کانیان نه‌ده‌کوشت، چاوی به‌دنیا هه‌له‌ینا و موسا له‌و سالتی کوپه‌کانیان ده‌کوشت. دایکی موسا دووگیان بوو. کاتیک رۆژی له‌دایک بوونی موسا نزیک که‌وته‌وه، خه‌مباری ته‌نگی پیه‌ه‌لچنی. خواوه‌ند وه‌حی پیکرد:

((ان ارضیه فاذا خفت علیه فالقیه فی الیم و لا تخافی و لا تحزنی انارادوه الیک و جاعلوه من المرسلین. واتاکه‌ی: شیر ی پیبده و کاتیک له‌گیانی ئه‌و ترسایت، بیخه‌ره ناو ده‌ریا و مه‌ترسه و خه‌م مه‌خو چوونکه ئیمه بو توی ده‌گه‌رینینه‌وه و ده‌یکه‌ین به‌یه‌کیک له‌پیغه‌مبه‌ره‌کان))

کاتیک له‌دایک بوو، شیر ی پيدا. دارتاشیکی بانگ کرد و صنوقیکی دروست کرد که له‌ناوه‌وه ده‌کرایه‌وه. موسای خسته ناو سنوقه‌که و خسته ناو ده‌ریا و به‌خوشکه‌کی خوی وت: به‌دوایدا برۆ. ئه‌و، سنوقه‌کی بیینی له‌گه‌ل شه‌پوله‌کانی ده‌ریا به‌رز و نزم ده‌بوویه‌وه تا ئه‌وه‌ی له‌نزیک مالتی فیرعهون له‌ناو داره‌کان وه‌ستایه‌وه. که‌نیزه‌کانی هاوسه‌ری فیرعهون به‌مه‌به‌ستی جل شو‌رین هاتنه ئه‌و شو‌ینه و سنوقه‌کیان بیینی. ئه‌ویان برده لای ئاسیه چوونکه گومانیان ده‌کرد زیر و زیوی تیا‌یه. کاتیک ئاسیه موسای بیینی، خوشه‌ویستی ئه‌و که‌وته دل‌یه‌وه و کاتیک فیرعهون زانی، مه‌به‌ستی کوشتنی ئه‌وی کرد. ئاسیه قسه‌ی له‌گه‌ل کرد و رینگه‌ی نه‌دا بیکوژیت به‌لام وتی: ده‌ترسم له‌ مناله‌کانی ئیسرائیل و ئه‌و که‌سه بیئت بو له‌ناوچوونی ئیمه راسپێردراوه. خواوه‌ند فرمووی: بنه‌ماله‌ی فیرعهون ئه‌ویان

ھەلگىرتەۋە تا بېيتە ھۆكارى خەم و پەژارەى ئەۋان.

ويستيان دايەنىك بۇ موسا بگرن بەلام مەمكى ھىچ ژنىكى نەدەگرت. ژنان خوازىار بوون شىرى پىبدەن و بەمشىۋەيە خۇيان لەفیرەۋن نزيك بگەنەۋە بەلام مەمكى ئەۋانى نەدەگرت. خواۋەند دەفەرمىت:

((و حرمنا عليه المراضع فقاتل هل ادلكم على اهل بيت يكفلونه لكم و هم له ناصحون.

ۋاتاكەى: شىرى دايكەكانى ديكەمان پىشتىر بۇ ئەۋ حەرەم كىرد. پوۋرەكەى وتى: ئايا مالىكتان نىشان پدەم تا سەرىپەرەستى ئەۋ بگرنە ئەستۇ و چاكەخۋازى ئەۋ بن.))

ئەۋيان گرت و وتيان: تۆ ئەم كۆرە دەناسىت، بىنەمالەى ئەۋمان نىشان پدە. وتى: نايىناسم بەلام و تەم و چاكەخۋازان شايتەن. كاتىك دايكى موسا، ھات، مەمكى ئەۋى گرت. ئەۋەندەى نەماپوۋ بلىت ئەمە منالى مەن. بەلام خواۋەند رىنگەى ئەۋ كارەى لىگرت. خواۋەند دەفەرمىت:

((ان كادت لتبدى به لولان ان ربطنا على قلبها لتكون من المومنين.

ۋاتاكەى: ئەگەر دلى ئەۋمان بەھىز نەدەكرد تا پاۋەردار بىت، ئەۋەندەى نەماپوۋ بەسەرھاتەكەى ئاشكرا بكات.))

ئاۋيان نا موسا لەبەر ئەۋەى لەئاۋ ئاۋ و دار دۇزىانەۋە. ئاۋ لەزمانى قىيىتى يانى (مو) و دار يانى (سا). خواۋەند دەفەرمىت: ئەۋمان بۇ دايكى گەپاندەۋە تا بەرچاۋى روون و خەمبار نەبىت.

فیرەۋن موساى ۋەك منالى خۇى ھەلگىرتەۋە. ئەۋيان بەكۆپى فیرەۋن ئاۋدەبرد. كاتىك گەۋرە بوۋ، دايكى ئەۋى نىشانى ئاسىيەدا و بردى بۇ لای فیرەۋن و پىنى وت: بىگىرە ئامىز كەھۆكارى بەرچاۋ روونى تۆيە.

فیرەۋن وتى: ھۆكارى بەرچاۋ روونى تۆيە نەك مەن.

كۆپى عەباس دەلىت: ئەگەر وتبوى ھۆكارى بەرچاۋ روونى مەن، پاۋەردار دەپوۋ، بەلام نەيوت. كاتىك فیرەۋن، موساى گرت، موسا رىشى ئەۋى گرت و ھەلىكەند. فیرەۋن وتى: جەلادەكان بانگ بگەن. ئەمە ئەۋ كەسەيە بەداۋىدا دەگەپىن.

ئاسىيە وتى: مەيكۆژن، ئەگەرى ھەيە سوۋدى بۇ ئىمە ھەبىت يا ۋەك منالى

خۇمان هه ئیڭرینه وه. ئهو مناله و نهزان. ئهم کاره ی له رووی منالیه وه کرد. ده زانی هیچ کام له ژتانی میسر به نه ندازه ی من خشل و زیرو زیوی نییه. من زیرو و ناگر ده خمه بهردهستی ئهو، ئه گهر زیرو و یاقووتی هه لگرت، نه زان نییه و ده بیئت بکوژریت به لام ئه گهر ناگری هه لگرت، مناله و نه زان و پیویسته نه کوژریت. یاقوته که یان خسته بهردهستی موسا و ته شتیک ناگریش. جبره نیل هات و ناگره که ی خسته دهستی موسا و بو ده می برد. خواوه ند له گێرانه وه ی داستانی موسا که چیت له وه دو زمانی ده گرا، ده فرمیت: ((زمان گیرانه که ی من چاره سهر بکه تا خه لک له قسه کام تیبگهن.)) به مشیویه مه ترسی له سهر موسا نه ما.

کاتیک موسا گه وه بوو. سوار چواری تاییه ته کانی فیرعه ون ده بوو، هاوشیوه ی ئهو جل و بهرگی له بهر ده کرد و ئه ویان به موسا کوپی فیرعه ون ناوده برد.

روژیک فیرعه ون سوار بوو، موسا له وی نه بوو و دواتر هات. وتیان: فیرعه ون سوار بووه. به دوای ئهو به ریکه وت و له کاتی خه وی نیمه پو گه یشته شاری مه نف. له نیمه پو دا گه یشته ئه وی و بازاره کان داخرا بوون. کهس له ناو کو لانه کاندانه بوو. خواوه ند ده فرمیت:

((و دخل المدينة على حين غفلة من اهلها و وجد فيها رجلين يقتتلان. هذا من شيعته و هذا من عدوه فاستغاثه الذي من شيعته على الذي من عدوه فوكزه موسا فقاضى عليه قال هذا من عمل الشيطان انه عدو مفضل مبین. قال رب انى ظلمت نفسى فاغفر لى فغفر له انه هو الغفور الرحيم. قال رب بما انعمت على فلن اكون ظهيرا للمجرمين. فاصبح فى المدينة خائفا يترقب فاذا الذى استنصره بالامس يستصرخه.

واتاکه ی: له کاتی بی ناگای خه لک پو شته ناو شاره که و له وی دو پیای بی نی شه پیا نه ده کرد. یه کیان له شوینکه وته کانی ئهو و ئه وی دیکه یان له دوژمه کانی بوو. شوینکه وته که ی دژی دوژمه که ی داوای هاوکاری لی کرد. موسا مشتیک لی دا و گیانی لی سه ند و وتی: ئهمه کارى شه ی تان بوو چوونکه ئهو دوژمنیکى گومرا که ره به ئاشکرا. وتی: په رو ردگا را، من سته م له خو م کرد، له من خو شبه و خواوه ند ئه وی به خشی چوونکه می به ربان و ره حیمه. وتی: په رو ردگا را، بو ری ز گرتن له و نیعه ته ی به منت به خشی، پشتیوانی له سته مکاران ناکه م. له شاره کان شه و و روژه کانی به ترس

به سهر دهرېد و له ناکاو نه وهی دوینی داوای هاوکاری لیده کرد: له هاوکاری کردنی نهو خوی به دور ده گرت. موسا پنی وت: تو به ناشکرا گومراییت. دواتر مه بهستی نهو هی کرد هاوکاری بکات و کاتیک موسای بینی که دیته پیش و مه بهستی نهو شهر له گهل نهو که سه بوو شهری له گهل نیسرائیلیه که ده کرد. به لام نیسرائیلیه که له موسا ده ترسا چونکه به توندی له گهل ناخاوت و گومانی کرد. نهو ده کوژیت، وتی: یا موسا اترید ان تقتلنی کما قتلت نفسا بالامس ان ترید الا ان تكون جبارا فی الارض و ما ترید ان تكون من المصلحین.

واتاکه ی: نهی موسا، مه گهر ده ته ویت من بکوژیت به هه مان شیوه که دینی که سیکت کوشنت و ده ته ویت له سهرزه مینه سته مه گهر بیت و ناته ویت له چاکه خوازان بیت.))

موسا ده سته برداری بوو، قیبتی پوشت و ناشکرای کرد که موسا که سیکی کوشتووه. فیرعه ون به دوایدا گه را و وتی: بیهینن چونکه که سی داوا کراوه. نهوانه ی به دوا ی موسا ده گه را ن. وتیان، له کویره ریگه کان به دوا ی نهو دا بگه رین چونکه موسا گه نجه و ریگه کان ناناسیت. نهو پیاوه هات و پنی وت: ((ان الملاء یاتمرون بک لیقتلوك فاخرج فخرج منها خائفا یترقب قال رب نجنی من القوم الظالمین.

واتاکه ی: گه وره کان سهاره ت به توراویژ ده کن تا بتکوژن، برودهر چونکه من چاکه خوازی توم.))

به شیوه یه کی ترساو و نیگه ران لهو شاره پوشته دهر و وتی: په روه دگارا، من له ده سستی سته مکاران رزگار بکه.

کاتیک موسا له کویره ریگاکان سهر گهر دان بوو، فریشته یه ک سوار له سهر نه سپ هات و پمیک ی به ده سته وه بوو. کاتیک موسا نهوی بینی، له ترسا کوپنوشی بو برد. فریشته وتی: کوپنوش مه به و به دوا ی مندا وهره. به دوا ی فریشته دا به ریکه وت و نهوی بو سهر ریگه ی مه دیه ن ری نوینی کرد. موسا که به ره و مه دیه ن ده پوشت، وتی: ((عسی ربی ان یهدینی سواء السبیل.

واتاکه ی: نه گه ری هه یه په روه دگار من بو ناوه پراستی ریگه ری نوینی بکات.)) فریشته نهوی تامه دیه ن برد.

لەكوپرى عەباس دەگىرنەو: فىرەئون و ژىر دەستەكانى سەبارەت بەو بەلئىنەى خواوەند بەئىبراھىمىدا بوو كەپىغەمبەران و پاشاكان لەمنالەكان و نەوەكانى ئەو دەبەن: گفتوگۆيان كرد. يەكيان وتى: منالەكانى ئىسرائىل چاوەروانن و لەهاتنەدى ئەو رۆژە گومانىيان نىيە. گومانىيان كرد يوسف كوپرى يەعقوب، ئەو پاشايە خواوەند بەلئىنى دابوو و كاتىك مرد، وتیان: خواوەند بەلئىنى لەم چەشنەى بەئىبراھىم نەدابوو.

فىرەئون وتى: بۆچوونى ئىئو جىيە؟

دەلئىت: راوئىزان كرد و ھاوړا بوون تا پياوانىكى شمشىر بەدەست پەوانە بکەن و لەناو منالەكانى ئىسرائىل بگەرن و لە ھەرشوئىنىك منالئىكى كوپريان بىنى، بىكوژن. كاتىك بىنىيان پىرەكانى ئىسرائىل بەئەجەلى خوايى دەمرن و منالەكانىيان سەردەبەن، وتیان: ئەوئەندە ناخايەنىت منالەكانى ئىسرائىل لەناو دەچن و لەناوچوونى ئەوان دژواری خۆمانى بەدواو دەت. لەبەر ئەمە سائىك ھەموو منالە كوپرەكانىيان دەكوشت و سائىكى دىكە نەياندەكوشت تا كەم تەمەنەكان گەورە ببن و شوئىنى گەورەكان بگرنەو. بەمشوئەى ئەو بەو ئەندازە زۆر دەبن كەزۆربونىيان ببىتە ھۆكارى نىگەرانى و ئەو لەناو دەچن. پىروريان لەسەر ئەم بۆچوونە يەكى گرت.

دايكى موسا لەسائى نەكوژرانى منالەكان ھاوونى ھىنايە دنيا و كاتىك سائى كوشتن نزيك بووئەو، بەموسا دوگيان بوو. خەمبارى تەنگى پىئەلچنى چوونكە زیاد لەرادە منالەكەى ناو سكى خۆش دەويست. خواوەند وەحى پىكرد كەمەترسە و خەمبار مەبە چوونكە ئەو بۆ تۆ دەگەرنىنەو و دەيكەين بەپىغەمبەر. كاتىك لەدايك بوو، بىخەرە ناوسنوق و فرىدە ناودەريا. كاتىك موسا لەدايك بوو، ئەو كارەى كرد كەخواوەند فەرمانى پىدابوو. كاتىك منالەكە لەبەرچاوى نەما. بەھاندانى شەيتان بەخۆى وت: چ كارىك بوو لەگەل كوپرەكەى خۆم كردم، ئەگەر لاى خۆم دەكوژا و كفنم دەكرد و بەخاكم دەسپارد، باشتەر بوو لەوئەى بەدەستى خۆم بىكەمە خواردنى ئاژەلە دەريايىيەكان.

ئاو سنوقەكەى برد بۆ ئەو شوئىنەى كەنیزەكانى فىرەئون ئاويان ھەلدەگرت. سنوقەكەيان گرتەو و ويستيان بىكەنەو. يەكيان وتى: زىروزيو لەناو ئەم سنوقەدايە و ئەگەر ئىمە بىكەينەو ھاوسەرى فىرەئون باوەر ناكات كەچىمان تيا

بىنيۋە. ئەويان بەھەمان شىۋە بىرد و تەسلىمى ھاوسەرى فېرەونىيان كىرد. كاتىك سىنۇقەكەي كىردەۋە، مىنالىكى بىنى و خۇشەۋىستى مىنالەكە كەۋتە دلىۋە بەشىۋەيەك پىشتىر كەسى بەۋ ئەندازەيە خۇش نەدەۋىست.

دايكى موسا تەنيا بىرى لەموسا دەكرەۋە. كاتىك جەلادەكان بەسەرھاتى مىنالى ناو سىنۇقەكەيان بىست، شىمشىر بەدەست ھاتنە لاي ژنەكەي فېرەون تا بىكوژن. ھاوسەرى فېرەون بەجەلادەكانى وت: بېژن چوونكە ئەمە ژمارەي مىنالەكانى ئىسرائىل فراۋان ناكات. مىن دەۋمە لاي فېرەون تا بەمنى بېەخشىت. ئەگەر بەخشى چاكەي لەگەل كىردوم و ئەگەر فەرمانى كوشتىدا، سەركۆنەي ئىۋە ناكەم. كاتىك موساى بىردە لاي فېرەون، وتى: دەبىتە ھۆي بەرچاۋ روۋنى مىن و تۆ. فېرەون وتى: بەرچاۋ روۋنى تۆ نەك مىن.

پىغەمبەر (د.خ) لەكاتى گىرەنەۋەي ئەم داستانە فەرەمۋى: سۆيىد بەخۋايەي جگە لەۋ خۋايەك نىيە، ئەگەر فېرەون ھاۋشىۋەي ژنەكەي خۇي رازى دەۋو كەبىتە ھۆكارى بەرچاۋ روۋنى ئەۋ، خاۋەند ئەۋى ۋەك ھاۋسەرەكەي رىنۋىنى دەكرە بەلام خاۋەند لەم نىعمەتە بى بەشى كىرد.

ھاوسەرى فېرەون ھەمۋو ژنە شىردەرەكانى دەۋرۋەرى خۇي كۆكرەۋە تا دايەنىك بۇ موسا ھەلېژىن. ھەر ژنىك دەھات، موسا مەمكى ئەۋى نەدەگرت تا ئەۋەي ژنى فېرەون ترسا ئەگەر شىر نەخوات، بىرئىت. ھاوسەرى فېرەون خەمبار بوو. فەرمانىدا ئەويان بىردە بازار و شوۋىنى كۆۋۋۋەۋەي ژنان بەۋ ھىۋايەي دايەنىك بۇ ئەۋ بىدۆزەۋە بەلام موسا مەمكى كەسى نەگرت.

بەرەبەيان موسا بەخۋشكەكەي خۇي وت: بگەرې و بزانە ئايا ھەۋالىك لەموسا دەبىستىت يا نە، ئايا كۆپرەكەم زىندۋە يا ماسىيەكانى دەريا خاۋاردۋويانە. بەلېنەكەي خاۋەندى لەيىر كىردبوو. خۋشكەكەي بەشىۋەيەك كەس نەزانىت، چاۋدىرى بارۋدۇخى موساى دەكرە. كاتىك دايەنىيان دەستەكەۋت، وتى: دەتانەۋىت بىنەمالەيەكتان پى بىناسىنم تا پەرەستارى بىكەن و چاكەخۋازى بىن.

ئەويان گرت و وتيان: لەكۆۋە دەزانىت چاكەخۋازى ئەۋ دەبىن مەگەر مىنالەكە دەناسىت، گومانىيان لا دروست بوو.

وتى: چاكەخۋازى و مېھرەبانى ئەۋان لەچاۋەپۋانى ئەۋان لەپاشايە. ئەويان ئازاد

کرد و پۆشته لای دایکی موسا و ئاگاداری کردەوه. دایکی موسا هات. کاتیک موسایان خسته باوهشی. مەمکی گرت و شیرى خوارد تا تیز بوو. مژدەدەر پۆشته لای ژنی فیرعەون و پینی راگەیانند کەدایەنیکیان بۆ موسا دۆزیوەتەوه. کەسی پەوانە کرد و دایکی موسا هات و کاتیک کرداری ئەوی بینی: وتی: لای من بمینەرەوه و شیر بەمنالەکەم بدە چوونکە هەرگیز کەسم وەک ئەو خۆش نەویستوو.

دایکی موسا وتی: ناتوانم مال و منالەکانم بەجی بێلم تا لەناو بچن. ئەگەر دەخوازیت، بیدە بەمن تا لەگەڵ خۆم ببەم و پەرستاری بکەم. دایکی موسا کەبەلێنەکەى خواوەندی بیرکەوتەوه بەداواکەى هاوسەری فیرعەون رازی نەبوو چوونکە دُنیا بوو خواوەند بەلێنەکەى دەباتەسەر. هەمان رۆژ لەگەڵ کۆپەکەى بۆ مالەوه گەرایەوه.

خواوەند موسای گەرە کرد و بۆ ئەوهی دیاری کردبوو، پاراستی. منالەکانی ئیسرائیل لەناو شارەکە بەردەوام لەستەم و زۆرداری پەنایان بۆ ئەو دەبرد. کاتیک گەرە بوو، هاوسەری فیرعەون بەدایکی موسای وت: دەمەویت ببینم.

دایکی موسا رۆژیکى دیاری کرد تا موسای نیشان بدات. ژنی فیرعەون بەکەنیز و خزمەتکارەکانى خۆى وت. دەبیت هەرکام لەئێوه دیارییەک بەکۆپەکەى من بدات. من یەکیك دەنێرم تا بزائم ئێوه چى دەکەن.

کاتیک موسا لەمالی دایکی هاتەدەر، تا گەشتتە لای هاوسەری فیرعەون، بەردەوام دیاری و خەلاتی وەرەگرت و کاتیک گەیشتە لای هاوسەری فیرعەون، ریزی لیگرت و رەزامەندی بەروخسارییەوه دەرکەوت، شەیدای بوو و وتی: ببەن بۆ لای فیرعەون، تا ریزی بگریت. کاتیک ئەویان بردە لای فیرعەون و خستیانە نامیزی، موسا ریشی فیرعەونی گرت و هەلیکەند.

یەکیك لەدورمەنانى خوا وتی: مەگەر نازانى خواوەند بەلێنى بەئێبراهیم داوه کەتۆ لەناو دەبات. جەلادەکان بانگ بکە تا بیکۆژن. هاوسەری فیرعەون بەراکردن هات و وتی: سەبەرەت بەم منالەى بەمنت بەخشێوه، چ مەبەستیک هەیە؟

فیرعەون وتی: مەگەر نازانى گومان دەکات من لەناو دەبات؟

ژن وتی: کاریک بکە تا راستییەکان ئاشکرا ببیت. ئاگر و خشل و زیر لەو نزیک بکەرەوه. ئەگەر خشل و زیری هەلگرت ئاشکرا دەبیت ئاوی هەیه و ئەگەر ئاگرەکەى

هه لږگرت، بزانه ناوړی نییه و ناتوانیت جیاوازی نیوان نه وان هه ست پښکات. کاتیک ناگر و زیریان له موسا نږیک کرده وه، ناگره که ی هه لږگرت و له ترسی نه وه ی نه کا دهستی بسوتیت. لیان وهرگرت. هاوسه ری فیرعه ون وتی: بینیت. خوا مه بهستی فیرعه ونی گوږی چوونکه دهیوست فرمانه کانی خوی سه بارهت بهو جیبه جی بکات. کاتیک موسا گه وره بوو، هیچ یهک له بنه ماله ی فیرعه ون نه یانده توانی سته م له مناله کانی ئیسرائیل بکه ن یا بۇ کاری زوره ملی ناچاریان بکه ن و به مشیوه یه ئیسرائیلیه کان به هیژ بوون. رۆژیک موسا له ناو شاردا دهسوپایه وه و دوو که سی بینی شه پریان ده کرد. یه کیان ئیسسرائیلی و نه وی دیکه یان فیرعه ونی. ئیسرائیلی دژ ی فیرعه ونیه که داوای هاوکاری له موسا کرد. موسا توپه بوو. ئیسرائیلیه که دهیزانی هه لئس و که وتی موسا له گه ل مناله کانی ئیسرائیل چونه. که س جگه له دایکی موسا نه یده زانی و گومانیان ده کرد نهو کارانه ی ده یکات له چاکه کاری خو یه وه سه رچاوه ده گریت. به لام خواوهند موسای له نهینه که ی خوی ناگادار کرد بو یه وه.

موسا هیژشی کرده سه ر فیرعه ونیه که و نه وی کوشت و جگه له خوا و ئیسرائیلیه که که س نه ییینی. کاتیک موسا پیاوکه ی کوشت، وتی: نه مه کاری شه یقان بوو چوونکه دژمنیکی گومراکه ره. دواتر وتی: خوی به بمبه خشه چوونکه سته م له خۆم کرد. خواوهند نه وی به خشی چوونکه به خشنده و میهره بانه.

موسا له شاره که دا ترسا و نیگه ران دهسوپایه وه. چهند که سینک پوشتنه لای فیرعه ون و وتیان: مناله کانی ئیسرائیل یه کیک له فیرعه ونه کانیان کوشت. توله ی ئیمه بستینه و ریگه مه ده نهو کارانه نه نجام بدن.

فیرعه ون وتی: بکوژ و شایه ته کان بینن چوونکه په وای نییه بی شایهت، داوهری بکه یین.

به یانی نهو رۆژه که به داوای بکوژ و شایه تدا ده گه ران، به لام که سیان دهستنه که وتبوو، موسا پیاوای ئیسرائیلی بینی له گه ل فیرعه ونیه که شه پری ده کرد و دژ ی فیرعه ونیه که داوای هاوکاری له موسا کرد. موسا که له کاری دوینی خوی په شیمان ببویه وه، له وه ی ده ییینی بیزار و توپه بوو. دهستی دریژ کرد تا له فیرعه ونیه که بدات و به پیاوای ئیسرائیلی وت: به راستی تو به ناشکرا گومراییت.

ئیسرائیلی موسای بینی هاوشیوهی دوینی که فیرعه و نییه که ی کوشت، تورپه یه. ترسا له وهی موسا مه بهستی کوشتنی نه و بکات به لام موسا مه بهستی لیّدانی فیرعه و نییه که ی کرد. پیاوی ئیسرائیلی ترسا و په نای بۆ فیرعه و نییه که برد و وتی: نه ی موسا ده ته ویت من بکوژیت به هه مان شیوه که دوینی که سینکت کوشت. بویه نه م قسه ی هینایه سه رزمان چونکه گومانی ده کرد موسا مه بهستی کوشتنی نه ی هیه. له یه ک خوش بوون و فیرعه و نی بۆ لای که سه کانی خوی گه پرایه وه و سه بهارت به وته ی پیاوی ئیسرائیلی گفتوگوی کرد. فیرعه و نه جه لاده کانی په وانه کرد. موسا له سه ر شاریکاندا به ریدا ده رۆشت. به دوایدا ده گه پان و ده ترسان نه یدۆزنه وه. یه کیک له هاوه لانی موسا هات و زووتر له وان خوی به موسا گه یاند و ناگاداری کرده وه. سه دی ده لیت، کاتیک موسا گه یشته مه دیه ن، ده سته یه کی بینی ناویان هه لده گرت.

له سه عید کوری جوبه یر ده گیرنه وه: موسا له میسره وه مه بهستی مه دیه نی کرد که هه شت شه و ریگه یه. ده یانوت ریگه که هاوشیوهی به سه ره تا کوفه یه. خواردنی ته نیا گه لای داره کان بوو. به پینخواوسی ریگه ی ده بپی و کاتیک گه یشته، پیست به قاچییه وه نه ما.

سه دی ده لیت: له وی دوزنی بینی مه ره کانی خویان له ناوه که دور خستبویه وه. وتی: داستانی ئیوه چییه؟

وتیان: ((لا نسقی)) (حتی یصدر الرعاء و ابونا شیخ کبیر).

واتاکه ی: ناو ناگرین تا شوانه کان مه ره کانی خویان به نه وه چونکه باوکی ئیمه پیره پیاویکی به ته مه نه.

موسا به زه یی به واندا هاته وه و له چالاه که نزیک که وته وه. تاشه به ردیک له لیواری کانیا وه که بوو. ده سته یه که له خه لکی مه دیه ن به مه بهستی ناو گرتن کۆببونه وه. ناوی بۆ نه وان گرت و مه ره کانیا ن ناودا و به خیرایی گه پرا نه وه. پاشماوه ی ناوی کانیه که یان به مه ره و مالاته کان ده دا. موسا له ژیر سیبه ری داریک دانیشته و وتی: ((ربی انی بما انزلت الی من خیر فقیر))

واتاکه ی: خواوه ندا، نیازمه ندم بۆ نه و خواردنه ی بۆم بنیری.

سه دی ده لیت. کاتیک دوو که که به خیرایی بۆ لای باوکیان گه پرا نه وه. پرسپاری

لىكردن و ئەوان لەبەسەرھاتەكەى موسا ئاگادارىيان كردهوہ. يەككىك لەوانى بەدواى موسادا پەوانە كرد. بەشىۋەيەكى شەرم بەرىگەدا دەپۇشت و دەيوت: باوكم داواى تۆى كردوہ تا پاداشتى ھاوكارى كردنى ئىمەت بداتەوہ. موسا ھەستا و وتى: بېرۆين. كچەكە پىش موسا بەرىگەدا دەپۇشت. باھەلىكرد و موسا دواوہى كچەكەى بىنى وپنى وت: لەدواى منەوہ رىگە بېرە و ئەگەر رىگەكە بەھەلە پۇشتەم، پىم بلى. كاتىك گەيشتە لاى پياوہ پىرەكە و داستانەكەى بۇ باس كرد، وتى: مەترسە چوونكە لە نەتەوہى ستەمكار رىگارت بوہ.

يەككىك لەكچەكان وتى: باوكە بەكرنى بگرە، چوونكە باشترىن كەسە دەتوانىت بەكرنى بگرىت لەبەر ئەوہى ئەمىن و بەھىزە. ئەو كچە بوو موساى بۇ لاى باوكى رىنۆينى كرد.

پىرەپىياو وتى: بەھىزى ئەو كاتىك دەرگەوت كەتاشە بەردى سەر چالەكەى ھەلگرت، بەلام بەلگەى ئەمىن بوونى ئەو چىيە؟

كچى وتى: لەپىششەوہ بەرىگادا دەپۇشتەم و نەيويست نەزەرى حەرام لەمەن بكات و وتى لەدوايەوہ رىگە بېرم. پىرە پىياو وتى:

((انى ارىدان اتكحت احدى ابنتى هاتين على ان تاجرني ايما الا جلين قضيت و الله على ما نقول وكيل.

واتاكەى: دەمەوئەت يەككىك لەدوۋ كچەكەى خۇم بكەمە ھاوسەرى تۆ و بۇ مەن كار بكەيت. بېرپارەكەمان ئەوہى دەبىت تاماۋەيك لاى مەن بەسەر بەرىت و خوا شايتەى وتارەكەى ئىمەيە.))

كوپى عەباس دەلىت: ئەو كچەى بوو بەھاوسەرى موسا، ئەوہبوو رىگەى مالمەوہى نىشاندا. پىرەپىياو بەيەككىك لەكچەكانى خۆى وت داردەستىكى بۇ بىنىت. داردەستەكە فرىشتەيەك لەروخسارى پىياو پىيدابوو. كاتىك كچەكە داردەستەكەى ھىنا و پىرەپىياو سەيرى كرد، وتى: داردەستىكى دىكە بىنە. ئەوى فرىدا و ويستى داردەستىكى دىكە ھەلگرت و جگە لەو داردەستە بەدەستىەوہ نەدەھات. بەردەوام دەپۇشت و دەھات و تەنيا ئەو داردەستەى دەھىنا. كاتىك موسا داردەستەكەى بىنى، ھەلگرت و مەرومالاتى بۇ لەوەرگە برد.

پىرەپىياو پەشميان بوويەوہ و وتى: ئەمە ئەمانەت بوو. پۇشت و بەموسا

گه‌یشته‌وه و پینی وت: دارده‌سته‌که‌م بده‌ره‌وه.

موسا وتی: ئه‌مه دارده‌ستی منه. شه‌ریان کرد و دواتر له‌سه‌ر ئه‌وه ری‌ککه‌وتن یه‌که‌م پیاو که‌ده‌یبینن، بیکه‌نه داوه‌ر له‌نیوان خویان. فریشته‌یه‌ک له‌ری‌گاوه‌هات و له‌نیوان ئه‌وان داوه‌ری کرد ووتی: دارده‌سته‌که‌م بخه‌نه سه‌رزه‌وی، هه‌رکه‌س هه‌لی‌گرت، هی ئه‌وه. پیره‌که‌ه وستی هه‌لی‌گرت، به‌لام نه‌یتوانی. موسا هه‌لی‌گرت و پیره‌پیاو دارده‌سته‌که‌ی پنبه‌خشی. موسا بۆ ماوه‌ی ده‌ سال شوانی بۆ کرد.

له‌شوعه‌ییی جه‌بابی ده‌گێر‌نه‌وه: ناوی دو‌کچه‌که‌ لیا و سه‌فوره‌ بوو. ژنه‌که‌ی موسا. سه‌فوره‌ کچی یه‌ترو‌ن کاهینی مه‌دی‌ه‌ن بوو.

له‌ باوکی عوبه‌یده ده‌گێر‌نه‌وه: ئه‌و که‌سه‌ی موسای به‌کری گرت، یه‌ترو‌ن برا‌زای شو‌عه‌ییی پی‌غه‌مبه‌ر بوو.

له‌کو‌پی عه‌باس ده‌گێر‌نه‌وه: ئه‌و که‌سه‌ی موسای به‌کری گرت، یه‌سه‌را فه‌رمان‌ره‌وای مه‌دی‌ه‌ن بوو.

سه‌دی ده‌لیت: کاتی‌ک موسا ماوه‌ دیاری‌کراو‌که‌ی به‌سه‌ر برد. له‌گه‌ل هاوسه‌ره‌که‌ی خوی پوشت. زستان بوو و ری‌گه‌ی ون کرد. روناکیه‌کی بی‌نی و گومانی کرد ئاگره‌. به‌لام نو‌وری خواوه‌ند بوو. به‌که‌سه‌کانی خوی وت: ((مک‌ثو‌انی آنست نار اللعی آتیکم منها بخبر او جذوة من النار لعلکم تصطلون. فلما اتاها نودی من شاطيء الواد الایمن فی البقعه المبارکه من الشجره ان یا موسا انی انا الله رب العالمین. و ماتک بیمینک یا موسا. قال هی عصای اتوکاء علیها و اهش بها علی غنمی ولی فیها مارب اخری. قال القها یا موسا. فالقها فاذاهی حیه تسعی فلما رآها تهتز کانه‌ا جان ولی مدبرا و لم یعقب، یا موسا اقبل و لاتخف انک من الامنین. اسلک یدک فی جیبک تخرج بیضاء من غیر سوء و اضمم الیک جناحک من الرهب فذا‌نک بره‌انان من ربک الی فرعون و ملائنه انهم کانوا قوما فاسقینه. قال رب انی قتلت منهم نفسا فاخاف ان یقتلون. و اخي هارون هوا افصح منی لسانا فارسله معی مردا یصدق‌تنی انی اخاف ان یکنبون. قال سنشد عضدک باخیک و نجعل لکما سلطانا فلا یصلون الیکما بایاتنا انتما و من اتبعکما الغالبون. ((فاتیا‌ه فقولا انا رسولا ربک)).

واتاکه‌ی: بمین‌نه‌وه، ئاگر‌م بی‌نی. ئه‌گه‌ری هه‌یه هه‌والیک له‌و یا بلێسه‌ی ئاگر‌ بینم

تا گهرم بینهوه. کاتیك گه‌یشته لای ئاگره‌كه، له‌لای راسته‌وه. له‌شوینی پیرۆز. له‌و
داره، بانگی کرا: ئه‌ی موسا: من خۆم. خواوه‌ندی تاقانه. په‌روه‌ردگاری جیهانیان.
ئه‌ی موسا، ئه‌وه چیه‌یه له‌ده‌ستی راستی تۆدایه؟ وتی: ئه‌وه دارده‌سته‌که‌ی منه.
پشتی پێده‌به‌ستم و به‌هاوکاری دارده‌سته‌که‌م بۆ مه‌رەکانم گه‌لای داره‌کان ده‌تکێتم و
نیازه‌کانی خۆمی پێ به‌راوه‌رده‌ ده‌که‌م. وتی: ئه‌ی موسا، فری بده. فریدا و له‌ناکاو
بوو به‌ماریک و ده‌خزی و ده‌پۆشت. کاتی بیینی ده‌جووێت: وه‌ک بێنی ماریکه، ترساو
پشتی تیکرد ئاوری بۆ دواوه‌ دایه‌وه. ئه‌ی موسا مه‌ترسه‌ چونکه ئه‌مانت پێ
به‌خشاوه. ده‌ستت بۆ گیرفانت ببه، تا بێ هۆکار، سپی بیت‌ده‌ر و بۆ نه‌ه‌یشتنی ئه‌م
ترسه‌ ده‌ستی خۆت بخه‌ره که‌له‌که‌ت چونکه ئه‌م دوو به‌لگه‌یه له‌لایه‌ن
په‌روه‌ردگاره‌وه، بۆ‌فیرعه‌ون و گه‌وره‌کانی ئه‌وه چونکه ده‌سته‌یه‌کی سته‌مکارن.
وتی: په‌روه‌ردگارا، یه‌کێک له‌وانم کوشتوو و ده‌ترسم بمکوژن. هارونی برام له‌من
زمان پاراوتره. ئه‌و بۆ هاوکاری من په‌وانه بکه تا پشت راستم بکاته‌وه ده‌ترسم
به‌درۆژم بزائن. وتی: بازوی تۆ به‌براکه‌ت به‌هێز ده‌که‌ین و ئێوه به‌هۆی ئایه‌کانی
خۆمانه‌وه ئارام ده‌که‌ینه‌وه تا ده‌ستیان به‌ئێوه نه‌گات. ئێوه و هه‌ر که‌سیک شوینی
ئێوه بکه‌وێت، سه‌رکه‌وتوون))

پۆشتنه‌ لای فیرعه‌ون و وتیان: ئێمه‌ دوپی‌خه‌مه‌به‌ری رۆژگاری تۆین.

له‌وه‌ه‌ب کوپی مونه‌بی یه‌مه‌نی ده‌گیرنه‌وه: کاتیك موسا ماوه‌ی دیاری‌کراوی
به‌سه‌ر برد، هاته‌ده‌ر و مه‌پوما‌لاته‌که‌ی خۆی پێش خۆیدا. ئاگرگه‌یه‌ک و دارده‌ستیک
که‌رۆژانه مه‌رەکانی پێ لێده‌خوپی و کاتیك شه‌و داده‌هات، به‌ئاگرگه‌، ئاگری
ده‌کرده‌وه. هاروی له‌گه‌ل هاوسه‌ر و مه‌رەکانی له‌ده‌وری ئاگره‌که شه‌ویان ده‌کرده‌ رۆژ
و کاتیك رۆژ داده‌هات، به‌رێده‌که‌وت. پشتی به‌دارده‌سته‌که‌ی ده‌به‌ست. دارده‌سته‌که‌ی
دولقی بوو.

له‌کوپی ئیسحاق ده‌گیرنه‌وه: که‌عب الاخبار هاته‌ مه‌که‌ه و عه‌بدالله کوپی عه‌مرۆ
کوپی عاص له‌وی بوو. که‌عب و تبووی سی پرسیاری لێ بپرسن و ئه‌گه‌ر وه‌لامه‌کانی
زانی، زانیه: ئه‌وه چیه‌یه له‌به‌هه‌شتا بوو و خواوه‌ند بۆ خه‌لکانی ئارده‌ سه‌ره‌زوی.
یه‌که‌م شت له‌سه‌ر زه‌وی دروست بوو، چی بوو و یه‌که‌م دار که‌ له‌سه‌ر زه‌وی روینرا
کامه‌یه.

کاتیك له عەبداللهیان پرسی، وتی:

ئەوی لەبەهەشتا بوو و خواوەند بەزەوی بەخشی، حجر الاسودە.

ئەوی یەکەم جار لەسەر زەوی دەرکەوت، بەرەهوتی یەمەنە و گیانی کافرەکان لەوی کۆدەبێتەو.

یەکەم دار کە لەسەر زەوی رویترا، ئەو دارە بوو موسا داردەستەکەی خۆی لەلقەکانی ئەو دارە بری.

کاتیك ئەم وەلامانەیان بەگوێی کەعب گەیاند، وتی: ئەم پیاوێ راست دەکات. سویند بەخوا ئەو زانایە.

دەلیت: کاتیك ئەو شەوهات کەموسا دەبوو بەپێغەمبەر، رنگە ی و ن کرد و نەیزانی بەکام لادا دەبیت بروت. ئاگرگەری خۆی هەلگرت تا ئاگر بکاتەو بۆ ئەوی لەگەڵ کەسەکانی شەو لەو شوێنەدا بەسەر ببات و شارەزای رنگە کە بێتەو. بەلام ئاگرگەر، ئاگری نەکردەو. بێزار بوو. لەدوورەو ئاگرێکی بینی و بەکەسەکانی خۆی وت:

((امکئوانی آنست نرا لعلی آتیکم منها بخر او جذوة من النار لعلکم تصطلون.

واتاکە: من ئاگرێکم بینی، ئەگەری هەیه هەوالیک لەو ئاگرە یا ئاگر بێنم تا خۆتان گەرم بکەنەو)).

پۆشت و گەیشته نزیک دارێک. کاتیك نزیک کەوتەو، دارەکە پۆشت و کاتیك پۆشتنی دارەکەی بینی، گەرایەو. ترسا، کاتیك گەرایەو، دارەکە هاتە پیش. لەدارەکەو دەنگێک بەرز بوویەو و کاتیك دەنگەکەی بیست، ئارامی گرت و خواوەند فەرمووی: ئەی موسا، پێلاوەکانت داکنە چونکە لەسەر زەمینی پێرۆزی (طوی)دایت.

موسا پێلاوەکانی داکنەد. خواوەند فەرمووی: ئەی موسا ئەو چییە لەدەستی راستی تۆدایە؟ وتی: داردەستەکەمە و پێشتی پێدەبەستم و مەرەکانمی پێ دەبەم بۆ لەوەرگە.

فەرمووی: ئەی موسا، فربێدە.

داردەستەکەی فربیدا و بوو بەمارێک و بەرنگەدا دەپۆشت و دو لقی داردەستەکە ببوو بەدەمی مارەکە. پێشتی مارەکە دەجولاً و دانێ لەدەمدا بوو. بەو شێوە بوو

کەخواوەند دەیویست.

موسا سەپرسورما و گەپایەوه. خواوەند بانگی کرد ئەي موسا وەرە پێش و مەترسە. داردەستەکە بۆ شیوەی یەکەمی دەگوێم و کاتیک موسا گەپایەوه، فەرمووی: هەلیگرە و مەترسە و دەستی خۆت بکە بەدەمیا. موسا دەستی بەقۆلی کراسەکە ی داپۆشی چوونکە لەمارەکە دەترسا. دەنگەکە پێی وت: کراسەکە لەقۆلت وەکە. لایبرد و دەستی خستە ناو دەمی مارەکە و دووبارە بوو بە داردەست و دەستی لەناو لقعەکانیدا بوو بەهەمان شیوە کەهەمیشە داردەستەکە ی هەلدگرت. دواتر خواوەند فەرمووی: دەستی خۆت بۆ گیرفانت ببە. دەستی برد و سپی هاتەدەر.

موسا پیاویکی لووت قنچ، قژ لوول و بالابەرز بوو. دەستی بۆ گیرفانی برد و دەریهینا کەهاوشیوەی بەفر سپی بوو. دوبارە دەستی بۆ گیرفانی برد و دەریهینا و بۆ شیوەی یەکەمی گۆپابوو. خواوەند فەرمووی: ئەمە دونیشانە ی خواوەندە. بۆلای فیرەهون و خەلکەکە ی برۆ چوونکە خەلکیکی سته‌مکارن.

وتی: خواوەندا، کەسێکم لەوانم کوشتوو و دەترسم بمکوژن. براکەم لەمن زمان پاراوترە، ئەو لەگەڵ من پەوانە بفەرموو تا وتەکانی من بینیت سەرزمان و ئەوان تیپگەیینیت.

خواوەند فەرمووی:

((سنشد عضدك باخيك و نجعل لكما سلطانا فلايصلون اليكما باياتنا انتما و من اتبعكما الغالبون.

واتاکە ی: بازووی تۆ بەبراکەت بەهێز دەکەین و بەهۆی نیشانەکانی خۆمان ئارامی بەئێوه دەبەخشین تا دەستیان بەئێوه نەگات.))

سەدی دەلیت: موسا بۆ لای کەسەکانی خۆی گەپایەوه و لەگەڵ ئەوان رینگە ی میسری گرتەبەر. لەکاتی شەودا گەیشته ئەوی و بوو بەمیوانی دایکی خۆی. ئەوانی نەدەناسی، شەو بوو. ئەوان نانیان دەخوارد و موسا لەسووچیکی ماله‌کە دانیش. هارون هات و کاتیک ئەوی بینی، سەبارەت بەو پرسیاری لەدایکی کرد، دایکی وتی: میوانە؟

کاتیک دانیشتن و گفتوگۆیان دەست پێکرد، هارون پرسى: تۆ کینیت؟

وتی: موسام. هه‌ستان و یه‌کیان له‌نامیز گرت. کاتیک یه‌کیان ناسیه‌وه، موسا به‌هارونی وت: له‌گه‌ل من بۆ لای فیرعه‌ون به‌ریکه‌وه چوونکه خواوه‌ند ئیمه‌ی په‌وانه کردوه.

هارون وتی: ملکه‌چ و گویرایه‌لم.

دایکیان هه‌ستا و وتی: سویندتان ده‌دم به‌خوا، بۆ لای فیرعه‌ون نه‌پۆن چوونکه ئینه‌وه ده‌کوژیت.

ئه‌وان گوینیان نه‌گرت و شه‌وانه پۆشتن و گه‌شتنه به‌رده‌رگای فیرعه‌ون. له‌ده‌رگایاندا. فیرعه‌ون ترسا و درگاوانه‌کان پرسیان. فیرعه‌ون وتی: کینه‌ی له‌م کاته‌ی شه‌و ته‌قه له‌ده‌رگا ده‌دات؟ درگاوان سه‌یری کرد و قسه‌ی له‌گه‌ل کرد.

موسا وتی: من نی‌ردراوی په‌روه‌ردگاری جیهانیانم.

درگاوان ترساو پۆشته لای فیرعه‌ون و وتی: پیاویکی شینته وگومان ده‌کات نی‌ردراوی په‌روه‌ردگاری جیهانه.

فیرعه‌ون وتی: ریگه‌ی نیشان‌بده.

موسا هات و وتی: من نی‌ردراوی خواوه‌ندم، مناله‌کانی ئیسرائیل له‌گه‌ل من په‌وانه بکه.

فیرعه‌ون ئه‌وی ناسیه‌وه و وتی: ((الم نربك فينا و ليدا و لبثت فينا من عمرك سنين. و فعلت فعلتك التي فعلت و انت من الكافرين. قال فعلتها اذ اوانا من الضالين. ففررت منكم لما خفتم فوهب لي ربي حكما و جعلني من المرسلين. و تلك نعمة نعمنا على ان عبدت بني اسرائيل. قال فرعون و ما رب العالمين. قال رب السموات و الارض و ما بينهما ان كنتم موقنين. قال لمن حوله الا تستمعون. قال ربكم و رب آبائكم الاولين. قال ان رسولكم الذي ارسل اليكم لمجنون. قال رب المشرق و المغرب و ما بينهما ان كنتم تعقلون. قال لئن اتخنت آلهها غيري لا جعلنك من المسجونين. قال اولو جنتك بشئى مبين. قال فأت به ان كنت من الصادقين فالقا عصاه فاذا هي ثعبان مبين. و اتاكه‌ی: فیرعه‌ون وتی: مه‌گه‌ر کاتیک منال بوویت، تۆمان لای خۆمان په‌روه‌رده نه‌کرد و ساله‌کانی ته‌مه‌نت له‌ناو ئیمه‌دا به‌سه‌ر نه‌برد. مه‌گه‌ر ئه‌و کاره جوانه‌یشت نه‌نجام نه‌دا ((راکێشانی پێشی فیرعه‌ون)) و مه‌گه‌ر له‌ناسوپاسه‌کان نه‌بوویت.

موسا وتی: نهو کارهم کاتیک کرد، ریگهی راستم نه ده زانی و چوونکه له ئیوه ترسام، هه لاتم. پهروهردگار فره زانی پی به خشییم و منی کرده یه کیک له پیغه مبه ران مه گهر نه وه نیعمه ته، منه ته که ی به سهر مندا ده نییت که مناله کانی ئیسرا ئیلت کردو ته کویله.

فیرعه ون وتی: پهروهردگاری جیهانیان کییه؟

موسا وتی: پهروهردگاری ئاسمان و زه مین و نه وه ی له ناو نه واندایه نه گهر باوه پدارن.

فیرعه ون به که سانی ده ور به ری خوی وت: مه گهر نابییست؟

موسا وتی: پهروهردگاری ئیوه پهروهردگاری باوکانی ئیوه یه.

فیرعه ون وتی: بی گفتوگو، نهو پیغه مبه ری په وانه یان کردووه، شیتته.

موسا وتی: پهروهردگاری رۆژه لآت و رۆژناوا و نه وه ی له نیوان نه واندایه، نه گهر تی بگهن.

فیرعه ون وتی: نه گهر جگه له من که سیکی دیکه به خواوه ند بزانییت، زیندانییت ده کم.

موسا وتی: نه گهر مۆجیزه یه ک دیار و ئاشکرا نیشانی تو بدهم؟

فیرعه ون وتی: نه گهر راست ده که ییت، مۆجیزه که ت نیشان بده.

موسا داردهسته که ی فریدا و ده سته جی بوو به نه ژدیها.

مار ده می کرده وه، لیوی خواره وی له سهر زه وی دانا و لیوی سه ره وه ی له سهر دیواری کۆشکه که. به ره و لای فیرعه ون پوشت. کاتیک فیرعه ون ماره که ی بیینی، هه سته و خوی پیس کرد. پیشت هر ه یچ کات خوی پیس نه کردبوو. هاواری کرد: نه ی موسا، ماره که بگره، من باوه رهم به تو هیئا و مناله کانی ئیسرا ئیل له گه ل تو دا په وانه ده کم. موسا ماره که ی گرت و دوباره بوو به دارده ست. دواتر ده سته ی خوی بو گیرفانی برد و به سپیه تی هیئا یه ده ر.

موسا لای فیرعه ون گه راپه وه. به لام فیرعه ون نه یویست باوه ر بینییت و مناله کانی

ئیسرا ئیل له گه ل نه ودا بنیرییت. به خه لکه که ی خوی وت:

((يا ايها الملاء ما علمت لكم من آله غیری فاوقدلی یاها مان علی الطین فاجعل لی

صرحا لعلی اطلع آله موسی.

واتاكەى: ئەى گەورەكانى من، جگە لەخۆم خوايەك بۇ ئىوھ نائاسم. ئەى هامان، بۇ من ئاگرېك لەسەر گل بکەرەوھ و بېنايەك بەرزم بۇ دروست بکە. تا بېژمە سەر ئەگەرى ھەيە خواوھەندى موسا بېينم.))

كاتېك بورجەكەيان دروست کرد، سەرکەوت، فەرمانى بەتېرھاوېژىکدا و تېرىكى بۇ ئاسمان ھاويشت. تېرەكە گەرايەوھ و خویناوى بوو. فیرعەون وتى: خواوھەندى موسام کوشت.

قتادە لەرونکردنەوھى ئايەى قورئان کەسەبارەت بەوتار فیرعەون دەفەرمیت: ئەى هامان ئاگرېك لەسەر گل پېنیکە)) دەلئیت: یەکەم کەس بوو ئاگرى سور کردەوھ و بورجى پى دروست کرد.

کوپى ئیسحاق دەلئیت: کاتېك خواوھەند موسای وەك پېغەمبەر(د.خ) پەوانە کرد، بەرىکەوت تا گەيشتە میسر و لەگەل ھارون لەبەر دەرگای فیرعەون وەستان. داواى مۆلەتى چوونەژوورەوھەيان دەکرد و وتیان: ئیمە نیردراوانى خواوھەندى جیھانین. مۆلەتمان لەم پیاوھ بۇ وەریگرن. وەك دەلئین بۇ ماوھى دوو سال دەپۇشتنە بەردەرگای مالى فیرعەون. کەس بویرى ئەوھى نەبوو فیرعەون لەکارى ئەوان ئاگادار بکاتەوھ. تا ئەوھى قەشمەرەکەى فیرعەون کەگەمەى دەکرد و دەبوھ ھۆکارى پېنکەنینى ئەو، پىی وت: ئەى پاشا، پیاویك لەبەر دەرگای تۆیە و قسەيەکی سەیر دەھینئیتە سەرزمان و گومان دەکات جگە لەتۇ خوايەکی دیکەى ھەيە. فیرعەون وتى: بېھینن.

موسایان بۇ لای فیرعەون برد. ھارون ھاورییەتى دەکرد. داردەستەکەى لەدەستابوو. کاتېك لەبەرەبەر فیرعەون وەستا، وتى: من نیردراوى خواوھەندى جیھانم. دريژەى داستانەکە لەگېرەنەوھى کوپى ئیسحاق بەو شینوھیە کەپیشتر ئامارژەمان پیندا. لەکوئایى گەفتوگۆکە موسا داردەستەکەى فرندا و بوو بەئەژدیھایەکی گەورە. رایان کرد و فیرعەون لەسەر تەختەکەى ھاتەخوار و موسای سوینددا. موسا دەستی بۇ گیرفانى برد و سپی وەك بەفر ھاتەدەر. دواتر دەستی بۇ گیرفانى بردەوھ و داردەستەکەى گرت. فیرعەون دەستی خستە سەرسکی. وەك دەلئین پېنج شەش روژ تېپەپى و ئەو ھاوشینوھى خەلکان دەستی بەئاو نەگەیانند و دلخۆش بوو بەوھى دەلئین ھاوشینوھى کەسانى دیکە نییە.

وھەب کۆپى مۇنبە دەلئەت: فیرعەون بۇ بیست و چەند رۆژ بەردەوام بۇ دەست بەئاو گەیانەن ھاتوچۆی دەکرد، ئەوئەندەى ئەمابوو بمریت، بەخەلکەکەى خۆی وت:

ئەمە جادووگەرئیکى زانایە، سەبارەت بەو چى دەلئەت؟

یەکیک لەکەسانى باوەردارى فیرعەون بەناوى حەبرەک وتی:

((اتقتلون رجلا ان يقول ربى الله و قد جائکم بالبينات

واتاکەى: پیاویک دەکوژن لەبەر ئەوەى دەلئەت: پەوئەردگارى من خواى تاقانەىە.

لەکاتیکدا چەندین بەلگەى روونى لەلایەن خواوەندەو نیشانەن.))

ئەوانى لەئازاب و سزای خواى ترساند و وتی:

((يا قوم لكم الملك اليوم ظاهرين فى الارض فمن ينصرنا من بأس الله ان جائنا

قال فرعون ما اريکم الا ما اراى و ما اھدیکم الاسبیل الرشاد. و قال الملاء من قومہ ارجہ و اخاء و ابعت فى المداين حاشرين یأتوک بکل سحار علیم.

واتاکەى: ئەى خەلکینە، ئێو پاشایەکتان ھەىە و بەسەر ئەم سەرزەمینەدا زالن،

ئەگەر سزایى خواى بگات، کى لەبەرەبەر ئەو ھاوکاریمان دەکات.

فیرعەون وتی: تەنیا بۆچوونى خۆم نیشانەن و تەنیا بۇ رینگەى راست

رینوینیتان دەکەم.

فیرعەونییەکان وتیان: ئەولەگەل براکەى رابگرە و لێپرسراوانى کۆکردنەو بۇ

شارەکان پەوانە بکە تا ھەموو جادووگەرە شارەزاکان لای تۆ کۆبکەنەو))

یانى داواى ھاوکارى لەجادووگەران بکە چوونکە لەناو ئەوان کەسانیک دەبینى

دەتوانن ھاوشیوەى کارەکانى ئەوان ئەنجام بدەن. موسا کاتیک ھیز و توانایى خواى

نیشانى ئەواندا، لەگەل ھارون ھاتەدەر. فیرعەون کەسەکانى خۆى بۇ شارەکانى

ولتەکەى خۆى پەوانە کرد و لەھەر شوینیک جادووگەرئیکیان بینى، ھینایان. وە

بیستوومە و خوا زاناترە. دەلئەت، بیست و پینج ھەزار جادووگەرى کۆکردەو.

فیرعەون پێى وتن: جادووگەرئیک ھاتۆتە لای ئیمە وھەرگیز ھاوشیوەى ئەومان

نەبینیو. ئەگەر بەسەر ئەودا زال بین، ریزتان لێدەگرم و لەخۆمتان نزیک دەکەمەو.

وتیان: ئەگەر بەسەر ئەودا سەرکەوتین، ئەو پاداشتەمان دەبیئت؟

وتی: بەلى.

وتیان: کاتیک دیارى بکە تا ئیمە و ئەوان یەک ببینن.

سەرکێردە ی ئێو جادوگەرانی فیرعەون رووبەرۆوی موسای کردنەوه، چوار کەس بوون. سابوور و عادوور و حەتتە و موصەفا. ئەوان بوون کاتێک هیژ و توانایی خویان بینی، باوەریان هینا و هەموو جادوگەرانی دیکە بەدوای ئەوان، باوەریان هینا.

فیرعەون کەسی بۆ لای موسا پەوانە کرد:

((فاجعل بيننا وبينك موعد الا نخلفه نحن و لا انت مكانا سوى. قال موعدكم يوم الزينه و ان يحشر الناس ضحى. فتولى فرعون فجمع كيدته ثم اتى. فاجمعوا كيدكم ثم اثتوا صفاوقد افلح اليوم من استعلى.

واتاکەى: لەنیوان ئێمە و خۆت لەشونینکی دیاریکراو، کاتێک دیاری بکە کەسەرپێچی ناکەین. وتی: کاتی دیاریکراو، روژی رازاندنەوهیه کەخەلک لەکاتی نیمەپۆ کۆدەبنەوه.))

فیرعەون پۆشت و فیلی خۆی کرد و گەرایەوه. وتی: فیلی خۆتان ئامادە بکەن چونکە لەو روژەدا هەر کەس سەرکەوێت، رزگاری دەبێت.

بیست و پینچ هەزار جادووگەر، ریزیان بەست. جادووگەران تەناف و داردەستەکانی خۆیانیان لەدەستدا بوو. موسا لەگەڵ براکەى هات و پشتی بەداردەستەکەى خۆى بەستبوو. گەیشته لای جادووگەران و فیرعەون لەناو کەسەکانی خۆى دانیشتبوو و سەرانی ولاتەکەى هاورێیەتیان دەکرد. موسا بەجادووگەرانی وت:

((ويلکم لاتفترو اعلی الله کذبا فسیسحتکم بعذاب و قد خاب من افترى.

واتاکەى: هاوار لەئێوه، درۆ بۆ خواوەند هەلمەبەستێ چونکە بەنازابێکی کوشندە لەناوتان دەبات و هەر کەس درۆ هەلبەستێت، بێهیوا دەبێت.)) جادووگەران بەیەکیان وت:

((ان هذان لسا حران یریدان ان یخرجکما کم من ارضکم بسحرهما و ینهبنا بطریقکم المثلی. یا موسی اما نا تلقی و اما ان تکون اول من القی. قال بل القوا فاذا حبالهم و عصیهم یخیل علیهم من سحرهم انها تسعی.

واتاکەى: ئەوانە دوو جادووگەرن و دەیانەوێت بەجادووی خۆیان ئێوه

له سه رزمینه که تان دهر په پرتن و نایینه چاکه کانی نیوه له ناو بهن. وتیان: نهی
موسا تو سه رها فریده دهیت یا نیمه دهست پیبکهین. وتی: نیوه فریبدهن. نهوسا
له کاریگری جادو وکیان وایان بهرچاو کهوت که ته ناف و داردهسته کانیان بهرنگه دا
ده پوات.))

جادو وگه ران به جادووی خوځیان چاوی موسا و فیرعه ون و هموو خه لکانیان زه ق
کرد. جادو وگه ران داردهست و ته نافه کانی دهستیان فریدا. ماره کان هاوشیوهی
کیوه کان که دوله کانیان پر کردوته وه، که له که بوون. موسا ترسا و وتی: نهوان
داردهستیان پیبوو، بوو به مار، داردهسته کهی من، جیاواز له داردهستی نهوان نییه.
خواوه ند وه چی نارد:

((ان لق مافی یمینک تلقف ما صنعوا کید ساحر و لا یفلح الساحر حیث انی.
واتاکه ی: نهوهی له دهستی راستی تودایه، فریبده، تا نهوهی دروستیان کردوه،
قووتی بدات، ته نیا جادو ویه کیان بهر ز کردوته وه و جادو وگه له هه ر شوینیک بیت،
رزگاری ناییت.))

موسا دلخوش بوو. داردهسته کهی فریدا و هموو ته ناف و داردهستی
جادو وگه رانی یه که له دوا ی یه که خوارد به شیوه یه که یه که له وان له و شوینه دا
نه مایه وه.

موسا داردهسته کهی دووباره به دهسته وه گرت و جادو وگه ران کوړنوشیان برد و
((قالوا آما رب هارون و موسی. قال آمنت له قبل ان اذن لکم انه لکبر کم الذی علمکم
السحر فلا قطعن ایدیکم و ارجلکم من خلاف و لا صلبنکم فی جذوع النخل و لتعلمن
اینا اشد عذابا و ابقی. قالوا لن نؤثرک علی ما جائنا من البینات و الذی فطرنا فاقض
ما انت قاض، انما تقضی هذه الحیوة الدنیا انا آما برینا لیغفرلنا خطایانا و ما اکرهتنا
علیه من السحر و الله خیر و ابقی.

واتاکه ی: وتیان: باوه پمان به خوا هارون و موسا هیه.

فیرعه ون وتی: بو پیش نهوهی رینگه تان پیبدهم، باوه پتان به وان هیتا؟ نهو
گه وهری نیوه یه و جادووی فیر کردون، دهست و پیتان به پیچه وانه وه ده برمه وه و
به قه دی دارخورما کانه وه هه لتان ده واسم بو نهوهی بزائن نازاب و سزای کام یه که
له نیمه دژوارتر و پایه دارتره.

وتیان: هرگیز تۆ پېش خواوهندی نهو مۇجيزانه و نهو كهسهی نافرنه رمانه، ناخهين، هركارىك پېت خوښه نه نجامى بده چونكه تهنيا دسه لاتت به سهر زيانى نه م دنيايه دا ههيه. ئيمه باوه رمان به خوا هيئاوه تا له گوناچه كانمان خوښ ببيت كه له ريگه ي جادووگه رى و بيزاريه وه ئيمه ت بۆ نه نجامدانى ناچار ده كرد چونكه خواوهند باشت و ههميشه ييتره.))

دوژمنى خواوهند، به زىترا به لام له سهر كوفر و ناباوه پى خوى پيداگرى و حاشاى له نيشانه كانى خوا ده كرد و سهر نه نجام گيرۆدهى وشكه سالى و توفان بوو. سه دى ده ليت: به لا خوايهه كان كه خه لكى فیرعه ون گرفتارى بوون. پيش نه وه بوو موسا و جادووگه ران كووبنه وه. كاتيك تيره خويناوييه كه بۆ فیرعه ون گه راپه وه و وتى خوى موسام كوشت، خواوهند توفانى په وانه كرد و بارانى باراند و ههمو شتيكى نوqm كرد. وتیان: نهى موسا داوا له خواوهند بكه، نه م به لایه له سهر ئيمه هه لېگره تا باوه رتان پى بېنن و مناله كانى ئيسرائيل له گه ل تودا په وانه بكهين. خواوهند زيانى له سهر نه وان هه لگرت و كشتوكاليان بووژاپه وه. وتیان: چهنده باش بوو باران بارى. خواوهند كووله ي په وانه كرد و به رهه مى كشتوكالى نه وانى خوارد. داوايان له موسا كرد تا خوا زيانيان له سهر هه لېگریت. موسا پاراپه وه و خواوهند زيانى له سهر نه وان هه لگرت به لام به رهه مى نه وتۆيان نه مابوو. وتیان: باوه ر ناهينن چونكه به رهه مى كشتوكالى نه وتۆمان نه ماوه. خواوهند نه سپينى په وانه كرد و ههمو شوينيكى پر كرد. ده رۇشته ناو جل و به رگى كه سه كان و ده يگه ستن. سه رقالى نان خواردن بوون، ده فره كانيان پرده بوو له نه سپى. يه كيان به گه چ و خشت ستونيكى خليسكى دروست ده كرد و خواردنه كانى له سه ره وه داده نا. كاتيك به مبه سستى خواردن ده رۇشت، خواردنه كه ي ده بينى پر بووه له نه سپى. به لایه كى گه ره تر له نه سپينان نه بينيوه. نه م نه سزايه خواوهند له قورئاندا ئاماژه ي پيداوه.

خه لكى فیرعه ون داوايان له موسا كرد له خواوهند بپاريتوه بۆ نه وه ي زيانه كه يان له سهر هه لېگریت و باوه ر بېنن. كاتيك خواوهند زيانى له سهر نه وان هه لگرت، باوه ريان نه هيئا و خواوهند، خوینى په وانه كرد. به شيوه يه ئيسرائيليه ك و قيبتيه ك له يه ك شوين ناويان هه لده گرت، ناوى قيبتيه كه خوین و ناوى ئيسرائيليه كه وه ك خوى. داوايان له موسا كرد تا نهو زيانه يان له سهر هه لېگریت و باوه ر بېنن. زيانيان

لەسەر نەما و باوەرپان نەهینا بەهەمان شیوە کەخواوەند دەفەرمییت:

((و لقد اخذنا آل فرعون بالسنين و نقص من الثمرات لعلهم يرجعون.

واتاکەى: فیرعەونییەکانمان گیرۆدەى وشکەسالى و قاتوقېرى و بى بەرھەمى کرد

تا بگەپنەو و باوەرپینن.))

دواتر خواوەند وەحى بۆ موسا و هارون پەرمانە کرد بۆ ئەوێ بەنەرمى قسە

لەگەل فیرعەون بکەن ئەگەرى هەیه بەمشىوێه ناگادار ببیتەو و لەخواوەند بترسیت.

پۆشتەنە لای فیرعەون و موسا پینى و ت: ئایا دەتەویت گەنجى (بى پیر بوون) و

پاشایەتى بى کۆتایى بەتۆ ببەخشم و چىژى جووت بوون و خواردنەو و سواریت

هەبیت و وکاتیک بمريت، برۆیتە ناو بەهەشت.؟

ئەم قسانە کاریگەرى لەسەر دلى فیرعەون دانا، و تى: رازیم، با هەمان بیت.

کاتیک هەمان هات، پینى و ت: ئەم پیاو و هاتە لای من.

هەمان و تى: کى؟

فیرعەون پینشتەر بەجادووگەر ناوی دەبرد بەلام ئەو رۆژە نەبیوت جادووگەر، بەلکو

وتى: موسا.

هەمان و تى: چى پى و تى؟

فیرعەون قسەکانى موسای بۆ باس کرد.

هەمان و تى: چۆن وەلامت دایەو؟

وتى: وەلامم نەدا و تەم با هەمان بیت و راویژى لەگەل بکەم.

هەمان ئەوى بەلاواز لەقەلمدا و تى: چاوەرمانى زیاترم لەتۆ بوو. دەتەویت

دواى ئەوێ خواوەند بوویت و دەیانپەرەستیت، ببیتە بەندەیهك کەخوا

دەپەرەستیت؟

فیرعەون هاتەدەر و تى: من خواوەندى تاقانەى ئیووم. دوورى و تەکەى ئەو

کەدەلێت: تەنیا خۆم بەخواى ئیو و دەزانم و وتارەکەى کەدەلێت: من خواوەندى

تاقانەى ئیووم، چل سألە.

بەخەلکەکەى خۆى و ت: موسا جادووگەرىکى زانایە و دەیهویت بەجادووى خۆى

ئىو لەدینەکەتان پەشیمان بکاتەو. بۆچوونى ئىو چیه؟

وتیان: خۆى و براکەى رابگر و نێردراوان پەرمانە بکە تا هەموو جادووگەران

له سه راسه رى ولات كۆيكه نه وه.

موسا سالارى جادووگه رانى بيىنى و وتى: نه گهر به سهر تودا زال بيم، باوه پر دينيت و شايه تى ده ده يت، نه وهى باسى ده كه م، راستيه؟ جادووگه ر وتى: به لى، به لام به يانى جادوويه ك نيشانى توده دم هيج جادوويه ك گهره تر له وه نه بيت. سويند به خوا نه گهر به سهر مندا سه ركه وتيت، باوه پرت پيندېم و شايه تى ده دم تو له سهر راستيت.

فيرعه ون سه يرى نه وانى ده كرد. خواوه ند له گيړانه وهى وتارى نه و ده فرميت: ((هذالكر مكرتموه فى المدينة اذا لتقيتما لتظاهرا لتخرجوا منها اهلها فقالوا يا موسا اما ان تلقى و اما ان تكون نحن اول من القى فقال لهم موسى القوا و اتاكه ي: نه مه فريويكه له شاردا بيرتان ليكردوتموه تا خه لكه كه ي ده رپه رين. وتيان: نه ي موسا سه رتا تو دارده سته كه ي خوت فرده ده يت. يا ئيمه نه و كاره بكه ين؟ وتى: سه رتا ئيوه فريده ن.))

جادووگه ران ته ناف و دارده سته كانى خويناىان فرندا. سى و چه ند هه زار كه س بوون، هه موويان ته ناف و دارده ستياىان پييوو. كاتيك فرياندا، چاوى كه سه كانيان جادوو كرد و هوش ويىرى نه وانياىان نه هيشت. موسا ترسا. خواوه ند وهى بۇ نارد: مه ترسه و نه وهى له ده ستي راستداه، فريده تا نه وهى دروستيان كردوه، له ناو ببات.

موسا دارده سته كه ي فردا و هه موو ماره كانى خوارد. كاتيك نه مه يان بيىنى، كوپنوشيان برد و وتيان:

((آمنّا ربّ العالمين ربّ هارون و موسا قال فرعون لا تعطين ايدىكم و ارجلكم من خلاف و لا صلبنكم فى جذوع النخل.

واتاكه ي: باوه پرمان به خواى موسا و هارون هه يه.

فيرعه ون وتى: ده ست و پيتان (چه پ و راست). ده برمه و به قه دى دارخورماكانه وه هه لتانده واسم.))

نه وانى كوشت و ده ست و پيى نه وانى برى. به وته ي كوپى عباس، وتوويانه: خواوه ندا سه برمان پيبيبه خشه و هاوشيوه ي موسولمانه كان بمانمزينه.

دهلئیت: له سه ره تاي روژ جادوو گه ربوون و له کو تاي به کانی روژ: موسولمان.

به ختی مناله کانی ئیسرائیل بهرز بوویه وه و خه لکی فیرعه ون، پئیان وت:

((اتذر موسى وقومه ليفسدوا فى الارض و يذكروا الهتك.

واتاکه ی: بو موسا و خه لکه که ی پشت گو ی ده خه یت تا له م سه رزه مینه

خرابه کاری بکه ن و تو و خواکانت پشتگو ی بکه ن.))

خواکانی نهو، به هه مان شیوه کوپی عه باس ده لئیت، گاگان بوون. کاتیک گایه کی

جوانتری ده بینى، فه رمانی په ره ستینی نهوی ده رده کرد و گایه کی بو په ره ستینی

نه وان ده ستنیشان ده کرد.

دوای نه وه ی خوا وه ند فه رمانی به موسادا مناله کانی ئیسرائیل له میسر بباته ده ر،

فه رمووی: به نده کانی من له شه ودا ببه چونکه شو ی نیان ده که ون.

موسا فه رمانی به مناله کانی ئیسرائیلدا تا بو روشتنه ده ر له میسر خو یان ناماده

بکه ن. وتی: زیو له قیبتیه کان به قهرز وه ریگرن. پئی وتن: هیچ که سینک باسی

پوشتنی خو ی نه کات و تا به ره به یان له ناو ماله کان بمیننه وه. هه رکه س هاته ده ر،

ناوی موسا یا عه مرو ی بئینته سه رزمان. فه رمانیدا هه رکه س له مال هاته ده ر، به ده سستی

خو ی ناوی له دیواری ماله که ی وینه یه ک بکیشتن تا ئاشکرا ببیت به ریکه وتووه.

خوا وه ند هه موو زینا زاده کانی (مناله ئاشه رعه کان) قیتبی که له مناله کانی ئیسرائیل

بوون، بو نه وان گه رانده وه و به پیچه وانه ی شه وه. موسا وتی:

((ربنا انک اتیت فرعون و ملته زینه و اموالا فى الحیوة الدنیا، ربنا لیضلوا عن

سبیلک ربنا اطمس على اموالهم و اشدد على قلوبهم فلا یؤمنوا حتی یروا العذاب

الایم.

واتاکه ی: تو به فیرعه ون و گه وره کانی خه لکه که ی، له م دنیا یه، زیو و زیوت

به خشیوه تا خه لکان له سه ر ریگه ی راست گو مپا بکه ن، په ره ر دگارا، دارایی نه وان

له ناو ببه و دلیان ره ق بکه تا باوه ر نه مینن تا نهو کاته ی ئازاییکی گشتگیر و به ئازار،

به سه ریاندا ده بار یئت.))

سه دی ده لئیت: موسا دوعای کرد و هارون وتی ئامین. خوا وه ند فه رمووی:

دوعاکه ی ئیوه گیرا ده که م.

ده لئین مه به ست له له ناو چونی دارایی نه وان سووک و که م با یی بوونی دره م و

دیناره کانیانه. خواوه ند فەرمووی خۇراگر بن. له گەل خەلکە کە ی خۇیان هاتنه دەر و مه رگ له ناو قیبتیه کان بلاو بوویه وه و منالی یه که می هه موو خەلکان مرد و سمرقانی به خاک سپاردنی ئەوان بوون و شوین منالەکانی ئیسرائیل نه که وتن. موسا له کۆتایی منالەکانی ئیسرائیل ریگهی ده بپی و هارون له پیشیان وه.

موسا هاورى له گەل شه شسه د هه زار شه پکەر هاتهدەر. ته مەن بیست سألەکانیان هه ژمار نه کرد له گەل شه ست سألەکان که پیر و په که وته بوون. ته نیا سألەکانی نیوان ئەم دوو سألەیان بژارد. فیرعه ون شوینیان که وت. هاما ن له پیشمه وی سوپاکه دا بوو. ئەو له گەل هه زار هه زار و حه وتسه د هه زار ئەسپ (که ته نانه ت یه ک مایینیان له ناودا نه بوو) به رینه که وت. خواوه ند له گێرانه وه ی بارودۆخه که ده فەرمیت: ((فارسل فرعون فی المدائن حاشرين ان هولاء لشرذمة قليلون و انهم لنا لغاظزن. و انا لجمع حازرون. فاخرجناهم من جنات و عيون و کنوز و مقام کریم. کذلک و اورثنا بنی اسرائیل. فاتبعوهم مشرقین فلما تراء الجمعان قال اصحاب موسی انالمدر کون. واتاکه ی: فیرعه ون لیپرسراوانی کۆکردنه وه ی بۆ شاره کان په وانه کرد، ئەوان ده سته یه کی که من و بوونه ته هوی توپه بونی ئیمه و ئیمه هه مووان ئاماده و ته یارین. له باخه کان و سه رچاوه کان و گه نه که کان و جینگه کان ی خۇیان ئەوانمان هیئایه دەر و ئەوانمان به منالەکانی ئیسرائیلدا. له به ره به یاندا شوینیان که وتن و کاتیک رووبه روی یه که بوونه وه، هاوه لانی موسا وتیان، ئیمه یان گرت.

((قالوا اوذینا من قبل ان تاتینا و من بعد ما جئتنا قال عسی ربکم ان یه لک عدوکم و یستخلفکم فی الارض فینظر کیف تعلمون.

واتاکه ی: وتی: ئیسرائیلیه کان به موسایان وت، پیش ئەوه ی بیی بۆ لای ئیمه و دوای ئەوه ی هاتیت، ئازارمان پیپرا. وتی: ئەگه ری هه یه په روه ردگار، دوژمن له ناو ببات و ئیوه بکاته جینگری ئەوان له و سه رزه مینه و بزانیته کرداره کان ی ئیوه چۆن ده بیته.))

هارون پۆشته پیش و له ده ریاییدا، به لام ده ریا قه لشتی نه برد. موسا هات و به ناوی باوکی خالید بانگی ده ریای کرد. له ده ریاییدا و قه لشتی برد. هه رلایه کی هاوشیوه ی کۆیکی گه ره بوو. منالەکانی ئیسرائیل ملی ریگه یان بپی. دوانزه ریگه

له ده‌ریا که دا بوو و هر نه‌ویه که له ریگه یه که وه پوشتن. ریگه که دیواری هه‌بوو. هریه که له نه‌وه‌کان وتیان: هاورییانی ئیمه کوژران. کاتیک موسا ئهمه ی بینی و بیستی، داوای له‌خواه‌ند کرد تا قه‌لشته‌کان کو‌بکاته‌وه هاوشی‌وهی تاق. یه‌کتریان ده‌بینی تا هاتنه‌ده‌ر.

دوای ئه‌وه، فیرعه‌ون و سوپاکه‌ی نزیک کهوتنه‌وه. کاتیک فیرعه‌ون ده‌ریای بینی، وتی: مه‌گه‌ر نابینن، ده‌ریا له‌من ترسا و ریگه‌ی بۆ من کرده‌وه تا به‌دوژمنه‌کانم بگه‌مه‌وه و بیانکوژم. کاتیک فیرعه‌ون گه‌یشته سه‌ره‌تای ریگه‌که، سوپاکه‌ی نه‌یانویست، برونه‌ ناو ده‌ریا. جبره‌ئیل سوار مایینیک هات و ئه‌سپه‌کان به‌دوای یه‌ک شوین مایینه‌که کهوتن. کاتیک یه‌که‌م که‌س له‌سوپاکه‌ی فیرعه‌ون ده‌یویست له‌ئاوه‌که بیته‌ده‌ر و دواین که‌سیان ده‌یویست بپواته‌ ناو ئاوه‌که، خواوه‌ند فه‌رمانی به‌ده‌ریادا تا بیانگرت و هه‌لیانلوشیت. جبره‌ئیل قو‌ری له‌ده‌ریا هه‌لگرت و ده‌می فیرعه‌ونی پی‌پرکرد. فیرعه‌ون کاتیک ده‌خنکا، وتی: آم‌نت انه لا اله الا الذی آم‌نت به‌بنو اسرائیل و انا من المسلمین.

واتاکه‌ی: رازیم به‌وه‌ی خوایه‌ک جگه له‌خوا‌ی مناله‌کانی ئیسرائیل نییه که‌باوه‌ریان پنی هیناوه. من یه‌کی‌کم له‌ملکه‌چه‌کان. خواوه‌ند میکانیلی په‌وانه کرد تا سه‌رکو‌نه‌ی بکات و بلیت:

((الان وقد عصیت قبل و کنت من المفسدین.

واتاکه‌ی: ئیستا که؟ تو که‌پیشتر گونا‌حکاریت ده‌کرد و له‌خراپه‌کاران بویت.)) جبره‌ئیل به‌پنغه‌مبه‌ری وت: ئه‌ی محهمه‌د، هه‌رگیز که‌سم وه‌ک دوو که‌س به‌دوژمن نه‌زانیه که‌یه‌کیان جنوکه بوو، یانی ئیبلیس ئه‌و کاته‌ی نه‌یویست کو‌رنوش بۆ ئاده‌م بیات و ئه‌ویتریان فیرعه‌ون که‌وتی: من خواوه‌ندی تاقانه‌ی ئی‌وهم. ئه‌گه‌ر ده‌تبینی، قو‌رم هه‌لگرت و ده‌میم پرکرد له‌به‌ر ئه‌وه‌ی نه‌کا وشه‌یه‌ک یینیته سه‌رزمان و خواوه‌ند به‌زه‌یی پی‌ایدا بیته‌وه.

مناله‌کانی ئیسرائیل وتیان فیرعه‌ون نه‌خنکاوه و ئیستا که ده‌گات و ده‌مانکوژیت. موسا پارایه‌وه و فیرعه‌ون له‌گه‌ل سیسه‌د و بیست هه‌زار که‌س هاته‌ده‌ر وه‌ه‌موویان ده‌ست و پینان به‌زنجیر به‌سته‌رابوو‌یه‌وه. مناله‌کانی ئیسرائیل گرتیان و ده‌ستیان به‌به‌ینی ئه‌ندامه‌کانی کرد. خواوه‌ند له‌قو‌پ‌ئاندا ده‌فه‌رمیت:

((قالیوم ننجیک ببدنک لتکون لمن خلفک آیه.

واتاکەى: ئیستا جەستەت بۆ شوێنى بەرز، بۆند دەکەین تا بۆ ئەو کەسەى شوێن
تۆ دەکەوێت، وانهیهک بێت.))

کاتێک مەبەستى پوشتیان کرد، رووبەرووی بیابانیەک بوونەوه و نهیانزانى بۆ
کۆى بپۆن. موسا گەورەى منالەکانى ئیسرائیلی کۆکردەوه و وتى: بۆ وای لێهات؟
وتیان: کاتێک یوسف لەسەرەمەرگدا بوو، پەیمانى لەبراکانى وەرگرت لەمیسەر
نەپۆن تا ئەو کاتەى ئەو لەگەڵ خۆیان دەبەن. ئەمە کێشەکەیه.
وتى: گۆپى یوسف لەکۆییە؟ نهیاندهزانى.

موسا هەستا و هاواری کرد: سوێندتان دەدەم بەخوا، هەرکەس شوێنى گۆپى
یوسف دەزانێت، پێم بڵێت و هەرکەس نازانێت، وتارەکەى من نەبێستێت. لەنیوان
دوو کەسەوه دەپوشت و هاواری دەکرد. کەس دەنگى ئەوى نەدەبیست. سەرئەنجام
پیریژنیەک بێستى و وتى: ئەگەر گۆپى یوسف نیشان بدەم، هەرچى بخوازم،
پێمەبەخشیت؟

موسا رازى نەبوو، وتى: دەبێت لەخواوەند بپرسم. خواوەند، فەرمانى پێدا،
هەرچى دەخوازێت، پێى ببەخشە و بەلێنى لێوەریگرە. پیریژن وتى: دەمەوێت لەهەر
ژوورێکى بەهەشت کەدابهزیت، لەگەڵ تۆبم.

موسا وتى: رازیم.

پیریژن وتى: پیریکی پەککەوتەم و ناتوانم بەرنگەدا بپۆم. موسا ئەوى هەلگرت و
کات گەشتە نزیك رووبارى نیل، پیریژن وتى: گۆپى یوسف، لەناو ئاوەکەدايه، داوا
لەخواوەند بکە تا ئاو لەسەر گۆرەکە لا بیات.

موسا لەخوا پاراپهوه. ئاو لەسەر گۆرەکە نەما. پیریژن وتى: گۆرەکە هەلبەدرهوه.
ئەم کارەى کرد و ئیسقانى یوسفى هەلگرت. بەمشێوەیه رێگەى منالەکانى
ئیسرائیل کرایهوه.

((فسارو افاتوا على قوم يعكفون على اصنام لهم قالوا يا موسا اجعل لنا الها کما

لعم قال انکم قوم تجهلون. ان هولاء منبر ماہم فيه و باطل ما کانوا یعلمون.

واتاکەى: لای خەڵکانێک تیپەپەڕین کەبەتە دەسکردهکانى خۆیانیا ن دەپەرەست.
وتیان: ئەى موسا، خوايهکى هاوشێوەى ئەوانمان بۆ دروست بکە چونکە ئەوانیش

خوایان ھەيە. وتى: ئىۋە دەستەيەكى نەزانن. شىۋەى ئەم خەلكە شىاۋە بۇ لەناۋچوون و ئەو كردهۋانەى ئەنجامى دەدەن، ناپەرۋايە.))

بەلام گىرەنەۋەى كۆرى ئىسحاق بەمشىۋەيە: خواۋەند چەندىن ئايە و مۆجىزەى نىشانى خەلگاندا و فىرەۋەنى بەبەلا و زىانەكان گرفتار كرد چوونكە دواى كارى جادوۋگەرەن باۋەرپى نەھىنا. سەرەتا تۆفانى پەرۋانە كرد، دواتر كوولە، ئەسپى، قىرپۇك، لەكۆتايىيەدا خويىن كەھەموۋى نىشانەكانى خوا بوون.

سەرەتا تۆفانى پەرۋانە كرد و ئاۋ سەرزەۋى داپۇشى و نەياتۋانى كشتوكال بگەن. برسەتەى تەنگى پىنەلچىن، وتيان: ئەى موسا، لەخۋاى خۆت بپارىپەرۋە، چوونكە ئەگەر بەلامان لەسەر ھەلگىرت، باۋەر دىنن و مائەلكانى ئىسرائىل لەگەل تۆ پەرۋانە دەكەين. موسا لەخوا پاراپەرۋە و زىانى لەسەر ئەۋان ھەلگىرت بەلام بەلئىنەكەى خويان نەبردە سەر.

خواۋەند كوولەى پەرۋانە كرد. دارەكانيان خوارد و بەوشىۋەى باسى دەكەن، بزمارى ئاسنىنى دەرگاكانىشان دەخوارد. مائەكان دارمان. دووبارە بەموسايان وت لەخوا بپارىتەرۋە. موسا پاراپەرۋە و خواۋەند زىانى لەسەر ھەلگىرتن، بەلام بەلئىنەكەى خويان نەبردە سەر.

خواۋەند، ئەسپىنى نارد. ۋەك دەلئىن بەموسا وترا، بپراتە لاي تەپۇلكەيەك و بەداردەستەكەى خۆى لىيىدات. موسا روۋى لەتەپۇلكەيەكى بەرز كرد و بەداردەستەكەى خۆى لىيىدا. ھەموۋى بوو بەئەسپى و بەسەر مال و خواردنىيەكاندا زالىبوون. خەو و ئارامى لەۋان گىرتەرۋە و كاتىك زۇريان بۇھات، وتەكانى خويان لەگەل موسا دووبارە كردهۋە. موسا، لەخوا پاراپەرۋە و زىانى لەسەر ئەۋان ھەلگىرت بەلام بەلئىنەكەى خويان نەبردە سەر.

خواۋەند، قىرپۇكەكانى نارد و مال و خواردنو دەرەكانيان پىرپو لەقىرپۇك. كەس جل و بەرگ، خواردن يا دەرۋى ھەلنەدەگىرت مەگەر ئەۋەى پىر بوو لەقىرپۇك. كاتىك لەگيانى خويان بىزار بوون، پۇشتە لاي موسا و وتەكانى پىشۋويان ھىنايە سەرزمان. موسا لەخوا پاراپەرۋە و زىانى لەسەر ئەۋان ھەلگىرت بەلام دووبارە بەلئىنەكەى خويان نەبردە سەر.

خواۋەند خويىنى نارد. ئاۋى فىرەۋنىيەكان بوو بەخويىن. ئەو ئاۋەى لەچاللاۋ يا

کانی هه‌لیانده‌گرت، خوین بوو.

له‌کۆری که‌عبی قوره‌زی ده‌گیرنه‌وه: ژنیک له‌فیرعه‌ونییه‌کان ده‌پۆشته لای ژنیک له‌مناله‌کانی ئیسرائیل و ده‌یوت، ئاوم پێبده. له‌گۆزه‌که‌ی خۆی ئاوی پێده‌دا به‌لام له‌ده‌فره‌ی ئه‌ودا ده‌بوو به‌خوین. هه‌ندی کات ده‌یانوت، ئاو بکه‌ره ئاو ده‌می و له‌ناو ده‌میدا ده‌بوو به‌خوین. چه‌وت رۆژیان به‌مشپوهیه به‌سه‌ر برد. به‌موسایان وت: له‌خواوه‌ند بپاری‌په‌وه تا زیانمان له‌سه‌ر هه‌لبگریت. دواتر باوه‌ر دینین و مناله‌کانی ئیسرائیل له‌گه‌ل تۆده‌نیرین. کاتیک زیانیان له‌سه‌ر نه‌ما، به‌لینه‌که‌ی خۆیان نه‌برده‌سه‌ر.

خواوه‌ند فه‌رمانی به‌ریکه‌وتنی به‌موسادا. ئاگاداری کرده‌وه خۆی و خه‌لکه‌که‌ی رزگار ده‌کات به‌لام فیرعه‌ون و سوپاکه‌ی له‌ناو ده‌بات. موسا نفیرینی خه‌لکی فیرعه‌ونی کرد تا سامانه‌کانیان به‌فیرو چیت. خواوه‌ند، سامانی (دارخورماکان، کۆیله، خواردن) ئه‌وانی کرده به‌رد و ئه‌مه به‌کیک له‌و نیشانه‌ بوو، نیشانی فیرعه‌ونیدا.

محهمهد کۆری که‌عبی قوره‌زی ده‌لیت: عومه‌ر کۆری عه‌بدولعه‌زیز، له‌منی پرسی، ئۆ نیشانه که‌خواوه‌ند نیشانی فیرعه‌ونیدا، کامانه‌ن؟ وتم: تۆفان، کوله، ئه‌سپی، قریوکه‌کان و خوین و دارده‌ستی موسا و ده‌ستی موسا و به‌فیروچوونی سامانه‌کانیان.

عومه‌ر وتی: چۆن زانیت، به‌فیروچوونی سامانه‌کان به‌کیک له‌نیشانه‌کانی خواوه‌ند بوو؟

وتم: موسا نفیرینی کرد و هارون وتی ئامین. خوا سامانی ئه‌وانی کرده به‌رد. وتی: زانست ده‌بیئت به‌مشپوهیه بیئت. داوای کیسه‌یه‌کی کرد. چه‌ندین شت له‌سامانه به‌فیروچووهرانی تیا بوو که‌عه‌بدولعه‌زیز کۆری مه‌روان له‌کاتی فه‌رمان‌په‌وایی کردنی میسر له‌پاشماوه‌ی مال و سامانی فیرعه‌ونییه‌کان به‌ده‌ستی هینابوو. له‌ناویاندا هیلکه‌ی بی توئیکلی دوو له‌ت ده‌بینرا که‌به‌رد بوو. گوێزی بی توئیکل له‌شیوه‌ی به‌رد نۆک و ماش له‌شیوه‌ی به‌رد. هه‌روه‌ها له‌یه‌کیک له‌دانیشته‌وانی شامی نیشته‌جیی میسر ده‌گیرنه‌وه: دارخورما بینی ببوو به‌به‌رد. مرو‌فیکم بینی گومانم کرد مرو‌فه، به‌لام کۆیله‌یه‌ک بوو ببوو به‌به‌رد.

خواوه‌ند ده‌فهرمیت:

((ولقد آتینا موسی تسع آیات بینات فسئل بنی اسرائیل اذ جائهم فقال له فرعون انی لا ظنک یا موسی مسحورا، قال لقد علمت ما انزل هولاء الارب السموات و الارض بصائر اوانی لاضنک یا فرعون مثبورا.

واتاکه‌ی: نو مؤجیزه‌ی ناشکرامان به‌موسادا. له‌کوری مناله‌کانی ئیسرائیل بپرسه‌ئو کاته‌ی هات و فیرعه‌ون پینی وت: ئه‌ی موسا، تو به‌جادوو کراو ده‌زانم. وتی: ده‌زانی ئهم مؤجیزانه‌ ته‌نیا خواوه‌ندی ئاسمان و زه‌ویه‌کان په‌وانه‌ی کردووه و ئه‌ی فیرعه‌ون، تو به‌له‌ناوچوو ده‌بینم.))

له‌عوره‌ کوری زوبه‌یر ده‌گیرنه‌وه: کاتیک خواوه‌ند فه‌رمانی بردنی مناله‌کانی ئیسرائیلی به‌موسادا، فه‌رمانیدا گۆری یوسفیش له‌گه‌ل خۆی ببات تا له‌زه‌وی پیروژ به‌خاکی بسپێژێت. موسا پرسیا‌ری شوینی گۆری یوسفی کرد و که‌س نه‌یده‌زانی مه‌گه‌ر پیرێژنیک له‌ مناله‌کانی ئیسرائیل. وتی: ئه‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا، من شوینه‌که‌ی ده‌زانم، ئه‌گه‌ر له‌گه‌ل خۆتم به‌هیت و له‌سه‌رزه‌مینى میسر به‌جیم نه‌هیلێت، شوینه‌که‌ی نیشانی تو ده‌ده‌م.

موسا وتی: رازیم.

موسا فه‌رمانی به‌مناله‌کانی ئیسرائیلی دا‌بوو به‌ره‌به‌یانی به‌ریکه‌ون. دا‌وا‌ی له‌خواوه‌ند کرد تا هه‌لاتنی خۆر دوا بخات بۆ ئه‌وه‌ی له‌کاری هه‌نگرتنی گۆری یوسف ته‌واو ببیت. خواوه‌ند ئه‌و کاره‌ی کرد. پیرێژن له‌گه‌ل ئه‌و به‌ریکه‌وت و گۆری یوسفی له‌ناو رووباری نیل نیشاندان. موسا ده‌ریه‌ینا. له‌ناو سنوقیکی مه‌رمه‌پیندا بوو. سنوقه‌که‌ی له‌گه‌ل خۆی برد.

عو‌روه ده‌لێت: له‌به‌ر ئه‌مه‌یه‌ جووله‌که‌کان مردووه‌کانی خۆیان له‌هه‌موو شوینه‌که‌وه. بۆ سه‌رزه‌مینى پیروژ ده‌به‌ن.

له‌کوری ئیسحاق ده‌گیرنه‌وه: موسا به‌فه‌رمانی خواوه‌ند به‌مناله‌کانی ئیسرائیلی وت: له‌فیرعه‌ونیه‌یه‌کان که‌ل و په‌ل و جل و به‌رگ و زیر و زیو به‌قه‌رز وه‌ریگرن و کاتیک له‌ناوچوون، سامانه‌کانیان بۆ ئیوه‌ دبیت. کاتیک فیرعه‌ون بۆ شوینه‌که‌وتنی موسا و مناله‌کانی ئیسرائیل، جا‌پیدا، یه‌کیک له‌و دروشمانه‌ی بۆ هاندانی خه‌لک به‌کاری ده‌برد ئه‌وه‌بوو: به‌باشیان نه‌ده‌زانی ته‌نیا خۆیان بپۆن، به‌لکو سامانی ئیوه‌یشیان

لەگەل خۇيان برد.

لەعبداللە كۆرى شەداد دەگىرنەو: فیرعون ھاوری لەگەل حەفتا ھەزار ئەسپى رەش شوین موسا كەوت. ئەمە جیاوازە لەئەسپە ئەبلەقەكانى سوپاكەى. موسا پۆشت تا گەيشتە دەريا. رینگەيان ئەبوو، فیرعون و سوپاكەى لییان نزیک كەوتنەو. كاتیک ھەردو لای یەكتریان بینى، ھاوئلانى موسا وتیان: پییمان گەشتنەو. موسا وتی: ھەرگیزن پییمان ناگەن چوونكە پەرورەگار لەگەلمدایە ورتوینیم دەكات. خوا، بەلئینی پیداو و بەلئینەكانى ئەو درۆى تیا نییە.

لەمحەممەد كۆرى ئیسحاق دەگىرنەو: خواوهند وەحى بەدەريا كرد كاتیک موسا بەداردەستەكەى خۆى لەتۆیدا، قەلشت بەرە. دەريا لەترسى وەحى خواوهند و چاوەروانى بەردەوام ھەلبەز و دابەزى دەكرد. خواوهند وەحى بەموسا كرد، بەداردەستەكەى خۆت لەدەريا بدە. موسا ئەو كارەى كرد. ھیزی خواوهند كەبەموسای بەخشیبوو، لەداردەستەكەدا بوو. دەريا قەلشتى برد. ھەر لایەكى ھاوشیوہى كیویكى گەرە بوو.

خواوهند دەفەرمیت: ((اضرب لهم طريقا فى البحر یبسا لا تخاف در كا ولا تخشى. واتاكەى: بۇ ئەوان لەدەريا رینگەیهكى وشكایى بدۆزەرەو، و لەگرتنى دوزمان، نەبترسە و نەبتۆقە.))

كاتیک رینگەى وشكایى دەرکەوت، موسا و منالەكانى ئیسرائیل بەرێكەوتن و فیرعون و سوپاكەى بەدواى ئەواندا.

لەعبداللە كۆرى شەداد دەگىرنەو: كاتیک منالەكانى ئیسرائیل پۆشتە ناو دەريا و ھیچ كەس لەوان نەمایەو، فیرعون سوار لەسەر ئەسپێك ھات و لەلیواری دەریاکە وەستا. ئەسپەكەى لەترسا توانای پۆشتە پێشى نەبوو. جەرەئیل سوار لەسەر مایینێك ھات و لیى نزیک كەوتەو و دواتر ملی رینگەكەى گرتەبەر. ئەسپەكەى فیرعون بەدوایدا پۆشت. كاتیک سوپاكە بییان فیرعون پۆشتۆتە سەر رینگاکە، بەدواى ئەودا بەرێكەوتن. جەرەئیل لەپیش فیرعونەو بوو و میكائیل سوار لەسەر ئەسپێك لەدواى سوپاكەو رینگەى دەبرى و ئەوانى بۇ پێشەو دەبرد و دەیوت: پەيوەستى فیرعون بىن. كاتیک جەرەئیل لەدەریاکە ھاتەدەر، كەس لەبەردەمى نەبوو كاتیک میكائیل پۆشتە ناو دەریاکە، كەس لەپشت سەریوہ نەبوو. دەريا بۇ

شیوەی یەكەمی خۆی گۆڕا و كاتێك فیرەوون لاوازی خۆی و بەهیزی خواوەندی
بینی، باوەری هینا، بەلام سوودی نەبوو.

لەكوپی عەباس دەگیرنەو: جبرەئیل ھاتە لای پیغەمبەر(د.خ) و وتی: ئەگەر منت
دەبینی! قورم دەکردە دەمی فیرەوون لەترسی ئەو نەكا بەزەیی خواوەند
بیگیرتەو..

دەلێن: ئەگەر خواوەند جەستەیی ئەوی نەدەهینایەدەر بۆ ئەوێ بیناسنەو،
دەستەیک گومانیان لا دروست دەبوو.

كاتێك منالەکانی ئیسرائیل لەدەریا پەڕینەو، خەلکانیکی بت پەرەستیان بینی،
وتیان:

((یا موسی اجعل لنا آلهة كما لهم آلهة. قال انکم قوم تجلون ان هولاء متبر ما هم
فیه و باطل ما کانوا یعلمون، قال اغیر الله ابغیکم لها و هو فضلکم علی العالمین.
واتاکەي: ئەی موسا، بۆ ئیتمەیش خۆیەک دروست بکە وەك ئەوان کەخوایان
هەیه. وتی: ئیو دەستەیکێ نەزانن. شیوازی ئەم خەلکە شیاوە بۆ لەناوچوون و
ئەو کردەوانەیی ئەنجامی دەدن، فێرۆ و ناپەرەوایە. چۆن بۆ ئیو جگە لەخوای تاقانە
کە لەپیشی هەموو خەلکانی بەئیو بەخشیو، خۆیەک دیاری بکەم.))
دەلێت: کاتێك خواوەند فیرەوون و سوپاکەیی لەناو برد، بەلێنی سی شەوی
لەموسا وەرگرت.

سەدی دەلێت: دواي ئەو جبرەئیل ھاتە لای موسا تا بیبات بۆ لای خوا. سوار
لەسەر ئەسپێک بوو، سامری ئەوی بینی و سەرسوڕما. دەلێن: ئەسپی ژیان بوو و
كاتێك سامری بینی، وتی: ئەمە ئەسپێکی سەیرە. لەخۆی سەمی ئەسپەکەیی
هەلگرت. موسا پوشت و ھارونی وەك جیگری خۆی لەسەر منالەکانی ئیسرائیل
دەستنیشان کرد. سی شەو لای خوا مایەو و دواتر خواوەند بەدە روژی دیکە
تەواوی کرد.

ھارون بە منالەکانی ئیسرائیلی وت: تالانی بۆ ئیو رەوا نییە و زیروزیوی
قیبتيەکان تالانییە. ھەموویان کۆبکەنەو و چالێک ھەلکەن و زێر و زیوھەکان چال
بکەن. ئەگەر موسا گەپایەو و ھەلاتی کرد، ھەلیانبگرن وگەر نە لەناو چالەکەدا
دەمینتەو. زێر و زیوھەکانیان لەچالێکدا کۆکردەو. سامری ھات و خۆلەکەیی کرد

خواوند فەرموۋى: ھەرگىز من نابىنىت. بەلام سەيرى ئەو كىۋە بىكە، ئەگەر لەشۋىنەكەى خۇى ماىەو، ئەگەرى ھەيە بتوانى من ببىنىت.))
 فرىشتەكان دەۋرى كىۋەكەيان گرت و ناگر دەۋرى فرىشتەكان، لەدەۋرى ناگر، فرىشتەكان بوون و دوبارە لەدەۋرى فرىشتەكان ناگر. خواوند خۇى نىشانى كىۋەكەدا.

لەكوپى عباس دەگىرنەۋە: رووناكى خواوند بەئەندازەى سەرى يەك پەنجە بوو، كىۋ شلەژا و موسا بىھۆش كەوت و تا ئەو كاتەى خواوند مەبەستى كرد، بىھۆش بوو. كاتىك ھاتەھۆش، وتى: خوايە، پاكى تۆ دىنمە سەرزمان و بۆ لای تۆ دەگەپمەۋە و باۋەردارى يەكەمىن. يانى يەكەم باۋەردارى منالەكانى ئىسرائىل. خواوند فەرموۋى:

((ياموسى انى اصطفيك على الناس برسالاتى و بكلامى فخذ ما اتيتك و كن من الشاكرين و كتب له فى الالواح من كل شئنى موعظة و تفصيلا لكل شئنى فخذها بقوة و امر قومك ياخذوا باحسنها.

واتاكەى: ئەى موسا، تۆم بۆ پىنغەمبەرى و قسەكردنى خۇم لەناو خەلك ھەلبىژارد، ئەۋەى بەتۆم بەخشىۋە، ۋەرىبگرە و لەسوپاسوگوزاران بە. بۆ ئەو، لەناو لەۋجەكان لەھەر جۆرە ئامۇزگارەكمان تۆمار كرد و ھەموو شتەكانمان روونكردەۋە و وتمان، بەتوندى بيانپارىزە و فرمان بەخەلكەكەى خۆت بدە بەجوانى بىپارىزن.))
 دواى ئەۋە كەس نەيدەتوانى سەيرى روخسارى موسا بىكات و بەردەوام روخسارى بەپارچەيەك دادەپۆشى.

موسا لەۋجەكانى ھەلگرت و خەمبار و تۆپە بۆ لای خەلكەكەى خۇى گەپرايەۋە.
 ((قال يا قوم الم يعد كم ربكم وعد احسنا. افطال عليكم العهد ام اردتهم ان يحل عليكم غضب من ربكم فاخلفتم موعدى. قالوا ما اخلفنا موعدك بملكنا و لكنا حملنا اوزارا من زينة القوم فقد فناها فكذلك القى السامرى. فاخرج لهم عجلا جسدا له خوار فقالوا هذا آلهكم اله موسى فنسى. افلايرون الا يرجع اليهم قولا و لا يملك لهم ضراو لانفعا. و لقد قال لهم هارون من قبل يا قوم انما فتنتم به و ان ربكم الرحمن فاتبعونى و اطيعوا امرى. قالوا لن نرج عليه عاكفين حتى يرجع الينا موسى. قال يا هرون ما منعك اذرايتهم ضلوا الا تتبعن افعصيت امرى. قال يا بن ام لا تأخذ بلحيتى و لا براسى

انی خشیت ان تقول فرقت بین بنی اسرائیل و لم ترقب قولي. قال فما خطبك يا سامري. قال بصرت بما لم يبصروا به قفبضت قبضة من اثر الرسول فنبتتها و كذلك سولت لي نفسي. قال فاذهب فان لك في الحياة ان تقول لامساس و ان لك موعد ان تخلفه و انظر الى الهك الذي ظلت عليه عاكفا لنحرقنه ثم لننسفنه في اليم نسفا.

واتاکه‌ی: ئە‌ی خە‌لکینه، مه‌گەر په‌روه‌ردگار، به‌لێنی چاکه‌ی پێ‌ نە‌دابوون، مه‌گەر ئە‌م ماوه‌ لای ئێ‌وه‌ درێژ بوو یا ویستان تو‌په‌یی خوا به‌سه‌ر ئێ‌وه‌دا دا‌بارێت و‌ا سه‌رپێچی په‌یمانه‌که‌ی منتان کرد.

وتیان: ئێ‌مه‌ به‌ئێ‌اده‌ی خۆمان سه‌رپێچی په‌یمانه‌که‌ی تۆمان نه‌کرد به‌لام کالاً و‌ باره‌کانمان له‌زێر و‌ زیوه‌کانی فیرعه‌ون هه‌لگرتبوو که‌خستمانه‌ ناو ئاگر. هه‌روه‌ها سامریش ئە‌و کاره‌ی کرد و‌ بۆ ئە‌وان گوێزه‌که‌یه‌کی دروست کرد که‌ده‌نگی گوێزه‌که‌ی هه‌بوو. وتیان: ئە‌مه‌ خۆای ئێ‌وه‌ و‌ خۆای موسایه‌ و‌ باوه‌ری پشتگوێ‌ خست. مه‌گەر نه‌یاندە‌بینی که‌گوێزه‌که‌ قسه‌یان له‌گه‌ڵ ناکات و‌ هیچ سوود و‌ زیانیکیان پێ‌ ناگه‌یه‌نێت.

هارون پێ‌شتر به‌وانی وتبوو ئە‌ی خە‌لکینه، گوێزه‌که‌ په‌ره‌ستی ئێ‌وه‌ی فریوداوه‌، په‌روه‌ردگار ته‌نیا خواوه‌ندی ره‌حمانه‌. شوێن من بکه‌ون و‌ فه‌رمانه‌کانم جێبه‌جێ بکه‌ن.

وتیان: ئێ‌مه‌ گوێزه‌که‌که‌ ده‌په‌ره‌ستین تا ئە‌و کاته‌ی موسا ده‌گه‌ڕێته‌وه‌.

موسا وتی: ئە‌ی هارون، کاتی‌ک بینیت ئە‌وان گوم‌را بوون، چی بووه‌ رنگری ئە‌وه‌ی سه‌رپێچی من بکه‌یت، بۆ فه‌رمانه‌کانی منت ئە‌نجام نه‌دا؟

وتی: ئە‌ی کو‌ری دایکم، ریش و‌ سه‌ری من بگره‌. ده‌ترسام ب‌لێیت دو‌به‌ره‌کی و‌ ئاژاو‌ه‌ت له‌ناو مناله‌کانی ئیسرائیل دروست کرد و‌ وتاری منت پشتگوێ‌ خست.

موسا وتی: ئە‌ی سامه‌ری، داستانی تۆچییه‌؟

وتی: ئە‌وه‌ی ئە‌وان نه‌یانبینی، بینیم و‌ له‌شوێنی پێ‌ی فریشه‌ی نێ‌ردراو، مشتێ‌ک خۆ‌لم هه‌لگرت و‌ کردمه‌ ناو قالبی گوێزه‌که‌ چوونکه‌ ناخم به‌و شیوه‌ی نیشاندام.

وتی: برۆ به‌شی تۆ له‌ژبان ئە‌وه‌یه‌ ب‌لێیت ده‌ستم لێ‌ مه‌ده‌ن. و‌ کاتی‌ک که‌هیچ کات پشتگوێ‌ ناخه‌ن. سه‌یری خواکه‌ت بکه‌ که‌خزه‌تیت ده‌کرد که‌چۆن ده‌یسوتێ‌نین و‌

له دهريادا بلاوی دهکینه وه.

گوږه که که ی گرت و کوشتی، سوتاندي و فريدايه ناو دهريا و بهه موو دهرياکان گه‌یشت. دواتر موسا وتی له ناوی دهريا بخونه وه و خواردیانه وه و هرکه س گوږه که که ی خوش دهویست، زیر دهکوته سهر سمیلي. خواوهند دهفرمیت:

((واشربوا فی قلوبکم العجل بکفرهم فلما سقط فی ایدی بنی اسرائیل حین جاء موسی وراوا انهم قدضلوا قالوا لئن لم یرحمنا ربنا و یغفر لنا لنکونن من الخاسرين. واتاکه ی: کاتیک په‌شیمان بوونه و زانیان گومړا بوون. وتیان نه‌گهر په‌رومردگار به‌خشینه‌کانی خوی به‌ئیمه نه‌به‌خشیت و لیمان خوش نه‌بیټ له‌زیانکاران ده.))
خوا نه‌یویست به‌توبه‌ی مناله‌کانی ئیسرائیل رازی بیټ مه‌گهر به‌شهر که‌هاورن و که‌سه‌کانی له‌کاتی گوږه که په‌ره‌ستی لیي بیزار بوون.

موسا وتی: ((یا قوم انکم ظلمتم انفسکم باتخاذکم العجل فتوبوا الی بارئکم فاقتلوا انفسکم.

واتاکه ی: نه‌ی خه‌لیکنه، ئیوه به‌گوږه که په‌ره‌ستی سته‌متان له‌خوتان کرد، بو خواوهند بگه‌رینه و یه‌کتر کوشتار بکه‌ن.))

نه‌وانه‌ی گوږه که یان په‌ره‌ستی‌بوو و نه‌وانه‌ی نه‌یان‌په‌ره‌ستی‌بوو، به‌شمشیر که‌وتنه‌گیانی یه‌ک. هر که‌س له‌هر دوولا که‌کوژا، شهید بوو. کوژا له‌ناو خه‌لکانی زیادی کرد به‌شیوه‌یه‌ک نه‌ونده‌ی نه‌مابوو له‌ناو بچن. وه‌ک ده‌لین: هفتا هزار که‌س کوژا.

موسا و هارون له‌خوا پارانه‌وه و وتیان: په‌رومردگارا، مناله‌کانی ئیسرائیل له‌ناو‌چون، نه‌وانی دیکه‌ی بپارینه.

خواوهند فه‌رمانیدا چه‌که‌کانیان دابنن و به‌توبه‌که‌ی نه‌وان رازی بوو. هرکه‌س کوژا، وه‌ک شهید هه‌ژمار کړا و نه‌وانه‌ی مانوه، که‌فاره‌ی کوژاوه‌کان بوون. خواوهند به‌مناله‌کانی ئیسراييلي ده‌فرمیت: خواوهند به‌توبه‌که‌ی ئیوه رازی بوو چوونکه نه‌و توبه‌وهرگر و میهره‌بانه.

له‌کوړی عه‌باس ده‌گپړنه‌وه: سامری پیاوړکی خه‌لکی باجرما بوو و له‌نه‌ته‌وه‌ی گوږه که په‌ره‌سته‌کان. هزی له‌گوږه که په‌ره‌ستی ده‌کرد و له‌ناو مناله‌کانی ئیسرايیل به‌ریا خوی وه‌ک باوه‌ردار نیشانده‌دا. موسا بو بیینی خواوهند پوشت و

هارون پێی وتن: ئێوه له کەل و پەل و زێر و زیوی فیرعه و نییه کان باری گوناختان له گەل خۆتان هیناوه. له وانه خۆتان پاك بکه نه وه چوونكه گلاؤن. ئاگری هه لکرد و وتی: هه موو زێر و زیو و کەل و پەلی فیرعه و نییه کان بخه نه ناو ئاگره که وه. خه لک رازی بوون. کاتێک زێر و زیوه کان له ناو ئاگره که له ناوچوو، سامری که شوینپینی ئه سپه که ی جهره ئیلی بینیبوو، خۆلی له شوینی سمی ئه سپه که هه لگرت، له چاله که نزیک کهوته وه و به هارونی زت: ئه ی پیغه مبه ری خوا، ئه وه ی له ده ستمدایه، فریبده م. هارون وتی: به ئی. گومانی کرد وه ک کهسانی دیکه زێر و زیو یا کەل و پەلی هیناوه.

سامری خۆلی کره ناو ئاگره که و وتی: ببه به گوێره که. به هه مان شیوه بوو ئه و ده یخواست، سامری وتی: ئه مه خوای ئێوه و خوای موسایه.

خه لک ده ستیان به په ره ستینی گوێره که که کرد. خوشیان ده ویست و هه یچیان به هاو شیوه ی ئه و نه ده زانی. خوا وه ند فه رمووی: له بیر ی کرد یانی ئیسلامی پشتگوێ خست. مه به ست سامریه. خوا وه ند ده فره میت:

((افلايرون الا يرجع اليهم قولا و لا يملك لهم ضرا و لا نفعا.

واتاکه ی: مه گهر نه یان ده بین ی گوێره که هه یچ قسه یه که له گەل ئه وان ناکات و سوود و زیانی بۆ ئه وان نییه.))

ده لیت: ناوی سامری موسا کوپی زه فره. بۆ سه رزه مینی میسر کوچی کرد و بوو به یه که ی که له مناله کانی ئیسرا ئیل.

کاتێک هارون گوێره که په ره ستی خه لکی بین ی، وتی:

((يا قوم انما فتنتم بهوان ربکم الرحمن فاتبعونی و اطیعوا امری. قالوا لن نرجع علیه عاکفین حتی يرجع الینا موسی.

واتاکه ی: ئه ی خه لکینه، گوێره که په ره ستی فره ی داو. په ره ردگاری ئێوه ته نیا خوای ره حمانه، شوینکه وته ی من بن و فره مانه کانم جیه جی بکه ن.))

وتیان: ئێمه په ره ستشی ده که ی تا ئه و کاته ی موسا ده گه رته وه. هارون و هاوه لانی که فره یی ئه و فیله یان نه خوارد، مانه وه و گوێره که په رستان سه رقالی په ره ستینی گوێره که بوون. هارون ده ترسا ئه گهر له گەل باوه رداران شه ری ئه وان

بکات، موسا پئی بلیت: دو به ره کی و ناژاوهت له ناو مناله کانی ئیسرائیل دروست کرد و وته کانی منت پشتگوی خست چونکه گویرایه ل و ملکه چی فرمانه کانی موسا بوو و لیی ده ترسا.

کاتیك موسا مناله کانی ئیسرائیلی له ده ریا په رانده وه. نیازمه ندی ناو بوون. موسا بۆ خه لکه که ی خۆی داوای ناوی کرد. فرمانی پیدرا به دارده سته که ی خۆی له به رد بدات که دوانزه کانی لی هه نقولا. هه رنه وه یه ک کانیه کی تاییه ت به خۆی هه بوو. ناسییانه وه و ناویان لیخوارد وه.

کاتیك خواوه ند له گه ل موسا ناخاوت، موسا مه به سستی بینینی نه وی کرد و داوای له خواوه ند کرد تا بیبینیت. خواوه ند فره مووی: ((انظر الى الجبل. واتاکه ی: سه یری نه م کینه بکه)).

کاتیك موسا گه راپه وه بۆ لای خه لکه که ی خۆی و گویره که په ره سته کانی بینی، له وه که کانی فریدا. وه ک ده لێن زومو پودی سه وز بوو.

کوپی عه باس ده لیت: له له وه که کان بۆ موسا ناموژگاری و شیکردنه وه و هه موو شتیك و رینوینی و ره حمه ت نو سرا بوو. کاتیك له وه که کانی فریدا، خوا شه ش له سه ر چه وتی گه رانده وه بۆ خۆی و یه ک له سه ر چه وتی به جیه یشت. خواوه ند فره مووی: له نو سه که یدا رینوینی بوو و ره حمه ت بۆ نه و که سانه ی له په ره ردگاری خۆیان ده ترسن.

دواتر موسا فره مانی سوتاندنی گویره که که ی ده رکرد و خۆله می شه که یان کرده ناو ده ریا.

کوپی ئیسحاق ده لیت: له ده سته یه ک له شوینکه وته کانی کتیبم بیست که مه به ست له سوتاندنی گویره که که، شکاندنییه تی و له ته کانیان فریدایه ناو ده ریا. خوا زاناره. موسا هه فتا که س له چاکه کارانی خه لکه که ی هه لبژارد و وتی: بۆ لای خوا بگه رینه وه و په شیمان بوونه وه ی خۆتان ده ربېرن و داوای تۆبه بۆ که سانی دیکه یش بکه ن. رۆژو بگرن و خۆتان و جل و به رگتان پاک و خاوین رابگرن. له کاتیکی دیاریکراوی خوایی نه وانی بۆ توری سینا برد. موسا ته نیا به مۆله ت وهرگرتن سه ردانی نه و شوینه ی ده کرد. نه و هه فتا که سه دوا ی نه وه ی فره مانه کانی موسایان نه بنجامدا، هاوړی له گه ل نه و بۆ پیشگای خوا پوشتن و وتیان: داوا له خواوه ند بجه تا

قسه کانی بییستین. موسا رازی بوو و کاتیک له کیوه که نزیك کهوتنه وه، ستونیکی هور هات و هه موو کیوه که ی داگرت. موسا پوشته پییش و چووو ناو هه وره که و به خه لکه که ی وت: نزیك ببینه وه.

کاتیک موسا له گهل خواوه ند قسه ی ده کرد، له سر روخساری نووریک ده رده که وت و کهس نه یده توانی سه یری بکات. له بهر شه به پارچه یه که روخساری خوی داپوشتی تا پوشتنه ناو هه وره که و کوپنوشیان برد و بیستیان خواوه ند له گهل موسا قسه ده کات. له فرماندان بۆ نه جامدانی کاری چاکه و ریگرتن له خراپه و کاتیک گفتوگۆ که کۆتایی هات، هه وره که له سر موسا نه ما و بۆ لای که سه کانی خوی گه رایه وه. پییان وت: باوه ر ناهینن تا نه و کاته ی خواوه ند ببینن. هه ور تریشقه یه که هات و هه موویانی کوشت. موسا له خوا پارایه وه و وتی: خواوه ندا، باشر بوو پیشرت نه وان و منت له ناو ده برد. نه وان نه زانیان کرد به لام نایا هه موو مناله کانی ئیسرائیل به کاری نه زانه کانیان له ناو بچن. شه ده بیته هوکاری له ناو چوونی نه وان چوونکه هه فتا پیایوی چاکه کارم هه لبارد. ئیستا کاتیک بگه ریمه وه و کهس له گهل مندا نه بیئت، چۆن باوه ر به من دینن؟ به رده وام له خوا ده پارایه وه تا دووباره خواوه ند گیانی پییه خشینه وه. موسا داوای له خواوه ند کرد تا به توبه ی مناله کانی ئیسرائیل بۆ په ره ستینی گویره که که رازی بیئت. خواوه ند فره مووی: نا، تا نه و کاته ی یه کتر کوشتار بکه ن.

ده لیت: مناله کانی ئیسرائیل وتیان: بۆ نه جامدانی فره مانی خواوه ند خوړاگری ده که یه پیشه. موسا وتی: نه و که سانه ی گویره که یان نه په ره ستیبوو، نه و که سانه بکوژن که گویره که یان په ره ستیبوو. له بهر ده م ماله کان دانیشتن و خه لکان شمشیریان له ناو نه واندا سووړاند و کوشتاریان ده ستپیکرد. موسا گریا، ژن و مناله کان نالاندیان و داوای به خشینن نه وانیان کرد. خواوه ند نه وانی به خشی و به موسای وت شمشیر له ناو نه وان هه لبگریئت.

به لام له گه رانه وه ی سه دیدا هاتوه: پوشتنی موسا بۆ پییشگای خواوه ند له گهل هه فتا کهس له چاکه کارانی خه لکه که ی داوای نه وه بوو توبه ی مناله کانی ئیسرائیل وه رگرا چوونکه داوای داستانی توبه ی خه لکان ده لیت: خواوه ند به موسای فره موو که سانی که له مناله کانی ئیسرائیل بیئت تا له پییشگای خواوه ند بۆ خه لکه که یان

داوای بەخشین بکەن. کاتیکی دیاری کرد و موسا حەفتا کەسی لەخەڵکەکی خۆی هەلبژارد و ئەوانی برد تا داوای لیخۆش بوون بکەن. کاتیکی گەشتە شوینی دیاریکراو، وتیان: باوە بەتۆ ناکەین تا روخساری خواوەند ببینن، تۆ کە قەسە لەگەڵ دەکەیت، نیشانمان بدە. هەورەتریشقە لێی دان و مردن. موسا گریا و پاراپیەوه و وتی: خواوەندا کاتیکی بۆ لای منالەکانی ئیسرائیل بگەرێمەوه چۆن بلییم تۆ چاکەکارانی ئەوانت کوشت ئەگەر دەتوانی پیشتر ئەوان و منت لەناو دەبرد، ئایا ئێمە لەبەر کردەوهی نەزانیەکانمان لەناو دەبەیت؟ خواوەند وەحی بۆ نارد: ئەم حەفتا کەسە لەو کەسانە بوون کە گۆڕەکانیان دەپەرەستی. موسا وتی:

((ان هي الا فتنتك تضل بها من تشاء و تهدى. انت و ليئا فاغفرلنا و ارحمنا و

انت خير الغافرين. و اكتب لنا فه هذه الدنيا حسنة و فى الآخرة انا هدنا اليك.

واتاکەي: ئەمە تاقیکردنەوهی تۆیە کە هەر کەسیک بخوازیت، بەوه هۆیەوه گومراوی دەکەیت و هەرکەس بخوازیت، رێنۆینی پێدەبەخشیت. سەرورەری ئێمە تۆیت، لیماو خۆشبە و بەزەییەت بەئێمەدا بێتەوه چوونکە لەهەموو بەخشەرەکان گەورەتر و باشتەیت. بۆ ئێمە لەم دنیا و لەو دنیا چاکە دیاری بکە چوونکە ئێمە بۆ لای تۆ گەراوینەتەوه.))

خواوەند گیانی پێبەخشینەوه و یەک یەک زیندوو بوونەوه. چاویان بەیەک کەوت کەچۆن زیندوو دەبنەوه، وتیان: ئەو موسا تۆ داوای هەرچی لەخواوەند بکەیت، پێت دەبەخشیت، داوای لێبکە ئێمە بکاتە پیغەمبەر. موسا پاراپیەوه و خواوەند ئەوانی کردە پیغەمبەر و بەهەمان شیوە دەفەرمیت: ئێوەمان داوی مەرگی خۆتان وەک پیغەمبەر هەلبژارد.

موسا فەرمانیدا خەڵکەکی بەرهو سەرزەمینێ ئەرپا بپۆن کە سەرزەمینێ بیت المقدسە. بەرێکەوتن و کاتیکی نزیک کەوتنەوه، موسا دواوە سالاری لەناو ئەوەکانی ئیسرائیل پەرمانە کرد تا هەموالی سەتمکارانیان بۆ بپۆن. یەکیک لەسەتمکاران بەناوی عاج ئەوانی بینی. هەردواوەیانی گرت و خستیه ناو بارەکەکی خۆیەوه. باری چیلکەکی پێبوو، ئەوانی بردە لای ژنەکە و پێی وت: سەیری ئەم خەڵکە بکە، دەخوازن لەگەڵ ئێمە بجەنگن. هەموویانی لەبەردەم ژنەکە هەلبژاند و وتی: ((بەقەچم پان و پلیشیان بکەمەوه؟))

ژنه‌کە‌ی وتی: نا، رێگەیان بده بپۆن و ئەوە‌ی بینییوانە، بۆ خە‌لکە‌کیانی باس بکە‌ن. عاج ئەوانی ئازاد کرد. کاتێک هاتنە‌ده‌ر، بە‌یه‌کیان وت: ئەگەر بە‌ منالە‌کانی ئیسرائیل ب‌لێن، پشت دە‌کە‌نه‌ پێغه‌مبەر. ئەم هە‌والە‌ بانهینی بیت و تە‌نیا دو پێغه‌مبەرە‌کە‌ی خۆ‌ی لێ ئاگادار بکە‌نە‌وه. پە‌یمانیا‌ن بە‌ست ئەم هە‌والە‌ وە‌ک نهینی لە‌ناویاندا ب‌مینێتە‌وه.

کاتێک گە‌ڕانە‌وه، دە‌کە‌س لە‌وان پە‌یمانە‌کە‌ی خۆیان شکاند و ئەوە‌ی لە‌عاجیان بینیبوو، خە‌لکیان لێ ئاگادار کردە‌وه. دووانە‌کە‌ی دیکە‌ هە‌والە‌کە‌یان بلاو نە‌کرد‌وه و تە‌نیا بە‌موسا و هارونیا‌ن وت.

خواوە‌ند لە‌گێڕانە‌وه‌ی داستانە‌کە‌ی ئە‌وان دە‌فە‌رمیت:

((و لقد اخذ الله ميثاق بني اسرائيل و بعثنا منهم اثني عشر نقيبا. فقال لهم موسى يا قوم اذكروا نعمه الله عليكم اذ جعل فيكم انبياء و جعلكم ملوكا و آتاكم ما لم يؤت احدا من العالمين. يا قوم ادخلوا الارض المقدسه التي كتب الله لكم و لا تترددوا على ادباركم فتنقلبوا خاسرين. قالوا يا موسى ان فيها قوما جبارين و انا لن ندخلها حتى يخرجوا. منها فان يخرجوا منها فانا داخلون. قال رجلان من الذين يخافون انعم الله عليهما ادخلوا عليهم الباب.

واتاکە‌ی: خواوە‌ند پە‌یمانی لە‌منالە‌کانی ئیسرائیل وەرگرت و لە‌وان دووانزە کە‌سمان وە‌ک چاودێر دە‌ست‌نیشان کرد. موسا بە‌وانی وت: ئە‌ی خە‌لکینە، بیری نی‌عمە‌تە‌کانی خواوە‌ند بکە‌نە‌وه چونکە‌ پێغه‌مبە‌ران لە‌ناو ئێ‌وه‌دا هە‌ڵدە‌بژێرت و ئێ‌وه‌ کرد‌وتە‌ نازادە‌ و ئە‌و شتە‌نە‌ی پێ‌بە‌خشیون بە‌هێچ کە‌سێکی رۆژگاری نە‌بە‌خشیوه. ئە‌ی خە‌لکینە، بپۆنە‌ ناو ئە‌م سەر‌زە‌مینە‌ پاکە‌ کە‌خواوە‌ند بۆ ئێ‌وه‌ی دیاری کرد‌وه. پاشە‌کشێ‌ مە‌کە‌ن چونکە‌ دە‌چنە‌ ریزی زیانکاران.))

وتیان: ئە‌ی موسا دە‌ستە‌یه‌ک لە‌نا‌با‌و‌ه‌ران لە‌و سەر‌زە‌مینە‌دا دە‌ژین. ئێ‌مه‌ نا‌پۆ‌ینە‌ ناو ئە‌و سەر‌زە‌مینە‌ تا ئە‌وان نە‌یینه‌ده‌ر. ئە‌گەر ئە‌وان بە‌جیا‌ن هێشت، ئێ‌مه‌ دە‌پۆ‌ینە‌ ناوی. دوو پیا‌و لە‌وان لە‌خواترس بوون و خوا بە‌خشی‌نە‌کانی خۆ‌ی پێ‌بە‌خشیبوون، وتیان: لە‌م دە‌روازە‌وه‌ بپۆنە‌ ناو شار.

ئە‌و دوو کە‌سە‌ی هە‌والە‌کە‌یان بە‌نهینی هێشتە‌وه، یوشع کۆ‌پی نوون هاوسە‌فە‌ری

موسا له سه فهری بینینی خزد و نهوی دیکه یان کالوب کوړی یوفه نا بوو.

ده لټن کالوب کوړی یوفه نا زاوای موسا بوو.

موسا وتی:

((رب انی لا املك الا نفسي و اخی فافرق بیننا و بین القوم الفاسقین. قال انها

محرمه علیهم اربعین سنه یتیهون فی الارض.

واتاکه ی: په روږدگار. من ده سه لآتم ته نیا به سهر خؤم و براهه مدا هیه.

جیاوازی له نیوان نیمه و یاخیه کان دابنی. وتی: ثم دیاره تا چل سال لهوان حمرامه

و له سهر زهوی سهرگه ردان بهرنگه دا ده پړون.))

کاتیک خه لک سهرگه ردانی بیابان بوون. موسا په شیمان بوویه وه. نهو خه لکه ی

ملکه چی بوون. هاتن و وتیان: نه ی موسا چیت له گهل نیمه کرد؟ کاتیک په شیمان

بوویه وه، خواوهند وه چی بؤ نارد: خه می نه ته وه ی دووړو و ریاکار مه خو.

خه لک وتیان: نه ی موسا، لیږه ناومان نییه و خواردن له کو ی به ده ست بینن.

خواوهند (من و سلوی) بؤ دهناردن. سلوی مه لیکه، ههرکه سینک ده یگرت، نه گهر قه له و

بوايه، سهری ده پری و گهر نه بهر له لای ده کرد و کاتیک قه له و ده بوو ده گه پرایه وه بؤ لای.

وتیان: ثم خواردن و ناو، به لآم سینبه رمان نییه؟ خواوهند به موی هه وره کانه وه

سینبه ری بؤ دروست کردن.

وتیان: سینبه رمان هیه، به لآم جل و بهرگمان نییه؟ جل و بهرگی نهوان وه ک

منالنه کان گه وره ده بوو و نه ده دپا. خواوهند له مباره وه ده فرمیت: ((وظللنا علیهم الغام

و انزلنا علیهم المن و السلوی.

واتاکه ی: هه رمان کرده سایه وانی نهوان و (من و سلوی) مان بؤ په وانه کردن.))

هه وره ها ده فرمیت: ((و اذ استسقی موسی لقومه فقلنا اضرب بعصاك الحجر

فانفجرت منه اثنتا عشرة عینا قد علم کل اناس مشربهم.

واتاکه ی: اتیک موسا بؤ خه لکه که ی داوای ناوی ده کرد و وتان دارده سته که ی

خوت له بهر دده، دوانزه کانی لی هه لقولا که هه رده سته یه ک ناویان له کانی خو یان

ده خوارده وه.))

خه لک وتیان: ((ياموسا لن نصبر على طعام و احد فادع لنا ربك یرج لنا مما

تنبت الارض من بقلها و قثائها و قومها و عدسها و بصلها قال اتستبد لون الذی هو

ادنى بالذى هو خير اهبطوا مصرا فان لكم ما سألتم.

واتاكه‌ی: ئەى موسا، ئىمە ناتوانىن تەنیا بەيەك خۆراك ژيان بەسەر ببەين، داوا لەپەرۆەردگار بکە تا ئەو‌ى لەسەر زەوى دەرویت، لەخەیار و سەوزى و گەنم و ماش و پياز بۆ ئىمە بپوینیت. وتى: چۆن خراپتر بەباشتر دەگوینەو. بپۆنە شارىك تا ئەو شتەنەى باسى دەکەن، دەستان کەویت. ((

كاتىك لەبىابان ھاتنەدەر، من و سلوى ھەما و دواى ئەو شتەكانى دىكەيان دەخوارد.

موسا رووبەروى عاج بوویەو. موسا دەگەز بەرز بوویەو و داردەستەكەى كیشا بەقولاپەى پىنى عاج و كوشتى. داردەستەكەى دەزەراع و بالآى موسا دەزراع بوو. لەنووف دەگینەو: بالآى عاج ھەشەد زەراع بوو و بالآى موسا دە زەراع. داردەستەكەى دەزەراع و دەزەراع بەرز بوویەو و گەیشتە قولاپەى پىنى و لىیدا. عاج كەوت و مرد. بوو بەپردىك كەخەلك بەسەرىدا دەپۆشتن.

لەكوپى عەباس دەگینەو: ((جەستەى عاج، پردى رووبارى نیل بوو))

دەلین: عوج سى ھەزار سال ژیا.

ئامازەدان بەمەرگى موسى كورى عىمران و هارون كورى عىمران

لەكۆرى مەسعود و دەستەيەك لەھاوہلانى پىغەمبەر(د.خ) دەگىرنەوہ: خواوہند
وہى بەموسا کرد: دەمەويت هارون بمرىتم. ئەو بۇ فلان كىو بىہ. موسا و هارون
بەرہو كىوہكە پۇشتن و دارىكيان بىنى ھەرگىز ھاوشىوہى نەبىنراوہ. مالىك لەوى
بوو و تەختەيەك لەناو مالەكەدا، لەسەر تەختەكە راخەريك بوو بەبۇنى خوش و
كاتىك هارون مالەكەى بىنى، پەسندى کرد و بەموساى وت: حەز دەكەم لەسەر ئەو
تەختە بخەوم.

موسا وتى: بخەوہ.

وتى: دەترسم خواوہن مالەكە بىت و تۆرە بىيت.

موسا وتى: مەترسە، خواوہن مالەكە قسە ناكات، بخەوہ.

وتى: تۆيش لەگەل من بخەوہ بۇ ئەوہى ئەگەر خواوہن مالەكە ھات، لەھەر
دووكمان تۆرە بىيت.

كاتىك خەوتن، مەرگ بەسەر ھاروندا دابارى و كاتىك زانى، بەموساى وت:
فريوتدام. كاتىك گيانيدا، مالەكە بەرز بوويەوہ و دارەكە ديار نەما. تەختەكە بۇ
ئاسمان پۇشت. كاتىك موسا بۇ لای مالەكانى ئيسرائيل گەپرايەوہ و ھارونى لەگەلدا
نەبوو، وتيان: موسا ھارونى كوشت چوونكە خۆشەويستى مالەكانى ئيسرائيل و
موسا رژدى پىدەبرد. ئەم قسەيان بۇيە ھىنايە زمان چوونكە ھارون نەرمتر لەموسا
ھەلس وکەوتى لەگەل مالەكانى ئيسرائيل دەکرد و موسا تۆرە بوو.

كاتىك موسا لەوتارى ئەوان ئاگادار بوويەوہ، وتى: ھاوار لەئىوہ، ئەو بىرام بوو،
چۇن دەتوانم بىكوژم. كاتىك ئەم قسەيان دووبارە کردەوہ، وەستا و دوو رەكەت
نويزى خويند و لەخوا پارايەوہ كەتەختەكەى بۇ سەر زەوى دابەزاند. تەختەكەيان
لەنيوان ئاسمان و زەوى بىنى و باوہريان بەوتەكانى موسا کرد.

موسا لەگەل يوشەع كۆرى نوون بەرىگەدا دەپۇشت و ماريكى پەش لەسەر
رىگەكەيان دەرکەوت. كاتىك يوشەع مارەكەى بىنى، گومانى کرد رۆژى
ھەستانەوہيە. خۆى بەموساوە لكاند و وتى: ئەگەر رۆژى ھەستانەوہ بىت با

بەموساوە لکابێتم. موسا خۆی داشارد و کراسەکەى لە دەستی یوشەدا مایەو. کاتێک یوشەع کراسەکەى ھێنايەو، منالەکانى ئیسرائیل ئەویان گرت و وتیان: پێغەمبەرى خوات کوشت؟

وتى: سویند بەخوا نەمکوشتوو، بەلکو خۆی لەمن داشارد.

باوەریان بەوتەکانى نەکرد و ویستیان بیکوژن. یوشەع وتى: ئەگەر باوەر بەمن ناکەن، سى رۆژ مۆلەتم پێبدەن. لەخوا پاراپیەو و ئەو کەسانەى پاسەوانى ئەو بوون، خەویان بینی و لەخەودا پێیان وترا یوشەع موسای نەکوشتوو، بەلکو ئێمە گەپاندومانەتەو بۆ ئاسمان. یوشەعیان ئازاد کرد. ھیچ کەس لەوانەى نەیانویست لەگەڵ موسا بپۆنە ناو گوندی ستمکاران، زیندوو نەمایەو و سەرگەوتنى نەبینى.

لەكوپى ئیسحاق دەگێرنەو: موسا لەمەرگ بێزار و خواوەند مەبەستى ئەوێ کرد مەرگ لەبەرچاوى ئەودا شیرین و لەژیان بێزاری بکات. پێغەمبەرى بەیوشەع کوپى نووندا کەشەو و رۆژ ھاتوچۆی دەکرد و موسا پێى دەوت: ئەى پێغەمبەرى خوا، خوا چى پێى فەرمووی؟

یوشەع وەلامى دەدایەو: ئەى پێغەمبەرى خوا، مەگەر ئەو چەند سالەى ھاو دەمى تۆ بووم، ھەرگیز پرسیم خواوەند چى بەتۆ فەرموو. مەگەر ئەوێ خۆت دەست پێبکەیت و قسە بێنیتە سەر زمان. بەمشێوەیە ھیچى بەموسا نەدەوت. کاتێک موسا ئەمەى بینی، لەژیان بێزار و خوازیارى مەرگ بوو.

لەو ھەب کوپى مۆنبە دەگێرنەو: موسا لەسایەوانیکدا ژيانى بەسەر دەبرد و لەدەفرێكى بەردین نان و ئاوى دەخوارد و دواى خواردن وەك ئاژەل سەرى بۆ لای دەفرە بەردینەكە دەبرد و ئاوى دەخواردەو. ئەمە لەبەر لەخۆ بوورینی ئەو لەپیشگای خوادا بوو چونکە بەھۆى قسە کردن لەگەڵ موسا ریزی پێبەخشیبوو.

ھەروەھا دەلیت: سەبارەت بەمردنى ئەو بەم شێو دەگێرنەو: رۆژێک بۆ کاریگى گران لەسایەوانەکەى ھاتەدەر و کەس ئاگای لى نەبوو. لای دەستەیک لەفریشتەگان تێپەرى کەگۆریان ھەلەدەکەند. ئەوانى ناسیەو و لییان نزیک کەوتەو. وەستا و بینی گۆرێکیان ھەلکەندوو و ھەرگیز جواتر و رازاوتر لەو گۆرە نەبیتراو. لەسەر سەوزیدا وینەى نەبوو. بەفریشتەکانى وت: ئەم گۆرە ھى کییە؟

پێغەمبەرى خوا، موسا، ھەمە ئەوانەى لەگەڵدا

وتیان: ئەو بەندەى لای خوا ئازیزە.

ۋتى: ئەم بەندەيە لاي خوا زۆر نازىزە چوونكى تا ئىستا شوين خەو و جىگەيەكى لەوشىۋەم نەبىنيۋە.

ئەمە لەكاتى سەرەمەرگى ئەودا بوو.

فرىشتەكان وتيان: ئەي صفى الله، دەخوازىت ئەمە گۆپى تۆ بىت.

ۋتى: دەخوازم.

وتيان: بېرۆ لەۋى بخەۋە، بىر لەخوا بىكەرەۋە و بەھىۋاشى ھەناسە بىكىشە.

موسا لەگۆرەكەدا خەوت. بىرى لەخوا دەكرەۋە و بەھىۋاشى ھەناسەي لىدەدا.

خواۋەند گىيانى گرت و فرىشتەكان گۆرەكەيان داپۇشى. موسا خۇپارىزى دنيا و نارەزومەندى بارەگايى خوايى بوو.

لە باۋكى ھورەيرە دەگىرنەۋە: پىغەمبەر(د.خ) فەرموۋى: فرىشتەي مەرگ بەئاشكرا دەھاتە لاي خەلكان تا ئەو كاتەي موسا شەقەزللەي لىدا و چاۋى كۆير كرد. فرىشتە بۇ لاي خوا گەپرايەۋە و ۋتى: پەرۋەردگارا، بەندەكەي تۆ، چاۋى مەي كۆير كرد. ئەگەر لاي خوا ئەزىز نەدەبوو، بەتوندى ھەئس و كەۋتى لەگەل دەكرد.

خواۋەند فەرموۋى: بۇ لاي بەندەكەم، موسا، بگەپرەۋە و بلى دەستى بخاتە سەر پىستى گايەك. بەئەندازەي ھەر موۋىيەكى ژىر دەستى يەك سال تەمەنى درىژ دەكەمەۋە، سەرپىشكى بىكە لەۋەي تەمەنى درىژ بىت يا ھەر ئىستاكە گىيانى تەسلىم بىكات.

فرىشتەي مەرگ بۇ لاي موسا گەپرايەۋە و ئەۋى سەرپىشك كرد.

موسا ۋتى: دۋاي تەمەنى درىژ چى دەبىت؟

فرىشتەي مەرگ ۋتى: مەرگ.

موسا ۋتى: ئىستا باشتەرە.

دەلىت: شتىكى پىدا كەبۇنى كرد و گىيانى سەند. دۋاي ئەۋە، فرىشتەي مەرگ بەنەينى دەپۋاتە لاي كەسەكان.

لەمەمرۆ كۆپى مەيمون دەگىرنەۋە: ھارون و موسا ھەردووكيان لەبىبابان مردن.

ھارون پىش موسا مرد. پىگەۋە لەناو ئەشكەۋتىك پىاسەيان دەكرد و ھارون

لەۋى مرد. موسا پۇشتە ناو گۆرەكەي و بۇ لاي مەئالەكانى ئىسرائىل گەپرايەۋە،

وتيان: چى روويدا.

وتی: مرد.

وتیان: درۆدەکهیت، کوشقوتە، لەبەر ئەوەی ئیمە خوشمان دەویست.
 ھارون خوشەویستی منالەکانی ئیسرائیل بوو. موسا لەدەرگای خواوەند
 پارایەو و لەکرداری منالەکانی ئیسرائیل سکالای کرد. خواوەند وەحی بۆنارد:
 ئەوان بۆ لای گۆپی ھارون ببە و من زیندووی دەکەمەو تا پێیان بلیت خۆی مردووە
 و تۆ نەتکوشتووە.

دەلیت: ئەوانی بۆ لای گۆپی ھارون برد و ھاواری کرد: ئەی ھارون! ھارون
 لەگۆرەکەیی ھاتەدەر و موسا وتی: من تۆم کوشتووە؟

ھارون وتی: سویند بەخوا نە، خۆم مردم.
 وتی: بۆ گۆرەکەیی خۆت بگەرێرەو. خەلک گەرانیو.

تەمەنی موسا سەد و بیست ساڵ درێژەیی کیشا. دەسالی لەسەردەمی پاشایەتی
 فەریدون و سەد سالی لەسەردەمی پاشایەتی مەنوجێھر. سالیەکانی پێغەمبەری ئەو،
 لەو کاتەوێی وەک پێغەمبەر پەوانە کرا تا ئەو کاتەیی مرد. لەدەورانی پاشایەتی
 مەنوجێھردابوو.

خواوەند دواي موسا، یوشەع کوپی نوون کوپی ئەفراییم کوپی یوسف کوپی
 یەعقوب کوپی ئیسحاق کوپی ئیبراھیمی وەک پێغەمبەر ھەلبژارد و فەرمانی پێدا
 بەرەو ئەریحا بەرێکەوین و لەگەڵ ستمکارانی ئەو سەرزەمینە شەڕ بکات.
 زاناکانی کۆن، لەمبارەو بۆچونیان جیاوازی کە: گرتنی ئەریحا لەسەر دەستی
 کێ روویدا و یوشەع کەیی بۆ ئەو سەرزەمینە پۆشت، ئایا لەژێانی موسادا بوو، یا
 دواي مردنی ئەو؟

دەستەیکە و توویانە: دواي مردنی موسا و مردنی ھەموو ئەو کەسانەیی
 نەیانویست لەگەڵ موسا بپۆنە ناو سەرزەمینە ئەریحا لەکاتیکیدا خواوەند فەرمانی
 شەری دژی ستمکاران پەوانە کردبوو. یوشەع فەرمانی پێدا بەرەو ئەریحا
 بەرێکەوین.

دەلین: ھارون و موسا ھەردوکیان لەبیابان مردن و لەبیابان نەپۆشتنەدەر.
 لەکوپی عەباس دەگیرنەو: کاتیکی موسا بەخواوەندی وت: خوا، من تەنیا
 دەسەلاتم بەسەر خۆم و براکەمدا ھەیە، ئیمە لەخراپەکاران جیاکەرەو)) خواوەند

فەرمووی: سەرزه‌مینی پیرۆز بۆ ماوه‌ی چل سال له‌وان حه‌رام بێت و له‌سه‌ر زه‌وی سه‌رگه‌ردان بن.

ده‌لیت: پوشتنه‌ بیابان. ئه‌وانه‌ی پوشتنه‌ بیابان و ساله‌کانی ته‌میان له‌بیست تیپه‌ری کردبوو، له‌وی مردن. موسا له‌بیابان مرد و یوشه‌ع و پاشماوه‌ی خه‌لکان بۆ شه‌ری سته‌مکاران به‌ریکه‌وتن. یوشه‌ع ده‌ستی به‌سه‌ر شه‌ره‌که‌دا گرت.

له‌قتاده ده‌گێڕنه‌وه: خاوه‌ند فەرمووی: شاری سته‌مکاران بۆ ماوه‌ی چل سال له‌وان حه‌رام بێت. نه‌یانتوانی بپو‌نه‌ ناو شه‌ره‌که‌ و نیشته‌جی ببن. چل سال به‌مشیه‌ی تیپه‌ری و وه‌ک وتووینه‌ موسا له‌ماوه‌ی ئهم چل ساله‌دا مرد و جگه‌ له‌منالی مناله‌کانی ئیسرائیل و ئه‌و دو پیاوه‌ رازداره‌ که‌س نه‌پو‌شته‌ ناو بیت المقدس.

له‌گێڕانه‌وه‌ی سه‌دیدا هاتوه: دوا‌ی چل سال خاوه‌ند، یوشه‌ع کو‌ری نوونی وه‌ک پیغه‌مبه‌ر(د.خ) هه‌لبژارد. ئه‌و، به‌مناله‌کانی ئیسرائیلی وت که‌پیغه‌مبه‌ره‌ و خوا، فه‌رمانی شه‌ر له‌گه‌ڵ سته‌مکارانی پێداوه‌. به‌یعه‌تیان له‌گه‌ڵ کرد و قسه‌کانی ئه‌ویان به‌راست زانی. سته‌مکارانی شکسته‌دا و مناله‌کانی ئیسرائیل پو‌شتنه‌ ناو شه‌ره‌که‌. خه‌لکانیکی زۆریان کوشت. به‌مشیه‌یه‌ک بوو که‌ده‌سته‌یه‌ک له‌مناله‌کانی ئیسرائیل له‌ده‌روی یه‌کیک له‌وان بوون و له‌گه‌ردنیان ده‌دا، به‌لام نه‌یانده‌ب‌ری.

ده‌سته‌یه‌ک وتووینه‌: ئه‌ریحا له‌سه‌رده‌ستی موسا گیرا و یوشه‌ع ئالاداری سوپاکه‌ی بوو.

له‌کو‌ری ئیسحاق ده‌گێڕنه‌وه: کاتیکی مناله‌کانی ئه‌و خه‌لکه‌ی له‌شه‌ر له‌گه‌ڵ سته‌مکاران هاو‌ری له‌گه‌ڵ موسا خو‌یان به‌دو‌ور گرت، گه‌وره‌ بوون و باوکانیان مردن و چل سال سه‌رگه‌ردانی بیابان به‌سه‌ر چوو، موسا ئه‌وانی برد و یوشه‌ع کو‌ری نوون و که‌لاب کو‌ری یوفه‌نا هاو‌ریه‌تیان ده‌کرد. ده‌لێن که‌لاب کو‌ری یوفه‌نا، هاوسه‌ری مریه‌م کچی عیمران و خوشکی موسا و هارون بوو. گه‌یشته‌ سەرزه‌مینی که‌نعان. به‌لعم کو‌ری باعو‌ر پیاوی ناوداری ئه‌و سەرزه‌مینه‌ بوو. خوا زانستیکی پیبه‌خشیبوو. ئه‌و ناوی گه‌وره‌ی خاوه‌ندی ده‌زانی. کاتیکی به‌و ناوه‌ له‌خوا ده‌پارایه‌وه‌، دۆعاکه‌ی گیراده‌بوو و داوا‌ی هه‌رچی ده‌کرد، ده‌ستی ده‌که‌وت.

له‌سالم باوکی نه‌صر ده‌گێڕنه‌وه: کاتیکی موسا پو‌شته‌ سەرزه‌مینی مناله‌کانی

که نعان، به لعم له بالعه، یه کیك له گونده کانی به لقای شام. نیشته جی بوو. کاتیک مناله کانی ئیسرائیل گه یشتن، خه لکی به لعم پوشتنه لای و وتیان: موسا کوپی عیمران هاورئ له گهل مناله کانی ئیسرائیل هاتوو تا ئیمه له سه رزه مینه که مان ده رپه پینیت و سه رزه مینی ئیمه به مناله کانی ئیسرائیل ببه خشیت و ئیمه (نه ته وه که ی تو) بیجیگه بمینینه وه. تو پیاویکی دوعا کانت گیرا ده بیت، برودر و نفرینان بکه.

به لعم وتی: هوار له ئیوه، ئهو پیغه مبه ری خوا به و فریشته کان هاوریه تی ده کن. چون برود و نفرینی بکه، له کاتیکدا شاره زایی کاروباری خوا بیم.

وتیان: ئیمه جیگه مان نییه و پیداکریان کرد و لالانه وه تا فریوی خوارد و سوار که ره که ی خوی بوو و به مبه سستی سه رکه وتن به سه ر ئهو کیوه ی ده پروانییه سه ر سوپاکه ی مناله کانی ئیسرائیل، ملی ریگه ی گرته به ر. ناوی کیوه که هه سبانه. که ره که دوا ی که میک پوشتن، خه وت، به لعم دابه زی و له که ره که یدا تا ناچاری کرد هه سستیت. سواری بوو و ماوه یه کی که م به ریگه دا پوشت و دوباره خه وت. دابه زی و دوباره له که ره که یدا و بو پوشتن ناچاری کرد. به لعم سه رکه وت و دوا ی برینی به شیک له ریگه که، که ره که دوباره خه وت، دوباره دابه زی و له که ره که یدا. خوا وه ند مؤله تیدا و که ر قسه ی له گهل کرد تا نیشانه کانی خوا یی به ناشکرایی ببینیت، وتی: هوار له تو به لعم، بو کوئ ده پویت؟ مه گه ر فریشته کان نابینی ریگه له پوشتنی من ده گرن، ئایا ده پویت نفرینی پیغه مبه ری خوا و باوه داران بکه یت.

به لعم دوباره له که ره که یدا و خوا وه ند ریگه ی که ره که ی کرده وه و به ریگه وت تا ئهو کاته ی له سه ر کیوه ی هه سبان ده پروانییه سه ر سوپاکه ی مناله کانی ئیسرائیل. به لعم، نفرین کردنی ده ست پیکرد، هه ر نفرینیکی ده کرد، رووبه روی خه لکه که ی خوی ده کرایه وه و کاتیک بو خه لکه که ی خوی ده پارایه وه، خوا زمانی ئه وی له به رزه وه ندی مناله کانی ئیسرائیل ده سوړاند.

خه لکه که ی وتیان: ده زانی چی ده که یت، دوعا بو ئه وان و نفرینی ئیمه ده که یت. وتی: ده سه لاتم نییه، فره مان ی خوا وه ند به مشیوه یه. زمانی دريژ و که وته سه ر سنگی، به وانی وت: ئیستا که، ئه م دنیا و ئهو دنیا م له ده ستچوو، ته نیا ریگه ی فریو و فیل ماوه ته وه و ده بیت ئهو ریگه یه بگرینه به ر. ژنان برا زیننه وه و کالاکانیان

پىئىدەن وبۇ ئوردوگاي ئەوان پەوانەيان بىكەن تا بىفروشن وپىيان بلىن ھىچ ژنىك خۇى لەوپىياۋەى داۋاي لىدەكات، بەدوور نەگرىت چوونكە ئەگەر يەك پىياۋ لەوان زىنا بىكات، بەلەيان بەسەردا دەبارىت.

ئەو كارەيان كرد و كاتىك ژنان پۇشتە ناو ئوردوى منالەكانى ئىسرائىل، يەكىك لەژنە كەنەئىيەكان بەناۋى كەسبى كچى صولا كەباۋكى سالارى خەلكەكەى خۇى بوو. چاۋى بەيەكىك لەگەرەى منالەكانى ئىسرائىل. زەمرى كوپى شەلوم، سالارى نەۋەى شەمعون كوپى يەعقوب كوپى ئىسحاق كوپى ئىبراھىم كەوت. زەمرى شەيدايى جوانى ژنەكە بوو. دەستى گرت وبردى بۇ لاي موسا، وتى: گومان دەكەم بلىيت ئەمە بۇ تۆ حەرەمە.

موسا وتى: بەلى، بۇ تۆ حەرەمە، نىزىكى لەگەل مەكە. وتى: سويند بەخوا لەمبارەۋە فەرمانەكانى تۆ جىبەجى ناكەين. ژنەكەى برە خىۋەتەكەى خۇى و لەگەلى خەوت.

خاۋەند تاعوونى بۇ منالەكانى ئىسرائىل پەوانە كرد. فەنخاص كوپى عىزار كوپى ھارون كاروبارەكانى موساى رادىپەراند. پىياۋىكى بەھىز و چوارشانە بوو. كاتىك زەمرى كوپى شەلوم ئەو كارەى كرد، لەۋى نەبوو. تاعوون لەناۋ منالەكانى ئىسرائىل بلۇ بوويەۋە. داستانەكەيان بۇ گىرپايەۋە، پەمەكەى خۇى ھەلگرت و پۇشتە ناو خىۋەتەكەى فەنخاص. ژن و پىاۋەكە پىكەۋە خەوتبوون. ئەۋانى بەرم پىكەۋە دوورى. رەمەكەى دەرھىناۋ ھاتەدەر. پەمەكەى خستە سەرشانى. كۇتايى رەمەكەى خستە سەرکەلەكەى و نوۋكى رەمەكەى خستە ژىر چەناكەى. ئەو يەكەم كوپى عىزار بوو. بەردەوام دەيوت: خوايە ھەركەس سەرىنچى فەرمانەكانى تۆ بىكات، ئەو بەلەى بەسەردا دىتەن.

تاعوون لەسەر خەلگان ھەلگىرا. دەستەيەك لەمنالەكانى ئىسرائىل بەھۋى تاعوونەۋە لەناۋ چوون. ژمارەى مردوكان بەتاعوون لەو كاتەۋەى زەمرى ژنەكەى برد تا ئەو كاتەى فەنخاص ئەۋانى كوشت، ھەفتا ھەزار كەس بوو. ئامارەيان بەكەمتر لەبىست ھەزار كەسىش داۋە كە لەيەك كاترەمىرى رۆژ مردن. لەبەر ئەمە، منالەكانى ئىسرائىل، ھەر كاتىك قوربانى دەكەن، شان و كەلەكە و چەناكە بەمنالەكانى فەنخاص كوپى عىزار كوپى ھارون دەدەن چوونكە داۋى كوشتنى

زه مری، رمه که ی بهو شیوه یه گرت. یه که م بهرهم و منالیش تایبه ته به مناله کانی
فه نخاص چونکه یه که م منالی عیزاره.

سه بارت به به لعم کوری باعور، خواوند ئه م ئایه ی بۆ پیغه مبه ر(د.خ) په وانه
کرد:

((واقل عليهم نبا الذى آتينا آياتنا فانسلك منها فاتبعه شيطان فكان من الغاوين، و
لو شئنا لرفعناه بها و لكنه اخلد الى الارض و اتبع هويه فمثله كمثل الكلب ان تحمل
عليه يلهث، اوتتر كه يلهث، ذلك مثل القوم الذين كذبوا بآياتنا فاقصص القصص لعلهم
يتفكرون.

واتا که ی: داستانی ئه و که سه ی نیشانه کانی خو مانمان فی رکرد و گومرا بوو.
شهیتان شوینی که وت و پو شته ریزی گومراکان، ئه گهر ده مانویست به هو ی ئه م
نیشانانوه هه لمانده گرت به لام رووی له په سستی کرد و شوین هوا و هوه سی خو ی
که وت. داستانی ئه و داستانی سه گه، ئه گهر په لاماری بدهیت، ده قوولینیت و ئه گهر
گوینی پینه دهیت، ده وه پرت. ئه مه داستانی ئه و خه لکه یه حاشایان له نیشانه کانی
ئیمه کرد. ئه م هه واله یان بۆ بخوینه ره وه، ئه گهر ی هه یه تی فکرن.

یانی کاتیک رووداو ی که له ناو مناله کانی ئیسرا ئیل روویدا وه و له تو یان
شاردو ته وه، ئه گهر بۆ ئه وانی بگی رپیته وه ئه گهر ی هه یه تی فکر و بزائن ئه م هه واله ی
رابردوو پیغه مبه ری که ده یگی رپیته وه که هه واله کانی له ناسمانه وه پی ده گات.

خواوند یوشه ع کوری نوونی له گه ل مناله کانی ئیسرا ئیل به ره و سه رزه مینی
ئه ریحا په وانه کرد. پو شته ناو شاره که و سته مکارانی نیشته جینی ئه و شاره یان
کوشت. شه و نزیک ده بوویه وه، ترسی ئه و یان له سه ر بوو ئه گهر شه و دا بی ت،
پاشما وه ی سته مکاران به سه ریاندا سه رکه ون. دا وای له خواوند کرد خو پ
نه شار پیته وه. خواوند ئه و کاره ی کرد تا هه موو سته مکاران له ناو چوون.

موسا ها وری له گه ل مناله کانی ئیسرا ئیل پو شته ناو سه رزه مینی ئه ریحا وتا ئه و
کاته ی خواوند ویستی، ژبان ی کرد. دواتر خواوند ئه و ی بۆ لای خو ی گه رانده وه.
که س له مرو فکان شوینی گو په که ی ئه و نا زانن.

له گی رانه وه ی سه دیدا ها تو وه: یوشه ع کوری نوون، دا وای مه رگی موسا، بۆ شه ری

سته مکاران بهریکهوت. خواوهند دواي چل سال. يوشهع کورې نوونی وهک پیغه مېهر پهوانه کرد. نهوی کرده لیپرسراوی شهر له گهل سته مکاران. یه کیك له مناله کانی ئیسرائیل بهناوی بهلعم کهناوی گه وړه ی خوی ده زانی و ناباوهر بوو. رۇشته لای ناباوهران و وتی: له مناله کانی ئیسرائیل. مه ترسن. من. کاتیک بۇ شهرې نهوان بهریکهون. نفرینیان دهکم تا لهناو بچن. داوای هر شتیکی کرد، پییان بهخشی بهلام نهیتوانی له گهل ژنان بخه ویت، چوونکه زیاد لهراده گه وړه بوون. سوار لهسهر میچکه که ره که ی خوی نزيك ده که و ته وه. نه وه که خواوهند سه بارهت به و دهفرمیت: ((و اتل عليهم.....))

يوشهع بۇ شهر له گهل سته مکاران بهریکهوت. بهلعم له گهل سته مکاران هات. سوار لهسهر میچکه که ره که ی خوی بوو. ویستی مناله کانی ئیسرائیل نفرین بکات بهلام هر کاتیک نفرینی مناله کانی ئیسرائیلی دهکرد، زمانی بۇ خه لکه سته مکاره که دهگؤړا. سته مکاران وتیان: نفرینی ئیمه ده که یته؟ دهیوت: مه بهستم مناله کانی ئیسرائیله. کاتیک گه شته دهروازه ی شاره که. فریشته یه که، کلکی که ره که ی گرت. بهلعم بۇ پیئشه وه ی ده برد، بهلام که ره که نه ده جولاً. کاتیک زوری له که ره که دا، که ره که و ته قسه و وتی: شه و بهاوکاری من له گهل ژنان نزيك ده که ویته وه و رۇژ سوار من ده بیت. هاوار له من له دهست تو، نه گهر توانای رۇشتنم ده بوو. ده پۇشتم بهلام نه م فریشته یه کلکی گرتووم.

يوشهع له رۇژی هینی، شهریکي قورسی له گهل سته مکاران کرد. کاتیک شه و داهات و ههتاو خوی شارده وه و شه ممه داهات، دۇعای کرد و به ههتاوی وت: تو ملکه چی فرمانه کانی خوايیت، منیش به هه مان شیوه، خوايه. ههتاو بگه ریئنه وه. ههتاو گه پرایه وه و نه و رۇژه یه کازیر له رۇژه کانی دیکه دریرتر بوو. دهستیان به کوشتاری نهوان کرد. دهسته یه که له مناله کانی ئیسرائیل له دهوړی که سیکیان کؤده بوونه وه و له گهر دنیان ده دا، بهلام سهریان نه ده په راند.

تالانییه کانیان کؤکرده وه، يوشهع فرمانی کؤکرده وه ی تالانییه کانیاندا و هه موویانی سوتاند. وتی: نه ی مناله کانی ئیسرائیل، له گهل من به یعت بکه ن. به یعتیان کرد و دهستی که سیك به دهستی وه لکا. يوشهع وتی: چیت لایه، بیهینه. نه و پیاوه، سهری گایه کی له زیر رازاوه به یاقوتی هیئا که له تالانییه رفینراوه کان بوو.

یوشه سهری گاکه و پیاوه که ی وه قوربانی دانا. ناگر هات و هردووکیانی سوتاند.

شوینکه وته کانی تهورات دهلین: هارون و موسا له بیابان مردن. خواهند دواس موسا وه چی بۆ یوشه کوری نوون کرد و فرمانی پیدا له تهرده نه وه به رهو سهرزه مینی به لینه دوهو به ریکه مویت. یوشه له کاره دا هه لیدا و کهسانیکی بۆ سهرزه مینی ته ریچار به رانه کرد تا هه واله کانی بۆ بیتن. هاورى له گهل سنوقی په یمان به ریکه وت تا له نه ره ی ته یه ری. خوی و هاوه لانی له رووبار ریکه یه کیان دوزیه وه و و ماوه ی شهش مانگ. گه مارویان خسته سهر ته ریجا. له مانگی حه وتم فوویان کرد به که ره ناکاندا و خه لکان به یه کجار و به یه ک دهنگ هاواریان کرد. دیواری شاره که دارما و تالانییه کان کرد. هه موو کالاکانی شاره که یان سوتاند جگه له زیر و زیو و ده فره مسین و ئاسنینه کان که به خه زینه یان سپارد. یه کیك له مناله کان شتیکی رفاند. خواهند لییان توپه بوو. له تیكشکان نزیک بوونه وه. یوشه پارایه وه و خواهند وه چی بۆنارد تاتیروپشک له ناو مناله کانی ئیسرائیل بکات. ته وکاره ی کرد و به ناوی پیاوه خیانه تکاره که ده رچوو. به لگه ی تاوانی تهویان له ماله که ی هیئایه ده ر. یوشه، به رده بارانی کرد و هه موو سامانه که ی سوتاند و شوینه که یان به خیانه ت پیشه ناوبرد له بهر ته وه ی ناته وان بوو و تا ئیستا تهو چاله به چالی ناته وان ناو ده به ن.

دوای ته وه، یوشه، مناله کانی ئیسرائیلی به رهو پاشای عابی و خه لکه که ی برد. خواهند له کاروباری جهنگ رینوینی کردن. فرمانی به یوشه عدا بۆسه یان بۆ بنیته وه. تهو کاره ی کرد و به سهر عابیدا سهرکه وت. پاشاکه ی هه لواسی و شاره که ی سوتاند و دوانزه هه زار ژن و پیاوی کوشت. خه لکی عه ما و جه بعون، فیللیان له یوشه کرد تا ته مانی پیبه خشین و کاتیك له فریه که یان ئاگادار بوویه وه، نفرینی کردن که بۆه میشه ئاوکیش و کۆله چیلکه به ن. تهو به لایان به سهر هات. نفرینی کرد که پاشای ئورشه لیم له بارق سوال بکات.

دواتر پاشاکانی ته رمانی که پینج کهس بوون، کهسیان بۆ لای یه کتر ره وانه کرد و دژی جه بعون کۆبوونه وه. خه لکی جه بعون داوای هاوکاریان له یوشه کرد. هاوکاری کردن و پینج پاشاکه ی کوشت. تهوانی بۆدۆلی حوران دورخسته وه و خواهند به ردی سه هوئینی (ته رزه) به سهر دا باراندن. سه هوئ زیاتر له شمشیری مناله کانی

ئیسرائیل، له وانی کوشت. یوشع داوای له هه تاو کرد تا بمینیتوه و داوای له مانگ کرد له جووله بکه ویت تا پیش نه وهی شه ممه بگات. توله له دوزمه کانی بکاته وه. پینج پاشاکه رایان کرد وله شه که وتیک خویان حشاردا. یوشع فرمانیدا و ده رگای شه که وته که یان به ست و به مشیوه یه له توله سه ندنه وه رزگاری بوو. دواتر فرمانیدا و پاشاکانیان هینایه ده ر، نه وانی کوشت و هه لیواسین. دواتر دایگرتن و له ناو شه که وته که فریدان.

شوین پاشاکانی دیکه ی شام که وت و سی و یه ک پاشای له ناو برد. نه و زه و یانه ی دهستی به سه ردا ده گرت، به که سانی ده به خشی.

یوشع مرد و له کیوی نه فراییم به خاک سپردرا. دوا ی نه و، نه وه ی یه هو دا و نه وه ی شه معون، شه ریان له گه ل که نعانیه کان کرد. ژنانیان نه سیر کرد و ده هزار که سیان له وان له بازق کوشت. پاشای بازقیان گرت و په نجه گه وره ی دهستی و په نجه گه وره ی قاچیان بریه وه. پاشا وتی: حه فتا پاشای په نجه بر، له ژیر سفره که ی من نانیا ن کو ده کرده وه و ئیستا که گرفتاری سزایی خوایی بووم. پاشای بازقیان بو ئورشه لیم برد و له و ی مرد.

مناله کانی یه هو دا له گه ل که نعانیه کانی دیکه شه ریان کرد و دهستیان به سه ر سه رزه مینه که ی نه واندا گرت. ته مه نی یوشع سه د و بیست و شه ش سال درژیه کیشا و له کاتی مردنی موسا تا کاتی مردنی، بو ماوه ی بیست و هه وت سال کاروباره کانی مناله کانی ئیسرایلی هه لده سووراندا.

ده لئین: یه که م پاشای یه مه ن له ده و رانی موسا کوپی عیمراندا بوو. نه و له حه میر بوو به ناوی شه میر کوپی نه ملول. نه و بوو بناغه ی شاری زه فاری له یه مه ن دا پشت و عه مالیقی له یه مه ن ده رپه راند.

شه میر کوپی نه ملول له ده ستنیشاند ه کانی پاشاکانی ئیران بوو که فه رمانه ره وایی یه مه ن و سنوره کانی ده وره به ری ده کرد.

به گومانی محه مه د کوپی هوشامی که لبی، دوا ی کوشتاری یوشع، ده سته یه ک له که نعانیه کان مانه وه و نه فریقینس کوپی قه یس کوپی صه یفی کوپی سه با کوپی که عب کوپی زه ید کوپی حه میر کوپی سه با کوپی یه شجب کوپی یه عرب کوپی قه حتان، کاتیک به ره و نه فریقیه ده پوشت و لای نه وان هه تیپه ری، له که ناره کانی

شامهوه نهوانی له گهڼ خوی بۆ نهفریقه برد و دهستی بهسر ئهو سهرزه مینه دا گرت. جهرجیر پاشای نهفریقه ی کوشت و پاشماوه ی کهنعانییه کانی لهوی نیشته جی کرد.

دهلیت: نهوان بهربه په کاند و له بهر نهوه پینان دهلین بهر بهر چوونکه نهفریقین بهوانی وت: ((چهنده بهربه په)) یانی ((زۆربله ن)). لهوه دوا به بهربه په کاند ناویان بردن.

دهلیت: صه نهاجه و که تامه ی بهربه په له خه لکی همیر بوون و تا ئیستا ماونه ته وه.

وتار سەبارەت بە قاروون کۆری یەسەەر کۆری قاهس

قاروون کۆرە مامی موسا بوو.

لەباوکی جوهریح دەگێرنەو: قاروون لەخەلکی موسا و کۆرە مامی ئەو یانی کۆری یەسەەر بوو.

باوکی جوهریح دەلیت: قاروون کۆری قاهس بوو. موسا کۆری عورمەر کۆری قاهس و عورمەر بەعەرەبی پینی دەلین عیمران.

لەکۆری نیسحاق دەگێرنەو: یەسەەر کۆری قاهیس: شەمیت کچی ساویب کۆری بەرکیا کۆری یەقسان کۆری ئیبراھیمی وەك هاوسەر هەلبژارد و عیمران و قاروونی هینایە دنیا. قاروون مامی موسا و کۆری عیمران بوو.

بەلام زاناکانی کۆنی ئۆمەت و شوینکەوتەکانی تەورات و ئینجیل و تەکانی باوکی جوهریح پشتراست دەکەنەو.

لەئیبراھیم دەگێرنەو: قاروون لەخەلکی موسا و کۆرە مامی ئەو بوو.

لەقتادە دەگێرنەو: قاروون لەخەلکی موسا و کۆرە مامی بوو.

ئەویان بەنووڕانی ناودەبرد چوونکە زۆر جوان بوو. بەلام دوژمنی خوا دوورووی کردە پیشە بەهەمان شیوە کەسامری ئەو کارە ی کرد و خواوەند لەناوی برد.

لەمالک کۆری دینار دەگێرنەو: موسا کۆری عیمران کۆرە مامی قاروونە و خواوەند سامانی فراوانی بەقاروون بەخشیبوو بەهەمان شیوە کەخواوەند دەفەرمیت: ((و آتیناه من الكنوزما ان مفاتحه لتنوء بالعصبة اولی القوة.

واتاکە ی: ئەوەندە گەنجان پێبەخشی کەهەلگرتنی کللیەکانی لەئەستۆی دەستە ی پیاو بەهێزەکاندا بوو.))

خەیسەمە دەلیت: لەئینجیلدا باسی کراوە کللیەکانی قاروون باری شەست ئیستری تەویل سپی بوو. هەر کللیک تەنیا بەئەندازە ی یەك پەنجە و هەر کللی تایبەت بەگەنجیک بوو.

لەباوکی سالح دەگێرنەو: کللی خەزینەکانی قاروون باری چل ئیستر بوو.

هەروەها لەخەیسەمە دەگێرنەو: کللیەکانی قاروون لەپێست بوو، هەر کللیک

به نه ندازه ی یه که په نجه و هر کللیک تایبته به گه نچیک و هم موویانی باری شمس
نیستر ته ویل سپی ده کرد. کاتیک خواوند مه به سستی زیان گه یانندن به قاروونی کرد،
قاروون به فراوانی سامانه که ی سته می له خه لکان کرد.

ده لین: سته م و یاخیگری قاروون نه وه بوو که بستیک به جل و بهرگه کانی خوی
زیاد کرد. خه لکه که ی ناموزگاریان کرد و له سته مکاری و یاخیگری دوریان
خسته وه، وتیان: نه وه ی خوا پیی به خشیوه، له ریگه ی خوا دا خهرجی بکات و
سهریچی له فره مانه کانی خواوند نه کات. خواوند سه باره ت به و ده فره میت:

((اذ قال له قومه لا تفرح ان الله لا يحب الفرحین. و ابتغ فيما آتاک الله الدار الآخرة
و لا تنس نصیبک من الدنيا و احسن کما احسن الله اليک و لا تبغ الفساد فی الارض
ان الله لا يحب المفسدين.

واتاکه ی: خه لکه که ی پییان وت له خو بیای مه به چوونکه خوا به فیر و ده رانی خوش
ناویت. به هو ی نه و نیعمه ته کانی خواوند پیی به خشیوه، به دوا ی جیهانیکی دیکه دا
بگری و به شی خوت له م دنیا له بیر مه که. به مه مان شیوه که خوا چاکه ی له گه ل تو
کردوه، چاکه بکه و له م سهرزه مینه به دوا ی خراپه کاریدا مهر و چوونکه خوا
خراپه کارانی خوش ناویت.))

مه به سته له وه ی به شی خوت له م دنیا یه له بیر مه که نه مه یه: له بیر ی مه که له م
جیهانه تویشو ی ب نه و جیهانه پاشه که وت بکه ییت.

وه لای قاروون له رووی نه زانی و له خو بیای بوون به به خشینه کانی خواوند به و
شیویه که خواوند له گیرانه وه ی وتاره که ی نه و ده فره میت:

((انما اوتیت ما اوتیت علی علم عندی. واتاکه ی: نه م ماله به هو ی زانستی خوم
کو کراوه ته وه.))

خواوند ب نه در و خستنه وه ی وتاری نه و ده فره میت: ((اولم یعلم ان الله قد اهلك
من قبله من القرون من هو اشد منه قوة و اکثر جمعا.

واتاکه ی: مه گه نه یزانی خوا له نه وه کانی پیشت که سانیکی له ناو برد که له میز دا
له و به میز تر و له ساماندا له و ساماندا تر بوون.))

نه گه به و شیوه ده بوو، خواوند سامانی دنیا ی به که سانیک ده به خشی که لیان

رازى و خاوەن سامانەكانى لەناو دەبرد.

بەلام ئامۆژگارى و ئاگادار كردنەوه، ئەوى لەنەزانى و شانازى كردن بەمال و سامانەكەى دورو نەخستەوه و لەسەر كىشىەكانى خۆيدا پۆچوو. بەشكۆ و مەزنى تەواو خۆى نیشانى خەلكان دەدا. سوار ئەسپىكى زىن ئەرخبەوانى دەبوو. جل و بەرگى زەردى دەپۆشى، سێسەد كەنىز و چوارەهەزار كەس لەهاوولانى بەهەمان جل و بەرگەوه هاوڕىبەتيان دەكرد. بەوتەيەك هاوړىكانى ئەو حەوت هەزار كەس بوون.

لەموجاهيد دەگێرنەوه: قاروون سوار ئەسپە سپىيە زىن ئەرخبەوانىيەكان دەبوو. بەمشىوہيە خۆى نیشانى خەلكان دەدا. خۆى و كەسەكانى جل و بەرگى زەرديان لەبەر دەكرد. خەلكان كەشكۆ و گەورەيى ئەويان بىنى، ئارەزوويان كرد و وتیان: ((يا ليت لنا ما اوتى قارون انه لذو حظ عظيم.

واتاكەى: خۆزگەى ئىمەيش، ئەوهمان دەبوو كەقاروون هەيەتى چوونكە ئەو شانسىكى گەورەى هەيە.))

خواناسەكان حاشايان لەم قسە وبەئارەزوومەندانىان وت: لەخوا بترسن و فەرمانەكانى ئەو جىبەجى مەكەن، خۆتان لەخراپەكان بەدور بگرن چوونكە باوەرداران پاداشتىكى گەورە چاوەڕىيان دەكات.

وەك ياخيان گەردنكىشى كرد و لەسەر كىشىەكانى خۆى پۆچوو. خواوەند لەسەر سامانەكەى ئەو خێر و خىراتى ديارى و ئاچارى كرد ئەو پارەيە بدات. كاتىك فەرمانە خوايىەكانى پشتگووى خست، سزايى خوايى گەيشت و بوو بەوانەيەك بۆ داهاوتوان.

لەكوپى عەباس دەگێرنەوه: كاتىك زەكات پىويست كرا. قاروون پۆشته لای موسا و رىككەوتن تا لەهەر هەزار دینار يەك دینار و لەهەر هەزار درەم يەك درەم لەهەر هەزار شت يەك شت بدات. ياوتى لەهەر هەزار بزنىك يەك بزىن بدات. ئەبوجەغفەرى تەبەرى دەئیت: من لەمەدا گومانم هەيە.

قاروون گەرايەوه بۆ مال و حسيبى كرد. زانى دەبیت سامانىكى فراوان بدات. مەنالهكانى ئيسرائيلى كۆكردهوه و وتى: ئەى مەنالهكانى ئيسرائيل، موسا فەرمانى چەندىن كارى پىكردن و فەرمانەكانى ئەوتان جىبەجى كرد. بەلام ئىستا دەيەويت دەست بەسەر مال و سامانى ئىوهدا بگريت.

وتیان: تۆگەورە و سالاری ئیمەیت، ھەر فەرمانیک بەدەیت، ئەنجامی دەدەین.
قاروون وتی: فەرمان دەدەم فلان رووسی بیئن و بێر پارەیکە بدەنی و موسا
تۆمەتبار بکەن.

ژنەکیان بانگ کرد و پارەیان پێدا تا تۆمەت بخاتە پال موسا.
قارون پۆشتە لای موسا و وتی: خەلکی تۆ کۆبوونەو تا بۆ چاکە و خراپە
نامۆژگاریان بکەیت.

موسا ھاتە لای خەلک کە لەزەویەکی پان و بەرین کۆبوونەو، وتی: ئەو
منالەکانی ئیسرائیل، ھەركەس دزی بکات، دەستی دەبڕی، ھەركەس تۆمەتی ناپەروا
ھەلبەستیت، ھەشتا قامچی لێدەدەین و ھەركەس زینا بکات و ژنی ھەبێت، سەد
قامچی و ئەگەر زینا بکات و ژنی ھەبێت، قامچی لێدەدەین تا دەمرێت یا بەردبارانی
دەکەین.

ئەو جەغفەر دەلێت: لەمەدا گومانم ھەیە.
قاروون بەموسای وت: تەنانت ئەگەر تۆیش بیت.
وتی: تەنانت ئەگەر منیش بێم.
وتی: منالەکانی ئیسرائیل گومان دەکەن زینات لەگەڵ فلان کەس کردووە.
وتی: ژنەکە بیئن، ئەگەر وایوت، قسەکە ی ئیو ھەستە.
کاتیئە ھات، موسا پێی وت: فلان کەس!
وتی: بەلێ.

وتی: من ئەو کارەم لەگەڵ کردوویت کە ئەمانە باسی دەکەن.
وتی: نا، درۆیان کرد، بەلام پارەیان بەمندا تا بلیم ئەو کارەت کردووە.
موسا لەناو خەلکەکە ی کورنۆشی برد و خواوەند وەحی نارد: فەرمان بەزەوی
بدە.

موسا وتی: ئەو زەوی، ئەمانە بگرە. زەوی قاچی ئەوانی گرت.
وتی: ئەو زەوی بیانگرە.
زەوی تاپانی ئەوانی گرت.
وتی: ئەو زەوی بیانگرە و زەوی تا گەردنی ئەوانی گرت. ئەوان دەپارنەو و
دەیانوت: ئەو موسا، ئەو موسا.

دوباره وتی: نهی زهوی بیانگره.

زهوی نهوانی قووتدا.

خواوند وهچی بۆ موسا نارد: بهندهکانی من هاوار لهتۆ دهکن و دهلین نهی موسا، نهی موسا و تۆ بهزهیییت بهواندا نههاتهوه، نهگهر لهمن دهپارانهوه، دۆعاکهیانم گیرا دهکرد.

دهلێت: نهوهی خواوند دهفرمیت: (بهپارازندهوه، خۆی نیشانی خهک دهدا) بهو شیوهبوو کهسوار نهسپه زین نه‌رغهوانییه‌کان ده‌بوون و جله‌کانیان به‌خه‌نه‌ رنگ ده‌کرد. نه‌وانه‌ی خوازیاری ژبانی دنیا بوون، وتیان: یا لیت لنا مثل ما اوتی قارون انه لذو حظ عظیم. و قال الذین اوتوه العلم و یلکم ثواب الله خیر لمن آمن و عمل صالحا و لا یلقاها الا الصابرون. فحسفنا به و بداره الارض فما کان له من فئه ینصرونه من دون الله و ما کان من المنتصرین. و اصبح الذین تمنوا مکانه بالامس یقولون و یمان الله یبسط الرزق لمن یشاء من عباده و یقدر لولا ان من الله علینا لخصف بنا و یمکنه لا یفلح الکافرون. تلك الدار الآخرة نجعلها للذین لا یریدون علوا فی الارض و لا فسادا و العاقبة للمتقین.

واتاکه‌ی: خۆزگه ئیهمه‌یش نه‌وه‌ی به‌قاروونیان داوه، ده‌مانبوو چوونکه نه‌و شانسیکی گه‌وره‌ی هه‌یه. نه‌و که‌سانه‌ی زانستیان بوو، وتیان: هاوار له‌نیوه پاداشتی خوایی بۆ نه‌و که‌سانه‌ی باوه‌ریان هه‌ناوه و کرداری چاکه نه‌نجام ده‌دن، شیاو‌تر وباشتره و ته‌نیا خۆپا‌گران نه‌و پاداشته‌یان ده‌ست ده‌که‌ویت. قاروونمان له‌گه‌ڵ مه‌له‌که‌ی به‌چه‌قی زه‌ویدا برده‌خوار و ده‌سته‌یه‌کی نه‌بوو تا له‌به‌رابهر خواوند هاوکاری بکه‌ن و ناتوانن هاوکاری بکه‌ن.))

نه‌و که‌سانه‌ی پیشتر ئاره‌زوی جینگه و سامانی نه‌ویان ده‌کرد، رۆژیکی دیکه به‌رده‌رام ده‌یانوت، هاوار، وه‌ک بلیی خوا رۆژی هه‌رکام له‌به‌نده‌کانی خۆی که‌بیه‌ویت فراوان ده‌کات یا لیی ده‌ستینیت‌هوه. نه‌گهر خوا چاکه‌ی له‌گه‌ڵ ئیهمه نه‌ده‌کرد، زه‌وی ئیهمه‌یشی قووته‌دا. وه‌ک بلیی کافره‌کان رزگاریان نابیت. نه‌و دنیا‌مان بۆ نه‌و که‌سانه داناوه که له‌سه‌ر زه‌وی سه‌رکێشی و یاخه‌گه‌ری ناکه‌نه پیشه و سه‌ره‌نجامی چاکه تایبه‌ته به‌خۆپا‌ریزان.

گیرانه‌وه‌یه‌که له‌کوپی عه‌باس له‌به‌ر ده‌ستایه به‌م ناوه‌رۆکه وجیاوازییه: دوا‌ی

نەوہی منالەکانی ئیسرائیل گرفتاری وشکەسالی و قاتوقېری بوون، پۇشتنە لای موسا و پېیان وت: لەخواوەند بپارێڤەو.

دەلیت: موسا بۆیان پارایەو. خواوەند فەرمووی: ئەی موسا سەبارەت بەکەسانیک قسە لەگەڵ من دەکەیت کەگوناحەکانیان لەنیوان من و ئەوان تاریکی دروست کردووە، لەتۆ پارانەو، بەلام وەلامت نەدائەو. ئەگەر لەخۆم دەپارانەو، دۆعاکانیانم گیرا دەکرد.

لەکوپی عەباس دەگیرنەو: قاروون لەخەلکەکی موسا و کوپە مامی بوو. موسا داوهری بەشیکی منالەکانی ئیسرائیلی دەکرد و قاروون داوهری بەشەکی دیکە.

دەلیت: قاروون داوای ژنیکی لەش فرۆشی کرد. پارەیهکی پێدا تا موسا بەزینا کردن تۆمەتبار بکات.

رۆژیک منالەکانی ئیسرائیل کۆیبونەو، قارون هات و وتی: ئەی موسا، سزای ئەو کەسە دی، بکات چییە؟

وتی: دەستی بپردریتەو.

وتی: تەنانەت ئەگەر تۆیش بیت.

وتی: تەنانەت ئەگەر منیش بم.

وتی: سزای کەسی زیناکار چییە؟

وتی: بەردباران.

وتی: تەنانەت ئەگەر تۆیش بیت.

وتی: تەنانەت ئەگەر منیش بم؟

وتی: تۆ زینات کردووە؟

وتی: هاوار لەتۆ، لەگەڵ کی؟

وتی: فلان کەس

موسا داوای ژنەکی کرد و وتی: بەو کەسە قەوراتی ناردو، سویندت دەدم،

ئایا وتەکی قارون راستە؟

ژن وتی: ئیستا کەسویندتدام، شایەتی بۆ ییگوناحی تۆ دەدم، تۆ پیغەمبەری

خوایت، بەلام دۆژمنی خوا، پارە یێدام تا بەو کارە تۆمەتبارت بکەم.

موسا کوپنوشی برد و خواوەند وەحی بۆ نارد: سەر بەرز بکەرەو، فەرمانم

بەزەویدا ملکه‌چی فەرمانه‌کانی تو ییت.

موسا وتی: زه‌وی بیانگره‌؟

زه‌وی تا رانی ئەوانی گرت.

قارون وتی: ئەی موسا!

موسا وتی: بیانگره‌. زه‌وی تا سینه‌ی ئەوانی گرت.

قارون وتی: ئەی موسا.

موسا وتی: بیانگره‌. زه‌وی ئەوانی قووتدا.

خواوه‌ند وه‌چی بۆ موسا ئارد: ئەی موسا، داوای هاوکاری له‌تۆ کرد، هاوکاریت

نەکرد، ئەگەر داوای هاوکاری له‌من ده‌کرد، هاوکاریم ده‌کرد.

له‌زه‌ید کۆری جودعان ده‌گیرنه‌وه: عه‌بدالله کۆری حارس له‌مال هاته‌ده‌ر و

له‌ئهیوان دانیشیت. ئیهمیش له‌ده‌وری ئەو دانیشیتین. سه‌باره‌ت به‌سلیمان کۆری داوود

قسه‌ی کرد و چه‌ند ئایه‌یه‌کی قورپانی خوینده‌وه.

ئەوسا گفتوگۆ سه‌باره‌ت به‌سلیمانی کوتایی پیه‌ینا و وتی: قاروون له‌خه‌لکی

موسابوو. سه‌رکێشی کرد و خواوه‌نی چه‌ندین گه‌نج بوو. خوا فەرمووی: وتبووی ئەم

گه‌نجهم به‌هۆی زانایی خۆمه‌وه کۆکردۆته‌وه. دوژمنایه‌تی موسای کرد و ئازاری

پینگه‌یاند. موسا له‌بەر په‌یوه‌ندی خزمایه‌تی لێی خوش ده‌بوو.

قاروون مالێکی دروست کرد. درگارکانی له‌زێر و له‌سه‌ر دیواری ماله‌که‌ی وه‌رقه‌

زێرینه‌کانی هه‌لواسی. مناله‌کانی ئیسرائیل، شه‌و و رۆژ ده‌پۆشتنه‌ لای. خواردنی

پێده‌دان. قسه‌یان بۆ ده‌کرد تا پێپکه‌نیت. که‌سیکی به‌داوای ژنیکی له‌شفرۆشی

به‌ناوبانگی ئیسرائیلی په‌وانه‌ کرد. کاتێک ژنه‌که‌ هات، وتی: ده‌ته‌وێت مال و سامانی

دنیا بپێبه‌خشم و له‌گه‌ل ژنه‌کانی خۆم له‌یه‌ك جیگه‌ کۆت بکه‌مه‌وه به‌لام له‌جیاتای

ئەوه‌ کاتێک مناله‌کانی ئیسرائیل لای من کۆده‌بنه‌وه، بلی، ئەی قارون به‌موسا بلی،

واز له‌من بپنیت؟

کاتێک قارون دانیشیت و ده‌سته‌یه‌ك له‌ مناله‌کانی ئیسرائیل هاتن، که‌سی ئارد و

ژنه‌که‌ هات و لای قارون وه‌ستا. خواوه‌ند مه‌به‌ستی دلی ئەو گۆری و بۆ تۆبه‌ ناچاری

کرد و به‌خۆی وت: تۆبه‌یه‌کی باشت له‌مهم ده‌ست ناکه‌وێت که‌ ئازاری پێغه‌مبه‌ری خوا

نەده‌م و دوژمنی خوا تاوانبار بکه‌م. وتی: قارون مال و سامانی به‌من به‌خشی و

له گهل ژنه کانی خوۍ لهیه ک جیگه کوی کردمهوه بهو مهرجهۍ له بهرچاوی خه لکان بلیم: بۆ به موسا نالییت واز له من بئیت، به لام دهر فته تیکی باشرم له مه بۆ تویه کردن دهست ناکه ویت که نازاری پیغه مبه (د.خ) نه دم و دوزمنکهۍ پرهنجینم.

کاتیک ژن قسهۍ کرد، قارون شله ژا و سهری شوړ کرد. بیده نگ مایه وه و زانی زیانی پیگه یشتوه. وتاری شو ژنه بلاو بوویه وه و به گوینی موسا گه یشت. موسا توپه بوو، ده سنوژی گرت، دوعای کرد و پارایه وه و وتی: په روه ردگارا، دوزمنی تو مه بهستی نازادانی منی کردوه و ویستی ریسوای ناو خه لکانم بکات. خواجه، من به سهر شهو دا زال بکه.

خواوه ند وه چی پیکرد، فرمان به زهوی بده چونکه فرمانم پیداوه ملکه چی تو بیت. موسا پوخته لای قارون. کاتیک گه یشت، قارون، مه ترسی له روخساری موسا دابینی، وتی: نهۍ موسا، به زه ییت به مندا بیته وه.

موسا وتی: نهۍ زهوی، بیانگره.

مالی قارون له رزی و خوۍ و هاوریکانی تا قولاپه یان له زهوی چه قی.

دوباره موسا وتی: زهوی بیانگره.

مالی قارون له ریه وه و خوۍ و هاوه لانی تا رانیان له زهوی چه قی. قارون به رده وام دهگرا و دهیوت موسا به زه ییت به مندا بیته وه.

موسا وتی: زهوی بیانگره.

ماله که له ریه وه. قارون و داروده سته کهۍ تا که له که یان له زهوی چه قی. دهگریان و ده پارانه وه.

موسا وتی: زهوی بیانگره.

قارون و ماله کهۍ به زه ویدا پوخته خوار.

دهلین: وه چی هات نهۍ موسا چنده بی به زه ییت، سویند به گموره یی خوم، نه گهر له من ده پارایه وه، دوعاکیم گرا ده کرد.

له کوپری عیمرانی جوونی ده گپړنه وه: وه چی بۆ موسا هات که دواۍ تو، زهوی ناکه مه ملکه چی فرمانه کانی هیچ که سینک.

له قتاده ده گپړنه وه: قارون، هر روژه و به نه اندازهۍ یه ک بالا له زه ویدا پوچه ییت. به رده وام ده واته خوار و تا روژی کوتایی ناگاته کوتاییه کهۍ.

کاتیک سزای خوایی به سهر قارووندا داباری، نهو که سانه ی ناموژگاریان کردبوو، سوپاسی نیعمه ته کانی خویان کرد و نهوانه ی ناره زویان ده کرد وه نهو ساماندار بن، له ناره زوه که ی خویان په شیمان بوونه وه و هستیان به هه له ی خویان کرد. خواوند له گپړانه وه ی وتاری نهوان ده فهرمیت: ((و یکان الله یبسط الرزق لمن یشاء من عبادة و یقدر لو لا ان من الله علینا.

واتاکه ی: هاوار. خواوند، روژی هر کام له بهنده کانی بخوازیت فراوان ده کات و هر که س بیهویت، لینی و مرده گریته وه. نه گهر خوا چاکه ی له گهل نه ده کردین، نیمه یش به زه ویدا ده پوشتینه خوار.))

چاکه ی خواوند نهوه بوو زیانی قارون و داروده سته که ی لهو که سانه دوور خسته وه که ناره زویان ده کرد هاوشیوه ی قاروون بن و گهر نه نهوانیش وه قاروون و که سه کانی به زه ویدا ده پوشتنه خوار.

خواوند، موسا و باوهر دارانی مناله کانی ئیسرائیل و هاوری موسا، یوشه ع کوری نوونی له مه ترسی و زیان و بلاکان رزگار کرد و دوژمنه کانی خوی سزادا که قارون و هاما و فیرعون و کهنعانییه کان بوون، له بهر نه وه ی سته م و یاخیگری و سه ریچی کردن له فهرمانه کانی خواوندیان کرده پیشه. نهوان بوونه وانه یه ک بو خه لکان و سامان و مال و هیژ، فریایان نه کهوت له بهر نه وه ی حاشایان له نیشانه کانی خوا ده کرد و له زه وه ی خراپه یان بلاو ده کرده وه و بهنده کانی خویان بو به ندایه تی کردنی خویان ناچار ده کرد.

په نا ده به یین بو خوا لهو کردارانه ی ده به نه هو ی توپه یی خوا. نه بوزه ره له پیغه مبه ر(د.خ) ده گپړته وه: یه که م پیغه مبه ری مناله کانی ئیسرائیل موسا و دوایینیان عیسا کوری مریم بوو.

ده لیت، وتم: نه ی پیغه مبه ر(د.خ)، له ناو صه حیفه کانی موسا چی نوو سرا بوو؟ فهرمووی: ناموژگاری بوو وه که نه مه: سهرم سوپماوه له وه ی باوهری به جه ه مننه م هیه، به لام پیده که نیت. سهرم سوپماوه له وه ی باوهری به مهرگ هیه و ره زامه ندی نیشان ده دات. سهر سوپماوه له وه ی باوهری به لیپرسینه وه ی روژی کوتایی هیه به لام کرداری چاکه نه نجام نادات.

دوای مهرگی موسا، یوشه ع کوری نوون تا نهو کاته ی مرد، بو ماوه ی بیست و

حهوت سال کاروبارهکانی منالەکانی ئیسرائیلی هەڵدەسووپاند که بیست سالی
له‌روژگاری پاشایه‌تی مەنوجێهر و هه‌وت سالی له‌روژگاری پاشایه‌تی ئەفراسیابدا
بوو.

ئێستا باسی پاشای ئێرانی بابل ده‌که‌ین که‌دوای مەنوجێهر له‌سه‌ر ته‌ختی
پاشایه‌تی دانیشته‌.

وتار سه بارهت به پاشای پارسی بابل دواي مه نوچیه

باسمان کرد که راستی میتزو له ماوهی ته مه نی پاشاکانی ئیران ده توانین بناسینه وه.

کاتیك مه نوچیهر پاشا کوپی مه نشخورنه کوپی مه نشخور ئه ره بخ، مرد، فراسیات کوپی فشهك کوپی رۆسته م کوپی تورک دهستی به سهر برخنیارس و ولاتی فارسه کاندای گرت. وهک وتوویانه، هاته بابل و زۆربهی کاتهکانی ژبانی له بابل و میهرگانی قهزەق به سهر برد و ویرانی زۆری له ولاتی فارسهکان دروست کرد.

دهلێن: کاتیك به سهر ولاتی فارسهکان زالبوو، وتی: ((بۆ له ناو بردنی خه لکان په له بکهین)). سته مکاری ئه و فراوان و ئاوه دانییهکانی خه نارس ویران بوون، کاریز و رووبارهکان کویر بوونه وه و له پینجه م سالی پاشایهتی ئه و، خه لک گرفتاری قاتوقپی هاتن تا ئه و کاتهی له ولاتی فارسه وه به ره و سنوری تورکهکان به ریکهوت.

له م سالانه دا ئا و که می کرد، به ره می دارهکان که م بوویه وه و خه لک گیرۆدهی زیان بوون تا ئه و کاتهی ((زوو)) کوپی ته هماسب ده رکهوت. دهسته یهک زو و به زاب کوپی ته هماسفان نا و ده بن. دهسته یهکی دیکه به زاغ، دهسته یهک به راسب کوپی ته هماسب کوپی کانبو، کوپی زاب کوپی ئه رفس کوپی هرانسف کوپی وندنگ کوپی ئه رهنگ کوپی بودخوش کوپی مسو کوپی نه وزه ر کوپی مه نوچیهر ناوی ده بن.

دایکی زو و کوپی مادول کچی وامن کوپی وازرگا کوپی قود کوپی سه له م کوپی فره یدونه.

دهلێن: ته هماسب له رۆژگاری پاشایهتی مه نوچیهر که بۆ شه پی ئه فراسیاب راسپیردرابوو، خیانهتی کرد و پاشا توپه و مه بهستی کوشتنی ئه وی کرد. گه ورهکانی ولات سه بارهت به به خشیینی ئه و گفتوگویان له گه ل پاشا کرد. کاتیك که سیك له بهر ئه نجامدانی تاوان حوکی سزای به سهر دانه سپینرا، گه وره و بچوک جیاوازی نه ده کرد و ئه مه له بهر دادپه روهی مه نوچیهر بوو. به داوای گه ورهکانی ولات رازی نه بوو و وتی: ئه مه ده بیته هۆکاری لاوازی دین به لām ئه گه ر سوورن له سهر به خشیینی، پیویسته له ولاته که ی مندا نه مینیته وه. ئه وی له سنوری فره مانپه وایهتی خۆی ده رکرد. ته هماسب به ره و ولاتی تورکهکان پوشت و له سنوری وامن نیشته جی

بوو.

کچی وامن لەکۆشکدا زیندانی بوو چونکە ئەستێرە ناسان وتبوویان ئەو کچە کوپێک دینیته دنیا و وامن دەکوژیت. تەمەساب فیلی کرد و ژنەکە ی لەکۆشکە بەردەمەر. ژن، بەزوو دووگیان بوو. کاتیەک سائەکانی سزادانی تەمەساب کۆتایی ھات، مەنوجیھەر رێگە ی پێدا بەرەو خەنارس، ولاتی پارسەکان، بگەڕیتەو. تەمەساب مادلوی بەفرت و فیل لەولای تورکەکانەو بۆ ولاتی فارسەکان ھینا. کاتیەک مادلو گەیشته شاری ئێرانکەر، زووی ھینایە دنیا.

دەلین: زو، لەناو شەپەکانی ئێران لەگەڵ تورکەکان، وامن باوەگەورێی خۆی کوشت و فراسیاتی لەولای فارسەکان دەرپەراند. زانبوونی فراسیات بەسەر ولاتی فارسەکان و بابل دوا ی مەرگی مەنوجیھەر تا ئەوکاتە ی لەلایەن زوو کوپێ تەمەساب بۆ تورکستان دوورخرایەو، دوانزە سالی خایاند.

دەلین: دەرکردنی فراسیات لەولای فارسەکان لەرۆژی ئەبان لەمانگی ئابان بوو. عەجەم ئەم رۆژەیان کردە جەژن چونکە لەشەر و ستەمی فراسیات رزگاریان ببوو. دوا ی نەورۆز و مێھرەگان سێیەم جەژنی ئێرانییەکانە.

زو، پاشایەکی پەسند و مسکین ئەواژ بوو. فەرمانیدا تا ھەموو وێرانییەکانی فراسیات لەولای خەنارس و بابل ئاوەدان بکەنەو و قەلا خاپوورەکان نۆژەن و چال و کاریزەکان ھەلبکەنەو. ئاوە پۆشتووەکان بگەڕێننەو و کاروبارەکانی لەجاران باشتەر و چاکتر کرد. بۆ ماوەی ھەوت سال خەراجی لەسەر خەلک ھەلگرت و لەرۆژگاری ئەو ولای فارسەکان ئاوەدان بوویەو. ئاو فراوان و خەلکان لەخۆشیدا بوون.

ئەو لەعیراق رووباریکی ھەلکەند و ناوی نا زاب. فەرمانیدا لەھەر دوولای رووبارەکە شارێک دروست بکەن کەپێی دەلین شاری کۆن. ئەو شارە ی کردە ویلايەتی و بەزەواجی ناوی برد و بۆ سێ ناوچە دابەشی کرد: زابی سەر و زابی ناوەراست و زابی خواروو. فەرمانیدا تۆوی گول و گیاکان لەکوێستانەو بێنن و لەوشارە بپوینن.

یەکەم کەس بوو خواردنە جۆراوجۆرەکانیان بۆ ئامادە کرد. یەکەم کەسە شەلە جۆراوجۆرەکان لەسەر سفەرەکە ی بێنرا. لەتالانییە بەدەست ھاتووەکان لەسوپای

تورکه کان، به شى سوپاييه کانی دیاری کرد.

کاتیځ زو، پاشايه تی گرته دهست و تاجی له سهر نا، وتی: هه موو ویرانییه کانی فراسیاتی جادووگه راوه دان ده کهینه وه. نه و گرشاسب کوپی نه سهرت کوپی سه هم کوپی نه ریمان کوپی توره ک کوپی شیراسب کوپی نه روشاسب کوپی توج کوپی فرهیدون پاشای کرده وه زیر و یاریده دهری خوی. دهسته یه که له رچه له ک ناسانی فارسی وتوویانه نه و گرشاسب کوپی نه ساس کوپی ته هموس کوپی نه شک کوپی نیس کوپی ره حر کوپی دورسرو کوپی مه نوچیهر پاشا بو.

ده لئین: زو و گهرشاسب له پاشايه تیدا شهریک بوون. به لام زووکوپی ته هماسب پاشا و گرشاسب وه زیر و یاریده دهری نه و بو.

گرشاسب یه کیځ بو له گه وره کانی فارس به لام پاشايه تی پینه برا. ده ورانی پاشايه تی نه و تا کاتی مردن، وه که ده لئین، سی سالی خایاند.

دواى نه و که یقوباد پاشايه تی گرته دهست

که یقوباد کوپی زاغ کوپی بو حناه کوپی مه سوو کوپی نه وره کوپی مه نوچیهره. که یقوباد، فره نک کچی نه دسای کرده هاوسه که کچی یه کیځ له گه وره کانی تورکه. بۆ که یقوباد، که ی نه فنه و که ی کاوس و که ی نه رش و کیبه نه رش و کیفاشین و کیمه ی هیڼایه دنیا که پاشاکان و باوکی پاشاکان.

ده لئین: که یقوباد کاتیځ پاشايه تی گرته دهست و تاجی له سهرنا، وتی: ئیمه دیاری تورکه کان ویران ده که یڼ و بۆ ناوه دان کردنه وه ی دیاری خومان تیده کوشین. نه و نه ندازه ی ناوی جوگه کان و سه رچاوه کانی به مه به سستی ناویاری زه وییه کان دیاری و ناو و سنوری ویلایه ته کانی تۆمار کرد. خه لکی بۆ کشتوکال هاندا و ده یه کی به ره مه ی زه مینی بۆ خه رجیه کانی سوپا هه لگرت.

ده لئین: که یقوباد له ناره زو و بۆ ناوه دان کردنه وه ی ولات و پاراستنی ولاته که ی له دوژمن و داگیرکاری دوژمنان هاوشیوه ی فیرعه ون بو. هه روه ها ده لئین: پاشاکانی کیانی و نه وه کانیان له مناله کانی نه ون. له نیوان که یقوباد و تورکه کان و نه ته وه کانی دیکه چه ندين شهر رویداوه. که یقوباد له نیوان سنوری فارسه کان و سنوری تورکه کان له نزیک رووباری به لځ نیشته جی بو تا ریگر بیت له دهست دريژی تورکه کان بۆ سه ر سنوری فارسه کان. خوا زاناته ره.

وتار سه بارهت به مناله کانی ئیسرائیل

له ئیستادا سه بارهت به مناله کانی ئیسرائیل و سالاری ئهوان دواي يوشهع کوپری نوون و ئه و روداوانه ی له رۆژگاری زوو و که یقوباد به سهر ئه واند ا هات، ده دوین. شاره زایانی میژووی رابردووان و کاروباری نه ته وه کان بۆچوونیان جیاواز نییه له سهر ئه وه ی دواي يوشهع کوپری نوون، سالاری مناله کانی ئیسرائیل له دهستی کالب کوپری یوفهنا و دواي ئه و چه زقیل کوپری بوزی بوو که پینیان دهوت کوپری عه جوز. له کوپری ئیسحاق ده گێرنه وه: له بهر ئه وه به چه زقیل کوپری بوزیان دهوت کوپری عه جوز، چونکه دایکی له ته مه نی پیری داواي منالی له خواوه ند کرد و خواوه ند چه زقیلی پییه خشی و له بهر ئه مه به کوپری عه جوز ناویان ده برد. ئه م ئایه ی قو پئان سه بارهت به خه لکه که ی ئه وه که خواوه ند ده فره میت:

((الم تر الى الذين خرجوا من ديارهم و هم الوف حذر الموت.

واتاکه ی: مه گهر ئه وانه ی له ترسی مه رگ دیاری خۆیانیان به جیهیشت نه تبیسته وه

که هه زاران که س بوون.))

له وه هب کوپری موبه ده گێرنه وه: دهسته یه که له مناله کانی ئیسرائیل گرفتاری به لا و زیانه کانی رۆژگار ببون. سکالایان له بارودۆخی خۆیان کرد و وتیان: خۆزگه ده مردین و رزگارمان ده بوو. خواوه ند وه چی بۆ چه زقیل نارد که خه لکه که ی تۆ له به لا و زیان سکالا و ئاره زویان کرد به مر و رزگاریان بیئت. به مردن ئاسوده نابن مه گهر ئه وه ی گومان بکه ن من دواي مه رگ ئه وان زیندووو ناکه مه وه. ئیستا برۆ فلان شوین چونکه ئه و چواره زار که سه مردوون.

وه هب ده لیت: ئه و که سانه بوون خواوه ند ئایه ی الم تر الى الذين خرجوا من ديارهم ی سه بارهت به وان ره وانه کرد. برۆ و بانگیان بکه. بالنده کان و درنده کان ئیسقانی مردوه کانیان بلاو کرد بوویه وه. چه زقیل ئه وانی بانگ کرد و وتی: ئه ی ئیسقانه رزاوه کان، به فره مانی خواوه ند یه که بگرته وه. ئیسقانه کانی هه ر که سی که یه کیان گرت. دواي ئه وه وتی ئه ی ئیسقانه کان به فره مانی خواوه ند به گوشت

دایپوشرین. ئیسقانه کان به گوشت دایپوشران و جوولانه وه. حه زقیل وتی: ئه ی گیانه کان به فهرمانی خواوند بۆ جهسته کان بگهرینه وه. به فهرمانی خواوند هه موویان هه ستان و وتیان الله اکبر.

کوپی مه سعود ده لیت: داستانی خه لکی حه زقیل به و شیوه یه: ئه وان له گوندی داوردان ژیانیان به سهر ده برد که پیش شاری واسته. تاعون له وی بلاموویه وه و زۆریه ی دانیشتوانه که ی رایان کرد و له ده ره وه ی شار دابه زین. ئه وانه ی مانه وه، زۆریه یان مردن. ئه وانه ی رایانکردبوو، ته ندروست رزگاریان بوو. کاتی که تاعون کو تایی هات گه پانه وه و ئه وانه ی له گونده که مابوونه وه. وتیان: ئه وان له ئیمه دوورنه ندیشتر بوون، ئه گهر ئیمه ییش وه که ئه وان ده پوشتینه ده ر، زیانمان به رنه ده که وت. ئه گهر جاریکی دیکه تاعون بلامو بیه ته وه، وه که ئه وان له گونده که ده پوینه ده ر. جاریکی دیکه تاعون هات و ئه وان رایان کرد. سی و چه ند هه زار که س بوون و هه موویان له یه که شوین کۆبونه وه که دۆلنکی به ر بلامو بوو. فریشته یه که له خواره وه ی دۆله که و فریشته یه که له سه ره وه ی دۆله که هاواریان کرد، به مرن و هه موویان مردن. جهسته کانیان پزا و حه زقیلی پیغه مبه ر لای ئه وان تیپه پری. کاتی که جست ه رزاهه کانی ئه وانی بیخی، وه ستا و ئه ندیشته ی له ژبانی ئه وان کردوه. وه چی هاته خوار: ئه ی حه زقیل ده ته ویت نیشانی تو ی بده ی چۆن ئه وان زیندوو ده که ینه وه؟

وتی: به لی. له ده سه لات ی خوا بۆ مردنی ئه وان سه ریسورما به و.

وه چی هاته خوار: بلی: وتی: ئه ی ئیسقانه رزاهه کان به فهرمانی خواوند یه که بگرته وه، ئیسقانه کان یه کیانگرتته وه و ئیسکه په یکه ره کان دروست بوو. دواتر خواوند وه چی نارد: ئه ی ئیسقانه کان به فهرمانی خواوند به گوشت دایپوشرین. گوشت و خوین و جل و به رگه کانی کاتی مردن له بهریان کرایه وه. دوا ی ئه وه وه چی هات: ئه ی جهسته کان به فهرمانی خواوند هه ستن و هه موویان هه ستان.

له مو جا هید ده گپه نه وه: کاتی که مردوه کان هه ستان، وتیان: ((سبحانک رینا و بحمدک لا اله الا انت)) بۆ لای خه لکه که ی خو یان گه پانه وه و شوینه واری مه رگ به رو خساریانه وه دیار بوو. هه ر جل و به رگیکیان له بهر ده کرد هاوشیوه ی کفن تو زوای به بوو. دواتر له کاتی دیاریکراودا مردن.

سالمی نه صری ده لیت: روژنیک عومەر نوږځی ده کرد و دوو جووله که له پښت
سهریه وه بوون. یه کیان به وهی دیکه ی وت: ئەمە خوځیه تی؟
کاتیک عومەر نوږځه که ی ته و او کرد، وتی: ئەم قسه ی کردتان، ئەوه خوځیه تی،
یانی چی؟

وتیان: ئیمه له کتیبه که ی موسادا بینیومانه که سیڅ دیت هاوشیوه ی حەزقیل
مؤجیزه ی پیده به خشن و به فرمانی خواوهند مردووه کانی زیندوو کرده وه.
عومەر وتی: ئیمه له کتیبه که ی خوماندا ناوی حەزقیل نابین و کەس جگه
له عیسا کوپی مریه م مردووه کانی زیندوو نه کردوه.

وتیان: مەگەر له کتیبی خوا نابینیت که ده فرمانیت: چه ندین پیغه مبهری دیکه مان
رهوانه کردوه به لام نامازهمان به داستانه کانی ئەوان نه داوه.
عومەر وتی: بۇنا.

جووله که کان وتیان: داستانی زیندوو کردنه وهی مردووه کان بهو شیوه یه:
تاعوونیک له ناو منالنه کانی ئیسرائیل بلاو بوویه وه و دهسته یه که له وان شاره کیان
به جیهیشت و کاتیک یه که میل دووژ که وتنه وه، خواوهند ئەوانی مراند و دیواریکیان
به دهوری ئەواندا دروست کرد. کاتیک ئیسقانه کانیان پزا، خواوهند حەزقیلی وه که
پیغه مبهر(د.خ) رهوانه کرد: لای ئەوان وهستا و فرموده کانی خواوهندی هینایه
سهرزمان. خواوهند ئەوانی زیندوو کرده وه و ئایه ی الم تر الی الذین خرجوا من
دیارهم، سهبارت به وان هاتوته خوار.

له کوپی ئیسحاق ده گپرنه وه: هه لاتنی خه لکی حەزقیل له تاعوون یا نه خوشیه کی
دیکه بوو که خه لکانی ده کوشت و ئەوان له ترسی مردن هه لاتن. هه زاران کهس بوون.
له سهرزمینی که دابه زین و خواوهند فرمانی مردنی ئەوانی رهوانه کرد و هه موویان
مردن. خه لک به دهوری ئەوان دیواریکیان دروست کرد تا له دېنده کان بیانپارژین له بهر
ئوهی زور بوون و دفن کردنیان دژوار بوو. روژگار هکان تیپه رپین و ئیسقانه کان پزین.
حەزقیل کوپی بوزی لای ئەوان تیپه رپی و له داستانی ئەوان سهریسوپما. به زه یی
به واندا هاته وه. وهی هاته خوار: ئایا حەز ده کهیت خواوهند ئەوان زیندوو بکاته وه؟
وتی: به لئ. وهی هاته خوار که بلئ ئەی ئیسقانه رزاهه کان هه رگام بۇ جهسته ی
خواهونی خوتان بگه رپنه وه. حەزقیل قسه کانی خواوهندی هینایه سهرزمان و

ئىسقاھەكان يەكياڭگرتەو. دواتر وەخى ھاتە خوار: ئەى گۆشت و دەمار و پىست، ئىسقاھەكان داپۆشن. دەلىت: سەبرى دەکرد و ئىسقاھەكان دەمار و دواتر بەگۆشت دواى ئەو بەپىست و موو داپۆشران تا ئەوئى ئافراندى ئەوان تەواو بوو بەلام ھىشتا بى گيان بوون.

دواتر لەخوا پارايەو. تا گيانان بۆ بگەرنىتەو. كاتىك ھاتەخۆ، خەلكەكە دانىشتىبوون و سبحان الله يان دەوت.

ئامارەيان بەكاتى مانەوئى ھەزقىل لەناو منالەكانى ئىسرائىل نەداو.

كاتىك خواوەند ھەزقىلى مراند، روداوەكان لەناو منالەكانى ئىسرائىل فراوان بوو. پەيمانى خويان شكاند و روويان كەردە بىپەرەستى. خواوەند ئەلىاس كوپى ياسىن كوپى فەنخاس كوپى عىزار كوپى ھارون كوپى عىمرانى وەك پىغەمبەر بۆ لاي منالەكانى ئىسرائىل رەوانە كەرد.

مەمەد كوپى ئىسحاق دەلىت: كاتىك خواوەند گيانى ھەزقىلى گرت و لەناو منالەكانى ئىسرائىل چەندىن رووداوى گەرە رووياندا و پەيمانى خويان شكاند و دەستيان بەپەرەستىنى بىتەكان كەرد، خواوەند ئەلىاسى وەك پىغەمبەر رەوانە كەرد. پىغەمبەرانى دواى موسا بۆ بوژاندەوئى تەوراتى لەبىركراو. رادەسپىردران. ئەلىاس لەدەورانى يەكك لەپاشاكانى منالەكانى ئىسرائىل بوو بەناوى ئەحاب. ناوى ژنەكەى ئەزىل بوو. پاشا پىغەمبەرى ئەلىاسى پىشتراست كەردەو و ئەلىاس كاروبارەكانى بۆ رىكەدەخست. منالەكانى دىكەى ئىسرائىل بىتەكان ھەبوو بەناوى بەل و لەجياتى خوا دەيانپەرەستى.

دەلىت: لەدەستەيەك لەشارەزايانى مِثْرَو بىستومە: بەل ژنىك بوو و لەجياتى خواوەند دەيانپەرەست.

خوا بەمشىوئە داستانى ئەلىاس بۆ مەمەد دەگىرنىتەو:

((وان الياس لمن المرسلين. اذ قال لقومه الاتقون. اتدعون بعلاوتذرون احسن الخالقين، الله ربكم ورب آبائكم الاولين.

واتاكەى: ئەلىاس لەپىغەمبەرەكان بوو. كاتىك بەخەلكەكەى خۆى وت: بۆ ناترسن؟ ئايا بەل دەپەرەستن و ئافرىنەرى خوتان پىشتگوى دەخەن، خواوەندى تاقانە پەرەردگارى ئىو. پەرەردگارى باوكانى كۆنى ئىوئە.))

ئەلیاس پېشنیاری خواپەرەستی پېندەکردن و جگە لە پاشا کەس بە پېشنیاری کەس رازی نەبوو. چەندین پاشا لە شام دەژیان و ھەركام پاشایەتی سنووریکیان دەکرد. ئەو پاشای ئەلیاسی لە گەلدا بوو، رۆژیک پێی وت: سویند بەخوا ئەم کارە ی تۆ بەبێھۆ دەزانم چونکە فلان و فلان (ئاماژە ی بە دەستە یەک لە پاشاکانی مەنلەکانی ئیسرائیلدا کە لە جیات ی خواوەند بتيان دەپەرەست) ھەک ئێمە دەخۆن و دەخۆنەو و پاشایەتی دەکەن و ژیان بەخۆشی و کامەرانی دەبەنەسەر لە کاتیکدا کردووەکانی ئەوان بەگومانی تۆ فېرۆیە، ھېچ کێشە یەکیان لە دنیا نییە و ئێمە لەوان گەرەتر و لەپېشتر نین.

دەلێن و خوا زانائەرە، ئەلیاس وتی: انا الله و مووی سەر و جەستە ی بەرز بوویەو، رەدی قەسەکانی پاشای دایەو و ئەوی بەجێھێشت. ئەو پاشایەیش ھاوشێو ی ئەوانی دیکە دەستی بەپەرەستینی بتەکان کرد. ئەلیاسی وتی: خواوەندا، مەنلەکانی ئیسرائیل لەسەر بتيەرەستی پېداگری دەکەن، نیعمەتەکانی خۆت لەوان بگرەو.

کۆپری ئیسحاق دەلێت: خواوەند وەحی پێکەرد، کاروباری تایبەت بەرۆژی ئەوان بەتۆ دەسپێرم تا لەمبارەو ھەرمانی خۆت دەریکەیت. ئەلیاس وتی: خوا یە بارانیان لێبگرەو.

سێ سال باران نەباری و مەروماڵات خەزۆک و خەشۆک و گەرۆک و دار لەناوچوون و خەلک کەوتنە تەنگانەو. ئەلیاس کاتیک نەفرینی کردن، لە مەنلەکانی ئیسرائیل خۆی شار دەو، چونکە لەگیانی خۆی دەترسا. لە ھەر شوێنیک دەبوو، رۆژییەکە ی دەگەیشت. کاتیک لە مەلێک یا لە ژووریک بۆنی نان دەھات، دەیانوت: ئەلیاس بۆ ئێرە ھاتووە. بەبیانوی گەرەن بەدوای ئەو، کێشە یان بۆ دانیشتووانی مەلەکە دروست دەکرد.

ئەلیاسی پێغەمبەر پەنای بۆ مالی ژنیک لە مەنلەکانی ئیسرائیل برد کە کۆپریکی نەخۆشی بوو بەناوی ئەلیەسە کۆپری ئەختوب. ژن پەنایدا و کەسی ناگادار نەکردووە. ئەلیاس لەخوا پارا یەو تا خواوەند شیفای کۆپەکە ی بدات. کۆپەکە ی چاک بوویەو و بوو بەشوێنکەوتە ی ئەلیاس. باوہری پېھینا و بۆھەموو شوێنیک لە گەلێ دەپروشت.

ئەلیاس پیر و ئەلیەسە گەنجیکی تازە پینگەیشتوو بوو. دەلیت: خواوەند وەحی بۆ ئەلیاس رەوانە کرد: بارانت لە منالەکانی ئیسرائیل گرتەوه و جگە لەوان خەڵکانیکی دیکە بۆ گوناخت لەچواری و بالەندە و خزۆک و خشۆک کەمەبەستی لەناو بردنی ئەوانمان نەبوو، لەگوناخی منالەکانی ئیسرائیل بەرەو کوشتن برد.

ئەلیاس وتی: خواوەندا، رێگەم پێدە بۆ ئەوان بیاریمەوه و لەو بەلایە گەرفتارن پێی، ئاسوودەیان بکەم، ئەگەری هەیه دەست لەپەرەستینی بتهکان هەلبگرن و پەشیمان ببنەوه. خواوەند رازی بوو. ئەلیاس بۆ لای منالەکانی ئیسرائیل پۆشت و وتی: ئێوه گەرفتاری بەلا و پەنج بوون و بالەندە و خزۆک و خشۆک و دارەکان بەگوناخی ئێوه لەناوچوون. کاری ئێوه فیرو و ناپەرەوایە و ئەگەر دەتانهوێت بزائن و ناگادار بن کەخواوەند لەئێوه توپەریە و بانگەوازەکی من راستە. بتهکانی خۆتان بێنن کە بەگومانی ئێوه لەخواوەند بەتواناتر و باشتەر، ئەگەر نیازەکانی ئێوهی هینایە، و تازی ئێوه راست و پەرەوایە و ئەگەر نەیتوانی هیچ کاریک بۆ ئێوه ئەنجام بدات، و تارەکەتان فیرو و ناپەرەستە و دەست لەپەرەستینی ئەوان هەلبگرن. ئەوکات من لەخوا دەپاریمەوه تا زیان و بەلا لەسەر ئێوه هەلبگریت و روژی ئێوه فراوان بکات.

خەڵک وتیان: دادپەرەرییە. بتهکانیان هینا و لییان پارانەوه کەدوێکانیان گیرا نەبوو و زانیان و تارەکیان ناپەرەست و کردەوهکانیان ناپەرەوایە. وتیان: ئەی ئەلیاس، ئێمە لەناو دەچین، دوعامان بۆ بکە.

ئەلیاس لەخواوەند پارایەوه تا زیانیان لەسەر هەلبگریت و باران بباریت. هەوریک وەک قەلغان لەدەریاوه هات. خەڵک بینیان. هەورەکانی دیکە لەدەوری کۆبونەوه و بارانیان باراند. زەوی زیندوو بووێوه و بەلا لەسەر خەڵکان هەلبگرا.

بەلام خەڵک دەستیان لەبتهپەرەستی هەلنەگرت و زیاتر لەجاران پێداگریان لەسەر پەرەستینی بتهکان کرد.

کاتیکی ئەلیاس کوفری ئەوانی بینی، لەخوا پارایەوه تا گیانی بستیئیت تا لەدەست خەڵکەکی رزگاری ببیت. خواوەند وەحی پێکرد: فلان روژ بۆ فلان شوین برۆ. هەر شتیکی هات، لەسەری دانیشە و مەترسە. ئەلیاس پۆشت و ئەلیەسە هاورنیمەتی دەکرد. کاتیکی گەیشته شاری بەلێن پێدراو، نەسیپکی ناگرین هات و لەبەرەم ئەلیاس وەستا. ئەلیاس سواری بوو و ئەلیەسە بانگی کرد: ئەلیاس،

بهوتی وهب کوپی مونبه دوی ئیلیاس، ئیلیسهع بوو بهپیغه مبهری منالہکانی
نیسرائیل و تا ئو کاتهی خواهند ویستی، ژیا و دواتر مرد. رووداوکان رویاندا و
گوناحهکان گهوره بوون. سنوقی پهیمان لهدهستی منالہکانی نیسرائیلدا بوو که نهوه
دوی نهوه وهک میرات بویان ده مایه وه. نارامی لهناو سنوقه کهدا بوو و پاشماوهی
میراتی بنه ماله ی موسا و بنه ماله ی هاروون. هر کاتی که رووبه روی دوژمنیک
دهیوونه وه، سنوقه که یان ده برده پیش و خواهند شکستی به دوژمنان دهینا.

پاشايه‌كيان هه‌بوو به‌ناوى ئىلاف. خوا كىتوه‌كه‌ى ئه‌وانى له‌ئىلالى، پيرۆز كردبوو. دوزمن كه‌ده‌پۆشتنه‌ ئه‌وى و له‌وى پىيوستيان به‌هه‌چ نه‌بوو. وه‌ك وتوويانه‌ خۆليان له‌سه‌ر به‌ردىك كۆده‌كردوه‌ و تۆويان ده‌پيرژاند و به‌ئهن‌دازه‌ى رۆژى سال به‌ره‌مه‌يان كۆده‌كردوه‌. له‌يه‌ك دار به‌ئهن‌دازه‌ى يه‌ك سال رۆن‌ان ده‌گرت.

له مردنی یوشه ع تا پاشایه تی نه و گهرانه وهی پیغمبه ری بو شه موئیل کوری

بالی چوارسهد و شهست سانه که هندی کات کاروباری خه لک له دهستی دادوهران و سالاره کاند بوو و هندی کات له دهست که سانیتز که به سهر نهواندا زال ببون.

یه کهم کهس به سهر نهواندا زال بوو پیاویک بوو له خه لکی لوت به ناوی کوشان و مناله کانی ئیسرائیلی رسوا و لاواز کرد. دواتر برا بچوکه کهی کالب کوپی قنس، مناله کانی ئیسرائیلی له دهستی نهو رزگار کرد. وهک وتوویانه بۆ ماوه ی چل سال سالاری خه لکه کهی خوی بوو.

دواتر پاشایهک به ناوی عهجلون به سهریاند زالبوو و دواتر پیاویک له نهوه کانی بنیامین به ناوی نهودشهل دهست کوپی جیرا رزگاری کردن و بۆ ماوه ی ههشتا سال سالاری خه لکه کهی بوو.

نهو سا پاشایهک له که نعانیه کان به سهریاند سهرکهوت به ناوی یافین و بۆ ماوه ی بیست سال فرمانه وایه تی مناله کانی ئیسرائیل کرد. دوا ی نهو پینغه مبه ریکی ژن به ناوی ده بورا رزگاری کردن و پیاویک به ناوی باراق بۆ ماوه ی چل سال له لایه نهو ژنه وه کاروباره کانی تایبهت به مناله کانی ئیسرائیلی هه لده سو پراند.

دواتر دهسته یهک له مناله کانی لوت که شوینی نیشته جی بوونیان سنوره کانی حیجاز بوو به سهر نهواندا سهرکهوتن و بۆ ماوه ی ههوت سال فرمانه وایه تیان کرد. پیاویک له مناله کانی نه فتالی کوپی یه عقوب به ناوی جه دعون کوپی بواش رزگاری کردن و چل سال کاروباره کانی نهوانی راپه راند و دوا ی جه دعون کوپه کهی نهبی مولک سی سال سالاری خه لکه کهی بوو. دوا ی نهبی مولک، تولغ کوپی خالی نهبی مولک و بهوته یهک کوپه پووپی نهو، بیست و سی سال کاروباره کانیان راپه راند.

دوا ی تولغ، پیاویک له مناله کانی ئیسرائیل به ناوی یاتیر بۆ ماوه ی بیست و دو سال سالاری خه لکه کهی گرته دهست.

دواتر مناله کانی عه مون که دهسته یهک له خه لکی فه له ستین بوون، بۆ ماوه ی هه ژده سال به سهریاند سهرکهوتن.

دواتر یه کیک له مناله کانی ئیسرائیل به ناوی یه فتح بۆ ماوه شهش سال جلهوی کاروباره کانی گرته دهست و دوا ی نهو به جشن له مناله کانی ئیسرائیل ماوه ی ههوت سال سالاری کرد. دوا ی نهو، ئالون، بۆ ماوه ی ده سال، کیرون که دهسته یهک به عینکرون ناوی ده بن. بۆ ماوه ی ههشت سال کاروباره کانیان هه لده سو پراند.

دوای ئهوان، خهلك وپاشاكاني فلهستين بۆ ماوهی چل سالّ جلّهوی کاروبارهکاني منالهکاني ئيسراييليان گرتهدهست. دواتر، شهمشون لهمنالهکاني ئيسراييل، بۆ بيست سالّ سالاری گرتهدهست. دوای شهمشون وهك وتوويانه ده سالّ بىّ سالار بوون. دواتر، عالی کاهين کاروبارهکاني راپهپاند و لهدهوراني ئهو سنوقهکه کهوته دهست خهلكی غهزه و عهسقلان.

کاتیک چل سالّ لهدهوراني عالی کاهين تیپهپری، خواوهند شهموئیلی وهك پیغهمبهر رهوانه کرد. وهك وتوويانه ماوهی ده سالّ بۆ راپهپاندنی کاروبارهکان هاوکاری ئهوی کرد و کاتیک بههوی گوناح و سه‌رپیچی کردن لهفهرمانهکاني خواوهند، گرفتار و ريسوا ببوون، داوایان لهشه‌موئیل کرد پاشایهکیان بۆ دیاری بکات تا شان به‌شانی ئهو له‌ریگهی خوادا شه‌ر بکهن. شه‌موئیل قسه‌ی له‌گه‌ل کردن وخواوهند له‌قورئاندا ئاماژه‌ی پینداوه.

وتار سه باره ت به شه موئیل و تالوت و جالوت

داستانی شه موئیل کوپی بالی بهوشیویه: کاتیک دهورانی به لا و زیانه کانی مناله کانی ئیسرائیل دريژ بوویه وه و پاشا بیگانه کان نهوانیان ریسوا و لاواز و به سهر دیار و سهرزه مینه که یان زالبوون و پیاوه کانیان کوشت و مناله کانی نه سیر و سنوقی په یمانیان برد که نارامی و پاشماوهی میراتی بنه ماله ی موسا و بنه ماله ی هارونی تیا بو، داویان له خوا وهند کرد پیغه مبه ریکیان بو رهوانه بکات تاکاروباره کانیان ریکبخت.

سه دی ده لیت: مناله کانی ئیسرائیل له گه ل عه مالمه که پاشاکه یان جالوت بو، شهریان کرد و عه مالمه به سهر مناله کانی ئیسرائیلدا سهر که وتن. باجیان خستنه سهر و تهوراتیان لی سهندن. مناله کانی ئیسرائیل داویان له خوا کرد تا پیغه مبه ریکیان بو رهوانه بکات تا شان به شانی نهو شهر له گه ل دوزمنان بکن. نهوه ی پیغه مبه رهکان له ناو چپوو. ته نیا یه ک ژنی دوگیان مابوویه وه. نهویان گرت و له مالیک دایاننا له ترسی نهوه ی نهکا کچی هه بیئت و به کوپیک بیگورپته وه چونکه دهیزانی مناله کانی ئیسرائیل ئاره زومه ندی بینی نهو مناله ن نه گهر کوپ بیئت. ژن له خوا پاراپیه وه تا کوپیکی پیببه خشیت. کوپیکی هینایه دنیا و ناوی نا شه معون، یانی: خوا وهند دوعاکه ی منی بیست. کوپه که گه وه و له بیت المقدس بو فیروبونی تهورات ناچاری کرد. پیریک له زاناکانی خه لک، سهرپه رستهی کردنی نهوی گرته ده ست و به کوپی خو ی ناوی برد. کاتیک کوپه که ی گه یشته ته مه نی بلوق و زه مانی پیغه مبه ری نهو نزیک که وته وه، جبره ئیل هات و کوپه که له ته نیشته پیره زاناکه وه خه وتبوو. پیره که که سی به نه مینی نهو نه ده زانی. جبره ئیل به ده نگی پیره که وتی: نه ی شه موئیل!

کوپه که ترسا و هه ستا و به پیری وت: باوکه، منت بانگ کرد؟

پیر نه یویست بلیت نا، له بهر نهوه ی کوپه که نه ترسیئت. وتی: کوپم برؤ بخره وه.

کوپ خه وت و جبره ئیل جاریکی دیکه بانگی کرد. کوپ هاته لای پیره که و وتی

بانگی منت کرد؟

وتی: برؤ بخره وه و نه گهر جاریکی دیکه بانگم کردی، وه لامم بده ره وه.

جاری سینه م جبره ئیل خو ی نیشاندا و وتی: بو لای خه لکه که ی خوت برؤ و

په‌یامی خواوهند به‌جیئینه چونکه خواوهند تۆی وهک پیغه‌مبه‌ری نه‌وان هه‌لبژارد.
کاتیك شه‌معون بۆ لای خه‌لکه‌که‌ی خۆی پوشت، به‌دروژنیان زانی و وتیان: بۆ
پیغه‌مبه‌رایه‌تی په‌له‌ت کرد، باوه‌رت پی‌ ناکه‌ین، نه‌گه‌ر راست ده‌که‌یت پاشایه‌ک
دیاری بکه‌ تا له‌ریگه‌ی خوادا شه‌ر بکات و نیشانه‌ی پیغه‌مبه‌ری تۆییت.

شه‌معون وتی: ((هل عسیتم ان کتب علیکم القتال الا تقاتلوا قالو او مالنا الا
نقاتل فی سبیل الله و قد اخرجنا من ديارنا و ابناثنا.

واتاکه‌ی: نه‌گه‌ری هه‌یه کارگوزار بۆ ئیوه‌ دیاری بکریت. و شه‌ر نه‌که‌ن؟ وتیان:
ئیمه‌ که‌ له‌منال و ژن و دیاری خۆمان دورکه‌وتوینه‌ته‌وه. چون شه‌ر ناکه‌ین.))

له‌خواوهند پارایه‌وه و خوا دارده‌سته‌کی بۆ نارد که‌ درئیریه‌که‌ی به‌ئه‌ندازه‌ی بالایی
پیاویک که‌ ده‌بوا بییته‌ پاشای خه‌لکه‌که‌ی و به‌ مناله‌کانی ئیسرائیلی وت: ئه‌ندازه‌ی
بالایی به‌ئه‌ندازه‌ی ئه‌م دارده‌سته‌یه‌.

خه‌لکانیان به‌ دارده‌سته‌که‌ ئه‌ندازه‌ گرت که‌س نه‌بوو مه‌گه‌ر پیاویکی ئاوکیش که‌
به‌که‌ره‌که‌ی خۆی ئاوی ده‌کیشا. پیاوه‌که‌ که‌ره‌که‌ی خۆی ون کردبوو و به‌داویدا
ده‌گه‌را. کاتیك ئه‌ویان بینی، به‌ دارده‌سته‌که‌ ئه‌ندازه‌ی بالاییان گرت. بالایی به‌ئه‌ندازه‌ی
دارده‌سته‌که‌ بوو، پیغه‌مبه‌ره‌که‌یان وتی: خواوهند تالوتی وهک پاشای ئیوه
ده‌ستنیشان کرد.

خه‌لک وتیان: هه‌رگیز درۆی هاوشیوه‌ی ئه‌مه‌ت نه‌هیناوه‌ته‌ سه‌رزمان، ئیمه‌
له‌نه‌وه‌ی پاشاکانین و ئه‌و نا، سامانی نییه‌ تا به‌هۆی سامانه‌وه‌ شوینی بکه‌وین.

پیغه‌مبه‌ره‌که‌یان وتی: ((ان الله اصطفاه علیکم وزاده بسطة فی العلم و الجسم.
واتاکه‌ی: خواوهند نه‌وی له‌ناو ئیوه‌ هه‌لبژارد و زانست و جه‌سته‌یه‌کی گه‌وره‌ی

پیدا.))

وتیان: نه‌گه‌ر راست ده‌که‌یت، نیشانه‌یه‌ک بۆ پاشایه‌تی ئه‌و بیته‌.
وتی: ((ان آية ملكه ان ياتيكم التابوت، فيه سكينه من ربكم و بقية مما ترك آل
موسی و آل هارون.

یانی: نیشانه‌که‌ی ئه‌و ئه‌وه‌یه‌ سنوکه‌که‌ دیت بۆ لای ئیوه‌ که‌ئارامی له‌په‌روه‌ردگار
و پاشماوه‌ی میراتی بنه‌ماله‌ی موسا و بنه‌ماله‌ی هارونی تیا به‌.

ئارامی ته‌شتیک له‌زیر بوو که‌دلی پیغه‌مبه‌رانیان تیا ده‌شۆرد. خواوهند نه‌وی

به موسا به خشی و لهوچه کانیان خسته ناوی. لهوچه کان وهك بیستومانه له دږ و یاقوت و زه مورود بوو و پاشماوهی میراته که. داردهسته کهی موسا و ورده لهوچه کان بوو. سنوکه که و نهو هی له ناو سنوکه که دا بوو، له مالی تالوت دوزیانه وه و باوه پریان به پیغه مبهری شه معون کرد و پاشایه تیان به تالوت سپارد.

له کوږی عه باس ده گڼپړنه وه: فریشته کان سنوکه که یان له نیوان ناسمان و زهوی بهر ز کرده وه و خه لکان بینیان و دواتر له مالی تالوت دایاننا.

له کوږی زهید ده گڼپړنه وه: فریشته کان له کاتی روژ سنوکه کیان هینا و لای خه لک دایاننا و نابه دل ته سلیمیان کرد و توږه شوینه که یان به جڼه یشته.

سه دی ده لیت: مناله کانی ئیسرائیل له گهل تالوت بهر ڼکه ورتن، هه شتا هزار کهس بوون. جالوت پیاوړکی بویر و چوارشانه بوو، له پیښی سوپاکه یه وه. ڼگهی ده پری، هاوه لانی لیی نزیک نه ده که ورتنه وه مه گهر نهو کاته ی شکستی به دوژمن ده هینا. کاتیک پوښتنه ده، تالوت وتی:

((ان الله مبتليکم بنهر، فمن شرب منه فلیس منی و من لم بطمعة فانه منی. و اتاکه ی: خواوهند ئیوه به جوگه یه ک تاقیده کاته وه، هه رکس لیی بخواته وه، له من نییه و هه رکس لیی نه خواته وه، له من نه.))

روباری فله ستین بوو. له ترسی جالوت لییان خواره وه. چوار هزار کهس له روباره که په پړینه وه و هفتا و شهش هزار کهس گه پړانه وه. هه رکس له ناوکه ی خوارد، تینوو بوو و هه رکس نه یخوارد، تیږاو. خواوهند ده فهرمیت:

((فلما جاوزه هوو الذین آمنو امعه، قالوا لا طاقة لنا بجالوت و جنوده، قال الذین یظنون انهم ملاقو الله کم من فئة قليلة غلبت فئة كثيرة باذن الله و الله مع الصابرين.

واتاکه ی: کاتیک نهو له گهل نهو که سانه ی باوه پریان پیی بوو، له روبار په پړینه وه، وتیان: نه مږو بهرگهی تالوت و سوپاکه ی نهو ناگرین، نه وانه ی باوه پدار بوون که ده پړونه پښگای په روه دگار، وتیان: زور جار ده سته یه کی کهم به سهر ده سته یه کی فراوان زالبووه و خوا پښتیوانی خوږاگرانه.))

دوباره سی هزار و شهش سهد و هه شتا و چهند کهس گه پړانه وه و سیسهد و نوزده کهس وهك شه پکهرانی نهو مانه وه.

له ووهب کوږی مونه به ده گڼپړنه وه: عیلی راهینه ری شه موئیل دو کوږی هه بوو که دیارده یه کی تازه یان له قوربانی کردن هینا یه ئاراه. ره سم بوو قوربانیان به دوو

قولاپەوه هەندەواسی و هەرچی لێ دەمایەوه، بەشی کاهین بوو. دوو کوپەکە ی ئه و قولاپەکانیان خست. هەروەها کاتیك ژنه‌كان له‌قودس نوێژیان ده‌خویند، رینگه‌یان لێده‌گرتن. کاتیك شه‌موئیل له‌مالی کاهین خه‌وتبوو. ده‌نگیکی بیست که‌ده‌یوت: شه‌موئیل!

ئهو پۆشته لای عیلى و وتى: ئاماده‌م، بانگی منت کرد؟

وتى: نا، بانگی تۆم نه‌کرد، بپۆ بخه‌وه.

دوباره‌ ده‌نگی بیست که‌ده‌یوت: شه‌موئیل.

به‌خیرایی پۆشته لای کاهین و وتى: ئاماده‌م، بۆ چ کارێک بانگت کردووم؟

وتى: بانگم نه‌کردویت، بپۆ بخه‌وه و ئه‌گەر بانگیان کردیت، له‌شوینه‌کە ی

خۆته‌وه‌ بلی، ئاماده‌م، فرمان بده تا ئه‌نجامی بده‌م.

شه‌موئیل پۆشت و خه‌وت. دوباره‌ ده‌نگه‌کە ی بیست، ده‌یوت: شه‌موئیل.

وتى: ئاماده‌م، فرمان بده تا ئه‌نجامی بده‌م.

ده‌نگ و تى: بپۆ لای عیلى و بلی خۆشه‌ویستی باوکایه‌تى رینگر بوو له‌وه‌ی

کوپه‌کانت له‌دروست کردنی دیارده‌ی تازه له‌قوربانی کردن و سه‌رپنجی کردن

له‌فرمانه‌کانی من دوور بخه‌یته‌وه، من کاهینی له‌تۆ و مناله‌کانت ده‌ستێنمه‌وه و تۆ و

دوو کوپه‌که‌ت له‌ناو ده‌به‌م.

به‌ره‌به‌یان عیلى پرسیا ری کرد و شه‌موئیل داستانه‌کە ی بۆ گێڕایه‌وه. عیلى

ترسا. دژمینك له‌ده‌ورو به‌ره‌وه‌ هات و کاهین وتی تا دوو کوپه‌کە ی له‌گه‌ل خه‌لکان

به‌ه بۆ ئه‌وه‌ی شه‌ر له‌گه‌ل دوژمنان بکه‌ن. ئه‌وان رازی بوون و سنوقی په‌یمانیان

له‌گه‌ل خۆیان برد که‌دارده‌سته‌کە ی موسا و پاشماوه‌ی له‌وحه‌کانی تیا بوو تا

به‌هاوکاری سنوقه‌که سه‌رکه‌وتن به‌ده‌ست بێنن. کاتیك خۆیان بۆ شه‌ر ئاماده‌ کرد،

عیلى چاوه‌پوانی هه‌وال بوو. پیاویك هات و ئه‌و له‌سه‌ر کورسی دانیشتیبوو، وتی:

دوو کوپه‌که‌ت کوژران و خه‌لکان رایان کرد.

عیلى وتى: سنوقه‌که چی به‌سه‌ره‌ات؟

وتى: دوژمن بردی.

ده‌لیت: عیلى هه‌ناسه‌یه‌کی هه‌لکێشا و له‌سه‌ر کورسییه‌کە ی به‌پشتا که‌وت و

مرد. ئه‌وانه‌ی سنوقه‌که‌یان گرتبوو، بردیان بۆ مالی خواکانی خۆیان و له‌ژێر

بەتەکیان دایاننا. بەتەکیە لەسەر سنووقەکیە بوو. بەلام لەبەرەبەیان بەتەکیە لەژێر سنووقەکیە بوو. دوبارە بەتەکیان خستە سەر سنووقەکیە و دو قاجی بەتەکیان بەبزمەر بەسنووقەکیە داکوئی. بۆ روژی دواتر دەست و پێی بەتەکیە قرتا بوو و بەتەکیە خۆی کەوتبۆه ژێر سنووقەکیە. بەیەکیان وت: مەگەر نازان کەس ناتوانی ت رووبەروی خواوەندی منالەکانی ئیسرائیل بپیتەوه. سنووقەکیە بۆ مالی خواکانی ئەوان بگەڕێننەوه.

سنووقەکیەیان هینایەدەر و لەسووچیکێ گوندەکی فەڕیاندنا، خەلکی ئەو ناوچەیی سنووقەکیە لەوێ بوو، نازاریکیان لەملی خۆیاندا هەست پیکرد و وتیان: ئەمە چییە؟ کچیک لە منالەکانی ئیسرائیل، کە لەوێ دەژیا، وتی: تا ئەو کاتەیی ئەم سنووقە لەم گوندەدا بێت، ناخۆشی نابینن.

وتیان: درۆ دەکەیت.

وتی: نیشانی راستی وتارەکیە ئەمەییە: دوو مانگای گۆڕەکیەدار بێنن کەهیچ کات تەوقتان نەکردبێتە ملیان. سنووقەکیەیان بخەنەسەر و گۆڕەکیەکان هەلبگرن و مانگاگان سنووقەکیە ببەن. کاتیک لەسەرزمینی ئێوه بگاتە سەرزمینی منالەکانی ئیسرائیل، تەوقەکیە دەشکێنیت و بۆ لای گۆڕەکیەکانی دەگەڕێتەوه. ئەم کارەیان کرد و کاتیک مانگاگان گەیشتنە سەرزمینی منالەکانی ئیسرائیل، تەوقەکیەیان شکاند و بۆ لای گۆڕەکیەکان گەرانەوه. سنووقەکیە لەوێرانەییکی منالەکانی ئیسرائیل دانرا و منالەکانی ئیسرائیل بەرەو لای رایان کرد. هەركەس لێی نزیک کەوتەوه، مرد جگە لەدوپیواو کەریگەیان پێدرا سنووقەکیە بۆ مالی دایکیان ببەن کەبپۆهژن بوو. سنووقەکیە لەمالی ئەو ژنەدا بوو تا تالوت پاشایەتی گرتەدەست.

کاروباری منالەکانی ئیسرائیل لەلایەن شەموئیلەوه سامانداربوو، بەلام وتیان: پاشایەکی بۆ ئێمە دیاری بکە تا لەریگەیی خوادا شەڕ بکات.

شەموئیل وتی: خوا شەڕی لەسەر ئێوه هەلگرت.

وتیان: ئێمە لەخەلکی دەورووبەری خۆمان دەترسین و دەبیت پاشایەکیان هەبیت تا پەنای بۆ ببەین.

خواوەند وەحی بۆ شەموئیل ناردەخوار: تالوت وەک پاشای منالەکانی ئیسرائیل دیاری بکە و رۆنی پیرۆز لە جەستەیی بسوو. کەرەکانی باوکی تالوت ون ببوو و تالوتی لەگەڵ بێندەیی بۆ دۆزینەوهی ئەوان رهوانە کرد. پۆشتنە لای شەموئیل و

پرسپاری کهرهکانیان لیکرد. شه موئیل به تالوتی وت: خواوهند توی وهک پاشای منالہکانی ئیسرائیل هه لبرارد.

تالوت وتی: من؟

شه موئیل وتی: به ئی.

تالوت وتی: مه گهر نازانی نه وهی من ریسواترین نه وهی منالہکانی ئیسرائیله؟

وتی: بونا، ده زانم.

وتی: مه گهر نازانی هۆزه کهی من په سترین هۆزی منالہکانی ئیسرائیله؟

وتی: بونا ده زانم.

وتی: نیشانهی پاشایه تی من چییه؟

وتی: کاتیک ده گهر نیته وه، باوکت که رهکانی دۆزیوه ته وه و کاتیک ده گه یته فلان

شوین، وه حی بۆ تۆ دیته خوار.

دواتر به روونی پیروژ چهوری کرد و به منالہکانی ئیسرائیلی وت:

((ان الله قد بعث لكم طالوت ملكا، قالوا انى يكون له الملك علينا و نحن احق

بالمك منه و لم يوت سعة من المال، قال: ان الله اصطفاه عليكم فزاده بسطة في العلم و الجسم.

واتاکه ی: خواوهند تالوتی وهک پاشای ئیوه ده ستینیشان کرد. وتیان: چۆن

ده توانیت ببیته پاشای ئیمه، ئیمه بۆ پاشایه تی شیاوترین چوونکه سامانی زوری

نییه. وتی: خواوهندی ئهوی به سهر ئیوه دا هه لبرارد و زانست و جهسته یه کی

گهره ی پیبه خشی.))

سه دی ده لیت: کاتیک منالہکانی ئیسرائیل رووبه روی جالوت و سوپاکه ی

بوونه وه، وتیان: خواجه خۆپاگری به ئیمه بیه خشه. له و رۆژدا باوکی داوود له گهل

سیانزه کوپه که ی خۆی له ناو ریزی ئه و که سانه دا بوو که له رووبار په رینه وه، داوود

له هه موو کوپه کان کهم ته مه تر بوو. رۆژیک داوود پۆشته لای باوکی و وتی:

به قۆچه قانییه که ی خۆم ده توانم، نه وهی ده مه ویت، بیپیکم.

باوک وتی: کوپم مژده لیبیت چوونکه رۆژی تۆیان له ناو قۆچه قانییه که ت داناوه.

جاریکی دیکه هاته لای باوکی و وتی: پۆشتمه کوستان و شیریکم بینی،

سواری بووم و گوویچکه کانیم گرت و منی نه خسته خوار.

باوك وتى: كوپم، مژدەت لى بىت، خوا ئەم بەرەكەتەى پىبەخشیوی.
 رۇژىكى دىكە پۇشتە لای باوكى و وتى: باوكە، لەناو كىۋەكان بەرىنگادا
 دەپۇشتەم و زىكرى خوام دەكرد و كىۋەكان لەگەل مەن ئەو كارەیان دەكرد.
 باوك وتى: كوپم، مژدەت لى بىت، خواۋەند ئەم بەرەكەتەى پىبەخشیوی.
 داوود شوان بوو. باوكى ئەوى بۇ كۆكردنەۋەى خۇراك بۇ خۇى وبراكانى
 راسپاردبوو. پىغەمبەرى منالەكانى ئىسرائىل شاخىكى هینا، پۇنى تیا بوو لەگەل
 زىيەكى ئاسنن. ئەۋانەى دا بەتالوت و وتى: ئەو كەسەى جالوت دەكوژىت، ئەم
 شاخە دەخاتە سەر سەرى و دەكوژىت تا پۇنى لىبژىت بەلام بەر روخسارى
 ناكەۋىت. لەسەرى ئەۋدا ھاۋشۋەى تاجە و كاتىك زىكە دەپۇشیت، بەئەندازەى
 خۇیەتى.
 تالوت منالەكانى ئىسرائىل كۆكردەۋە و بەشاخ و زىكە ئەۋانى تاقىكرەۋە.
 كەس بەو شىۋە نەبوو كە پىغەمبەر دەیوست. كاتىك كەس نەمايەۋە، بەباوكى
 داۋودى وت: ئایا كورپىكت ھەىە و ئەھاتبىت؟
 وتى: بەلى داۋودى كوپم ماۋە كەخواردن بۇ ئىمە نامادە دەكات.
 كاتىك داۋود ھات، لەرىكە لای سى بەرد تىپەرى. قسەیان لەگەل كرد و وتیان:
 ئەى داۋود ئىمە ھەلبىگرە چوونكە بەئىمە جالوت دەكوژىت.
 دەلىت: داۋود بەردەكانى ھەلگرت و خستىە ناو تورەكەكەى خۇى.
 تالوت وتبۋى: ھەركەس جالوت بكوژىت، كچەكەم دەكەمە ھاۋسەرى و فەرمانى
 ئەو لەناو سنورى پاشايەتییەكەى خۇم رەۋان دەكەم. كاتىك داۋود ھات و
 شاخەكەیان خستەسەر سەرى، رۇن رژا و كاتىك زىكەى پۇشى، بەئەندازەى خۇى
 بوو. ئەو پیاۋىكى چوارشانە و بەھىز بوو. ھەركەس زىكەى پۇشى، گەرە بەرچاۋ
 دەكەوت. كاتىك داۋود زىكەى پۇشى، لەبەر ئەۋدا تەسك دەھاتە بەرچاۋ.
 دواتر روۋبەروى جالوت بوۋیەۋە. جالوت لەھەموو خەلكان گەرەتر و بویرتر
 بەرچاۋ نەكەوت. كاتىك داۋودى بىنى، ترسى لى نىشت و وتى: ئەى كوپى گەنج
 بگەرنمەۋە. چوونكە پىم خۇش نىیە تۇ بكوژم.
 دلود وتى: نا. مەن تۇ دەكوژم. بەردەكانى دەرھىنا و خستىە ناو
 قۇچەقانىيەكەى. ھەر بەردىك كەدەرىدەھىنا، ناۋىكى دەھىنايە سەرزمان، ئەمە
 بەناۋى باوكە نىبراھىم. نەمە بەناۋى باوكە ئىسحاق و ئەمە بەناۋى باوكە ئىسرائىل.

قۆچەقانییەکی سوورپاند و ھەر سێ بەردەکە بوو بەیەک بەرد و ھەلیدا. بەرنێو چاوانی جالوت کەوت، سەری کون کرد و کوشتی. بەردەکان بەھەر کەسیک دەگەیشتن. سەری کون دەکرد و دەیکوشت تا ئەوێ کەس لەبەرەبەر ئەوان نەمایەو و شکست لەناو سوپاکەیی جالوت بلأو بوویەو. داوود جالوتی کوشت و کچی تالوتی کردە ھاوسەری خۆی. خەڵک لەدەوری داوود کۆدەبونەو و ئەویان خۆشدەویست. تالوت لەم بەسەرھاتە توپە بوو، رژی بەداوود برد و مەبەستی کوشتنی ئەوی کرد. داوود لەمەبەستەکی ئاگادار بوویەو و مەشکەیک شەرابی لەناو جینگەکی خۆی دانا. تالوت پۆشتە جینگە خەوێکی داوود و بەشمشیر لێیدا، شەراب فیچقەیی کرد و یەک دلۆپ شەراب کەوتە ناو دەمی و وتی: خواوەند لەداوود خۆش بێت چوونکە شەرابی دەخوارد.

دوای ئەو داوود پۆشتە مائی تالوت. تالوت خەوتبوو، لەسەر سەر و خوارەوێ قاچەکان و لەراست و چەپی ئەو دو تیری دانا و پۆشت. کاتیکی تالوت ھەستا و تیرەکانی ناسییەو، وتی: خوا لەداوود خۆش بێت، من بەسەر ئەودا زالبووم و کوشتم بەلام ئەو بەسەر مندا زالبوو و نەیکوشتم.

روژیک تالوت سوار ئەسپ بوو، داوودی بینی لەگەڵ خەڵکان بەرنگەدا دەپوات. تالوت بەخۆی وت: ئەمڕۆ داوود دەکوژم.

کاتیکی داوود دەترسا، کەس پێی نەدەگەیشتن. تالوت بەدوای ئەودا رایکرد. داوود ھەلات و رۆشتە ناو ئەشکەوتیک. خواوەند فەرمانی بەجارجالۆکەدا و دەرگای ئەشکەوتەکی تەنی. کاتیکی تالوت گەشتە دەروازەی ئەشکەوتەکە و داوی جالجالۆکەیی بینی، وتی: ئەگەر دەپۆشتە ناو ئەشکەوتەکە، داوی جارجالۆکەکی دەدەپاند. گەپایەو.

زاناکانی منالەکانی ئیسرائیل، تالوتیان بۆ کردووەکانی لەگەڵ داوود سەرمکۆنە کرد. ھەر کەس دەیویست رینگەیی ئەو کارەیی لێبگریت، دەیکوشت. خواوەند ئەوی بۆ کوشتنی زاناکانی خەڵکەکی ھاندا. لەناو منالەکانی ئیسرائیل ھیچ زانایەک نەمایەو کەنەیکوژیت تا ئەوێ ژنیکیان ھینا کەناوی گەورەیی خواوەندی دەزانی. فەرمانی کوشتنی ژنەکی بەجەلادا، بەلام جەلاد ئەوی نەکوشت و وتی: ئەگەری ھەیە پێویستمان بەزانایی ئەو ھەبێت. ئەوی ئازاد کرد.

دواى ئەو، نىيەتى تۆبە كردن لەدلى تالوت گەشەى كرد. پەشيمان و گريا تا ئەوى خەلك بەزەيان پيايدا هاتەو. شەوانە دەپۆشته سەر گۆرەكان و دەگريا. هاواری دەكرد: سویندتان دەدم بەخوا، هەركەس دەزانیت ئایا من توانای تۆبە كردنم هەیه، یا نه، پێم بڵیت. كاتێك ئەم قسەى چەندین جار دووبار كردهو، یەكێك لەناو گۆرەكانەو پێى وت، ئەى تالوت ئەوەندە بەس نەبوو ئیمەت كوشت، ئیستا دەتەویت گۆرەكانیشمان ئازار بدەیت؟ خەم و گریانى تالوت زیادى كرد.

جەلاد بەزەیی بەتالوتدا هاتەو و قسەى لەگەڵ كرد. وتى: چیت بەسەر دیت؟ تالوت وتى: ئایا لەسەر زەوى زانایەك هەیه پێم بڵیت دەتوانم تۆبە بكەم یا نه؟ جەلاد وتى: دەزانى هاوشیوەى كینیت. هاوشیوەى ئەوپاشایەى شەویك پۆشته گوندێك و كەلەشیر قوقاندی، قووقەى كەلەشیری بەخراپە لێكدایەو و فەرمانیدا هەموو كەلەشیرەكانى گوندەكە بكوژن. كاتێك ویستی بخەوێت، وتى: كاتێك كەلەشیر قوقاندی، خەبەرم بكەنەو بۆ ئەوى بەرێكەوین. پێیان وت: مەگەر كەلەشیریكت هێشتۆتەو تا دەنگى قووقەى ببیستین؟ تۆیش كەسیكى زانات لەسەر زەوى نەهێشتۆتەو.

خەم و گریانى تالوت زیادى كرد. كاتێك جەلاد پێداگری ئەوى بۆ تۆبە كردن بینی، وتى: ئەگەر تۆ بۆ لاى زانایەك ببەم، ئایا دەيكوژیت؟ تالوت وتى: نه.

جەلاد بەلێنى لێوەرگرت. دواتر وتى ژنى زانا لاى ئەو. تالوت وتى: من بۆ لاى ئەو ببە تا پرسىارى لى بكەم. ناوى گەورەى خوا تەنیا ئەندامانى یەك بنەمالە دەیانزانى و كاتێك پیاوانیان لەناودەچوون، ژنان فێرى دەبوون.

جەلاد بەتالوتى وت: ئەگەر بتبینیت، دەترسیت و لەهۆش خۆى دەچیت. كاتێك لەدەرگا كە نزیک كەوتنەو، جەلاد تالوتى بەجێهێشت و خۆى پۆشته لاى ژنەكە، وتى: مەگەر تۆ زیاتر لەهەموو خەلكان قەرزارى من نیت لەبەر ئەوى تۆم لەكوشتن رزگار كرد و پەنامدايت؟ ژن وتى: بۇنا.

وتى: ئیستا نیازێكمان بەتۆ هەیه، تالوت هاتوو تا لەتۆ پرسیت ئایا دەتوانیت تۆبە بكات یانە؟

ژن له هۆش خۆی چوو، جەلاد پێی وت: تالوت مەبەستی کوشتنی تۆی نییه و دەیهویت بپرسیت ئایا دەتوانیت تۆبە بکات یا نه؟

ژن وتی: سویند به خوا نازانم به لام ئایا شوینی گوپی پیغه مبه ریک دهزان؟
وتی: به ئی. گوپی یوشهع کوپی نوون دهزانم.

ژن له گهڵ نهوان هات و پارایه وه. یوشهع له گۆره که هاته دهه، تهپ و تۆزی له خۆی تهکاند و کاتیکی ئه و سی که سهی بیینی، وتی: چیتان به سهه دیت، مه گهر روژی په سلانه؟

ژن وتی: نا به لام تالوت له تۆ ده پرسیت ئایا رینگه ی تۆبه ی ههیه یا نه؟
یوشهع وتی: نا، مه گهر نه وه ی دهست له پاشایه تی هه لبگریت و له گهڵ مناله کانی خۆی بۆ شهڕ بهروات. مناله کانی به بهرچاوی خۆیه وه له رینگه ی خوادا شهڕ بکه ن تا کاتیکی ده کوژرین و کاتیکی نهوان کوژران، خۆی هیرش به ریت تا ده کوژریت، ئه گهری ههیه ئه مه تۆبه ی ئه و بێت. ئه وسا مرد و کهوته وه ناو گۆره که ی.

تالوت خه مباتر له پیشتر گه رایه وه. ده ترسا مناله کانی فه رمانه کانی جیبه جی نه که ن. گریا تا ئه و کاته ی مژۆ له کانی هه لوه پی و جهسته ی له پ و لاواز بوو. سیانزه کوپه که ی هاتنه لای و له حالیان پرسى. داستانه که ی خۆی له گه لدا باس کردن و به وانی وت چون خوا وه ند به تۆبه که ی رازی ده بێت. داوای لیکردن هاوړی له گه ل ئه و بۆ شهڕ له رینگه ی خوادا به و. له گه ل نهوان به ریکه وت. کوپه کانی به بهر چاوی خۆیه وه هیرشیان برد تا کوژران. داوای نهوان، تالوت خۆی هه لمه تی برد و کوژرا. داوود به پاشایه تی گه یشت و مانای وتاری خوا وه ند که ده فه رمیت پاشایه تی و زانستی پی به خشی ئه مه یه: پیغه مبه ری شه معون و پاشایه تی تالوتی هه بوو.

ناوای تالوت به سریانی شاوله. ئه و کوپی قه یس کوپی ئه بیاس کوپی زوړار کوپی به حره ت کوپی ئه فیح کوپی ئه ییش کوپی بنیامین کوپی یه عقوب کوپی ئیسحاق کوپی ئیبراهیم بوو.

کوپى ئیسحاق ده لیت: ئه و پیغه مبه ره ی له گۆپ هه ستایه وه و شینوازی تۆبه که ی به تالوت وت، ئه لیس هع کوپی ئه ختوبه.

به گومانی شوینکه وته کانی تهورات، ماوه ی پاشایه تی تالوت له سه ره تا وه تا ئه و کاته ی له گه ل مناله کانی له شه ردا کوژرا، چل سال درێژه ی کیشا.

